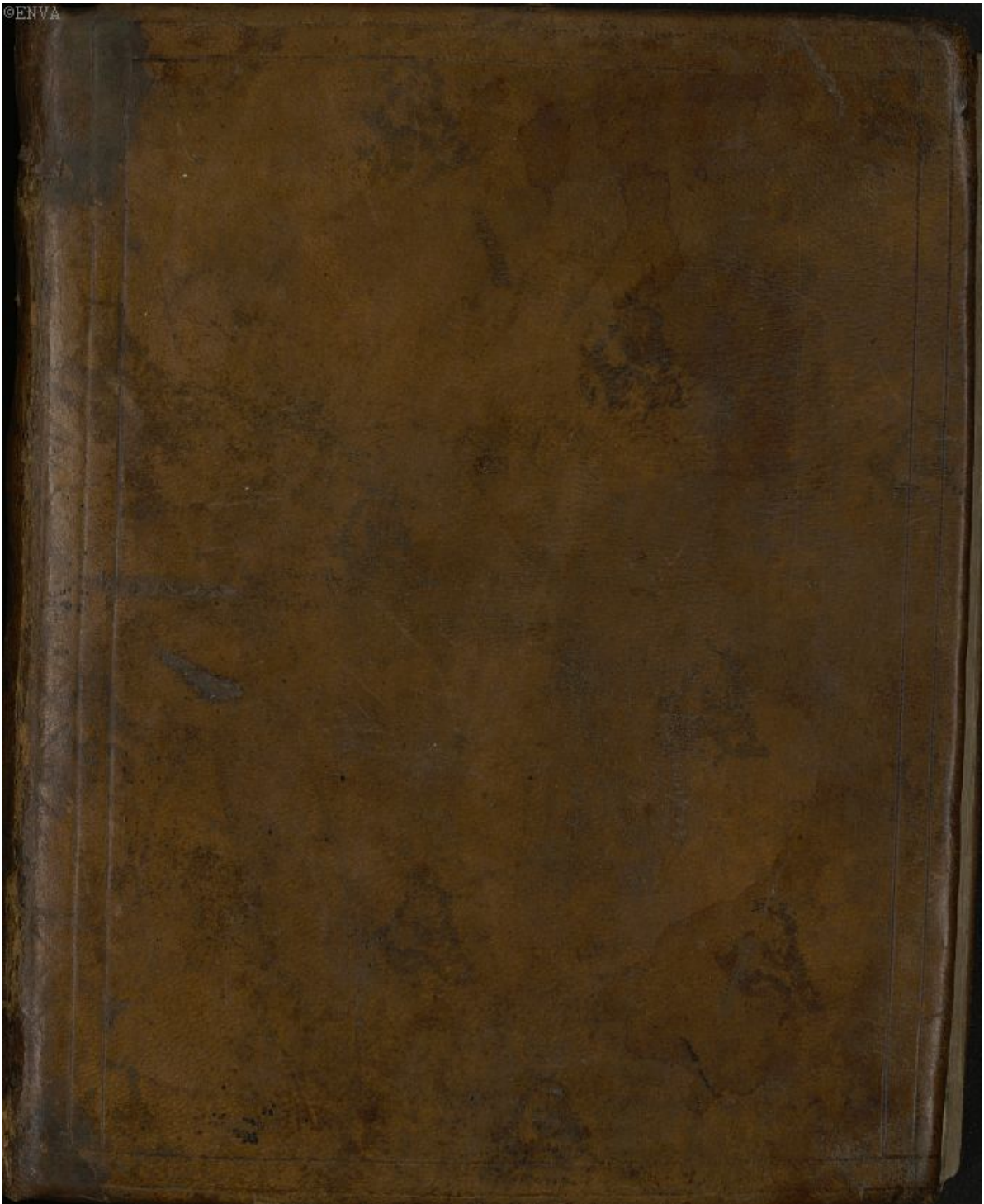

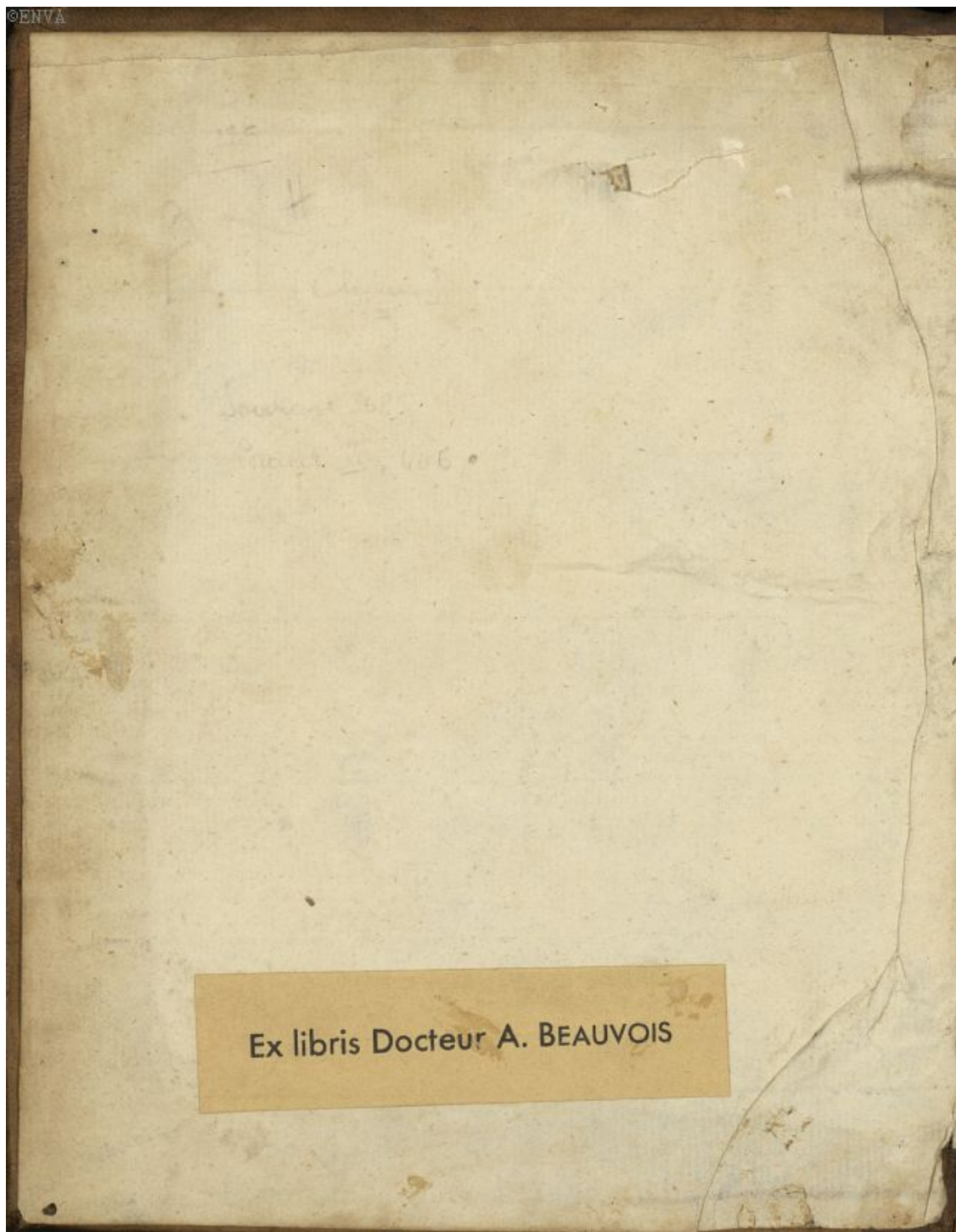
Bibliothèque numérique

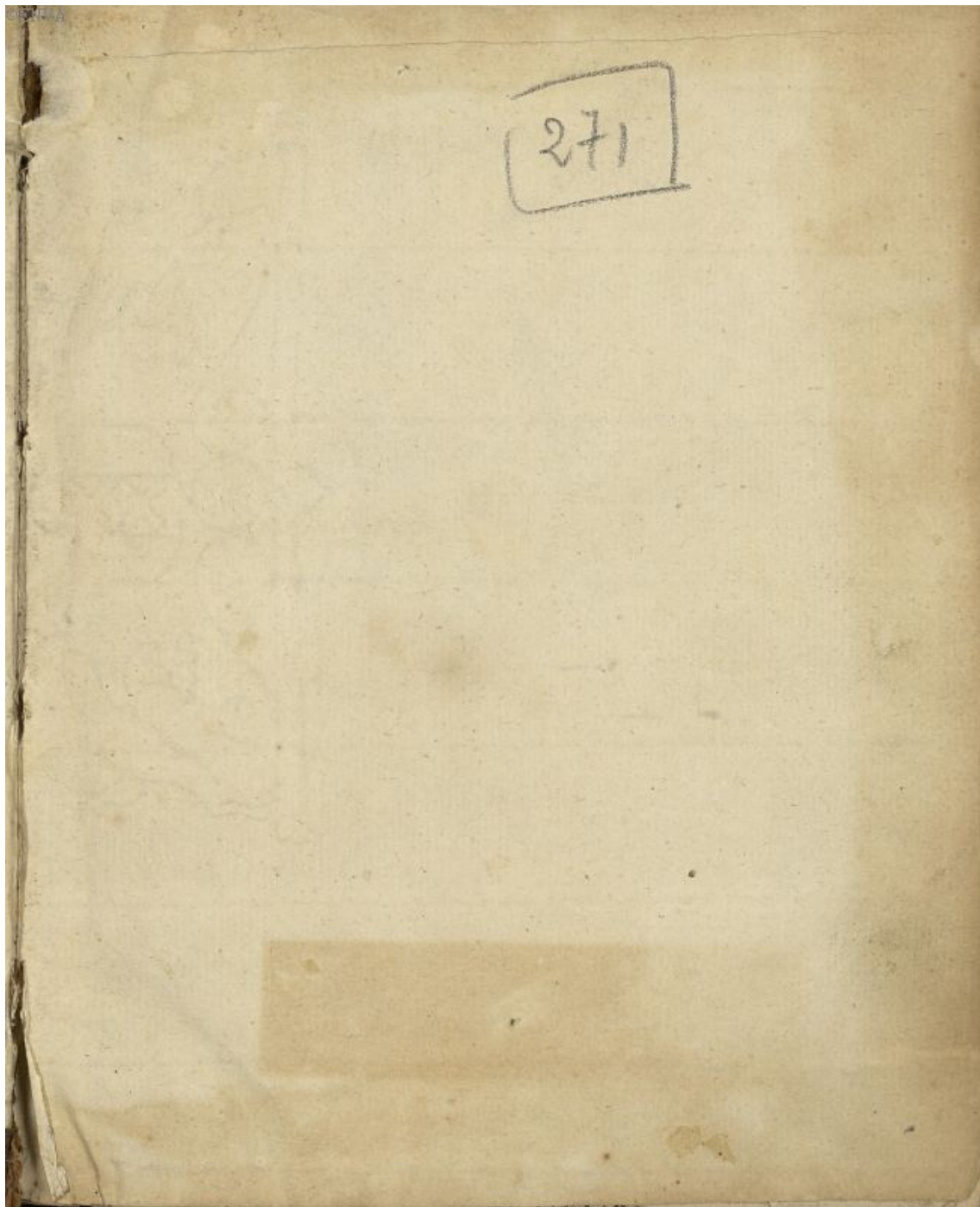
medic@

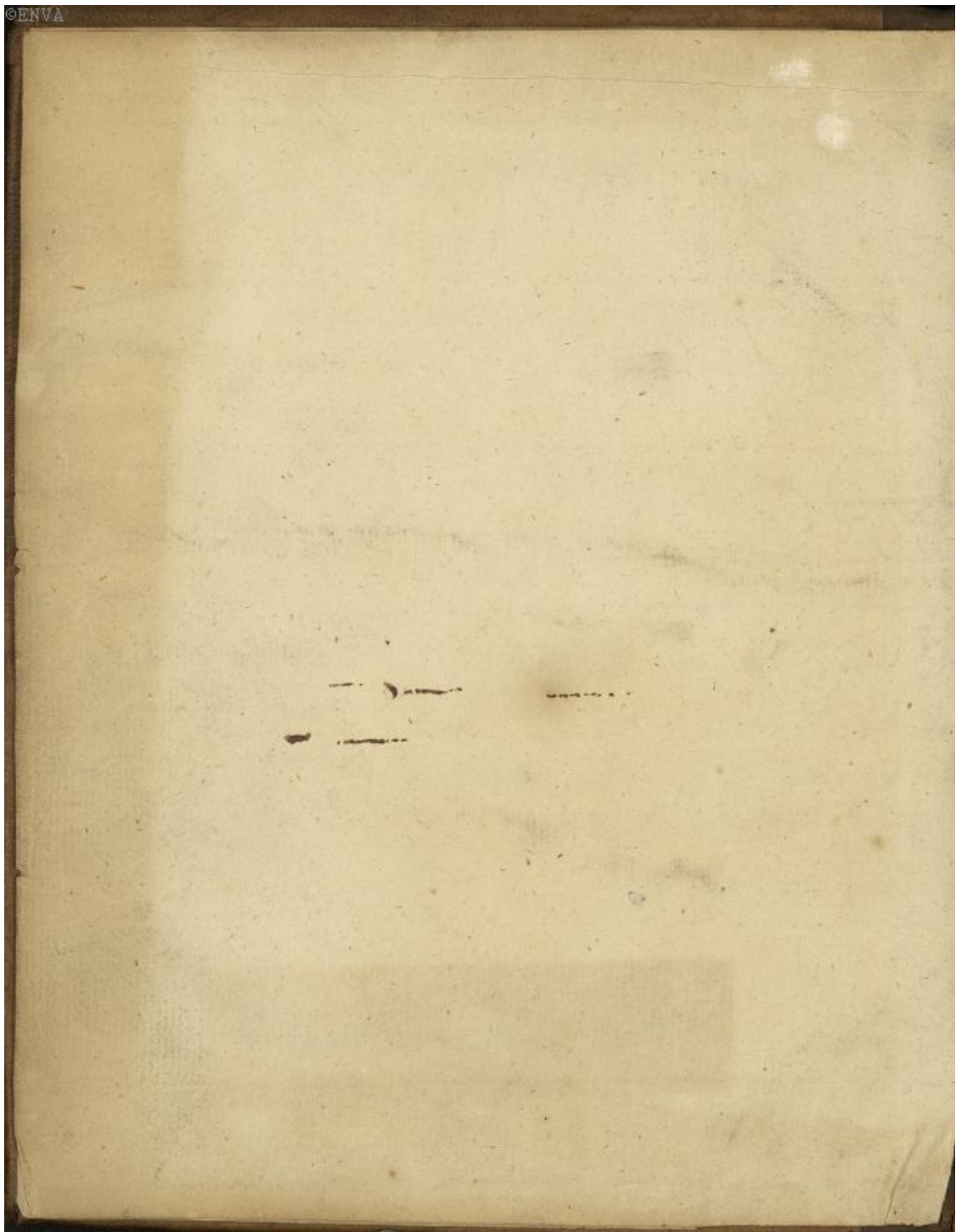
**Paullini, Christian Franz. Cynographia
curiosa seu Canis descriptio, juxta
methodum & leges illustris
Academiae naturae curiosorum
adornata, ... et Mantissa curiosa
ejusdem argumenti, complectente
Joh. Caji libell. De canibus britannicis,
& Joh. Henr. Meibom. Epist. De
[kynophora] / aucta à Christiano
Francisco Paullini**

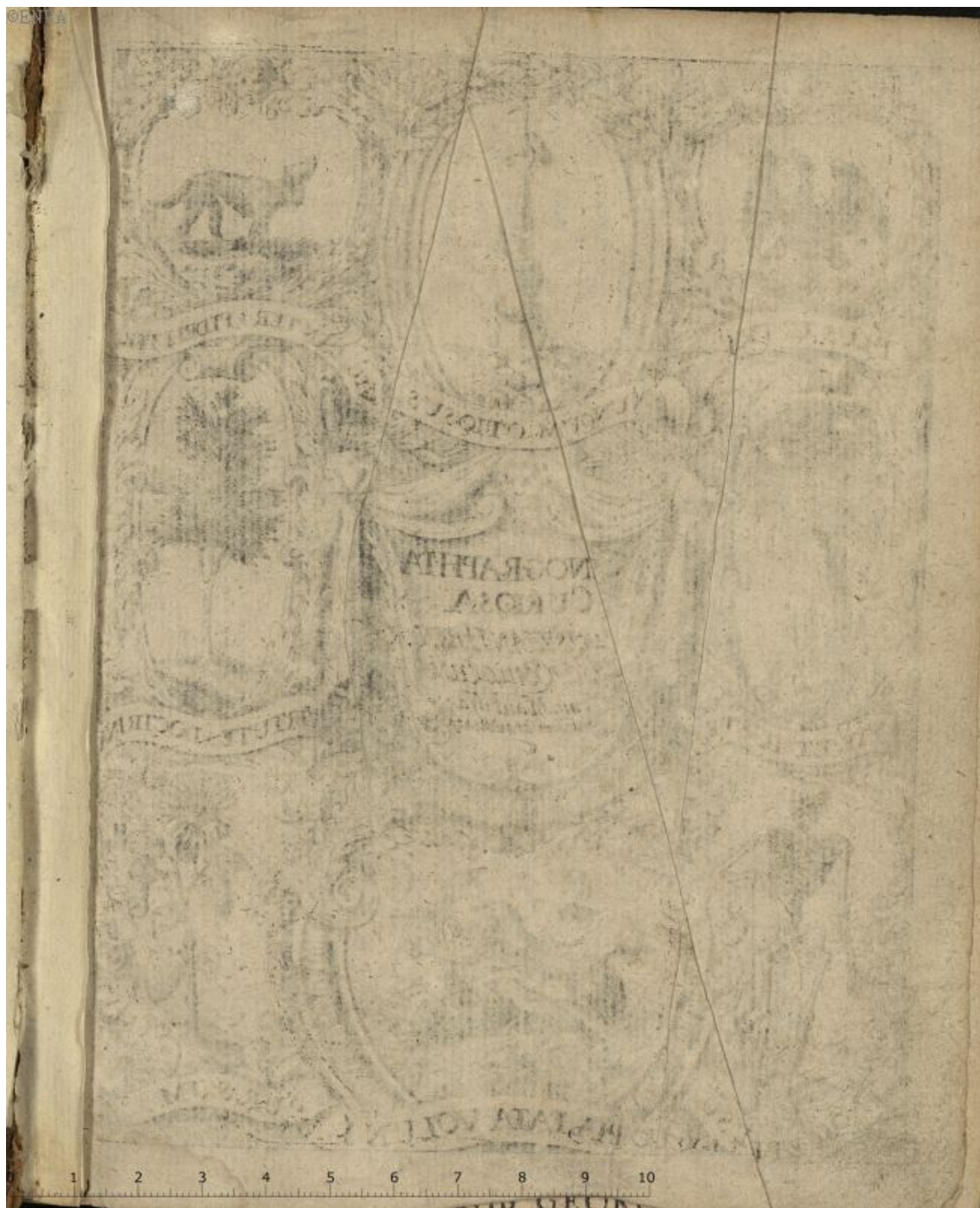
*Norimbergae : sumtibus Johannis Georgii Endteri,
1685.*

CYNOGRAPHIA
CURIOSA

S E U

CANIS DESCRIPTIO,

Juxta Methodum & Leges

Illustris

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM

adornata,

Multisq; curiosis, raris, jucundis & stupendis Naturæ Artisq; ob-
servationibus, secretis & quæstionibus referta,

ET MANTISSA CURIOSA

ejusdem argumenti,

complectente

JOH. CAJI LIBELL. DE CANIBUS BRITANNICIS,

&

JOH. HENR. MEIBOM. EPIST. DE ΚΥΝΟΦΟΡΑ,

aucta

à

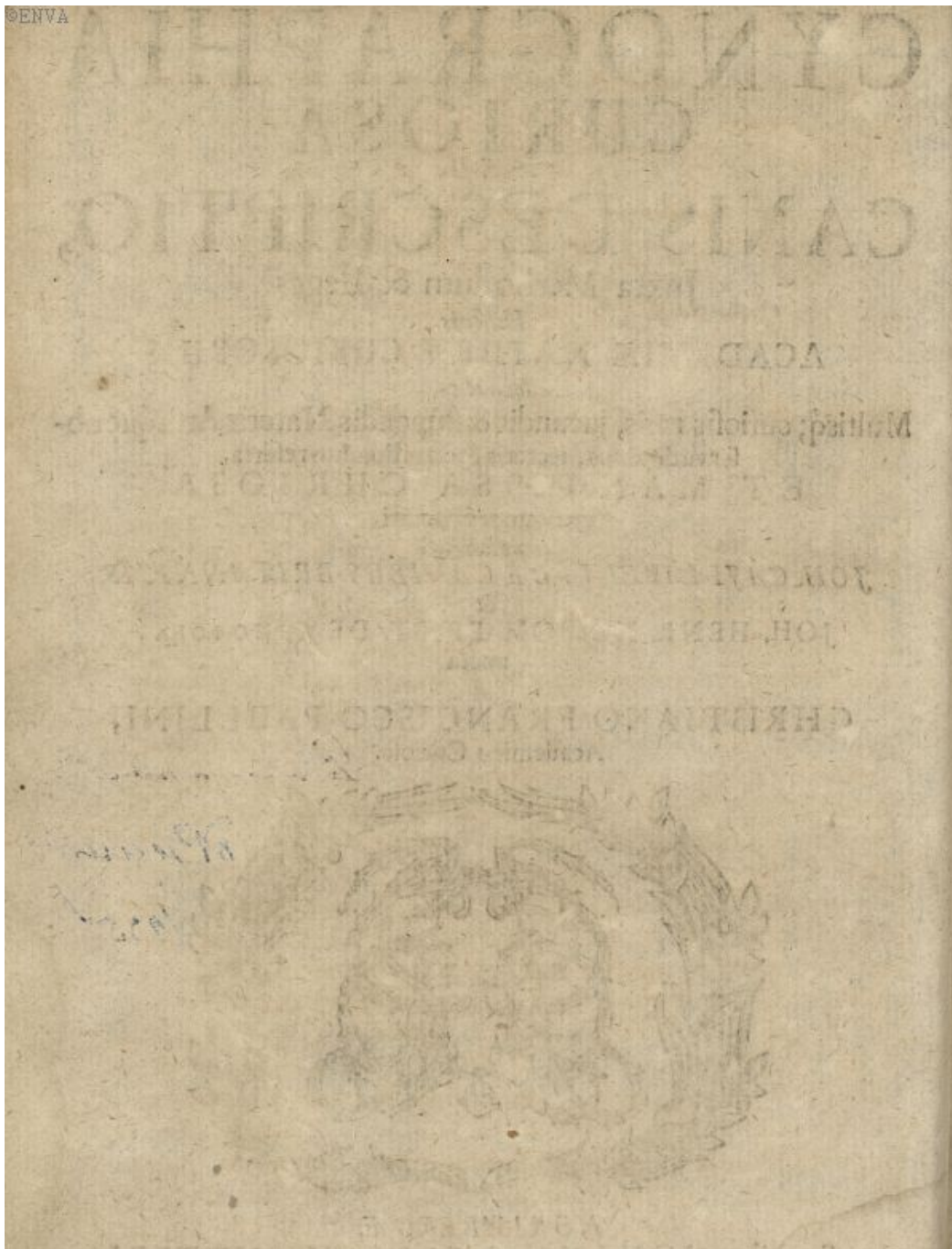
CHRISTIANO FRANCISCO PAULLINI,

Academico Curioso.

NORIMBERGÆ, 1684

Sumptibus JOHANNIS GEORGII ENDTERI.

LECTORI MEO.

*Salutem & gaudium in JESU
Crucifixo.*

Iraberis fortè, quòd ego pusillus homuncio, ac Amplissimi Collegii fex & umbra, pingue hoc blattarum Jentaculum publico obtruserim Orbi. Næ! fertilia pectora peperit seculum nostrum, quæ abstrusa Naturæ Artisque magnalia, quòvis hymnâ majora, certatim ebuccinant, & præclare monstrant, priscos quidem *Duces*, at non *Dominos* nostros, fuisse, multa egisse, sed non cuncta peregisse. Quid tu igitur *latras*? absit, ut cum *Philippo Catulo* respondeam apud *Erasm.* in *apophr.* L. VI. p. m. 502. Quorsum sacrificium canis? *Es.* L. XVI. 3. Apage scabiosam bestiam! quid enim *canis in balneo*? quam parcemiam *ex Aet. Tetrab.* 2. *Serm.* 2. c. 25. latè explanat *Ronsaus epist.* XVI. p. m. 60. Eja! vin' aliquid esse? At patere, quæso, Mi Lector, *capra pilos* in sacrificiis. *Exod.* xxv. 4. Serpat *hedera* nostra victrices inter *laurus*: ne temne *plumas*, quas cum *candidis columbis* devotè in aram ponimus. Da saltem precariò angulum, in quo deliteat, *canicula* nostræ. Nec frons ei, sociæ istius cui nulla fides, apud *Justin.* L. XLIII. c. 41. *Milriadis tropœum* & mihi somnum ademit, ut tandem, licèt impari passû, præclara Summorum Virorum vestigia calcarem, & cum *Rudbert.* à *Mosheim*, *Lips.* *Camerar.* *Micyllo*, *Naugerio* (L. cui titulus *LUSUS*, & quidem *Eclog.* d. JOIAS pag. 25. seq.) *Victor.* *Giselin.* *Wolfgang.* *Cunado* (cujus *åulbyezov* penes *Hekelium* nostrum,) *Senslebio* (*Parod.* 13. & 19.) *Gölnitz* (*Itin.* Belgico-Gallic. p. 94. seqq.) & sexcentis aliis (Vid. *Amphitheatr.* *Dornavii* T. I. p. 507. seqq.) amasio meo, raucâ quidem voce, publicum cantarem pœa-

*quid tibi
cum cane?*

curiosius in
exoticis in-
geniis o-
stendera.

na. Vah! annon curiosius fuisset in re exotica vastum ostendisse ingenium? amice, fortunatus mihi, sua qui bona novit domi nata. Et hic Dii sunt! Nusquam magis, quam in minimis & abjectis, rerum natura tota est. Vix mihi aliud dabis *ελογον*, quod cani palmam faciat dubiam. Etenim totius Naturæ Synopsis & gazophylacium est, est languentium asyllum, fidei idéa, speculum vigilantiae, ingenii ac memoriæ emblema, tessera & symbolum sapientis, (Vid. Plat. dial. 2. de Rep.) animal togâ sagôq; illustre, Dîs, Regibus, principibus, civibus, agrestiq; turbæ, omni sexui & ætati, in qualibet orbis plaga, ab ipsis mundi natalibus carissimum. Dignum sanè, (judiciô Moshemii in encom. canis,) quod cum homine, ceu perpetuus Achates, non tantum cohabitaret, sed etiam convivetur, unâ eademq; patinâ cibum sumat, unâ condormiat; siquidem non animal brutum, sed penè quidam homo mutus est Quadrupes dici potest. Non puduit igitur AUGUSTUM Brunov. ac Lyneb. Ducem canes perpetuos habere contubernales & commensales suos. Sic ejus

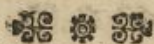
- - - domus alta Molossis personuit canibus, Hor. I, Sat. 6.

Dignum certè animal, cui Batavi scholas erexere, in quibus varias addisceret artes, ut verè cum Strepsiadè ap. Aristoph. in nubib. d. I. Si *ἢ* I. 3. 6. dicat: *κυνηδὼν τὴν σοφίαν σιτήσομαι*, utrum ego doctrinam arripiam velut canis? cuiq; in Regno Magni Mogolis nosocomia extructa, teste D. Joh. Sigismund. Wurffbain in lein. MS. mox publicando. I tu, si vires anniq; sinunt, per peregrinæ Naturæ mysteria, abi ad Afros, trana ad Indos, proficiscere, patent portæ, mirare singula, & gratias hymnosq; à me merebris. Heinsius commendavit pediculum, culicem Virgil, vulpeculum scholasticam Heider, nucem Ovid, Favorin, Thersiten, Erasmus stultitiam, Gorgias Leontin. Helenam adulteram, pulicem Taubmann. cum Ovid. Turner, ebrietatem, Picus, Mirandul. Com. barbariem, Isocrates Busridem, Sigel. Apulej. (Madaurensis Platonius,) Agrippa, Joh. Passerat, Cipolus Monachus, (ejusq; interpretes Cancerius & Jac. Lynd, ab Hoenstedt /) ac Anonym. quidam, conjecturâ J. Bened. Carpzovii in philologem. sacr. de asino Messiae vectore edit. Lips. ad 1661, Dan. Heinsius asinum, Plutarch. gryllum, Thranfymach. & Glauco injustitiam, Catullus passerem, Insulanus quartanam febrim, Lucianus

cianus *muscam*, Menalcas Caprimulgus *lanam caprinam*, Ullric, ab
Hucten *neminem*, Passerat, *nugas*, Morus *Utopiam*, Eynd. & Ma-
ronius *simiam*, Majorag. *lutum*, Calcagninus *podicem*, Car. Lib-
hard. *latrinam*, Synes. *calvitium*, Czanakius *scabiem*, Democritus
talpam, Cardan. *podagram*, Doufa *umbram*, Schupp. & Goclen. ni-
hilum, Bruna (ut ferunt) *Italus diabolum*. Et mihi, liberæ Reip.
civi, cum libeat, non liceat *canem* describere? quamvis non adeò fa-
ceret & lepidus sit, ut iste apud Steph. *Guaz. in convivio Casalini*.
p. 419. non tamen adeò deformis erit. At *Quàm grandis valetudi-*
narius, ephemeri vitâ beandus! & tamen in ipso ædium vestibulo *quàm gran-*
ferocior. O bone, scio, me genuisse mortalem. Sed *dis valetu-*
dinarium? Odimus senes, qui nullum aliud habent testimoni-
um, quò se *diu* vixisse evincant, quàm *atatem*, quæ non *annis*, sed
gloriâ metienda; Sed *musca ubiq;* *subtexta* *παρὰ τοῦ*. Vah! quanta *nostra ubiq;*
mixture dementiæ. Joci equidem *ovium*, non *canum* instar, mor- *subtexta*
daces esse debent, interim ego non ringor. Gaudeo potius, mi- *paradoxa,*
Censor, quodd magni ingenii *κρίσις* in me deprehendas; siqui- *somnia, nu-*
dem, notante Seneca, *L. de tranquillit. anim. c. 15. nullum magnum* *ga &c.*
fuit ingenium sine mixtura dementiæ. Verùm cur me vocas *novator.*
novator? fors, quodd nec *Coo*, seu *Pergameno*, vel *Stagirita* ubiq; polli-
cem premam, eosq; sequar tanquam ovicula arietem suum? Sit in
pretio suo senilis ruga. Ego autem *nullius in verba*. Qui enim *ca-*
nem alit peregrinum, huic plerunque, præter funiculum, sit reliqui
nihil. Non credo ideo *Barbatis* Magistris, quodd ipsi dixerint, sed
si vera dixerint. Magnifacio *Hippocr.* *Arcij* doctrina apud me
nondum est *apodictica*, seu *lydius lapis*, in qua quodd non probatur, ab-
jiciatur, ut sæpius ajebat Doctor meus olim in *Reg. ac Equestr. Acad.*
Sorana I. Cortnumm. Conf. ej. *de morb. attonit. L. c. 7. p. 93.* Quiescat
ergo tintinnabulum istud *Pythagoricum* *αὐτὸς ἴσως*. Tessera nostra:
Scrutamini Sincerè Lactant. L. II. div. Inst. c. 7. Sapientiam, in fit,
sibi adimunt, qui sine ullo Iudicio inventa majorum probant, & ab aliis,
pecudum more, ducuntur. Sed hoc eos fallit, quodd, *Majorum* nomine
positò, non putant, fieri posse, ut aut ipsi plus sapiant, quia *minores* vo-
cantur, aut illi desipuerint, quia *Majores* nominantur. *Galenum* verò
simultarum confusorum parentem dixerò, & *Hipp.* longè inferiorem,

verè dixi. Hic enim *rosas*, at iste *spinas* collegit. Aliter *catuli*, aliter *sues* longè olent. *Plant. Epid. a. 1. S. 2. v. 9. i. e. ἀπο γλαυῆς, ἀπο νο-*
quid de A. πόιν. ὁ ἀγύγεται. Mich. Apostol. C. II. adag. 64. Quid verò de Aristot-
ristotele. cō- telecenses? tacet *Tullius IV. Acad. qu. c. 46.* cum lymphatico *Aver-*
ses? hoë in 3. tr. de anim. ac *Meisnero P. I. phil. sobr. S. 3. c. 3. qu. 1. S. 3.* Mo-
deftior indoles *Selneccero in praloku. Phys. & Cl. Bassoni in prefat. phil.*
nat. Expendas velim, obsecro te, quis in religione, moribus & doctrina
fuerit hodogeta tuus, ne nescias, cujusmodi focium sequaris. Vin?
attende Doctiff. & cordatiffimis Viris *P. Gassend. S. Th. D. & Ca-*
thedr. Diniens. Eccles. Canon. Lib. I. adversus Aristot. exercit. 3. p. 55.
segg. & D. Ol. Borrich. S. R. M. Dan. & Norvveg. Med. & Prof.
Hafniens. Præcept. olim honoratiff. L. de Herm. Egypt. ac Chemi sapient.
c. 10. Vera & justa *Bassoni in praloku. Phys. censura; æquum*
Helmontii Judicium de causis & initiis naturalium. Aureusejusd. epi-
logus in aliment. *Tartari insontia. In Natura ubiq. lapsus est Aristot-*
teles, quia totus Natura ignarus miserratur. Et *Cardan.* nescio quò
veritatis cæstrò percitus, Dictatoris vice *Act. L. I. p. m. 1315.* ait:
Aristoteles adeorum, quæ in Natura sunt, arcanorum doctrinam na-
turalemq. disciplinam minimus, & omninò q. nullus habendus est. Cui
astimationi qui non credit, prorsus stultus est. Omnia enim ferè, quæ
de natura animalium scripsit, ab uno didicit Hipp. cum tamen ingrattiffi-
mus Vir ejus nunquam meminerit, infit Andr. Laurent. (cui tamen
genius Natura, & altera Natura erat) L. VII. anat. qu. 30. At est!
canis in eadem semper dormitat tegula, nec unquam à corio abster-
rebitur unctò, Arth last von Arrh nicht! noli igitur canibus ossa pro-
dere, aut agninis lactibus eos alligare. Sola mihi bona, quæ vera.
Et hæc, seu *Davus* seu *Oedipus* dixerit, ad os & pectus premo. Cane
autem pejus & angue istam mortalium colluviem vito, qui nihil
verum rectumq. putant, nisi quod antiqui fecere aut scivere. Qua-
si *Natura* adeò sterilis, ut non amplius foecunda pariat ingenia. Non
mihi placent aliquando eæ tantum opiniones, quæ aliquot seculo-
rum numerant ætatem, nec nauseam movet statim sententia aut
heri vel nudiùs certius à fertili ingenio exclusa. Terminus mihi
veritas: quem si non assequar, memento mortalitatis, ex qua hoc
vitium traxi. Quædam omninò non intelligimus, quædam malè Ju-
dica-

dicamus, quædam negligentius conscribimus. Dixerim cum *Mar-*
tial, L. I. *egigr*. 17.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
quæ legi hic, aliter nec fit, Amice, liber.

Plura tamen supersunt de cane dicenda, & hæc nosse debebat Acad. ^{ut plura do-}
Curiosus. Dixti. At scio *Euripidaum* istud rotundum ac verum: ^{cane dicen-}
ἀνὴρ ἔστι γὰρ δούλος καὶ τὸ ἐμὲ καὶ τὸν πόλιν. Nullus scit, mihi crede, quan-
tum nesciat. Quod quivi, feci, NUNQUAM OTIOSUS.
Si non singula Tibi placuerint, haut cuncta etiam displicebunt. Am-
bulat in eodem prato *bos & canis, ciconia & virgo*. Ille quærit herbam,
hic venatur *leporem*; illa capit *lacertam*. hæc carpit *flosculum*. Cape
tu, quod ad palatum tuum, cetera linque mihi. Dicent alii cum ^{et compila-}
Plempio & Plumpio in præfat. in Cl. Lindan. Manud. ad Medicin. ^{cor ec.}
quia Germanus sum, me compilatorem & *rhapsodicum*. Sed di-
cant; ego non impero linguis. Hic mos meus, monente *Drexel*.
P. I. aurifod. c. 1. à puero, non *lecta* tantum, sed & *audita*, subinde
etiam *visa dignioris nota* in meum usum trahere, Apes in saltibus om-
nia libant, nos tamen *mella* earum *cælestia* dicimus *dona*, *Virg. IV.*
Georg. Hanc operam maximè promoverunt selectissimæ Bibliothecæ
Reg. Acad. *Hafniens.* Amplissimæ *Reip. Hamb. Lugdunò - Ba-*
tava, inprimis *Augusta Guelferbitana* ad *Ocrum* toto orbe Celeber-
rima, nunc Amplissimo & Præcellenti D. *Michaëli Ritthalero*
Modorâ Panonio, Amico nostro singulariter colendo, obq; *candore*
humanitatem & variam doctrinam meritò commendando, de-
mandata, cui multum me debere ultro & gratus hic fateor. Ve, ^{stylus non}
rûm *stylus gibbosus est, nec satis floridus*. Nec *Oratoris* filius sum, nec ^{satis flori-}
oratoris munere fungor. ^{duc.} E diversis Autoribus, Grajis pariter ac la-
tinis, sacris & profanis, gentilibus & Christianis, priscis & musteis,
hanc conflavimus bestiam; Quilibet suò ore & more fatur, quid
carpis igitur stylum difformem? Quæ mea sint verba, faciliè vide-
bis. Humiliter enim fluunt, & sine strepitû. At *papa!* quorsum ob-
errat *canis tuus circum intestina*, panes semper somnians? ^{cui bono}
epistolas & metra vertici bestiae affigis? ^{metra &} ^{epistola} *Bombylius homo!* vino ven-
dibili nemo suspendit hederam. Num ab aliorum elogio laudem
tibi promittis & auctoritatem? num aliorum plumis Juvat superbire?

b

Pax!

quorum
lanx
fatu-
ra?

et variis pi-
ctura?

Vigilanter
et fide-
liter!

Pax! qui tot insignium Virorum tenerrimum in me affectum, & censuras modestè obtentas, temerè spernam? qui Leg. Acad. no-stra X. (cui fidem sponendi & industriam) petulanter transiliam? vides interim, ipsos Bonos è suis latibuli *canem* meum tandem tanquam ex orco in lucem protraxisse, non spontè erupisse, sed lentius festinasse, ne coecos pareret *catulos*. Dic tamen, me gloriæ astu tactum, quid inde? At quid tam pinguem caudam trahis, veluti oves Persica, (de quibus Olear. L. V. Itin. persic. c. 8. p. m. 567. Add. Diar. Itin. orient. Behrii p. 78. & J. Leon. L. IX. descript. Africa,) quorum mantissa ista, seu lanx satura? vide, quæ præfiximus nomina, astra pulsantia, & fide. Demum quid sibi volunt *pictura* istæ, seu *stigmata*, fronticanis inusta? Laudis quanta fames! Non ita, mi Lector, Quamvis enim Amplissimus S E R O T I N U S, virtute & doctrinâ nobilis, & gloriam meam, algâ viliorem, eruditâ crenâ bellè delinearit, meo tamen me metior pede. *Emblemata* sunt, quæ Te & me erudiunt. Nucleum hujus corticis tam facile esse poteris, quam *canes exta*, aut *vulpes pyrum*. Plaut. Mostell. a. III. Sc. 1. v. 22. *Fides* & *vigilantia* cardines salutis nostræ. Fides, inquam, si *aya-wis* in *pyrum* Gal. V. 6. II. Pet. 1. 15. Hoc *scutum* si servatum audias, dic cum Epaminonda: *satis vixi, invictus enim morior*. Val. Max. L. III. c. 2. ext. n. 5. Corn. Nep. in ej. vir. c. 9. Cic. L. V. ep. fam. 12. *Mors*, ubi *aculeus tuus*? *inferne*, ubi *victricia tua*? Deo autem laus & gloria! 1. Cor. XV. 57. VIGILANTER itaq; Luc. XII. 39. XXI. 36. Matth. XXVI. 41. Marc. XIII. 33. 1. Thess. V. 67. 1. Cor. VI. 13. Col. IV. 2. Ap. III. 2. XVI. 16. & FIDELITER! Ap. II. 10. Gideon cum Midianitis pugnaturus è multis millibus trecentos tantum elegit, (ô quàm pauci electi! Matth. XX. 10. Conf. R. P. Maximil. Sandei Theol. Symb. L. VI. Comment. V. p. 542. seqq.) eosq; qui se flexissent, & veluti *canes*, manû haustam aquam lamberent, & hisce paucis data est victoria. Jul. VII. 5. seqq. Hi, *hydriis* & *facibus* noctû juxta agmina fractis, tantum hosti incussere pavorem, ut in semetipsum conversus mutuis caderet vulneribus Bellum virtutis & industria signum! Vita nostra militia, Job. VII. 1. milita igitur bonam, 1. Tim. I. 18. sta adversus *μυδοδίας* diaboli Eph. VI. 11. firmus per fidem 1. Pet. V. 8. cape *galeam salutis*, Es. LIX. 17. *ἀνέγνα fidei*

fidei & caritatis, 1. *Theff. V. 8.* gladium spiritus, *Eph. VI. 17.* qui quod
 vis gladiò ancipiti penetrantior, *Eb. iv. 8.* & longè efficacior *Gide-*
nis illò, *Jud. vii. 20.* quò stygio *Goliatho* caput præcidimus, 1. *Sam.*
xvii. 51. inprimis fume *scutum fidei*, quò possis omnia ignita Jacula
 & *omnibz* feliciter, extinguere. *Eph. VI. 16.* Accende, velut Levita &
 Sacerdos novi fœderis 1. *Pet. ii. 9.* Ap. 1. 6. ad *vesperam* hujus mundi
Luc. xxiv. 29. *lucernā Domini*, *Pf. cxix. 105.* quā præstrinxeris oculos
 hujus mundi, sonòq; *Evangelii*, rei equidem (proh dolor!) contem-
 tæ, horrorem incufferis *hostibus crucis Jesu Phil. ii. 18.* Sic triumphum
 ages per *sanguinem Agni*, Ap. xii. 11. incola civitatis, in qua *Agnus*
 ipse *lucerna* Ap. xxi. 23. Cumq; nihil agere sit malè agere, *ceu grus* *Nunquam*
 ipsam noctem cum vigiliis partire, *NUNQUAM OTIOSUS*; *otiosus.*
 licet *sus amica luto* *Hor. I. ep. 2.* tibi, velut *cani*, ad aucupia erudito,
 sanctam hanc servitutem exprobret. Simplicitatem *astu* fermenta
Matth. x. 16. Sic habebis olim exactum rei benè gestæ monumentum
are perennius, regaliq; situ pyramidum altius, *Hor. III. od. 30.* usq; adeò
 posterâ laude cresces recens. Et quia *πολλυμια* nostrum in *sublimi*, *Plus ultra!*
 quid mens humi affixa putrescat? *PLUS ULTRA!* lubricus
 mundi globus, stare nescius. Avolemus *pennis aquilinis*, *Es. XL. 31.*
 ut videamus splendorem *Solis Justitiæ*, *Mak. i. V. 2.* & *orientis ex al-*
to, *Luc. I. 78.* à quo salus nostra unica. Degeneramus, qui pullos mē-
 tis suæ non assiduè ad hunc *Titana* obvertit, ut *fixis oculis* eum con-
 stanter intueri assveant, & *sorbeant sanguinem* *Joh. xxxix. 30.* seqq.
agni Ap. vii. 14. Seculum hoc in maligno positum, & velut *canis*
Æsopicus, cum *tintinnabulo* superbit, qui primarius *dementia* chara-
 cter. *Prov. xv. 21.* Ludit nobiscum ut *catuli bolò*, *Plaut. Stich. a. V.*
S. 4. v. 22. & ubiq; pro *scabioso cane* suem reposcit. Dolò igitur &
fucò, non in *agrestium casis*, nec *civium tabernis*, sed in *illustribus*
sacrisq; locis, quorum Domini dicuntur *Dii*. Fide & diffide! Verissi-
 mum enim nostratum adagium. An der Hunde hincken / an der Hu-
 ren wincken / an der Kramer schweren / muß sich niemand kehren. Sed
 liceat in sanire orbi. Nos piæ simplicitatis Candidati *PIE* agemus *pie & Ju-*
 & *JUSTE*, *Tit. II. 12.* ut obtineamus aliquando beatarum fron-
 tium præmia, *PALMAM* immarcessibilem. 1. *Chor. ix. 25.* Ut
 verò sis *OLEA*, si *ALOE*. Vexatio prudentia genitrix. *Es. xxviii.*
10. Virtus equidem hodie post nummos, & doctrina inquæstu pro-
 mere-

virtute & doctrina.

scilicet

Nosce te ipsum.

quod pia fata volunt.

meretrice fedet. *Canis* dant *paleas* & *asino* ossa. Quàm digna *canis* fede! Sed hoc quid ad me, quid ad Te? Sincere Lector. *Stultorum exaltatio ignominiosa* Prov. III. 35. & veluti *canes* non facilè assuescunt loro, (alle Frauen lernen spàth auf dem Seil tanzen;) Scabatur *mulus* *mulum*, (laß sie einander die Flöh ablesen wie die Hunde!) sitq; *i. xúov xúv ñdñ. 159*, nos non curabimus. *VIR TUTE* distinguimur & *DOCTRINA*. Hæc bona, *ἀλμάρων ἀδάρα*, è naufragio nobiscum enatant, cælo beant, verantq; mori: cetera, quæ plebs stupet, vana sunt, & brevissimi ævi spolia. Fausta igitur anima, quæ *SURSUM* tendit semper, & lubricæ sortis ludibria è sublimi specula miratur & calcat. Pecora uni serviunt ventri; nos *æternitati*. Tollamus ergò *erectos* ad sidera *vultus*, *floris* instar *Solis* aut fiamus veri *URANI*, i. e. cives æternæ mansionis. Ah! felix & ab omni parte beatus, qui hæc mediratur serid, qui *SE IPSUM* *NO SCIT*, interq; fallacis fortunæ oscula, inter publicos orbis applausus se *UMBRAM* esse credit, & præterea nihil. At cor nostrum, veluti *canis venaticus*, omni momentò ad nugas exire gliscit. *Hefsten* L. II. *Schol. cord. lect. 1*. Scimus enim infani ralia, & ludimus tamen cum *Canio* *Julio* latrunculis, licèt jamjam cædendi. *Zwinger. Th. V. H. L. II. T. XXIII. p. 3990*. *NO SCE TE IPSUM!* Hic est apex supremæ sapientiæ. Vid. *S. Bernh. Medit. c. 5*. Hanc Philosophiam ut discerent cati *Egyptii*, inter lautissima fercula, inter blandissima amicorum colloquia *scleton* ponebant cum hac tessera: *COMEDITE*, *tales olim futuri!* Cubet quamvis ronchasq; ducat *catellus* sub læva papilla, fratricida, mox latrabit, terrebit, mordebit *Gen. IV. 13*. *Add. Matth. XXVII. 5*. Vive ergò lethi memor, & *NO SCE TE IPSUM!* In exulcerata nos Deus rejecit tempora. Ferrum inter & ignes, inter lachrymas & suspiria: tum trahimus miseri, ut bellè in nos quadret emblemata istud *Alciat. n. 143*. Floremus! fumat *Ilium*: fuimus *Troes*! O Deus meliora! At quorsum lamenta? non ero *canis* in saxa scæviens, Animi constantia fortunæ Regina. Itumecum, *QUO PLAFATA VOLUNT*, quamvis cum *cane* etiam *lorum* amiserimus, & *canis* in olla sit. Licèt Dominus nos occiderit, tamen sperabimus in eum. *Canis* famelicus non timebit fustem. Si hîc non plus;

pluit, pluet alibi. Patria est, ubicunque bene est, & *virus canis* mihi melior mortuô leone. Virtus ubique tuta. Allatret catellus echinum, Lunamvé, *Camer. C. II. embl. 86. Alciat. in embl. 165. ar-* rodâtque Herculis clavam, semper cruentis recedet faucibus. *Sa-* vedr. *Symb. pol. 9.* Fiamus licet, *ARION* fatô, pila turbinum, & voraginis lusus, hoc quid impedit? ingens præsidium in periculis innocentia Belluæ nos servabunt, si homines robur & æs triplex circa pectora gestent. Securi equitabimus, triumphantium ritû, & fronte explanatâ, per ignotum æquor omnia portantes nobiscum. At pectore gestabimus illa non humeris, non oculis visenda, sed animô æstimanda. Iphis elementis dominabimur, & bestię ama- bunt, si homines fastidiant, Artem. Hæc penna desiderio nostro sufficit. Nihil habentibus nihil unquam defuit. Penna cœlo beat: penna volare facit astra super. Non potest sapiens esse pauper, cum quævis tellus nutriat virum (*Biedermanns Erbe liegt in allen* Landen.) Tandem in portu navigabimus votivas Servatori suspen- suri tabulas. Tange *citharam*, *ARION*, quamvis littora mugiant, & jam muros hostis habeat, tuus tamen non disturbabitur pulvis. Inunc, ô noster, & sta sub quolibet pondere rectus. Si qui gannitu vocis adulent, *Lucret. V. v. 1069. pretiumque tibi ponant, (pretium* aliàs caninum averfanti, *Deut. x. x. 111, 18. Add. Dan. Fessél. L. II. Advers. sac. c. 29. §. 10. T. I. p. m. 186. Gerhard. Comm. in h. l. c. 3. Böfens Defingische Bract f. 4. Bocchart. Hieroz. P. I. L. II. c. 56. p. 690.)* reminiscere fabulæ de cane & frustuo carnis. Citius enim reperitur, quàm retinetur, fortuna, Ergo reverenter habe, & age gratias. Digna canis pabulô. Si verò alii malint obstrepere & fre- mere ut canes *Pf. L. IX. 7. 15. ἀγέειζαν, seu πύζειν, aut πόζειν, vel πολέζειν, quod canum est, (seu γρύζειν vel γρύζαν, quod porcorum proprium est,) & invisum istud AR, vibratâ dentes inter linguâ, edere, ut*

Sonet hæc de nave-canina-litera Pers. Sat. I.

aut si in jus vocaberis, asinusque te mordeat, aut tuæ te canes alla- trent, ne hirrias velim; cœu canes isti apud *Jonston. L. III. de quadrup.* p. m. 178. quid enim cani cum crocodilo terrestri? Canem tamen ut cœdamus, facile reperimus fustem, & quàm facile canis peccatum sus dependet. Dulce est aliquando desipere. A cane non magno etiam

etiam scœpe tenetur *aper*. Magnæ indolis character *minorem* non allatrare, nec lædere eum, qui se humiliat in dorsum recumbens. Gloria finis! *Embl. Altorfin. Dec. IV. p. 468. & Camerar. C. II. Embl. 63.* Fœdum quoque cum *canibus* in puteo pugnare. Imò si *nigram* citò raptus in *culinam* cordillas madidâ *tegas* papyrò, vel *thuris* *piperisq;* fias *cucullus* *Mart. III. epigr. 2. wann mandich ins Hundß Loch schmisste* / nec latra, nec labra comede, ne fias *υἱὸν τοῦ δόγματος*. Aut num tu vescéris betis? *Cor* dedit *catulus* coquo, cum *corculum* in *culina* raperet. *Παθήματα μαθήματα*. Excelsa livori indoles. Non svescit *mortuum* *canem* persequi, 1. *Sam. XXIV. 15.* ejusvé *aures* apprêndere. Sors aliàs fuerit & recti argumentum *rodi* à *cane* illo *rhetorico*, *canine* *scava* amantissimo (vid. *embl. Altorf. Dec. IV. p. 468. & Camer. C. II. embl. 63.*) ut *Zoilum* vocat *Ælian. L. XI. c. 10.* Gloriæ obsterix calumnia. Non magis unquam torfi invidos meos, quàm temnendo. Semper enim, ceu immanis fera, lentiùs respexi ad *castelli* latratum. Una Bonorum vox erit:

rodant, qui velint, pellem caninam, nos hac à scabie tenemus ungues. Mart. V. ep. 61. Vale, mi Lector, & vive, ut vivas, Deo, Orbi, æternitati! Propediem spondeo *leporem*, quem haud invitis *canibus* venatus sum, quemq; excipiet *BUFO*, fœdum, sed mirabile animal, tandem *SALVIA*. Præstat enim esse, quàm videri, *NUNQUAM OTIOSUS*,

FRON-

FRONTISPITIO

hujus operis

Variis picturis illustrato, Duce Autoris nomine, interpretamentum ponit

V. CL.

CASPAR STIELER

Act, Sereniss. Ducis Saxo - Innaensis Camerae Secretar.

Illustrissimiq; CARPOPHORORUM Collegii

Socius, dictus SEROTINUS.

CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULLINI,
CURIOSORUM ARION.

Per anagramma

I fortis in cursu, mirus olor pinna! laus hic: canis cura.

Vulgus caninum vos dehinc facessite!
canicula sacratu hic piæ locus.
 Penetrat *sagacis* panditur *solertiæ*,
fideiq; templi concrepant almæ fores.
 Profani abeste, exestè delicatuli!
 Gens oscitans, fruges sati consumere,
 utraq; condens pigrâ palmas gens sinu:
 & vos scelesti & subdoli amovemini,
 fallaciarum & architecti fraudium,
 verum nefas falsâ tegentes nomine!
Molosus hic vos *pervigil* latratibus,
 horribilibus vos imperetq; moribus;
 cavete nauci turba, vecors, perfida;
 vobis *triceps* namq; erit ille *Cerberus*,
 aliàs *catella*, sed Bonis, blandissima.
 Placet *canis* sacratu *Æsculpio*,
later canis virtute nam clarè enitet,
 præservat & curat *fide* ac *insomniâ*.

2 emblemata
 Vigilanter & fideliter.

Pernox

Pernox *ARION* hæc medendo conficit
 & curiosè *CURIOSUS* quæritat,
 Natura quæ parens latenter occulit;
 Industriæ est specimen *Cynographicus* hic labor,
 quem doctus edit docto & alto seculo.
 Prodire nunc timet, nec invidiæ *canes*
 tanti æstimat rabidos, vel usq; rodere
 raucos, aut infiliendo dissilire finit.
 Scribendo Victor interim *Celsus* volat
 per æthera. *Aligeri catella* hæc *Pegasi*
 vicem obtinet, *Medicis* potestas conlimilis
 est ac *Poetis*: sospitare qui valet
 ægros *Apollo*, *Vatibus*, *Pater*, piis
 præest is idem. *ARION* utriusq; cluet
 noster *Sacerdos Cynthy*, *Memphitices*
 hinc illi aperiuntur superba pondera
obelisci, & exsurgunt, quietis nescio
 & *otioso nussiam*, præardua
Pyramidum onera, scitò notata symbolò,
 fausto *gruïs* quod explicatur omine,
 Re, nomine, excubias *Vigil* quæ perficit,
 stans prompta & expedita & alia & impigra,
 nixa intumentis *Viperæ* peritiâ,
 innoxioq; & *cauto* acumine ingeni
 suffulta, quæq; despicit *terrestria*.
Beatus Ordo gloriosi Gymnas
 & *Curiosi catus inclutus*, solò
 polòq; famâ nobilis, *ARIONE*
 Jam *Vigile*, (a) quàm antea, *magis spectatior*.
 Quod scripta tu progignis aurea, atq; quot
leporibus refertus & *mysteriis*?
Pimpleides adorea rident tuâ
 horrea gravari sua. Superba copiis
Hygeja turgēt: plena fastû pectora
 altosq; gerens spiritus, nil æstimat
 præ se. Secundo *plus en! ultra* personat.
 It clamor astra versus. *Alitis Jovis*
 stridet per auras *pinna*, cœlo proxima
 calcāt *globi* terrena & aspicit *Solem*,
 avis, *Patrem*, *fixis* amœna *vultibus*,

II.
 emblema:
 nūquā
 otiosus.

(a) in illu-
 stri Carpe-
 phorum
 Collegio dis-
 citur der
 Wachstet
 me.

III.
 emblema:
 plus ul-
 tra.

& lumi-

& lumina sua sistit ejus in face;
 nec ora ab oribus amovet rosei Dei.
 ARION hæc, ut omnia. Rebus fragilibus,
 fluxis, caducis fidere & inanibus
 cavet. Vices expertus humanas pede
 orbis pilam tundit gravi viriliter,
 contra & procaces arduæ sortis minas
 fidente tollitur gradu. Per aera,
 Plus ultra, iter pinnâ secans, astra superat
 micantia, & cælum premit vestigiis
 non æmulandis. Haut labore frangitur,
 haut vigiliis noster Vigil, contra sed it
 audentior, victor resurgit, erigit
 se ponderum pressu & gravatum, palma ceu
 vigore nobili. Pii sunt pectoris
 hæc signa virida, murus est hic ferreus:
 conscire nil sibi, fas & æquum prosequi,
 puras manus servare jugiter, fucum,
 fraudum & strophas eludere innocentia
 rectiq; vi. Mali metu sed torpeant
 & deprimantur mole tristium gravi,
 dumeta tristia & vepres vilissimæ,
 triumphet at secunda palma & floreat,
 fructusq; perpetim ferat suavissimos,
 fundata moribus vetustis & fide (a)
 antiqua, & Ascenatis amplâ copiâ
 fandi; quibus stat & stabit fulcris tribus
 immota semper. Non coruscant fulminis
 vim palma pallet, nec robur minantium
 noti procellarum: tenacibus fibris
 trux namq; fixa hærens, iniqua nil timet
 fata, aut acutæ istius bipennis, aut ferox
 phalangium, Scorplve virus luridum,
 nec aspidis morsus. Sub hac sociabili
 recumbe felix arbore & tutus, Philæx,
 suffragiis cœtus piiq; Saxonis
 locum quietus obtineto Fructifer!
 Aonia laurô revinctus si oves
 potensq; carminis, sacrata culmina
 Heliconis inclyti volans mirus petas

IV.
 Emblema:
 Piè & ju-
 stè.

(a) respici-
 tur ad Le-
 ges & insti-
 tuta Socie-
 tat. Fructi-
 fera, quæ de
 lege sui den-
 teusprose-
 senden
 Palmban-
 desSprofs-
 senden /
 Sen. Geo-
 org Neus-
 marks /
 Icri. &
 Vinariensis
 Secretarii.

olor!

V.
Emblema:
Virtute
& do-
Arina.

VL
Emblema:
nosce
teipsum.

VII.
Emblema:
Sarfum.
(a) Mater
ARIONIS
fuit CLAU-
RA, ex an-
tiqua & ce-
lesti Him-
norum
familia.
(b) huiusro-
pium Auto-
ri datum à
Colcherr.
Ordine Flo-
rali, vulgo
dem Blü-
Orden.
(c) in quo
Sodalitas
dicatur
Aranius.

olor! per ardua juga qualis gnaviter
Virtutis optimæ perennis nixus es
iter patens, sublime vel qualis caput
effers per artes. Hicce mentis igneus
vigor tuus, lethi & sepulcri nescia
virtus, benigni largitate Numinis,
quod contigit binum Tibi decus,
in secla Te, Vatem; innumera tuebitur,
& mortis è contagione nil dabit.
Larvale simulacrum, suprema fabrica,
exangue corpus aridum, artus ossi,
compage qui referunt imaginem necis;
quod perimelcas est nihil. Terrestria
mors vindicat sibi. Poli germen dies
summus, laris minoris hospitam haut rapit,
nec gloriam partam facinore splendido
delere quit. Sed nosse si, quid sis, voles,
vel quid futurus; euge! præmeditare
hac in figura. Hac ultima est sapientia:
γνώσις, σκαυδόν. Hòc gradu nam scanditur
beata ad æthera. Fragiles aliàs sumus,
miseri & caduci, quosq; momento unico
ceu fabulas pausam vides facere, dare, aut
poscere manûs plausum, aut pedis suppositum,
Himmelia ortus sic parente, femina
Clara, (a) clari clarescere satagens Dei
veri, memòr mortalitatis, unice
cælum vehis parte ignea tecum tui.
Cælo incales, cælum cupis, cælo faves,
cælumq; totus cogitas, cælestia
fortisq; & invictus petis cursu piò,
humum lutosam calce trudens mascula.
Occurrit ut Soli suo Heliotropius, (b)
flos assecla, & sponsæ suæ cupidine
accenditur: Tu Cælicus, (c) sic permans
Hyperionis iusti tenax obtutibus,
vultu sequax, Solem tuum per nubila
perpete premis, nostiq; Sponsi candidas
pedum notas. Cognomen Ordo Floridus (d) hinc
(d) der gekrönte Blümen-Orden / oder die Pegasus-Hirschen-Gesellschaft /
aus der Vide Illustriss. Sigismund, à Birken die, Floridan / in singul. libell.

hinc addidit tibi celebre : ab æthere
Sursum voluit & Te volentem scandere.
 Quemadmodum surgit decorus *flosculus*
 in æra, & cubile tenebrosū putris
 gessit, luti & limi satur, perfringere;
 tellure adhuc quamvis tenetur *bulbulus*.
 Sic germinas, tendisq; ad auras vertice.
 Sic Te minæ, nec mucro formidabilis
 aut *cautum* horridæ crepidines, furens
 maris nec ira, *turboré*, imber aut ferens
 noctem: ruina aut sorpta navis gurgite
 terroribus pavidum dabunt, *Quæ jusserint*
decreta sortium, sequeris illico.

ARIONES: nil deprecereis uspiam,
 splendens *triumfali* es decorus purpurâ,
 insignis es *laurô*, (a) coronâ regiâ:
 doctusq; pollice es sonare *chordulas*.
 Undas times: *dorsum recurvum* porrigit
Delphinus; ictus *fulminis*: *Parnassia*
Daphne vetat; *fluctus*: tenent liquidas aquas
carmina; mare *invium*: viam penna notat.
 Est penna *remigium*, beat cælo: pia
 & fata quò trahunt, iter planum facit.
 Pirata nil audet, ferox *balæna* nil
 ARIONEM contra *Vias* tutus maris
 tentat, sonora cum *lyra* qui navigat
cytharæve, pennâ, *laureâ* & *fiduciâ*.
 Virtute mactæ jam tuâ, *Vir optime*.

I fortis in cursu piis fatis ducibus,
 mirusq; olor *pinnâ*, canoros da modos;
 Laus hic: canis cura est, critq; maxima.
 Sublime Te feret, tibi præmia dabit
 ætas & hæc, & posterum ventura gens.
 Quis sis, probas, qualis, quis & futurus es?
 Concurrit omne cum cane hoc artis genus
Theologus, *Histor*, *Philologus*, quin *Ethicus*
 Conterminusq; huic *Politicus*: domum
 & qui tuetur, cum Poeta, & cui silent
Leges: valensq; *Hygæa* claudit agmina.
 Quam *Suada* ubiq; regnat & dulcis *Venus*.

V. M.
 Emblemæ:
 quò pia
 fata vo-
 lunt.

(a) quæ
 Antorem in
 illustri Sa-
 lana solen-
 niter olim
 donavit
 iustus Emi-
 nentissimus
 D. D. Chri-
 stoph. Phi-
 lip. Rich-
 ter / Com.
 Pal. Caf.
 etc.

❖ ❖ ❖

& invidendus *Gratius* ipsis *lepor* !
Faber recede *Lemnius* ! non *areus*
 tuus *canis*, donum *Jovi*, *canem* refert
 hunc *aureum* : ad vitam reduc; tamen *lapis*
 erit. *Sacrata* est stat perennitatibus
 hæc *viva fabrica*, & senectâ temporum est
 major, *caninô* dente quam non obteret
Momus, nec in quam *Parca* jus ferox habet.
 Sed quisnam ego ? ut adinventâ pectoris tui
emblemate erudita, ceu *Cyllenius*
 alter, mihi explananda præsumam ? tua
 sed vicit obtestatio verecundiam.
 Pudere nam, linquas ubi facienda, non
 pudor, sed est agreste quoddam & rusticum.
 Quamvis adesset, quod responderem Tibi:
oblita carmina, *impedita mens*: *fori*
certamen, & *vexata Jura* plurimum.
 Non *Sirius* cœlo flagrans, non messium
horæ *pigræ* : quin *Advocatus*, quem paro
 meus, dies diglutiens totos mihi
 voragine insatiabili: nomen sed &
 inglorium *SERO TINI* & ignobile,
 haut inter altos gloriâ *Viros* locum
 dignum occupare, *oloribus* vel inseri,
 Prævaluit, inquam, sed tuarum vis precum,
 quæ indecorum denegare quid foret,
obnoxio inprimis, *plus & quàm solvere*
quit, *obligato*. Agnosco *debitum* libens
 meum: Juvabit velle. Si lapsa est manus
stylusque cespitat, dabis *Veniam*. Sat est.
 Jam finio, & signaculum præsentibus
 in publicam imprimo fidem, sumitô licet
 ex mutuo sermone. *Quandiu* mei
vivam memor, *pectusq;* *sincerum* geram,
Te mente fidâ semper observans colam,
Tuusq; dici gloriabor. Hinc amct.
 Ventura proles & prober.

Serotinum.

APPLAU-

APPLAUSUS, STIMULI ET JUDICIA CURIOSORUM.

Secundùm ordinem, quò mihi per literas commu-
nicata sunt, *citra omne præjudicium,*
præfixa.

I.
D.D. JOH. MICHAEL FEHR, *Kittinga-Fran-*
cus, Imperialis ac Liberæ Urbis *Suinfurtensis* Prætor, & Phy-
sic. Ordin. S. R. I. Acad. Nat. Curiosor. *Præses &*
Argonauta.

Quæsiuisti dudum & meruisti gloriosam famam, E. V. non tam mag-
nitudine nominis tui, quàm felicioris genii & ingenii dexteritate.
Vidimus id & ex ungue leonem perspeximus, cum primis novissi-
mâ illâ & exasatiissimâ tua Cynographia, quàm, in NATURÆ CU-
RIOSORUM favorem, ad Eorum normam & formam, tam speciosè
adornasti. Gratias habe, V. E. protanto in Nos affectû, quò in Tui-
tum ducimur trahimurq. observantiam, nil magis in votis habentes, quàm
ut ætiori amicitie vinculo nobiscum junctus in castra quoq. nostra quàm-
primùm descenderes, Legibusq. nostris subscriberes, quò nomine Ego,
pro autoritate ab Inchyto Collegio mihi singulariter concelsâ, E. T. solen-
niter hi: invito, invitatumq. volo, eò modò, quò tùm universi Artis no-
stræ Medici Statores & Altantes in I. Ephemerid anno, tùm singuli ha-
tenuis à Nobis invitati sunt. Nostrum erit non tam obviis Te excipe-
re ulnis, quàm omnem eò unice dare operam, ut Tibi de nostra gratitu-
dine inserviendiq. promptitudine certò constare possit, quod equidem de
me sanctè polliccor, & quodammodo hîc contestari Volui ex illi hoc tri-
sticho, quod vili filò in Cynographiam tuam contextum, invitâq. Miner-
va fulum æqui boniq. ut consulere digneris, enixè rogitò.

C. 3.

Acer

Acer odoratū *canis* ut vestigia lustrat,
 pressa sui Domini quæ tetigere pedes.
 Sic PAULLINE tuus labor improbus omnia vincit,
 quæ de festivo prodita scripta cane.
 Aude, Mome, *canem* hunc Theoninō rodere dente,
 dentibus excussis turpe cadaver eris.

II.

Idem Vir Celeberrimus.

Suinfurtē.

MAGNE istā Virtute, V. E. & salve Nobis COLLEGA honoratissime. Meruit dudum spartam hanc in omni literarum genere rerumq; variarum peritia excellens ingenium & profunda eruditio, ut albo nostro infereretur E. T.

Quod igitur felix fatistumq; fit, & S. Rom. Imper. Acad.
 Nat. CURIOSORUM gloriosum!

In nomine SS. TRIUNITATIS!

Ego JOHANN. MICHAEL FEHR. PHILOS. ET MEDICIN. DOCTOR, Physicus *Suinfurtensis* Ordinarius, S. R. I. Acad. Nat. CURIOSORUM Præses, dictus ARGONAUTA, Te CHRISTIANUM FRANCISCUM PAULLINI, Medicum, Philosophum, Poetam & Carpophorum VIGILANTEM &c. in Ordinem NATURÆ CURIOSORUM receptum Collegam publicè renuncio, & ex ea quæ, mihi ab inclyto Collegio Nat. CURIOSOR. singulariter concessa est, Autoritate, ob plurima tua hætenus præstita præstandaq; merita, ARIONI sagnomen Tibi solenniter confero, collatumq; volo. Salve iterum Suavissime COLLEGA, & hæc plurimum Mellitissime ARION, pulsa porro divini istius Genii tui citharam, quò ejusdem suavitate affecti, dulcedine capti ac deliniti, resectique ægrotantes, velut ex inferis Orphei Eurydice, ad vitam sanitatemq; integram reducantur, reddanturq; pristino vigori. Vive valeq; Nobil. Domine COLLEGA, viresce & flore in seculi ornamentum & ACAD. NAT. CURIOSORUM diutissimè felicissimè!

III. D. D.

III.

D.D. PAULUS AMMANNUS, *Uratislavien-*
sis, Electoralis Acad. *Lipsiensis* PP. & Botanicus, B. Mar.
 Virgin. Colleg. Collegiat. Acad. Nat. Curios.

DRYANDER.

Laudem plenariam meretur Tua curatio, quæ ut lucem publicam *Lipsiæ*
 propediem videat, precor. Laudem prosecutus sum carmine græ-
 co, &c.

Ἄισλα πάντοτε ἐρετὴς μουσικῆς τέχνης
 ἱκμαδίην συνετὰς ἀσπίτον ἔυχος ἔχου
 Ἄϊνος ἰθὺ μαίζον τοῖς ἱεραμένοισιν ἀγῆρευ
 Δαιδαλίω καμάτω μάρτυρε τῆς σοφίης.
 Οὐρανόμυκτες ἔχει ἐνὶ θνητοῖσι σοφοῖσι
 Κύδος, Παίων Φέρτατος ὅς τε λίδει
 ΠΑΥΛΙΝΟΣ λέγεται τῶν ἑνὶα φίλτατον ἔρως,
 τῆς φύσεως Μύτης, Καρποφόρων τε μέλος.
 Ἐξ ὀνύχων ἀπαλῶν Μῦσας ἀρετὰς τε φίλησθε.
 Δειχάσας ἰδέαν συγγεφόμεν κύνιον.
 Χαίρετε Πιερίδες πελὺτροφων οἰμασ' ἰδῶσαι
 τὸν κύνα. Φιλολογοὶ χαίρετε, Θεόλογοι,
 Χαίρετε Μυθολογοὶ, Φυσικοὶ, Παιῶνες ἀγαυοὶ,
 χυμικοὶ ἰατρομαθεῖς, Ἱστορικοὶ τε καλοὶ
 Τίνε' οὐ φιλομένηας χάριτας, καταθύμια πάντῃ
 ἔυχουδ' ἱερῶ λῶσα λέγοντι κύνα.
 Καὶ θέμις ἐςὶ φίλον σὺν χάρμασιν ἐνγυμνασεῖσαν,
 ὥς τε φίλον βίβλον πάντοτε θαλάμηναι.

IV.

D.D. GEORG. CHRISTOPH. PETRI,
Erfurtō-Thuringus, Medic. Electoralis Moguntinus & Patriæ
 Ordin. in antiqua *Hierana* Med. PP. & suæ Facult. t. t. Deca-
 nus, Curiosorum ACHILLES.

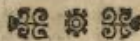
Quantô sim persusus gaudiô, conspectis E. T. literis summam erga *Erfordiam*,
 me benevolentiam spirantibus, magis animô sentio, quàm ver-
 bis exprimo. A tanto enim Viro (utut quoad faciem ignoto, quo-
 ad no-

❁ ❁ ❁

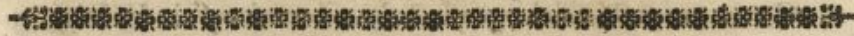
ad nominis celebritatem verò jamdudum cognitissimo) amari, non in honore solum, *sed & in lucro* pono. Usq; adeò gratulor *inchyto* nostro Collegio de tanto sodali, præterea in sinu etiam gaudeo, quòd E. T. suo favore atq; affatù literariò me immeritum fuerit dignata. *Sciagraphiam* dexterrimè elaboratæ *Cynographiæ*, propediem lucem visuræ, attentè perlustravi, & cum ex ungue iconem, illamq; *omnibus numeris absolutam* deprehendam, atq; adeò totam dignissimam prælo judicem, (quippe quæ non solum insignem utilitatem, sed & maximam *jucunditatem* toti Reip. Medicæ afferre poterit,) religio mihi est aliquid heic monere vel addere, ne actum agere videar. Pro nde autor sum, ut quàmprimùm Orbem literatum bees *exascatò hóc ingenii tui partu*, quem ut diutius lambas aut expolias, opus non est. Nomen consequeris hinc æternam & famam indelebilem. Adjeci volante crenâ & venâ levis monetæ carmen gratulatorium, quod ut æqui boniq; consulas, etiam atque etiam rogo.

Quis novus æquoreis emergit ARION ab undis?
 quæ cata Pieridum soboles? quæ Svada? quis *Orpheus*
 detinet attonitas svavi modulamine mentes?
 Non ego cœrulei *Delphinis* terga prementem,
 sed *cane Manalio* vectum alterum ARIONA miror.
 Fallor, an in varias se transmutare figuras
 (dicere sic liceat) possit, ceu *Proteus* alter.
 Sed totò cœlò distare videtur ARION
 noster ab antiquo, quem post se mille relinquit
 passibus; ille *fides* tractare & *carmina* nervò
 alternis sociare modis & voce canorâ
 doctus erat, palmam rapiens *Sirenibus* ipsis.
 Filius hic phœbi clarissimus *arte medendi*,
 Solis utramq; domum complet, seu *pharmaca* miscet,
 seu senis in mediâ sistens styge cymbulam onustam
 Pœoniâ avertit prædam Virtute Charontis,
 seu doctos edit, plaudente Helicone, libellos.
 Hoc testatur opus *splendente perennius ære*
 de *cane*, mansurum post fata suprema superstes.
 Hic igitur multis parasangis præstat ARION
 Zoile, *pervigilem* noli allatrare *molossus*,
 quærit is argutè vestigia cœca ferarum
 nare sagace bonus: Te, te, *lupe*, corripit ille.
Marfyadenq; velut superatum carmine quondam

vindice

vindice cultellô Victor deglubit Apoiso;
à cute, nî taceas, tua sic, cave! membra recedent.
 Non affixus humi *canis* est: sublimia ad astra
 ut dudum *Procyon* sese & *Cynosura* recepit,
Incluta sic pridem P A U L L I N I ad sidera *Virtu*
 purpureis vexit famâ aurigante quadrigis.
Maëte, Vir Excellens, insigni maëte labore!
 Vive diu sanus! successibus utere faustis!
 & famam egregiis factis extendito, donec
 nomen A R I O N I U M vastum compleverit orbem!

V.

D. D. M A T T H I A S T I L I N C I U S, *Jener.*

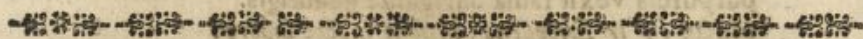
Frisius Orientalis, in Illustri Universitate Hasso-Schaumburgica,
 quæ est *Rintbelii* ad Visurgim, Med. Prof. Primar. Archiater
 Hassiacus, & Curiosor. Z E P H Y-

R U S.

Cum ex Virtutis admiratione qs. bilance apprehensas diversorum *Rintbelii*.
 hominum condiciones contemplor, cum collationem inter *Clarissi-*
ma hóc nostrô seculô *coruscantia sidera* tentare propono, cum co-
 rundem *doctrinae, ingenii, dignitatis gradum* adumbrare statuo, nonne
 par aut majus quid molior, ac si *Antheum* intra ulnas opprimerem? *co-*
lumnas in oceano figerem, vel aurea *Hesperidum* mala raperem? Ex iis
 occurris Tu, *Vir Amplissime*, primus, *audacis Naturæ miraculum*, cu-
 jus *illustriores animi dotes, sapientie, virtutis, & candoris* monumentis
 expressæ, promptissimè sacram Medicinam affectantibus svavissimam,
 & reconditam doctrinam instillant. Quare, *Celeberrime Vir*, omnem
 mihi dubitandi ansam deponis. Tibi enim *Cynographiâ* tuâ insigniter
elaboratâ excelsum & præminentem in sublimi immortalitatis fano lo-
 cum comparabis, non trutinâ, sed medicâ staterâ honorificè adjudica-
 tum. *Cynographiæ* tuæ *idéam* legi, perlegi, relegi. *Cedrô* sanè *dignissima*
 in ea deprehendi. *Methodus* illius est *elegantissima, res sunt curiosissi-*
mæ, non blattis, sed luce ista mihi *dignior* videtur. Magna certè ab
 omnibus Eruditis, quibus *Cynographia* tua maximè *utilis ac necessaria*
 erit, in Te redundabit gloria, quod tot Naturæ arcana de *cane*, alias in-
 tricata & densissimis nebulis involuta nobis explicare volueris. Va-
 ria & multa quidem de *canum* virtutibus & vitiis multi scripserunt, *Cy-*
 d
 nogra-

nographia autem tua, quam *solertissimò Marte*, *perspicacissimâ mente*, *vigilantisimâ curâ* conscripisti, eorum mentem longè superat, ultra se extendit, & altiora sapit. Perge ergò feliciter, *Vir Nobil.* in cursu tuo laudabili. Deus conatibus tuis faveat: applaudentem invenies orbem eruditum.

VI.

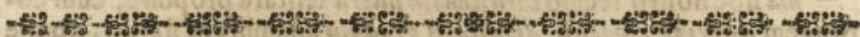
D. L^t. CHRISTIAN. FRIDERICUS

Garmann, *Martisburgensis Reip. Chemnicensis in Misnia*

Physic. Ordinar. Curioforum

POLLUX.

Chemnicio. **D**ultm *Cynographiam* meditaris *curiosam*, multum se Tibi debere, ultro fatebuntur Medici, & cunprimis *Illustris nostra Academia*, cujus *novum* audies *jubar*. Rectè autem vocas *Curiosam*. Quid enim à *Philosopho*, *Historico*, *Philologo*, *Poeta*, *Physico*, *Medico*, imò & *Theologo* in medium de *canibus* afferri poterit, cujus dilucidationem *egregius tuus labor* non permittit? cur ergò non probem opus, quod *præsens* & *futura* approbabit secula, quodq; Te *Polyhistorem* *eximium* stellis miscet, *fulgentissimoq; canis* fideri &c.

VII.

D. D. JOH. DANIEL MAJOR, *Uratista-*

uiensis, in *Illustri Cimbrorum Acad.* quæ *Kilon* est, *Med. Pract.*

& *Anat. PP.* suæq; *Facult. r. r.* *Decan.* *Sereniss. ac Reverendiss.*

Princip. & *Episcop. Lubecens.* *Archiater*, *Curiosor.*

Adjunctus & HESPERUS.

Kilonio
Cimbrorum

Desidero editionem *eruditi* tui de *canum* historia tractatus videre, qui certè suos inveniet lectores &c.

*

* *

Quid *canes* produxit *Natura* sagacius unquam?

nil nisi *PAULLINI* scripta, notanda *cedrò*

Gratulor ingenii (& miror) *præfertilis* ausus,

quos *canis* in cælo *sidus* utrumq; colat!

II. X. D. D.

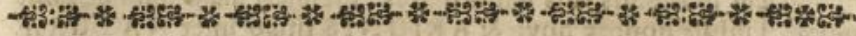

IIX.

D.D. GEORG. WOLFGANG. WEDEL,

Sprembergâ Lufatus, in inclyta Acad. *Jenensi* PP. Med. Ducal.
Saxon. Curioforum Adjunct. & HER-
CULES.

Kυρολογίαν tuam non possum non *insigniter* laudare, autorq; sum, ut *Jenâ*,
cedendæ huic propediem iacumbas, jubes verò me noctuas Athenas,
dum ex meis scriniis expectas, quæ tam abunde jam apud Te extant.

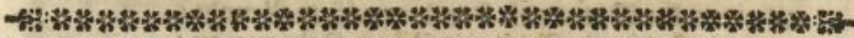

IX.

D. D. JOH. DANIEL HORSTIUS, Giesâ-

Cattus, diverforum S. R. I. Principum Archiater, & Curio-
forum PHOENIX.

Ad utramq; tuam epistolam verbò respondeo, valde mihi placere *Francosur-*
laborem tuum, meq; libenter operam collaturum, &c. *tò ad Ma-*
gnum,

X.

D. PRÆSES ET ARGONAUTA

Curioforum.

Semestri jam spatiò, *Collegarum* Ocelle, ternas à Te accepi literas. Plu- *35 infurto.*
rimi mecum desiderant *ex asciatis* *smam* tuam *Cynographiam*. Utinam
illa brevi lucem videret. &c.

XI.

D. POLLUX CURIOSORUM.

Summum laborum meorum condimentum & solatium fuit, eritque *Chemnicò*
sin posterum, *solidè doctorum* amicitia, & cum illis omni melle *sva-* *Misnia,*
vius commercium literarium. Inter *hos* cum *TU* emices, de favoris
tui constantia mihi gratulor, &c.

XII.

D. D. SALOMON REISELIUS, *Hirschbergá-Silesius*, olim Archiater *Hanoviensis*, tunc Lib. & Imperial. Reip. *Wormatiensis* Phys. ordi. Curiofor. AMPHION, nunc Consiliar. & Archiat. *Stuttgardian.*

Wormatiá.

Mihi plus nimium tribuis, Tibi derogas, more *ingenuorum* hominum, qui laudem, quam merentur, metuunt. Et ne Tibi in faciem præconiis tuis sim tædiosus, gratulari malo mihi de tanto amico, Tibi de honore novo & ARIONIS titulo inter NATURÆ CURIOSOS *dignissimo*; dein & vovere, ut longos annos vivas optime, velisq; juvare Remp. Medicam multis *tam accuratis* laboribus, ut in cane fecisti. Fac autem, ne *canis* iste diu lateat, aut obmutescat plane; Meretur enim audiri *latratus* ejus &c.

Idem: Tractatus tui methodum ad normam Collegii *accuratis* simè agnosco factam, & ut in pluribus facere possis, opto, & ut matures ipsius editionem rogo &c. Ad cujus stimulum ecce Vernaculum epigramma.

Ihr schreibet Herr Paullin scharffsinnig von dem Hunde
aus einem der Natur und Kunst-gemäßen Grunde /
zieht alles in ein Buch mit schöner Ordnung an /
was man von diesem Thier nur weiß und lesen kan.
Ihr wiisset / daß die Wut von Würmen her entspringet /
wie manch-verborgnen Schmerz der Wärme Beut erzwinget /
wer hier die Nase rümpft und rungelt drob die Stirn /
der wurmt / und hat ein Nest voll Würmer im Gehirn.

XIII.

D. D. GEORG. HIERON. VELSCHUIS,
Patritius & Medicus *Augustæ Vindelicorum*, Curioforum NESTOR. I.

Augustæ-Vindelicorum.

Scriptio tua de cane, quantum ex indicæ transmissio colligo, *accurata, ampla, doctissima*, & famæ par est, crede, nec differ in annos. Qui secus senserint, *caninum* ingenium habent, nullis Vir-
tutibus, sed vitiis infame &c.

XIV. D. D.

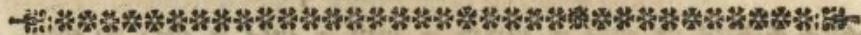

XIV.

D. D. CASP. THEOPHIL. BIERLING,

Lipsiensis, Medic. *Magdenburgensis* Ord. Curiosor.
Collega.

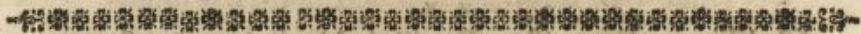
Merum gaudium mihi eruditionis tuæ literæ merò amoris melle *Magdebur-*
stillantes & affectu tribuerunt, quibus profectò nihil mihi gratius, *et*
imò nihil dulcius accidere potuit. Faustum itaq; me dixero, mo-
dò tenuitas indignitasq; mea amicitiae tuæ fores intrabit. Erudita
Cynographia Tuæ *curiosæ dispositio* admodum mihi grata fuit, & dubium
certè non est, quin complementum ejus propter *rarisimas & doctissi-*
mas in illa scribendi materias universo *Literatorum Orbi* plus quàm
acceptum fuerit &c.

XV.

D. ZEPHYRUS CURIOSORUM,

D. Zannemann PP. *Kiloniens.* Clariss. maximè ambit amicitiam *Rintheiis*,
tuam, Teque meis verbis salutat. *Cynographiam* Tuam curio-
sam summo cum desiderio expecto, optoque, ut mox lucem
videat.

XVI.

D. D. MELCHIOR FRIBE, PRÆFECTU-

ræ & Civitatis *Haynensis*, ut & Præfecturar. Electoral. *Moritz-*
burg. *Zabellicens.* & *Waldens.* Phys. Ord. Curiosorum
CLEANDER.

Gratias, quas possum, ago maximas pro communicatione ingenio *Haynæ.*
& synopses, seu dispositionis *Cynographia* perquam doctæ & summe
curiosæ. Contribui, quantum habui, & ab aliis, nimirum Illustriss.
Collega L. B. à *Frisen*, Collegii nostri JASONE II. Dominoq; HER-
METE fuit communicatum. Adjeci etiam epigramma, & suum quoq;
apposuit HERMES noster cum Voto omnis felicitatis, promittit non
solum candidum amorem, collegialem & fidelem amicitiam, sed & de-
sideratam per literas communicationem.

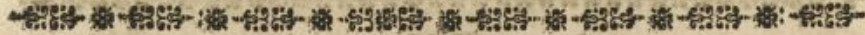

A & O.

Quod *canis ingenium*, quæ sit *Natura*, profanus
illius & quondam qui *sacer* usus erat.
Quàm multus *Chymica*, *Medica* quàm clarus in *Arte*,
quàmq; *nov - antiqua* sit *canis* historia,
*Digna*q; quæ *plura*, & quæ sint *indigna* relatû,
vîla est ingenio res ea *digna* tuo,
PAULLINI, meditaris *opus memorabile*. Quod si
rodere constituet, nec *canis* ipse potest,

Aliud

Qui studiis PAULLINE caput felieibus effers,
à *cane* nunc famam porrò decusq; petis.
Nempe nihil refert: Grassatur ad ardua Virtus,
Laudi & materies vel *canis* esse potest.

XVII.

D. CHRISTIAN. ADOLF. BALDUINUS, IC.
& Chymicus absolutus, Serenissimi ac Potentissimi Elect. Saxon.
Præfectus *Hayna*, Reg. Societat. Anglic. & Curiosor.
HERMES. I.

*
**

Hayna,

Christianus Franciscus Paullini, Medicinæ Doctor
Naturæ Curiosorum Arion.

Per purum Anagramma,

*Is canis, ecce, latrans in fundo pulchrior audit,
cur? ornavit eum sic Arionis amor.*

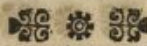
XVIII.

D. ACHILLES CURIOSORUM.

Esferdiâ,

Canis tuus, quem *contisissimum* novi, ubi terrarum tamdiu latet?
tam *elegans* opus cur lucem videre detrectat? nullæ te moveant
censuræ, nullæ invidorum calumniæ. Non enim majorem glo-
riam *Zoilus* in nominis tui fama arrorenda relinquet, quàm in vasto ma-
ri vestigium cymba.

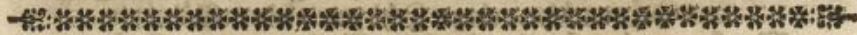
XIX. D. D.

XIX.

D. D. LAURENTIUS GIESELER, *Osterodensis*,
Physic. *Brunsvicens*. Ordin. Curiosorum HIP-
POCRATES. I.

NON possum non multum laudare conatum tuum, quò Rem medicam è *Brunoniis*
ornare & augere satagis. Monstrabit hoc ubertim *Commentarius*, *Sico*,
quem de cane meditatus es, amplissimus. Opto, ut quamprimum
lucem videat; *Curiosus* enim quin satisfactorius sit, nullus dubito, ge-
stio valde ipsum videre.

XX.

D. POLLUX CURIOSORUM.

Quæ tuam morantur *Cynographiam*, ut hæcenus lucem non ad- *Chemnicis*,
spexerit publicam, eadem & mea opuscula. Id tamen è Biblio-
polarum tenacitate & tarditate consequuntur utilitatis, ut quoti-
die ferè auctiora evadant & limatiora. Addidi carmen germanicum
Cynographiæ tuæ sacrum. Tu, optime Poeta, Poeta stri titubantem non
respicias venam, sed animum benevolentis.

Es wilst du nun den Hund / mein Adeler Paullin /
durch deinen schlaun Fleiß und Feder setzen hin /
Wo Sirius die Gluth mit vollen Strahlen sprüheth /
wo Mars und Venus lacht / wo Mond und Sonne glüeth?
dein Fleiß ist rühmens werth. Man hat das ädle Thier.
sonst allzeit hochgeliebt / selbst Scaliger hat hier
die Feder angesetzt. Es hat es wollen ehren
der kluge Lipsius / wenn er sich lassen hören
mit einer Lobeschrift. Oft hat der Dichter Schaar
durch manchen netten Vers sein Lob gemachet klar //
und sternen-werk geführt. Wer weiß nicht seine Liebe //
Die er zu Menschen trägt? bald hätten lohse Diebe
entführet dieß und das / wann seine Treu gethan //
was Capparus verricht / wird noch gemercket an //
als er den Dieb-gescheucht in Esculapens Tempel
und offenbahr gemacht. Man zählet viel Exempel
von seiner Wachsamkeit : oft hat der Hund bey Nacht
ein ganzes Krieger-Heer durch seinen Fleiß bewacht.

Wenn:

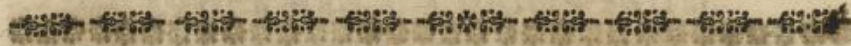

Wenn Koridon im Busch an Galathoen dencket /
 und ihr durch hohle Luft manch Lied und Seuffzer schencket /
 wenn Zylas lieb-enzückt verfällt in Traum und Schlaf /
 hält Zylas Wach und Huth / und schüzet Vieh und Schaaf.
 Zwar in dem Kapitol hats einst der Hund versehen /
 daß von dem Feinde wär' ein Überfall geschehen /
 wann nicht die muntre Gang gemacht ein Geschrey /
 doch diß kommt eben nicht flugs allen Hunden bey.
 Es lauffet ein Versehn bey allen Sachen unter /
 der Lichter-Prinz / Homer / ist selbst nicht allzeit munter /
 wie hoch er sonst berühmt. Oft trifft den höchsten Sinn
 aus Schwachheit eigner Fehl zum niedern Vöbel hin.
 Merckt man des Hundes Arth im Stobern und im Spühren /
 wie er zum scheuen Wild den Jägersmann kan führen /
 wie er den Regen zu des Wild so artig treibt /
 wie er das Kephun jagt / so haben viel geglaubt /
 ihm sey was höheres vor allen andern Thieren
 vom Himmel eingestößt. Der wil was menschlich spühren
 in seiner Unvernunft. Ein andrer sagt / es sey
 was auch kein Mensch kan / dem Thier gelegt bey.
 Es hat Apizius / der Lecker / viel zu danken
 dem schlau- und fecken Thier / sein Magen müßt erfranken
 von der Murenen Schleim / und andrer Fische Wust /
 wenn nicht das truckne Fleisch des Wildes neue Lust
 in solchem regete. Wer achtet nicht die Stärke /
 Die Klugheit adel macht? man sehe seine Werke /
 er nimmts mit Leuen an / er scheut den Parther nicht /
 auf Wölff- und Bahren- Jagt ist er wohl abgericht.
 Gefahr ist ihm ein Spiehl: er achtet keine Streiche /
 kein Biß / kein Schlag / kein Striem zwingt ihn / daß er entweiche /
 dem fast erzörnten Wild, Blut reget Herz und Blut /
 ob er einst unten liegt / so fast er neuen Muth /
 und gehet frischer drauf. Drum hat man ihn vorzeiten
 in Schilden vorgestellt den tapffern Krieger- Leuten /
 gab einer dann Reißaus / verließ Schild und Pannier /
 so muß er tragen um ein räudicht Hunde- Thier.
 Die Aerzte sind ihm hold / weil er in Argeneyen
 das Seine trägt bey. Was wollt ihr lange schreyen /
 die Giecht und Reissen plagt / ihr / die ihr seyd verwundt /
 ihr Lahmen sprecht an den oft- bewährten Hund /

und

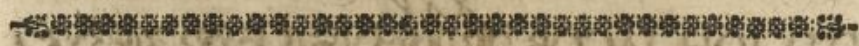

und den / der euch so wohl die Argeneyen weiset /
 so euch der Hund verspricht / den Sama längst gepreiset /
 Appollo überlaut mit seiner Dafne Haar /
 Galenus einverleibt der klugen Aerzte Schaar.
 den selbst der Kaiser liebt / den grosse Fürsten ehren /
 wil / was der Hund vermag / in diesem Buche lehren.
 Hier kämpfft Verstand und Kunst. Sein Fleiß ist Stöbers Arth /
 er suchet / was vom Hund Arhen und Rom verwahrt.
 Glück zu! Hoch / werther Freund / so kan man Ruhm erlangen /
 dein Haupt soll eine Krön / und Momus Hunde tragen.

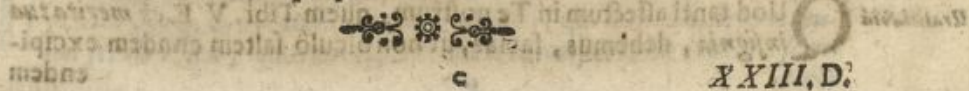
XXI.
 D. ZEPHYRUS CURIO-
 RUM.

DE cane meditaris opus, ut scio, *expolitissimum & exquisitissi- Rinchell,*
mum. Ideo plures jam Tibi mitto observationes. Pro amore
 enim meo, quò te prosequor, & pro amicitia, quam inter nos
 colimus integram atque salvam, adeo Tibi obstrictus sum, ut omnia,
 quæ in gazophylacio meo medico habeo, Tibi libenter communica-
 re cogar.

XXII.
 D.D. COLLECTORES EPHEMERIDUM
 nostrarum *Uratilavienfes.*

OPus, quod E. T. sub manu est, de cane *curiosissimum*, adeo ab- *Uratilavien*
solutum numeris omnibus ominamur, ut eo in genere nihil per-
 fectius dari possit. Omnem enim, quòd ex transmissa diathesi
 perspicimus, dicendorum materiem adeò exhaustisse videris, ut ne
Argus, quidem *centoculus* quicquam, quòd desideraret offenderet.
 Noctuas itaque Athenas afferreimus, si quidpiam exquisitissimo huic
 scripto addere conaremur. Hortamur potius, ut editionem matures,
 ac *Cynologiam* hanc *curiosam*, Acad. nostræ *splendorem*, Tibi
 verò *nominis perennitatem* allaturam, publico
 propedici dones &c.

XXIII, D.

XXIII.

D. HIPPOCRATES I. CURIO-
SORUM.

Brumfingh. **D**ictum mihi à Cl. V. *Te nimis diffuse scripsisse.* Verum ego cau-
sam hanc *nullam* esse dico, qs. literatus, & qui ingenio pollet,
incarcerare ingenii vires vellet, & non potius exspatiari in am-
plissimos amœnissimosque omnigenæ doctrinæ campos. Ego potius
summe laudo *industriam* tuam, nihil magis optans, quàm ut quanto-
cius hunc & *subsecuturos* tractatus videam.

XXIV.

D. POLLUX CURIOSO-
RUM.

Chemnic. **F**lorentia pari er de *canum* natura commentarium sub manibus
habere Celeberrimum quendam Virum, nuper significavit *He-
ckelius*. Ut igitur in lucem propediem mittas *Cynographiam* tuam,
svafor essem.

XXV.

D.D. JOH. JACOB. *WADDEHMJEDZ*/
in Illustri Acad. *Marburg*. PP. ejusdemq; t. t. Rector Mag-
nific. Archiater Hassiacus, Curiosorum
PRIAMUS.

Marburg. **Q**uod Tu interim operi tam *laborioso* & *Curioso* sedulam, in Artis
nostræ ornamentum, admoveas manum, gaudeo & simul con-
tendo, ut quàm alacriter pergas.

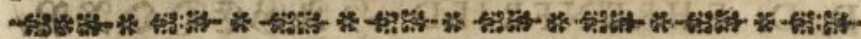
XXVI.

D.D. COLLECTORES EPHEMER.
nostrarum *Uratislaviensis*.

Uratislavia **Q**uod tanti affectum in Te nostrum, quem Tibi, V. E. ob *merita tua*
insignia, debemus, facias, ut non osculò saltem enndem excipi-
endem

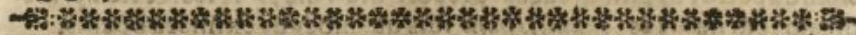
endum duxeris, sed & immeritis laudum præconiis Nos extollere dignatus sis, effectum *præcellentis humanitatis*, quæ rarissimæ doctrinæ Viris, *qui Tu es*, individua semper comes est judicamus. Injurii itaque in hanc essemus, si *ingentes tuos ausus*, in *inchoata Societatis nostræ* gloriam unice collimantes, pro virili nostro juvare non conaremur. Næ *dignè satis* æstimari nequit ingens ardor tuus promovendi publicum &c.

XXVII.

D. HERMES I. CURIOSORUM.

NEc est quicquam tam dulce, quàm *Zoilorum* virus propriâ Vir- Haynæ.
tute sopire. Rectè hinc atque ordine facis, E. V. qui talium se-
curus, non *Cynographiam* tantum luci publicæ committes, sed &
Logographiam meditaris.

XXVIII.

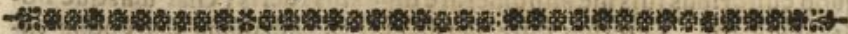
D. D. GODOFRED, CHRISTIAN. WINCKLER.

Sereniss, ac Potentiss. ELECTORIS *Brandenburg.*

Consiliar. & Archiater, Colleg.

Curios.

NOn potui non exultare animo perlectis amantissimis literis tuis, Breg. à Silq.
Gratulatur enim sibi totum nostrum Collegium de *membro tantæ*
eruditione & sapientiâ clara. Desinas itaq; mirari, *V. Celeberrime*,
cur Te Viri eruditi amore & benevolentia prosequantur. Mere-
tur id *summa Tua eruditio*, postulat id *humanitatis tue suavitas*,
quæ animi hominum q. fascinentur necessum est. Delinæationes
tractatum tuorum cum admiratione legi, & Reip. Medico de *nove*
incremento summopere gratulatus sum &c.

XXIX.

D. D. JOH. LUDOVIC. HAMMANN /

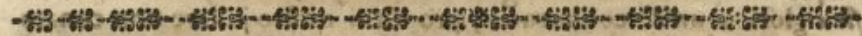
Frisius, in Illustri Acad. *Kiloniensis* Phys. PP. Curios. Col-

lega, d. NESTOR II.

EST quod mihi plurimum gratulor in cognitionem *tanti Viri* per- Kiloniæ
venire, inq; Ejus familiaritatem admitti, qui cum *Illustribus hu.* Cimbrev.
jus seculi Viris, quorum ægmen ducit *incomparabilis Natura* *scruta-*
tator

tator Athanas. Kircherus, amicitiam colit. Conatum tuum in edenda Cynograph. Curiosa laudo, laudant mecum Illustres Viri, quorum non postremus est Hesperus noster &c.

XXX.

D. D. EHRENFRIED HAGEDORN/
Görlicio - Lusatus, Sereniss. ac Potentiss. ELECTORIS Sa-
xon. & Amplissimæ Reip. Patriæ Medic. Curiosor.

PEGASUS II.

Görlicio. **E**ffari non possum, quantô suffundebar rubore, cum tanti *subsellii* Virum meam, ceu hominis sibi ignoti, ceu immerentis, affectare amicitiam legerem. *Limatissima ingenii tui*, quæ promissisti, *specimina* expecto, oppidoq; eadem precor. Sic Vale, *V. Nob. & Remp.* Medicam, cui natus es, *eruditissimis* tuis quantocyus exhilara opellis.

XXXI.

D. D. GEORG. FRANCUS, IN ELCTORALI
Acad. *Heydelbergens.* P. P. primarius, ejusdemq; t. t. RECTOR,
Com. Pal. Cæsar. Elector. Trevirens. Ducis Württemberg. &
Marchion. Badensis Archiater, Curiosor.

ARGUS.

Heydelber-
ga. **J**ovi Publico V.S.L. M. quòd Te, *Vir CL.* in favorem & amorem mei pellexerit! Habeo, de quo congratuler & Tibi, & mihi, & orbi literato. *Tibi de cedro dignissimis lucubrationibus*, nobilissima illa triga *Zoophytologica*: adeò procul dubio & hoc trinam perfectum erit. *Mihi*, quod cultoribus tuis me annuerare dignatus fueris, chartulasque nostras evocare. Ceterum mire perplacuit elegantissima diatyposis *curiosi tui trifolii*. Et quid displiceat, quod omnem *elegantioris doctrinæ abyssum* est perscrutatum? Prodeant *doctissimæ tuæ lucubrationes*, aspi-
ciant felicissimè opem ferentem Lucinâ meliore meliorem lucem, nec in tenebris cum tineis blattisvé rixentur diutius, quæ *maturrimò* congesisti iudiciò atq; *laboriosissimè* &c.

XXXII.

XXXII.

D.D. JACOB. SCHMIDT / *Quedl. Saxo*, Archiater
Anhaltinus Curiosor. PODALIRIUS II.

Cynographiam Tuam Curiosam, quam tot Illustres Viri, imò Docti & Boni quique maxime expetunt, ego, si quis alius, videre gestio, nec quid illi amplius addi possit, video. &c. *Quedlinburg.*

Agmina magna canum latrantum vidit *Apollo*,
 murmureque ingenti vastas resonare *Diana*
 audivit sylvas, tum *Cynthia* talibus inquit:
 Quis clamore canum nostris in saltibus audeat
 perterrere feras, nemorosaque linquere lustra
 hasce jubet? lucosque canum latratibus implet?
 Insolitus mea regna petens *Venator* inultus
 nullus abibit. At his ea *Apollo* verba reponit.
Cynthia, non tua sunt, sed nostra patentia regna,
Palladis, & *VIGILANS* per quæ venator *ARION*,
 atque haud invitis canibus traxisse laborat
 in casses non *Delphinus* nec magna ferarum
 dona, sed æternæ splendentia munera famæ,
 inque suos cecidit casses jam præda petita.
 Hunc igitur sudasse, novis pensabo brabeis:
 Salve, *Venator*, famæ redimite coronam,
 Gloria perpetuò Tua sic splendore coruscet!

XXXIII.

D. LE BENJAMIN SCHARF, ARCHIATER
Sondershusanus, Curiosor. BIAS.

Endextra fidesque, quibus sanctè promitto, me ad quodvis humani-
 tatis & amicitiae munus collegiale tam paratum esse quam paratissi-
 mum. Lapis enim, non homo, sit necesse est, quem melligissi-
 mæ tuæ literæ singularis candoris & humanitatis plenissimæ ad
 tam suave amicitiae munus non potuerint commovere. Sed egonè
 noctuas Athenas, & inter tam Illustres olores anserinum excitare stre-
 pitum audeam? cum tot lumina & columnæ Inclutæ Artis nostræ jam
 sua contulerint symbola, ut nostris nugis & quisquilliis
 haud opus esse conjiciam.

• 3

XXXIV.

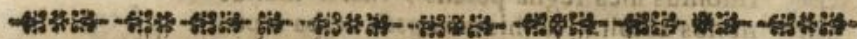
XXXIV.

D. D. JOH. PAUL. WURFFBAIN, Phys. Ordin.

Norinberg. Curiosor. HERMES II.

Norinberg.

Cynographiam Tuam curiosam ex Sciagraphia mihi transmissa, sufficientissimū profunda eruditionis Tux specimen, vix majori & meliori studio, diligentia, judicio, dispositione & procul dubio etiam elaboratione, à quoquam eruditorum edi ac perfici posse, sine omni adulationis umbone fateri cogor. Dolendum hinc esset, si eximium ille ac utilissimus labor, cum insigni eruditorum detrimento, in serinio sepultus ac conclusus periret, & Acad. nostræ Curios. gloriam famamq; prout potis est, non adaugeret; Curabis itaque quantus quantus es, ut quanto-cyus, ob hunc diligentia & eruditionis Tux prolem feliciter in lucem editam, Tibi gratulari & decentes agere gratias queamus.

XXXV.

D. D. LUCAS SCHROCKIUS, Junior, Physicus

August. Vindellicor. Ordin. Curiosor. CELSUS.

August. Vindellic.

In primis autem laboribus & studiis tuis indefessis applaudo, atq; divina gratia ut felicem eis progressum concedat, animitus voveo. In otio enim tuo Te minus otiosum transmissa ad D. *Hellanthum* Sciagraphia de cane, lepore &c. abunde comprobant, quibus eruditionis monumentis egregiis in lucem edendis ut gratus Inveniatur Bibliopola, omnes precamur. &c.

XXXVI.

D. D. EBERHARD GOKELIUS, Sereniss. Ducum

Würt. Weilting. Archiater Reipubl. Ulm. ac Diverfor. S. R. I.

Statuum Phys. Ordinar. Curios. A L E C T O R.

Ulmā S. R. I. Gokelum.

Cynographiam Tuam curiosam, jam sub prelo sudantem, ut & Lago-graphiam ac Phrynographiam, quarum ideam concinnam limatamq; maximā laude digniorem, admirabundus perlustravi, & licet indignus, approbavi; Si lucem viderint, Summa cum veneratione exosculabor, earumq; lectione proficiam. D. D. *Jac. Ottonem*, Com. Pal. & Reip. Ulmens. Consiliar. ut & D. *Alfons. Khoniam*, Collegam meum honorandum, tuo nomine jussus salutavi, qui Salutationem hanc pro singulari honore æstimant, ac Te, cum oblatione officiorum suorum, resalutant.

VOTA

VOTA ET CENSURA

EXCELLENTIUM VI-
RORUM.

I.

D. ATHANASIUS KIRCHERUS, SOC. JESU

Theologus, & Professor Romanus, ὁ ἱερεύς.

Literas tuas, quas uberi in me affectus profusione ad me dare non dedignatus es, pari animi voluptate volvi & revolvi, ex quibus non duntaxat *peccatus germano candore praeclitum*, sed & *omnigena eruditione & doctrina excultum luculenter* cognovi. Quod verò meam indignam personam, laboresq; literarios orbi hucusq; editos, apud Te non nihil esse patiaris, id non tam meae, si qua fuerit, eruditioni, verum *eximia tua humanitati affectuiq;*, quò me sincerè prosequeris, ascribendum meliori iure censeo, cum Tui similium proprium sit in aliis id admirari, quod ipsi me quam affluentissimè habent. Vidi deinde *novi adytor* tuum, operis, inquam, quod de cane scripsisti, *synopsin*, quò sanè uti *absolutum combinatoria analogiaq; artis specimen* dedisti, ita quòq; id, utpote ad *palatum meum*, non possum non approbare, veluti *opus dignissimum*, quod omnibus ad imitandum publicæ luci pateat. Perge interim, *Eruditissime Vir*, quæ in ingenii tui recessu recondita tenes, studiosè excolere, excultisq; Remp. literariam liberali animò locupletare &c.

II.

D. NICOL. STENO, HAFNIA-DANUS, Regius quondam in inclita Acad. *Hafniens*. Anatomicus, postea Episcopus *Titio politanus* & Vicarius Apostolicus, nunc *Suffragan. Monasteriensis*.

Si hîc Te haberem, de loco *Pisis* obtinendo inter Professores non desperarem, cum illum jam tum Tibi promiserit *Sereniss. Magnus Henricus*.

truria Dux. Cynographiam tuam Doctis placituram, nullus etiam du-
bito. Laudo industriam. Proclo subijce &c.

III.

D. D. JUSTUS CORTNUMMIUS, CELLENSIS,

Regius Profess. Primarius in Equestri Danorum *Sorana*, ejus-
demq; Decanus, Præceptor noster Optimus,

*Sorã Dano-
rum.*

Dexter mihi salit oculus, quoties video, Te odiosis & molestiarum
plenis laboribus non solum non defatigari, sed indies alacriori in-
genio & acriori judicio ad eosdem redire, admirabundus, unde nã
tantum liceat suffurari temporis ad omnia ista evolvenda. *Insignem* istum
de *canis tractatum* proclo destinatum non est quod abscondas, fac, lu-
cem videat, nullus dubito, quin gratã & amœnã jucunditate se sit com-
mendaturus, & *Curiosos* legentium oculos oblectaturus &c.

IV.

R. P. CASP. SEVENSTERN, SOCIET. JESU,

& Theolog. Polemicæ in Illustri *Hildesia* PP.

Hildesia.

Binas jam accepi literas, quibus D. V. evocatur *Coloniã*, ut profi-
ciscatur ad *M. Hetruriæ Ducem*, qui cambium multorum scuto-
rum *Coloniã* misit pro sumtibus itineris. Quando latrabit *ca-
nis* tuus?

V.

D. D. JOH. CHRISTIAN. & AD SMANN /

Coburgensis, in Illustri & inclyto Athenæo ibid. PP. & Med.

Provincial. nunc Archiater Saxonicus Præceptor
noster Venerandus.

Coburg.

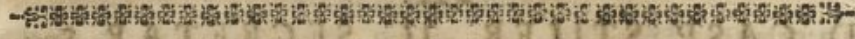
Tenuia fuerunt, quæ à mea tenuitate hîc reportâsti vix gratiis digna.
Si tamen vel prima *scintilla* eruditionis medicæ Tibi à me collatæ in
ignem talem *luculentum*, favente aurâ coelesti, excrevit, est, de quo
mihi gratulor. Mañe esto his omnibus, & quibus in altum subvectus es,
ad astra pergas *Labore & Candore*, *Virtute & doctrinâ*. Mañe esto ho-
noribus, quibus Te & *Æsculapius*, & Amplissimum *Nat. Curiosor*. Colle-
gium conferendo cognomen *ARIONIS* magis auctum voluit. Thema,
quod juxta tenorem legum *Nat. Curios*. tractandum suscepisti, ut *rarum*,
ita ca-

*ita carum erit omnibus. Quæ enim publicè vel apud Historicos, Philo-
logos, Medicos, Physicos &c. occurrunt, Te, librorum belluonem, jam
ante omnia devotè assè, & delineatio totius operis ingeniosis-
simè posita satis prodest, ut noctuas Athenas portare meritò dicar, si ad
forum hoc tuum quid attulero. Interim sequens epigramma doctissimo
Tuo tractatui consecro:*

De cane PAULLINI quia doctè scripsit, APOLLO
hoc, EU GE! BEL LE! nunc ego subdo meum.

Applaudo: meus est is, mox ÆSCLEPIUS addit:
nam mea sacra canis Symbola & ipse subit,

VI.

D. D. THOM. BARTHOLINUS, Hafniâ - Danus,
Hæreditarius in Hagested, S. R. M. Dan. ac Norwag. Archiater Pri-
mar. inq; Summo Tribunali Reg. Hafniæ Assessor, inclytæ Acad.
ibid. Prof. Honorarius, & Med. Facult. Decan: perpetuus &c.
Præceptor noster meritissimus.

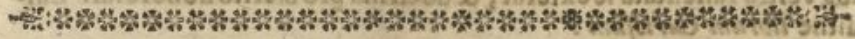
Cum *vigilantiæ tuæ diligentieq;* specimen in cane, quem doctò cala-
mò examinandum suscepisti, ostendas, Nos quoq; ad eadem nego-
tia capeßenda amicè revocas. Nolim Te cum cane conferre, quem
in cane describendo occupatum video, sed symbolò istò *industriam* tuam
adumbrari pateris, quæ in hoc argumento, sicut ex idèa *Cynograph.* tuæ
perspicio, non velut *canis in Nilo* versatur, sed ad *immensam* rerum co-
piam se diffundens, *magna eruditionis documenta*, famâ feliciter, orbi
curioso exhibet.

Ille tuus vigilando canis testatur amicum

PAULLINIUM vigiles invigilasse dies.

Ille loquax referet vigilatæ præmia noctis,

nec canis in Domini funere mutus erit.

VII.

R. P. SEVENSTERN, Soc. Jesu.

Scripsit ad me nuper Româ R. P. Athanas. Kircher. & valde sollicitè
inquiret, ubi moretur, vel in quo statu versentur res D. Paullini,
Amici singularis, qui *κωλύειον* promisit. *Lucernæ* vidit?

f

II X. D. D.

IIX.

D. D. DANIEL LUDOVICI, *Vinaria - Thuringus*,
Archiatr Saxo - Gothanus.

Deshä.

E. T. me devinctum video, tum ob servatam mei memoriam, tum
& præcipue ob transmissam *elegantissimi tractatus enayeg. Flav.*
Exactè complexus es singula, ut locum planè non inveniat in
alieno ædificio forsan curiosior &c.

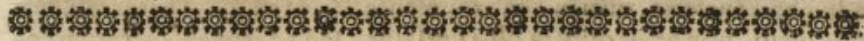

IX.

D. CASP. STILER, IC. SECRETAR. Saxo-
Isnacensis, inter Carpophoros SEROTINUS,
der Spate.

Konnaco.

Sed cur Tu *canem* qs. spem tyrociniumq; famæ esse voluisti, qui cum
Pegasis & Aquilæ ad astra volare jamdudum consueveras? At, quod
ingeniosissimi solent, parva magnificas, & in *canes* ostentas vasti inge-
nii altum argumentum. Quod & frontis ejus insignia docent, Te,
FRUCTIFERI nostri Ordinis amore tactum, *Vigilantis & Fidelis* ex-
emplum præstantiore anteferre voluisse subiecto, & ita *Teipsum* qs. re-
ferre. *Vigilans* namq; in Sparta tua, *vigilans* in studiis, in pietate. *Fide-
lis* in moribus, in amore, in officio, ore sincero, corde patulò, utrisq;
sibi gnaviter consentientibus &c.

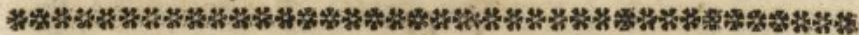

X.

R. P. LUDOVIC. GAUSIN, Soc. Jesu Theol.

Hamburgö.

Inclusas ad me direxit *Hafniæ* R. P. *Starck*, significans mihi, quòd D.
V. Florentiam ad M. Etruriæ Ducem invitetur. Gaudeo certè, & gra-
tulator in primis Cl. V. exhiberi tandem & aperiri campum, in quo & vir-
tus vestra sustentata se exferat, & doctrina pro merito honoretur. Edi-
ditne *librum Curiosum*?

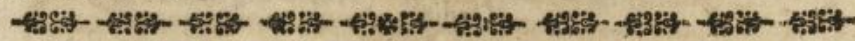
XI.

D. D. HERMANN. CONRING, FRISIUS,
in Illustri Acad. *Julia PP.* Vir *Savandensis*.

Halenstadiö.

Pergite nihilominus strenuè, ceu cœpistis, ô *Boni*, quotquot *præclaro*
huic studiorum consortio nomen dedistis. Deus fortunet vestros labo-
res,

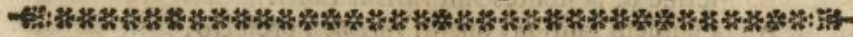
res, atq; ex alto adjuvet? Ceterum desiderio tuo hâc quidem vice satisfacere nequeo. Ne dubites tamen & conatibus tuis me etiam atq; etiam favere, & quoq; promptissimum esse ad omnia amicitiz officia exhibenda. Vale, & nî grave fuerit, saluta Collegas tuos *Curiosus*, *V. Clariss.* meo etiam nomine.

XII.

D. D. AHASVERUS FRITSCHIUS, Thuringus,
IC. Com. Pal. Cæs. (nunc) Cancellarius
Schvartzburgicus.

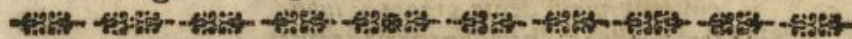
Curiosum Tuum de cane *Tractatum* valde probo. Ad seculi palatum *Radosladis* conscriptus est, & variâ doctrinâ insignis. Prodi in publicum &c.

XIII.

D. D. AMBROS. RHODIUS, Kembergâ-Saxo,
Med. & Mathemat. olim Reg. *Christianie* in
Norvvagia.

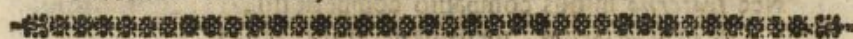
Ad huc mihi emicat animus & exultat, quando eruditi tui discursus, *Kembergâ*, in *Septentrione* olim facti, recorder. De honoribus Tibi oblatis & ausibus *cedrô dignis* amicè gratulor. Adsit Deus suâ benedictione &c.

XIV.

D. D. FROMMANN, PP. Coburgi.

An canis tuus IX. superavit dies, ut lucem tandem videat? *Typogra-Coburgi*, phicos vocabo dies, quibus cæcutit iste. *Melitus* mihi erit, manibus sedulo curandus, modo lucem brevî videat.

XV.

D. D. GEORG. SEGER, THORUNENSIS,
[S.R.M. Polon. Medicus, Physic. *Gedani* Ordin.
& ibid. Prof. Publ.

Et quia ex transmissa sciagraphia *Curiosorum* operum tuorum mihi *Dantiscô*, facile colligere licuit, ea *summâ cum diligentia* ac *solertia* esse elaborata, ut quàmprimùm publicam videant lucem, est quod opto.

f 2 XVLD.D.

XVI.
D.D.SIMON SCHULTZ, S.R.M. POLON.

Med. & Reip. Thorunensis in Prussia Phys.
Ordin.

Thorunio.

Sistere quando *canem* scripto moliris, AMICE,
hoc ipso *magnum* nã meditaris *opus*.

Ingenium vix usq; *capax*, vix usq; *beatum*,
quod *canis* haud, animal vile, fatiget, erit.

Solers Naturæ scrutator habebit in illo,
quod *stupeat* potius, quàm *penetrare* queat.

Ingenio cernes æquè, quàm *nare*, *sagaces*,
ferme ut pollentes sint *ratione canes*.

Nulla quidem tantum, quanti *ratione*, profectò,
à se atq; *canes*, dissita bruta vides.

Hic si prægrandem spectas tetricumq; *moloſsum*,
atq; *catellus* ibi si *Melitenſis* adest.

Sidere *Astronomo* cura est *canis* utraq; cœli,
Sirius arva coquens, fervidus & *Procyon*.

Et tempeſtatum *canis* haud fallacia cauto
signa dat *Astrologo*, gramina quando vorat.

Utilis *Oeconomo* *canis* est, seu *furibus* ædes
custodit *vigili* dente gregesq; *lupis*.

Sive feras indeget, heriq; penaria *cervos*
sedulus & *capreis* repleat atq; *focum*.

Ethicus inde suas virtutes elicit, arctam
nempe *fidem*, quã par bestia nulla *cani*.

Mandatis quis heri sic ut *catellus* obedit?
nutibus observat jussa statimq; facit.

Nec *fraterna* minus compassio competit illi,
& *benefactorum*, mens bene grata, tenax.

Intrepidus sæpè invadit superatq; *leonem*,
hinc ecquis *fortem* pernegot esse *canem*?

A *canem* quod sumat, vel ab ipso discere possit,
& *Medicus* sapiens & *Medicina* sciet.

Hinc cùm procuras *Vomitum*, *stomachoq;* mederis,
inventum à *catulis* & medicamen habes.

Hydrophobum sanare cupis, *Machaonia* proles
ipſius *rabidi* viscera sume *canis*?

Et lip-

Et lippi nōrunt *morsus* relevare *caninos*,
 cum medicamentum dat *canis* ipse, *pilos*.
 Lex divina *canum* non est oblita, nec esse
 Cæsaræus codex vult sine jure *canes*.

Vix tam grata queant offerri *munera* Magnis
 Principibusq; Viris, quàm solet esse *canis*.
 At qui Magnati fidum celeremq; *catellum*
 aufert, in se odium, jurgia, bella, ciēt.
 Ipse Deus *canibus* validis est scēpius usus,
Justitiæ servis Vindicibusq; suis.

A vanis quicunq; trahis gentilibus ortum,
 ex *cane* nunc proles es, misereunte DEO.
 Officiō si quis non rectè fungitur, ipsi
 is Domino *canis*, at *mutus inversq;* cluet.

Atq; *canis rabidi* venient quoq; nomine, Christi
 qui servos odiis exagitare student
 Scēpe quidem multos vitæ malè-pœnitet adæ,
 cum *canibus* qui mox ad vomitum redeunt.

Impuros tandem expectat Dominoq; rebelles,
 ut lanjet penitus, *Cerberus* ipse, canes.
 Qui *canibus* fecere *epicedia*, sunt bene multi,
 & cippos tumulis *imposuere* canum.

Tu *canis* inquiris naturam, *Gemma Virorum*,
 quī prodesse homini, quī vel obesse queat.
 Quæq; alias varii hac de re scripsere scōrum,
 his tu pagellis omnia juncta doces.

Hæc quicunq; leget, *rara* in Te dona videbit,
 & cum *deliciis commoda* mille feret
 Ast Te, de *canibus* scribentem gloria perpes
 ac à post genitis Nomina cana manent.

XVII.

D. Lt. JOH. GUILIELMUS SCHMID.
 Reip. Lyneburg. Phys. Ordin.

Quod *Cynographiam* Tuam attinet, ne nescias, multos eruditos hoc *Lyneburgæ*,
 singulare atq; eruditum scriptum, summâ diligentia & indefessô la-
 bore elaboratum, multum desiderare, adeò ut non pauci Doctorū
 Virorum, toties quoties partim literis partim ore ex me hunc librum vel
 editum vel adhuc edendum esse, anxie percunctentur,

XVIII.

D. M. DAN. GUILIELMUS MOLLERUS, Hist. &
Meth. PP, in Illustri Noricorum Altorfina.

Altorfia
Noricorum

Qui verò sum? V. E. quòd me meaq; studia, ah! quàm exigua, fe-
req; nulla, tot laudibus cumulas? qualenam beneficium in Te con-
tuli? quod officiosis adeò verbis deprædicas? profectò nisi affectus vche-
mentiam, quæ genitrix plerumq; talium esse solet, in Te agnoscerem,
aliud quidvis mihi cogitandi illis ipsis ansam dedisses. Quin potius in
Te, studiaq; Tua, multò veriùs elogia, laudes & præconia, pace Tuâ,
redundare dixerim, qui præter Medicum studium, in quo Te magnum
esse Apollinem scripta publicæ luci exposita loquuntur, in Historico
quoq; , philologico, Critico & Polymathico stadio ita laudabiliter hæte-
nus decurristi, ut non tantum curiosissimam æquè ac elegantissimam
Cynographiam, sed & *leporis*, *busonis*, *salviaq;* meletemata universus
orbis literarius, speciatim politior ille, expectet atq; expetat quàm cu-
pidissimè &c.

XIX.

CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULLINI,

ἀναγρ:

Canis Vir fit plus clarus hic annis.

Deficiunt homines tarda subeunte senecta,
Corporis & vires ingeniq; cadunt:
Tu tamen in cursu nihil, ô VIR MAGNE, remittis;
Poconios inter splendida fama Senes.
Cum vitæ spatio solers industria crescit;
Multaq; doctrinæ das documenta tuæ,
Scribendo semper sis canis clarior annis;
Ætas Te, quamvis longa, domare nequit,
Inde, diu vivas ut sospes, callida mecum
Ætas, scriptorum capta lepore, voyet,

Patrono suo, inter Florigeras Urantio,
observantia ergò posuit Academia
hujus Senior

Myrtillus.

XX.D.M.

XX.

D. M. ISRAEL. CLAUSER. Altenburgô - Mifinicus, Eloqu. Poet. & Hist. PP. in Illustri Gymnasio Casimiriano, Præceptor noster fidelissimus.

I canis, infer te docto feliciter orbi,
& contemplandum siste perutiliter.

Soburgô.

Ne trepida; tibi de cultu prospexit abunde
PAULLINI raris dotibus ingenii.

Lætis adplaudit Chariteia turba susurris,
turbaq; cum Phœbo Melpomenéa favet.

Qui legit, auctori vitam vovet atq; salutem,
& sic Avialina commoda multa vovet.

II.

Quando cani meritas meditabar carmine laudes,
tali visa mihi Pieris ore loqui.

Mome, canem, docto qui pollice factus ad unguem,
dente Theoninô rodere prave cave.

Si tamen allatras malè sanus, habebis ipse
pro cane, qui canda pascit alitq; nihil.

XXI.

D. CHRITIAN. FUNCK, Gymnasiarcha Gôrlicensis, Carpophorus Scintillans.

Proh ! quàm religiosè, quàm copiosè scripsisti ! Effudisti omnem
myrotheciô pectoris tui affectum, inq; me exterum & peregrinum
hominem plenô, quod dicitur, alveô derivasti. Exosculor epistolam
tuam, velut animi in me singulariter propensi imaginem, quoties eam le-
go, inq; gravî dono habeo, hanc apud Te de qualibuscunq; studiis meis
cessationem esse. In dono verò eò graviore id habeo, quò copiosior can-
dor & amor spirare mihi cæptisq; meis adspirare in epistola tua videntur.
Spirant & ibidem, præter singularem humanitatem, melioris uberisq;
doctrinæ elegantia. Gratulor tandem de eruditis sætibz, quos vigi-
lans, propitiâ Minervâ obstetricante, enisurus es &c.

Gôrlic.

Cui Charis, Meditrina, Svada, Pallas,

& cum Præfite Janthina sorores

cœrtatim sua contulêre dona;

cui Cupidine cum suo Diome

Nym-

Nymphas *Uranias* faventiores
præter *Phyllida* reddidit nigellum,
Quiq; & *vertice* *celliore* cœlum
tangit, in *speculâ* locatus altâ
famâ nobilioris atq; honorum.

XXII.

D. M. MARTIN. HUNTER/ Uratislav. Gymnas,
Elisabeth. ibid. Phil. Pract. Hist. ac Eloqu. PP. Præceptor
noster honoratissimus.

Uratislav.

AD laborum meorum solatia refero, quod Te, *Vir. Præclariss.* inter
eos numerare possim, quibus aliquando facem prætuli. Quicquid
sit; afficit me non parùm animi tui *candor* & illa *modestia*, quàm pau-
ciores hodie suis olim Doctoribus exhibere solent, præsertim cum eva-
serint iis superiores. Dispositio tum *canis*, tum *seporis* tui, cum & *natura-*
lis & *artificialis* sit, locumq; fecerit non *Physicis* tantum & *Medicis*, sed e-
tiam *Historicis*, & *Antiquitates* respicientibus rebus, mihi valdè proba-
tur. Neq; dubito, seculo nostro longè gratissimam futuram. Id enim & *in-*
genii tui vigor & *industria tua constantia* sperare me jubet.

Producis *PAULLINE* canem Doctissime doctum,
se variâ doctis Arte probare Viris.

Non hoc est monstrare *canem* ratione carentem,
est *rationalem* constituisse *canem*.

XXII.

D. M. JOH. REISKIUS, Gerâ Variscus Illustris Athe-
næi Guelferbytni Rector.

Guelferby.
16.

Prodeat ergò canis nonum bene pressus in annum,
nutritusq; diu! sic benè comtus abit!
prodeat ex antro, catulus perfectior almus
ingenii foetus, complaceatque bonis!
Hunc bene lambendo formas & perficis acri
jamdudum studio Doctor amice Tuo,
quidnâ complaceat Doctoribus ille, Diana
quem Dictymna colit, doctus & orbis amat.
prodeat ergo canis, latret nec mordeat ipse
nec morsus iterum sentiat inde graves!

XXIII.

XXIV.

D. MICH: RITTHALER., MODORENSIS

Pannonius, Augustæ Bibliothecæ *Guelferbytanae*
Præfectus, (seu Bibliothecarius.)

Christianus Franciscus Paullini, Med. utr. Doctor;

ἀναγρ. versu integrō.

Carpit hic in donis fructus. Illum Ars, Decus, ornat,

* *

*

Nostra *brevis* vita est, *Ars longa*: sed utraq; nobis
immortale decus, uncta parare potest.

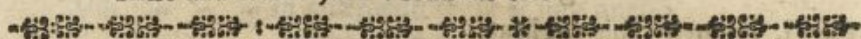
Guelferby-
16.

PAULLINI est testis, Vir florentissimus Arte;

ars vitam longam conciliavit ei.

Carpit hic in donis fructus. Illum ars, decus, ornat.

Hinc *immortalis* jure vocandus erit.

XXV.

D. JOH. FRIDER. HEKELIUS, GERANUS,

P. L. C., & nunc Illustris Scholæ *Rudelslad.* ConRect.

S*ciagraphia*, quam de *κυνολογία* tua mecum communicasti, *placet.* *Dreid.*
Opus istud ut luci quàmprimùm exponatur publicæ, Serio opto
& voveo. &c.

Ad instantiam Prænobilis. atq; Præstrenui Dn. Nüzellii, Schol. &
Eccles. Ephori venerandi, præsentem Nobilissimi Dn. Paullini,
Acad. Nat. Curios. Collegæ dignissimi, tractatum *Cynographiæ* per-
legi, eumq; ut typis, ita lectu dignissimum comperi; quod hisce
testari volui, [mens. 7br. Anno 1684.

Joh. Georg. Volckamerus, Doct. Med.
Collegii Nat. Cur. Adjunctus.

INDEX
CYNOGRAPHIÆ CURIOSÆ
GENERALIS.

Cap. I. Præfatio ad Lectorem.

II. Emblemata in fronte explicata.

III. Applausus & censura Eruditorum.

S E C T I O I.

est

Philologico-Physico-Anatomica,

Cap. I. Nomen canis explicat.

II. Definitionem & differentiam sistit.

III. Specialiorem canis descriptionem exhibet.

S E C T I O II.

est

Historica

cujus

M E M B R U M P R I M U M

Agit de usu canis sacro.

Cap. I. De cane pro Deo culto.

II. De usu canis in sacrificiis.

III. De Periscylacismo.

IV. De usu canis in servando Jona.

V. - - - - somniis.

VI. - - - - in portentis & miraculis.

VII. - - - - in Juramentis.

M E M B R U M II. EJUSQUE PARS I.

De usu canis Politico-togato.

Cap. I. De usu canis in regimine obtinendo.

II. - - - - - administrando.

Cap. II

- Cap. III. De usu canis in denominandis urbibus, aliisque locis.
 IV. - - - in fundandis novis familiis.
 V. - - - in societatibus Illustribus.
 VI. - - - in ludis, statuis & simulachris.
 VII. - - - in moneta.
 VIII. - - - in insignibus.
 IX. - - - in funeribus.
 X. - - - in plectendis fontibus.
 XI. - - - in fontibus.

MEMBRI II. PARS II.

De usu canis politico-sagato.

- Cap. I. De usu canis in fallendo hoste.
 II. - - - in lustratione exercitus.
 III. - - - in victoria prænuncianda.
 IV. - - - in prænuncianda clade, morte &c.
 V. - - - in armis & casidibus militum.
 VI. - - - in quærendo hoste & ipso præliò.

MEMBRUM III.

De usu canis Oeconomico.

- Cap. I. De usu canis in purpuræ inventione.
 II. - - - in ovis excludendis.
 III. - - - in Vectura.
 IV. - - - in monstranda via, re pecuaria, venatione & domus custodiâ.
 V. - - - in cibis.

MEMBRUM IV. SEU ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ

De usu canis Satanico.

- Cap. I. De usu canis in fallendo Agrippa, aliisque illusionibus satanicis.
 II. De κυνῶν φωνὰν phantastico-diabolica.
 III. - - - Pythagorica.

SECTIO III

est

Chymico-Medica.

- Cap. I. De vivi canis usu in Medicina.
 II. De calvaria, cerebro & oculis.
 III. De dentibus.

IV. De

- Cap. IV. De lingua.
 V. De corde & hepate.
 VI. De felle, splene & intestinis.
 VII. De testiculis.
 VIII. De pilis.
 IX. De pelle.
 X. De pinguedine.
 XI. De carne.
 XII. De ossibus.
 XIII. De lacte.
 XIV. De sanguine.
 XV. De urina.
 XVI. De stercore.
 XVII. De vomitu.
 XVIII. De catellis.

SECTIO IV.

est
 Physico-Medica.
 De

RABIE SEU ΤΑΡΑΦΟΒΙΑ.

- Cap. I. De nomine: & an prisca fuerit nota?
 II. De scrutinio causæ morbi.
 III. De vermibus ubique in Macrocosmo.
 IV. Παράδοξον de igne & atuo verminoso.
 V. De objectionibus cum responsis.
 VI. De vermibus ubique in Microcosmo;
 VII. - - - Justissimis Dei flagellis.
 VIII. De abstrusis morbis à vermibus ortis.
 IX. De lue venerea verè verminosa.
 X. De Jobo verminoso.
 XI. De vera rabiei causa, signis, remediis. &c.

MANTISSA CURIOSA

Complectens.

- Cap. I. Joh. Caji libell. de canibus Britannicis.
 II. D. Joh. Henric. Meihomi epistol. de κυνόφρα.

*Quod felix faustumq; esse jubeat Natura & Artis
Auctor, Deus in secula Benedictus.*

SECTIO I.

EST

Philologico - Physico - Anatomica,

CAPUT I.

Nomen Canis explicat.

§. I.

Audabilis mos est & vetus præceptum à nominibus au-
spicari dissertationes. Ita enim *Galen. l. M.M. §. ἐπὶ πάν-
των ἑπταμένων εἰς λόγον χρὴ μεταλαμβάνειν* : & *Socrat.*
apud *Arrianum l. I. de Epist. disc. c. 17. ἀρχὴ τῆς παιδεί-
σεως ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις*. Sunt quippe nomina ὀρ-
γανα διδασκαλικά καὶ διαχειρικά τῆς υἱίας, teste *Platone in
Cratyl. τῆς φύσεως νομοθετήματα. Hipp. l. de Art. c. p. καὶ
σύμβολα τῶν ἐν τῷ ψυχῇ νοσημάτων. Arist. l. περὶ ἑρμηνείας c. 1. Ne fastidias
igitur velim sobriam eorum interpretationem, monente Doctore no-
stro meritissimo, Justo Corthnummio, Prof. Reg. in Equestri Acad. Sorana
Primario & Decano, Medico exercitatissimo l. I. de Morb. attonit. c. 1. §. 13.
seqq. & Cl. Höppingio de Jur. insign. c. 1. n. 12. seqq. Sit itaq; temtis vulgi
ronchis, prologus bestię nostrę ejusdem nominis interpres.*

*A nominibus
premor-
dium.*

§. 2. Sunt, qui *canem* à *canendo* derivant, quòd instar eorum, qui
cornu aut tubę cantū signum dant, voce, ceu Signò, homines commo-
nefaciat, *Varro l. VI. de L. L. vel à canore latratūs. Isidor. l. XII. Orig. c. 12.*
Alli à voce *canis* deducunt, quia *cano*, id est *sagaci ingenio* celebris. *Vos-
sius in Etymol. p. m. 101. à græco genitivo κανὸς, ὃ in α mutato, uti à κύλιξ
fit calix. Job. Gorop. Becan. l. VI. Hermath. p. 123. ridiculè à Cimbrice
Con detorquet. Nec quicquam valet Job. Fabri, Acad. Lyncei, defensio Fabri Canis*

*Etymologia
latina.*

in ex- defensio.

A

Canes in
singulari.

in *exposit. nov. Hispan. animal.* p. 468. Sive enim Cimbris *Con* vel *Can* idem sit *acscio*, vel *possum*, *canisq.* notitiâ plurimum valeat & *animosus* sit, minimè tamen rem acû tetigit. Veteres etiam in singulari dixisse *canes*, Varro ex *Ennio* probat *L. VI. de L. L.* idq; ex *Menippi Cynici* epitaphio liquet:

Menippus ille, nobilis quondam canes,
Hæc liquit omnes homines in terræ pila.

Denomina-
ta.

Catulus.

Catali.

Henr. Ca-
tulus.

Catulianna.

Caninius.

Canidius.

Canidia.

Caniste.

Canaria.

§. 3. A *canem* nascitur *catulus* à catò sensu, *Varroni Loc. cit.* ita dictus Propriè est Junior *canum* soboles, *Isid. L. XII. c. 2.* ponitur tamen promiscuè pro quarumlibet bestiarum prole. Ex malo genere non relinquendus, (nicht einer / der an die Wand pisset /) clamabant milites trucissimum *Maximinum Thracem*, ob horrendam crudelitatem, unâ cum formosissimo filio, occisuri. *Winckelman, Casareol. p. m. 23. Conf. I. Sam. XXV. 22. seq. I. Reg. XIV. 10. XVI. 10. XXI. 21. II. Reg. VIII. 9.* An apud *Lucret.* L. V. pro *catalis Catalos*, *Alpium* incolas, *ponas*, vid. apud *Taubman. Comm. in Plaut. Stich. a. V. sc. IV. p. m. 1303.* De Illustribus *Catulis* *Ital*is consulantur alii. *Lucan. L. II. Vellej. Paterc. L. II. c. 32. Liv. L. XCVIII. Tacit. L. XIX. Plin. L. VII. c. 43. Cicer. L. I. de nat. Deor. & Orat. pro L. Manil. Fr. Fabricius in hist. Ciceron. ab Heidemanno edit. p. m. 128. seq. Ab Henrico Catulo, Bajoariæ Duce, Serenissimos Duces Brunsvic. & Lyneb. deducit *J. Carion. in Chron. p. m. 179.* Hujus *Catuli* sororem *Jutam* in matrimonium accepit Dux *Frider.* ex eaq; genuit *Frid. Barbarossam. Paul. Lang. in Chron. CitiZens. p. m. 778.* De *Welpo*, seu *catulo*, vid. etiam *Kranz. L. V. Saxon. c. 25.* Signum *Minervæ Catulianæ* à *Q. Lutatio Catulo* dedicatum est. *Rosin. L. II. A. R. c. 9.* *Caninius Revilius* fuit *Flamen & Consul Dialis* *Romæ*, in quem *jocos* recitat *Macrob. L. II. Saturn. c. 2. p. m. 274. & cap. 3. p. 276.* De *Angelo Caninio*, *LL. Oriental.* peritissimo, vid. *Thuan. à Stöckio enucleat. P. II. p. m. 16. & 58.* *Fusus Caninius* autor legis *Caniniæ*, quâ de *Schneidevvin. in not. ad Instit. Imperial.* Habebat autem gens *Caniniâ* quatuor familias. *Rebilos*, quorum meminit *Liv. L. 42. Regulos* apud *Caesar. L. VII. Gallos*, qui reperiuntur in antiquis *denariis. Labeones*, qui in *Arniensibus* tribu censebantur. *Andr. Schott. in elect. Rom. Antiqu. p. m. XI.* De *Caniniis* latiùs *Cuspinian. de Consul. Rom. pag. 256. & alibi C. Cl. Canina* triumphatrix ap. *Zuvvinger. Vol. XXIV. L. 1. Th. F. H. p. 4022.* *Epirus* olim *canina* dicta, *Cluv. L. III. Geograph. introd. c. 7.* De *Canidio* *Plut. T. III. Vit. Anton. pag. 135. seqq.* de *Canidia* verò, muliere libidinosa & venefica, prolixè *Horat. epod. 5.* De *Canistis* hæreticis *Cent. Magdenb. & Baron. illi, T. I. L. II. c. 5. hic in annal. Eccles. p. m. 53.* De *Canaria* *Insula*, à *canum* abundantia ita dicta *Gryphiand. de Insulis c. 32. p. m. 530.* De diversis *Canis* *Cl. Buchner in Lex. Fabri p. m. 166. B. Q. Gellius Canius, Attici Amicus, ap. Nep. in hui-**

vis.

vit. c. X. Bosius Comm. ad epist. 31: L. III. ad Attic. legit *Canum*, & recte. *Canus* enim gentis nomen, *canus* cognomen Gelliorum. Bos. in not. ad *Atticum*. Rhætiis olim dictos esse *caninos*, germ. die *Graven / Munsteri Canini*. figmentum est L. III. Cosmogr. c. 226. *Canos* dixisse debebat, si patriæ vocem defendere velit. Plura compilavit. Ulf. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. & Gesner. L. I. de quadrup. p. 172. seqq.

§. 4. Græcè canis dicitur ὁ κύων ἢ κύων (etiam σκύων in communi genere,) παρὰ τὸ κύειν, quod Eustathius pro φιλεῖν interpretatur, quia est animal φιλοῦς ποδῶν. Ab hac voce fluunt alia, putà προσκύνησις, quæ summam animi submissionem, insignis observantiæ plenam, significat, & Cynicus. Hinc Philosophi κύωνες, quorum Princeps Antisthenes, Hercules, & Diogenes. Cynice autem, sectæ vita quæ fuerit, è Martial. L. IV. epigr. 53. cognosces, ubi in primis *canam putremq; comam*, & in pectus cadentem *sordidam barbam* castigat. Cum enim socii isti, eruditionis plerumq; expertes, ἀπαθείαν publicè profiterentur, ubiq; ab obviis, ut specimen suæ virtutis darent, irritati sunt; alius vestem trahebat, alius *barbam* velliebat, &c. Casaubon. ad Pers. Sat. I. v. 133. ut Diogeni ap. Pers. l. c. Cur verò ita dicebantur? num à *Cynosarge*, Gymnasio, ubi versabatur Antisthenes? *Cynosarges* adagio locum dedit, ut contumeliæ loco dicamus; ad *Cynosarges*, veluti in spurium, seu imprecando, qs. diceremus: *In malam crucem*. Erasmi in adag. vel à voce κύων, qs. *canini*, quia erant in castigationibus, *canum* more, mordaces contra vitia? vel quia obscenitate licentiâq; sermonis *rabiem* quandam *caninam* repræsentabant? Vid. D. Andr. Reyher, Gymnasarch. Gothon., Doct. olim mei, Theat. Rom. Tenton. S. I. p. m. 1616, aut quia, veluti *canes*, in propatulo coire non erubescabant? Sini-bald. L. I. Geneanthr. tr. I. c. 1. p. 3. aut num ob vigilantiam & fidelitatem à cane nomen sortiti sunt? Empiric. L. I. Pyrrhon. c. 14. Lips. Manud. ad. Stoic. Philo-soph. L. I. diff. 13. Ex hac *canina* familia famosissimus est Diogenes,

Diogenes
Cynicus.

cui canis ex vero dictum cognomen adhasit, Hor. II. Sat. 2. quo de Laërt. in ej. vit. prolixè. Tumulum ipsius canis simulacrum exornavit, Inde epi-thaphium apud Auson.

Dic, canis, hic cujus tumulus? canis: at canis hic quis?

Diogenes: obiit? non obiit, sed abit.

Diogenes, cui pera penus, cui docta sedes,
ad manes abiit? Cerberus ire vetat.

Quonam igitur? clari flagrat quæ stella leonis,
abditus est justè nunc canis Erigone.

Cum liberòs Corinthii institueret Xeniadis, & crudum polypum canibus objiceret, ab uno eorum in crure sauciatus, eadem die, quò Alexand.

A 2

Babylone

Babylone obiit, decessisse fertur. Alii tamen aliter. *Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 474.* Cynica è gente oportet parasitum probè. *Plaut. Pers. a. I. f. 3. v. 42.* *Cynados.* Κύναιδος, impudens instar canis. Ita *Comicus Menach. a. III. f. 2. v. 48.* Omnes Cynados esse cenantes, tu quia es.

I nunc, & miseros Cybele præscinde Cynados,
hæcerit, hæc cultris mentula digna tuis. *Mart. IX. ep. 3.*

Cynamolgi. Cynadi etiam sunt pantomimi, & pueri meritorii, Schand: Buben/ quorum obscenam turpitudinem acriter castigat *Juvenal. Sat. 9.* Cynamolgi, populi haud procul à Meroe, canes alentes maximos, quæis indicos venantur boves, *Strab. L. X.* Cur verò hæc gens tam studiosa fuerit canum, dicet tibi *Alian. L. XVI. anim. c. 31.* Sunt etiam canes bubulo lacte gaudentes. *Cæli Rhodig. L. XVII. c. 28.* Est quoq; Cynamolgius avis Arabiæ, ex cinamomi surculis nidum sibi construens, *Plin. L. XX. c. 33.* ideo dicitur cinamomus. *Alian. L. XVII. c. 21.* Cynocephalus monstrum humanum caudatum, facie canina & latratu apud Indos, piscationis peritisimum. *Gell. L. IX. c. 4. Schott. L. III. Phys. Cur. c. 6. Alian. L. IV. c. 46. Nierenb. L. V. Hist. nat. c. 15.* Totò enim die aquæ immersum cum magna piscium copia emergit. Veste indui mirificè gaudet, hominum nulli nocet, Indorum linguam intelligit, boves deniq; lactis causâ pascit. *Plin. L. VII. c. 2. & Strabo L. XV.* Duo in eo maximè stupenda. Primo, quòd duobus anni æquinoctiis duodecies in die per singulas horas urinam reddat, noctu idem faciendo. Hinc mos inolevit apud *Ægyptios*, ut in horologiis aqueis Cynocephalum a sculperent, ex cujus pene fistulato aqua destillaret. Secundo, quòd, ubi aliquando Luna cum Sole congregiendi expers est luminis, mas nequicquam intuetur, nec vescitur, sed demisso in terram persistit vultu, scæmina etiam nusquam oculos contorquet, misso in super è genitali vase semine. *Salmut. ad Panciroll. P. II. tit. 10. p. m. 169. Aug. Elitzner. Isagog. phys. med. c. VII. p. 161. Mizald. L. I. arcan. Jonston. Thaum. nat. Cl. VII. c. 13. p. m. 303.* Probè etiam notandum, quòd de canicipitibus Indicis ex *Vincent. L. XXXI. c. 11.* narrat *Ursin. Mant. acerr. philolog. §. 22. p. m. 556. & Nierenberg. L. V. Hist. nat. c. 15.* Nimirum cum Tartari in illorum terra cum Kingischano morarentur, convenerunt Cynocephali isti in alta fluvii parte, & cum esset hyems asperissima, omnes in aquam se coniecerunt. Posthac in continenti spontè in pulvere volutabantur, sicq; pulvis admistus aquæ super eos congelabatur, & ut ita pluries fecerunt, glacie super eos depressatâ, cum impetu magno contra Tartaros ad pugnam convenerunt. At verò cum illi sagittas super eos jaciebant, ac si super lapides sagittassent, retrò sagittæ redibant. Hinc adagium Tartaricum: Pater aut frater meus à canibus occisus est. Magnâ enim clade fusi sunt Tartari. Cur autem Pericles,

Cynocephalus.

duo in eo
miranda.

Historia
memorabi-
lis.

Pericles
dicatur Cy-
nocephalus.

Athe-

Atheniensium Imperator, dictus fuerit *Cynocephalus*, Vid. apud *Bisio*l. L. III. *Hor. subcis*. c. 20. Plura de indole & disciplina *Cynocephalorum* collegerunt *Alian. Gesner. L. I. de quadrup.* p. 971. seq. & *Torreblanca. L. VI. c. 10. & L. X. c. 30. L. II. demon.* c. 33. *Cynocrambe* est herba, aliàs *Mercurialis Syl-* *Cynocrambe*
vestris dicta, wild Biegel. Kraut. Propè *Scotussam* in Græcia, quod oppidum Atraci appropinquans, tumuli olim erant editi anfractuosiq; & similitudine *κυνὸς κεφαλῆ* nominati, ad quos *Philippus*, Macedonum Rex, *κυνὸς κεφαλῆ*
ingenti prælio à Romanis victus, pacem petiisse creditur, si fides habenda *Emmio L. IV. de Græc. vet.* p. 67. Conf. de hoc oppido *Xenophon.* L. V. *Cynossēma* autem, *κυνὸς σῆμα*, propriè *canis sepulcrum* est, aliàs *promontorium* *κυνὸς σῆμα*
editum acutò angulò, procul in pelagus prominens, ad quod classis Attica cum Peloponnesium classe difficili præliò decertavit, annò belli Peloponnesiaci XXI, victoriamq; tandem obtinuit, scribente citato *Emmio L. V. de Græc. vet.* p. 78. Alii dicunt: *Cynossēma* illum locum esse, in quo *Hecuba*, Priami, Regis Trojanorum, conjux, autore *Ovidio*, L. XIII. *Met.* f. 4. v. 7. seqq. in canem mutata, sepulta est. Cur verò à cane nomen trahat, *Pomp. Mela L. II. de sit. orb.* c. 2. rationes affert. Jovem quoq; dicunt *Cynetheura*, aut rectius *Cynegetem*, licet id docti libentius scriptis suis *Cynetheus*
asserant. *Cæl. Rodig. Lib. XVI. cap. 3. Cynoglossa* herba, quam vocamus *Cynoglossa*.
Hunds-Zung. Hæc matrici *canis* copulata, omnes urbis vel ruris *canes* eò loci agit, ubi occultata vel sepulta fuerit, *Mirald. C. II. Memor.* §. 6. Et si talis miscellanea collo *canis* ita appensa vel ligata erit, ut excuti nequeat, videbis eum tandiù circumvolvi ac rotari, donec semimortuo similis corruat. Sub planta pedis gestata impedit *latratum canis*. Nugæ venales! *Cynoglossus* verò est piscis, eine Art Scholl-Fisch. *Cynobatus*, *κυνὸς βάτος*, *Cynoglossus*
lentis canina, qua de nuper *Curiosum* edidit libellum *Curiosorum Pegasus* *Cynobatus*
sus II, Exc. Hagendornius, Med. Electoral. Saxon Amicus sincerissimus.
Cynosura, *κυνὸς ὄρεξ*, cauda *canina*. *Cynegetica*, libri de re venatoriâ. Græcos scripsit *Xenophon* prosâ oratione, metricâ *Oppianus*, latinos exaravit *Cynosura*.
Gratius & Olympius Nemeseianus, ac *Petr. Angelic. Bargas* carmine heroicò. *Cynegetica*.
Κυνόρρηδος idem quod *cynosbatos*. *Cynorhodus*
§. 5. Varias autem induit significationes *canis* noster. Denotat enim (1) mordacem & rixosum hominem. *Tu qs. venator es, dies atq; noctes cum cane atatem exigis*, *Plant. Casin. a. II. f. 5. v. 11. i. e.* cum uxore, quæ affiduè (1) est homo mordax & rixosus.
latrat ut canis, quæ de eleganter Poëtæ Veteres, interprete *Lubinò* in *florileg. epigr. L. I. c. 19. Hecubam canem Graji* esse prædicabant. *Plant. Menach. a. V. f. I. v. 14.* Scilicet Græci *Hecubam*, veluti *canem*, lapidibus infectati sunt, quia maledicta in quemvis è Græcis ingerebat. Et propter hanc animi acerbitatem & rabiem fingitur in *canem* conversa. *Juven. Sat. 10. Ovid. L. XIII. Met. f. 2, Quin & ejus effigiem canis formâ pingi solitam,*

istam, canemq; eidem immolatum tradit Taubmann, *Comm. in Plant. Menach.* a. V. f. 2. p. m. 732. Tumulo ejus hæc erant inscripta apud Eurip. in *Hecuba* a. V. f. 317. Κυνὸς γαλαίνυς σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ, i. e. *Casp. Stiblini* interprete, canis miseræ sepulcrum, signum nautis vagis. Apage istam caniculam, *Plant. Curent.* a. V. f. 1. f. 8. quæ mordet ut femina. *Plut.* in *Alcibiad.* Apage! Ex ædiliū enim ediçto canem mordacem habere, qui noceret, non licebat. Canens latrantem non occido, aiebat *Vespasianus* *Demetrio Philosopho* in exilium pulso, mordaci homini. *Xiphilin.* in epit. *Dion.* p. 321. Et *Alfonsus*, notante *Pontanō*, c. 30. de liberalit, cani oblatrianti offulam dari jubet. *Venustè Hofmann.* *Elbingens. Gymnas. Rector*, in quendam: *Lib. II. epigr.* p. m. 181.

Dromo canem, Corydonq; canem, pagog; Molossū
ad limen vigilem rusticus omnis alit.

Cur canis excubias agitat tibi nullus ad ades?
non opus est, uxor latrat in ade tuâ.

Quid immerentes hospites vexas canis? *Horat.* epod. 6. intelligit autem quendam *Cassium Severum* Poetam maledicum. Sic *Heinsius* in *Aristarch. sacr.* c. XIV. c. fin. Apage a nobis malevolentiam & veros istos canes, qui, cum loqui possent, allatrare omnes malunt, *Sannazarus* L. II. epigr. p. m. 181. in *Picentem* *Med.* cum ita:

Quod noctū latras, quod sellas olfacis unus,
da veniam, Picens, hoc canis est vitium,
Sed quia tu Cynicus vis dici & Clinicus idem,
esse idem poteris Merdicus & Medicus.

Et *Reusner.* T. III. Poet:

Cannius es Roma, quod mordēs dente caninō,
transpositō unō apice hinc fortē caninus eris.

(II) impudens, immundus, libidinosus.

(II) Ponitur pro impudente, immundo ac libidinoso homine. Hinc *Teutones* nostri, quoties hujusmodi quisquillas deprehendunt, subito exclamant: *pfy/der garstige Hund.* Add. *Mart.* L. IV. ep. 53. Rectè igitur apud *Camerar.* C. II. *hist. medit.* c. 95. (quem gentis Germanica doctissimum renunciat *Lud. Carion.* L. I. emendat. c. 1.) impudentia idea canis est. Inde adagium: cane impudentior, quo de *Erasmo.* C. IX. p. m. 28. & Caniniō Caninior, de quo *Andr. Schott.* *Prov. collect. ex Suida* C. VII. n. 16. *Homerici Achilles Iliad.* VIII. *Agamemnonem* vocat κυνὸς ὀμματα ἔχοντα. Plura, nec inelegantia, in hanc rem vid. apud *Horn.* L. III. *hist. phil.* c. 18. ut adeo præter meritum flagellet *Pierium*, *Becanus*, quod impudentem hominem caninō pinxerit capite. Apud *Ruthenos* adeo immundus habebatur canis, ut turpe foret nudâ

nudâ manû eum tangere. *Autor. var. rer. Moscovit. p. m. 98.* Et Turcis est immundum animal. *Busbequ. epist. 3. rer. Turc. p. m. 297.* Publicam ejus venerem fusè decantat *Lucretius L. IV.* Hinc proverbium : canis masculi multa cubilia. Næ, Romæ in *Herculis* ædem in foro boario nec muscæ, nec canes intrare debebant, *Plin. L. X. c. 29.* non, ut *Plut.* putat, qu. *Rom. 90.* quia *Cerberus* plurimum negotii facefferat *Herculi*, sed ob libidinem & immunditiam. Et ob hanc causam nefas erat, si Romanus sacerdos canem tangeret. *Plut. 99. Rom. 13.* Fictus iste *Demetrius* reprehenditur à *Russis* ideo, quod cum canibus templum intrârit, teste *Petr. Petrejo in hist. Muscovitic. P. II. p. m. 341.* Spartani etiam & Athenienses ob immunditiam à templis & arce pellebant *(Amer. C. II. oper. subtit. c. 9.)* Fœdum quippe animal, tum ob publicum congressum cum matre & fororibus, canis sed animal,

haret adulterio cum canē nexa canis, *Ovid. II. de art. amand.* tum ob crebriorem Vomitu. Inde proverb. Κύνων ἐνίγρηται ἐν τῷ ἰστίῳ ἔξέταται. *II. Per. II. 22.* Stultus repetit stultitiam suam: *Prov. XXVI. 11.* sus lota reuertitur ad volutabrum cæni. *II. Per. II. 22.* Ad quid rursus conveteris, ô homo, ad vomitum tuum? si canis hoc faciens horret oculis tuis, tu quid eris oculis Dei? *August. in Ps. LXXXIII.* Bene igitur ab *Horat. L. I. ep. 2.* immundus, & à *Marone I Georg. 470.* obscenus dicitur, ideq; ad sacrificia ineptus. *Dent. XXIII. 18.* Hanc immunditiam elegans indicat parcemia apud *Masladin. Sadum, Schirafengem, Persarum Sophum* eximium olim, his verbis consignata: *c. VII. Rosar. polit. p. 204.* canem munditiei causâ septem in maribus ne eluito: madidus enim cum fuerit, sordidior erit. Arabum enim *Geographos*, post oceanum, alia septem nobiliora maria, *Bachar Essin*, sc. h. e. mare Sinense, *Bachar Elachar*, quod notas mare Indicum, *Bachar Faris*, quod idem ac mare Persicum, *Bachar Elkulsum*, i. e. mare rubrum, *Bachar Errum*, aliâs maris mediterranei nomine insignitum, *Bachar Elchefer*, quod nobis mare Caspium audit, & *Bachar Pontum*, quod idem ac pontus Euxinus etiamnum celebrare, tradit *Gentius*, *Sadi* interpret, in not. ad h. l. p. 361. Fusiùs de libidine canum *Salviam. Massil. L. IV. de gubern. Dei p. 105.* Merito itaq; cadavera eorum temnit *Sadus l. a. c. 3. p. 128.* hoc modo: non comedit leo canis reliquias, etsi inediâ intra speluncam sit intereundum. Cur verò *Scylla* inguina in canes mutata finguntur? adi *Sabin. not. ad XIV. Met. f. 1. Conf. Justiu. L. IV. c. 1.* rectius tamen *Fulgent. Planciad. L. II. Mythol. Scylla*, in fit, in modum metreticis ponitur, quia omnis libidinosa canibus lupisq; inguina sua misceat necesse est. Iustè igitur canibus & lupis mista, quia nescit alienigenis sua devoracionibus saturare secreta;

- - - - sicq; in carmine toto

inguinis est vitium & Veneris descripta libido. *Virg. Cyr. 8: 69. Conf. F. Taubmann.*

epula genti-
lium.

lupanaria.

mann. adh. l. p. m. 25. & Comm. in Alciat. embl. 68. p. m. 303. seq. At quid de
canina libidine garrus? vide tu, quæ de ethnicorum epulis ex Minucio Fe-
lici Suffrid. Petr. Leovard. Fris. in Comment. ad Athenagor. legat. p. m. 360. no-
tat, dicens: Ad epulas solenniter coeunt cum omnibus liberis, sororibus, matri-
bus, sexus omnis homines & omnis ætatis. Illic post multas epulas, ubi convivium
caluit, incestæ libidinis ebrietate fervor exarsit, canis, qui candelabro nexus est,
jactis offula, ultra spatium lineæ, quæ vinctus est, ad impetum & saltum provo-
catur. Sic eversò & extincto consciò lumine, impudentibus tenebris nexus nefan-
dæ cupiditatis involvunt per incertum sortis. Nos verò tantum ab est, inquit Phi-
losoph. Atheniensis in apolog. pro Christian. p. m. 78. ut promiscui simus, ut ne aspi-
cere ad concupiscentiam feminas liceat. Adde quæ Curt. L. V. c. 1. de Babylo-
ne, deq; aliis Tiraquella L. VII. de connub. c. 30. collegit. Quid lupanaria,
nisi publica brutæ sorditudinis testimonia, & saltem ex medicis prin-
cipiis, si sanctiora sordent, detestanda? G. Franc. disp. de lupanar. hab.
Heidelb. 1674.

(III) adula-
tor & para-
situs.

(III) Sumitur pro adulatore & parasito. Vid. J. Guil. Stuck. L. II. antiqu. con-
viv. c. 4. p. m. 152. Canes, ut hodie, sic olim, semper mensis adhibiti, ideo-
quæ dicti τραπεζῆς & τραπεζῖται, aut τραπεζῆνις i. e. mensales. Peractâ
cœnâ Veteres panis frusto, seu, ut alii ajunt, adipe, manus suas absterge-
bant, idq; deinde canibus vorandum projiciebant, quod græcè μαγδα-
λίαν & ἀπομαγδαλίαν vocamus, ἀπὸ τοῦ μαῖσσαν i. e. abstergendo. Lacedæ-
monii κυνάδα, eò, quod canibus objiciebatur. Inde proverbium: κύων ζῶν
ἀπὸ μαγδαλίας. Dicitur in parasitos & alienâ quadrâ viventes, quos
Crates Cynicus bellè appellabat συγκατανευσιφάγους, q. d. ad nutum mandu-
cantes. Alii τραπεζοφάγους, i. e. qui propter mensæ copiam & lautitiam gra-
tificantur, γλωσσογάστορες, habent enim linguam propter ventrē, ait Pollux L. II.
de rer. voc. Næ omnis eorum natio Comœdia est, quam fusè descripsit Juven.
Sat. 3. Canis Clodius Cir. orat. in L. Pison. est adulator, qui canis more, adu-
labatur, ut provinciam, quam vellet, obtineret, Gotofr. in h. l. Scitè Mosche-
rosch, Garpophorus somnians C. V. epigr. 80.

Blandiris Domino, mordēs, licet, Aulice, lingas,
quodq; canis caudâ fecerat, ore facis.

Et Hoffmann. C. I. epigr. 32.

More canis latras, blandiris more caninò
sic cynoglossa tibi est, sic cynosura tibi est.

Canes caudâ sic agitantē vocat Hesychius, σαινύρας & σαινυρίδας. Salva enim
est caudæ, vel aurium, motu blandiri, quod & Homer. Odys. p. V. 302. con-
firmat. Ex horum canum catalogo fuit Poëtaſter ille Persicus, latronis fa-
cinora prolixè decantans, quod de Olear. L. IV. roſet, Persic. hist. 10. p. m. 97.
Dioge-

Diogenes Cynicus Aristippum, quod adulator, σαλιχὸν κύναν vocabat. Laert. in vit. Aristipp. L. II. p. m. 132. Eterat certè congrua ac lepida responsio, quam idem Diogen. cum in platea pranderet, circumstantibus, ac canis identidem clamantibus, promptè dabat, dicendo: Vos estis canes, qui prandentem me circumstatis. Id. Laert. in ej. vit. L. VI. p. m. 403. Pulchrè Tim. Polus L. I. epigr. 142.

*Danti blanditur, non dantem mordet at idem,
hinc adulatorem quis negat esse canem?*

Et dic mihi, quid sunt Alæonis canes, quàm principum parasiti?

*Undiq; circumstant, mersiq; in corpore rostris
delacerant Dominum falsi sub imagine cervi. Ovid. III. Met. f. 2.*

(IV.) Sumitur pro rapace & fure. Rapax enim canis, modò si carnem inven- (IV) rapax
rit, utrum Salichi camelus, an verò Dischalis asinus sit, non rogat. Muslad. & fur.
Sadus c. VII. Rosar. polit. p. 225. Est autem Salichus Mahumedanis excellens
Vates habitus, Fil. Arphachadi, nepos Schemi, Neachi pronepos, Ebræis
Schelach dictus. Dischales verò (ut ipsi somniant,) falsus Messias, seu
AntiChristus, qui ante extremum judicium asino insidens venturus est.
Interea canis lætanter nuptias celebrat, quando asinus moritur, ut est de
iis, qui in alterius morte certissimam spem ponunt, in proverb. Pers. ap.
Levin. Warner. p. 37. Eleganter etiam Pontan. de Cerbero L. II. Tumulor.
p. 3404. seq. T. IV. oper. (V.) pro rabula, delatore seu maledico. Svet. in Ve- (V) pro ra-
spas. c. 13. Juven. sat. 10. §. 271. Taubmann. Comment. in Virgil. L. IV. Aeneid. bula, dela-
§. 570. Acerrimi canes. inquit Senec. c. 22. Consul. ad Marciam. qui, dicen- tore, male-
te Cicerone, Verrin. III. c. 11. tribunal lambunt. Nihil mali canes ibi quam- dico.
plurimos, ubi permulti observandi. Cic. pro Roscio. Canes curiarum, pauperum
excoriatores, & civium devoratores vocat avaros istos procuratores Barto-
lus in l. omn. pop. q. 5. ff. de Just. & Jur. Inde adagium: canina facundia. Non
loquitur enim hujusmodi homuncio, sed latrat Cic. de clar. Orat. Audi
Isidor. L. III. de S. B. Antiquis ait, forenses eloquentiam caninam facundiam
nominabant, eò quòd Causidici in certaminibus causarum omissis, qua agenda,
veluti alterum sese lacerant, jurgiaq; causarum ad injurias suas commutant.

*Faciat & in toto verba canina foro. Ovid. in Ibin. Conf. Tertull. L. de pallio
fori. Sicut enim canes non nisi cibo accepto manfvescunt: Sen. L. III. de ira
c. 37. ita rabula isti non nisi lucrò. Columella in pras L. de R. R. vocat caninum
studium allatrands, & contra innocentes ac pro innocentibus. Gujacijs L. IV. obs.
ult. pro canino studio mavult Caninam facundiam. Sed Columella studium cani-
num dixit eò modò, quò Jul. Firmicus L. IV. vocat canina contentionis jur-
giosa certamina. Vid. Prolixius Gell L. XIII. c. 29. Prudent. Hamartig. §. 402.*

B

Hieron.

(VI.) pro
vilissimo
homine.

Hieron, I. epist. 19. Biscol. L. XVI. hor. subcis. c. 12. Ita quoq; de rabula dici solet: tandem vipera sibilare desiste. Vid. Ammian. L. XXX. p. 419. (VI.) Pro vilissimo homine. Sic David se vocat canem mortuum. I. Sam. XXI. 15. Nunquid ego canis sum? quærit Goliath. I. Sam. XVII. 43. Jam me derident, quorum patres non dignabar ponere cum canibus gregis mei. Job. XXX. 1. Conf. II. Reg. VIII. 13. II. Sam. IX. 8. XVI. 9. Eccles. IX. 4. Homer. Iliad. XIII. Odyss. XXII. In cane periculum est faciendum, non in Imperatore, i. e. in gregario milite, non in Duce, & luce Israelitis, ut de Davide dicitur II. Sam. XVIII. 3. XXI. 17. Nam sicuti telo, si primam aciem praefergeris, reliquo ferro vim nocendi sustuleris: sic illo, (Duce) velut mucrone teli, ablato, Reip. vires hebetantur, quod de Epaminonda pronunciabat Justin. L. VI. c. 8. Omnium civium salus in rege. Curt. L. IX. c. 6. Jacob. de Vitriaco L. I. Hist. orient. c. 71. catellos vocat spurios. Germani abjectissimum & nullius omnino pretii hominem delineaturi, kein Hund / inquiunt, wird ein Stück Brot von ihm nehmen / de cuius adagii origine vid. Harsdörff. P. II. der Gesprächs Spiegle pag. 270. & 230. & nota, si placet, memorabilem historiam de Marchione isto apud Mich. Sachs. in Chron. P. IV. p. m. 11. Conf. Brotuff. L. II. Chron. Anhalt. c. 7. p. 68. Strinxerat Engelbertus, Archi Episcopus Trevirensis, Henric. Comitem Limburg. sacro anathemate, qui cani famelico bolo projecto dixit: si non edit canis, justè excommunicatus ego. Quid sit? canis omnino abstinet à bolo isto, teste Masen. in Epit. annal. Trevir. p. m. 355. Alii temserunt panes ab incestuoso, & interfecto S. Thome, Cantuariensis Episcopi. Baron. T. XI. annal. Eccles. p. m. 365. & L. XII. p. m. 641. E. Quàm justa, ô Deus, Judicia tua! (VII.) pro praefractè impio. Nolite sanctum dare canibus Matth. VII. 6. ἐξω οἱ κύνες, Apocal. XXII. 15. Bernh. serm. de eo, quod scriptum est: beatus homo, qui invenit sapientiam &c. Quid tu, ait, Pilate seorsim interrogas dominum, ut tibi susurret in aurem, quid sit Veritas? multum est ad te: non dabitur sanctum cani, nec margarita porco (VIII.) Pro infideli, idololatra, & a fœdere Dei alieno. Sic muliercula ista Cananæa vocatur canis Marc. VII. 27. Matth. XV. 26. Inter Sclavos gentiles & Francos gravissimum olim oriebatur bellum, quod horum fecialis Regi illorum, fœdus cum Francis inituro, responderet: fœdus cum canibus ictum non posse esse sanctum. Paul. Aemyl. in Dagobert. p. m. 32. Injustum est Christianos subesse canibus, (Hungaris) clamabat Henric. I. apud Engelhus. in chron. p. m. 174. Scribit Ditmar. in chron. L. VII. p. m. 205. Anglos à Suenone, Danorum Rege, coactos fuisse immundis canibus (Danis) censum quotannis solvere. Cum Dux Heraclii Saracenos vocaret canes, defecerunt illi ab Imperio Romano. Richter. axiom. polit. 203. Tartari & Turca cunctos Christianos, fidei eorum mysteria ignorantes, canes appellant. Ulyss. Aldrov. de quarrup. L. III. c. 1. In itinere versùs Hierosolymam nonnullos religionis Romanæ

manæ Comites habuimus, qui omnia monumenta ceremoniis, nescio quibus, deosculabantur, ut nos Idololatrias, *canes*, hominum nomine, & quos terra portaret, indignos, magno clamore appellarent Æthiopes, ait *Christoph. Führer ab Heimendorf in Itiner. Palest. aliarumq. region. orient. p. 70.* (IX.) Pro exploratore. Inde adagium: *canes venatici*, in quos lata sententia apud *Plaut. Pseud. a. l. f. 5.* Quid *canes Palatini*, nisi delatores apud *Barth. L. XLIX. Advers. c. 3.* *Cicer. I. Verrin. multa sibi opus esse*, ait, *multa canibus suis, quos circa se haberet, i. e. servus, aliisq., quibus utebatur ad prædas indagandas odorandasq., interprete Freigio in Schol. adh. l. p. m. 372.* (X.) Pro hoste piorum *seuissimo*. *Pf. XXI. 17.* (X) pro hoste *LVI. 15. LXVII. 24.* *Prudent. in Vincentio. Add. Barth. L. VII. de piorum, Advers. c. 14.* (XI.) Pro minace & timido. Hinc *Darius* apud *Curt. VII. 4.* (XI.) *pro Canis timidus vehementius latrat quam mordet.* *Μεγὰ μὲν ᾠδῆν, μικρὰ δὲ ἰσχυρά.* *Groß Geschrey und wenig Bolle / ajebatille*, cum suem tonderet. *Canes Moguntini non norunt mordere, nec aliquid valent, quam latratibus detertere*, dixit *Arnold.* apud *Gunter. L. I. Ligurin. p. 287.* *Inertes enim canes ferarum pelles domi mordent, quarum villos in venatu attingere non audent.* *Plut. Add. Batillii embl. 103.*

*Qualis tener atate juvencula catellus,
causâ vacuus, murmure baubatur acutô,
contrâ vetulus non nisi præsenſa resignat.
Sic est stolidus, sic sapiens: ille minatur
cunctis sine causa, temerè semper, ubiq.*

Sapiens faciet vulnera, post facta loquetur. *Scalig. L. I. Epidorp.*

(XII.) Pro homine *versipelli*, qui ungit, ut pungat. *Germ. vocant einen Fuchmeußer.* *Canis enim lambit & vulnerat leporem. Sunt quidem* (ait *S. Chrysost. hom. XV. ad Ephes.*) *sicut canes, mordentes latenter, qui accedentem quidem non allatrant, neq. eum agrè ferunt, blandientes autem, & lenitatis ac mansuetudinis ostendentes speciem, cum non sibi caventes apprehenderint, eis dentes infigunt.* Sic *Amasa* oppressus, *II. Sam. XX. 9.* ita *Datames* extinctus, *Nep. in ej. vit. c. ult.* Sic *Parmenio* sublatuſ, *Curt. L. VII. c. 2.* ita *Arsinois* filii periere. *Justin. L. XXIV. c. 3.* Adeo ingenii humanis simulatio parata est, *Curt. V. 10.* & fronti nulla fides! Cave igitur canes! *Phil. III. 2.* *fuge canes non latrantes,*

ut fugit infestos territa cerva canes. *Ovid. II. Pont. 2.* *Altissima quippe flumina minimò labuntur sonò.* *Curt. VII. 4.* At sic seculum hodie est, quò de graphicè *Beat. Rhenan.* citante *Bernegger.* quæſt. è *Tacit. n. 107.*

(XIII.) Pro meretrice. Quid enim *subura* canes, *Hor. Epod. 5. v. 58.* nisi publica scorta? *Subura* erat urbis regio, sic dicta, quòd sub antiqua ur-

(XIV) pro
invidio &
avaro,

be esset, & sub montibus *Calio* & carinis cameratis, ubi prostabant *metrices*, quas dum *Varus*, contemtor *Canidia*, adibat, illum ut *canes*, quæ illic sunt, *allatrent*, optat *Canidia*. *Chabot. in b. l. (XIV.)* Pro invidio & avaro. Notissima fabula de cane in *præsepi*. Vid. sîs *Th. Mor. epigr. 114.* quod in *Frobonian. edit. an. 1518.* cum ejusdem *Mori Utopia*, & aliis opuscul. in 4. excus. p. 221. reperies, & *Jac. Catsi embl. amat. 38.* quod in ejusd. *Proteo p. 147.* exstat. *Canis Lunam allatrans* ap. *Alciat. embl. 165.* Conf. *Flemming. L. IV. od. 40. p. m. 468.* Celeberrimus D.D. *Sim. Paulli, trium Regum Medicus*, Fautor olim meus singularis, in limine *Botan. quadrip.* pinxit. *cygnum* volentem, quem *canis* allatrat, cum disticho:

*Mopsule, cum niveum nequeas discerpere cygnum,
allatrando canem te tamen esse probas.*

(XV) pro
Doctore im-
puro & ne-
gligente.

Passim Teutoncs nostri: *Er ist ein farger / geistiger / mißgünstiger Hund.* Semper enim invidet *canis* locio suo, nec facile patitur rivalem. Hinc proverb. *una domus non alit duos canes*, i. e. una culina parva non sufficit duobus ganeonibus. Vid. *Alciat. embl. 94.* *Zwey Hund an einem Bein / sind nimmer eins.* Adde sîs *canem Sævedr.* *Herculis* clavam rodentem. *Symb. polit. 9. p. m. 65.* At fertilis fortuna, quæ magnam sustinet invidiam. *Eis τὰ πείνημα δ' ὁ Φθίνος πεινῶν φιλεῖ*, ajebat *Euripid.* Conf. *Stigel. III. eleg. 9. Lips. C. II. ad Belgas ep. 16. p. 753. J. Weizii Comm. in Adelp. prolog. p. m. 43.* quid enim imbellis livor? nisi *θρεῖον ὁ αὐτὸ ἑαυτὸ καλεῖσθαι*, sententiâ *Athen. L. I. Dipnos. c. 16. Jun. L. XVI. adag. suum ipsius tormentum*, *Curt. VIII. 12. Suppliciumq. suum. Ovid. II. Met. f. 12. p. m. 78. (XV.)* Pro Doctore impuro & negligente. *Esa. LVI. 10. 11. Phil. III. 2.* qui, cum, juxta Dei mandata, *Esa. LVIII. 1. Ezech. III. 17. II. Tim. IV. 2.* loqui prore & tempore debebat, tacet, suorumq. officio turpiter desit. Hunc vitari jubet *Ignatius, Archi Episcopus & Martyr Antiochen.* quando *epist. 9. p. 50.* edit. *Vairlebian.* ita inhit: *βλέπετε τὰς κύνας τὰς ἐνέας, ἵνα ὅφεις τὰς συρομένους, τὰ φιλόδοξα δεγκόντια, ἵνα ἀσπίδας, τὰς βασιλίσκους, τὰς σκορπίους: ἔτοι γὰρ ἴσσι θῶες ἀλωποῖ, ἀνθρωπόμοιμοι πίνθηκοι*, i. e. Cavete canes mutos, serpentes in arctum se contrahentes, dracunculos, pellium amictu gaudentes, aspidēs, basiliscos, scorpiones. Hi namq. sunt *Thoes* astuti, simia, hominum imitatrices: interprete *Vairleb. Sylvio.* Aptissimè igitur ob impudentiam, calumniam, seu caninam mordacitatem, voracitatem vel avaritiam, falsi Doctores dicuntur canes. *Raup. in lexic. Theolog. p. m. 229. Scharidius in lex. Jurid. p. m. 383.* ita: *Canis impurus dicitur Episcopus, qui nec regiminis in se rationem habuit, nec sua delicta detergit, nec filiorum crimen correxit.* Hic, etiamsi sanctè viveret, verum perditè viventes argue-
re aut erubesceret, aut metueret, cum omnibus, qui cō tacente perierunt,
periret,

periret. *Prosp. L. I. de vit. contemplat. c. 20.* Mortis enim autor existit, quia virus, quod clamando expellere potuisset, non expulit. *Bernh. Medit. cap. XI. §. 1. Conf. Gyprian. L. de lapsis p. m. 241. B. Horum. L. I. cap. 37. Phil. Carpat. in Cant. V. (XVI.)* Pro bono & fidei Do-
ctore, ut colligitur ex *Esa. LVI. 10. 11.* ubi reprehenduntur canes muti. *(XVI) pro bono & fidei Docto-*
contra scientes latrare probantur. Talem fuisse *Corn. Jansenium*, pri-
mum *Gandavensem* Episcopum, *Francisc. Haemus* in epitaphio ipsi ob-
servanter posito, *dist. IV.* testis est:

*Exemplar morum, virtutis regula fuit,
latrator summi Regis in aede canis.*

Apertè *Gregorius in Cant. Sancti* predicatorum dicuntur canes, quia pra-
dicationibus assiduè q. latratibus importunis, adversarios quosq. à grege
ovium arcere nituntur. *Conf. Wolfii Lect. memor. C. XVI. p. m. 922.*
Pulcherrimè etiam *J. Schellenberg* in *Ἐπὶ τῶν ἁγίων Δογμῶν* Freiberg. *Her-*
mundur. excus. an. 1618. in 8vo. tit. ult.

*Aedituus Domini canis est. Nam perdius atq.
pernox excubias fidus & acer agit.*

*Latratu insidias perterret, vimq. nocivam
prodit, & à laribus pellit & arcet heri.*

*Intonat assidue, ceu buccina clara Jehovæ,
præco sacer, Vigilax increpitare nefas.*

*Personat Augusti sacrata palatia templi,
inclamat rabidas sollicito ore feras.*

*Haud mutus canis est. Vocat inam increpat ore,
& ciet è latebris, quæ-fera-cunq. latet.*

Et quamvis auditores, canum instar, monitis imprudenter oblatrent, &
bonos viros lædant, idèò tamen sacerdos non relinquat obstinatos con-
temtores sibi. *Non est ideo, ait S. Aug. ep. 48. negligenda medicina, quia*
nonnullorum in sanabilis pestilentia. (XVII.) Ponitur pro facie talorum *(XVII) pro*
illâ, quæ unò notatur puncto, ein est!
*facie talo-
rum unò
puncto no-
tatâ.*

- - - - - *damnosa canicula quantum
roderet - - - - - Pers. sat. 3. v. 49.*

i. c. illatò damnò rem minueret, instarq. canis morderet eum, qui lufit:

Semper damnosi subsilùere canes. Prop. IV. eleg. 9.

*Damnosi dicuntur, quia pecuniâ mulctant, ut jam dixit, & damnò affi-
ciunt ludentes. Qui enim canem jecerat, nil tollebat, sed aliquid con-
ferebat, Sueton. in August. c. 71. Add. Passeratii prælect. Solenn. in Pro-
pert. l. a. Sic Ovid. L. II. de Art. p. m. 230.*

Damnosi facito stent tibi sæpè canes.

*De ipso ludo talaris eleganter Freig. in not. ad Exercit. L. L. Lud. Vivis
p. m. 35,*

(XVIII) pro p. m. 35. Zuvingerus Th. V. H. T. IV. p. m. 3183. Conf. Lips. L. I. L. c. 21. ferrei Sim. (XVIII.) Pro ferrei vinculi genere quod olim victimam, ignem vitaturam, ad aras ligabant. Aliis est vinculum, seu collare, quod canum cervices muniuntur. Collare autem tormenti genus hodie frequens, quod collo reorum injicitur, ignominiae vel poenae causâ. Servilis enim poena est, aut (ut ita loquar) canina. Nam hoc genere canes vinciri solent, qua de causa hoc vinculi genus, autore Festo L. III. interdum canis appellatur. Sim. Schard. in Lex. Jurid. p. m. 523. & C. Lucil. L. XXIX. Satyr. citant. Nonio, c. 1, n. 162.

Cum manicis, catulo, collariq; ut fugitivum deportem.

Hinc loquendi formula: canem ferre, i. e. vinctum esse. Turneb. L. VII. c. 12. Hodietu furcam fers & canem, Plant. Casin. a. II. s. v. c. 37. Vid. nos infra S. c. II. M. II. P. I. c. 10. & de hoc catulo ferreo Cl. Demster, Paralip. ad c. 29. L. X.

(XIX.) pro Ant. Rom. Rosin, p. m. 1702. C. D. E. (XIX.) Pro sidere caelesti. Sunt autem duo in caelo canes, major & minor. Canem dicendo simpliciter, intelligimus majorem, minor dicitur canicula. Vid. latius de differentia horum astrorum Hor. Augen. L. III. de mission. Sangv. c. 20. D. Cortnumm. de Morb. atton. c. 2 §. 5. seqq. & Phil. Caroli ad Agell. L. I. c. 2. anim. 4. Inde V. V.

Dum sentis latrare canem, mugire leonem,
te Medicus curet Bacchus, & umbra tegat.

dies canicularis. & alius: Latrat in ade canis, nat in equore, fulget in astris. Hinc dies caniculares, quos Horat. I. Sat. 6. vocat rabiosi tempora signi, canem illum, in visum agricolis sidus, I. Sat. 7. flagrantis atrocem horam canicula, III. C. 13. insanam Pers. Sat. 3. & Ovid. L. II. de art. amand. sitientem caniculam. Vid. omnino de iis Talenon. L. II. c. 9. rer. recondit. & Bisciol. Hor. Subcis. T. II. c. 2. L. XII.

annus canicularis. Annus κυνικός autem dicitur, quod initium illius sumitur, cum primò die ejus mensis, quem vocant Aegyptii θόβ, canicule sidus oritur. Nam eorum annus civilis solos habet dies 365, sine ullo intercalari: itaq; quadriennium apud eos unò die circiter minus est, quàm naturale quadriennium. Lud. Carion. L. II. Emend. c. 1. p. m. 3. Si nescis, unde tantus æstus diebus canicularibus, adi Sperling. L. V. Inst. Phys. c. 1. qu. 1. (XX.) pro bono Principe. Hinc Aegyptii olim solebant figuras canum templarum valvis insculpere, ad designandam curam & vigilantiam, quâ Præsides regni instructos esse oportet, ad omnem externam invasionem, quâ latratu, quâ morsu cohibendam. Kircher. Oedip. Agypt. T. I. p. 157. Pier. Hierogl. L. V. p. m. 51. Pulchrè Th. Morus:

Quid bonus est Princeps? canis est, custos gregia, inde
qui fugat ore lupos. Quid malus? ipse lupo.

Conf.

Conf. Batill. embl. 109. Sapienter itaq; Hadrianus : non mihi, sed populo ! Imo præfatos Ægyptios optimum Principem exprimere volentes, *canem stolâ decoratum*, quod animal hoc nonnunquam templa ingreditur, atque Sanctorum illustriumq; Virorum imagines quàm acutissimè aspicit, pinxisse, ex Bilibaldi Bircheimeri Polit. p. 203. Melch. Goldast. curâ an. 1610. in fol. edit. constat. Memini hîc *canis* istius *Ulyssiponenſis*, ad invidiam religiosi, quo de legi meretur historia ? Euseb. Nierenberg. L. IX. H. N. & C. Schott. Phys. curios. L. VIII. c. IX. p. m. 826. Add. *Ælian.* L. VII. c. 18. Negat itaq; Lips. C. VI. ad Belg. ep. 44. p. m. 659. esse animal magis suô meritò amabile, laudabile, mirabile, & idâ doctibus animi corporisq; quas divinitus (penè divinas scripserat) habet (XXI) pro pisce marino, qui, cum cani similis sit, (XXI) pro pſce mari-
nomen ejus obtinuit. Vid. *Ulyss.* Aldrov. L. III. de piscib. p. m. 144. & L. III. de Quadrup. digit. viv. c. 1. Gesner. de piscib. & C. Schott. L. X. phys. cur. c. 8. Castor, seu Fiber etiam fluviatilis dicitur canis. Reines. L. III. Var. lect. c. 18, pag. 661. De miris canibus marinis legi meretur Thuan. Hist. L. LXXXIX. p. m. 257. & Nierenberg. L. XI. H. N. c. 8. Refert de cane marino Urſin. L. II. acerr. philol. n. 228. ex Oppian. L. I de piscat. v. 734. seqq. quod fœtum suum, immi-
nente tempestate, laxatis genitalibus, iterum in ventrem abscondat, atque
ita iterum iterumq; pariat. Atipsè audiatur Poeta.

Θαῦμα δ' ἀλιπλάγκτοιο κυνὸς τόδε τῷ γὰρ ἐπὶ νῆα
τέκνα νεοβλαστῶν, καὶ σφιν σάκος ἐπλετο μήτηρ,
Ἄλ' ὅτε ταρβήσωσι, τατ' ἀσπετα δειματ' ἔασιν
ἐν πόντῳ, τότε παῖδας ἐνὶ λαγόνεσσιν ἰδὲ κέλε
αὐτὴν εἰσὶ θμῆν, αὐτὴν ὁδὸν ἐνθεν ὀλισθόν
γεννόμενοι

Sic græcè : ita latinè.

Miraculum autem marivagæ canis est illud. Eam enim sectan-
catuli novelli, & ipsis scutum est mater; (tur
sed quando trepidant, magniq; terrores sunt
in mari, tunc liberos intra lumbos recipit,
per eundemq; meatum, eandemq; viam, unde ceciderunt
nascentes

Sic *Chuscus*, animal per omnia penè conveniens Jonston. *Carygveja*, fœ-
tus, licet adultiores, receptat pro arbitrio in vulvâ, quæ illi intus hirsuta
notante. Excell. D. Olao Borrich. Vid. C. III. epist. med. Bartolin. 93. p. m. 403.
Conf. Margraf. Hist. rer. natur. L. VI. c. 2. Idem de vitulo marino Basilius *Vitulus ma-*
Magnus Orat. VII. in Hexæm. & Ambros. L. V. Hexæm. c. 3. de Delphine. *rinus.*
Greg. Nazianzen. in carm. Nicobul. de Rondeſſa, animali Americano, fi-
rondeſſa.

gurâ

*simi vulpes.
balane.*

*(XXII.) pro
certa sua mi-
lia.*

gura felem griseam referente, Dn. de Monconii in Itin. Germ. T. II. p. m. 320. de *simi vulpe*, animali indico, Joach. Camer. C. II. embl. 8. & de *balana* Ol. Magn. L. XXI. c. 12. narrat. In mari Norvragico sunt *catuli*, qui natantem hominem facile mergunt, nisi demerso auxilio superveniat *Raja*, quæ grassatores abigit, hominemq; , utenatet, pro viribus urget, teste Fournier. Geogr. P. I. L. II. c. 15. (XXII.) Historice vox *canis* sumitur pro certa familia. Ex hac fuit D. ille Magnus, Prof. Lips. qui A. 1519. obiit scæptus dixisse fertur: inter seculares nuga sunt nuga, at inter Sacerdotes sunt blasphemæ. Comæander in ej. epitaphio ita:

*Huic scelus arcenti veluti latratibus, olim
è canis ex vero nomine nomen erat,
Utq; canis rapido nocturnos gutture fures
inclamat, captum ne peragatur opus.
Sic homines inter quondam dum Magne fuisti,
omne nefas ingens tollere cura fuit.*

Adde G. Fabricii Annal. Urb. Misnic. L. III. p. m. 81. Nobilis Vir, *Wigulens* Hund à *Sulzenmos*, I. C. & Consiliar. Bojaricus, clarus ubiq; est *Metropolis*, quam edidit, *Salisburgensi*. Celebres quoq; *Jodocus Hondius*, *Atlantis* minoris editor, *Guilielmus Hond* / *Hagâ* - *Batavus*, insignis *Pictor*, D. *Johann de Hond*, ad D. Petri apud *Hyperenses* Pastor ille, qui à *Francisco Haemo*, *Insulano*, cohonestatus est eleganti carmine, extante in ejusd. poemat. p. 7. seqq. edit. Antverp. Otto *Hundius*, qui graviter animadvertendum esse in *Anabaptistas* asseruit, uti patet ex *Recessu Convent. Homburg. d. 7. Aug. 1536. de Anabapt. fact. & l. Henr. Ottii annal. anabapt. p. 86. seq. inserto. Christoph. Hund / Consil. Saxon. & Aula Coburg. Magister*, qui, referente *Goldast. P. I. Polit. Imp. Sect. 4. p. 197. edit. prim. Sereniss. Saxon. Duc. Joh. Casimiri* comes erat, cum *Francos. ad Mœnum* solennia electionis Imper. *Matthie* cupide spectaret. M. *Johann. Hundemann* / à *Matthæo Gotho*, Celeberrimo Poeta, multis dignatus carminibus. Ad *Petr. Hondium* elegiam scripsit *Dan. Heins.* quam reperies in poemat. ej. *Juvenil. p. 526.* Imò adhuc celebris est *Hundius Electoralis Saxon.* cujus latratu, qui rarus quidem, exterorum tamen auribus minimè ingratus est. Dn. *Frider. Hundorf* I. C. Consiliar. *Brandenh. & Cancellar.* nî fallor, *Hallis Saxon.* *Steno Hundorf* / Nobilis *Danus*, Dn. *Hundecf* / locum tenens inter milites præfidiarios *Guelferbyti* M. *Hundshagen* / Adjunct. Fac. Philos. in *Illustri Salana.* Joh. *Hundorf* meminit M. *Pætorius* in sua *Aletriomantia* p. m. 35. & *Anna Maria Hundemannin Gröling. C. VII. obs. 15.* Inclyti etiam *die Herren von Rûden / von Bruch &c.* de quibus infra latius. Vid. S. II. Membr. I. cap. 4. *Mediolani, Sulmone & Bononia* multæ etiam sunt familiæ à canibus cognominatæ. De cane Scaligero vid.

vid. J. Isaac. Pontan. L. VII. Hist. Geldric. p. m. 210. & Chronic. Carion. L. V. p. m. 1115. Fuit autem canis ille Sclannus, seu Scaliger, Vir insignis, qui An. 1324. Verona & Tarvisi principatum obtinuit. Ulyss. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. Latius de eodem I. Bapt. Pignain Hist. Ferrariens. L. IV. p. m. 255. & alibi. Conf. ipsum Scaliger, de subtilit. Exercit. 201. & 267. advers. Cardan. Hunc canem Scaligerum æri incisum sistit nobis Musæus Jovianus in suis imaginibus Basel. ad 1577. edit. cui Theobald. Müller, Marburgensis, pulchrum subjecit distichon. Tartarorum Imperator quoque nominatur magnus canis. Aldrov. loc. cit. (XXIII.) Geographicè ponitur pro fluvio, qui alias dicitur (XXIII) pro Adonis, quo de Plin. L. VI. c. 8. Nierenberg. L. de miracul. nat. terr. promiss. fluvio, c. XV. & Ulyss. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1,

Et vos Scyllai naufraga monstra canes. Ovid. iv. Fastor. p. m. 91. De alio fluvio Hond / ad cujus ripas oppidum Wildshusen in Diacesi Monaster. situm est, vid. Stangefol. pref. ad Libr. I l. circul. Westphal. c. 8. Conf. Hamelmann. Chron. Oldenb. P. I. c. 13. p. 44. Vid. nos infra. Sect. II. Memb. 2. P. I. c. 3. §. 6. (XXIV.) Et pro civitate Africa Κυνο, seu canis dicta. In hac studiosè coli (XXIV) pro Anubin, Osiridis filium, canem gestantem, imò & honorem & sacrum civitate. quendam cibum canibus ibidem constitutum esse, ex Dominici Marii Nigri Comm. III. Geograph. Afric. p. 392. atq; Strabonis epit. Geogr. per D. Hieron. Gemuseum translata, & Comm. laudati Nigri adjunct. p. 760. nec non Pignor. in expos. Mens. Isiac. p. 41. discimus. (XXV.) pro illo ferreo instrumento in (XXV) pro minori bombardâ, quod pyritem stringit, ad ignem pulveri pyrio communicandum. instrumentum in bom- Aldrov. loc. supra alleg. (XXVI.) pro morbi aliquo genere, apud Galen. L. II. de barda. diff. puls. c. 3. quale autem sit, non satis constat, fortè est spasmus cynicus. (XXVI) pro Vid. Mercurial. L. V. Var. Lect. c. 13. p. m. 304. (XXVII.) pro fati quòd morbi gene- cuncta devorent, (XXVIII.) & Furiis, re.

- - - - - visaq; canes ululare per umbram (XXVII.)

adventante Deâ - - - - - Virgil. VI. Æneid. 8. 227. pro fati.

Conf. Horat. I. Sat. 8. & Serv. nec non Taubmann. in h. l. (XXIX.) Harpy- (XXIX) pro jas vocat Virg. I l. Æneid. Jovis canes. (XXX.) In oraculis Zoroastris damo- Harpyjæ. nes quoque dicti sunt canes, quia ex terræ gremio proflire videbantur. (XXX.) pro (XXXI.) pro instrumento metallico sumitur, quod metallifossore canem demonibus. vocant, quo de Georg. Agricol. L. VI. de re metallic. p. m. 113. & 126. (XXXII.) (XXXI) pro Canis nigra dicta est, navis quædam apud Scharf. T. III. descript. belli Dith- to metallico mars. p. m. 2027. (XXXIII.) Demum vox canis frequentissimè usurpa- (XXXII.) tur in convitiis. Hinc Germanorum istud: du Hunds; Nase / du Hunds; pro naci. Ropff / & milites nostri: stoß den Hund darnieder. Convitium enim milita- (XXXIII.) re inprimis est. Vid. Theod. Marcil. in C. Sueton. Vespasian. p. m. 45. Nervosè Gox canis in Luth. wer dem Arbeiter seinen Lohn nicht giebt / der ist ein Blut; Hund. convitiis.

C

Syr.

Syr. XXXV. 27. Milites Brunsvicensis cum Cattis pugnaturi sarcasticè clamabant: leonem Hassorum similem esse cani. Bunting. Chron. Brunsvic. P. III. p. m. 68. Conf. de Hundeshen Chron. Dassel. J. Letzner. p. m. 55. B. diu verò canis. Terent. Eun. a. 1 v. f. 7. §. 33. Consanguinea Ducis non danda est cani, dicebat Marchio ille apud Kranz. in Vandal. L. II. cap. 41. Conf. L. IV. Saxon. c. 34. Helmond. L. I. Chron. c. 16. Calvis. in chronol. p. 615. Joannis III. Suecor. Regis, legati vocabantur An. 1569. à Russis canes. Petr. Petreij. Hist. Muscovit. P. II. p. m. 187. Ita Sime Davidem vocabat canem II. Sam. XVI. 8.

(XXXIV.) Conf. II. Sam. III. 8. (XXXIV.) Propriè autem & physicè canis est bestia quadrupes latrans. Et hæc sit Helena nostra. Nec enim Islandorum fera Hundue aliquid ad nos. Vid. Reseni Edd. Island. P. II. Lit. H.

σπίλος.

κύων

Canis sumitur.

§. 6. Hodie apud Græcos non κύων, sed σκύλος, vulgò dicitur canis, à voce σκύλαξ, quæ catulum notat. Κύων autem antiquis dicebatur etiam bolus μάγδαλα seu frustulum, quò manus abstergebant, & canibus deinde projiciebant devorandum. Est etiam κύων sciutilla, ex ferro candente proficiens, cum malleo percutitur: denotat quoque; membrum virile, κυνίζω est canem ago, seu cynicam sectam amplector.

Synonymia.

§. 7. Dicitur etiam canis Hylaëtor i. e. latrator, à voce, quam edit; αἰκάνδις apud Hesychium & Suidam, αἰκάνδις τὸ αἰκάνειν, quia notis caudâ ablanditur. Itali cane vocant, Galli Chien, Angli Dogge Medi Spaca, Germani Hund & Peh / quæ vox ab illyrica Pes, i. e. canis, detorta videtur. Notus mihi olim in Dania Jacob. Peh / militiæ pyrobolicæ locum tenens, curiosus margaritarum in Scania inventor, quæ sanè Orientalibus palmam faciebant dubiam, quasque sæpius apud eum vidi. Bartholom. Peh / Tirolens. Legatus ad portam Otomannicam, post consilii bellici in aula Pragensi supremus Juxta à Rudolf. II. Imp. creatus U. J. D. Vid. Mund. à Rodach. tr. de Com. Pal. cap. 3. §. 235. D. Simon. disp. de Dd. bullat. c. 3. Bechmann. ad A. B. Carol. IV. exerc. X. ad tit. 20. n. 56. Vid. sis fufius Lexicographos Martiniuum, Perott. Scapul. Fabr. Calepin. Stephan. etiam Aldrov. loc. cit. Gesner, L. I. de quadr. p. 194. seqq. Bochart. Hieroz. P. I. p. m. 662. seqq. & alios complures. Nunc castra movebimus.

CAPUT.

CAPUT II.

Definitionem & differentiam sistit.

§. I.

OMnis, quæ à ratione suscipitur, de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputatur, inquit Princeps Eloquentiæ L. I. Offic. Æquum itaq; est, ut, expensò canis nomine, definitionem ejusdem subnectamus. Est autem canis quadrupes, latrans, sagax, docile, vigilans & fidele, hero suo maxime blandiens, adq; varios usus homini inserviens.

A definitio-
ne incipien-
dum.

canis defi-
nitio.

§. 2. Dixi: esse brutum. Brutum verò est, quòd caret (I.) Sermonem, explicatio
proprie ita dicto, internæ rationis nuncio. Duo ad hunc requiruntur, ejus.
(1.) ut sit significans ex instituto, & (2.) articulatus. Neutrum est in bruto, bruta sunt
Psallat Psittacus χαῖρε suum, recitetvè Symbolum Apostolicum, & re-
spondeat ad interrogata, dicente Jonston. *Thaum. nar. Cl. VI. c. 36. & Drex-
xel, Aurifod. P. II. c. 6. p. m. 173.* Quid tum: non τῇ καρδίᾳ, sed χήματι καὶ
μιμῆσει loquitur. Rectè enim Arist. *L. IV. H. A. 7.* Hominis proprium est lo-
qui, sc. articulatè & significanter. Talis vox enim nihil aliud est, quàm in-
terpres rationis. Hinc Græci rationem & sermonem uno vocabulo absolute
dixerunt λόγον, quem in internum & externum, distinguunt Philosophi.
Hic illum, & ille hunc necessariò & κατὰ πόδα comitatur, nisi aut vitium
aut defectus in organis reperiatur. Ubi igitur ratio locum habet, ibidem
& oratio, & contra. Hinc Dei Spiritus bestias expresse vocat ἀλογα ζῶα.
II. Pet. II. 12. quibus non est intellectus. Ps. XXXI. 9. Et asina Balaami (qua de
Num. XXII. 23.) dicitur ἰσοζύγιον ἄφρων ἀνθρώπου φωνὴ φεζάμενον *II. Pet.
II. 16.* Quamvis verò solus homo sermone proprie ita dicto gaudeat, nec ul-
li bruto univocè competat, analogicè tamen quis invidet iis? Psittaci, ali-
arumq; avium, loquela vox est & præterea nihil. Est enim sine mente; non
capiunt, quid hanc vel illà voce proprie designetur. Si tamen videan-
tur intellexisse, memoriæ idiplum opus est, & longæ assuefactionis spe-
cimen. Interim verissimum est, canes (& plura animalia) sermonem no-
strum, cui assuefacti sunt, capere, seu, quid nos cupiamus, exactè in-
telligere, imò ex nutu & gestibus, quid ab illis flagitemus, nôsse, alia
tamen magis, alia minùs. Si itaq; organa sermonis apta obtinuissent,
quidn̄ phantasiæ & æstimativæ suæ conceptus singulares, quos secun-
dum Vulgarem sermonem, cui assuefacta sunt, intus formant, verbis
externis (qualia per assuefactionem edocta sunt,) aliis exprimere va-
leant?

leant? Cum verò aptis loquelæ instrumentis careant, gestibus tamen, fonis, aliisq; modis, conceptus suos interiores, cum sibi invicem, tum nobis perspicuè declarant, non secus ac muti homines gestibus & nutibus admodum significanter eum inter sese, tum & cum aliis, qs. sermocinantur. Non immeritò igitur & *cani*, & aliis quibusdam brutis, (eg. elephanto, simiis &c.) cum *Th. Cornel. Consentino Progym. Phys. I. p. 73. peculiare* adscribendi sunt *sensus*. Vides autem, quàm longè distet loquela brutorum à nostra. Numeros illa quidem exprimunt ad loquelam aliquam edocta, sed istorum numerorum conceptum *formaliter* non habent, utpote qui non nisi abstractione, adeoq; à facultate immateriali saltem formari potest, siquidem *materiali* tantum pollent facultate, quæ hujus rei non est capax. Et sicuti λόγος ἐνδ' αὐτῶν, (internus,) seu *ratio*, non tantum ad singularia ac materialia, sed & universalia, abstracta, immaterialia dirigitur, secus atq; brutorum ratio: ita & λόγος ἀποφοειδός, (externus,) seu *sermo*, tanquam interpret interni i. e. rationis, eodem accommodatur. Tanta dos autem & tanta gloria nulli bestię est concessa, (II.) *Rissē*. Imperator Rudolf. II. niveam & plumis omnibus candidissimam avem habuit, *anati* non dissimilem, rostrò prægrandi, quam passim omnes den lachenden Hānsel appellabant. Nam ad edendum *risum* & ad mira quævis instituta. Nunquam autem lætius, quàm laudata, risit. Hinc illæ compellantium voces. schönēr Hānsel / lach mir eins. Emta est, ut ajunt, viginti millibus florenorum. *Drexel. Aurisod. P. III. c. 7. p. m. 347. Camer. Oper. subcis. C. II. c. 26. p. m. 109.* Sed quamvis brutis speciem aliquam *risus* concesserim, rem tamen ipsam constanter denego. (III.) *Fletū*. Refert quidem Gyraldus de Poet. Hist. dial. vi. p. m. 260. in *Ægina*, cum *Eupolis* obiisset, ibiq; sepultus, *canem* ad tumulum diu luxisse, & tandem moerore ac tæbe extinctum esse. Conf. *Zwinger. Th. V. H. T. III. p. m. 2660.* At quemlibet si quis humorem ex oculis fortè labentem pro lachrymis *proprie* ita dictis, & Φυσικὸς (non παροϊκμῶς) consideratis accipiat, helleboro purgetur. Bene igitur *Godofr. Vogtius in Delic. Physic. c. 2.* putidam plebis fabulam de veris (*crocodili* lachrymis rejecit, ad quem lectorem amando. Sunt quidem lachrymæ nil aliud nisi humor, qui oculo irrigando destinatus est, copia majori affluens, utiverè docuit *Stenonis* noster, Anatom. quondam curiosissimus, Amicus Venerandus, in obs. anat. de gland. oculor. p. m. 92. c. f. *Asst sunt*, pergitalibi, in obs. anat. de nar. Vas. c. f. moti animi signa. Ut ut itaq; bruta etiam crebrò contristentur, & doleant, hisque affectibus agitata guttulas ex oculis profundant, & gemant, (non fleant, longa enim differentia inter utrumq; , teste *Pompa L. III. differ. verbor.*) minimè tamen à guttulis ad lachrymas, à genere ad speciem determinatam, argumentaberis. Lachrymarum *proprie* ita dictarum efficiens causa est

sa est anima rationalis. Hâc absente quis flebit? Immotus igitur *Nieremb.* L. III. H. N. c. 24. canon: *Solus homo lachrymatur*: seu, ut Cl. *Schneider*, effert, L. III. de catarrh. c. 9. p. 370. nullum animal rationis expert educit lachrymas. Videntur equidem, & dicuntur bruta flere, sed præter veritatem. Non igitur, nisi *abusivè*, aut *tropicè*, vel κατ' ἀναλογίαν, iis competunt lachrymæ. Cur verò solus homo fleat, disquirat *Ant. Majoragius* L. I. epist. 18. & *Jul. Cas. Placent. tr. de lachrym.* c. 12. quos vide. (IV.) *Voluntate* ἡ βούλησις nec volunt. ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν ὀρεῖσθαι. *Arist.* III. *Eth.* 6. Nunquam malum, sub specie mali, sed *ceu bonum apperens*, appetimus. Sumunt quidem bruta quod sibi prodest, & vitant noxia, sed ex Naturæ instinctu & δυνάμει φανταστικῇ. *Eleatio*, propriè in iis non est. *Arist.* III. *Eth.* 4. Voluntas pendet ab intellectu, tùm quòd nihil vult, nisi quòd intellectus intelligit, tùm quòd sic vult, ut intellectus intelligat. Ut appetitus sensûs: ita voluntas mentis individua comes est. (V.) *Intellectus*. Solus homo λογικὸς. Causas tibi dabit *nec intelligunt.* *Nieremb.* L. III. H. N. c. 29. & *Macrob.* in somn. *Scipion.* Lib. I. c. 14. *Galen.* sub init. exhort. ad Art. Lib. stud. licet sermonem externum brutis præcidat, rationem tamen illis adstruit. Certè antiquissimos Philosophos, putâ *Porphyr.* *Plut.* *Anaxagor.* & plures, quos sequitur *Salmas.* in *Epict.* & *simpl. p. m.* 136. quosq; stultos vocat *Ernst.* *Introd. ad ver. vit.* c. vi. §. 2. brutis rationem tribuisse, in confesso est. Vid. nos *infra* S. II. M. 2. P. 1. c. 2. §. 6. Si curiosius expendo stupenda canis opera *infra* dicenda, omninò sententiæ Cl. *Huarti* in *scrutin.* *Ingen.* c. 6. totus accedo, audacter pronuncians: canem non tantum memoriam ac phantasiam habere, sed etiam aliam quandam potentiam intellectui analogam. Brevius: simulachra rationis, *Arnobius* verbò L. II. *adv. gen.* p. m. 58. ὁ μὲν σοφὸν habeo Doctissimum *Deusing.* *Fasci. diss. select.* S. IV. p. m. 204. *seqq.* cuius pulcherrima argumenta lubenter amplector. Verbò, Verum sermonem veramq; rationem nulli animantium, quam soli homini, indulgit Natura, ejusq; opifex Deus in secula benedictus. Habent tamen bruta analogicam, à sensitiva anima pendentem planè, materialem corporiq; immersum, atque cum individuo interiturum, & non nisi circa caduca & corporea versantem. Latius hanc controversiam ventilant *Schott.* L. VII. *Phys. Cur.* c. 19. *Sagittar. Exerc. Phys.* XII. b. 16. *Hier. Rorari.* libell. quòd bruta sæpè ratione utantur melius homine P. II. & *passim.* *Scalig. exerc.* 317. *S. V. Kyper.* L. IX. *inst. phys.* *thes.* I. T. II. p. 508. *Cartes.* *dissert. de methodo art.* 5. p. 49. *Keckermann.* Lib. IV. *phys.* c. 1. *Danhauer.* *Colleg. psycholog. disp.* 5. *Controv.* 3. *Magir.* V. *Phys.* c. 14. p. 463. *Sext.* *Empiric.* L. I. p. m. 13. & *Excell.* D. D. *Seeger.* *Med.* & *Prof.* *Dantischanus.* *Amicus honoratissimus.* in orat. inaugural. de curiosit. *phys.* p. 7. *seqq.*

S. 3. Quadrupes brutum est canis, ut intelligas singularem eminentiam brutum quadrupes ejus præceteris. Quadrupedia enim dignitate longè superant alia, quia perfectius per ceteris.

an canicida
infamis?

inventiones
ex cane.

encomium
Stenonia-
nim.

canis brutū
latrans.

qui canis fi-
at mutus?

Jocus de
cane.

perfectiorem habent animam, & corpus perfectius, membra plura, magis distincta. Hinc etiam splendent magis sensuum operationes in quadrupedibus, quàm in aliis. Deniq; cum homo sit finis ἀνάντων, *Arist. II. Phys. t. 24.* ad humani corporis naturam propius accedunt bestiae quadrupedes. Ideo Anatomici crebrius eas secant, inprimis canes. Vulgò canicida habetur pro infami, sed an jure, vid. apud *Pfeil, Consil. 143. Knipschild. de Jur. & Privil. Civit. Imper. L. V. c. 2. n. 75. Beat. in Cent. sent. Saxon. defm. n. 13.* Si quis canem alterius interficeret, juxta statutum *Davidis II. Scotorum Regis*, qui A. 1330. regnare cœpit, vigilare & custodire per annum ejus fimarium, seu fimetum, & omnia damna in frà dictum tempus per eum sustentata pro defectu canis sui restaurare oportebat, *Joh. Skeneus, Scotus, in Codice Ant. L. L. c. 15. p. 51.* Nos, longæ Artis filii, ut fiamus experti ac famosi, impunè occidimus passim. Sunt enim *Martyres nostri* & præludia famæ. In cane *Asellius* venas lacteas, *Harvejus* (plurium licet animalium sectionibus intentus) sanguinis periodum, *Pecquetus* demum lacteas thoracicas invenerunt, cum perenni nominum suorum gloria. *Nicol. Stenonis, Hafniâ Danus*, civis & discipulus *Bartholini*, quantum debeat cani, oculatissimæ ejus observationes & solida experientia anatomica passim evincunt. *Eruditus hic Danus id peculiare habet, ut maximam rerum partem tam sensibilem reddat, ut quivis vietas dare manus mirariq; cogatur, quomodo subterfugere potuerint ea Anatomicos ante eum omnes*, inquit *Eruditi in Ephemer. à Cl. Nutschio vers. T. I. p. m. 123.* At quid bubo lusciniæ?

§ 4. Latrans brutum canis est, & hoc ejus proprium. Catulos tamen propriè βάρυναι asserit *Parin. ὑλάειν* de adultis dicitur. Merè hyperbolicum videtur istud *Exod. XI. 7.* nullum canem hirrivisse in tot Israelitarum millia, ex Ægypto excedentia; vel singulare Dei miraculum fuit, quò testatus, se huic populo specialiùs invigilare & prospicere. Scribit *Isidor. L. XII. Etym. c. 6.* canem omnem latrandi vim amittere, si rana calamita, quæ prorsus viridis est, in os ejus offæ permista mittatur, quia, ut alii putant, frigiditate ejus vocis meatus constringuntur. Experientia fallax! Ceterum ex anatomica schola novimus, nervis recurrentibus vel resectis, aut ligatis, canes sine latratu & voce vivere, laxatis verò vinculis vox redditur illis. Vid. *Reald. Columb. L. VIII. Anat. p. m. 363.* Rectè igitur censuit *Physicus Hafniens. D. Casp. Röllichen / Amicus noster*, causam interceptæ vocis ac loquelæ in fabro isto ferrario (quod de in *Act. Med. Hafn. T. I. obs. 86.*) fuisse in propaginibus illis sextiparis, quas nominamus recurrentes. Jocus forsan est, quod de cane *Perusino* memoratur, qui, ut Domini rebus incumberet, furibus allatrabat, sed adedò addictus erat *Domina sua amasiis*, ut sine latratu noctu eos admitteret. Cui mortuo sequens à Poeta compositum distichon,

Latra-

*Latrabam ad fures, sed amantum furta tacebam,
ut placui Domino, sic placui Dominæ.*

Die Diebe fuhr ich an / die Buhler ließ ich ein /
so konten Herr und Frau mit mir zu frieden seyn.

Interprete *Flemming. nostro epigr. 31. De canibus naturaliter non latrantibus*,
vid. *O. Dapper. Afric. p. m. 394. Nierenberg. L. VII. H. N. c. 44. & Aldrovand.*
L. III. de quadrup. c. 1. Somnium est ex Varron. L. II. R. R. c. 9. canis si cocta *Somnium*
rana detur, nunquam ab alumno suo discedere. Plures hujusmodi cano- *Varronis.*
ras nugas vendidit J. B. Porta L. XV. mag. nat. c. xi. p. m. 504. In somno ali- *cur in som-*
quando latrant & ululant canes falsâ imaginatione decepti. Urbani, mendi- *no latrant*
cos crebrius allatrant, num quia cum bene vestitis plerumq; conversan- *canes?*
tur, laceratos, ceu externos & sibi ignotos, odio habent? sed haud nocet *mendicos*
mendicanti canis latrans, est adagium Persicum apud Levin. Warner. L. LVII. *cur alla-*
p. 27. Unum si verberas, aufugit, & cum eo ceteri: at suem si flagella- *trent?*
veris, reliqui accurrunt opem laturi vapulanti. A latratu dictus est Avao-
rum Deaster Nickbatz, II. Reg. X V II. 31. Putant quidam, verè habuisse
latrantis canis effigiem.

§. 5. Putat *Athenaus L. XIII. Deipnos. p. 611. num. B. seqq. edit. Dalechamp*,
Canem præ ceteris animalibus quatuor bonis excellere: at certè pluribus
excellit, quæ inter Sagacitas à Beccher. in charactere omnium linguarum *Sagacitas*
numero 1151 notata. Sagire est acutè sentire, ex quo saga anus, quæ multa *canis.*
scire volunt, sagaces dicuntur. De stupendo ejus ingenio & tenacissima *canini inge-*
memoria passim extant historiæ apud Majol. de dieb. canicular. Colloq. VII. *nii & me-*
p. 231. Urfin. Acerr. Philolog. L. IV. § 34. J. Fabrum Lynceum in exposit. nov. *moria Bu-*
Hist. animal. Nard. Ant. Rechi p. 469. seqq. Lips. C. I. epist. ad Belg. 44. Baron. *pende ex-*
T. XII. Annal. Eccles. p. m. 124. D. Franz. in Hist. anim. sacr. p. m. 223. Zwin- *empla.*
ger. Th. V. H. T. II. p. m. 1168. Georg. Cedren. in Comp. historic. p. m. 308. (An
autem hic canis mimicus ex simia fortè natus fuerit, meritò quæramus cum
Porta II. Mag. nat. c. 7.) De circumforanei cujusdam cane miranda recen-
sent Bisciol. L. XVII. Hor. subcis. c. 11. Lampad. Mellis. hist. p. m. 431. Zonar.
T. III. annal. p. m. 52. Mich. Sachs. in Chron. P II. p. m. 40. Paul Diacon. Hist.
miscell. L. XVI. p. m. 933. Schott L. VIII. Phys. Cur. c. 19. §. 4. p. m. 836. seqq.
Stangefol. L. II. annal. circuli, Westphal. p. m. 16. Quod si ita fuit, quis canem
istum Pythonis spiritum habuisse negaverit? Plures vid. apud Camer. C. I.
oper. subcis. c. 24. Th. Magirum in Florileg. p. m. 511. in Bibliotheca enucleat. Schi-
lenii p. 158. & innumeros alios. Nos unam alteramvè tantum recitabi-
mus. Princeps Gallicanus habuit canem mediocris magnitudinis, Vien-
nâ Austriæ secum abductum in Italiam. Hunc canem, cum die quodam of-
ficii causâ, principem convenisset à Sayagos Kircher, jubebat herus, ho-
spiti

spiti ut mensam appararet. Accurrit ilico *canis*, à Domino clavem petiit, & strinxit dentibus, resecrabat occlusum seriniolum, depromens mantile, mappulas, orbes, cochlearia & alia, sternebatq; mensam, & distribuebat orbes cum mappulis cultrisq; & functus præclarè officio, mandata nova accepturus se Domino sistebat. Jubetur, exhibitâ prius hospiti reverentiâ, ad numeros saltare; saltat. Objurgabatur ob nescio quem errorem commissum, tristabatur, & præ tristitiâ animi deliquium, ac tandem mortem simulabat, adeò immotus humo affixus, ut nullis cohortationibus, clamoribus, verberibus dimoveretur. Jubebatur tandem surgere, surrexit alacriter, & blandiebatur præsentibus qs. plausum petens, sicq; finiit scenâ, *Schott. loc. cit.* Fuit in Ducatu Uratislaviensi (inquit Excell. D. D. *Winckler. Sereniss. Elector. Brandenb. Consiliar. & Archiat. Collega Curios. & Amicus honoratissimus, in literis ad me datis*), nobilis, duorum pagorum Dominus, Pater unius filii, sed plurium filiarû. Is pagum unum filio destinat, imò jam adulto tradit, alterum filiabus. *Canes* iste alebat aliquot pro custodia domûs, qui odio plusquàm Vatiniano filium prosequiebantur, ut advenientem ferè dilaniarent, ita, ut opus haberet servum præmittere, quoties veniebat, ad compescendos vel includendos *canes*. Pater morbo periculosò affectus, senioq; jam confectus, animum mutat, Testamentum conficit, & utrumq; pagum filio legat. Quò factò ipsum, harum rerum planè ignarum, accersit; ille morbo parentis attonitus, *canum* oblitus, statim advolat. Mirum dictû, *canes* ipsi blandientes accedunt, & signa submissionis ac gaudii præstant. Nobilis mutationem hanc miratus, ad ædes paternas festinat, Patrem valde debilem & mortivicum invenit, qui ipsi factum narrabat, quòd ipse hæres esse deberet pagorum, sororibus verò certa pecuniæ summa tradenda sit. Et ab hoc die *canes* ipsum, ut Dominii, agnoscebant, nec ipsi unquam infesti fuerunt. Ita *Wincklerus. Vidit Borell. C. III. obs. 68. canes* cujusdam nobilis; qui in omnes advenas irruebant, veniente verò è longinqua regione ejus filio, quem nunquam viderant, nec illum morsû, nec latratu ullò infestârunt, quod, ut retur, *similes fortè emissiones in filio ac patre odoratû reperirent*. Certè ob ejusmodi atomos horrent fugiuntq; *canicidarum* ædes, *Sperling. L. V. Inst. Physic. c. 2. qu. 2.* Per diffita etiam temporum locorumq; spatia dominos suos agnoscunt, quale exemplum habet *Homer. Odyss. XVII. de Argo, cane Ulyssis*, post viginti annos adhuc herum suum noscitante. Hæc nisi sufficiant paradigmata, pluradabit *Val. Max. L. IX. c. 14. Stob. serm. 54. f. m. 372. Pietr. Messia nella silva di varia lettione. P. 4. Alex. ab Alexandr. L. III. Dier. gen. c. 7. p. 131. Besold. in hist. Reg. Sicil. & Neapol. Gassend. in vit. Peiresk. L. II. p. 64. & L. VI. p. 212. Laurenberg. Acerr. Philol. C. II. b. 53. Zeiler. ep. 26. p. 76. segg. Erasm. Francisci lustiger Schau Bühne*

Bühne erste Versammlung. *Plin.* L. VIII. c. 40. *Alian.* L. I. c. 4. & L. VI. c. 53. *Jonston.* H. N. de quadrup. L. III. T. 3. 1.

§. 6. Agite quidem diabolus aliquando in hominis præjudicium per *canes* à se ob-vel infessos, & stupenda quædam molitur, certum tamen est, *causa haru rerum phy.* plurima ejusmodi à *canibus* fieri ex certis causis naturalibus. Nam, quod *sicc.* sagacitatem concernit, ea in *canibus* inajor ob *cerebri caliditatem & siccitatem*, quæ sensu interiores reddit promptos & vegetos. Calor enim facit, ut facilius apprehendantur imagines rerum sensibilium; *siccitas*, ut diutius retineantur. Accedit *sanguinis & spirituum subtilitas ac puritas*, quæ est igens sagacitatis instrumentum. Ne dicam de *familiari* cum hominibus *con-* *versatione*, quæ istam sagacitatem quædam imitationis specie tum excitat, tum confirmat; Cumq; halitus & odor ex humanis corporibus exhalantes *canis* naturæ inprimis conveniant, fit, ut homini fidelis sit *canis*, si præsertim liberioris patris beneficium obtineat. Deniq; quoniam propter cerebri spirituumq; siccitatem, & ob meatuum angustiores, (vid. tamen quæ alibi disputabimus *S. I. c. 3. §. 5.* ne erroris accuser,) exquisitissimo olfactu est præditus *canis*, ut vel ex ipsis subjecti odoriferi vestigiis possit odorem percipere, ideò fit, ut & tantò fidelior esse possit, ac simul etiam humana individua ex diversis corporum exspirantibus halitibus à se invicem distinguere. Vid. *Keckermann.* Discurs. Philos. disp. XVIII. qu. 9. *Alsted.* Encyclop. L. VII. Phys. P. VI. c. 5. p. 591.

§. 7. *Vigilantia canina* specimina passim miraberis collecta. Hinc apud *Veteres* templorum erant custodes. *Gell.* L. VII. c. 1. *Alex. ab Alex.* L. I. *canina ex-* *Dier. genial.* p. m. 6. *Sagittar.* L. de Januis Veterum. c. xxxi. p. 132. seqq. *empl.* Notus est *Capparus* ille *Atheniensis* apud *Plut.* de solert. animal. Conf. *Lips.* C. I. epist. ad Belg. 44 p. m. 665. Tyrannorum quoq; cubacula custodiebant, *Hildebrand.* in Comp. Ant. Rom. p. 51. & Martyrum cadaveribus addebantur, ne auferrentur ad sepulturam. *Cent. Magdenb.* ll. c. 3. Vol. I p. m. 17. Nescio igitur, quò fatò factum fuerit, ut *Roma* olim in Capitolio *anseribus* cesserint vigilantia, & laudabili famæ suæ maculam asperferint turpissimam. Vid. *Rosin.* L. IV. A. R. c. 17. p. m. 659. *Virg.* L. VIII. *Æneid.* §. 655. seqq. *Alian.* L. XII. de anim. c. 33. Similem historiam de *Casibli*, inunitissimo loco, custodibus somnò captis, ab *Arragoniis* facili negotio occupato, sed ab *accipitre* adhuc servato, narrat *Camerar.* C. I. Oper. subcis. c. 80. p. m. 369. Memorabilis etiam *anserum* vigilantia apud *Nierenberg.* Hist. L. X. c. 99. Ceterum annuo *Romanorum* *canum* supplicio istud *Turescum* affine est, referente *Aldrov.* l. d. p. m. 532. ex T. IX. annal. Eccles. in memoriam illorum *canum*, qui cadaver *Mahometis* vorarunt, singulis annis superstitione peractum.

D

§. 8. Fido.

Fidelitatis
canina ex-
empla.

§. 8. Fidelitatem caninam omnes commendabimus. Inter quadrupedes canis fidelis, ait Micyll. de can. fidel.

Nam levissimum canum fido sub pectore corda. Lucret. L. V. v. 862. Exempla collegerunt Plin. L. VIII. c. 40. Scalig. Exerc. 206. sect. 6. Ælian. X. c. 41. Schott. Phys. Cur. L. VIII. c. 19. §. 3. Wilhelm van den Boosche hist. med. L. II. c. 29. Lips. C. I. ad Belg. ep. 44. Cass. à Reyes Camp. elys. Jucunda. qq. 33. & 17. Coel. Rhodigin. L. XXIII. A. L. c. 27. Rorar. L. I. de sent. illa: quod animal, brut. ratione utantur & c. Speidel. Spec. Variar. Jurid. polit. hist. obs. & notab. p. m. 619. Gesner. de quadrup. viv. L. I. p. m. 257. Nierenb. L. IX. c. 40. Spondan. Lib. I. Camit. sacr. P. IV. c. 5. p. m. 344. Jonston. loc. cit. Bochart. Hieroz. P. I. L. II. 682. seqq. Cardan. L. VI. de Variet. c. 31. Zac. Lusitan. de M. P. H. L. V. b. 12. p. m. 288. Dittmar. L. I. Chron. p. 15. Exilium melancholiae edit. Argentor. 1669. p. m. 238. seqq. Zeiler. in Iun. Gallic. p. m. 579. Cassius L. VIII. Hist. Rom. p. m. 621. Camerar. C. I. oper. subcis. c. 24. C. II. c. 94. Vincent. in Specul. Nat. L. XIX. c. 14. Alciat. embl. 191. in Comment. Bisciot. L. XVII. hor. subcis. c. 11. Magir. in Florileg. p. m. 512. seqq. Aldrovand. l. c. p. 492. Coler. Oecon. L. XII. c. 164. Alex. ab Alex. L. III. p. m. 126. Natal. Com. L. I. de Penatione. Captâ Thes. salonicâ à Balduino, Flandriæ Comite, iterumq; paulo post à Græcis receptâ, cum cædes utrinq; variæ & multæ factæ fuissent, canes thessalonicenses nullum omnino cadaver græcum tangebant, qs. amicis & popularibus parcentes: at contra latinos tantâ rabie vorârunt, ut etiam sepulchris conditos eruerent & lancinarent. Spondan. L. II. Camit. sacr. P. III. c. 4. p. m. 482. Eques Silesius (scribit mihi Excell. Winckler.) è nobili familia Zedlitziorum oriundus, redux ab itinere longinquo, in Ducatu Lignicensi, in oppido Parchwitz, variolis correptus iis extinguitur. Aluit ille canem admodum fidelem, qui funus Domini mortui sequitur ad tumbam usq;: ceremoniis funeralibus peractis cum corpus defuncti demitteretur, ecce! canis in tumbam defilit. Adstantes vi eum expellunt ac retinent. Canis ululans & renitens tandem è manibus eorum elapsus, iterum in tumbam defilit, quam jam terrâ replere incipiebant, nec vi se amplius expellere patiebatur. Sic vivus cum hero humatus est. Epitaphium Domino exstructum adhuc in templo cernitur, ubi ipse nobilis & simul canis sub pedibus ipsius saxo insculptus est. Quis famulus amantior Domini? quis comes fidelior? quis custos incorruptior? quis excubitor inveniri potest vigilantior? Columell. L. VII. c. 12.

Φιλαν-
θρωπία
πολιτικά
canina.

§. 9. Non fidus autem tantum canis est, sed etiam πολιτικός καὶ Φιλάν-
θρωπος, cum primis heri sui amantissimus. Vid. Telemach. Homer. Odys. L.
II. ad concionem euntem cum canibus, Tobiam peregrinantem Tob. vi. v. 1.
Evangelium Virgilian. L. VIII. Aeneid. Legatum istum Regium apud Oppia-
num. Masanissam, Numidiæ Regem, salutem suam custodiâ canum vallan-
tem.

tem. Val. Max. Lib. IX. c. 13. n. 2. Alex. ab Alex. L. VI. dier. genial. p. 357. Φιλανθρωπία caninam commendat Lucas XVI. 21. Justin. L. XLV. c. 4. Id. L. I. c. 4. Alian. L. XII. V. H. c. 42. quamvis alii cum Herodot. in Clio fabulam esse putent (de Cyro sc. à cane nutrito) è nutricis nomine natam, & ab eadem pastoris uxore, Medorum linguâ, Spaco (i. e. canis) appellatâ. Plurcula hominum ονετορρόπων exempla congeffit Camerar. Lib. I. hor. ^{aliorumque bestiarum.} subcis. c. 75. Jovem aluit capra, Nat. Com. L. VII. Mythol. c. 2. Habidem cer-
va Justin. L. XLIV. c. 4. Romanorum conditores lupa, id. I. cap. & Livius L. I. c. 4. Virgil. L. VIII. Aneid. v. 630. (hujusq; rei recentius exempla commemorant Dilich. P. II. Chron. Hassiac. p. m. 173. & Autor der Schatz-
Kammer übernatürlicher Geschichte p. m. 613.) Semiramidem columba, Platonem Val. L. I. c. 6. ext. n. 3. Hieronem, Justin. L. XXIII. c. 4. & Pin-
darum Alian. L. XII. c. 45. apes. Add. J. Ern. Gerhard. diss. de Cyro c. I. & 7. & Thaumaf. Stengeli p. m. 98. Bellè Anacharsis epist. 8. Thrasyb. Ecce, ô homo, canis pradarum animo animal beneficiorum memoriam conservat, domumq; bene-
factorum amat & equitatem ad mortem usq; custodit: Tu superaris à cane beneficiis, cum ratiocinatione hominibus possis equiparari?

§. 10. Ob summam hanc admirandamq; fidem & Φιλανθρωπίαν vigi- ^{cur canis}
lantiam, aliasq; insignes animi dotes, quæis canis excellit, Æsculapio no- ^{Æsculapio}
stro sacratu, ut moneremur Medici virtutum, quibus omninò studea- ^{sacratu}
mus necesse est. Fideles simus ac vigilantes, tum in præsentis sanitatis
conservatione, tum amissæ recuperatione, nec non in custodiendis vi-
ribus. Has enim qui conservat, vitam servavit, judiciò Galen. L. IX. M.
M. c. 10. venustus & amabilis Φιλάνθρωπος. Sed vide tu Cl. Sebizii T. I.
Spec. Med. præct. in limine, nec non discipuli ejus M. J. Laur. Engelhardii
diss. phil. Med. de Æsculapio, habis. Argentin. 1669. c. 9. totumq; Æsculapi
emblemata ingeniosè reperies explanatum.

§. 11. Demum ad varios usus infervit canis. Homini quippe famu- ^{usus canis}
lanti omnia: ipsi Angeli adorandi hujus animalis existunt Ministri. Imò ^{generalis,}
Deus ob id homo factus est: rectè itaq; dicitur μέτρον ἀνθρώπων. Firmum
Philosophi axioma I. de part. anim. I. & II. Phys. 8. ἡ φύσις τῶν ζῴων ματὴν ποιεῖ,
quod prolixiùs exponit Velften. Dec. VI. qq. phil. 7. Oblectant canes & ve-
stunt, nutriunt & medentur, sanis ac infirmis, domi forisq; in bello
pariter ac pace, æquè civibus ac colonis, fideliter inferviunt, custodiunt
fortunas nostras, tuentur domos, villas, caulas, Dic, sodes, quæ terra,
quis populus, quod tugurium commodè iis carere potest? Hinc Teutones
nostri? Wann ein Armer einen Hund hat / bedarffer keinen Knecht mehr.
Priscum adagium erat: cane turpissimum carere. Domus enim, in qua non
erat canis, contemptui habebatur. Scribit tamen Lælius in hist. navigat.
Brasiliens: ante Villagagnonis expeditionem Americanos non vidisse canes.

Conf. *Faber Lynceus in descript. nov. Hispan. animal. p. m. 477.* Insulam Arabiæ felicis *Sagaron* non intrare dicuntur: expositi enim circa littus subito expirant. *Biscol. L. XIV. hor. subis. e. 16. Plin. L. VI. c. 28.* Irritum, imò non foret absq; iis *ὑψηλὰ ἱστὺν* istud *ἱστὺν*, ut *Xenophon* vocat venandi libidinem. In Dania quondam pro cane venatico sæpè rusticus per ludibrium venibat. *Zwinger. Th. V. H. T. 1. p. m. 809.* Imò tanti fecere canes *Picti* *Scoti*q; ut etiam crudelissima ob eos gesserint bella. *Bodin. L. IV. de Rep. c. 1. p. m. 613.* Specialem canis usum infra docebimus. Belle *Tullius L. II. de nat. Deor. c. f.* Cantum tam fida custodia, tamq; amans Dominorum adulatio, tantumq; odium in externos, & tam incredibilis ad investigandum narium sagacitas, tantaque alacritas in venando, nil aliud significat, nisi se ad hominum commoditates esse generatos. Nunc ad differentiam.

Differentia canum. §. 12. Differunt autem canes variè. (1) *Patriâ.* *Oppian. L. I. de venat. v. 369. seqq.* septendecim notiones canum recenset. *Melitenfes*, *μελιταῖα* *(1) ratione patriâ.* *envidia*, *Polster*, oder *Schoß*, *Hündlein* (de quibus latè & bene *Aldrov. L. III. de quadrup. c. 2. Gesner. de quadr. vivip. L. I. p. 215. seqq. Porta L. II. mag. nat. c. 7. Rappold. enarrat. ad L. I. epist. Hor. c. 38. p. 800. seqq. & ad L. II. ferm. Horat. c. 11. p. 336. Jonston. l. c. p. m. 178. quorumq; genus defuisse suspicatur Th. Bartolin. C. I. epist. 54. p. m. 225.) nomen habent ab Insula *Melite*, inter Siciliam & Africam interjectâ. Hi *catelli* in primis sexûs sequioris deliciæ sunt, non rarò tamen Dominis & nutricibus suis gravium malorum fabri. Certè *Baldus*, famosissimus IC, à rabido *caniculo* ut ajunt in labro demorsus, cum Medentes nil mali subesse putarent, vulnusq; brevè ad cicatricem perducerent, miserè extinctus est, *Forest. L. X. observ. 27. Parat. L. II. oper. c. 14. Mizald. C. V. memor. §. 91.* De *Didaco Oforio*, nobili Hispano, aulicæ puellæ amore, & *catelli melite* babautû capto, vid. *Ursin. Acerr. philol. n. 121. Anglici*, *Englische Doggen* / ceteros magnitudine & viribus superant, inq; principum aulis magnâ curâ aluntur. Prodigiosam eorum magnitudinem laudârunt prisce, & nos adhuc stupamus exteri. *Demst. Paralip. ad Rosin. A. R. L. II. p. m. 237. A. B. Icon. animal. Gesner. p. m. 25. seqq. Wilh. Cambden. in Britann. p. m. 190. & Joh. Caj. in doctiss. libello de canib. Britann. Memorabile est, quod de rustico quodam inter pecora educato scribit *Camerar. C. I. hist. subis. c. 75.* illum nempe quadrupedem cum *molossis* & generosis canibus, quos inter erant ferocissimi, *Anglis Doggen* dicti, certamen iniisse, eosq; fictò *lutratiû* & fremitû caninò pendulâq; comâ, consternatos è cubiculo exegisse, mordicus interdum comprehensis illis minoribus ex indagatorum genere. Utut verò generosus fuerit canis, fugit tamen gallinam, si noviter pullos excluserit, fascinò nempe animâ gallinæ canis animam ligante, inquit *Helmont. de magnet. Fulm. curat. 9. 1.* *Albani* robustissimi. *Indici* generosissimi. Vid. nos**

historia singularis.

sur canis fugiat gallinam.

Albani. Indici.

nos infra. Laudabilem mentionem Indici alicuius canis facit Phyle in versib. *Jambicis* iisq; de propriet. anim. compositè conscriptis, & cum versione Bersmanniana Lips. An. 1575. in fol. min. lit. Vogelian. edit. p. 84. (Cassii & Boreales. Finlandici.) *Cassii Val. Flacc. L. VI. & Boreales ferocissimi, Ol. Magn. L. XII. c. 6. hist. Sept. De Finlandicis vid. Zeiler. C. V. epist. p. 158. De Lapponicis Mariniers. Reise nach Norden c. xx11. p. 33. Hispani valde fideles. (11) Magnitudine. De magnis canibus in Corsica vid. Mich. Heberer. Egypt. servit. L. I. c. 13. p. 16. (11) ratione magnitudinis. & in Insula Canaria Plin. L. VIII. c. 32. Parvos si habere cupis, statim ipsò nativitatē die iis pedunculos & spinam dorsi spiritū vini scēpius inunge, quod Bononienses faciunt, T. I. Ephem. nostr. Cur. obs. 79. p. m. 184. Nobil. & Consultiss. D. Christ. Adolf. Balduin. IC. Praefectus Electoral. Sax. Hayna, Imperialis Acad. Nat. Curios. & Reg. Societ. Anglic. HERMES, Collega & Amicus pl. colendus, hoc nuper mecum communicavit experimentum. Ich habe / scribit, wohl gereinigt gepulvertes Nitrum genommen / einen nassen Finger drein getunkt / und so viel an dem Finger geblieben / einer tragenden Hündin alle Morgen 3. bis 4. Wochen lang vorher / ehe sie geworfen / auf die Zunge gestrichen / auch also hernach mit den jungen geworffenen Hunden ein halb Jahr lang continuiret / so sind sie gar klein geblieben / weil das Nitrum wegen seiner Kälte das Wachsthum verhindert. Addo, quae Eisling. habet in Itin. Italic p. 13. In Bologna finden sich gar viele anmutige Frauen-Zimmers-Hündlein / so klein / daß dergleichen in Italien nicht / viel weniger anderer Orten / zu finden. Man giebt ihnen ganz nichts zu trincken / und wird eins um 20 / 30 / bis 40 Reichst. verkauft. Conf. Gesner. L. I. de quadrup. p. 238. (III.) Formā cunctis notā. Refert Coler. L. XII. Oeconom. (11) ratione ne forma, c. 164. p. m. 470. ex Gemm. Fris. L. I. c. 6. de divin. charact. natum fuisse canem capite accipitris monstrum, ex terrore, canem, & quidem domesticam, Mexicanam, gibbosam, & monstroso quodam corporis habitū, vid. in rer. Med. nov. Hispan. Thesaur. p. m. 466. AC. 1269. Calissa natus est vitulus cum duobus capitibus caninis, & septem pedibus vitulinis. Unum caput in cauda, alterum in fronte obversa sibi invicem spectabantur, ut ambigeres, quò esset incessurus. Licet. L. I. de monstr. c. 4. Massen. Spec. Imagin. c. x1. §. 18. Alium vitulum capite canino natum Oeniponti secuit Amicus noster Stenonis Alt Med. Hafn. Vol. I. obs. 131. De monstro humano capite canino & latrante, eadem l. c. obs. 26. Licet. L. II. de monstr. c. 58. 61. Conf. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 527. & Nierenb. L. I. Hist. nat. c. 4. De canibus in Islandica sine auribus & cauda natis vid. Hier. Megiser. canes sine in Cosmog. Tartar. p. 64. Quidam habent simos nasos. Quidam (minores cauda, auribus. & albi) dimidiā ex parte tonsi, leunculorum formam induunt, dicunturq; idēd Lōygen. Inter venaticos quidam brevissimas tibias & corpora longissima habent, ut fexarum interiora latibula subeant, Dachs- Hunde*

Hunbe dicuntur. *Cursores* verò longissimas & siccissimas tibias, alvum stric-
tam, pectus latissimum ad faciliorem respirationem, & rostrum acutissi-
mum, ad aeris captionem, caudam ceteris longiorem, ad conversiones
(IV.) *Colore.* At hunc quis enarrabit? Multi, ut equos, canes, aliaq; pecora variegata reddant, locum coitui de-
putatum datâ operâ artificiosè prius adornant. Experimentâ enim con-
stat, si locum memoratum quispiam cortinis, quæ nigris maculis in can-
dido temere dispersis tigridis pellem referant, clauserit, quod is anima-
lium isto in loco coeuntium foeturam, vel ad solum variegatum obje-
ctum, equos, canes, & alia pecora, tigridis specie variegata, sit producu-
rus: præsertim si color multum illis arriiserit, & naturæ eorum responde-
rit. Si quidem si quis canes viridi, aut coeruleo, vel aureo sepimento in-
cluserit, non ideo canes quoq; virides, ceruleos, aureos produci debere
putes, cum hi colores naturæ ipsorum non convenient. At si totum lo-
cum nigris cortinis sepleris, nigra, si albis, alba, si ruffis, ruffa, si ma-
culatis, maculata produces animalia. *Kirch. de Magnet. L. III. P. VII. p. m.*
ab aqua. 732. Stupenda phantasiæ vis! Et aquæ diversitas colorem mutat. Vid.
Sachs, Gammarol. L. I. c. 17. p. m. 394. seqq. & Garman. L. I. de Mirac. mori.
Tit. 1. § 23. De canum varietate in novo orbe vid. Aldrov. in Paralip. hist.
anim. p. m. 149. R. Atrament. metallic. & succ. sterco. asinin. sèrumque
caprin. & coq. simul. Hòc si candidum canem 10 dies crebriùs innuxeris,
nigrescet. Pegapomen. de cur. can. c. 39. De coloribus pilorum in collo canis
(V.) educa- irati vid. sîs *Boyle de color. p. 29. (V.) Educatione.* Hæc quantum valeat,
siones. bini *Lycurgi canes ap. Plut. de puer. instit. Conf. Camer. C. II. embl. n. 59 &*
(VI.) robo- *Batil. embl. 35. abundè testantur. Pulchrè. Aristot. II. Eth. 1. (VI.) Robo-*
ris. *re Canis* scæmina currendo cedit mari. Domestici sunt pinguiore, habent-
que plures pilos, quàm Venatici. Hi enim si æquè pilosi ac pingues es-
Epirotici. sent, facilè incalescerent, sicq; in cursu deficerent. *Canes epirotici,* à
Molossa, civitate Epiri, ob singulare robur maximè commendantur.
Saxo Grammat. L. VI. narrat: Æiornoni inusitatæ ferocitatis canem exstitisse
Albanis. qui sæpius bis senos solus viros oppresserit. De *Albanis* mira narrat *Plin.*
Indici. *L. VIII. c. 40. & Strabo L. XV. De Indici* (quorum diversa genera sistit
Nierenberg. L. IX. H. N. c. 36. Jurt. L. IX. c. 1. Conf. J. Bapt. Port. L. II.
Mag. nat. c. 6. At plura aliquando transcribimus, quàm credimus. Nam nec
affirmare sustinemus, de quibus dubitamus, nec subducere, quod accepi-
mus. Hæc boni & fidelis Historici nota est, judiciò Loccenii in not. Polit. ad
h. l. Curt. Canis, cui nomen Leoninus, tam strenuè cum Indis pugnavit, ut
Imperator cum magis, quam viginti Hispanos, metuerint. *Camer. C. II. oper. subcis.*
ferè dilani- *6. 88. Conf. M. Paul. Venet. L. II. de Region. Orient. c. 49. Rex Hugo Impe-*
atorius. *ratori Romano duos quondam misit canes, tanti roboris & feritatis, ut*
cum

cum protinus dilaniassent, nō ab aliis detenti fuissent. Fortè quòd Græcorum more Cheristro (seu Theristro) opertum, habituq; insolitò indutum viderint, putantes, esse monstrum. *Lutprand. Oper. de Imperat. L. III. p. m. 56. (VII.) Animositate.* In senio torpidi fiunt ac somnolenti. Mitiores canes, calidò bestiarum cruore assumptò, mordacissimi evadunt. *Sperling. Lib. II. Zool. c. 3. axiom. 2. (VIII.) Pilis.* Alii habent longos, alii breves, crispulos, albos, nigros &c. In Islandia sunt candidissimi pilis densissimis, q's massæ involutæ lanæ formati. *Ol. Magn. L. XVIII. Hist. sept. c. 6. (VIII.) Pilorum.* Sunt etiam sine pilis, molli tantum cute fulvisq; maculis aspersâ. *Villosos unde canes canes* ajunt ex eo primùm natos, quòd matres in villosis fegetibus desiderint. *Weinrich. de monstris. c. 17. p. m. 161. vel quòd jacens catella in molibus arietis velleribus conceperit. Porta L. II. Mag. nat. c. 19. Robur in esse pilis, Simsonis historia probat; Judic. XVI. 16. & Cl. Borrichius, Doctor quondam meus in antiqua & Regiâ Acad. Hafniensi, singulari illustrat exemplò apud Bartholin. C. IV. epist. 76 p. m. 452. Vidit enim virum, qui librarum quadringentarum & amplius incudem ferream villis capillorum occipiti in altum promptè elevabat. (IX.) Officiò.* Sunt enim domesticæ, qui dies noctesq; ædes custodiunt, ideò vocantur à *Plant. in Mil. cu. glorios. a. I L. S. 2. §. 57. custodes*, ut *Hylax* ille Maronianus, qui in limine latrat, *Ed. VIII. §. 107. Domesticus.* Apud veteres non solum vivus canis (quem *Plant. Truc. a. II. §. 4. §. 1. mordacem* nominat,) acubare solebat, sed etiam sculpi, vel januæ appingi, cum hac inscriptione: *cave canem!* Hi canes dicebantur *ostiarii*, à *Ictis* *vincti*, græcè *δεσμυοί*, *δυσκοί*. *Villatici*, qui villas tuentur, *Dorwercks*, *Hunde*. Hi vel liberè circumeunt, vel catenâ per diem *vincti* & noctibus soluti sunt, unde dicuntur *catenarii*. Rectè monet *Varro de R. R. c. 125. interdū clusos esse debere*, ut noctū acriores & vigilantiores sint. *Villatici* Turcarum canes peculiarem herum non habent, atq; licet ædes non ingrediantur, tegetes tamen semper in area stratas habent, quibus incubent, & juxtà parietes concava quædam saxa, in quæ offarum reliquiæ, panis & ossa conjiciuntur, quæ vesci possunt. *Bellon. Lib. III. obs. 40. Pecuarii*, qui gregem comitantur & defendunt, *Pecuarii.* *Schaaf*, oder *Dieh*, *Hunde*. Huic muneri seu servitio ab omni ævo præfecti sunt, quod ex Antiquitate longiùs deduxit *Stephan. in not. ad Sax. Grammat.* Requiritur in his maximum robur & alacritas, ut lupos aliasq; feras repellere, persequi & domare queant. Vid. de his aliisq; *Conr. Heresbach. L. III. de R. R. p. m. 589. seqq. Varron. L. II. de R. R. c. 9. & Columell. L. VII. de R. R. c. 12. Armillati* plerunq; sunt. Hinc *Propert. L. IV. eleg. 8. armillati, colla molossæ canes.* *Armillatus* est, qui armillas gestat. *Sveton. in Calig. c. 52. & Neron. c. 30. Armillum*, quod & *Armile* *Apulejo*, aliud est vas vinarium, propriè tamen *Armillum*, collare

collare canum venaticorum & pecuariorum dicitur *millus*, factum ex corio, confectumq; clavis ferreis eminentibus, adversus impetum luporū aliorumque animalium. Sed apud Varron. L. II. de R. R. c. 9. dicitur *malium*, alii scribunt *melium*. Passerat. Praelect. in Propert. b. l. Laudatissimi olim erant *Molossici*, seu *Epirotici*, quos Virg. L. III. Georg. pinguis *seropas* iubet. Conf. Gesner. L. I. de Quadrupedib. p. 265. Culpandus itaq; *Ajax*, quod inter alia canes pastores captivos abduxerit, & in eos vel mactando, vel disseccando, vel flagris caedendo scævierit, uti ex Sophocle in *Ajac*. flagellif. v. 297. S. 3. v. 46. τὸ δ' ἂν καὶ οὐκ ὀκνῶν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμονα ἔχοντα, i. e. interprete Frischlino: Siccine miserum me hodie domo (ex auditorio Philosophor.) advenire huc sine pelle canina. Venatici, seu canes ad venandum, Ter. in *Andria* a. I. s. 1. Turneb. L. III. Adv. c. 23. vel *Hircani comites*, Virg. in *Cyr.* v. 308. Vestigatores. Horum alii sunt *Vestigatores*, *Stäuber* oder *Spür-Hunde* / qui praecipuā sagacitate ferarū latebras & vestigia scrutantur ac produnt, de quibus *Ennius* L. X. annal.

ἔμμι πρὸς ὕλαν,
καὶ παρὰ πύκνας, ἵνα θύροφθοι
στιβέσι κύες. - - h. e.

quin ipsa sylvas peto
pinusq; , uti infesti
canes indagine praedam
vestigant - - inquit *Phedra* ap. Eurip. in *Hippolyt.* a. I. v. 187. seq.

στιβέσι, ait: hinc Germanorum illud *stiebern* / *ausstiebern* ortum esse puto. Alii *Vertagi*, seu *vertrahi*, rectius tamen *fertrahi* Turneb. L. XV III. Adv. c. 1. qui captam feram trahunt ad dominum, de quibus *Martial.* L. XIV. ep. 200. Hujus generis celebrantur ob velocitatem *Laconici*, seu

aquatici, qui praedam venantur in aquis. Alii alius generis: *Dachs*, *Hüner*, *Wind*, *Hunde* &c. Qui verò optimi sint inter *Venaticos*, quis color, quae species, forma, educatio ipsis conveniat, longissimè docent *Oppian* L. I. de *Venat.* p. m. 400. seqq. *Boesch* L. II. hist. med. c. 29. p. m. 250. *Petr. Angelin.* L. V. *Cynaget.* p. m. 137. seqq. *Nat. Comes* L. I. de *Venation.* *Gesner.* L. I. de *quadrup.* p. 239. seqq. *Nemestian.* in *Cynag.* v. 108. seqq. *Heresbach.* L. de *Venation.* *Varro* L. II. de R. R. c. 9. *Wilh. Ursin.* *Gymnasiarch.* *Sarapont.* *Colloq. lect.* L. III. p. m. 572. *Arrian.* in *Cynagetic.* *Rivin.* tract. de *citra can.* *Heresbach.* L. III. de R. R. p. m. 591. seqq. Tanti fecit quidam *Silesia* Dux canes suos *venaticos*, ut etiam testamentum conditurus domum aedificari jussisset, in qua canes, qui utiles fuerunt venationi, ob senectutem & corporis debilitatem nunc à suis relictis dominis, usq;

quanti habiti sint *Venatici*.

usq; ad dies vitæ alerentur. Et *Dornadilla*, Scotiæ Rex, si quis *venatorum canum* inter venandum oculum aliudvé membrum casu amisisset, eum publicè ali jubebat. *Zwinger. Th. V. H. p. m. 3370.* Probè autem dispiciendum, cui generi singulos applicare velis, ut eorum animalium, quæ venationi sunt destinata, sanguinem cum ossis statim post ablastrationem subministres; nempe si ad *cervos* & *leporis*, cervinum vel leporinum, si ad *apros* & *vulpes*, aprinum & vulpinum sanguinem dabis: si ad *perdices* cor, intestina & capita earum porriges. Hâc ratione fiet, ut statim horum animalium vestigia insequantur, nec aliis aviculis, aut animalibus obviis, animum applicent, & à rectâ venatione avertantur. *Wecker. L. VI. de secret. c. 9.*

- - - - venaticus, ex quo
tempore cervinam pellem latravit in aula,
emittat in Sylvis - - - - - Horat. L. 1. epist.

In Islandia & Ferroenſibus Infulis etiam ovium venationi deſtinatur, ſicut ex incolis accepit Muſcilcius Barholinus. Præceptor quondam meus Optimus. Ad autum imperantis domini balantes in rupibus oves apprehendere docti ſunt, domumq; referre, quascunq; digito indicaverit. Nec aliâ ratione ad uſus ſuos poſſent totô annô inter nives errantes perducere incolæ, niſi hâc canum ſagacitate. Eôdem modô oves britannicas vel ad mandandum prehendi, vel ſanandum capi, nullâ prorsus læſione, jamdudum teſtatus eſt Caſius in curioſo ſuo de Canibus britannicis libro p. m. 6, quem, ceu lancem Saturam, in fine dabimus. Dantur etiam canes militares, bellicoſi, de quibus Ol. Magn. L. XVII. c. 7. Richter. axiom. Oecon. 262. p. m. 448. Beat. Rhenan. L. I. rer. Germ. p. m. 76. Plin. L. VIII. c. 40. Nierenberg. Lib. IX. c. 38. Camerar. C. II. Med. hiſt. c. 94. Biſciol. L. XVII. hor. ſubſc. c. 11. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 4. p. m. 543. & c. I. p. m. 533. Geſner. L. I. de quadrup. vivip. p. m. 259. & 216. ſeqq. & Nos infrâ Sect. II. Membr. 2. Part. 2. cap. 6.

- - - - *quæ turba canum non segniùs acres
exiit ad limos pugnaq; capeffie heriles?*

ait de Caspijs Val. Flaccus L. VI. Argon. De sylvestribus canibus Wespri in sylvestres, Hungaria evolvi meretur Zeiler, P. I. lin. Germ. c. 29. p. m. 177. De allis in Palæstina, Vahu Arabibus dicitis, vocem humanam ejulatū exprimentibus, vid. Troilo lin. orient. p. 79. Apud Tartaros Septentrionales canes, alii trahos, asini magnitudine; jugum subeunt & trahas vehunt, cujusmodi boves solent, duobus jugo suppositis. In novi orbis plagapassim sarcinas dominorum suorum velut asini deferunt. Vid. Schott. Phys. Curios. L. VIII. c. 19. p. m. 838. M. Paul. Venet. de Region. Orient. L. III. c. 48. p. m. 401. Ges-

E

ner.

ner. L. I. de quadrup. p. m. 215. Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 405. Joh. Xiphilin. in epit. Dion. p. m. 269. Cardan. var. rer. L. I. c. 4 p. m. 36. Aut. Var. rer. Mo-
 (X) ratione scovvit. p. m. 63. & Nos infra Sect. II. Memb. III. c. 3. §. 1. seqq. (X.) De-
 nominibus. Singuli peculiari gaudent. Jubent Scriptores nomina *canina* aut *monosyllaba*, aut *δυσύλλαβα* esse, certè breviter & pronun-
 tiatū vocatūq; facillima. Talia sunt apud Xenoph. L. de venat. *κυνη*, *κυμὸς*, *κυρεξ*, *λόχος*, *ορεξ* &c. Germanicè *Luchs*, *Wolff*, *Türk*, *Chûz* &c. Plura vid. apud Gesner. L. I. de quadrup. p. m. 199. Apud Jov. Pontan. in poemat. passim *Asterion* est nomen canis, ut & *Borgetus*, quem album fuisse *Hercules Strozæ*, Fil. in epiced. hujus *canis* & 117. & seqq. probat.

*Heu candore nives, illumq; anteibat olorem
 formosa meruit quò Juppiter oscula Leida.*

De *Catella* Publii *Iffa*, vid. *Martial*. L. I. ep. 90. Mirari autem quis posset, cur *Naso* III. Met. f. 2. *canibus*, ex natura quidem & proprietatibus eorum ducta, sed trisyllaba, etiam tetrasyllaba indiderit nomina, e. g. *Ichnobates*, *Melampus*, *Pamphagus*, *Neprobionus* &c. cum apud *Xenophon*. nullum duabus Syllabis longius reperiatur, qui tamen plura, quàm *Ovid*. recenset. (XI.) Tandem differunt *sexus*. Est enim mas & scemina. Has Persæ valde honorant, teste *Schickardo* in *Tarich*. p. 46. Quidam generantur ex *cane* & *lupo*, (*Lycisæ*) ex *cane* & *vulpe*, de quibus *Xenoph*. L. de venat. & *Porta* L. II. Mag. nat. c. 6. dicti *Alopecidæ*, ex *cane* & *leena*, aliisq; bestiis. Inde truculentiores fœtus, quod è veteribus ostendit *Majol*. l. a. p. 227. *Alex*. Macedo canem habuit ex *tigride* & *cane* natum, ab *Albanorum* Rege sibi donatum, tantæ ferocitatis & roboris, ut *ursos* & *apros* in prælio contemneret. *Plin*. Lib. VIII. cap. 50. Conf. *Camerar*. C. II. embl. 7. Plura dabunt *Aldrov*. Lib. III. de quadrup. *Gesner*. de quadrup. vivip. Lib. I. *Zwinger*. Vol. XXIII. Th. V. H. L. II. p. m. 3985. a. b. *Nierenb*. L. IX. H. N. c. 36. & seqq. & quos supra laudavi, *Oppian*. *Ravin*. aliiq; *κυρέξ* & *φοι*. Adde sis elegantissimum *κυρελόγιον* *Jacobi Micilli*, ligatis verbis scriptum, atque *Casp Dornavio* in *Amphitheatr. scient. Sacrat. Joco-Ser. T. I. p. 506*. seqq. studiosè annotatum, & aureolum ꝑ. *Caj libell*; ad quem Te ablego, idèd nolui prolixior hîc esse, siquidem is grandi me fasce levabit.

CAPUT.

CAPUT III.

Specialiorem canis descriptionem exhibet.

§. I.

Quantum canis in Anatome ab homine differat, latius dicit Severin. *Canis & hominis differentia.* Zool. P. IV. p. m. 385. nec nesciunt istud cuncti sublimioris Medicinæ alumni. Oculi enim Artis nostræ Anatome. Nos hæc, quæ vel aliorum, vel nostræ industriæ singulariter observavimus in primariis partibus, ultrò communicabimus. Juvat verò à capite ordiri. Caput & cerebri canis bene temperatum esse, docile ejus ingenium & tenax memoria abunde testantur. Dedimus supra exempla asteriscò digna c. 2. Vermiculum teretem & oblongum in cerebro canis Rostochii olim vidit Zephyrus noster. Et nos, factâ inflatione in Ventriculum cerebri quartum, glandulam pinealem motitari vidimus. *motio glandula pinealis.* Canem tricipitem nobis sistit Borell. C. II. obs. 83. Quid verò de Poetarum tricipite Cerbero? Cerberus qs. *qs. xpeia* *qopos* car-nivorus, quem Eurip. vocat *Σῆεξ τεῖνός πορ*, in spelunca quadam ante fores Plutonis recumbit, omnibus ingressuris humanissimè blanditur, at neminem patitur exire, Vid. Jac. Cruquii Enarrat. ad Hor. L. I. od. 4. v. 7. Sed cunctos. horrendis latratibus terret, VI. *Aeneid.* v. 417.

servans pervigil atra
limina, Jan. Secund. L. III. eleg. 1. v. 7. seqq.

Hinc passim ejus tituli: *tartareus custos.* VI. *Aeneid.* v. 395. *janitor aternum latrans,* ibid. v. 400. *immanis janitor aula.* Hor. III. C. XI. *Forma corporis cani fingitur similis,* sed.

anguibus hinc atq; hinc horrent cui colla reflexis,
sanguineiq; micant ardorem luminis orbes. in *Culic.* v. 219. seqq.

Monstrat effigiem ejus tyronibus Taubmann. *Comm. in Culic.* p. 89. Add. sîs Svidam in voce *Κέρβερος*. lit. K. s. fac. 1. col. B. ejusq; bonum interpretem Wolff. col. 494. Vulgò tria ipsi affingunt capita, hinc Maroni est *trifaux*, *capita ejus.* VI. *Aeneid.* v. 417. *tria guttura habens*, ibid. v. 421. cui tria sunt latrantia colla: Prop. L. III. el. 18. Hesiod. autem in *Theogonia* *πενήντα τέ φάλος*, quinquaginta habens capita. Horatio bellua centiceps. Tibull. L. III. ait: quæ anguinèa vincla catenâ. Ceterum si physicè explanes fabulam, *genesis rerum natura.* *explicatio fabula physica.* luum mihi dabis facilè. Etenim Cerberus Echidna & Typhonis Fil. Typho ar-

E 2

contrà

moralis ex-
positio.

contra nitentes, i. e. morituras, deterreat animas. *Moraliter* si exponas, dixeris: *Cerberum* esse ideam *avaritia*. Advenientibus opibus blanditur, semperq; ingeminat *affer, affer!* *Prov. XXX. 15.* At si roges, ut det, nunquam dabit, quin ipsi *pridem tonsor ungues demserat, collegit omnia, abstulit praesegmina.* *Plant. Aulul. a. 11. S. 1v. v. 43. segg.* Πολυκέφαλος est, i. e. Apostolo interprete, πίσα πάντων τῶν κακῶν. *1. Tim. VI. 10.* In spelunca habitat: Aultissimus hominum avarus: verbo; ἄφρων. *Luc. XII. 20.* *Hercules* demum extraxit *Cerberum*, intellige singularem animi magnitudinem. *Bocch. Symb. quest. 9.* *Canem* sine capite, ore, vel quoquam illi analogo, natum notat *Regner. de Graaf L. de organ. mul. gener. inf. c. 15. p. 289.* Feci olim experimentum in cane lactante circa spinalem medullam, scrutaturus, num membrana aut ipsa medulla magis sentiret? dum membranam secarem, cane jam ferè mortuà, nullum amplius motum membrorum notavi, tactà autem, seu divisà *scalpellò medullà*, motum in crure sensu manifestum.

canis
αὐτίφαλος.
abf. an. stom.

calvaria.

2. §. *Calvariam* canis futuris esse distinctam, contra *Arist.* docet *Vesal. L. I. c. 5.* & *Lyneus* ille *Faber* in *exposit. animal. nov. Hisp. Nardi Anton. Rechi p. m. 476.* Et ita omninò est. In *calvaria* etiam ejus, secus quàm in hominis, latum tenueq; os admodum spectatur ab occipitis osse pronatum, ac totum superiori cerebelli sedi non secus instratum, quam duræ cerebri membranæ processum in hominibus cerebello obductum cernimus. *Id. L. I. c. 6.* De canibus cornutis vid. sis *Logograph. mea c. III. Sect. I. §. 2.* & *Jonston. L. I. de quadrup. p. 85, a.*

oculi canis.
an catuli
canum caci.

§. 3. *Oculi* canis innatà radiant luce. *Catulos* novem dies cæcos, plebis fides est. Læderentur omninò tènelli *catellorum* oculi, vel ab aere ambiente, vel à luce majori, nisi prudentissima Natura, hoc malum oculus declinata, tenuissimà cuticulà eos obtegeret. Quid verò hanc solertiam Naturæ vocamus *cæcitatem*? cæcitas est privatio, num ab hac ad habitum datur regressus? frustra igitur quæritur: an cæci *canum* *catuli* monstra? Verè *Sperling. L. I. Inst. Phys. c. 9. qu. 8. p. m. 271.* In oculorum fabrica tam sapiens Natura varietas, & tam varia ejusdem Sapientia est, ut ignavos etiam & rudes ad sui rapiat contemplationem. *Aquila* perfectis nascitur oculis, *canis* imperfectis, sed tamen perficiendis. Quæ aliàs *Autor Collegii anat. Amstel. privat. P. I. p. m. 30. segg.* in canibus notavit, nos etiam non semel vidimus, ut tædeat repetere. Ceterum quò liberalius aluntur lacte, eò seriùs oculos aperire dicuntur. Optimus habetur, qui postremò lucem aspicit, (quoel communiter septimo die fieri solet, rarò ultrà vigessimum,) aut quem primùm fert in cubile mater, si vulgo credimus. *Jonston. Cl. VII. Thaum. nat. c. xi. p. 304.* At fabulæ & plebis somnia adeò passim invaluerunt, ut etiam doctos fascina-verint Viros. Scilicet nulla res efficacius regit

fabula ple-
bis.

multi;

multitudinem, quàm superstitio, Curt. L. IV. c. 10. & Philosophi etiam fabularum quodammodo amatores sunt. Arist. L. I. Met. c. 2. Nî mole-
stum fuerit, adi Sachs. nostrum in Gammar. Lib. I. c. 2. Kirchmayeri dis-
sert. Zool. Deusing. diff. select. Vogt. Curiosit. Delicias phys. & Physical.
Zeitvertreiber / Schott. Phys. cur. Sperling. Zoolog. Eph. Cur. Germ. T. II.
obs. 57. & videbis plurimas scholarum fabellas, Physica adspersas, mag-
nò zelò damnatas.

§. 4. Nares habet canis insigni odorandi facultate præditas. *Vis nares.*
enim canum odora. L. IV. Aeneid. v. 132. Hinc vetustissimus Poeta Liv.
Andron. eos vocat odorisequos: anserem tamen eum præcellere, putant
alii. Posteriora & excrementa sociorum odorantur, quia qualitates *olfactus.*
corporis odore cognoscunt. Nec tantum Dominorum suorum, sed
quoq; lupi, apri, aliorumque brutorum, vestigia à se invicem discernunt.
Turcas à Christianis odore cognoscebant in Insula Rhodo: hinc illos la-
tratù terrebant, & proscindebant mordicus, his verò abblandiebantur.
Sabell. Dec. III. L. 19. Schott. Phys. Cur. L. VIII. c. 19. p. m. 839. Grami-
nis odore valde delectantur. Falluntur sc. & putant, esse gramen alimen-
tarium, ideo abstinere nequeunt à gramine odorifero, etsi ipsis postea
noceat. Keckermann. Syst. phys. L. II. c. 24. In floridis & odoriferis pratis
impediuntur à venatione. Diversissimæ enim exhalationes turbant
olfactum; contrarium tamen asserit Chrys. Orat. 20. Scribens: canem
à quibus
turbetur.
bene institutum non impediri ab investigandis feris, etiamsi multi odores
ex fructibus & floribus misceantur. Flantibus Zephyris frequenter etiam
à feris aberrant, propterea quòd hi venti suà tum humiditate, tum etiam
continuò, & terris admodum vicinò, flatù aerem densant & confun-
dunt, ut ferarum odorem, quò penè solò ad insequendum ducuntur canes,
nec satis idoneè in se recipiant, nec etiam diu interdum servant. Kec-
kerm. Curs. phil. disp. 7. coroll. 8. Quidam perdices & coturnices eminus
odorantur, nec desinunt, donec capta fuerit præda. Ad longius remo-
ta cadavera accurrunt, & ululatù sæpè funera præsagiunt, quia cada-
verosorum ægrorum odorem naribus percipiunt, & desiderio illius te-
nentur. Bartol. C. III. ep. 58. p. m. 231. Vis à Polonis Germanis, non
procul Uratislaviâ, canes catervatim confluxêre cadavera voraturi; in-
de locus iste dictus est Hunde: Feld. Spir. Chron. Lehmann. L. V. c. 42. Hunde:
p. m. 480. De vulturibus refert Albert, c. 25. quòd, post bellum Troja-
janum, ad spatium leucarum 500 senserint odorem ex cadaveribus occi-
sorum. *Hunde:*
Feld.
Gulturum
olfactus.
à athia-
pum.
Æthiopes Antillarum tam sublimi odoratu præditi sunt, ut etiam
Æthiopsis alicujus & Galli vestigia discernere queant, dum saltem olfaci-
unt locum viæ, ubi inceserunt. Ephem. Erud. à Cl. Nitsch. vers. T. III.
p. m. 105. Ceterum canis naxes, ut etiam ovis & bovis, semper madent.

Causa in novo nasi vase à felicissimo *Stenonio* detecto querenda est. De mira *narium* sagacitate. *Borrich. Vol. 4. Act. Med. Haf. obs. 49.*

causa olfactus canis varia.

§. 5. Unde autem tam excellens *cani olfactus*? *Sebitz. L. III. de facult. alim. p. m. 625. processibus mammillaribus* imputat (quos organa olfactus credit,) & *cerebri canis valde sicco. Sperling. ait. L. III. Zool. c. 19. qu. 4. quia nervus odoratus major est in cane, quam in bove, aut alio bruto.* At non *mammillares processus*, sed ipsam *membranam, naribus obductam*, verum esse odoratus instrumentum, *Rolfinc. & Schneider.* dudum probârunt: ille *L. IV. dissert. anat. c. 30. hic L. de osse cribriformi*, ubi cunprimis *p. m. 304. seqq. varia, odoratum & naturam canum spectantia*, illustrat. Novum *odoratus* systema dedit nobis *Casp. Bartolin. Junior. T. V. Act. Med. Hafn. obs. 16.* quod sanè curiosissimâ speculatione dignum. Add. *Boneti L. I. Med. Septentr. Sect. XXIII c. 6. p. m. 276. B.* Hæc *membrana* à re odorabili, mediante aëre, *substantiam* quandam *corpoream*, tenuem, & aëream recipit, constituitq; olfactum. Putant quidam, nudam odoris speciem à re odorata, sed planè spiritualiter, ceu imaginem à re visibili, emissam ad organum olfactus deferri & recipi. At omninò *aliquid reale* esse oportet, quod odoratum movet, neque tamen materialis qualitas, quæ cum corpusculis suis nullibi certò cohæret, sed inordinatè aëris motû movetur. Sunt, qui *atomos* explodunt, at frustra.

vera olfactus causa.

§. 6. In omnibus *canibus*, quos cum Curioso *Zephyro* secui, semper *nervos* ad finem nasi ferè extensos, item *membranam* nares internas & externas Vestientem moderatè siccam annotavi. Hinc perfectionis *odoratus* causam *canum organo olfactus* ascribimus, quod istud sc. pluribus fibris nervosis, iisdemque delicatioribus & ad odores recipiendos exactius dispositis, exuberet. Inest enim *canibus* olfactus organon siccus, quippe pituita non in illis viâ ordinariâ defluit, sed per quosdam meatus, quos in extremitatibus nasi distinctè cernis. Vel *canes* quoque *olfactum* homines vincunt, quoniam non ita crassis ciborum vaporibus replentur, sicuti homines, qui, fumis ex stomacho & varia esculentorum mixtura emissis, obstant, ne tenuiores corporum particulæ, quæ odorem efficiunt, resipiantur. Unde ipsimet *canes*, si multum in culinis versentur, aut pastû largiori sanguinentur, sagacitatem suam amittunt, & *olfactus* deterioris evadunt, quàm si in suis latibulis recludantur, & eis duntaxat cibus, venaturis idoneus, subministretur. Imò si homines solis fructibus aut radicibus victitarent, haud dubium est, quin ceteros, qui lautioribus cibis epularentur, olfactu essent superaturi, sicuti de quodam *Joanne Leodiensi* refert Nob. Vir *Kenelmus, Eques Digbaui*, in

pulchra historia.

tract.

tract. de corpor. c. 27. qui timore in sylvam, ob appropinquantes milites, adactus, multis annis illuc vitam transegit, *sylvestribus pomis, glandibus & radicibus* vescens. Post verò agrestium insidiis captus, ubi verba proferre didicit, narravit, se *odoratū*, quamdiu inter feras degit, *cibos explorasse*, ipsum *insequentes Venatores* percepisse, eorumq; insidias non raro eluisse. Quò exemplò notum fit, narium sagacitatem generosorum ciborum vaporibus corrumpi, & nonnihil homines etiam olfactū *canibus* & ceteris animalibus cedere, quia cibus lautioribus pascuntur, & nares crassis opsoniorum vaporibus infarciunt.

§. 7. *Os canis* habet rescissum. Senescentibus vox evadit gravior. *Or.* Mutatur etiam aliquando in exsectis & jam Venere utentibus. Scilicet in exsectis non est ille caloris vehemens motus, qui partes vocales dilatat, vocemque graviolem reddit. Mos erat olim *novis nuptis*, post primæ noctis concubitum, illudere *dimensione colli*. Si enim collum eandem haberet crassitiem, quam habebat ante concubitum, credebantur intactæ. Sin: jam Venerem expertæ. Cur verò? scilicet in illa caloris & spirituum lucta, imò in illa totius corporis concussione, necesse est imprimis laborare partes respirationi inservientes. Inter illas cum sit *collum*, factum quippe propter pulmones, mirum non est, canes ipsius in nifu illo fieri tumidiore. Vid. *Casp. Hofmann. Lib. I. de Gener. Hom. cap. 20.*

*dimensio
Veterum
colli.*

§. 8. *κυνάγχνη* seu *συνάγχνη* (nos enim autoritate *Galen. III. prognost. t. 18.* nullam de vocibus hec movebimus rixam,) in *fata cane* & lymphæ defectu notavimus. In jugulo & collo potissimum sita sunt *lymphatica vasa*, ut pro humectanda aspera arteria, quia cartilagine ab assidua aëris reciprocatione facile exsiccantur, unctuofo humori, quò ejus tunica perfunduntur, materiam suggerant, & partes vicinas ad motum reddant aptiores. Hòc autem liquore exhaustò vox fit clangorosa, & spiritus non sine summa difficultate trahitur, quamvis in thorace vel pulmonibus nullum existat vitium.

κυνάγχνη.

§. 9. De *spasmo cynico* passim agunt Practici, quos vide A sudore faciei retropulso eundem affectum observavit *D. Sim. Pauli in suo de Regio cynicus. equo Judicio med. p. m. 21.* *Ululatus canum nocturnus* valde obominabilis & molestus, idè à *Virg. I. Geog. v. 470.* dicuntur *obsceni*, mali ominis. *Obscenitas* enim ominis proprium est, nempe quia *obscena* omnia & facta antiquis visa tristia & infausta, ut contra *pura purgataq;* læta & felicia. Quid sentiendum de hoc *ferali ululatu*, docet *Th. Barthol. L. III. de luc. anim. c. 9.* In quibusdam Germaniæ locis pro infausto habetur omine, non secus ac *pregnans canis obviam fortè, facta*, Vid. *Rosin. L. III. A. R. c. 9. p. m.*

*spasmus
cynicus.*

*ululatus ca-
num.*

c. 9. p. m. 454. B. Alex. ab Alex. L. V. c. 13. Zuvinger. Th. Vit. hum. T. II. p. m. 1365. At cur atricanis ingressus aut transcursus, priscis adeo invisus? Vid. Terent. Phorm. a. IV. f. 4. Genus augurii domesticum erat, cum vel serpens vel mustela vifa erat, vel gallina cecinerat, aut canis ater ingressus erat ædes. Hujus auspicii inventor fuit Telegonus. Turneb. Lib. IX. Advers. c. 21. Res atra verò apud paganos omnes habebantur pro infaustis. Vir. L. IX. an. 719. X. aneid. 77. Hor. IV. Od. 11. L. III. aneid. 64. atrilapilli, idq; more gentis Thraciæ, quæ calculorum colore dies felices ab infelicibus distinguere solebat. Plin. VII. 40. Ovid. L. XV. Met. f. 1. 41. Hildebrand. de natalit. Veter. p. 28. Læta contra & auspiciata dicebantur alba, candida, nivea. Vid. Ovid. L. V. Trist. eleg. 5. 13. Tibull. L. I. eleg. 8. 63. Sic Veteres solebant sedere vel accumbere, cum in plerisque solennioribus aliis, tum vel maximè natalitiis conviviis, albas lacernas prætextamq; induti, quas vestes Prytanicas vocabant. Stuck. L. I. Antiq. conviv. c. 16. Hunc ritum dilertè notant Horat. II. Sat. 2. 15. Ovid. L. III. Trist. eleg. 13. 13. & L. V. eleg. 5. 7. Pers. Sat. I. 25. Æl. Lamprid. in vit. Imp. Alex. Sever. Nimirum lautissimus quisque erat albatus, præsertim diebus festis, rebusque lætis, & tales etiam convivia inibant, vid. Turneb. L. XXI. Advers. c. 3. prudent. L. I. adv. Symmach. 5. 46. Lambin. Comm. in Hor. II. Sat. 2. p. m. 83. J. Durant. Cassell. L. II. Var. c. 20. Barth. L. XLI. Advers. c. 3. p. m. 1830. togis sc. recentibus & nondum obsoletis, quas Senec. epist. 93. mundas, & L. de tranquillit. anim. c. 1. ex arcula prolatas dicit. Hinc Tullii in Vatinius verborum fulmina, quòd atratus in convivio cœnatus fuerat: Sic Dls superis alba, inferis atra sacrificia offerebantur. Demster. ad c. 9. A. R. Rosin. p. m. 610. Qui Magistratum aliquem petebant, candidam gestabant togam, & cretâ conspersam, ut candesceret & splenderet. Lips. L. I. Elect. c. 13. Hinc adhuc Candidati nostri. Vid. Macrobi. I. Saturn. c. 16. Isidor. L. XIX. c. 24. Sigon. L. II. de Judic. c. 30. & L. III. c. 19. Lips. l. c. Freig. in not. ad Colloq. Lud. Viv. p. 156. Triumfactores albis vehebantur equis, Onufr. Panvin. de triumph. Tibull. L. I. eleg. 7. J. Christfrid Sagittar. disp. de triumph. Romanor. habit. Jen 1649. th. 41. 42. Claudian. de 6. Hon. Conf. & currum Jovi sacratum albentes trahebant equi. Curt. L. III. c. 3. Ipse Salvator noster niveo vehitur equo, καὶ τὰ σεβλήματα ἐν αὐτῷ ἔσαν. Apoc. XIX. 11, 14. Angelus resurrectionem Christi annuncians habebat ἐνδυμα λευκὸν ὡς χιτῶν. Matth. XXVII. 3. (realem tamen albedinem nivi non concedit Vogt. diar. de nive,) εὐκλὴν λευκὴν Marc. XVI. 5. Apud Flaccum I. Od. 55. rara fides albo velata est panno, & à Marone L. I. aneid. 7. 296. dicitur cana. Albus canis apud Gyrald. in Synt. hist. Deor. I. p. m. 28. est fidei symbolum. Adl. Val. Maxim. Lib. I. cap. 1. num. 15. Candido

didā vestis apud Veteres regia pariter ac sacerdotalis erat. Quis igitur my- *candida & s-*
sterium factum à Providentia divina non agnoscat, quòd Christus, verus *stis regia &*
Rex & Sacerdos, à suis irriforibus candidā amictus fuerit veste? Marc. xxi. 11. *sacerdotalis*
 11. Vid. *Casaub. exercit. xvi. ad Baron. Annal. Gentiles ad Christum con-*
verfi, Dominica Quasimodogeniti in Ecclesia per Baptismum recepti, & *q. modo-*
dicti q. modo geniti, i. e. ut Petrus ait I. epist. II. 2. cōspiciētes a pēn, per in- *geniti,*
regum ostiduum albis incedebant vestimentis, quia purgati erant à peccatis,
Eph. V. 20. & ut admonerentur, se in posterum in novitate vite ambulare
debere, Rom. VI. 4. & sollicitos esse de reparanda ac retinenda veste innocen-
tia & stolis albis. Apoc. VI. 11. Eja! suspirabimus etiam, ut fiamus Candidati
aternitatis, verbō Tertull. L. II. adv. Marcion, i. e. cogitabimus tā āvū. Co-
loff. III. 1. Pluſcula de albo colore studiosē collegit D. Henric. Müller, in
Jesu patiente n. 30. ac Phosphorus Curiosor. Gammavol. L. I. c. xvi. §. 15. & ex eo
Vogtius disp. de nive S. II. c. 2. tit. 2. §. 2. Sed redibimus ad ululatum. Quæ- *causa ulu-*
nam genuina istius causa? respondet Franz. Hist. anim. P. I. c. 21. p. m. 224. *latus canis*
 quòd terreantur à Luna & spectris nocturnis. Lunam timere, vetus dicitat
 adagium: *canis Hecata etiam terrecur.* Sed & nocte illini, iisq; in locis, ubi
 ne suspicari posses *spectra*, ululant, Rectius dixerō: *frigus nocturnum*,
 frequentius tamen *lapillos*, & *vermes renales* causas esse. Ecognatis D. D.
Reiseli (uti nuper mihi scripsit *Wormatiā*) aliquis nutrit *canem*, qui
 subito doloribus infestatus *ejulatū* continuo dies aliquot consumat, finitis
 que cum vitā doloribus *lapillos in renibus* reliquit aliquot, quos instar *bez-*
ardici lapidis æstimavit D. Kieſerus, *Pract. Argentorat.* celeberrimus. Et no-
 vissimè idem confirmavit Cl. D. Scheffer. *Med. Fransf. Curiosor. Persens*
II. Amicus integerrimus. Conf. analect. ad Eph. Cur. Germ. ann. IV. & V
pag. 304.

§. 10. *Dentes canum* sunt partim *acuti*, partim *lati*, in toto rictu seu *Dentes.*
 ore 40. Putant alii, *canibus* non excidere *dentem*, alii *caninos* saltem mu-
 tari rentur. At ego & *caninos* & alios ipsis defuisse novi. *Dentes ocula-*
res in homine, (quorum quatuor, in qualibet maxilla duo,) *uludovles*;
 gemini supernè in dextra parte *Agrippina*, *Neronis* matri, fortunæ blandi- *canini gē-*
 menta spondebant, *Zwinger. Th. P. H. T. II. p. 1431.* Malè autem *Plin.* hos *mini.*
dentes caninos non renasci putat. Vid. tu *Leoniden. de animal. & metall. p. m. 154.* *an renas-*
 Mirum verò, quòd *canes* ossibus vescentes firmos servant *dentes*. *cantur?*
 Num quia dulcibus nimisq; calidis abstinent? etenim juxta V. V.

Pulvis ferventes faciunt corrumpere dentes.

Cumque pascantur *ossibus*, maxilla inferior validissimè ad superiorem *maxilla*
 trahi debet. Hoc autem præstant muscoli, qui in inferiorem implantan- *Canis.*
 tur. Sunt enim muscoli *canis* amplissimi. *Canis* quippe animal est mor-
 dax, & mordendo se defendit, aliaq; animalia invadit.

canes sine
collo.

homines sine
capite.

cur canis in
orbem cur-
rat?

Ger.

cor canis pi-
losum.

qui & aacula
cordis clau-
dantur?

ultima si-
ne corde re-
spirant &
clamant,
& canis
quod?

§. 11. Refert *Joh. Euseb. Nierenb. L. VII. c. 4.* in America canes sine collo esse. Apud Indos occidentales in Provincia portus Veteris, homines cervice carere, auctor est *Cardan. L. VIII. Var. rer. c. 43. p. m. 415.* De foemina sine capite monstrosam historiā ex *Laur. Beierling. Th. V. H. recitat Masenius in spec. Imag. occult. Veris. c. 10. & 3. p. m. 113.* Ceterum verum est, homines vixisse sine hepate, liene, renibus, pene, lingua, pulmonibus, imò sine cerebro, capite & corde, quod *Contin. VI. sat. Med. Excell. D. D. Francus* solidè probavit. Canes gibbosos describit *Nierenb. L. VII. c. 6.* Antequam cubant, in orbem currere solent, Sunt, qui hujus rei causam quærunt in venula dorsi, quæ non ita facilè, nec sine dolore, fle Æti potest.

§. 12. Cor canis satis magnum, ipse tamen non timidus semper. Corruit itaq; *Arist.* dogma putantis: animalia parvi cordis esse audaciora, quæ de controversia latè *J. B. Sylvat. controuv. 2 p. m. 17. seqq.* Rectius *Cephalus* noster in *Elaphogr. S. I. c. 2. p. m. 43.* *Sperling. Inst. Phys. L. VIII. c. 7. qu. 1. p. m. 1278.* & *C. L. Bartholin. C. IV. b. 6. & C. II. b. 6.* quos vide.

§. 13. Cor canis Alexandri pilosum vid. apud *Zwinger. Th. V. T. I. p. m. 295.* Idem de *Aristomene Val. Max. L. I. c. 8. ext. n. 15.* *Plin. L. XI. cap. 37.* *Ludov. Casanova in Hieroglyph. & Med. embl. p. m. 67.* *Cæl. Rhodig. L. IV. c. 16.* *Muret. L. XII. V. L. c. 10.* *Beniven. de abdit. c. 83.* *Amat. C. VI. cap. 65.* & *Sachs. Gammarel. L. II. Sect. 2. c. 7. p. m. 777.* referunt.

§. 14. In cane venatico vidi cum Zephyro nostro & Autore Colleg. nat. privat. *Amstel. P. I. p. m. 23.* quò pacto valvula cordis claudantur. Si enim abscissâ auriculâ dextrâ inflatio fiat cordis per arteriam pulmonalem, statim nempe clauduntur mirabili figurâ; si verò abscissâ auriculâ sinistrâ inflatio fiat per arteriam aortam, valvulæ venæ pulmonalis ita attolluntur, ut una sit suprâ aliam, non uti in ventriculo dextro, ubi eadem altitudine ad clausuram istam efficiendam coeunt.

§. 15. Victimam scœpius, corde ereptò atq; impositò, respirâsse ac clamâsse, confirmat *Galen. L. II. de placit. Hipp. & Plat. c. 4.* Addit *Casspar. à Reyes Camp. Elys. jucund. qq. 32. n. 4.* ex *Columb. anatom. L. XIV. c. fin.* si canis cor subtiliter extrahatur, vulnusq; probè consuatur & ligetur, illum tandem vinculis solutum larrare & currere. Conf. *Laurent. anatom. L. I. qu. 7.* *Zach. L. IV. t. 2. q. 2. num. 22.* *Ephem. Cur. Germ. ann. VII I. obs. 10.* & *Bonet. Med. Septentr. L. II. S. XIX. c. 18.* Cùm *Henric. ab Heer in obs. med. rar. XI. p. m. 136.* *Monspeli* commoraretur, quidam Medicin. Candid. arteriarum motui curiosè noscendo additus, canis vivo thoracem aperuit, Motûq; diu spectatò, rasorio decussatim cordis conum fudit ad duorum & amplius digitorum altitudinem, deinde canem scalæ alligatum vinculis expedit, qui

qui solutus cum infans latratu adheilem domum recurrit, tanquam nihil passus. *Catulos* etiam, *corculis ereptis*, membra movere & sonò vagitum quodammodo referre ad quadrantem horæ, asserunt *Curios*, *Germ. in Miscell. ann. II. obs. 263.* *Ranam* post ablatum cor, factâ ad jugulum, ubi est, apertione, integram adhuc horam vixisse & in aquis discursasse, *Bartholin. C. IV. epist. 92. p. 521.* experientiâ *Boylei* testatur, *Conf. autor observ. select. Colleg. privat. Amstelod. p. 30.* *Latro* *Haffniensis* corde evulsò adhuc caput motitavit, corq; rejectum attentius aspexit, *Barthol. C. III. hist. 15.* Alius enteratus & per rotam dissectus aliquo post tempore locutus est, corde ex-emissò, & partibus à toto sejunctis. *Verulam. hist. Vit. & mort. art. XV. th. 32. p. 559.* *G. Horn. L. II. hist. nat. c. 19.* Sed annon cor aliquando penitus absuit in an cor ab-
visumis, vivente tamen animali apud *Val. Max. L. I. c. 6. n. 13.* *Plin. XI. 37.* fuerit in *Sci-*
Jul. obseq. de prodigiis? Impossibile judicat *Cæli Rhod. L. IV. c. 16.* alii à *Dia-*
bolo ablatum putant. *Th. Bartholin. Anat. ref. L. II. c. 6.* & *Rupert. ad Val. Max. Diff. 2. p. 37.* Alii adhuc in extis latuisse suspicantur, ut *Spigel. apud Rolsinc. L. de corde c. 1. p. 6.* Asteriscum tamen meretur *Cl. Lindan. censura in Med. physiol. c. vi. art. 12. §. 66.* *Conf. Nobilissimi mei Franci Satyr. med. Contin. 6. p. 15. seqq.*

§. 16. Retulit mihi amicus, sibi olim in evisceratione molossi duo corda duo corda fuisse ostensa, raræ curiositatis gratiâ. Ego autem puto, dextri Ven-
triculi minùs commodam agglutinationem bicipitis vel geminos apices habentis cordis speciem præbuisse, uti *Excell. Lindan. contra Athen. L. IX. c. 10.* bina corda in perdicibus *Paphlagoniis* affirmantem, catè docet l. cit. pag. in perdis.
 164. Elephantum duo corda habere, ut *Duticrus in analys. Evang. Domin. P. II. p. 511.* ex *Gesnero* scribit, unum quod furore accensus exerat, alterum, quod in dementiam propendat, quid nisi fabula? scio tamen, quosdam bina corda notasse. Vid. *Zac. Lusit. L. II. M. P. H. c. 38.* quæ in gallo etiam depre-
hendit Galen. L. VII. anat. admin. & in gallina Rudbeck obs. anat. 18. p. m. 331. lina.
 In cane vivo venam cavam in abdominis spatio sic vidimus moveri, ut *Observatio.*
 turgendo impleretur, & concidendo, aut potius constringendo, deple-
 retur. Auricula cordis dextra ultimò quoq; huic cani movebatur. Diaphragma carnosâ suâ substantia undiq; costis adhærebat, unde semper diffi-
 lem respirationem habuit.

§. 17. Nonnunquam singularem costarum cum sterno connexionem sternum & observavit *Bartholin. C. II. hist. anat. 82.* nec non costarum extrema sterno *costa.*
 jungebantur, more consuetò, sed superponebantur. Sunt autem costæ numero XIII. Claviculis enim caret.

§. 18. Musculi intercostales in cane semper duplices habentur, externi *Musculi in-*
 & interni; at in multis canibus hæc duplicitas non observatur. Totò enim *tercostales.*
 cò spatiò, quod est inter sternum & locum eum, ubi costæ pars ossea car-
 tila-

tilaginosæ parti unitur, non nisi unus musculus occurrit, internus sc. hic adeoq; intercostalem locum, à Vertebrae corpore ad sternum usq; qui datur, solus occupat, omne autem reliquum, quod costarum ossa substantiâ determinatur, duplici musculo gaudet, qui cruciali modo sibi invicem incumbunt, succumbuntq;.

Pulmones. §. 19. *Pulmonem omnino purulentum & foetidum in dissecto cane venenatico vidi olim in Reg. & Equestri Acad. Sorana. In alio lapidem in pulmone, & vermem eruca haud absimilem, pulmonem avidè devorentem.*

Pancreas. §. 20. *Pancreas (utin variis animalibus) & per transversum se extendit ventriculo culcitrae instar substratus, & deorsum extensus intestino duodeno adhæret.*

Ventriculus. §. 21. *Ventriculum canis habet ætliorem humano similem, ait Arist. I. H. A. c. 16. At humanus satis amplus est uti caninus, ut quivis novit, qui modo vidit. Add. I. Fabri Lyncei, exposition. animal. nov. Hispan. Nard. Anton. Rechi p. m. 475. Interdum ramus biliaris abit ad eum, at raro. Walaus, præclarus Medicus, in centenis, & pluribus canibus, quos hanc ob causam vivos secuit, invenit tantum in duobus bilem in ventriculum confluxisse, quorum unus in ediam passus erat per triduum, & in ejus ventriculo (mirum visum?) biliosa spuma ita erat densata ac bulliens, qualem in lixivio lavantibus lotricibus videmus innatare: Vid. epist. prim. Walaus ad Th. Bartholin.*

Infersatio. Oesophagus caninus coctus fibras habet spirales, & sibi invicem occurrentes, instar duarum cochlearum, sic quidem, ut principium unius sit in uno latere, alterius in altero, priori directè opposito, & eo loci, ubi concurrunt (quod in duobus lateribus, adeoq; crebrius contingit,) decussatim sibi invicem imponantur. Adeoq; sic duo qs. ligamenta concursus iste repræsentat, à Ventriculo ad fauces ascendentia, & è regione sibi invicem opposita. Inter illas fibras & tunicam internam glandulosam etiam vidi substantiam, qualis ferè in intima tunica ventriculi reperitur, nisi quod hæc cavum Ventriculi spectet, illa verò tunica, Oesophagi dicta, sit obducta. Idem notat Autor Colleg. Anat. priv. Amstel. P. I. p. m. 32.

Intestinus cæcum flatulentum. §. 22. *Intestinum canis cæcum flatibus aliquando valde distentum, ut nunc demum cum Excell. D. Sim. Pauli Bot. quadrip. Class. II. p. m. 88. facile credam, istud intestinum, quod Magnus Hoffmannus Instit. Med. L. II. c. 21. p. m. 84. ενπερὶ χιλεν finxit, esse naturale flatuum receptaculum. Intestino-*

Lumbrici in intestinis. rum angusta canibus difficiles facit secessus. Lumbricos in intestinis & Ventriculo sæpius offendimus. De lumbrico lato XII. fermè ulnarum longitud. usu argenti vivi à catello melitao excreto, Vid. T. IV. Miscell. Curios. Germ. obs. 120. Zephyrus noster infusum Vitri antimonii cum vino factum ad tunciam ferè unam per venâ cruralem lanceolâ apertâ nuper infudit cani.

Is malè

Is malè ab initio se habebat; graviter enim decumbentium instar sonora ducebat suspiria, & inter singultus ac salivationes oris, tertiâ ab infusione horâ, humores partim tenues & biliosos, partim lentos & pituitosos *αἷμα δὲ καὶ τὸν* rejecit: valde inquietus interea, & ex uno angulo in alterum prorepens. Sequentè nocte dormienti similis jacebat, mane autem, præter spem omnium, alacris erat, cibosq; oblatos avide vorabat.

§. 23. Domestica canicula Magni nostri Amici, D. D. Daniel, Ludovici, Archiatri Gothani, cum A. C. 1666. Gotha epidemicè grassaretur *canis dysenterica.* dysenteria correpta est eadem, fortè quòd excrementis (à tanta consulentium copia clam interdum depositis) assederat, cum procidentia ani. Sed oleo amygdal. cum theriac. in fusò, subortòq; largissimò sudore in angulo, brevè convaluit.

§. 24. Cum Rinthelii ad Visurgim adhuc viveret Doctor olim noster J. Cortnumm. Reg. ac Equestr. Acad. Sorana Prof. Primar. ejusdemq; Decanus, *scirrhus mesenterii.* zellum aluit, qui omnem cibum assumptum post paucas horas vomitù rejiciebat, per podicem verò nihil excernebat. Unam atque alteram cum hoc malo septimanam confictatus & emaciatus miserandum domesticis præbebat spectaculum. Ut causam rei indagaret, vivi abdomen secuit, & ingentem in mesenterio invenit scirrhum induratum, ut cultri aciem ferè respiceret. Hic tenuia intestina ad coli valvulam usq; complexus ita ea comprimebat, ut nil quicquam posset pertransire. Et Zephyrus noster in cane macilento dissectio totum mesenterium planè scirrhosum observavit.

§. 25. Glandula mesenterii major, quam Pancreas Asellianum vocant, *Glandula mesenterii major.* notabilior longè in cane, proportionè habitâ corporis, quàm in homine, in quo quod deest hujus magnitudini, reliquarum vagarum, per mesenterium totum incertò ordine distributarum, numero compensatur. Convenientius adeoq; pancreatis nomen glandulæ mesenterii mediæ in canes, quàm in homine tribuitur.

§. 26. Hepar canis in quinq; vel sex nonnunquam, etiam in quatuor *Hepar.* partes seu fibras, solarum venarum interventù, invicem continuas disjunctum occurrit. *Vesal. L. V. anat. c. 7.* Et hîc domicilia sua struunt *Ver-* *Germes in miculi.* Hirsutum notavit Borell. C. III. obs. 33. *Canis venaticus* ab apro in *eo.* Venatione fauciabatur, ut hepatis pars ex vulnere prominere, *Canis hepatis por-* *sio sine noxa* *corata.* portionem illius, dum Vulnus lamberet, demorsum devoravit, quem tamen sanatum. Vidit Plater. L. III. observ.

§. 27. Felleam vescam in canibus eâ parte, quâ hepatis parenchymati *Obser. a-* *natomica.* unitur, nonnisi unicâ constare tunicâ, at verò eam, quæ ab illa connexionione libera est, in super vestiri membranâ eâ, quæ hepatis corpus exterius ambit; cum multis Anatomicis hætenus credidi. Sed errorem hunc

in *canis* cujusdam anatome correxi, utraq; enim tunica totam vesicam ambit, nec ulla hinc in crassitie disparitas: quod autem pressa vesica facilius atq; uberius bilem eâ parte emittat; quâ fuerat hepatis juncta, vix aliâ, ramulorum biliariorum parte hâc vesicam intrantium, jam ruptorum, copiam atq; apertioni adscribi debere censeo.

porus chole-
dochus. §. 28. *Porum choledochum in cane ita distentum vidit Bartholin, C. I I. hist. 82. magnum labascentis Anatomies Statumen & præcipitantis veritatis Atlas, censurâ Rosincii in epist. Barthol. C. III. p. m. 99. ut cum intestinis amplitudine comparari potuerit. In aperto poro observatus callus cartilagineus circa intestini ingressum, quo impeditus fuit ad intestina fellis transitus, unde intumuit, & in homine iſterum procreâset.*

Lien.
triangula-
ris. §. 29. *Lien canis prolixus & nigrior. Magnum in cane melancholico notavit Pollux noster; triangularem obtulit Cl. Bartholin. J. Theod. Alke, olim Med. D. nunc è Societ. J. E. S. U., Amicus meus. Vol. I. Act. Hafn. p. 279. Elegans etiam observatio Curiosissimi Borrichii, Præceptoris quondam mei in Reg. Hafniensi dilectissimi, C. IV. epist. Barthol. p. m. 75. Scilicet in cane valido celeri manu enectô observavit, inflatâ arteriâ celiacâ; (ligaturâ tamen prius injectâ, quâ cor spectat,) primò intumescere lienem, inque eo & venas & arterias, hinc hepar unâ cum portâ tum cavarum, imo & trunco cavæ universo, demum lymphatica ex hepate egredientia, tandem reliqua lymphatica ad receptaculum chyli tendentia, denique ipsum ductum thoracicum manifestè distendi. Substantiam lienis parenchymaticam fibrillas varias, reticulari qs, plexû, in canibus pererrare observavimus semper. Putant alii Anatomici, in cane & homine, in quibus vena splenica totum lienem transit, fibras, si non omnes, saltem præcipuas, venæ dictæ esse propagines, ex eo, quod, siquidem in excarnato liene flatus in eam immittatur, plurimæ earum acre distendi, imò quovis modo elevata, inseparabiliter cum ea ejusque ramulis coherere notentur. Verum ego fibras has lienis in homine & cane corpora solida, seu stamina filosa & nervosa existimo, quæ tamen poris non carent. Et hæc nascuntur ab interiori lienis membrana, & per transversum producuntur in oppositam dictæ membranæ partem, seu ad capsulam quandam, sive commune vasorum involucrum, per medium lienis perreptans. Non idem servant planum, sed identidem sibi occurrentes subdivisæ propriæ substantiæ, vel fibrularum, seu capillarum partium dimidiatâ portione consimilibus inosculantur, ita ut mirus fiat nexus & rete, & dum membranæ accedunt, bifurcantur, unde multiplicibus veluti ramis in ipsam inferuntur. Componuntur hæc fibræ ex filamentis, seu minoribus aliis fibris per longum ductis. Etenim scissæ, filamentorum elegantem implicationem ramorumq; productionem exhibent, extremis autem finibus*
per la.

perlatum extensis, in membranam desinunt. Unde satius videtur credendum, fibras hæc productiones esse membranæ propriæ *lien*, eiusque capsulæ propriis staminibus consarcinatas, ut vasa sanguifera molleque *lien*is parenchyma conserventur, cumque locum habere, qualem in ædificiis ferrea ista vincula, quæ arcubus ad robur subtenduntur. Confule sis *Hughmor*, *Disquisit. anatom. L. I. P. 3. c. 8.* *Dimerbroeck, Lib. I. Anat. c. 15.* *Deusing, de F. C. H. P. I. c. 6.* *Tiling. Anat. lien. Sect. I. c. 10.* *Canes* apud fabros ferrarios enutriti, ob aquæ potum, in qua pluries ignitum ferrum extinctum est, exiguos habent *lienes*. *J. Cas. Baricell, in hort. genial. p. m. 170.* Laudatus *Tillingius* non semel in canibus ramulos chyliferos, tum à ventriculo, tum à pancreate ad *lienem* porrectos, vidit. Chylus, quem hæc vasa vhebant, solum aqueus & tenuis erat, ut adeo ex hujus distributione minus oculos incurrerent. Mælent namque omnia vivi corporis tenui quodam & aqueo humido, ita difficile quoque est, ruptis venis dignoscere hunc chylum ab alio sero. Tenue porro per fibras ac venulas non ita transparet, ut lacteum quid aut sanguineum.

§. 30. Canibus sæpè *lienem*, salvâ vitâ, exsectum fuisse, testantur *Bartholin, C. IV. ep. 14. p. m. 55. & ep. 92. p. m. 537. C. II. ep. 77. p. 648.* *Deusing, exercit. de sanguific. §. 79. seqq.* *Warthon. Adenogr. c. 4 p. 13.* *D. Major Anat. I. Kilon. c. 2. §. 21.* *Barbett. L. I. P. prax. c. 10. & Cl. Decker. not. ad Eund.* Hic & *Elisnerus, Præcticus Utratislav. Amicus & Collega Curiosus*, observavit in *canefamella*, *liene* jam destituta & curata, nempe quod post annum circiter à dissectione catulire incipiēs, cumque aliis canibus bis terre congressa, nunquam conceperit, nec catulos produxerit. *Ephem. Germ. Cur. ann. I. obs. 118. p. m. 274.* Anglus vero etiam *canifamella* *lienem* excindi curavit, quæ sanata cum esset, ut paulò post catuliret, admisso cane, non semel, sed bis aut ter, concepit, & aliquot catulos enixa fuit. *Eph. Cur. I. c. & in append. ad h. ann. p. m. 30. Add. T. IV. obs. 164. p. m. 209.*

§. 31. Sed num homini etiam tuto & sine vitæ iactura eximi potest? num etiam homini? Credat, qui volet. Ego cum Excellentibus Viris *Th. Bartholino, C. IV. h. 51. & L. I. anat. ref. c. 16. p. m. 98.* *Moeb. Med. Physiol. c. XVI. p. m. 404.* *Andr. Vesal. H. C. F. L. V. c. 9. p. m. 629.* *Knobloch, inst. anat. disp. VI. qu. 2.* *Higmore, L. I. Anat. P. III. c. 3. p. m. 65.* *Tiling, in digress. de vase brevi lienis. ejusque usus p. m. 47. seqq.* *C. Hofmann, de usu lien. c. 2. p. m. 16.* *Sebiz. L. III. de fac. alim. c. 5. p. m. 725.* *Sennert. L. III. prax. S. IV. c. 7. p. m. 494.* *Bernh. Suevotr. de inspect. vuln. leihal. P. II. c. 13. p. m. 97.* *J. Maithia quest. med. 2. & compluribus aliis*, quos studiosè citat Amicissimus meus *Francus, Heidelberg nostræq. Curios. Acad. Ornamentum, in Continuat. VI. Sat. Med. p. m. 5.* constanter nego. Etenim (I) affirmantium argumenta fracto arundinis innituntur, quem e- (I) ratios mendicant ab *Erasistrato* & *Democrito*, docentibus: *lienem frustra esse factum*.

ſum, ut videre eſt ex Galeno IV. P. II. 15. L. II. de nat. fac. c. 9. L. de aſtrabili
 c. 7. Comm. 3. in Hipp. L. de alim. Huic errori affinem ſe reddidit Ruſſ.
 Ephes. L. II. c. 7. Hinc Plin. L. II. c. 37. credit: lienem intò eximi poſſe cur-
 ſoribus, quæis, Plantinò verbo, in Merc. a. I. S. 2. §. 14. Seditionem facit. At
 nimium ſpiſſus eſt hic error, ut etiam ſerè dubitet Dn. van der Linden
 Med. phyſiol. c. 5. a. 3. §. 34. fueritne ſententia iſta tanti Viri, niſi ſciuiſſet
 ex Senec. L. de tranquillit. anim. c. 15. nullum magnum ingenium ſine mixtura
 dementia unquam fuiſſe. Immotus Ariſt. canon. I. de P. A. 1. & II. Phyſ. 8.
 Natura nihil facit fruſtrà. Et ſi Galen. ſententia L. VI. admin. Anat. 10. vera
 eſſet, aſſerentis cum Pariſan. L. VI. Nob. exercit. 2. & Deuſing. exercit. de
 ſanguif. §. 58. omnia animalia, (ſanguinea) etiam miniſſima, lienem habere,
 quærerem ego: cui bono? ſitamen fruſtrà factus eſt. Sed illis cum En-
 dio in Apolog. pro circulat. ſangu. §. 33. heic pollicem premere reſuſo. Sati-
 us erit Ariſt. ſententiam L. II. H. A. 15. & L. III. P. A. c. 7. tueri. (II) Si iſti
 vix ad ſanſitatem perveniunt, quæis lien vulneratur, experientiâ Tulpii L. II.
 (III) ratio, obſ. 29. quantò magis ſi prorsus auferatur? (III) Maximus lienis uſus. Quis
 autem ille, Eridis pomum hætenus fuit in ſchola noſtra. Elegantiffimus
 Lindannus lib. cit. p. m. 72. ſeqq. diverſorum ſententias operoſè congeſſit.
 Nos cum Cl. Mæbio L. II. Inſt. med. c. 12. p. m. 61. & D. Fromanno, Doctore
 olim noſtro in inclyto Gymnaſio Caſimiriano, de Conſenſ. part. corp. hum. §. 42. judica-
 mus: lienis uſum eſſe ſanguinem arterioſum craſſiorem, per peculiarem arteria
 ramulum. ſuprà cœliacam ortum, recipere, ulterius coquere & ita diſponere, ut
 recrementa ſeroſa, tartarea & melancholica poſtea in aliis locis, e. g. renibus, pan-
 create &c. eò melius evacuari queant. Vel, ut ingenioſiſſimus Willis loquitur
 de Ferment. c. 5. p. m. 28. & L. de febr. c. 1. p. 105. Terreſtris & limoſa ſangu-
 nis pars, qua cruoris velut ſex & caput mortuum eſt, lienem ſubit, & quia ſuc-
 cus hic ob ſaſ fixum fermentefcibilis natura eſt, ulterius in liene coquitur, & exalta-
 tus in fermentū abit, quod denuò ſanguini commiſſum ejus motum & volatiliſſatio-
 nem promovet. Ergo Galen. L. III. de loc. aff. & IV. aph. 21. non ineptè com-
 parat ſecibus vini in dolio ſubſidentibus. (IV) Obſervationem meretur, lie-
 nem quintuplò plures habere arterias quàm Venas, quibus reſciſſis, quan-
 tum ſanguinis diluvium? quæ illius ratio? (V) Tàm arſtè per membra-
 nas peritonæi, & valorum commercium partibus annectitur, ut ſine in-
 flammatione & vicinorum damno eximi nequeat. (VI) Fioravanti Em-
 pirici veritatem ſcribentis, L. II. c. 8. Theſſ. Vit. hum. & L. II. c. 53. ſc (&
 alium) lienem pendentem 32. libr. tutò extraxiſſe, Rod. à Feneſca C. II. Con-
 ſult. Medic. meritò ſuſpectam habet. (VII) Plinio reſpondet Cæl. Aurel.
 L. III. Chronic. paſſ. c. 4. inquiens. Voce quidem id eſſe dictum, ſed officio
 non completum. In canibus equidem & ſuibus reſ fauſtè ſuccedit, teſte
 à Voſſio, homini verò ſine inſigni læſione nunquam arte eximi poterit, utut
 quidam

quidam in *Eph. Germ. Curios. Ann. 1. obs. 29.* affirmet, & *Clarke, Reg. Soc. in Anglia Collega*, recente historiâ *T. IV. Eph. Cur. obs. 165.* fusiùs testetur. Scio, tonsorem vulnerato lienem propendentem per ignorantiam abscidisse, superflite & reconvalescente ægrô. *Ballon. L. II. ephem. p. 351. Th. Bartolin. C. IV. hist. 51. Zac. II. hist. med. Princ. p. 63. & Cl. Kerckring. obs. 11.* docent: posse abesse, ipseque *Arist. IV. de Gen. anim. c. 4. Laurent. Lib. VI. Anat. qm. 25. Becker in cultrivoro p. 83. ac Schenk. III. obs. 7.* exemplis confirmant. Optandum quidem, ut aliquando cum pecoribus propè *Cortynam in Creta* (de quibus *Cæsar. Rhodig. in L. IV. c. 18.*) splene carceremus: at vix sine discrimine sperandum.

§. 32. *Renes canis* habet ordinariè duos: *irestamen* vidit *Cl. Bartho. Renes. C. II. hist. 82.* Et heic scèpè latitant *vermes*, teste eòdem *I. d. Vermem cochlea in star in canis dextro rene*, ut, præter externam renis tunicam, nihil su- *Germes in is,* peresset ex carne, idem annotavit *L. I. Anat. reform. c. 17. p. 116.* Vidit eosdem *Cortnummius & Zephyrus noster Conf. Eph. Germ. Curios. ann. III. obs. 261. p. 473. T. V. obs. 215. & Sennert. L. III. Prax. P. VII. S. I. c. 7. p. 816. Decur. II. Miscell. cur. ann. I. obs. 104. & T. V. At. Med. Hafn. obs. 106.*

§. 33. Putat *Arist. probl. 42.* solum hominem fieri calculosum. Nolo veterum hîc colligere testimonia contrarium probantia, sufficiunt enim domestica. Ministri cujusdam aulici *canis* scæminini generis ex eorum *canis calculosus,* specie, qui simos habent nasos, nec aliorum magnitudinem communiter assequuntur, malè habens, ejulando quiritandoq; solitamq; hilaritatem commutando, non obscurè corporis indispositionem prodidit. Solliciti hospites observant, ipsum in angulo cum dolore mingere, & hinc melius habere; dum igitur illîc eunt, inveniunt *calculum* unà excretum *Pisi magnitudine*, Propinant oleum lini, quò effectum est, ut, plures variæ magnitudinis fuerint subsecuti, quos in Muséo suo custodit *Hercules noster Acad. Salana Decus & gloria. Vid. T. I II. Eph. Cur. Germ. obs. 23.* Alia *catella*, vetula tamen, per plures annos *lapides Gotha* excrevit, scèpe unâ vice plusculos, notante *D. Ludovici.* Et *Galli* non ita pridem in *equo castrato* singularem viderunt *lapidem*, *IV. libr. & IV. Unc. cum dimidia* pendentem, figurâ rotundum & aliquantulum planum, *Vid. T. IV. Ephem. Erudit. à Cl. Nitschio latinis. donat. p. m. 47. Conf. Libav. in cist. med. Hornung. ep. 78. Phosphorum nostrum de mir. lapid. nat. p. m. 95. & Th. I V. Eph. Cur. Germ. obs. 167. & T. I II. obs. 246.* In Augusta *Norimb. Bibliotheca* adhuc servatur *calculus* miræ formæ & magnitudinis è *canis vesica* ex- *Vesica canis emptus,* quo de etiam *J. Jac. Leibniz. in laudat. Biblioth. memorabilib. pag. 16. calculosa.* Cùm *D. D. Winckler, Archiater Brandenb. Amicus Curiosus, Heydelbergæ* commoraretur, Illustr. DD. Barones à *Schwarzenburg, Comeniales sui, canem* alebant egregium, qui magno cum dolore moriebatur. Suspicio erat de

exhibito veneno. Apertò autem cadavere *tota vesica calculis repleta*, & collum ipsius totum ab iis obstructum erat, ut ex literis Ejus didici. Vide etiam de canis vesica Lugdun. Goshofr. Hegenitii Itin. Holland. p. 108.

Ureterca

§. 34. Ureteres canum cum sint longitudine pares, dexter tamen superius vesicæ committitur; sinister verò inferiùs paulò suprà cervicem: adeò quantum depressus est ren sinister, tanto inferius inseritur urinæ canalis in vesicam. Severin. Zool. P. IV. p. m. 305.

Vasa urinae nova.

§. 35. Bellæ & subtiles Anonymi Curiosi conjecturæ de nova via seri ad renes delabentis, in Eph. Germ. Cur. ann. II. obs. 157. & appositæ sunt notæ ad hanc obs. p. m. 401. Vidimus etiam manifestè in renibus, quomodo à pelvi, per glandulosam substantiam, usq; in carnosam renum partem, fibræ quædam albæ deducerentur, per quas serum colaretur. Ipsa autem glandulosa substantia si premeretur, nil nisi serum emisit, carnosæ verò simul sanguinem.

Vasa spermatica.

§. 36. In masculo cane vidit Wepfer. Eph. Cur. Germ. Ann. III. obs. 167. p. m. 315. post vesicam vasa deferentia ampliora facta, ut pennam anserinam admiserint. Illorum tunica externa nervea, interna laxa circulis nerveis, sed humilibus, prædita erat, obliterabantur vasa, antequam urethram rubram attingebant in corpore glanduloso, in postica vesicæ parte circa collum sito, hoc prostatu dixerim: eratq; magnitudine & formâ castaneæ majoris, apice deorsum protenso, crassitie uncie dimidiæ, pulposum, tegebatur membranâ musculosâ fibris rectis prædita: in parte ejus sinistra invenit cavitatem nucis avellanæ capacem, in dextra verò parte hæc cavitas aberat, at substantia ejus spongiosa fuerat, tum sinus sinistræ partis, tum substantia spongiosa profuderant liquorem turbidum lacteum. Urethro rubra triplò amplior & rubicundior urethra peni subarsa: circumdabatur musculo robusto à monticulo ad Isthmum, musculò fibris circularibus præditò Valvula in Isthmo aberat. Nullum vestigium vel vesicularum seminalium, vel prostaticarum aliarum, reperire potuit.

Testes.

§. 37. Testes habet canis propendulos ordinariè binos, interdum coalitos. Eph. Cur. Germ. ann. III. obs. 110. Exsecis fit ingeniosior. Spiritus enim vitales in materiam seminis, qui absumebantur, cerebro ad imaginationis & ingenii celeritatem in castrato famulantur. Rosino. de Part. generat. dicat. P. I. c. 1. §. 8.

Vasa pampiniformia.

§. 38. Vasa pampiniformia in canibus ubi testam attingunt, non intrant substantiam ejus ullo ramo visibili, sed se diffundunt per tunicam solam propriam, albugineam, præcipuò ramò, ab uno extremo ad aliud procedente, ubi disparet.

Renis.

§. 39. Substantia penis ossea est, uti etiam in Musto, vulpe, balæna, & quibusdam aliis brutis. Hinc crura attollit inter mingendum aduktior

canis.

canis. Catuli verò, cum membrum molle habeant, (*incurvum & concavum* delineat *Hesperus noster in Anat. Kilon. c. 2. §. 24. p. m. 11.*) ut versùs terram flexi queat, non elevant pedem. Cum, sublatò crure, mingunt, apti sunt ad Venerem. Famellæ confidentes lotium emittunt, quædam tamen elatò etiam crure. *Arist. L. VI. H. A. c. 20. Vincent, in specul. Nat. L. XIX. c. 15.* Cur autem plerumq; *secus parietes* mingunt? quatuor incedunt pedibus, unò igitur elevatò, calum timerent, nisi essent penes aliquid, quò se possent sustinere.

cur plerumq;
que secus
parietes
mingant?
Obers.
anatom.

§. 40. *Tuba uterina*, seu vas feminale deferens, sui lateris cornu non rectò ductù, sed magis tortuosò, intrat, imò non adeò cornu hoc ingreditur, quàm quòd ab eo procedat, sicq; ejusdem continuatio sit. Procedens autem ab utero, antequam testem attingat extremo altero, circulariter eum ambit, Attingens testem haud videtur eidem uniri, licèt ita senserint Anatomici. Continuatio enim hæc non potest demonstrari. Idem hîc quod in ovibus, vitulis, aliisq; locum habere censeo, apertam nempe tubam eo extremo esse, quod testis proximum. Conf. sis *exercit. anat. de Tuba Uteri* Suavissimi *Zephyri* mei. Dissectò uterò inveniuntur involuti foetus. Placentam uterinam, quæ in muliere ut plurimum *unica* tantum habetur, licèt embryones plures occurrerint, in *canibus* totuplicem semper vidi, quotuplex foetus ipse. Singuli hîc suam habent placentam singularem. Formatur hæc in cingulum aliquod, quod foetum ambit. Vid. quæ hîc de re fusiùs proposuit *Zephyrus* meus in *sua disquisit. anat. de Placenta uteri*. Membranas foetum ambientes quatuor etiam in *canibus* semper observavimus, quarum tres priores ipsis cum mulieribus communes sunt, ultima propria, inde & *canina* dicta, Prima est *chorion*, omnium extima, duplex hæc videtur, in se una eò quòd placenta, cinguliformam hîc habens, foetum medium qs. dividat; unde ex utroq; ejus latere *chorion* quærendum. Hanc membranam matres subito devorant, & sic etiam obstetricis munere funguntur, & mordicus umbilicum, cum nullo hîc ipsis amplius usui esse queat, abscindunt. Secunda *Alantois* est, urinæ conceptaculum, in placentiferis animalibus, qualia mulieres, *canes*, feles &c. *urinaria* vocanda. *Chorio* hæc subtenfa est, foetum totum cum *amnio* in se continens, propè divaricationem funiculi duplicaturâ sui (quod in muliere non obtinet) cavitatem inter se & cingulum constituens, membranæ quartæ seu *canina* destinata. Terti^a *amnios* est, nutritium humorem foetumq; integrum continens, adeoq; inter humorem hunc & urinam, membranâ præcedente urinariâ detentam, residens. Quarta *Alantoidem* quidem repræsentat figurâ, usui tamen longè diverso destinatur. Occurrit hæc in *cane* & fele, sub cingulo sita, propè funiculi umbilicalis divaricationes, ubi vasa ab invicem discedere incipiunt,

G 2

& ver-

& versus placentam pergere. In longum extenditur, in cavitate quadam cum prorsus in finem à membranis aliis, illac coeuntibus, facta, & utrinq; ligamento cartilagineo, albiſſimo, & qs. fibula, iisdem in sui extremitatibus alligatur. Quoad ceteras partes nunquam cavitatis suae parietibus arcte adhæret, sed ferè libera pendet. In gestationis initio magna est, & humoris plena, ut multò copiosius hîc quàm in ceteris membranis simul sumtis conspiciatur. Venis & arteriis frequentissimè spargitur, quibus peculiaribus ex mesenterio oriundis donatur. Progressu autem temporis decreſcit paulatim, donec, succo omni absumto, membranulam choroidem in cerebro adeò accuratè imitatur, ut ex emta incautis imponere queat. Succus hîc reservatus minimè urina est, sed *nabris quid*, quod foetui prioribus septimanis impenditur, idq; per vasa peculiara. De membranis hisce bellè etiam discurrit *Needham. L. de foet. informato c. 3.* ubi plura hîc facientia videri possunt. Innumeros lacteos ramos per uteri ligamenta, ad ipsa cornua totumq; uteri corpus, decurrentia in catella foeta vidit Amicissimus meus *Zephyrus*.

hacten ram
ut uterum.

catella ore
aperit la-
tent in am-
nio.

§ 41. In amni liquore catelli latent ore aperto & linguâ non nihil exsertâ. *Bartholin. C. II. b. 82.* Extra dubium aluntur per os, ut embryo, quod licet multi negent, sic tamen est. Vid. *Deusing. Genes. Microcosm. in cur. secund. P. II. S. IV. p. m. 310. seqq.* *Harvej. exercit. de gen. anim. 5. 8. p. m. 262.* *Barbat. de Sanguin. & serop. m. 35.* *Bartholin. de lact. thoracic. c. 10. p. m. 31.* *Seger in orthod. nutrit.*

Obſerv. a-
natom.

nabuli ut-
erini.

§ 42. Sanguinis periodum monstraturus, canis ventrem infimum aperi, venasq; (uterinas, ut in mea sectione feci,) liga, quæ ligatæ uterum versus maximè intumescunt, versus cor autem detumescunt. Idem fac in arteriis, & contrarium notabis. Quæ verò multi hactenus de tubulis in uteri substantiam exsculptis (vid. *Riolan. animadv. ad Banhin. p. m. 123.*) disceptarunt, meâ equidem censurâ *Cl. Lindannus Med. Physiol. c. VII. art. 10. §. 105 p. m. 302.* optimè composuit. Et hanc sententiam experimento quodam anatomico illustrat *Eruditus Juvenis Bernh. Barnstorff, in disp. inaugur. de morb. Virgineo, habet. Rosloch. ann. 1670. d. 15. Sept. c. 3. §. 5.*

canis her-
maphrodi-
tis.

luc virile.

§ 43. Canem & equam hermaphroditos Antverpiæ vidit *Cardanus L. V. II. de rer. variet. c. 33. p. m. 343.* Refert *Cass. à Reys camp. elys. juc. qq. n. 13.* ex *Cal. Calcag.* duos catellos à cane mare fuisse lactatos, ita ut magnâ omnium admiratione matris vice perfunetus sit masculus. Add. *H. Salmut. in repert. nov. tit. 10. p. m. 215.* Sic in viris lac notârunt *Borell. C. I. obs. 49.* *Bartholin. L. II. Anat. reform. c. 1. p. m. 213.* & *C. II. I. epist. 38.* *Laurenb. C. III. Acerr. Philol. b. 82.* *Arist. L. I. c. 12.* & *L. III. de Gen. anim. c. 20.* *Vesal. L. V. de C. H. F. c. 18.* *Marcell. Donat. de variol. & morbill. c. 8.* *C. à Reys Camp. elys. juc. qq. 27. n. 9.* *Schenck. II. obs. 290.* *Jonston. Thaummat. nat. Cl. X. c. 5. a. 2.* *Eph. Cur. Germ.*

Germ. ann. II. observ. 135. cum schol. & ann. VIII. obs. 86. Andr. Laurent. L. II. Anat. qu. 2. Alex. Bened. L. III. c. 4. Et licet Knobloch. Inst. anat. disp. IX. c. 1. §. 1. lac istud ad alendum planè ineptum censeat, ipsa experientia tamen confutatur. Hirci quoque lac habuere, teste Aristot. L. III. Hist. c. 20. Matthiol. L. III. Fr. Xaverio epist. 3. Nierenb. L. IX. H. N. c. 68. Aldrovand. in Bisulc. c. 9. Nequaquam igitur ad valorem, hircos mulgere, ut cecinit altera Natura, Ecl. III. v. 90. quò encomiò Maronem mactat Scalig. L. III. Poet. c. 4. Vidit Nierenberg. Lib. IX. c. 68. Sterilem & multam aliam copiosò lacte nutrientem. Lac immediata chyli soboles est, quod Deusing. in dissert. de lacte, Mæbius Fund. Med. Physf. c. 20. p. m. 567. & L. I. Inst. med. c. 4. p. m. 13. cum Endio in Apolog. pro circulat. sanguin. digress. 5. p. m. 186. seqq. Solidè probarunt, quicquid etiam contradicat Multiscius Lindanius dissert. de lacte habit. Franequer. 1649. In cane virgine lac observavit Libavius. Vid. Cist. med. Horæung. ep. 47. & alii in puellis idem Bartholin. L. II. Anat. Ref. c. 1. p. m. 215. Salmuth. C. I. obs. in puellis. 92. Sebitz. L. III. de alim. p. m. 753. C. Reys. camp. elys. juc. qq. 47. n. 3. etiam recens natis, Cardan. L. XII. de subtilit. quod nuper Cl. Schmidius, & recens Physf. Gedanens. exemplò nobilis puellæ duarum septimanarum denuò natis. confirmavit. Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 86. Nec est, quòd putes cum plebe, lac virginum amissæ Virginitatis esse. Vid. Sennert. L. IV. Prax. P. II. S. 3. c. 1. qu. 4. Adde memorabilem Optimi nostri Garmanni historiam de mirac. mort. L. I. tit. 3. §. 12. & Joh. Henr. Lots disp. de Furibus obstetric. habit. Jen. 1671. thes. 13. sequ.

§. 44. *Æquè mares & femine canes annicula magna ex parte coeunt. Ultriusque ætas ad æquari debet, si bonos cupias. Vidi famellam septimò à nativitate mense unum peperisse catulum mortuum, omni tamen numerò perfectum. Ita impuberes generasse ac peperisse, non unū testatur exemplū apud Coel. Rhodig. L. XIV. L. A. c. 8. Danæum, L. II. Ethic. c. 14. Savanarol. Tr. VI. c. 21. rubr. 6. Plin. L. VII. c. 2. Do. nat. L. IV. H. M. c. 14. Olear. L. II. Itin. Persic. c. 12. p. m. 126. Mandelsloh L. I. Itin. orient. c. 39. & in epist. ad Olear. scripta Slesvici An. 1645. edit. p. m. XI. Bartholin. C. V. h. 17. Busbequ. epist. 3. Aloys. Cardamust. navigat. c. 73. Conf. Sat. Med. contin. 3. Celeberrimi nostri Franci.*

§. 45. *Coitum nusquam averfantur canes, nec tempus observant, quæ diximus supra cap. I. §. 5. Mens. Jan. ac Febr. summâ diligentia pariq; studiò pasci necesse est, ac omni labore solvi, ut eas coeundi libido incesset cum optimis quibusque canibus, ut ita genus per bonos usque conservetur. Postquam autem amore percita fuerit famella, & requisiverit maritum, contineto eam dies plus minus decem, deinde aliquando admittito, & semen statim continebit. Ceterum, interea dum*

pro venato-
re.
quo-
do?
signum ca-
tulionis.
quandis
coeant?
somnia
Mizaldi.
cur à coitu
cohaerant?

cocunt, facito *canem* cum mare in cellulam aliquò concludas, nec pro-
sus committas, ut quisquam cocuntes intueatur. Namq; si tum videan-
tur, *canes* venationi inutiles parient. Ethoc venatores longâ experien-
tiâ, edocti memoriz tradiderunt. Post coitum verò *canis* femina gravi-
da in venationem ne producat, ut ne, aut cupiditate cursûs nimia, ca-
tulos corrumpat, aut, si abortum faciat, ipsa pereat, inquit *Demetr. Con-*
stant. Libr. de cura canum c. 1. Cavendum etiam, ne ex eadem matre prog-
nati simul misceantur in coitu. Reâ igitur *Donadilla, Scotorum Rex,*
venationis studiosissimus, *canum venaticorum* misturam vetuit cum suis
genericibus. *Zwinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 3636.* Cùm canunt, mares è
longinquo odorantur. Prominens genitale fœminarum certum catuli-
tionis signum. Implentur unò initû, non nunquam plures accedunt.
Coeunt usque ad annum octavum vel decimum. Tunc enim pariendi
generandique vim senectus sensim exhaurit. Si mas, ex quo concepit
fœmella, occiditur, *gravidâ abortit*, dicit *Mizald. C. IX. b. 16.* At nugæ
sunt, & nihil amplius.

§. 46. A coitu (quem *Clitomachus* nunquam aspexit *Zwinger. Th. V. H. T. II. p. m. 2256.* & à cujus adspicû ego primarium *Benedictina* familiæ
Cœnobitam insolitos paroxysmos epilepticos sustinuisse, non semel vi-
di) ordinariè coherant. Causam putat esse *Sperling. L. III. Zool. c. 19. qu. 3.*
cum *Ol. Wormio L. III. Musei c. 23. p. 321.* officulum in medio penis positum,
circa quod spiritus & humores aggregantur. Causa in mare est. Scilicet
intumescencia partis pudendi posterioris, quæ ventrem spectat. Hæc enim
semine & spiritû impletur, nec detumescit penis, donec semen planè
emissum sit. Itaque turgidus exire nequitè vulva fœminæ. *Sebutz. L. III. de alim. fac. p. m. 625. f. Faber, Lynceus l. d. p. 477.* mares in coitu cohaeren-
tes. Ita *Gallus* quidam in coitu, *canum* instar, junctus remansit, quod à
nimio ardore partium genitalium provenisse putat *Borell. C. II. obs. 31.* vel,
quod à *Zibetho*, quò, voluptatis augendæ gratiâ, balanum inunxerat,
partes hæ calefactæ & irritatæ fuerint. Oportuit igitur clysteribus par-
tes illas emollire, ut separaretur. Similem historiam de cive *Jenensi* mi-
hi retulit *Godofr. Hoffmann. U. J. C. Amicus antiquus.* Talemq; observa-
vit *Excell. D. D. Ludovici, Archiater Gothanus.* Sponsus, qui tale quid
primâ nocte passus, id postmodum fassus est laudato Medico, non glan-
dem solum, sed & anticam penis partem arctissime fuisse strictam, liberave-
ratq; se post horas aliquot ridiculâ ratione, quam *Perf.* aliò sensû *Sat.*
nî fallor, ultimâ posuit. Et tamen sponsa, cui superindormiverat,
menstrualis fuit, at annosa Virgo. Idem de *Rugianis* refert *Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 412.* & *Mizald. C. VIII. Mem. §. 99.* *Tigrides* etiam, fœ-
linæ conformationi propinquiore, coherere, quidam adhuc dum su-
stinere

finire volunt. In *anatum* copulatarum separatione pariter observamus quandam vehementiam, sed hinc protuberat aliquantum extremitas, *cani* non, vel parum.

§. 47. Prudenter autem *Aegyptii* *canes* suos ad coitum pigros *salsamen-* *Sal acuis*
is excitabant. *Boosch. Lib. II. Hist. med. c. 29. Cl. Clauder. in disp. de Sale habit.* *Venerem.*
Jen. 1650. c. 5. quam reperies in Otio Jenensi D. D. J. Christfrid. Sagittar,
olim Hist. & Poef. libid. PP. postea Superintend. Altenb. p. m. 532. seqq. Sal se. cos
amoris. Non tantum individui duratio. sed & speciei propagatio a principio sa-
lino dependet. Willis de ferment. c. 2. p. m. 8. Animalium facundationi, ait He-
sperus noster de Caner. & serpent. petref. §. 23. maxime omnium inservit Sal: &
sine salis activitate nulla sit seminum fabrica, nulla in utero conceptio. nulla eorum-
dem in utero suscitatio, atq; ad formam partium perfectiorem reductio. Conf. Mi-
zald. Memorab. C. III. §. 55. & 71. Hinc Aegyptii sacerdotes sale abstinebant
observandam castitatem. Plut. III. Symp. probt. 19. Mures propter facundi-
tatem salis cupidissimi Plin. L. XX. c. 25. Sebiz de alim. fac. L. II. p. 542. &
Lemn. L. II. de O. N. c. 36. Catè igitur Venus è salsamaris spuma procreata
figitur. Camphoram verò æstus venereos extinguere, experientiâ Scia-
lig. exercit. 104. S. VIII. & nostrâ, si quæ est T. VII. Ephem. Cur. Germ. p. m.
743. refellitur.

§. 48. Cocunt autem *canes*, cum maris tum *fæminæ*, cum *lupis* eti- *canes cum*
am, vulpibus, lænis & aliis brutis. Sunt enim libidinosisimæ bestię, *aliis brutis*
Quare etiam non raro superfætant, notante *Straussio de fæt. Muscipont. p. m.*
6. *Fernel. L. VII. Physiol. c. 12. Zacch. L. I. t. 3. qu. 3.* *superfætatio*

§. 49. Uterum gerit *canis* *fæmina* 60 dies aut ad summum 63. Quæ in a- *canis gra-*
natome *canis* partui vicinæ non ita pridem notavit *Sampsonius*, *Med. Lon-*
din. pulcræ sunt & publica. *Eph. Cur. Germ. ann. III. obs. 172. Instante par-*
tù angulum feligunt, struunt cubile, & præparant se. Quendam *cervum* *canis in su-*
insequentem diversos perperisse *catulos*, scimus ex *Nierenb. L. IX. H. N. 2a. parient.*
c. 40. magis tamen admirabile, quod *Harvens exercit. de partu p. m. 380. de*
muliere recenset.

§. 50. *Crocus* in *Susonia* optimus; quod experimento suo in *canes* et- *crocus in*
iam nuper me certiorem fecit *Amicus*. Curiosus *Hertodius* *cani* trium seu *Susonia-*
quatuor septimanarum gravidæ toto gestationis tempore tam cibum *observation*
quàm potum *crocò* tinctum exhibuit, donec octo forsan dies ad partum
superessent, ubi ultimis tribus diebus etiam ad duas drachm. & tres *crocò*
jusculis addidit, hocq; effecit, ut *catelli* de nigro ad albedinem variegati colo-
ris hinc inde volutantes albidiores cutis particulas plenariè *crocò* colore
tinctas habuerint. *Eph. Cur. Germ. ann. I. obs. 60.*

§. 51. Vidi nobilis matronæ *canicula*, cujus vulvam (ne à masculo *canis* *vulva*
imprægnaretur,) *Domina* argenteo annulo infibulârat, *Canis* tamen pe- *canis*
perit.

*E*qua. perit gemellos. Similem historiam de equa infibulata refert. Summus Harvæus exercit. de Partu p. m. 269. D. D. Henr. à Moinichen, Reg. in Dania Medicus, vidit Romæ puellam, quæ à nativitate vulvâ habuit clausam, relicto saltem exiguo foramine, per quod urina & menses fluebant; ipsa tamen imprægnata statò tempore peperit filium, vulvâ antè ferrò apertâ. Vid. obs. 13. à laudat. Moinichenio Th. Barthol. transmiss.

quot pariat
canis.

Historia no-
tabilis.

§. 52. Communiter sex aut quinque pariunt, plures tamen etiam, ut XVIII. & XIX. ex observatione Alberti. Melitenses plerumq; unum seu duos. Mens. Maj. nati optimi habentur: utq; nobiliores, eo studiose educandi, ceteros, qui mali characteris sunt, abjicimus in amnem. *Irmentruda*, *Isenhardi*, Comitis *Altorsini* in *Suevia*, conjux bis senos enixa filios, unò retentò, omnes in aquam conjici iussit. Maritus autem fortè vetulam, cui opus demandatum, offendens rogabat: quid occulceret portaretvè? regeffit ista, canes: Cedò igitur, ait Comes, si qui ad venerationem apti, servabimus. Sic dolò detectò pusiones servati. Zeiler. Theat. Tragic. hist. 24. p. m. 989. Idem de *Gebhard. I.* Comitis *Quersfurtensis*, conjuge recitat *Spangenberg. L. II. Chronic. Quersfurt. c. XI. p. m. 134. seqq.*

purgatio à
partu.

experimen-
ta vulgi.

catuli à
matre alen-
di.
Satum pro
mulieribus

Matres sunt
nutrices,
non mere-
trices.

§. 53. A partu per aliquot dies rejiciunt crassum & humidum phlegma ac macrescunt. Quintò vel sextò demum mense scæmina marem rursus admittit, etiam citius. Vulgi experimenta, quæ probare conatur, quisquam præstantissimus catulorum, vid. sis apud *Gesner. hist. anim. p. m. 87. in Κυνότοφ. Phamon. c. 2. Petr. Angelin. L. V. Cynaget. p. m. 145.* Est & alia proba catuli melioris. In libram imposito omnes, & graviorem eligito. Quos verò tute retinere volueris, fac sis ab ipsa matre alantur, & non ab altera quavis etiam. Τὸ γὰρ τῆς μητρὸς γάλα πλεονέκτημα ἔστιν. Lac namq; matris utilissimum. Utinam & terq; quaterq; ò utinam! hoc nostræ intelligerent mulierculæ, & legem istam à *Cl. Scheurlio* diff. IV. Polit. th. 16. conditam sobriè expenderent, næ infinita Reip. mala averterentur. Vid. in hanc sententiam fusiùs *Arist. V. II. Polit. 17. Danaum L. II. Pol. c. ult. Rittershus. ad L. I. Oppian. cynaget. v. 453. p. m. 40. Keckermann. Cours. Phil. disp. XXVIII. qu. 18. G. Horn. L. III. H. N. c. 20. Knipschild. de Jur. Civit. imp. L. V. c. 18. n. 8. seqq. Reys in camp. ehs. jucund. qq. 47. Heider. Polit. c. 1. f. m. 124. Gellium L. XII. c. 1. Servedram. Symb. Polit. 1. Macrobi. L. V. c. 11. Hymor. disqu. anat. L. I. P. I. c. 2. p. m. 122. Liebenthal. Colleg. Polit. exerc. 1 v. Coroll. 5. p. m. 147. Balduin. L. IV. c. 14. cas. conscient. 3. p. m. 1223. seqq. Plut. de puer. inst. Canonher. in L. liber. Hipp. aph. Vol. I. p. m. 446. seqq. Harprecht. P. I. disqu. 1. th. 14. Scheurl. l. cit. Bernegger. qq. miscell. ex Taciton. 115. Arnif. L. I. Polit. c. 18. p. m. 561. Speidel. in speculo sub voce Cāug. Ammp. m. 1108. Et ficul;*

Et ficulneæ sunt Gallegi de la Serna ratiunculae in contrarium allatae. *L. de Serna deli-*
alend. foet. ration. c. 8. Nemesis autem divina est, quâ de ex relationibus *rans.*
 publ. ann. 1671. Sachs. noster in *Eph. Cur. ann. II, obs. 155. in schol. p. m. 245.* *Nemesis*
divina.

§. 54. Sicuti autem monstra portentaq; passim fiunt, & mulieres inso-
 lita pariunt, putâ elephantum, *Plin. L. VII. c. 3. Th. Europ. T. VI I. p. m. 115. soliti.*
 draconem *Th. Europ. T. VII. p. m. 703. leonem Abb. Ursberg, in chron. p. m. 351.*
mures, Borell. C. III. obs. 73. & C. IV. obs. 100. glirem, Bartholin. C. I. obs. 10.
 quod & Isennaci factum esse refert *Weinrich. L. de monstris c. 17. p. m. 161.*
canem & felem, testis Jacob. Philipp. Bergomensi, Ord. Eremit. S. August. in
supplem. Chron. impress. Venetiis A. C. 1483. & quidem L. XV. p. m. 175. c. p. Add.
Schenck. IV. obs. 731. & Eph. Curios. Germ. Decur. II. ann. I. obs. 1. in schol. nec non
Schott. L. V. Phys. Curios. c. 5. Ita brutorum natura haud raro à destinato le-
 gitimi foetus opere variè aberrat. Apud *Val. Maxim. L. I. c. 6. ext. n. 1.*
 equa peperit leporem. & apud *Cael. Rhodig. L. XIII. A. L. c. 14. ovis leonem,*
 bos agnum *Gobel. Person. Cosmodr. at. v. 1. c. 4. An. 1631. Mens. Jun. enixa est*
felis in Austria duos canes & unum felem, qui S. C. Maj. oblatis sunt. Th.
Europ. T. II. p. m. 415. An. 1676. Mens. Jul. Hüxaria ad Visurgim canis
 unâ cum tribus catulis peperit felem, sed quæ aures habuit caninas, & brevî
 mortua est. De lupo canem pariente vid. *hist. monstror. Schenck. p. m. 112.*
 Nuper in Dania vacca unâ cum vitulo etiam XXX. catulos caninos in vulva *Vacca pepe-*
 habuit. Omnes erant vivi, quorum singuli in sua membrana suoque lo- *rit-ganer.*
 co latebant. An canes pastores aut villatici vaccam conscenderint, an
 aliunde canis forma inducta, vel an cotyledones astantibus imposuerint,
 dubitat, hoc qui scribit, ô *Saupeles Bartholin. Vol. II. At. Hafniens. obs. 2.*
 Scripsi nuper Venerando seni, penitus indagaturus inaudita hujus hi-
 storiarum fidem. Ad nihil exinde rescivit amplius. Retur Pollux noster,
 molas fuisse caninam figuram præ se ferentes, quod cunprimis ex numero
 foetuum caninorum colligit, nec vixisse repugnat, si quis vitam molarum
 in quadam vasorum palpitazione & pulsâ consistere, cum eodem asserat. Nec
 inanem tamen Magni Bartolini conjecturam de cotyledonibus (de quibus
 nervosè & prolixè *Lindan. Med. Phys. c. VII. art. 11. Fabric. ab Aquapend.*
L. de form. foet. P. I. c. 4. & Highmor. disquis. anat. L. I. P. IV. c. 6.) æstimat.
 Certè si in ovis vaccinis (ut ex Neoteriicorum hypothese loquimur,) non
 nisi bovini aut vaccini corporis latet delineatio, quomodo illa licet cani-
 num, aut humanum, superveniat sperma, extingui, & alius corporis
 idea introduci poterit, cum saltem ad idearum evolutionem masculum se-
 men suum conferat symbolum? Dixerim ergo:

Nil spernat auris, nec tamen credat statim.

§. 55. At si omnia, secundum *Harvæum exercit. de gener. animal. 43. ex canis ex o-*

H

ovis, 80.

ovo, quidn̄ etiam canis, homo &c. Vid. *Stenonij* mei observ. 88. T. II. Aët. Med. Haf. p. m. 210. *Casp. Bartolin. Th. F. epist. anat. Rom. an. 1676. edit. aut. T. V. Aët. Med. Hafn. obs. 14. & 15. Paul. Brand. dissert. de ovo humano Hafn. edit. in 4. an. 1677. & Viridung. in Eph. Germ. Curios. ann. II, obs. 68. ac Kerckringii Anthropogen. Ichnogr. Conf. Garmanni nostri auream dissert. de ovo humano. D. de Graaf L. de mulier. Organ. c. xii. p. 176. seqq. & Excell. mei Franci Satyr. Med. Contin. IV. c. f. ac T. VI. Eph. Cur. Germ. obs. 196. seqq.*

ovis ovipar-
um.

§. 56. Hoc etiam mirabile, quod *Jungius*, Collega Curiosus, in *Ephem. nostris* T. II obs. 250. de cane oviparo habet; qui cum escam quandam a rustica, singulari artificio pro galinis suis, ut ova copiosiora & majora paterent, præparatam devoraret, dominum suum in itinere insequens aliquot ova, unum post alterum, pluribus conspicientibus, per alvum excludere visus est, unde multum debilitatus, escâ illâ excretâ, pristino vigori restitutus fuit. Conf. *Thes. Præst. adanct. Besolæ* p. m. 389. B. Idem

rusticus.

prorsus de rustico bonâ fide mihi narravit Amicus. Idem de alio cane in Westphalia, ova per os excludente, audivimus. Vera ova fuisse, quis cre-

de mulier.

det? Mulierem tamen *Norwagicam*, loco foetus humani, duo ova gallinaeis simillima exclusisse, quorum unum fractum vitellum habuit & albumen, testatur *Bartholin. Decus Boreale, C. I. b. 4. & in agro Vincentino* idem observavit *Rhod. C. III. obs. 57. Add. Viridung. obs. in Eph. Curios. ann. III. p. m. 214. Hafniae* quoq; uxor post multos dolores peperit ovum, sed testâ molliusculâ, quò statim apprehensô, ut quid rei esset, pressius intueretur, compressâ manû imprudentius fregit, nec, præter statum, quicquam invenit, putamina vero molliâ putrida abiecit in sterquilinum. *Barthol. C. III. ep. 27. p. m. 101. De ovo in bovis ventriculo invento vid. Schenck. hist. de monstr. p. m. 129. De gallo oviparo Hafniensi Idem Bartholin. C. III. ep. 52. & C. I. hist. anat. 99. de alio Eph. Germ. Curios. ann. II, obs. 177. & ann. IV. in analect. p. m. 301. Decur. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 145. J. Faber. Lynceus, in exposit. nov. Hispan. anim. p. m. 773. Lemn. L. IV. O. N. c. 12. & Cl. Kirchmayer in dissert. de Basilisco c. 3. §. 2. At simile non est idem. Massam oviformem (qualem in muliere Lips. observavit *Salmut C. II. obs. 7.*) gallus potest*

boi.

gallus.

reicere, sed basiliscum inde generari, ne jurantibus credo cum *Aldrovand. L. IV. Ornith. c. 1. p. m. 104. Vid. absurdam & fictitiam hanc genesis fusiùs damnatam à Sebiz. L. III. de fac. alim. c. 12. p. m. 954. Kirchmayer. loc. cit. Borell. C. IV. obs. 10. Sennert. de Conf. & dissens. Ergo, si basilisci sunt, (quidam enim cum *Matthiol. in L. VI. Diosc. c. ult. Hermol. Barbaro L. II. Coroll. c. 219. in Diosc. Cardan. L. I. de venen. c. 16. Vairo L. II. de fascin. c. p. m. 114.)* negant, nullam aliunde habent originem, nisi è suo semine. Canis generat canem; homo hominem; basiliscus basiliscum &c. Fabulosam istam, & tam Scripturæ, quàm Naturæ adversam generationem æqui vocam omninò explodimus & aversamur. *Miscell. Cur. ann. III. obs. 128.**

basiliscus
ex ovo
galli?

§. 57.

§. 57. Absurdum nobis est, ait *Sperling*, L. III, Zool. c. 6. q. 3. & L. I. *Inst. Phys.* c. 9. qu. 15. cum *Nierenb.* L. V. *Hist. nat.* c. 6. ex hominis & bruti congressu verum edi posse hominem. Sed *Excell. Bartholino C. V. h.* 87. pro vero narratum est, in aula Ducis cujusdam Gallici ex cane filiam natam esse cuidam fœminæ eleganti formâ, & matri similiorem, quàm patri. Nam nihil caninum præ se ferebat, nisi quòd in lecto se volutâre. *Conf. Elian.* L. VII, de anim. c. 19. & *Cardan.* de variet. rer. L. VII. c. 31. p. m. 239. Venustè *Paulus Macias* apud *Aldrovand.* L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 486. in *Philocynam*, canis amore flagrantem. *Attilam Hunnorum Regem*, ex muliere à cane constuprata ortum tradunt Historici. C. à *Reys in camp. elys. juc.* q. 45. n. 34. Sed signum videtur. Nam apud *Jordanum* (vulgò *Jordanum*) *Nauclerum*, & *(allimachum)* *Attilæ pater Mundizuccus*, seu *Mundinchus*, vel *Mundizius*, aut *Mazuchus* nominatur. Quòd verò *Licet* l. a. p. m. 182. memorat, exemplum est sine exemplo, de muliere sc, quæ sub imperio Ducis *Lotharii A. C. 854.* partum edidit specie hominis & canis, corporibus integerrimè conjunctis, dorso connexis ac dorfi spina solidissimè conglutinatis. Hoc verò abominabile, quod apud *Olear.* L. III. *Itin. Persic.* p. m. 481. legimus de quodam in universali contractura, iussu Medicorum, cum magna cane coeunte. Constans etiam traditio, *Pegusianus* & *Siniatos*, Indiæ gentes, originem duxisse à cane, qui cum puella naufraga corpus miscuerat. *Schott.* L. III. *Phys. Curios.* c. 5. §. 2. *Joh. de Barres*, citante *Delrio disq. magic.* p. 380. Succicam virginem ex urso gravidam filium peperisse, cui à parente ursi nomen impositum, scimus ex *Sax. Grammat.* L. X. *Hist. Dan.* & *Ol. Magno*, L. XVIII, c. 30. *Damoni* id imputat *Del-Rio* L. II. *disquis. magic.* qu. 14. *Cent. Magdenb.* C. X. c. 13. p. m. 639. historiam hanc inter *Ovidii metamorphoses* reponunt, addunt tamen: raptorem istum fuisse hominem, nomine *Biorn*, ut in *Borea* vocant ursum, Quæ sententia etiam est nostra, & *Cl. Stephani* in not. ad *Sax. Grammat.* p. m. 210. Credibile tamen, ex urso imprægnari posse virginem. Sunt enim sequioris sexûs amantissimi. De pueris ex equa natis vid. *Höpfner.* apud *Horst.* S. IV. ep. med. p. m. 379. Fuit in Belgio nefarius quidam, qui vacca se commiscuit, quæ perfectum & pulchrum puerum postea peperit, qui baptizatus pietatis addixit, & seriâ poenitentia patris sui crimina expiavit. *Delrio* l. c. p. m. 382. Sensit tamen in animo propensiones vaccinas pascendi prata, & herbas ruminandi. Sed à vacca natum abnuit, & vaccæ parturienti vento gravidæ à diabolo suppositum fingit *Del-Rio* l. cit. Quod voluntarium assertum nullâ comprobatione munitum vocat *Licet.* L. II. de monstr. c. 68. p. m. 219. De infantibus ex fœmina & simio natis vid. *Licet.* l. c. & *J. Walter.* Temp. Historic. n. 15. Hæc promptius dabimus causam, cur à brutis masculis fœmina generantur.

mina imprægnata formâ humanâ in lucem edant fœtus? Scilicet humana in ovo latent lineamenta, quæ si absq; inordinata turbatione & impetu à superveniente spermate explicantur, verus, quoad faciem (an quoad rationem, & cetera perfectum hominem spectantia requisita, non edico, quia secundum August. L. XVI. de C. D. c. 8. ex Adam qui sunt, homines sunt) fœtus humanus luci donabitur: quod si autem impetuosè fiat idearum evolutio, perturbabuntur, emergetq; monstrum.

*canis in vi-
ro natus,*

§. 58. Sed magis miranda narrabo. A. C. 1666. opifex in *Frisia orientali* prope *Emdam* in pago *Riesum*, qui aliquoties in *Grönländiam* ad capiendas balænas unâ profectus erat, in epigastrio dolores & tumores sensit, tandem nihil valentibus remediis extinguitur. Apertò cadavere fœtus monstruosus, figurâ externâ *cani similis* & pilis refertus, in ventriculo ejus, & quidem lateri ipsius fundi firmiter ac nimis arctè annatus, repertus est, teste *Zephyro nostro de Vubauteri Sect. II. p. m. 90.*

*cattus ex
muliere.
cattuli ex
viro.*

Alia peperit cattum, notante *Pegaso l. in Eph. Cur. Germ. ann. I. obs. 109.* An. 1580 sartor *Hanoveranus*, *Albert. Hencke.* duos cattulos albos, viros, repentes & nondum videntes, evomuit, qui in patina figulina in templo *S. Georg.* expositi fuerunt, ut ab omnibus viderentur. *Meibom. in Chron. Brunsv. Magdeb. An. 1620. impr. P. III. p. m. 548. Zeilen. C. III. epist. pag. 640.* Ancilla *Schvabstedtensis* in Ducatu *Schlesvicenfi* à cane *Anglico* imprægnata peperit tres cattulos. Vid. *Helrvaderi Sylv. Chronol. circul. Balthici ad ann. 1600. Et An. 1677. M. O. Obr. in vico trans-Danubiano*

ex puero.

Raidendo f. duobus milliaribus *Rosoniò* distante, puer quinquennis torminibus ventris correptus alvum deposuit. Accurrens mater inspectura excrementa, annon aliquid disenterici subesset, nihil quidem tale, sed frustum invenit carnis membranofum, albicans, illud ut quid contineat videret, dissecans, fœtum caninum bene formatum cum stupore extraxit. Consternata mater rem novam & insolitam statim ad Dominum illius loci *Dn. Comitem Adamum Forgatsch* detulit; Hic misit *D.*

*buso ex ppa-
ella.*

Schiltpachero. Vid. *Eph. Germ. Curios. ann. VIII. obs. 58.* Puella quædam *Duacensis* cum insolito quodam & prorsus exoticò tumore, qui tergo ejus insederat, diu conflictata esset, nilque proficientibus medicamentis in summam atrophiam incideret, tumor iste tandem ruptus virulentum

ex viro.

exclussit *busonem.* *Kirch. de Peste S. III. c. 3. p. m. 308.* Similem historiam habet *D. de Sorhait in Eph. Germ. Curios. ann. II. obs. 103.* Scilicet excre-

*excrementis
inest semen.*

menta semine turgida ubiq; latitant. Excrementis autem secundam in-
esse materiam & principium vitale, rectè docet *Arist. L. III. de generat. anim. c. 3.* Arbor *Guajaba* ex avium excrementis in infinitum crevit, ut jam nullum plantarium reperiatur in *Brasilia*, ubi non extet. *Margraf. in Hist. plantar. Brasil. L. III. c. 7.* Quis nescit, ex majorum muscarum excrementis vermes nasci?

§. 59.

§. 59. Corpus canis hirtum est. Pedes in digitos fissi, & quidem anteriores quinque distincti, ut lupi, posteriores quaternis. Interdum tribus incedit pedibus, quia sicca est temperiei, in primis quoad partes posteriores: hinc fit, ut hæ sæpius contrahantur. In nova Zembla adeo aspera tellus est, ut intra horæ quadrantem canum pedes miserè atterantur. In Dania pes anterior frangitur canibus villaticis, ne feras insequantur. Quæ in Dania de pago Bejnløhs in Seelandia, tempore Christiani IV. ibidem facta, mihi narrarunt incolæ, supprimo. Apud nos portant fustem seu baculum in collo ob eandem causam. Dextrum canis pedem anteriorem sphacelatum sine ullo dolore spontè decidentem vidi. Similia habet Barthol. C. I. hist. 69. Tulp. IV. obs. 50. Borell. obs. 14. communio. p. m. 47. Canem cum sex tibiis idem nobis sistit Borell. C. II. obs. 83:

Corpus pedesq; canis. tribus cur incedat? canes nova Zembla. pes sphacelatus decidens. canis multipes:

§. 60. Medius inter primarios canum morbos est podagra, soboles immodicæ Veneris, judicio Alsted. L. VII. Phys. P. VI. c. 5, p. m. 591. At ego juveniculum vidi hæc pedum torturâ miserè excruciatum. Rectè igitur contra Hippocr. L. VI. aphor. 30. docet Laurentius, Med. Lubecens, exercit. IX. p. m. 137. seqq. pueros ante Veneris usum etiam fieri podagricos. Exempla dabunt Eph. Cur. Germ. ann. VII. obs. 12. Salmut. C. III. obs. 57. & 74. Materiam podagræ à capite derivat Fernel. L. V. Patbol. VI. p. m. 529. & L. lapsus Ferri. VI. c. 18. p. 636. ac Mart. Pansa. L. I. de podagra c. 5. Sed merito solideq; refutantur à Löselio tr. de podagra S. I. Theoric. membr. I. art. 4. subscit. 2. p. 71. seqq.

podagra canis.

pueri podagrici.

L. lapsus Ferri.

§. 61. Cauda canis blanditur maximè. Tob. XI. 9. Convoluta & in torta singulare ducitur ornamentum. Degeneres sub alvum eam flectunt; in fuga etiam intra crura demissam habent. In venatione si indagatores caudam sæpius motitant, & accuratius vestigiis inhærentes: huc illucque se vertentes, subsistentesq; eodem reversi, iterum aliò atq; aliò se flectentes singula rimantur, significant: leporem esse in propinquo. Syllogismo qs. colligunt, aut huc divertisse aut illuc: si neque huc neq; illuc, necesse est igitur, ut isthac diverterit, ut ex Hevesbach notat Camer. C. II. hist. c. 100. Rectè igitur nominantur Dialectici, Plut. T. III. Moral. L. de anim. solert. p. 64. Hodie multis amputatur cauda ut equis, quem morem minùs probo. Ornatus & robur inest cauda. Hinc apud Varron. Lib. II. R. R. c. 7. equi generosi formam commendat longa cauda. Robur verò inesse, aurigis notum est, qui ex locis uliginosis currum extracturi caudæ equine alligant, ut fortius trahant. Habuit Alcibiades canem, magnitudine & formâ mirabili, eum LXX. minis. Huic caudam etiam oppidò elegantem amputabat. Inde familiaribus culpantibus referentibusq; cum canis causâ ab omnibus Atheniensibus convitiis proscindi, subridens respondit: hoc est, quod volebam. Hunc enim volo sermonem Athenienses habere, ne quid de me deterius loquantur. Somnia autem, de quibus Plinius

Cauda.

canis est Lepus.

cauda amputatio improbat.

canis Alcibiadis.

Somnia.

ninus & Columella dicentes : caudas catulorum post diem 40, quam sunt editi, castrandas esse. Sic enim tutos fieri à rabie. Modum hujus castrationis docet Mizald. C. IV. h. 90.

sanguis à-
ter,
experimen-
ta,

nota synco-
pes causa.

§. 62. De sanguine canis atro adusto vid. Severin. Zool. P. IV. p. m. 308. Elegans experimentum Excell. Borrichij vid. in epist. Bartholinian. de hepate defuncto p. m. 83. qui sanguini canis arteriosi, in quinque; diversis vasculis posito, quinque; diversos liquores miscuit, Aceti destillati, Olei Salis Tartari, solut, alumin. Spiritus Vini & Spiritus Salis Armoniaci, & accuratè inde productos effectus annotavit. Certum est, ait Hercules noster Curiosus in Eph. Germ. ann. II. obs. 197. à subeuntibus sanguinem humoribus variè alterari in corpore ipsius crasim, variosq; inde resultare morbos. Et inter alia producta non leve est grumescencia sanguinis, quæ si contingat, accedente nimirum sanguini concentrante fixanteq; tali liquore vel vapore, certissimè est, turbari œconomiam ipsius & dari lipothymias & synopes; si in gradu majori id fiat: Sin minori, expultrix cordis ad motum illegitimum irritatur, palpitationem tremoremve inducit.

temperamē-
tum canis,

§. 63. Temperamentum canis calidum est & siccum, Gal. L. I. de temp. c. 5. p. m. 229. (mediatemperiei dicit alibi l. c. c. 6. p. m. 235.) Ab hoc ingenium ejus deducit Faber L. V. Panchym. S. I. c. 9. p. m. 602. Rectius enim cum Huarto, Med. Hisp. diversitatem canum, iisdem parentibus progenitorum, ad cerebrum (& temperamentum) referes, quam ad educationem solam. Alii frigidum & siccum temperamentum cani tribuunt, Donat. L. VI. H. M. c. 1. p. m. 584. at male. In iram valdè proclivis est, in primis famella. Hinc Maro L. VII. aneid. v. 493. seqq.

ira ejus,

Hunc procul errantem rabidæ venantis Jule
commovere canes.

Reddè, est scholion Taubmanni, quia in feminis plus iracundiæ est. Alii tamen legunt rapida. Boni temperamenti indicium est, si pilos mediocriter longos habent. Gesner de quadr. L. I. p. m. 160. pulsus caprizans canibus admodum familiaris. De luce nativa legi meretur Bartholin. L. II. de luce lux innata. anim. c. 7. De pilis verò incalcescentium canum notat Parens ipsius Casp. Bartholin. L. de Meteor. ignit. c. 6. si manû pertrectentur, adversa & crebra attritione demulceantur, igneum splendorem reddere.

Pulsus.

lux innata.

Cibus ca-
num.
panis cani-
bus.

§. 64. Fercula canis sunt panis, ossa, caro, cadavera &c. Inde panis caninus, quem sordidum vocat Plant. Asin. a. I. S. 2. v. 15. Lambin. panem cibarium, qui servis dabatur. Sed putat Colerus viliorem fuisse, nimirum illum, quem fuscullò superfusò canibus præberi solitum scribit Vetus Scholiastes Juvenal. ad istud Sal. V.

- - - & farris mordere cani, ni.

Nam & Terent. in Eunu. a. V. S. 4. panem sordidum sordes videtur vocare, ubi &

atrum

aurum panem nominat ποταπὸν. *Martial. L. XI. ep. 57. nigrum dicit, Horat. L. II. epist. secundum, Lamprid. sequentem, Cicer. Tusc. V. & Apulej. L. VI. cibarium.* Et opponitur κατὰ πόρον mundus, *Lamprid. in Alex. Severo, quem Horat. I. Sat. 5. pulcherrimum vocat.* Quid autem sibi volunt canina bucca improbi panis apud *Martial. L. X. ep. 5. Conf. Barth. L. XLIV. Adv. c. 28. & ossa Hircani II. ad Ptolom. Epiph. Alexandriam missi? vid. Joseph. L. XIV. Antiqu. c. 4. Gobelin. Person. Cosmodr. p. m. 111. Dentes tamen non comedunt nisi canes, quamvis etiam ossa sint sue speciei. Moeb. Fund. Med. Physiol. c. IX. p. m. 111. Recentia gallinarum ova quidam voravit avidissimè. Schott. Phys. Curios. L. VIII. c. 19. p. m. 839. de Tepeyitz cuilti, cane montano, etiam refert Nierenb. Hist. de mirac. terr. promiss. c. 37. & Franc. Fernandez. in hist. quadrup. novæ Hispan. tract. I. c. 21. A luporum carnibus, etiam fumò & sale conditis, siccatis, coctisquæ omninò adhorrent. Canes sanè, ob carnes ovium à lupis semiesarum devoratas, lupinam induere naturam, ut in commissum sibi gregem irruerint, maximam illius partem occiderint, carnesquæ lupinà aviditate vorarint. J. Faber Lynceus in animal. nov. Hispan. explic. c. 1. p. 488. Carnem caninam non tangunt, quibuscunquæ etiam odoribus ac saporibus transformetur. Sperling. Zool. I. III. c. 19. qu. 1. Jonston. Thaum. Nat. Cl. VII. c. 10. p. m. 300. *Alian. L. III. c. 9. Inde vetus proverbium: canis caninam non est.* Quà fronte igitur Fioravanta asserit: se canem per duos menses solâ carne caninâ aluisse, qui postea plenus dolorum & pustularum factus fuit, pilosque amisit. *Sennert. L. VI. prax. P. IV. c. 4. p. m. 139. In regno Pegu incolæ quotidie diabolo sacrificantes, ne ipsos vexet, lautas epulas in viis exponunt. Sed cum canes ad ipsas vorandas accedere conspiciantur, à diabolo missos credunt. Balbus in Itin. Indic. orient. c. X. Cadaveribus libenter vescuntur, abstinent verò iis, quæ à fulmina tacta sunt. His enim inest virulenta quædam & pestilens lues, ex qua spiritus venenatus in contacta diffunditur. Mizald. C. I. Mem. & 69. Quidam in Saxonia potentiam vorabat, ut Halberstadii audiivi. Carnem à feris discerptam canibus projici mandat Deus Exod. XXII. 31.**

§. 65. Apud Homerum *Iliad. N. Hector* jactans se interfectorum *Ajaces* inquit:

*Ac Trojanorum saturabis canes & aves pinguedine ac carnibus,
prostratus apud naves Græcorum*

- - - - - canibus data præda latinis

alutibusquæ jaces. - - - - - *Virgil. L. IX. eneid. v. 485.*

Et enim avibus cæli & bestis agri in escam tradi, significat honestâ sepulturâ caruisse. *Gen. XI. 19. Dent. XXVIII. 26. I. Sam. XVII. 44. 46. I. Reg. XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. & c. XXII. 38. II. Reg. IX. 36. Ps. LXVIII. 24. Jer. VII. 33. XVI. 14. Ezech. XXIX. 5. XXXII. 4. XXXIII. 27. XXXIX. 17. 18.*

A. 17. 18.

4. 17. 18. *seqq.* II. *Sam.* XXI. *Esa.* LVI. 9. Mos olim erat, ut hostium interfectorum cadavera canibus devoranda linqueretur, ut colligitur ex comminatione *Davidis I. Sam.* XVII. 46. *Auferam caput tuum & reliquum truncum canibus tui similibus lacerandum relinquam* interpretatur *Joseph. L. VI. A. 7. c. 10.* *Hercules* apud *Euripid.* in *Hercule furente* aiebat: *Se absissurum impium caput Lyci & obiecturum canibus.* Maxima certè pœna, si Deus permitteret, ut peccatores à canibus devorentur. *I. Reg. XV. 11. XV. 4. XXI. 23. seqq.* II. *Reg. IX. 10. 34. seqq. Jerem. X V. 3. Joseph. L. V II. de B. 7. c. 14.* vel ut *lingant eorum sanguinem. I. Reg. XXII. 38.* Famelici evadunt truculenti, & non solum pecora, sed etiam homines invadunt & occidunt. In *Insula Delo* itaq; non alebantur, ut ab omni cæde & inquinamento esset libera, *Penier. de divinat. gen. p. m. 237.*

Opium non nocet canis.

§. 66. Illustris *Boyleus*, teste *D. Borrichio* apud *Bartholin. C. IV. epist. 92. p. m. 522.* canis propinavit opij dosin, ex qua homo subito obiisset, nec ullum evidens attulit corpori detrimentum. Eadem feli propinata *bulium* animal egit in rabiem. Alius canis in arteriam opii tincturâ infusâ mox in vertiginem, & paulò post in soporem incidebat, paulatimque ex eo tempore mirum in modum cœpit pinguescere. In alterius *molossi* arteriam infusus *crocus metallorum* minuta quantitate nil inexit damni, cum autem dosis ad uncias tres adaugeretur, miser animam & omnia simul evomuit.

historia singularis.

§. 67. Canis Junior famelicus nuper musculosam carnem *leana* morbo extinctæ flaccidam & putredini obnoxiam devorabat, & sequenti die *avæ* & *uæ* meros excrevit vermes, notante *D. Grieselio, Anatomico Viennensi,* in *Ephem. Curios. Germ. ann. II. obs. 5. p. m. 7.* Hoc est, quod *Kircherus, Promptuarium* istud recondita eruditionis, *Fautor & Amicus olim noster* selectus toties, in primis *Lib. de peste S. I. c. 7. & 2. p. m. 69.* seriò inculcat: omnia putrida esse verminosa. Quod & ipse nunquam credidisset, nisi frequenti multorum annorum experimento comprobasset. Legas velim, Curiose Lector, secretioris naturæ istud amissum, & victas dabis manus.

Canes Viperas vorant sine noxa.

§. 68. Ego cum *Franc. Redi Nob. Aretino, Academico Fursur. tract. de Viper. p. m. 13. c. f. Zvvölfero Pharm. Aug. reformat. p. m. 377. & Boyleo* apud *Th. Bartholin. C. IV. epist. 92.* canibus non semel crudas viperas, & jamjam occisas, unâ cum capitibus, visceribus, caudis, vesiculaq; fellea devorandas objeci, sine omni vitæ discrimine, sine ullo manifesto veneni periculo. Quid? quod ipsas viperas & serpentes ab omni homine securè & in cibo comedi posse, laudatissimus *Redius l. a. p. m. 24. c. f.* seriò attestatur. Sic alii *busones Borell. C. II. obs. 37. scorpiones Ephem. Cur. Germ. T. II. obs. 205. araneas Borell. C. I II. obs. 19. serpentes Idem C. II. obs. 37. & C. IV. obs. 95.* innoxie devorârunt. Hinc *Lyncæus ille Faber in Anim.*

in Animi. nov. Hispan. Nard. Anton. Rechi not. p. m. 781. apertè dicit? nullum
venenum absolutè dari, sed relatione solummodo habita ad objectum. Ne tem- ^{an datur Ge-}
nenum?
autem, quælo, curiosas observationes Cl. Raygeri in Eph. Cur. Germ.
ann. IV. n. 2. quæ omninò legi merentur.

§. 69. Canem levem in India solò aere nutriri, ut Zach. L. IV. qu. med. ^{An aer nu-}
legal. 7. p. m. 217. scribit, rectè negatur à Liceto L. II. de spont. viv. ori. c. 32. ^{triat?}
Fabula etiam, quicquid de Chamaleontis pabulo aereo nugatur Plin. Lib.
VIII. c. 33. Vid. Vogtii Curios. Physic. c. 5. Bellon. L. II. obs. 25. O. Dapper. de-
script. Egypti p. m. 118. Sennert. L. III. Pr. P. I. S. 2. c. 2 p. m. 86. Santorell. Ante-
prax. med. L. XVI. c. 4. Bartholin. C. II. hist. 62. & Lib. III. de luce animi. c. VI.
probl. 2. J. Faber Lynceus de animal. nov. Hispan. p. 723 Sachs. Gammarel. L. I.
§. 11. Brod. L. VI. Miscellan. c. 21. Zacut. L. II. Med. hist. p. m. 519. Sebr. L. V.
de aliment. fac probl. 23. p. m. 1261. Erroneum etiam, quod Scalig. exerc. 229.
de manucodiata aurivora refert. Vid. Cl. Bartholin. C. VI. hist. 56. Kirchmayer.
Prof. Wittenb. Amic. nostri, dissert. de ave Paradisi, & singular. tract. D.
Frider. Lachmund. Medici Hildesiens, de hac ave. Nec Garmanni nostri ex-
perimentum meo respondit. Aër si alimentosis halitibus sit perfusus, ut-
cunque alere potest; purus autem & ratione sui spectatus nequaquam. Et
illò, non hoc modò araneas aère fuisse nutritas credimus. Vid. Eph. Cur.
Germ. T. I. obs. 120. Adde Paul. Marquard. Schlegel. diss. habit. Altorfl
An. 1627. d. 31. Octobr. qui pulchrè de aëreo spirituum nutrimento vano &
nullo discurret.

§. 70. Dixit mihi quondam Nobilis fide dignus, è Comitatu Lippi- ^{Canis saxo-}
ensi, se vidisse canem lapillos, etiam duriores, & majusculos, cupide vo- ^{Gormi.}
rantem; & sine omni noxâ certo tempore eosdem evomentem. At si-
miles ei miraberis convictores apud Bartholin. C. I. b. 44. Borell. C. I. obs. 69.
Eph. Germ. Cur. T. I. obs. 83 p. m. 199. Magna Sym- & antipathiae vis, quam ^{vis antipa-}
prolixius enarrare non unius diei studium foret. Jucunda historia de ^{thia.}
Scholtzii cane, qui, quando in testudine fides nervi intendebantur, miser-
rimè ulubabat, qs. verbera magnosque cruciatus sentiret. At idem,
cùm numerosè sonarent, non tacebat tantum, sed gestiebat etiam, quod
eidem ad campanarum pulsum vehementiorem accidit. Weinrich. de mon-
str. c. 8. p. m. 65. Add. Ulyss. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 490. Et
adhuc amicissimo nostro D. D. Peiri, Dno. ab Hartenfels / Prof. Erfurtin.
& Medic. Moguni canis domesticus gallinis insidias, ad catenam, pro-
pter ædium custodiem, damnatus, qui quàmprimùm campanarum in
vicina turri sonitum audit, horrendum in modum ululat.

§. 71. Quis autem canis ossa concoquit? De vera chyloseos causâ ^{qui canis}
variè disputant eruditi. Collegit multorum opiniones Cl. Moeb. in fund. ^{ossa conco-}
Med. Physiol. c. X. p. m. 167. seqq. Mihi cum Kergero, Physico Lignicensi, ^{quat?}
fer-

fermentatio placet. *L. de Ferment. S. III. c. 2. p. m. 189.* Subtilia quidem *Mæbiana* argumenta in Contrarium allata, verum sobriè trutinantur à *Kergero*. Quod autem anferes, gallina &c. lapillos arenulasque ingerant ac imminuant, fit, ut ventriculorum & intestinais mundificent, *Highmor. L. I. Anat. P. II. c. 3.* vel, ut operâ eorum cibum comminuant, & cœu dentibus utantur, *Harvej. exercit. VII. de generat. animal.* Suspiciari quoque posses cum insigni *Mæbio Med. Physiol. C. XI. p. m. 164.* arenulas deglutitas & consumtas putaminibus principium coagulativum largiri. Cumque salia à fermento ventriculi eliciantur, & massæ sanguineæ communicentur, quorsum miraberis imminutos lapides?

Potus canum.

barbaries.

§. 72. Potus canum ordinarius aqua & sanguis. Hinc *Pf. LXVII. 34.* canum nostrorum lingua dicitur cruentari sanguine fluente ab inimicis, cum, magnâ hostium strage à nobis editâ, canes nostri lingunt eorum sanguinem. *Humanò Sajanus* suos pascebat canes. *Zwing. Th. V. H. T. III. p. m. 2930.* *Lipfii Saphyrus* etiam bibebat vinum, teste eodem *C. I. ep. ad Belg. 44. p. m. 700.*

Gemma dedit nomen, sum verè gemma catellum,
quotquot terra habuit Belgica, habebit, habet.
Tale decus vultûs, talis Venus, adde lepores,
ingenium humanum qui sapiunt genium.
Et sanè est aliquid mi hominis, vis argumentum?
vina, bibo, & vinò nata me habet podagra.

Matrona
nihil, pra-
ter aquam
bibens.

Prandium
caninum.

quibus so-
lenne?

De pluribus bestiis vinum bibentibus vid. *Sachs. Ampel. L. I. c. 3. §. 9.* Ex vino & aqua ardente temulentos canes vidit *Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 489.* De urso ex cerevisia ebrio facetam historiam refert *Olear. Itin. persic. p. m. 120, edit. Slesvic. an. 1647.* Herbâ *Oenuttâ* eosdem inebriari, scribit *Fr. Patritius discurs. Peripat. T. I. L. VII. p. 81.* Vidi olim in aula *Celsiss. Saxon. Ducissæ CHRISTINÆ*, susceptricis ac Benefactricis meæ ad urnam aramque usque subiectissimè veneranda, Nobiliss. Matronam, Aulæ Magistram, ex inclyta stirpe derer von Hund / quæ sanè prandio canino ab infantia usque ad excessum contenta vixerat. Etenim nec vinum, cerevisiam, &c. unquam gustaverat. Et Baro quidam Anglus, de *Wahl*, Amicus noster, temtâ cerevisiâ, ut plurimum bibit aquam, rariùs vinum. Est autem caninum prandium abstemium, in quo nihil vini potatur. *Gell. L. XII. c. 20. Pol. Vergil. C. I. adag. 59. p. 33.* Cereris nuptias vocat *Plaut. Aulular. I. I. S. 6. V. 6.* quæ Romanis *Plin. L. XV. c. 13. Alex. ab Alex. L. III. c. 11. Gell. L. X. c. 23. Malesius, Athen. L. X. c. 9. Massalioticis, Cæl. Rhod. L. XV. L. A. c. 6.* & omnibus apud omnes gentes fœminis erant solennes, *Xenoph. L. de Spart. Rep.* quasque Sarracenicis pro lege injunxit *Mahomet in suo Alcorano.* Ideo cognatæ & propinquæ Romæ invicem se osculabantur, ut scirent, an temetum olerent? *Plin. L. XIV. c. 12. Conf. Cass. Finckii P. III. Schediasm.*

diagn. 36. p. m. 147. seqq. & Cl. D. Mart. Kempji, Elect. Brandenb. Historiograph. Amici ac Collegæ nostri Carpophori, aureolum libell. de osculo, nec non Eruditiss. Hekelii, Amici candidissimi, discurs. philolog. de osculis c. 2. p. m. 23. & in supplem. p. 123. seqq. Hinc etiam claves cellarias (de quibus bellè Kirchmann. Lib. de annulis Veterum c. 3.) mariti loculis condebant. Cur verò vinum mulierculis interdictum? num quòd quædam Herculi in agrum Crotoniatum venienti vinum denegarit? Athen. L. X. c. 11. non: sed potius ut pudori muliebri consuleretur. Mulier enim

cur feminis
vinum in-
terdictum?

multo madefacta Lyæo,
digna est concubitus quoslibet illa pati. Ovid. III. art. am. v. 769.
Conf. Ruperti Prof. Norici Dissert. I. ad L. II. Val. Max. c. 1. exempl. 5. p. m. 105. & optimi nostri Hekelii Discurs. de oscul. c. 2. p. 23. & supplem. ejusd. p. 125. seqq. Ceterum pueris ante annum XVIII. etiam hæc prænida injunxit lex Platonica apud Athen. L. X. c. 11. O quam prudenter! damna enim, quæ exponuntur pueri vinum bibentes, latius narrat Primeros. L. III. de error vulg. c. 16. Quid enim oleum flammæ adjicimus? quid ardenti corpusculo fomenta ignium subministramus? Hieron. citante Vicentio in Specul. L. XVII. c. 44. In Persia solâ aquâ cogebantur esse contenti. Xenoph. in Cyropæd. p. 6. Eadem lex novis quoq; maritatis apud Carthaginenses vinum interdixit, ne foetus labem inde conciperet, quod tamen sobriè accipias velim. Si moderatè bibatur, utique conducit generationi, præsertim ad ingenium partui conciliandum. Et Magistratui toto Imperii tempore Carthaginenses idem interdixisse, testatur Arist. I. Oecon. 5. Næ ebrius Princeps apud Athenienses morte multabatur. Laert. in Solon. Apud Indos, si mulier temulentum Regem occidisset, hoc donabatur præmiò, ut Successori nuberet. Alex. ab Alexandr. L. III. c. 11. Et apud Locros sine Medici imperio si quis medicamenti causâ vinum bibisset, ex Zeleni constitutione, capitis damnabatur. Athen. L. X. c. 9. Nos modicam vini mensuram concedimus, & botrum voluptatis Laert. L. I. c. 9. Verissimum enim Sp. Dei oraculum Prov. XXXI. 4. 5. & c. XXIII. 31. seqq.

cur pueris?

cur maritatis?

et aliis.

vinum bibere capitale.

§. 73. Cani si post scætam venam siphone vinum injiciatur inebriabitur, titubabit, vometque, experimentò Comitæ illius apud Sachs. in Ocean. Macr. micr. §. 155. Conf. D. Möllenbroc. Pegasi Curiosor. I. eximium tract. de Varis. C. VIII. p. m. 112.

qui arte inebriandis canis?

§. 74. Voracissima autem bestia nostra, ut etiam ὀρεξίς κυνῶνς adagogio locum dederit & singulari morbo. Noli autem cum βουλῖμος confundere, qui priscis πῦλῖμος, q̄s, πωπῦλῖμος dicebatur. Plut. VI. qq. Symp. 8. Quænam genuina istius appetentiæ canina causa, explosis Galeni nugis, ejus causa.

ὀρεξίς κυνῶνς.

L. I. de Sympt. caus. c. 7. sincerè exponit *Mab. in fund. Med. phys. c. 8. & L. I. Inst. Medic. cap. 7.* Vix enim quisquam alius solidius de humore fermentali acris ac salino, proximâ & immediata appetitus canini causâ, differit, quàm celebre istud *Salana Acad. Ornamentum in fund. cit. C. X. p. m. 189. seqq.* Cetera, ad hunc effectum pertinentia, omnes docent practici. Rectè autem *Com. II. aph. 21. λιμὸν θώρηξιν λύει. θώρηξιν* juxta, *Eustath.* est *ἰνοποσία & ἀνεξιτοπισία* *Heurn. ad h. l.* foet tamen L. IV. Pr. P. II. S. 2. p. m. 320. *oleum*, alii *Sp. Vitriol.* præferunt. At mihi placet candida *Tackii* censura de *Sp. Vitriol.* quicquid etiam fumivenduli garriant, quam sis vid. in epist. ej. ad Cl. Major. de Chirurg. infusor. § 13. Tu verò, quisquis bonus es, fuge *φαιδαιαν*: fuge *ἀσώλειαν*: *Eph. V. 3.* fuge *γαστριμαργίαν*: tene mensuram & respice finem! ama frugalitatem, virtutum genitricem. *Justin. L. XX. c. 4.* Notanta etiam *ἀνορεξία canum*, quâ aliquando circa Lunæ quadraturas, præsertim instante pleniluno, vel tempestatum mutatione, vexantur, eoque tempore plerumque omnem fastidiunt cibum, & qs. febricitare videntur, torpent, vomituriunt &c. Dixi: aliquando. Experientia enim fallax. Non semper fit, nec omnibus accidit, quod crebrius observavi. Adscripserim influxui astrali & auræ æthereæ, statò tempore humores inspirato fermento commoventi. Qui verior rem mihi dixerit rationem, ei victas dabo manus.

censura de
Sp. Vitriol

ἀνορεξία
canis.

canis som-
nus meri-
dianus.

pandicula-
tio.

§ 75. A pastu amant quietem canes, in primis meridianam. Et hanc nobis commendat *Casp. Hofmann. disp. de somno meridian. habit. Altorf. 1625. d. 9. April.* Pandiculatio post somnum canibus nobisque solennis, additâ plerumque voce, quam vulgò der Hunde Morgenseegen dicunt. Notandum verò, canes pandiculationem perficere apertione oris, & emissionem spiritus saltem; hominem verò attractione ejus ore clausò primo inchoare, deinde emissionem perficere. Causam dat *M. Nicol. Zappsius disp. de pandiculat. habit. Wittenb. ann. 1627. d. 17. Sept. qu. 2.* Eidem lateri plerumque incubant, ὅτι ἔχουσιν κρημίδι ὄμιον, ut *Democrit.* ait.

canes vivi
in lapide.

§. 76. Stupenda autem historia, quam refert *Stengel. L. de monstr. c. I. & 16.* & ex eo *Schottus L. VIII. Phys. cur. c. 19. §. 5.* de duobus canibus intra lapidum undiquaque à natura oclusorum cavernas vivis repertis. Ex leporariorum genere videbantur, at vultu truces, qs. ex Cerberis prolapia, odore graves, qs. ex averno, pilorum expertes. Alter citò defecit; alterum stupendæ edacitatis Episcopus quidam aliquot diebus in delitiis habuit. Malum genium in petra viam aperuisse, & canes tali carcere incluisse aliunde allatos tunc primùm, cùm reperti fuere, suspicatur *Schott. l. d. Conf. Wilhelm. Neubringens. L. I. Hist. anglic.*

anglic. cap. 28. Del-Rio Lib. II. disq. magic. qu. 14. Bufonem in medio bufo in saxo sine ullo aditu vel ingressu vivum repertum fuit *Weinrich. L. de monstr. C. VII. p. m. 58.* De formica & vipera succino, nec non ape ele- *formica & ele-*
etro inclusa eleganter *Martial. Lib. VI. epigr. 15.* De rana in succino *in succino,*
Prussiano & lacerta vid. *Dan. Hermann. discurs. philos. in fine Lib. IV.*
Consil. & epistol. Medicinal. Craton. Serpentem vivum marmori inclusum serpens in
vidit *J. Nardius Ann. l. noct. genial. 4. Add. Sachs. Respons. dissert. de marmore,*
miranda lapid. natura p. m. 92. & *Gammrol. cap. VII. p. m. 146. seqq.*
Nierenberg. Lib. VI. H. N. cap. 13. Propè *Coloniam* in arce montana rana in la-
Schnellenberg, Comiti *Färstenbergio* parente, lapis detentus fuit, in pida.
quo rana coxans & *Aristophanicum* suum *adaq; sepe sepe* non fufurrans,
sed planè strepens, audita fuit. Tandem, rupto lapide, exiliit.
Sachs. l. d. De cancro vivo in monte, aliquot milliaribus à mari re- *cancer in*
moto, Vid. *Adam. Olear. Amici Carpophori olim, Itin. Persic. Lib. IV. monte.*
cap. 21.

§. 77. Fulmine verò frequentius infestatur canis, ac alia bruta, *cur canes*
Hinc si in patente campo cum homine versetur, territus ejus implica- *frequentius*
tur pedibus. Ratio est in promptu, si dicamus, canem imbecilliori do- *fulmine in-*
natum luce evocanti fulmini minus resistere, cum lux, quàm in ho- *festatur &*
mine suspicimus, impetum irruentis fortiori nisi elidat, præsertim si
in lucem nostram debilius fulmen incurrat, residuum tanquam ex nau-
fragio, quia tota evacuata non fuit, opere leviori refarcimus, *Cl.*
Bartholin. Lib. I. de luce anim. cap. 8. p. m. 51. Conf. Jonston. Thau-
mat. nat. Cl. III. cap. 5. p. m. 105. Keckermann. disp. extraord. de fulmi-
ne probl. 9.

§. 78. Chamæleon albus, herba, qua de fusè agit *Fab. Columna Canis Gentis*
Lyncæus de min. cogn. stirp. P. I. c. 1. nec non alia edulia, quæ latius *naqua sint.*
recenset *J. B. Porta Lib. XV. Mag. nat. cap. 9.* venenum ei sunt, *Squil-*
lam comestam canis quoque mortem inferre, non ita pridem experien-
tiâ suâ *Pharmacopæus* confirmavit. Cum enim bulbum, ut solent,
massæ panis involutum in clibano coxisset, & exento eò, eandem
canibus objecisset, omnes paulò post invenit mortuos, teste *Excell.*
Garmanno, Amico Curioso.

§. 79. Hostis primaria canis hyæna, qua de *Gesner. Lib. I. de qua-*
drup. pag. 624. seqq. Schott. Lib. VIII. Phys. Curios. cap. 41. Umbram *Hostes in-*
ejus ferre non potest. Hinc *Esclef. XIII. 11.* egenum ac divitem cum *nis,*
cane & hyæna comparat.

Non sic ovilibus lupis
canive hyæna, non feris

*Libyſſis uſa catulū
nobis ut hoſtīs imminet
immanis ille, vipera
tortus jubata Zabolus. Fab. L. II. Ang. 8.*

Zabolus.

*Yzecu-
juc-
Ganj.*

ludi odium.

*Es amor er-
ga canem.*

*canis cum
leone lu-
dens.*

*musca &
pulices.*

*cauſa odii
canini cum
cattis.
Oni.*

Apud Hilar. Phabadium. & quosdam alios Patres latinos diabolus scribitur *Zabulus*, vel *Zabolus*, nempe ex *Æolica* dialectoza dicente pro *ſia*, aut, ut aliis placet, ex vitioſa vulgi pronunciatione, uſurpante *zeta* pro *diata*, quomodo *Azabenicus* dicebant pro *Adiabenicus*, ait ex Scalig. Ravanell. in addit. ad Bibliothec. ſacr. p. m. 1012. B, c. m. Conf. Turneb. L. XXIV. Adverſ. c. 4. Vulgaris Hiſpaniæ fera, *Yzecujuvany* dicta, noctū accedit oppidorum ſuburbia, ululatuq; ad ſe evocat canes, trucidat & vorat. Nierenb. Lib. IX. H. N. cap. 41. Lupi cum cane odium nunquam reconciliatum. Quidam tamen cum canibus cauſas defendit, Schott. Lib. VIII. Phyſ. cur. cap. 48. Et Kircher. noſter Lib. III. de Magnet. P. VIII. p. m. 753. vidit lupum cum ovibus non ſecus ac catellum confidenter converſantem. Sic canes venatici damas perſequentes cum hinnulo ſecum educato inimicitias non gerunt, ſed & hinnulus, qui allās ad conſpectum canis tremuiſſet, naſtus fiduciam ex huiusmodi educatione audacter cum iis ludit. In arce Londinenſi catulus cum leone à teneris annis educatus ſummam contraxit familiaritatem, ut nonnunquam morderet leonem. Digbaus Tr. I. nat. corp. cap. 38. De leone, canem contubernalem ſuum contra uſum ulciſcente, bellam narrat hiftoriam. *Ælian.* Lib. IV. cap. 45. Catulum cum leone & tigride ludentem Byzantii vidit Petr. della Valle P. I. Itin. epiſt. 2. pag. 17. edit. German. Adeo conſuetudo potentior natura, Curt. Lib. V. cap. 5.

§. 81. *Muscæ* etiam & *pulices* (quos cupidè captant,) vexant canes (contra quos remedia dicit Columell. L. VII. R. R. c. 13.) & *ſcabies*, cuius cauſam decantat Petr. Angelius L. V. Cyneg. p. m. 154. Canis contra odium inprimis erga *felem*. Scaligeri tamen *juvencula feles* ſuper jacente cane, cœu ſtragula, cubabant, Exerc. 240. de ſubtil. Quodati- bi etiam paſſim videbis. Cauſam huius odii cum *cattis* Perſici interpretes *Alcorani* omninò ridiculam fingunt, quam, ſi deliria placent, vid. ſis in Itin. Perſic. Olear. L. V. c. 8. p. m. 569. Otis quoque avis maximè horret canem *Ælian.* L. III. c. 4. Lepuſculum cum canibus ludentem, eoſque mordentem vid. apud Nierenb. L. I. H. N. c. 11. & Sachs. in Gammarol. L. I. c. 2. §. 6. Verè itaque Vates L. II. Faſtor:

Sepe canes leporesq; juna acuerē ſub umbra.

§. 81. Prodiit nuper opuſcul. Germ. de canibus Mart. Bohemi, quod A. C. 1591. cùm Menſ. Septembr. à rabidis canibus Laudanenſes ſcepit

saepius infestarentur, multis annexis scitu lectuque dignis, conscripsit, cui editor hujus opuscul. *J. Casp. Crusius Dialog.* addidit, in qua pag. 8. hæc enarrat. An. 1662. hat zu Weiskwasser in der Herrschaft Muskau dieses Marggrafthums Ober-Lausnitz ein kleines weisses Löwgen / dem seine Jungen weggenommen worden / drey junge Häsigen / die der Hauswirth im Felde gefunden / und in seinen Garten gesetzt / freywillig angenommen und gesäuet. Wann sie ihre Vergnügung gehabt / ist er weggegangen / wanns ihn aber Zeit gedaucht / hat er sich wieder zu ihnen versüßt / und sie eine Zeitlang also ernehret. Add. histor. *canis felem lactantis ap. Reg. de Graaf L. de org. Vir. gener. inserv. pag. 126.* Dn. van de Velde, in cujus ædibus domicilium Delphis sibi elegerat Pollux noster, canem habuit admodum pinguem, ex cujus mammis felis per aliquot annos lac exfluxit, ut inde ferè nutrireretur. Gemellum huic ferè recitat Cl. Keckring. *Spicil. obs. anatom. 22. p. m. 52.*

§. 82. Vivit masculus ad 10 fæmella ad XII. plerunq̃ue annos. Alii tamen ocyus alii citius extinguuntur. Fæminas longæviores censent nonnulli, quòd minùs laborent. Indicium ætatis dentes. Juniores habent acutos & albos : seniores nigros & hebetes. Morbis obnoxius est plurimis, imprimis *rabiei, angina, podagra, calculis, lvi venerea &c.* eorumq̃ue mentionem fecimus & faciemus suo loco. *Strumosum canem vidit Pechlin. de colorib. athiop. c. 1. p. 6.* Nunc

Claudimus hos rivos, quoniam hic sat prata biberunt.

SECTIO I.

SECTIO II.

EST

HISTORICA,

cujus

MEMBRUM I.

Agit de usu Canis sacro,

CAPUT I.

De cane pro Deo culto.

§. 1.

Sulli unquam gentilium, abjecto vero Dei cultu, superstitionibus immeriti fictitia coluere numina, *Aegyptii* certe fuerunt. Audi *Juvenal. Sat. XV, v. 1. seqq.*

- - - - - quis nescit, qualia demens
Aegyptus portenta colat & crocodilon adorat
 Pars hac : illa pavet saturam serpentibus Ibin,
 Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
 dimidia Magica resonant ubi Memnone chorda,
 atq; vetus Theba centum jacet obruta partis.
 Illic caeruleos, hic pisces fluminis illic
 oppida tota canem Anubim venerantur, nemo Dianam,
 Porrum & cepe nefas violare ac frangere moris.
 O sanctas gentes, quibus hac nascuntur in horto
 Numia ! - - - - -

Conf. *Cicer. L. V. Tuscul. qq. Hug. Grot. in annotat. ad L. de verit. Relig. Christian. p. 303, & Athenagor. Athen. Philos. Christ. in apolog. seu legation. pro Christian. p. 41. edit. Stephanian.*

§. 2. Quæso, quid ineptius bruta, inque iis canem & lupum, quod de *Aegyptiis* ex *Eliano* refert *Faber Lynceus* in *exposit. anim. nov. Hispan. p. m. 491.* & de *Lycopolitana Thebaidos* civitate *Macrob. in Saturnal. religiosè colere?* *Anubis* *Osyridis* erat filius, qui canem, in signe armorum, gestavit. Hinc *Aegyptii* ipsum capite canino repræsentabant, & *Numinis* instar veneraban-

Anubis.

perabantur. Vid. Cael. Rhodigin. L. VI. L. A. c. 12. & Kircher. Oedip. Egypt. T. I. p. m. 36. A Virgil. L. VIII. aeneid. v. 698. dicitur latrator.

§. 3. Reçdè itaque subridens Apollonius apud Philostrat. de vit. Apollon. T. I. p. m. 36. A Virgil. L. VIII. aeneid. v. 698. dicitur latrator. Thyanae L. II. c. 9. ὦ ἀνθρώποι, exclamat, μεγάλα ὑμῶν ἀπολέλαται, τῶν Ἀργυυλίων τὲ, καὶ Ἀιδιόπων σοφίας, εἰ δεινότερον ὑμῶν καὶ θυσάδεσπον κύων δόξα, καὶ Ἰβίς καὶ τεγγύς, (ταῦτα γὰρ θεσπεσίως ἀνέω ἢ σοφῶ,) σεμνὸς δὲ, δὴ ἢ ἑμφοβὸν ἢ ἐν τέτοις τυ γὰρ ἐπιδόκους καὶ τοῖς ἱεροβόλοις, καὶ τὰ βωμολόχα ἔθνη, καλαφρονίῳ τῶν τοιούτων ἱρῶν, εἰκὸς μάχος, ἢ δεδιέναι αὐτὰ. O viri, magnum profectò ex Æthiopum Ægyptiorumq; sapientia fructum accepistis: venerabilior vobis & Deorum imaginibus similior esse videbitur aut canis, aut ciconia, aut hircus, (hac enim sapientem Thespionem audio dicere,) quàm alia Deorum effigies. In illis enim quid venerationis aut terroris infse, non video. Perjuros enim & sacrilegos, & qui scurrilitate in Deos utuntur, contemnere magis, quàm timere ejusmodi templa consentaneum est. Plutarch. de Isid. & Osyrid. ait: Canem divinos honores amisisse, quòd Apidis à Cambyse projecti cadaver vocarisset. Refert tamen Herodot. L. V. Apin Cambyse infcio tumulatum, cùm sauciatus femore in templo jacens contabuisse. Conf. Niezenb. L. VII. c. 13. qui fufius de cane pro Deo habito in Sansa corruptè nunc Xauxa, cur canis divino honore exu- tus?

§. 4. Tullius contra L. I. de nat. Deor. ait: Ipsi, qui irridentur Ægyptii, Ægyptii ena nullam belluam, nisi ob aliquam utilitatem, quam ex ea caperent, consecrârunt, vel- cusanur, ut lbes maximam vim serpentium conficiunt, cùm sint aves excelsæ, cruribus rigidis, cornuò proceròq; rostro: avertunt pestem ab Ægypto, cùm volucres angues ex vasti- tate Libya ventò Africò inveltas interficiunt & consumunt. Ex quo fit, ut illa nec morsu viva noceant, nec odore mortua. Felem adorant Ægyptii propter aspidas & serpentes venenatos utilem Ichneumonem propter crocodilos &c. Apin & Mne- vin, quòd arande terræ inserviant, & quòd iis frugum inventio tribuatur. Croco- dilos, quòd eorum metù Arabia latrones Libyaq; Nilum transmittere non audeant. Euseb. Pamphil. L. II. c. 12. præp. Evang.

§. 5. Quid? quod latuisse arcanum quodam politicum in cultu bestia- arcanum rum, divinant alii. Ita Plutarch. L. de Isid. & Osyrid. Sunt, ait, qui Regem politicum quendam callidum & versutum narrant, quòd deprehendisset, Ægyptios naturâ in cultu be- stiarum, leves, & ad novas res apprimè proclives esse, eosdemq; ob multitudinem viribus in- superabilibus & effrenibus pradtos, ubi sanâ mente & communi consiliò rem vellent gerere: aterna iis discordia occasionem, dispersâ in singulas gentes superstitione, ob- tulisse. Cùm enim aliis aliorum animalium cultum injunxisset, quæ inter se inimi- citias exercerent, & unum ab alio cibi gratiâ expetitur, dum sua singula defendunt animalia, & eorum injurias agrè ferunt, factum esse, ut ob animalium inimicitias, ipsa gentes re non observatâ, infesta sibi invicemq; hostes redderentur.

§. 6. Ceterum Cosdram Persarum Regem, gallum & Francos, in Palæ- gallus & anser pro tinam militatum ituros, anserem, seu, ut alii tradunt, capram in nave &c. S.

K

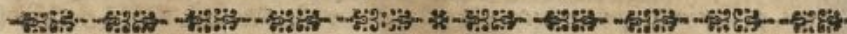
sub

*Fabula.
quinam
asini*

sub titulo cultuque *Sp. s.* vexisse, refert *Sifrid. Presbyter Misnens. in epis. L. 1.* Judæos verò aureum asini caput olim adorasse, ut *Apion* scribit; aureum est mendacium. Fabula inde orta, quod legisset fortè, in deserto olim eos vituli caput coluisse. *Exod. XXXII. 4.* Est asinus, quemcunque asinum fors aspera fecit, ut illi, qui in pistrino laborant, *Taubman. pref. ad Plaut. Amphib.* & nullâ elegantia ac lepore Tindi, stulti & stupidi sunt; *Terent. Eun. a. III. Sc. 5. v. 20. Heaut. a. V. S. 1. v. 3.* Conf. *Muret. L. XIV. U. L. c. 9. Turneb. L. XXVIII. c. 35.* voraces etiam ita dicti, ut *Erisichon* apud *Ælian. L. 1. c. 27.* Attali iste canis.

*asinus pro
Deo cultus*

§. 7. Oibus tandem, Persarum Rex, quem gladio hieroglyphicè significabant ob crudelitatem, *Apim*, Deum *Ægyptiorum* interfectum, & ad epulandum appositum cum amicis absumpsit, ac in ejus locum asinum consecratum ut colerent, imperavit. *Plut. de Iside.*

CAPUT II.

De usu canis in sacrificiis.

§. 1.

canes canicula immolati.

Varia superstitione vetustatis sacrificia fecere canes. Ad placandum canicula sidus, frugibus inimicum, immolârunt Romani canes, vocabant canarium, in quo non nisi ruffa adhibebantur canes, ut *Festo* refert *Hildebrand. in Comp. Antiq. Rom. p. m. 51.* Putabant sc. fruges flavescere ita ad maturitatem perducere. Fiebat autem id *M. Julio. Rosn. L. IV. A. R. c. XI. p. m. 632.* Inde porta catularia apud *Festum*. Et *Hecata* immolabantur canes, quod, ut quidam rentur, invisum sit animal istud, cujus latratu phantasmata ab *Hecate*, immissa dissolvantur. *Nat. Com. L. III. Mythol. c. XV. p. m. 205. Cl. Rupert. Dissert. II. ad Val. Max. L. II. c. 6.* Idè dicta est *Canivora* & *Canidia*. Causam tibi dabit *Guilielm. Canterus*. Sicuti verò *Hecata* Græci, ita Romani *Genitea* canem immolârunt pro domi nascentibus, *Zwinger. Th. Vit. Hum. T. I. p. m. 178.*

Lucina.

§. 2. Argivos etiam cane *Lucina* rem sacram fecisse, ob facilitatem pariendi, testis est *Socrates*. Votum autem quid si non ad homines pertinet, domi nascentes, sed ad canes? ut hos optent non bonos & placidos, sed iracundos fieri ac terribiles. *Plut. L. II. 99. Rom. Lacones Marti Enyali* canem mactasse, scribit *Pausan.* Dicenim, *Ephebos Lacones*, cum pugnam inter se essent inituri, *Marti catulum canis* immolasse, Deo sc. validissimam victimam validissimam & cicurem dicare se arbitantes. Conf. *T. I. Cent. Magdenb. c. 15. p. m. 199.* Tradit idem, catulos non sacrificari à Græcis, *Colophonius* exceptis, qui catellum nigrum nocturno tempore immolabant

Trivia.

Trivis. Sabai etiam & Thraces canes immolârunt, ut & Romani in lupercali-
bus, Gyrald. Syn. hist. Deor. C. XVII. p. m. 5 19. de quorum origine & ce-
lebratione fusè disputat Alexand. ab Alex. L. IV. diæ. gen. p. m. 203. De
diversis aliis gentibus canem immolantibus idem Alex. ab Alex. L. III. p. m. 137.
De canum verò festis, seu de canum diebus natalibus, pulchrè Symmach. L. IV. canum fe-
stis. 18. S. Ambros. L. de Nabuth. c. 13. ait: Soletis & canum vestrorum origi-
nes sicut divitum recensere. De festo canicidia vid. Reines. L. I. Var. lect. c. 15.
p. 57. & C. XVI. p. 62.

§. 3. Veteres in Dania pagani non quovis annu canes numero XCIX.
Diis suis solenni pompâ, cum totidem hominibus, totidemq; equis, gallis galli-
naceis & accipitribus, sacrificabant circa solstitii hyemalis tempus, quod
nos Christi nativitati sacramus, idque propè Lethram, Regiam olim in
Selandia sedem, à Rolvone conditam, postea vile oppidum, nunc splendi-
dò ædificiò restauratam à fundi Domino Thoma Finckio, Conf. Stephan.
not. ad Sax. Grammat. L. III. hist. Dan. p. 92. Zeiler. in description. Dan. ac Nor-
væg. p. m. 33. Est & aliud apud Danos prædium, Hunds-Lund dictum,
lucus caninus, ubi canes DIS offerebantur, uti quondam me edocuit Th.
Bartholinus, cujus laudis & orbis idem erit finis.

§. 4. Simili idololatriæ affines erant Sveci. Hi siquidem superstitio-
ni suæ principem sedem Upsaliam dicârunt, ubi ædes illustis idolorum
suorum, quæ quolibet novenniâ totius Regni celebritate & conventu fre-
quentabantur. Huc donaria certatim missa, huc sacrificia novem diebus
peracta sunt, in quibus non solum bruta, eg. canes &c., sed quoq; humana
cadebant hostiæ, suspensæ in luo, ubi nunc rusticorum templum est.
Velut autem præter anniversaria & menstrua sacra minùs solennia quolibet
novenniâ publicus Upsalia conventus institutus fuit, & novem dies duravit,
ita nonaginta novem sortitò elegerunt, qui DIS immolarentur, in novenario
numero mysticum quid porentes. Auspiciatissimum hoc Regno habitum,
si fors Regem ipsum tetigisset. Hujus immolationem universa multitudo
faustis vocibus & summo applausu prosequabatur. Rex Domalder sacris
devotus & immolatus fertur ad placandam famem tunc grassantem, cum
holocausta taurorum & aliquot subditorum incassum adhibita fuissent;
vel, ut alii volunt, ad placandam Numinis offensam, cum patrem Visburium
occidisset. Ani, Rex Svecorum, vel Anni, ut est in Chron. Norvæg. novem Anni.
ordine filios idolo Oden immolâsse fertur, ex solutione voti nuncupati
pro spe & promisso sibi facto de totidem decem annos vitam producendo,
quot filios mactâisset. Unde ad seram ætatem devenit. Hinc proverbium
ortum, Mune död / i. e. Anni mors, si quis de veclô admodum senio decedit.
Vid. Cl. Loccen. L. I. Antiq. Svec-Gothic. c. 3.

§. 5. Sed Diana illis ipsis feriis suis, quæ Idib. August. celebra-
tur, canes immo-
tur, rin.

tur, emeritos canes, quietosq; à venatione & immunes habere credebatur,

ipsa coronat

emeritos Diana canes - - - Stat. Papin. L. III. Sylv. r. X. 57. Adh. C. Barthii animadvers. Cella etiam die natali Dianæ canes obtulere coronatos. Arrian. c. 37. de venation.

laribus di-
cati canes.

Mercurio.

nomē canis
§.

§. 6. Laribus quoq; antiquitus dicabantur canes, quia communes familiarum custodes credebantur. Nat. Com. L. IV. Mythol. c. 4. p. m. 252. Ulyss. Aldrovand. L. II. c. 1. de quadrup. p. m. 528. Zuvinger. Th. Vit. hum. T. IV. p. m. 3115. Censorin L. d. die natali c. 2. Et Mercurio canem comitem, seu aditum, dederunt, quia, ut Plato ait, sagax & ingeniosum hoc animal conveniebat facundissimo & promptissimo Deorum. Lips. C. I. ad Belg. ep. 44 p. m. 658. Dicebatur autem canis ille Ægyptiace. Id fuit Ciceron. L. III. de nat. Deor. & Lactant. L. I. de falsa religion. c. 6. Thoth vel Thoyt. Eusebio L. II. præp. Evang. e. 6. Taut, facili & recepto transitu vocalium Allin O. Ejus vocis vestigium etiam hodie Ægyptii retinent, ut Pignorio retulit Alpinus. Ægyptii enim, ut canes ad diripienda proposita cibaria provocent, inclamant: Tao, tao. Imò conijcere licet, hinc manasse nostrum To, Ta, quò canes allicimus, Pignor. in exposit. mens. Isiac. p. m. 41.

CAPUT. III.

De Periscylacismo Græcorum.

§. I.

Periscylacismus.

Meminit hujus piaculi canini omnium primus, & ex antiquis, quod sciam, solus Plut. binis in locis. Alter extat in Rom. qu. n. 83. (ubi Chæronensis ita: Τῶ κυνὶ πάλιν, ὡς ἔπος ἐπεῖν, ἔδνην ἐχρῶνται καὶ χρῶνται καὶ μέχρη τῶν ἑνὶ σφαγίῳ πρὸς τὰς καθαρμῶν. Καὶ τῇ ἑκάτῃ σκυλῆα μετὰ τῶν ἄλλων καθαρμῶν ἐκφέρουσιν, καὶ περὶ μάλιστα σκυλακίῃς τὰς ἀγασμῶν δεομένους, περισκυλακιστῶν τὸ τοῦτο γένος τῶ καθαρμῶν καλῶντες. Cane, inquit, omnes, ut ita loquar, Græci usi fuere, & adhuc pro hostia nonnulli utuntur ad expiationes: Hecatæq; inter alia purgamenta catuli efferuntur, expiandosq; catulis tangunt. Hanc expiationem Periscylacismum vocant. Ita Xylander vertit, qui tamen à græco sermone longius recedit, ut postrema maxime sic vertenda putem. Hecatæ inter alia piacula catulos quoq; efferunt, & circumcirca lustrant, sive abstergunt catulis expiatione indigentes. Alter deniq; lacus in Parallelis, & quidem in Romulo habetur, ubi de Lupercis commemorans; Proprium his, ait, canem immolamini, pergitq;: καὶ γὰρ ἄνθρωποι ἐν τετοῖς καθαρμοῖς σκύλακας ἐκφέρουσιν, καὶ παλαιὰ χρῶνται

ἡρώτα τοῖς λεγομένοις πελοπυλακισμοῖς. Canem arbitror, si lustratio hac sacrificium est, immolari, quod eo utantur lustrati. Græci enim in sacrificiis lustralibus catulos efferunt, multumq; periscylacismo utuntur.

§. 2. E quibus locis certa derivabimus porismata. (I) *Periscylacismus* ^{porismata.} non erat ipsum sacrificium, sed usitata quædam ad illud præparatio, sive (I) hanc lustrationem, seu purgationem, seu februationem dixeris, ἡ δὲ οὐσία, αἷμα δὲ τοῦτος τὴν οὐσίαν ἀγιάσματος *Plut.* enim ut duo hæc distinguam, quæ abs aliis confunduntur, ipse facit, cum anceps secum hæsitat, neq; ait, inter sacrificia lustrationem propriè referri. (II) Quare aliud à *Periscylacismo* fuit sacrificium *caninum*, seu *catulinum*. Canes enim *catulosq;* pro hostiis oblatos aut victimis, græca testatur historia, & *Plut.* antea liqui- (II) dissimè probavit. Sic *Cares Marti canes* immolasse, *Arnob.* tradit Lib. IV. eumq; *καὶ ἐν δὲ οὐσίᾳ Σίσυδος* in Lexico vocat. Et *Hecata* canes *catulig*, ma- stabantur & in *Samothracia* eluebat αἶνον κυνοφαγῆς θιάς, i. e. antrum Dea hujus *Victimis caninis famosissimum*, quod *Bocchart. Hieroz. T. I. c. 56.* ex *Lycophrone* manifestat. Quin *Genita Manæ*, Dea generationis Præsidi, & *canibus catulig*, hostias destinatas, *Plin. LX XIX. c. 4.* & *Plut. l. c.* commem- morant. Sic *Lacedæmonios ephebo* (ita corruptè legi *Meursius in Mi- soell. Laconic* probat, *L. I. c. 5.*) *Phœbeo* potius, seu loco *Therapnes* sub- urbanis proximo *caninum catulum Marti Enyalio* maciâsse, *Pausanias* in *Laconicis* refert, additq; sibi esse incognitum nec satis exploratum, an reliqui Græci, præter *Colophonios*, hæc teneant sacra. (III) Adeo (III) per gravissimi hujus Autoris auctoritatem dubium relinquitur, an univer- sa Græcia hoc sacrificii genere usa sit? quod tamen à *Plut.* supra assertum est. (IV) *Periscylacismus*, seu *canina*, ista expiatio, duabus constabat par- (IV) tibus, seu ritibus, nempe ἡ τῶν κυλάκων ἐκφορὰ, *catulorum elatione*, seu exportatione, (ut enim cum *Xylandro oblationem* vertam, vocis haud pati- tur significatio) & *περιμάζει τῶν τῶ ἀγιάσµαθ' ἀεομένων*, *absterfione eorum*, ^{ritus peris-} seu lustratione hominum, ^{cylacismi.} expiationis indigentium. Prior pars clarissimè liquet, posterior autem suas habet tricas, eo, quod non pateat, an rotatione canis circum caput, an gyratione circa omne corpus, & in orbem ductâ ea constiterit. Nihil quidem *Plut.* pronunciat, neq; alius antiquorum Autor, quod sci- am, seu interpres. De priori tamen suspicatur *Meibom. in epist. sua*, de ^{dubium.} posteriori *Cl. Reiskius noster*, *Rektor Guelferbytanus*, qui in hoc ritu illu- strando suam insigniter contulit operam, publicè de prædicandam. Mo- vet cum *Theophrast. in suis morum characteribus*, & *Casanbon. in elegantissimo* adeum *Commentario*. Cum enim græcus Philosophus in eo, quô su- perstitionem perstringit, capite dixisset, quàm temerè superstitiosus, si quidpiam sinistri viderit aut somniarit, *ἱερέας καλέσας, σκίαν ἢ σκυλάκι κα- λῆν αὐτὸν περιμαζῆσαι*, i. e. *patrires advocans jubeat sese squilla aut canem*

circumlatio purgari. Casaubonus p. 292. observat, priscos sese *catulō* lustrare solitos, eamq; lustrationem dixisse *Periscylacismum*. Nam *περικυλάειν*, ipsius judiciō, idem est quod applicare corpori quidquam expiandi causā, idq; in orbem ducere. Huc refert etiam *Plutarcho* ejusdem significationis Vocabulum *περιμαζίν*, ex latinis verò auctoribus vocem *circumferendi*, seu *circumlationem*. Ita enim *Virgil.* de suo *Aeneas* LVI. *Aeneid.* v. 22. seq.

circumferre

Idem ter facios purā circumtulit undā.
spargens rore levi, & ramo frondentis olivæ;
lustravitq; Viros.

Ubi *Servius*: circumtulit i. e. purgavit. Sic *Plautus*: pro larvato te circumferam, i. e. purgabo. Lustratio enim à *circumlatione* dicta est vel tædæ vel sulphuris. Græcis est *περικυλάειν*, *περικυλάειν*, *περικυλάειν*, quod quia res certæ certaq; februa circumferebantur ei, expiabatur. *Circumferre* latini vocarunt *circumlustrare* & *circumpurgare*. Vid. *Taubmann.* *Comment.* adistum *Virgil.* loc. Alibi *Plaut.* in *Amphit.* a. II. S. 2. v. 149.

ceriti.

- - - quæso, quin tu istanc jubes pro *cerita* circumferri? i. e. perlustrari. *Ceriti* autem & *larvati*. seu *larvati*, (est quadrissyllabum) *Id.* in *Meneis.* a. V. Sc. 1v. v. 21. Sunt furiosi & mente moti, qs. larvis, seu spectris exterriti: vel *Cereris* irā & *larvarum* incurfione animo vexati. Ita *Horat.* II. Sat. 3.

Ceritus fuit? an commota crimine mentis
absolves hominem?

Cicero *Lib. VII.* 15. ad *Attic.* Nunquam *ceritior* fuit, quàm in hōc negotio? i. e. *infanior*.

lustratio Veterum.

§. 3. Frequentissima ergò lustratio apud priscos per aquam, ignem & aera, rarior autem *catulo*, ejusq; circum corpus hominis ductū, aut *circumlatione*, adhibitis quoq; *piatricibus* mulierculis. Unde quas *Theophrast.* vocat *ιερίας*, à *περικυλάειν* à *Polluce* in *Onomastico*, *περικυλάειν* à *Plutarch.* in *18* *περικυλάειν* dicuntur. Nec à *Casaubono* recedit *Joh. Lohmayer*, sed istam expiationem canibus *catulisq;* circum corpora lustratis, seu *circumlatis*, explicat, & in libro de *lustrationibus Veterum ad sacra*, quæ vocat, *circumferramea* porcos quoq; feles, canes & leones adhibitos docet. c. XXII. p. m. 116. Distinguit deniq; inter *κυνοτασίαν*, quæ *canum* inactatio erat, & *Periscylacismum*, qui solā *circumlatione* fiebat. Leviter itaq; aberrat *Cæl.*

error Rhodigini.

Rhodig. L. VII. A. L. c. 27. quando *Periscylacismum* cum *canina* victima commiscet, ac hujus solenne festum *Cynophantia* facit, quod lustrationis nihil continuit, sed apud *Argivos* cœde *canum* plurima per dies *caniculares* viguisse apud *Athen.* *Dipnos.* III. Tom. ult. legitur. Nec errorem effugiunt *Henr. Stephani* in *Thes. græc. ling.* nec *Scapula.* qui exscripsit illum in *Lex.* suo, cum *κυνοτασίαν* *περικυλάειν* substituunt, ubi τῶν ἀγνῶσθαι τὸν περικυλάειν fuerat

Henr. Stephan & Scapula.

fuerat usurpanda. A *Periscylacismo* igitur aliena *Bæotiorum*, eaq; so- ^{expiatio}
lennis, expiatio fuit, *κυνὸς διεχομένης τῶν μερῶν διεξελθεῖν*, i. e. per ^{Bæotiorum,}
canis in duo dissēcti partes transire, ut *Plut. d. a.* verba sunt. Alia quoq; fuit apud ^{lustratio}
Macedones ea militum lustratio, quæ de *Curt. L. X. c. 9. & Lip. L. XL. c. 6.* ^{Macedonū.}

§. 4. Diversissima deniq; agrorum & urbium lustratio, quam circum- ^{agrorum &}
latis hostiis, porco, fele, cane, aut vitulo constitisse *Taubmann, in Comm.* ^{urbium.}
Plant. p. 66. scribit. Sed à sacrificiis & piaculis, quæ *Viri* eruditissimi
Struckius, Saubertus & Lohmeierus in Germania, *Oniramus & Goduvinus* in
Britannia illustrarunt, hîc digrediemur.

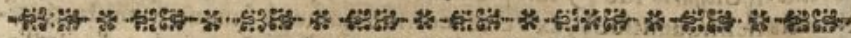
§. 5. Non video autem, quâ *κυνόφορῳ*, juxta aliorum opinionem, in *an* *κυνό-*
τῆ περὶ σκυλακισμῶν orta fuerit. Nihil huic affine cum illa, nisi elatio *ca-* ^{φορῶ ex}
tulorum, & criminis alicujus expiatio ultronea & religiosa; accanum pro- ^{periscyla-}
brosa gestatio, capitali proxima, & à principe indicta. Ultraq; tamen ad- ^{cismo?}
huc differt maximè *Περὶ σκυλακισμῶν* erat, ut dixi, expiatio criminis sacra, ^{differentia}
& ultrò à delinquentibus sine opprobrio suscepta, ut *Hecatem*, seu *Pro-*
serpinam, placarent. *κυνόφορῳ* verò Saxonibus, Suevis, Francis, Bohe-
mis, Longobardis, Italisq; (uti vel unus *Arnulfus Mediolanensis* in *Chroni-*
co suo ad ann. 1008. probat,) olim usitata, (Vid. præter nos infra *Membr.*
Il. P. I. c. 10. *Brovver. in annal. Trevirens. L. XIV. Crus. in hist. Suevic. L. X.*
fac. Andr. Crus. tr. pecul. de h. m. Lips. C. III. epist. 44. ad Belgas, & Carol. du
Fresne in Glossario suo,) fuit pœna militaris, probrosa, eaq; gravissima,
in vitis delinquentibus, ex veteri consuetudine, à summo Magistratu, æ-
què pacis ac belli tempore, irrogata, aliquando cum annexa alia pœna.
Militaris, inquam, idèò quòd *militibus* solum, i. e. nobilibus, inq; iis pri-
mariis, (qui in Dania adhuc vocantur *Heermänner*/græcis *εὐανδροί*,) seu
comitibus, & proximè ab his *Dynastis*, imò magnis Imperii Principibus, etiam
Ecclesiasticis, non *Ministerialibus*, seu colonis, vel rusticis, indiceretur. Pro-
brosa, dedecus putâ, seu ignominia & summi pudoris probum. Quantum
enim dedecus, si illustres *Viri* fœda tulere canes generoso pondere collo, aut sca-
pulis, eosq; aliquando scabiosos, & quidem per aliquot mille passus, ex u-
no Comitatu, seu districtu, in alium, vel urbem regiam. Quò probro-
sior ergo, eò gravior: Invitis delinquentibus, maximè publicæ pacis
turbatoribus, etiam aliis, ex veteri consuetudine, quæ legis vicem ob-
tinuit, à summo Principe, seu Cæsare, inflata, nonnunquam cum alia
pœna, sc. *barba resectione*, *relegatione*, multa pecuniaria, etiam ultimo suppli-
ciò. Maximè igitur distat Veterum *κυνόφορῳ* (sic enim scribo, ut græcæ
analogiæ obsequar,) à *catulorum* ita *ἐκφορῳ* Græcorum. *Ἐκφορῶν* dico,
elationem, non *oblationem*, quod *Xylandri* somnium est.

§. 6. At quid mirabimur lapsum *Viri*? cùm alibi etiam in *Versione Plat.* ^{Lapsus Xy-}
landri ^{landri} ^{Erasm.}

ἡ δὲ τῶν ὑγιεινῶν (unà cum Erasmo) ex avis Phœnicis cerebro comesto, ob
nimiam dulcedinem, κεφαλᾶλγίᾳ oriri asserat. Ecqui hujus rei experi-
mentum ceperunt in alite, quem, *Terull. verbò L. de resurrect. carn. de sin-*
gularitate famosum, unicum tantum in orbe reperiri volunt, cum tamen purum
Phœnicis hieroglyphicum, pulchrè id explicantibus P. Laurenberg. C. II. acerr. Philol.
hist. 17. Deusing. in fascic. dissert. select. p. m. 637. Kirchmayer dissert. de Phœnise
c. 2. §. 5. Nec q̄bstat mons iste apud Nieuhof P. II. Legat. ad Imperat. (binens
C. XVII. p. 167. cui fabulosa hæc avis nomen dedisse fertur. Nec disser-
tatio Cl. Pfeiferi, Græc. Lingu. in Regio Prussorum monte PP. Aq. 1673. edita,
qui eam reverà dari uberius ostendere conatus est, nos remorabitur.
Xylander autem vapulat à Muret. L. XIV. V. L. c. 12.

Arabum.

§. 7. Non nemo (ut ad κυνόφογιν redeamus,) à cane, Vinculi apud
Veteres usitati genere, morem istū derivat. Hoc enim non aliter atq; fur-
cam gestasse facinorosos è *Plaut. Casin. a. II. Sc. 6.* demonstrat. Hinc Gal-
lo-Belgicum vocabulum *Canaille*, & pœnam *cane circumlato* germanicam
Lohmeyer. arcessere non dubitat. Sed doctiores hîc suum interponant
judicium. *Meursius* enim ex vetustis *Plauti* codicibus pro *cane* legit *ca-*
mus, neq; lectionem hanc *Vossius* in suo *Etymologico* improbat. *Camus* au-
tem aliquid freni genus apud *Hesychium*, græcè κῆμος, apud Autores fo-
ri, quod nuncupant, Romani Vinculum, seu quoddam Vinculi genus
exponitur, & testimonium ex loco, quem citavimus, *Plautino* subjicitur.

CAPUT. IV.

De usu canis servando Jona.

§. I.

balena non
vorabit Jo-
nam.

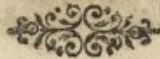
POpuli vox est, piscem, in quo Jonas erat sepultus, cujusq; effigiem
videbis in *Cl. Bosy Roma subterranea L. II. c. 8.* & in *Curia Bremensi*, fuisse
sc *balenam. Jon. I. 17.* At nos cum *Rondelet. L. XII. de piscib. c. 12. Th.*
Bartholin. de morb. Bibl. c. 14. Boucharto in Hieroz. P. post. L. V. c. 12. Aldro-
vand. L. III. de piscib. c. 32. & Borell. C. IV. obs. 48. meritò inficiamur ob se-
quentes rationes. (I) *Balana* arctiori est gutture & ventriculo, quàm
ut integrum Virum deglutiat vel contineat. Certè quæ in *Grøn- & lilan-*
dia capiuntur, cujuscunq; generis & inusitatae molis vastiq; capitis sint,
è cujus unius sola lingua XVIII. tonnæ adipis exprimuntur, tam angustas
habent fauces, quæ vix brachium hominis capiant. (II) Nec in *mari me-*
diterraneo, seu *Porfico*, *balænæ* reperiuntur. (III) Non sunt *carnivora*,
sed herbas tantum in fundo maris nascentes depascere dicuntur, quod
etiam probatum est ex sectione ipsarum *Romachi*, in quorum aliquo
duæ

duæ tresvé corbes viridis herbidæq; materiæ inventæ sunt. Vid. Cl. Nieschii T. II. Eph. Erudit. p. m. 66.

§. 2. Rectius igitur dixeris : fuisse canem *Carchariam*, seu *Lamiam*, sed canis Norvvgis ein Bergfisch / Anglis ein Doggefisch / Batavis Hay / Lusitanis *carcharias*, *Tubaron*, dentium ratione, quos multiplices habet, canem dictū. *Canis* enim *marinus* ex phocarum genere prorsus ab hoc est diversus. Ille autem patentissimo risu & gulâ ingenti est, ut obesum hominem commodè capere possit, inq; eo integri viri olim reperti fuerint. Voracissimus est, ait Gesner. de piscib. & aquat. C. p. m. 174. & antropophagus. Cadavera enim mortuorum etiam integra vorat, quod ex dissectione compertum est. Massilia enim & Nicaea aliquando capta sunt lamia, in quarum ventriculo homo loricator inventus est. Add. Hug. a Lindschott P. IV. c. 4. Ost. Indischer Schiff, Farth / & Olearii Technothec. Gottorpens. p. m. 38.

§. 3. Miraberis autem, quod quintuplex dentium ordo, quod canis *dabium*, maxilla septa est, non læserit prophetam ; sed dicimus cum Summo Bartholin. l. a. Dei manum ingressum ejus & exodum custodivisse. Alii ut Pfeiffer, aliorum Comm. in Jon. p. m. 28. & Cl. Kirchmayer, Amicus & Collega Curiosus, diss. opinio. Zool. IV. c. 2. §. 4. p. m. 98. acriter contendunt, fuisse κῆτος, ex Matth. XII. 40. κῆτος verò quemlibet magnum piscem significat. *Lamia* itaque illa fugientem Vatem deglutierat ad Joppen, & post triduum ad pontum Euxinum revomuit, si Josepho fides habenda est, L. IX. Ant. Jud. cap. 11. & ex eo P. Laurenberg. C. II. Acer. Philol. hist. 70. ac Bunting. Itin. S. Script. p. m. 188. Sic tranâisset totum mare mediterraneum, inde Cycladas, hinc Archipelagum, inde Propontidem, hinc Bosphorum Thracicum, & sic demum ingressa foret pontum Euxinum, confectis CCL. miliaribus germanicis, singulis horis quatuor.

§. Memini hæc Fabij, Nob. Neapolitani, & Columna Lyncea Acad. (hæc Fab. Cæ. ipsò seculo à Federico Casio, Principe S. Angeli, qui A. C. CIOCXXX æt. suæ XLV. excessit, fundata) glossopetras Melitenses pro ossibus, & canis *carcharia* dentibus habentis. Vid. tr. ej. de purpura. Stenonius noster eas pro veris animalium partibus, quorum figuram habent, agnoscit. Vid. ej. Myolog. specimen cum annex. Anat. capit. Carchar. At lapides sunt & fossilia, præterea nihil. Quod cum VIR Cl. Ampliss. & solide Eruditus, Dn. M. Johann. Reiskius, Geranus, Schol. Guelferbyt. Rect. meritisissimus, Amicus noster sincerissimus, in singul. dissert. epistol. de Glossopetr. nuper edit. dextrè, accuratè & masculè probaverit, satius erit cordatum lectorem, Veritatis cupidum, ad doctiss. Virum ablegare.

L

CAPUT

CAPUT V.

De usu canis in Somniis.

§. 1.

Somnia.

Placet Ecclesiastici de somniis naturalibus censura C. XXXIV. 1. seqq. quæ verò divinitus immittuntur, sua habent omnia, suosq; eventus. Varia congeffit *Harsdörfer* im grossen Schauplag jämmerlicher Mordgeschichte c. 184. *Zeiler*. Theat. tragic. hist. 17. p. m. 169. *Jonston*. Ithymat. nat. Cl. X. a. 5. *Val. Maxim.* L. I. c. 7. *Aldrov.* L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 527. *Torreblanca* L. I. Dam. c. 25. Conf. sîs *Henr. Horchii* disp. philos. de insomniis, habet *Marburg.* an. 1677. Mater S. *Dominici*, *Calarogæ* in Hispania, ex nobili *Gusmanorum* familia nati, gravida visa sibi est continere in utero catulum ore preferentem facem, quæ editus in lucem orbem terrarum incenderet. Scilicet splendore doctrinæ & lumine sanctitatis gentes ad Apostolicam fidem inflammavit. *Breviar. Roman.*

Somnium
matris S.
Dominici.S. Bern-
hardi.Olympia-
dis.

Cimonis.

§. 2. Prægnans mater S. *Bernhardi*, Abbat. *Clarævallisensis*, somniabat, se candidum catulum dorso rutilum & latrantem in utero gestare. Quod sapientes ita interpretati sunt: futuram eam optimi catuli matrem, qui divinarum adium custodiam susciperet, latratumq; assiduum contra profanos excerneret, *Pier.* Hierogl. L. V. p. m. 48. *Olympiada* eâ nocte, quâ concepit, in somnio cum ingenti serpente volutam, refert *Justin.* Lib. XII. cap. 16. Nec decepta est, addit; nam profectio majus humanâ mortalitate opus (*Alex. M.*) utero tulit. Scilicet! omnium gentium latronem. *Curt.* Lib. VII. cap. 8. Add. *Lucan.* Lib. X. cap. 20. *Sen.* Lib. I. de benef. cap. 13.

§. 3. De *Cimonis* morte ita *Hildebrand* in not. ad ej. vit. p. m. 92. & *Zuvinger.* Th. Vit. hum. T. II. p. m. 1425. Antequam Athenis exiit *Cimon* in exilium, monitus est: Per somnium enim vidit canem sese allatrantem, & latratui hanc Vocem miscentem: Σεχέ: φίλος γάρ ἐσσι καὶ ἐμοί, καὶ ἐμοίς σκυλάκισσι. vade: amicus enim eris & mihi & meis catulis. *Aristophylus* vates mortem ipsi hōc somniō denunciari prædixit. Nam canis est homini, quem allatrat, hostis: hosti autem nullâ ratione potius, quàm defunctus, amicus efficeris. Nec eventus Vatem fefellit. Conf. *Giseler.* observ. 202. de peste.

CAPUT

CAPUT VI.

De usu canis in portentis & miraculis.

§. I.

Aldrovandus miracula & portenta de cane collegit plurima lib. cit. Paucula, quæ vel nescivit, vel studiosè omisit, annectam. Patrum nostrorum memoriâ, evidentissimis ostentis in Ponto cum Byzantium ab immanissimis Turcis oppugnaretur, compertum est, apud Comum, citerioris Galliæ urbem, vergente ad diem occasu, ingentem canum multitudinem per aëra ferri, post quam diversorum pecorum armenta, species peditum primò levis armaturæ, deinde hastatos scutatosque subsequi, equitesque in turmas divisos ingenti instructâ acie persecutos, horis fermè tribus imaginem adventantis exercitus. Demum corpore procero formidabilem hominem, ceu exercitus Ducem, terribili equo insidentem processisse, referente Richter. axiom. hist. 187. Alex. ab Alex. Lib. III. dier. genial. p. m. 142. Ingruente in Germaniam pecorum peste, dum canes undique collecti cadaveribus inhærent, ita disparuerunt omnes, ut nec vivi, nec mortui reperirentur uspiam. Joh. Pistor. T. I. Script.

agmen canum in aere.

canes subito disparerunt.

§. 2. Decanibus, cervum sub palio S. Humberti attingere non audentibus, & lepuseulum persequi haud valentibus, vide Carl Stengel. Thaum. Bened. pag. 140. §. cap. 41. De carne famelicæ canis data & divinitus repens, ut de Brigitta narrant, Bolland. in Act. Sanctor. in vit. ejus cap. IV. p. m. 157. Rochus ægrotanti, & in eremo versanti, canis panem attulisse fertur, ideò adhuc cum catulo pingitur.

mirabilia, si vera.

§. 3. Incidit mihi hæc, quod apud Engelhus. in Chron. p. m. 288. tragici canis quondam legi. An. 1397. venerunt, ait, multi nigri equi cum nigris canibus ad castrum Waldek in Hassia, & Comite agente in agone, receperunt eum lecto & abierunt, spargentes plumas per duo ferè miliaria. Fregerunt & colla duorum ibi vigilum. Sic ille. Hæc ræfer historiam verè raram, & ab Hannemannno nostro descriptam in Ephem. Cur. Decur. II. ann. II. in Schol. ad obs. 55.

CAPUT VII.

De usu canis in Juramentis.

§. 1.

Veterum
superstitio.

Mira veterum in Juramentis superstitio. Romani per *Jovem lapidem* Gell. L. I. c. 21. per *Solem*, Virgil. XII. *aneid.* & innumeros alios jurabant. Arcades per *aquam stygiā*, Herod. L. VII. Naſamones per *viros*, quos credebant *optimos*: Id. in *Melpomen.* p. 273. alii per *caput* ejus, quem *carissimum* habebant l. 3. §. fin. & l. seq. ff. de *jurejur.* per *ossa* & *cineres* Parentum, Prop. L. II. eleg. 20. & L. IV. eleg. ult. per *oculos* Plaut. in *Mænech.* a V. f. 9. v. 1. Conf. Comm. Taubm. ad h. l. Per *caput*, Homer. *Iliad.* 10. per *Hephastionem* Alexander; per *anserem* Socrates: per *porcum* Agamemnon. Vid. Stuck de *sacris gentil.* p. 94.

hiſt. ſingul.

§. 2. Mulier quædam, dum Otto Imperator iter ageret, venit ad eum, conquerens de violentâ conſtupratione. Reſpondit ei: *ſi reverſus fuero, fiat Juſtitia.* Domine, ait mulier, forſan tunc oblitus es hujus mihi illatæ injuriæ: Cæſar, monſtrato digito templo aliquo vicino, *en! hoc ſit mihi & tibi in ſignum memoriæ.* Quo dicto abiit. Rediens vidensq; ſacram ædem, vocari juſſit fæminam. Quæ ſubito advolat dicens. Domine, vir iſte, quo de nuper queſtus ſum, nunc maritus meus eſt, egoq; concepi ex eo. Ille. *dico tibi per barbam Ottonis,* (ſic enim ſolebat jurare,) *oportet eum deguſtare dolabrum.* By Otten Barth/ he moth Barden ſchmecken. Et ſic viro adducto juſſit eum capite plecti. Gobelin. *Perſon. Cosmodr. et. V. l. c. 48. p. m. 202.* Add. Jac. Pontan. *Attic. Bellar. P. I. l. Synt. 1. hiſt. 25. p. 387.* Et Frider. Barbaroſſ. ſi quid per *barbam* promiſſet, ſanctiſſime obſervabat, *Agricol. adag. Germ. 733.*

Socrates ju-
rat per ca-
nem.

§. 3. Socrates etiam, apud Plut. in *Phæd.* & *Alex.* ab *Alex. Lib. V. cap. 10.* per *canem* ſymbolum fidei, vel, quod putaret, obſequium præſtandum iis, qui civibus præeſſent, juravit: ſeu quod perinde ſanctum eſſet, qſ. per ipſam *Philophiam*, cujus *ſymbolum canis*, jurâſſet, interprete J. Fabro Lynceo in *expoſit. novæ Hiſpan. animal. p. 467.* Add. Becan. *lib. alib. cit:* p. 123. Pier. L. V. *Hierogl. p. 46.* Zuvinger. *Th. V. H. T. I. p. m. 143.* Laert. L. VII. p. m. 456. edit. Caſaub. Unde autem hæc formula ſuos traxerit natales, vid. apud Rittershuſ. *Comm. ad Sal- uian. Maſſil. L. VII. p. m. 299.* Conf. Barth. *Lib. XLII. Adverſ. cap. 19.*

MEMBRUM II.

MEMBRUM II.

ejusq;

PARS PRIMA

De usu canis politico - togato.

CAPUT I.

De usu canis in regimine obtinendo.

§. 1.

Inter alia imperii prodigia, quæ in hist. *Fl. Vespasiani Sveton. c. 5. Christ. canis Sacer*
Matthia & Job. Gerlac. Wilhelmi, Gymnas. Heidelb. Reflor, in theatr. histo-
ris. refert, non infimum est, quod canis, Vespasiano prandente, huma-
nam manum mensæ allatam supposuerit. Conf. Petrarch. L. IV. de Vir.
Illustr. Scilicet divina providentia, quæ cuncta gubernat, Sap. XIV. 3. &
transfert regna de gente in gentem, Dan. II. 21. non minus ethnicis, quàm
Christianis, interdum singularia obtinendi, amittendi aut infelicitè ad-
ministrandi imperii omina monstrat, quorum catalogum contexuit Cl.
Bernegger. obs. hist. polit. 10. Conf. Richteri axiom. polit. 18.

§. 2. Eodice, quò natus est *Alex. M. duæ aquila præpetes supra cul-*
men domus patris ejus federunt, omen duplicis Imperii, Europe Asiæq;
præferentes. Justin. L. XII. c. 16. Conf. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m.
526. Hiero à patre suo, velut de honestamentum generis, expositus fue-
rat, sed parvulum & humanæ opis egentem apes, congesto circa Jacen-
tem melle, multis diebus aluere. Ob quam rem responso aruspicum ad-
monitus pater, qui regnum infanti portendi caneant. parvulum recollig-
it, omniq; studiò ad spem Majestatis, quæ promittebatur, instituit. Ei-
dem in ludo inter coæquales discenti lupus tabulam, in turba puerorum
repentè conspectus, eripuit. Adolescenti quoque prima bella ineunti
aquila in clypeo, noctua in hasta confedit. Quod ostentum & consilio
cautum, & manu promptum, regemq; futurum significabat. Justin. Lib.
XXIII. c. 4.

§. 3. De *Frideric. III. Dan. ac Norvveg. Rege Gloriosissimo, narrat Hist singul.*
Concionatore ejus aulicus M. Job. Bramer. in concion. funebr. Regia. p. m. 50.
c. f. quod, cum Rex Optimus, adhuc peradolescens, in Reg. & Eque-
stri Acad. Soran. Nutrice olim mea, studiis invigilaret, & animi rectean-
di causâ, in nemus oppidulo contiguum secederet, fortè invenerit fo-
lium quercus, in quo nomen FRIDERICI, additâ coronâ Regiâ, bel-

L 3

lè ex-

lè expressum erat. Ita Dominus providit, juxta Symbol. ejus desumptum ex Gen. XXII, c. 8. quod fusiùs explicui C. II. epigr. meor. 2.

CAPUT II.

De usu canis in regimine administrando,

§. I.

canis rex in
Æthiopia.

IN Ptoëmphana apud Æthiopas canis in folio sedebat, è cujus nutu motuq; imperia augurabantur, si caudà adularetur, propitium, si latraret, iratum credebant. Plin. L. VI, c. 30. Plut. advers. Stoic. p. 4. Alian. L. VII, de anim. c. 40. & Zwinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 4246.

Norvagia.

§. 2. Sic Gunnarus devictæ gentis Norvagicæ ignaviam inusitatâ conditionis deformitate multaturus, rectoris loco canem eis præponi curavit. Quò factò quid aliud eum assequi voluisse putemus, quàm ut plenus superbix populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti vertices inclinaret? Et ne quid contumeliæ deesset? Satrapas procuravit, qui sub ejus titulo privata & publica negotia tuerentur. Cujus etiam jugi constantique custodiæ distinctos procerum Ordines applicabat. Statuit insuper, ut, si quis aulicorum ducis sui despicabile duxisset obsequium, variosque discurrentis incessus plenus venerationis obsequiis insequi supersedisset, membrorum clade supplicia lueret. Ita ex Veterum traditione Saxo Grammat. L. VII, Hist. Dan. p. m. 134. Conf. Zwinger. Th. V. H. T. III. p. m. 2750.

Gunnarus.

§. 3. Joh. Isaac. Pontan. Hist. Dan. L. I. p. m. 29. historiam ita recenset: Apud Suecos tyrannide insignis Regem agebat Gunnarus, qui, conceptò in Norvagos parricidali odiò, omnem, quâ poterat, gentem clade ac cædibus respergebat, ultimaq; eidem minitabatur. Præerat tum illis cum imperio Reginaldus, extremæ ætatis senex, qui inter cetera metuens, quam unicam habebat, Drotta filia, eam occultò specû abditam satellitibus custodiendam tradit. Sed Gunnarus in aciem profectus senem superat. Utque devictæ gentis extremo & inusitato dedecore mactaret, loco Regis canem eis præsidere curat. Et ne quid contumeliæ deesset, Satrapas præterea attribuit, qui sub ejus titulo regia ministeria exequerentur, mandavitq; sub capitis pœna eidem cani haud aliter ac Regi honorem exhiberi. Dubitare tamen videtur hac de re Joh. Magnus Gothus L. VII. Gothor. Sveon. hist. c. 15.

canis impe-
rat Trond-
heimii.

§. 4. Sic etiam Oistenus, Uplandiæ Regulus, seu potius tyrannus, Nidrosiensibus canem Rectorem olim præfecit, teste Snorrone Sturleson. in Chron. Norvug. linguâ vernaculâ edit. p. 37. Interfectò enim à Trondheimiensibus

mensibus, quos variis cladum generibus vexaverat, filiô *Oisteni*, is irâ & furore percitus cum maximis copiis & valido exercitu in territorium *Trondorum* irrumpit, omniaq; passim ferrô & igne populatur. Tandem victa *Trondorum* genti hanc detulit conditionem, ut vel servum, nomine *Faxe*, vel canem suum, cui *Sar* nomen erat, in regem sibi eligerent. Illi statim canem abjectissimæ sortis homini prætulcrunt, existimantes, se sub bellua majori libertate fruituros. Ne verò Regem haberent omnis planè rationis expertem, incantationibus & vi magicâ tantum sapientiæ ei inspirârunt, quantum *tribus* sufficeret *hominibus*. Duo verbo latrando edebat, tertium articulata voce proferebat. Aureâ catenâ vinciebatur. Si quando cælum erat pluvium, aut viâ lutosâ incedendum, humeris cum suis proceres gestabant. Palatium habuit in colle *Udreoj*, ab ipsius nomine *Sarshoi* appellato, situm. Tandem à *lupis* discerptus est. *Stephan.* in not. ad L. VII. Hist. Dan. Sax. Gramm. p. m. 160. seqq. Conf. *M. Zeiler.* descript. Dan. ac *Norvvag.* p. m. 244.

§. 5. Apud *Ugros* etiam canem imperâsse ferunt. Sed pro fabula habet *Aventin.* L. IV. Annal. Boj. p. m. 488. inde orta: quòd *Henric.* Rex *Ugri*, tributum ab eo postulantibus, canem villaticum reddi jussit, caudâ auribusq; mutilatum & scabie sordidum. *Mart. Crus.* in annal. *Suevic.* L. III. P. II. p. m. 97. ex *Funccio* scribit: An. 934. *Ungaros* tributum à *Saxonibus* exegisse; quò negatò, *Thuringiam* magnâ manu irrumpentes ab *Henr.* Cæsare maximâ clade affectos, & in *Hungariam* repulso esse. Et hoc esse arbitror, addit, illud quod *Aventin.* (l. c.) scribit; *Urgis* scilicet, tributum ab *Henr.* exigentibus, ad hoc canem villaticum missum esse. *Ajentalii*, in *Scythia* adhuc superesse *Hungariam*, unde nostri illi prodierint *Hungari*, quos canem aliquando Regem habuisse proditum est. Vid. *Günter.* *Ligurin.* L. I. p. m. 295. Gallum verò *Persis* quondam imperâsse, & vice Regis gallus *Persarum* esse, *Aristophanes* auctor est. Vid. *Alex. ab Alex.* L. VI. dier. genial. p. m. 309.

§. 6. Refricat mihi hîc *Sardubium* *Secl.* I. c. 2. §. 2. ventilatum de brutorum loquela. Cornicem loquentem sistit *Suet.* in vita *Domitian.* c. ult. bo-
vum, *Val. Max.* L. I. c. 6. n. 5. agnum, *Fulgos.* Lib. I. c. 4. corvum, *Bartholin.* Vol. I. *Act. Med. & Philos.* c. 49. p. m. 89. & alium *Bart.* *Sibylla* in *Specul. peregrin.* qq. *Decad.* 3. c. 5. qu. 1. p. 510. gallum, *Plin.* L. X. c. 21. aprum *Ursin.* *acerr.* *Philol.* L. II. n. 37. lupum, *Nierenb.* L. II. de miracul. nat. in *Europ.* c. 42. canem *Plin.* Lib. II. c. 41. Conf. *Schott.* *Mag. nat.* P. II. Synt. 5. c. 1. seqq. C. à *Reys Camp. elys.* jnc. qq. 31. n. 15. qu. 55. n. 7. 8. 13. qu. 92. n. 12. *Zuvinger.* Th. V. H. T. II. p. m. 1376. & *G. Franc.* *continuat. sat. Med.* 9. Licet verò bestia aliquando voces articulatè proferant, propriè tamen non loquuntur *Schott.* L. VII. *Phys. Curios.* p. m. 765. *Fabr.* ab *Aquapend.* in *11. singul. de brut.* tor. lo-

tor. loquel. c. 1. seqq. Deusing. in fascic. dissert. select. p. m. 187. seqq. Zaccut. Lib. II. M. P. H. c. 5. & nos supra. Canem verò Simonis Magi apud Nicephor. L. II. c. 27. Zwinger. T. II. Th. V. H. p. m. 1529. aliumque quo de Grilland. tract. de sortileg. c. 7. n. 23. ope diaboli verè locutum esse, quis inficiabitur? Serpentis colloquium cum Eva consignavit Moses, Gen. III. qui equidem naturalis fuit, sed personatus, & à Satana obfessus, quod contra Joseph. L. I. Antiq. c. 2. orthodoxè statuimus; quæ autem species serpentum fuerit, eruere conatur Nierenb. L. IV. hist. nat. c. 36.

CAPUT III.

De usu canis in denominandis urbibus aliisque locis.

§. 1.

origo Helm-
stadis,

S. Liudgerus primus Episcopus Mimigernevordensis, i. e. Monasteriens. in Westphalia, de sacello extruendo cogitans, locumque commodum speculans à Deo precatus est, monstraret sibi locum, in quo ædem extrui vellet, ibique caniculam, Elim nomine, considerare iuberet. Factum: sicque à catello locus denominatus est Elimsted. Hanc Veterum traditionem confirmare videntur fenestræ in ambitu templi Monasterii Vallis Mariæ, dimidiò Helmstadio milliari adhuc superstites, quarum rythmos, ob reverentiam antiquitatis, subnecto:

Konning Karolus Kenzeler /
Sinte Luder de leve Here /
wolde Godde ein Kloster burwen /
tu leve in allen truwen /
ein Hündelein he hadde / Elim genand /
ein geddelick name bekant /
He Christum usern Herrn bat /
dar dat Hündelein sat /
dat he wolde geven sinen schien /
ichte dat de stede mochte seyn /
Elimstete solte dat heten /
der stede he und veele mochten geneten.

Vid. Bunting. Chr. Brunsv. p. m. 30. e. m.

§. 2. Superstitiosum fortè Tibi videbitur, quòd Vir devotus sanctum Dei nomen cani imposuerit. At voluit id esse memoriale officii sui, fide & vigilantia sanctè & animosè faciendi, Vid. Nos supra Sect. I. cap. 1. §. 5:

aliorum
sententia,

§. 3. Alii Helmestadium derivant ab Elmo, saltu finitimo, ut Hildesum à vicino

à vicino

à vicino nō more der Hilles / non autem à nive, qua de Cranz. L. I. Metrop. c. 10. Cl. Meibomius Orat. de origin. Helmst à galea deducit, seu casside militari, quam Helm dicimus. Non tamen à galea Hunniori alicujus Regis hīc cæsi, & versūs occidentem in colliculo, sub admiranda lapidum mole tumulati, sed simpliciter à galea, quam conjecturam nummulis firmat, qui adhuc monstrantur, laminæ instar tenuibus, in quibus galea impressa conspicitur, & ab Helmsiadiensibus, ut ajunt, cufis.

§. 4. Et Quedlinburgum, nobile Saxonie oppidum, cani suum debere nomen, in antiquo Chron. MS. Quedlinburg. inveni. Ita autem ibi. Quedlenburg hat seinen Namen von einem Bracken. Hündlein / so auf dem Felsen / da jetzt das Münster steht / gefunden worden. Scilicet A. C. 934. in fit Winnigstad. in Chron. Quedlinb. MS. Attila, exercitum, 50000 Hunnis constantem, in Germaniam misit, qui, postquam urbem Quedlinburg. eiq; proximè adjacens cœnobium S. Wicperti ferè devastâssent funditus, demùm ab Henrico I. Ottonis, Ducis Saxon. Fil. fugati, & cane, muneris loco illis misso, illusi sunt. Joannes verò Gerdannus in Catal. Abbatissar. Quedlinb. A. C. 1632. edit. tradit, Henricum Aucupem arcem urbemque Quedlam fundâsse, posuissq; monumentum victoriæ propè Mersburgum ab Hunnis reportatæ, ubi eos an. 934. Mens. Mart. profligavit, nimirum in perpetuam tanti triumphus memoriam canem in urbis Quedlinburgi insignia recipere jussit, qui adhuc in iisdem visitur. Conf. Wittekind. L. Lannal. p. m. 13. Alii tamen aliter: nec mihi incerta defendere animus est, quamvis plurimos pagos & urbes in Saxonia vel ab animali, vel instrumento quopiam, nomina sua accepisse constet. Seepensstetum à na-
vi; Wormstet à verme; Buddenstet à labro; Emmenstet ab urna; Egenstet à
dentali; Schlanstet à serpente; Wolfstet à lupo; Honstet à gallina &c. dicitur.

§. 5. Rugravy à Dassel firmissimam struxerunt arcem, vulgò der Hundsrück dictam. Scilicet cùm Hunni ferrò & igne longè latèq; vastarent terras, laudati Comites, tyrannidem eorum declinaturi, in rupe quadam excelsa, versūs Septentrionem & sylvam, quæ dicitur der Solling / hoc condidère castrum, idq; quoniam contra Hunnos erectum, Hunnenrück vocârunt. Plebs verò Hunos pro canibus reputans, in contumeliam gentis Hundsrück appellavit. Lezner. Chron. Dassel. L. I. c. 5. p. m. 4. Verùm de regione Hundsrück / inter Rhenum & Moselam sitâ vid. Münster. Cosmog. L. III. c. 200.

§. 6. A cane nomen quoq; suum obtinuit Hundsrückfeld / uno ab Ura-
tislaviâ milliari, eo in loco situm, ubi Henr. V. Imperator, cùm Glogoviam
diu, sed frustra, obsedisset, An. MCIX. à Bogeslao Polono victus & fuga-
tus. Vid. Nicol. Henely Silesiogr. c. 4. p. m. 37. seqq. Cromer. de reb. Polon. L. V.
p. m. 116. Lehmann. Chron. Spirens. L. V. c. 42. p. m. 480. Cyr. Spangenberg
Chron. Saxon. c. 211. Mich. Sachs. P. III. Chron. p. m. 212. Conf. Sect. I. c. 3.

M

§. 4.

Hunds-
burg.
Hunds-
holm.
Hunds-
Mühl.
Hond
fluvius.
Hont-
bos.
Hunds-
Lund.
Hunds-
Grotte.

§. 4. De alio Hunds-feld (rectius tamen Hunnesfeld) / inter Carlstadium & Hamelburgum, vid. Spangenberg. L. 1. Chron. Hennenb. p. m. 38. De Præfectura Hundborg in Diæces. Osnabr. quadam profert Meibom. in opuscul. hist. p. m. 220. Conf. ej. Chron. Bergens. p. 33. Meminit quoq; Hundesburg in Saxonia Pomar. in Chron. Magdenb. ad A. C. 1347. Hundesholm est locus in Dania. Domum, der Hunds-Mühlen dictam, condidit Theodoric. Comes Oldenburg. Hamelmann. P. III. Chron. Oldenb. c. 1. p. m. 191, de cuius incendio idem L. c. P. III. c. 6. p. 243. In Seelandia Belgarum est fluvius, der Hond dictus; ejusdem nominis ille, qui Oldenburgum lambit. Sylva etiam in Hollandia canina, vulgò Hontbos / quæ de vid. P. Bertij. Digest. nov. de aggerib. & pontib. ad mare exstruct. c. 14. p. 142. seqq. Hunds-Lund / i. e. lucus caninus, in Dania.

§. 7. In Italia antrum est, la crotta de cani, i. e. antrum caninum dictum, die Hunds-Grotte / oder Höhle. Instar fornicis est in arida superiori parte non nocens notoriè, simul ac verò canis humidum aerem tangit, in momento extinguitur, reviviscens quidem, si statim aquæ recenti immergatur, cujus Vaporis humidi, qui tamen vix sentitur, tanta vis stridiva est, ut facem ardentem subito prorsus extinguat. Ceterum omnem auram è metallifodinis canibus plerunq; noxiam esse, notum est,

notior ut jam sit canibus non Delia nostris. Virg. Ecl. III. v. 67. Excell. D. D. Lucas Schröckius Augusta Reip. Vindelicor. Phys. Curiosor. Celsus, Fauctor noster singularis An. 1670. M. Octobr. canem in cavernam istam immisit, qui sine ulla offensione inibi erectus stabat, quàmprimùm verò caput versùs terram altius deprimebatur, subito ille reluctari, oculosq; & linguam nigricantes exerere incipiebat, & tandem instar mortui planè concidebat, cui tamen in vicinum lacum immerso, non ita diu post vita redibat; id quod tamen etiam, licèt paulò tardius, accidebat, si, nullâ aquâ confusus, liberiori aeri tantùm exponebatur. Alium tamen canem studiò diutius in antro, capite depresso, detentum nec aer liberior, nec aqua illa in vitam revocare valuerunt. Ipse Amicus honoratissimus antrum ingressus, præter lenem admodum calorem, inprimis circa frondum, nihil perferens. Noxa autem illa suffocans ad antri fundum saltem hæret, eamq; paululùm altius spithamâ exurgere, color in parietibus subluteus indicare videtur, partim & quòd facula accensa liberâ flammâ ardebat in antro, quàmprimùm verò inferiorem illam aeris regionem attingebat, mox extinguebatur, non autem, quod vult Schottus, iterum accendebatur altius elevata. Hæc Celsus noster. Add. Curiosit. Phys. Schwimmeri. Utrum verò crassior tantùm exha'ans aura, vel unâ malignus aliquis vapor, caninæ constitutioni omninò antipatheticus, aliudve aliquid in causa sit, satis obscurum est, inprimis cur alius non eleventur illi halitus, haud facile dixerim. Non solum verò canes, diu in hoc specu Puteolano detentos, sed quoq;

quodq; *bufones, serpentes*, aliq; *venenata animalia* huc conjecta emori, ex relatione incolarum istius loci memorat *J. Faber Lynceus in descript. animal. Nov. Hispan. p. m. 784.* cujus probabilis opinio minimè temnenda.

CAPUT IV.

De usu canis in fundandis novis familiis.

§. 1.

Vivunt adhuc è nobili canum familia multi apud *Thuringos, Francos, Varioscos, Suevos, Catos & alibi*. Licet verò curiosissimus fuerim in indaganda stemmatis hujus origine, nullibi tamen certi quid explicari potui, Consului Excellentes Viros & Antiquitatum peritissimos, quos inter honoris ergò nominabo, Magnum *Conringium*, Collectores Eph. nostr. *Curios. Uratsslav. Eximium D. Horst. D. D. Majorem, D. Velsch. Illustrum D. Bartholin. Admirabilem Kircher. sagacissimum D. Wedelium, Eru- ditissimum D. Christ. Petri* ipsos nobiles ab *Hund & Bruck* / at nihil rescire potui. De *Hildegardis* Imperatricis sororis *Irmentrudis* filiis, unâ vice duodecim natis, & pro catulis expositis vid. *suprà S. 1. c. 3. §. 51.* è quibus præcipuus *Welfo* (unde *Guelforum* nomen) Comes *Altorsl & Regensburg* I appellari solitus.

nobiles ab
Hundt.

welforum
origo.

§. 2. Illustrum *Ursinorum* familiam inde ortam esse, quod foemina ex urso filium pepererit, non solum effigie humanâ, sed etiam ingenio præstanti, putant quidam, Vid. *Fort. Fidel. L. III. de relat. Med. c. 5. p. m. 499.* quod ego verò nec de illa, nec de nobili canina familia dixero. *Amphion* noster *Curiosus* putat ex detecto consilio filiorum pro caniculis suffocandorum gentem hanc ortam esse, omine & fortuna *Romuli*, qui cum fratre deportatus fuit & servatus. *D. Wedelius, Hercules* noster, retur, ut plura alia fortuito nata nomina Paucissimi enim sunt, qui natalium suorum originem à primo fatore arcessere queunt. *D. Achilles* consilium fuit, ne curiosius familiæ hujus ortum indagarem, cum sæpius usu veniat, ut illustres etiam familiæ parva agnoscant principia, quæ omnium oculis exponi ægrè ferunt, moderno splendore contentæ, deq; futuro incremento subinde sollicitæ. Illustris etiam *Conring.* noluit quod ulterius scrutarer.

origo Ursi.
morum.

cur Autor
ortum No-
bil. ab
Hund
non expisca-
tus?

§. 3. Hoc unum scio, duos canes in insignibus eorum monstrari. Nobilibus *Franconicis* accenset *Spangenberg. L. VII. des Adelspiegels c. 6. p. 97.* b, & meminit *der Hunde von Altenstein / der Hunde von Wencckheim / Catus, ibid. c. 9. p. 101. B. Thuringis, ibid. c. 24. p. 123. b.* Ordinis Teutonici Magister XXVII. fuit *N. Hund von Wencckheim* / ut idem tit. I. lib. II. c. 4. p. 339. a, familiis *Saxonicis* accenset *G. Fabric. L. III. annal. Misn. p. 179.*

insignia ea-
rum.

antiqua fa- Conf. nos *suprà* Sect. I. c. 1. S. 5. De antiquitate cum multis aliis hanc fa-
miliam cons- miliam certare, testatur *Bucellin. in Indic. Equitum*, qui solennibus ludis eque-
ria. stribus interfuere. *German. Topo-Chrono-stemmato-graphica adjecto lit. C. & H.* ubi canes, seu Hundios ludis equestribus decimis per *Guelsonem Ducem* Bavar. & *Spoleti Principem Corsica & Sardinia* edit. Tiguri An. 1165. interfuisse commemorat. Ultimum derer. *Hunde von Saulheim* mania extinctum, vidit *Reiselinus* noster. Excell. Dn. *Moller. Hist. & Metaph. PP. in Acad. Norica*, per *Hermetem Noribergensem* seqq. communicavit. Familiam Nobilium ab *Hund* in S. R. I. deprehendo *quintuplicem*, (I) *Hund / Schlesische vom Adel.* (II) *Hund zu Kirbach / Hessische vom Adel.* (III) *Hund vom Lauterbach / Bayrische vom Adel.* (IV) *Hund von Saulheim / Rheinländische vom Adel.* (V) *Hunt* (nota scriptionis differentiam) *Steyrische vom Adel.*

Frideric. Hund comparuit in ludo equestri Xmo. celebrat. Tiguri a. 1165.

Andreas Hund - - - - - XIV. - - *Herbipol. 1235.*

Guilielmus Hund - - - - - XVIII. - - *Ingelheim. 1337.*

N. Hund - - - - - XXVI. - - *Stutgard. 1436.*

Addo plures de nomine *canum* participantes, quorum torneamenta mentionem faciunt:

N. Hundsbuch comparuit in ludo equestri VIII, celebr. *August. an. 1080.*

Guilielm. ab Hundsbuch - - - - - IX. - - *Göttinga - 1119.*

eratq; ex IV. Regibus, ad Ludum istum delectis, Rex numero IV. tali ordine I. Rex fuit *Gottthard. ab Andlau*, Suevus, II. *Henricus à Thöring*, Bavarus, III. *Kilianus à Biesenthau* / Francus, IV. *Guilielmus ac Hundsbuch / Rhenanus.*

Reinhard. Hundsb. / Nobilis Thuringus, comparuit in ludo equestri X. celebrat. - - - - - Tiguri. An. 1165.

Fuere etiam Nobiles *Hunds-Hausen / Rheinländische vom Adel. Hunds-*

Brocken / Nobiles Franconici, Hund-Bis à Waldrans / nobiles Sue-

via, è quibus *Joh. Franciscus Adelbert*, Illustrissimi Collegii *Elbangersis* in

Svevia (olim Monast. O. S. B. circa A. C. 764. ab *Hariolpho & Erlolpho*, E-

piscopis *Lingonensibus*, fundat, verum circa A. C. 1461. in Præpositu-

ram, Principali tamen dignitate illustrem, convers.) Canon & Capitu-

laris. Meminit quoq; *Spangenberg. Chron. Hennenb. L. II. p. m. 103.* derer

Hunde von Saleenb. rg / & L. V. p. m. 186. derer *Hunde von Sternberg.*

Et *Leonhard. Thalemann, Past. Gehovensis*, Præfeti cujusdam *Alstercensis*,

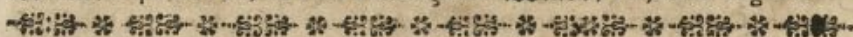
nomine ab *Hund* / in der eigentlichen Beschreibung des *Gehovischen Non-*

nen *Gespensies / excus. an. 1684.* Reverendiss. Dn. *Arnold. ab Hundsbrock /*

præpositus Capituli Cathedralis *Hildesienfis.*

Herrn von Mü- S. 4. Sunt præterea die *Herrn von Rüden* / qui à *canibus pastoralibus*
den. nomen traxere, quos inter inprimis clari die *Herrn Rüden von Collen-*
berg

berg in circulo Rhenano, die von Bruck in Ducatu Westphal. & alibi, Comites à Wölpe, Bernhards à Welpamentio fit in hist. de Henr. Leon. & 35. cum ^{Comites} not. Meibom. edit. an. 1660. Arnold. Lubec. L. VI. c. 11. scribit Welpia, alibi ^{Welpenses.} tamen Wölpe. Instrumenta antiqua Welpia. Erat comitatus in Saxonia inferiori, confinis Hozano. Christ. Enzel. in Chron. vet. March. ex insigniis, quæ duo erant cornua bubula, colligit, comites Welpenses cum Aldenhuis, (arx ejus nominis adhuc superest in Ducatu Magdenb.) ejusdem fuisse originis, sedibus tamen distinctos: de qua assertionem ego cum Meibom. in not. ad hist. de Henr. Leone p. 261. nihil pronunciare possum. Tempore Wilhelmi Victoriosi, Brunsvic, Ducis, Arx Welpia cum tota ditione Ducatui Brunsvic. conjuncta est. Novi etiam Equestrem familiam derer von von Winde: è quibus Hafnia vidit Dn. Oligerum Winde / Thesaurar. Regium. Winde.

CAPUT. V.

De usu canis in fundandis societatibus illustribus,

§. 1.

FRANCISCUS Mennexius in deliciis suis equestribus, (seu militarium ordi- ^{ordo seu so-} num symbolis, insignibus & originibus,) extant in L. II. Chron. ^{cietas canis.} nicor. Ecclesiast. Joh. Gualteri Francof. 1614. in 8vo. maj. ita: Montmorentiadum gentis stemma, quo Lisbio, à Libya Regidus oriundo, magno Arcopagita commartyri apparet, origine antiquissimum Francisc & Belgis perillustre, summum Christiani nominis columen vel ab incunabulis Regni Gallici semper extitisse constat, primumq; eorum parentem Proto- Christiani & Archi- Baronis nomen (quod moræ impatiens & zelô Christianismi incensus, eidem lavacro, quo Rex Clodovans primus inter Gallo- Francos sacro baptismo ablatus est, se immerferit,) commernisse tradit Robert. Canalis. Nec his contentus autor & ipse fuit primus, ut Aurelius in media Gallia prima sacra comitia celebrarentur. Unde Montmorentiacos primos Christicolos & Francia Barones veteri elogio nuncupari, ejusq; nominis Dieu en ayde, au premier Chrestien & Baron de France. tessera præliis merito inlamar, in hunc usq; diem obtinuerit. Fidei insuper memorabile exemplum in Christianam Remp. exstare voluit Illustre Ordinis Equestris Collegium, cane nimirum, notissimo fidelitatis symbolo, insignitum, & religioni Majorum propaganda in hac familia fundatum, nullo certo, quod equidem sciam, hactenus autore, qui principatum & magisterium, ut loquuntur, ei planè attribuat, & si non vanâ ratione coryphaum egregii hujus instituti fuisse, ex canis insigniis, qua in casside stirps illa pro crista gestare solet, augurari liceat. Cujus rei fidem augere Videtur Philipp. Morens in tabula sua insigniorum Francia vulgari sermone conscripta, ubi inter alia gentis hujus decora praeit: Buehardum Montmorentiacum ad

aulam Philippi I. multis comitantibus equitibus, venisse, qui omnes, ut & ipse Buchardus, balneum, seu torquem equestrem, capitibus ceravorum distinctum, canisque effigie ex ima parte pendente exornatum gestarent. Id exemplum multorum Principum, quos canis insignis delectatos fuisse in aperto est, factum reor.

*societas gal-
li gallina-
cer,*

§. 2. Ordinis porro, qui galli gallinacei titulo circumfertur, Equitem nobis prædicant Petrum quandam Montmorenciarum genealogici ejusdem stirpis Commentatores, minimè verò edocentes tempus erectionis, vel autorem, quod Petr. Beloyus in orig. suis maxime conqueritur; ex iis tamen colligi, ait, Gallos Principes, pugnacis adeò animalis hieroglyphico ductos, Sodalitium equestre instituisse, quod Martis pullum eum vocet Aristophanes, & Eucherius imperii doceat esse Symbolum. Hæc Mennenius Conf. sis Masen, in Specul. Imagin., c. 33. p. m. 427. & Neumarck IC. Secret. Saxo-Vinariens. Collegam Carpophorum & Amicum colendum, im neusprossenden Palm-Baum c. 2. p. 49. von der Hund und Hanen-Gesellschaft.

*Societas Re-
gia Anglica*

§. 3. Illustrissima Societas Regia in Anglia in insignibus suis etiam elegit duos canes venaticos cum duabus coronis loco monilium pro fulcris. Prudenter sanè! Quid enim est in hoc universo, quod, ceu sagacissimi canes Venatici, & indefessi Naturæ venatores non investigent ac prodant Viri super athera noti? DEUS EOS SERVET!

CAPUT. VI.

De usu canis in ludis, statuis & simulacris.

§. 1.

*triumphus
Heliogaba-
li.*

Omnibus ferè Principum virorum ludis canes interfunt. Miror itaque apud Martial. L. IV. epigr. 35. otiosos fuisse spectatores prælii damarum. Antonius Heliogabalus, ut Bacchum referret, tigribus triumphabat, leonibus ut Martem, canibus verò, ut exemplo careret, narrante Ael. Lamprid. in ej. vit.

*inscriptiones
canum.*

§. 2. Varias canum inscriptiones passim videbis in Italia & alibi, ut prodit Elias Schedius syngr. 2. de DIS German. c. 48. p. m. 453. Talis est Rolandi canis Principis Joh. Andreae Doria apud Wolsf. Albrecht. Stromer. hist. horticult. Laurenb. annex. confid. VII. p. m. 239. Colon. Agrippin. ad aureum clavam Hermes Curios, Phys. Norimb. Amicus venerandus, hosce invenit rythmos:

Es riet ein Ritter mit Fleiß /
der führet zwey Hündlein Schnee-weiß /
der eine hieß Berß Ziesel / der ander Ziesel Berß /
Husch / husch / Berß Ziesel biß dem Ziesel Berß ein Ohr ab.

§. 3. Apud

§. 3. Apud *Massas* Romæ in pulcherrimo operis cippo *canis* humi jaccens, surrectio verò capite hanc inscriptionem intuens, repertus est :

C. JUL. URBANO ET JULIÆ OPTATÆ
CONTUBERNALI ET C. JULIO
URBANO, PECULIARI FILIO,
POST. SUIS.

Vid. *Pier' Hierogl.* L. V. p. m. 51. Add. *Itinerar. MIRABILIS* p. 71.

§. 4. Est fons *Hanoveræ* in foro, quem *Altaon* cum *canibus* suis exornat. *Hamburgi* in templo cathedrali, & pluribus Germaniæ locis, multos fons, vidi lapides sepulchrales *canibus* insignitos. *Hecates* statuis etiam appositos fuisse, ex *Rosin. L. II. Antiq. Rom.* scimus.

canes in
moneta.
Saxis sepulchralibus.
Statuis
Hecate.

CAPUT VII.

De usu canis in Moneta,

§. I.

Omnia monumentorum, quæ ex antiquitate supersunt nobis, nullum numismatibus est vetustius. Tempia, theatra, tropæa, libros, picturas & statuas temporum injuriæ vincunt : Sola verò numismata omnia superant secula, rerumq; sibi concreditarum memoriam semper conservant. Hinc est ratio, cur Veteres nunquam statuas posuerint, aut templa struxerint, aut tropæa erexerint, nisi ad pedes aut fundamenta illorum numismata quædam posuerint, quia, ut rerum, quas ad posteros propagari volebant, memoriam redderent æternam, ex prævisa omnium monumentorum ruina, in nulla re quàm in numismatibus tam certierant atq; securi, ut fusiùs probat *Spanheim. in dissert. de præfanti. & usu numismatum.*

§. 2. Olim autem *argentum* non signabatur, progressu tamen temporis pecudis notæ impressa est, *Plin. L. XV. c. 3.* Et vetustissimos reperi-
tos esse nummos, in quibus ovæ bovisq; signum extaret, testatur *Plut. Publ. licol.* Augustus Cæsar nummum argenteum notâ fideris Capricorni, quò natus est, percussit, *Sveton. in Octav. c. 94.* Quondam etiam Janus geminus alterâ ex parte, ex alterâ rostrum navis signatum. *Plin. L. XXXII c. 3.* Ceteras nummorum imagines priscis usitatas studiosè collegit *Masén. in Specul. imagin. c. 30. p. m. 365. seqq.* Hodie ferè signature ejus effigie, cujus auctoritate cuditur. Sed ad rem.

qui & quæ-
do & signa-
ta?

§. 3. In numismate *Theodosii* Imperatoris conspiciebatur *canis* millio
candi in
muni- nummis.

munitus, ore apertô, tanquam signum animosi defensoris & solliciti principis. Collare canis fuit signum tutelaris armaturæ, quâ Imperator munitus erat adversus lupos famelicos, qui Ecclesiam vorare audebant Aldrov. l. de p. m. § 19. In C. Mamicij moneta canis qs. latrans visus est. Numus C. posthumij figuram canis currentis erectâ caudâ inculptam habebat cum signo jaculi in parte inferiori: in magna moneta ærea Antonij Pij conspiciebatur Hercules dextra trispidem canem extrahens. In monetis argenteis Serenissimi Vincentij Gonzaga, Ducis Mantuæ visus est canis cum lemmate: *Infensus feris tantum*. Id. l. c. Canis quoque in nummis Atestiorum, Id. l. d. p. 235. Cum Reiskius noster, Vir curiosus & eruditus, Hamburgi olim numismata Caroli, Ducis Croijacensis & Arschotani, nec non Hub. Golzijs universa revolveret, occurrit Dianæ imago, cane venatico cervoque sociis. In Fulvij Iulij Romanis familiis catulus & canis. In Patino Mercurius κυρκιφalos, ex Ægyptio, qualem conjiciunt, nummo, certè ad mores Ægyptios formato.

in novis
moneta.

§. 4. Rdmus. ac Sermus. Episcopus Osnabrug. Dux Brunsvic. & Lynce. ERNEST. AUGUST. An. 1675. nummum argenteum signavit cane exsertâ linguâ, cum lemmate: *Vigilantiâ & fidelitate* sc. cuncta geruntur feliciter. Splendidè Tacit. L. XIII. annal. c. 54. *Nulli mortalium*, ait, armis aut fide ante Germanos sunt. *Vigilantiâ* itaque & *fidelitate*, fortissimi Teutones. Sic publicè testabimini, quàm vani isti sint, qui hos sibi fideles putant, quos pecuniâ ad sui amorem compellunt, quandoquidem caritate id præstatur, uti filio suo dicebat Philipp. Macedo benevolentiam largitione ad se trahere conanti. Val. Max. L. VII. c. 2. ext. n. 8.

CAPUT VIII.

De usu canis in insignibus.

§. 1.

Origo in-
signium.

Rediderim ego, non nisi à communi gentium usu primordia insignium esse derivanda. Haud facile enim gens dabitur, cui insignium non cognita fuerit observantia, usque adeò, ut & in novis Insulis usus eorundem fuerit deprehensus. De priscis Ebraeis tradunt autores, eos per singulas tribus propria & distincta vexilla habuisse. Habuit figuram hominis vexillum Ruben: Juxta leonis: Ephraim bovis, Dan Aquila &c. quibus imaginibus Patriarcha Jacobus liberorum sortem & fortunam per singulas domos distinxit. Gen. VLIX. Nos de cane in insignibus.

Serv. Galb.

§. 2. Servius Galba Imperator tam sua quàm Majorum acta & insignia hoc symbolo notavit: Canis erat à prora navis se inclinans ac desilienti similis.

similis, quò vigilantiam & firmas excubias adversus pericula designavit. Dio L. 51. Claud. Paradis. in symb. heroic. p. m. 108. Xiphilin. Toulusan. L. VI. de Rep. c. 16. Duces Montmorency scuto suorum insignium impositam habent galeam coronatam, ex qua caput *molossi* prospicit aureum, linguâ coccineâ, numellâ concolori, limbo & clavis ejusdem aureis: Lacinia dependentes sunt ex auro & cocco. Duces de Hauray & Croij galea impositum exhibent *semi-canem*, linguâ exertâ & collari, nec non, loco pedum anteriorum, alis conspicuum. Dux *Unica* ex familia *Crusolia*, qui *semi-canem* cum lingua exertâ, sed pedibus carentem, ex galea protensum habet. Dux *Grammont* supernè exprima galea surgentem *semi-canem* venaticum rubeum, ore clauso, armillâ nigrâ, duobus pedibus anterioribus, caudâq; recurvâ depictum, infernè autem in quadra scuti ultimâ aureâ *canem* venaticum rubeum, nigrâ armillâ ornatum, caudâ recurvâ, duobus pedibus posterioribus insistentem, & priores duos extendentem, delineatum in insigniis suis repræsentat. Et Duces *Wûrttembergici* *canem* in insignibus ostentant. Marchionis *Brandenburg*. Electoris scuto impositæ sunt IX galeæ, ex quibus post mediam galeam, ad dextram secundo loco posita est galea *Juliacensis*, quæ vel *molosso* aurato, nigris alis instructo, vel aquilâ aut grypho exoriente superbit: deinde versûs sinistram partem galea penultima mitrâ Ducali rubeâ est tecta, argentei coloris, pelliculis farta, & super illam inter duo cornua, alternis ex argento & minio segmentis variegata leo exsurgens cum corona rubea, vel potius aureâ, niger. Hic apex *Burgraviatum* *Norimbergensem* significat: cujus nomine olim caput & collum *canis* auriti majoris, *Bractenkopff* usurpatum, & à se in Mausoleo *Burgraviorum*, quod *Hailspronnæ* est, conspectum refert *Limn. L. V. 7. P. p. 127*. Id à temporibus *Friderici I. Burgravii Norimb.* repeti volunt, & ajunt illum ornatum hunc insignium A. C. 1317. à *Leopoldo Regenspergio* Barone in Episcopatu *Constantiensi* pretiò 36 marcarum argenti emisse. Sed & illud ferunt, ornatûs hujus causâ dissidium aliquando inter *Burgravios* & *Comites Oetingenses* ortum, idem verò, Principum nonnullorum interventû, compositum, tandem auriti hujus *canis* figuram civitati *Worfdeliane* attributam.

Duc. Montmorency.

Duc. de Hauray & Croij.

Dux Grammont.

Dux Wûrttemberg.

§. 3. Comit. Palat. Rheni lin. *Spanheimensis*, e. g. Dux *Christianus*, sex galeas habet scuto impositas, ex quarum secunda exporrectum videtur caput *molossi* aureum, cum lingua & millo rubeis. Principes & Comites *Oetingenses* scuto suo impositam habent galeam, ex qua protenditur caput & collum *molossi* aureum, cujus auris decussî scutario argenteo ornatur. Hujus apicis causa controversiam ab *Oetinganis* *Burgravio Norimbergenfi* inotam fuisse, cum hic eundem sibi arrogaret, paulò antè dictum

Com. Pal. Rhen. lin. Spanheim. Princip Oeting.

N

dictum

Princip.
Salmensis.

Princip. de
Zollern.

Princip. de
Fürstenb.

Com. à
Lamberg.

Com. à
Promnitz.

Com. à
Barby.

dictum est. Principes *Salmenses*, Comit. *Rheni & Sylv.* scuto impositam habent ex sinistra parte galeam coronatam, quæ exhibet caput *vertagii* cum collo cæruleum, fasciâ argenteâ exornatum; collo adjectus quatuor pennis pavoninis. Principes de *Zollern*, seu *Hohenzollern*, habent in suis insignibus apicem tribus constantem galeis coronatis, quarum dextra sustinet caput *vertagii* argenteum tessellis primi & quarti quadrantis pictum, pro designando C. *Zollerio*. Ex quo veteribus *Burgaviis Norimbergenfibus* in galea usitatum *Vertagi* caput esse petendum, non improbabiliter censet *Eximius Spenerus Herald. Part. special. f. 576. S. 6.* Principes & Comites de *Fürstenberg* in posteriori galea clypeo impositâ habent *canem* vestigatorem *à modor*, capite & collo argenteis protensum, cujus auri sinistra *balthus cochleatus* impressus est. Ex hisce *Fürstenbergiis* Episcop. *Argentinenfis*, præter dicti *canis* figuram in galea posteriore, cui in scuti laterculo secundo *canem* nigrum quatuor pedibus ad saltum protensis, caudâq; recurvâ exporrectum, gestat. Inclytæ *Abbatiz Benedictinæ Murbacensis* in *Alsatia superiori* ad *Vogasi montana* tessera est *canis niger*.

§.4. Comites de *Lamberg* ex tertia coronata galea *canem* nigrum umbilicotenens prodeuntem, millo aureo ornatum pedibusq; anterioribus ad cursum dispositis habent: in scuti verò secunda & tertia arcola aurea continetur *canis niger* divaricatis pedibus, millô aureo. In *Siebmacheri Wapenbuch* P. I. p. 22. *canis* pingitur argento: in explicatione scripta, lingua ei & millus assignantur rubei coloris. Hôc *cone* designatur familia *Podwein* à *Demutha F. Nicolai de Podwein*, quæ *Wilhelmi Junioris Dni à Lamberg* uxor, & communis parens *Lambergiorum* fuit. Comites à *Promnitz* scuto suo tres impositas habent galeas coronatas, quarum mediam tres plumæ *struthionice* exornant, aurea, nigra & rubea, in illis confidente *molloso* candido, millô aureo, linguâ cruentâ, quæ in diplomate Imp. Rom. LEOPOLD I expressa sunt germanicè ita: auf der mittlern Kronentspringen drey Straussen Federn mit den Gipseln abhangende/ deren die hintere roth/ fördere gelb/ und mittlere schwarz/ vor deren Vorwarth sitzend ein grosser Englischer weisser Rüd oder Doggen mit offnem Rachen/ roth ausschlagender Zungen/ um seinen Hals ein Halsband mit Gold eingefast/ samt einem göldnen Ring daran habend. Comites à *Barby* scuto suo duas galeas impositas habent, quarum priori culcitra coccinea imponitur; cui *catulus* infidet candidus millô nigrô. *Henning* autem in *Theatr. Geneal. T. III. P. 2. p. 350.* coronat cassidem, & capiti *canis* imponit aliquas pavoninas pennas. Hæc galea *Barbiana* comitatui propria est, nisi fortè designat dominium *Walter Mienburg*/ quam arcem *Waltherus Comes*, an. 1278 mortuus, destructo *Münch-Neuenburg* condidit, & de suo no-

mine

mine dixit. Eam verò dynastiam, extinctâ familiâ, ad se relapsam Saxoniæ Elector *Johanni*, Principi Anhaltino, concessit, unde in scuto Zervestanorum Principum arcolam capite *canino* inter alas prospectante ornatam videre licet. Comites de *Aspermont*, *Lynden* & *Reckheim* scuto sunt ornati tribus galeis coronatis constante, ex quarum media exsurgit aquila argentea gentilis, ex tertia *Reckheimius* leo, primæ verò insistit *canis* venaticus niger cum millo aureo, quales duo etiam scutum tenentes, dexter argenteo, sinister nigro colore pinguntur, capitibus in extremas cassides abditis. *Canis* venatici istam rationem traditio familiaria allegat: *Arnoldum II.* cum Comitem Hollandiæ Ultrajectum comitaretur, & à via aberrasset, reperisse *canem* venaticum nigrum cum millo aureo, ab hoc ei monstratam viam per amnem, ubi eum eques superare potuerit, inde in pratam, in quo animi gratiâ spatiantem reperit *Helenam de Boischem*, Domini *Eulenburgij* filiam, quam dein uxorem, & ab ejus cognato Episcopo Ultrajectensi hoc intuitu comitatum *Lynden* feudo acquisiverit: Hujus ergo rei memoriæ conservandæ volunt apici impositum ipsum *canem*. Ceterum Barones de *Lynden*, è quibus Canonicus Leodiciensis est *Carolus Ernestus*, utentes vidit *Spener*, l. cit. L. III. c. 1. §. 16. solâ cruce gentili, & *cane* coronatæ galea insidente, nec non Telamonibus duobus *canibus*. Principes & Comites *Nassovia Lin. Sarapont.* in antiquo scuto galeam habent mediam, cui impositum est *Vertagi* caput cum collo aureum, millô furvô, limbo, spiculis & annulis argenteis cinctum. Comites & Barones de *Windischgrätz* scutô in *Sibmachers Wapenbuch P. I. p. 20.* utuntur quadripartito; primus & quartus laterculus rubeus caput *Vertagi*, (*Windkopff*) uti *Sibmacher* vocat, fortè allusurus ad nomen, vel potius caput lupinum cum colli parte, ex argento, continet, quæ tessera gentilis est. Clypeum premunt tres coronatæ galeæ, ex quarum priori exsurgit caput *canis*, vel lupi, argenteum. Comites & Domini *Rutheni*, seu *Reussij de Plavia*, quarum prior galea in insignibus tecta lacinis argenteis & nigris superbit capite & collo *mollo* ad perpendicularum sectis, ita, ut anterior pars argento fulgeat, posterior nigricet, lingua exserta rubeat. Verba diplomatis à *Ferdinando I.* tribus *Henricis* Seniori, medio & Juniori Fratribus impertiti ita sonant: Auf dem Schild ein freyer offner adelicher Thurniers: Helm / mit weiser oder silberfarber und schwarher Helmedecken gezieret / darauf erscheinend für sich aufrechts am Hals samt dem Kopff eines Bracken mit ofnem Maul / und rother gelffender Zunge / in der Mitte nach der Länge in zween gleiche Theil abgetheilt / das vordere weiß und hintere schwarz. Burgravii *Misniæ* ex *Ruthenis* triplici utebantur scuto; medium aureum decussim nigrum referebat; notando Burgraviatum *Misniæ*. Huic adjiciebantur duo scutula, alterum ad sinistram

leone insignitum, quod *Ruthenorum* gentile est, cui insitit cassis coronata cum *molossi* bipertita ex nigro & argento: dextra verò parmula tota rubebat, & ornabatur galea coronatâ, ex qua inter duas alas rubeas exsurgebat species virginea utrâq; manû alam apprehendens. Hæc insignia Burgraviorum quidam M. C. W. F. versibus descripsit An. 1573 ex quibus huc facere videntur isti:

*Alava sese canis acriter arduus effert,
attollens binos fauco patente pedes.*

*Lingua cruenta procul cuius dependet ab ore,
posterius pulcher corpus ac umbo tegit.*

Com. à
Mollart.

Comites & Barones de *Mollart* quadri partitum habent scutum, uti in *Sibmach. Wapenbuch P. I. p. 26.* videre est. In prima & quarta quadra cœrulea currit canis venaticus argentatus, & super eum tres fulgent stellæ aureæ. Hæc gentilis parma est. Secunda & tertia areola cœrulea inferiori parte undis argenteis permeatur, ex quibus exsurgit turris miniata: duæ coronatæ galeæ clypeum premunt, quarum priori insidet canis venaticus cum millo coccineo, ex altera fursum protenditur brachium armatum pugionem nudum deorsum vibrans. Lacinia utrinq; sunt ex cyano & argento. Augusta deinde sunt insignia; uti videre est in *Fürstens Wapenbuch P. V. p. 9.* & præter parmulam auream cum aquila bicipiti, etiam millus canis, (qui hîc *molossi* specie est,) in priori galea non coccô, sed aurô tingitur: quod vel etiam, ait *Spener. l. c.* gratiæ peculiari tribuendum, vel dicendum est, in *Sibmachero* erratum fuisse. Comites & Barones de *Pœtting*, qui in laterculo insignium secundo & tertio rubeo canem venaticum habent argentatum cum millo aureo. Galeæ premunt clypeum duæ coronatæ, ex quarum secunda emergit canis venaticus argentatus, coronatus, & tribus plumis struthioniciis, coccô & argento infectis fastigiatus, millo aureo. Ungnad, Comes à *Weisenwolf*, cui in *Sibmach. Wapenbuch P. I. p. 20.* scutum attribuitur quadripartitum: prima quadra rubea lupum rapacem argenteum continet, quæ tessera primæva ipso nomine teste fuit. Secunda & tertia cœrulea murum continet ter pinnatum aureum: quarta areola rubea continet duos *molossos* argentatos aversos, & millis aureis colligatos salientes. Galeæ tres insunt coronatæ, quarum tertiæ insident duo *molossi* argentei, millis aureis. Et Comitum à *Falkenstein* insignia (quæ sis vide apud *Dilshium* in *Chron. Hassiaci P. I. p. m. 58.*) cane conspicua sunt. ut & Comitum ab *Hakeborn*. Eminentissimus Cardinalis *Bessanes*, olim Episcopus Fani, in gentilitio suo insigni canem habuit coronatum, cum lemmate: SPES NUTRIX.

Com. à
Pœtting.

Com. à
Weisen-
wolf.

Com. à Fal-
kenstein
Com. ab
Hakeborn.
Card. Bessa-
nes.
Apulia.

linguâ.

§. 5. Hos

§. 5. Hos præter complures alii nobiles & generosi Viri canis figuram in insignibus expressam habent. ArchiEpiscopus & Elector Trevirensis, *Archi Epif. Trever.* Dom. Carol. Casp. von der Leyn / galeas scuto suo (ceu in Fürstenij Wapenbuch extat,) imponebat tres: media Antiepiscolalis mitram culcitrae impositam sustinebat. Primæ ad dextram incumbit pileus Ducalis rubeus ora hermionica reducta, & super hunc in orbem figuratum ventilabrum, sive tabula argentei coloris cruce rubea pictum, pennis pavoninis oculatis septem exterius ornatum, cruce impressa tessera Leyana, palo insignis argenteo: demum sinistra coronata inter alas expansas cœruleas foliolis argenteis sparsas refert prospicientem canem argenteum. *Alefeldi.* Alefeldiorum in Holsatia Nobilium, originem ab ejusdem nominis Baronibus in Ducatu Brunsvicensi quondam derivantium, canis supra galeam pulvinari insidens, insigne est. *Höping. de Jure Insignium c. 1X. §. 4.* Ornat porro antiqua & gentilitia insignia canis Nobilium à Grünrod, à Preuner, *Calis.* Bellendorf, Geldrich, à Sigmarshofen, ab Hausen, Berge, à Blumen, in Holsatia, à Wagenheim, (hoc saltem discrimine inter duas lineas, *W. intersteinensem & Wagenheimensem*, observatò, quòd altera recto positu, altera declivi canem sculpi curet,) à Rûden, à Bruch, Dorsted, Brambach, Berckfeld, Ratzennied, Baldinger, Hundbiss à Waldrams in Svevia. Scaligeri, sub cognomine von der Leiter zu Behrn / quorum scutum *Sibmacher. Wapenb. P. I. p. 31.* miniò tingit, scalam argento, eiq; ascendentium sitû addit duos canes argenteos flavis maculis interstinctos, millisa culeatis nigris. Apicē etiam imponit ex coronata galea inter duas alas aureas emergens caput molossi cutarii coronatum. An verò à *Fiersto & Sammarthano*, inquit *Spener. op. Herald. Part. Special. L. I. c. 49. §. 6.* per errorem canes in leones, aut à *Sibmachero* leones in canes mutati sint an variaverint ipsi Scaligeri deiquæla, non definire possum. Pro canibus faceret frequens in Majoribus canis nomen. Sanè canis Facinius, cogn. Signorius, filius Martini Scaligeri, Principis Veronæ, hoc ipsum satis testatur. Et Viceptinus Farretus carmine heroico gesta Scaligeri canis celebravit. Et Menapii canis imaginem in clypeo gestabant, nec non Illustris Campegiorum familiæ, ut & Senatoriæ Bononiensis v. g. Sampetriorum, Fibbiorum insignia canis augeat. Anubini quoq; in insigni suo canem habuisse, refert *Annius Viterbiensis in L. V. Annal. Berol. f. 65. B.* Memini etiam Dnn. Dammen & Garlapen, Patriciorum Lyneburg, è quibus *Luc. Lossius in sua Lyneb. excus. Francof. an. 1566. p. m. 89.* singulariter commendat *Henr. Garlop. Consul. Lyneb. veteri nobilitate satum*, & A. C. 1553. denatum. Baldingeri, Patricii quondam Norinberg. cum canem scuto impositum habuerint, Generoso & Perslrenuo Viro D. Carolo Mûtel à Sunderspühl / Equiti aurato & Consil. Cæs. olim an sam dedere hoc distichon elaborandi?

Fidus hero canis est, domuique fidelis herili,
hinc typus iugenua simplicitatis erit.
 Haud multò post circa eadem occupatus insignia *Mich. Piccart. Prof. No-*
rfeus, cecinit h. m.

Fidus animal canis est Domino domuique, proinde
his patria fides civibus ille datus.

Excell. D. *Dan. Guilielm. Moller, Hist. & Metaph. PP. in Illustri Altorfina*
 Amicus noster singularis, qui hoc meum opusculum insigniter auxit,
 anteambulones illos sequendo, hosce panxit Versiculos:

Custos templorum ut canis est, Dominique domusque
hac ita stirps servat, templa, domus, dominos.

Ferè oblitus essem Celeberrimi Medici, D. *Francisci Joëlis*, cujus galea
catulus infidet, ut ex frontispicio oper. ej. Med. Amstelod. edit. videre est.
 Atq; hæc ferè sunt, quæ de usu *canis* in arte Heraldica hætenus apud Au-
 tores, imprimis *Spencerum*, mihi observare licuit

cur Hundii
 Lunas in
 insigni ha-
 beant?

§. 6. Quâ intentione autem quibusvè de causis Nobilis *Hundiorum*
 familia trium crescentium *Lunarum* cum stelle utatur stemmate, dicet *Cl.*
Höping. de Jure insign. c. IX. n. 382. seqq. ubi de Semilunis & stellis: Hæc for-
 tè similive de causa Nobilem *Hundiorum* à *Gaulheim* familiam, quæ ordi-
 nis Hospitalariorum S. Johannis Hierosolymitani Equitum supremo Ma-
 gistro, S. R. J. Principe ac Domino, Dn. *Job. Friderico Hund von Gauls-*
heim / illustris reddita, trium crescentium semilunarum gloriosissimo
 digmate præminere constat, nec minùs multi alii nobiles, ut sunt ab
Hörlingsberg, Stockhörner, Albachsen &c. In præcedente num. 381. cau-
 sas horum insigniũ tales affert: *Semilunas* ut plurimùm hanc causam com-
 menti sunt, ut sic Nobiles admonerentur, considerandas rerum vicissi-
 tudines, quæ præsertim in *Luna* spectabiles sint, ne solò Nobilitatis no-
 mine nimium turgescerent. *Pier. L. XLIV. p. 329. C. 2.* Sunt, qui partæ
 victoriæ faciunt symbolum. Sic Turcicus Imperator (cui etiam *canis* in
 insigni) has *Semilunas* in signum victæ gentis in clypeo deferre non de-
 trectavit. *Mennen. in delict. ord. Equestr. Rubr. Ordo navalis p. 166. & seqq.*
 Christianis verò *Semiluna* in insignibus denotant, quòd eorum Reges, Du-
 ces, Viriq; militares sæpissimè gloriosissimos de barbaris triumphos repor-
 tãrint, Imperiũq; orientalis signa, nocturnò illò lumine splendentia, eri-
 puerint. *Mennen. l. n. p. 166.* Præterea sicut inter omnia à Deo creata,
 cum primis *Luna*, perpetuò mutationi obnoxia, alternisq; horis & in-
 intervallis crescit vel decrescit, augetur vel senescit, modò curvata in cor-
 nua, modò æquâ portione divisa, modò sinuata in orbem, maculosa, ea-
 demq; subito prænitens, immensa, orbe pleno ac repente nulla. *Majo-*
rag. Orat. XXI. p. 434. Ita quoq; militantē pro Ecclesia exercitum eodem in
 statu

quàm singula κατὰ τάξιν recensuero.

De usu canis in Funeribus.

§. I.

Tanta Veterum fuit superstitio, ut etiam pecudum varia genera ad rogam defunctorum mactarentur, inq; eum conjicerentur, & præsertim ea, quæ defunctis carissima fuisse constabat. Non sufficiebat mortuos canes parentis affectu luxisse, *Alian. L. VIII. V. H. c. 4.* Major quippe ipsis habebatur honor. *Audi Herod. L. II.* In quacunq; domo, ait felis, sponte sua moriebatur, in ea quicunq; morantur, abradunt supercilia sua. Apud quos autem moritur canis, hi & totum corpus abradunt & caput. Avehuntur porro feles mortuae in sacras adas, ubi sepeliuntur marmâ condita, in civitate. *Bubasti.* Canes verò in sua quicq; civitate sepeliunt in locis sacris. Plura de canum sepultura non ineptè collegit *Job. Kirchmann. in append. ad Lib. de Rom. funerib. c. 6. p. m. 471.* Ad ipsa tractos fuisse funera ex *Homer. in funer. Patrocli Iliad.* liquet, ubi ovium, boum, equorum, & canum mentionem facit. Et *Plin. testatur L. IV. ep. 2.* in pyras puerorum interdum aviculas & canes, quæ in vita delectabantur, coniectas fuisse. *Habebat, inquit, puer manulos multos & vinctos & solutos; habebat canes majores minoresq;, habebat luscinnias, psittacos, merulas: omnes Regulus circa rogam trucidavit.* Quisq; ferè Veterum in vita suos parabat canes & largè nutrebat, à quibus defunctus laceraretur. Hoc eximium putabatur funus. *Regibus id cum primis fuisse solemne, ex Sil. Ital. L. XIII. patet:*

Regia cum lucem posuerunt membra, probatum est
Hyrcanos adhibere canes.

S. 2. Veteres Danorum Proceres equum, tanquam bellatoris insigne, canem verò, seu venatoris, unà secum condi volebant, ut quibus in vita rebus & studiis se oblectassent, iisdem in morte comitati deponerentur, aut etiam in altera vita (quanta deliria!) usum ex illis expectarent. Vid. Saxon. Grammat. L. V. H. D. p. m. 91. Viva autem hæc animalia sepulta credit M. Brynolf. Episcopus Islandia, patriarum antiquitatum peritissimæ

in not. ad Cl. Stephan. missis. Et apud Hyrcanos, Caspios, Bactrianos, Persasq; pro sepulcro erant canes. Alex. ab Alex. L. III. c. 2. Euseb. L. I. prapar. Evan. gel. c. 3. Sext. Empiric. L. III. p. m. 156, Cael. Rhodigin. L. IX. c. 47. Bonfin. rer. Hungar. Decad. I. Spondan. L. I. canis. sacr. P. I. c. 4. p. m. 40. Pier. Hierogl. L. XVIII. Cicer. L. I. Tuscul. qq. Homer. XXII. Iliad. Barrichy à morbo convalescentes semetipsos canibus objiciebant. Zuvinger. Th. V. H. T. III. p. m. 3115.

*Epicedia
canum.*

§. 3. Denique ne quis honor deesset canibus, non minus quam Clariss. Viris & de Rep. optimè meritis, omnis reverentia omnisq; cultus exhibitus est. Cantarunt Poetæ venusta epicedia, ut testarentur, in quanto pretio apud ipsos fuerint, digniq; (judicio Ruabert. à Mosheim, J. V. D. & Decan. Patavini, qui encomium eorum egregiè decantat, Vid. Amphitheatr. Dornav. T. I p. m. 507. seqq.) ut supra leonem, etiam regiò diademate coronati, brutorum omnium Reges constituentur. Vid. Lips. C. I. epist. ad Belg. 44. p. m. 700. Camerar. C. II. oper. subus. c. 94. p. m. 365. seqq. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. P. Bemb. Gonzag. Janum, Franc. Camænum, J. Costam & c. apud Dornav. l. d. p. m. 523. seqq. Limn. L. VI. J. P. c. 6. n. 89. Olymp. Villic. apud eund. Dornav. l. c. Henr. Heldens teutscher Gedichte Vortrab p. m. 170. Ad. Frideric. Werner. Notar. Reg. Dan. Publ. Amici olim nostri, Carm. Germ. p. m. 30. Adde Septem Illustrium Poetarum carm. (p. m. 18. 253. & 403.) excus. Amstelod. in 8vo. An. 1672. Martial. L. XI. ep. 70. Nestory seclatores annuò jejuniò mortem Ariziburcicanis, quò Sergius usus erat, ad adventum suum ipsis significandum, veneratos esse, ex Historicis constat.

*Testamen-
tum cani-
num.*

§. 4. Subnectimus Testamentum, quod Vir subtilissimus D. Joh. Schuvartzkopf, Cancellar. olim Guelfficus, sub canis cujusdam nomine acutè consignavit.

Actum VII. Kal. Jan. An. à Lege Caninia condita

CIO. IDC. LIV.

Coss. P. Fusio Caninio, C. Valerio Catullò, Auleus Tigris Catellus testamen-
tum feci, quod, quoniam scribere non potui, scribendum distavi. Eger
sum. Testari volo. Bona mea cui relinquo? aut præter cibaria, viscera &
dotes, vestemque, sive tunicam meam, ad ferendas peregrini aeris inju-
rias à Domino meo mihi datam, nihil possideo. Decibariis igitur meis
ex pane & carne elixâ, assâ, tostâ, eâque tam ferinâ, quam domesti-
câ, do, lego. Fratribus meis, Zidonio Grypho, Resoluto Loddero, Q. Cup-
pido Catulo, Tigridi Juniori Asbolo, Nepoti item ex Cuppido fratre, Tigridi no-
novitio, Præterea Roche Molosse, Curtisano Ichnobati, Fidisca leuncula, mihi
heu! quondam carissimæ, Ivavissimæ, si ad exequias funeris mei ve-
nerint, & quidem unicuique horum & harum quotidie quantum una
paropsis

paropsis capit. De visceribus & dotibus meis do, dono Consularis cor & cerebrum, Aulicis pericardium, caudicis linguam, Medicis vesicam, militibus dentes & ungulas, Poëtis caudam, Virginibus, quicquid in me fuit blanditarum, jucunditatum & leporum, uxoribus lubentias, venatoribus & cursoribus talos, coquis lumbulos & testes pro pedagogo, Lurconibus gulam, Parasitis Venterculum, Musicis intestina, Pharmacopolis nasum, pharmacopolio album gracum ex optimis cibis à memetipso præparatum. Pilos quidem denegavit Genius gentis paternæ, quicquid tamen mihi fuit de barba, do, lego Tonsoribus, ut imberbibus Aulicis exinde barbas omnis generis, prout unicuique placuerit, forment. Nates verò do, lego petulantibus Lacqueis (nunquam, nisi barbaro hoc nomine, nominandis, mihi per totum servitii mei tempus molestissimis,) pro instrumento Musico, tibi nempe utriculari, quâ, pro loci, materiæ & formæ qualitate, quàm commodissimè, citra impensas & labores, fieri poterit, utantur. Tunicam meam do, dono Gynæceis pro pulcibus sive capiendis, sive asservandis, sive prolificandis. Pellem autem meam maculis pulcherrimis, isidomque versicoloribus, ut Tigridem decebat, cui relinquo? an Advocatis? ut, si qui inter eos sunt versipelles, maculis abutantur, & ut olim Proteus, in omnes formas sese convertant? nolo. An Alutariis? ut de aluta exinde confectâ chirothecæ fiant, quibus nonnulli manus malè olentes, aut fortè scabiosas muniant? nunquam fiet. An Notariis? ut pugillares, seu palimpsestos ex eâ fieri faciant, qui imperitiæ quorundam (cum doctis & probis mihi nullum negotium,) inserviant? nequaquam. Utantur illi pelibus asinorum, similes nempe similibus, & ut similem manus habeat papyrus. An Oeconomia cujusdam publicæ Ministris, si qui inter eos sint, fallacibus pro crumenis, seu marsupis? absit! furum ego semper fui & osor & maxuma formido. Nolo igitur, ut post obitum meum, vel tantilla mei pars ipforum artibus inserviat. Cui igitur? Tibi Petro fidissimo & obsequentissimo, meo quondam & Contubernalium famulo communi, pro semicinctio, quò absque minori molestia gracum album & nigrum, aliorumque commilitonum meorum sordes liquidas & aridas, quoties opus fuerit, exportes. Efferatur corpus meum funere indistincto, acerbò, posteaquam non picca, sed cupressus, funeris haud plebeji index, ante fores posita fuerit. Facces præferat Tigris novitius ephēbus, Præficarum officio fungantur Columba, quarum gemitus pro nēniis. Tibicines sint Psittaci: Ludii & Histriones simia & Cercopithecus. Funus prosequatur universa Caninorum Quiritium aulicorum turba cum ululatu, crinibus passis, scissis & pulvere sparsò. Inprimis verò Fidisca mea Leuncula, comâ, supercilio, crinibus tonsis, rasis & super pectus meum positis. Feratur funus per forum, seu atrium aulæ, & postquam ibidem à Petro meo pro rostris laudatus fuero, ducatur per portam rubram Esquilinam ad Hippodromium,

ubi non in *craticula* aut *sestertio*, sed in *publicâ*, paucis pedibus ab *Hippodromio* sito, ab Hero meo mihi dato, donato, loco condar. Commilitones Valet, Hæc, ut in his *Tabb. cerifve* notata sunt, ita do, ita lego, ita testor, ita volo. Itaque vos *Canini Quirites* testimonium perhibetote. Nunc tu mors tuum officium facito, meq; *DI*s canibus *superis*, *Syrio* & *Procyoni*, *Cerberum* enim valere jubeo) quantocyus associato. Testamentum hoc illi, qui interfuerunt, rogati signarunt eâ corporis parte, quâ commodè potuerunt: *Publ. Prælius Rubellus* signavit, *Marcus Lænculus Stångelius* sign. *Lænculus Mnemon* sign. *Fleckius Brackarellus*, quamvis & ipse ægrotus, sign. *Olorinus Molossus* sign. *Cervulus Thaus Lalaps* signavit.

inmuli canum,

§. 5. Imo & Romæ, inter alia plurâ, talis inscriptio cernitur: Longo ac fido amore probatus Domino, senio confectus, servata stirpe, hæc jaceo. Hoc me sepulcri honore dignatus est Herus. Vid. *Philipp. Carol. not. Philol. ad trigam solacismor. Polst. suor. lit. H. col. a. Epithaphium canis, Caparion dicti*, vid. ap. *Joh. Cottam L. I. carm. 47.*

§. 6. Curiosus quoq; tumulus iste *Aldina Catella*, à *Laurent. Pignorio* ita positus:

Hospes, *Aldina Catella* hæc sita sum, & mecum unâ, quidnâ Domino meo credam? gratia, *Veneres, amores.*

Ego sanè hisce omnibus prætuli semper caritatem & fidem.

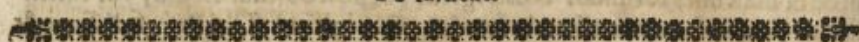
Quas, fat scio, nulla unquam terra obruet.

Abi Hospes, & hæc pauca Dominomeo.

Aldina, Tuo carmine, umbra

nobilis

Te salutat.

CAPUT X.

De usu canis in plectendis fontibus.

§. 1.

usus canis in plectendis fontibus.

IN plectendis fontibus Ministrorum Dei vice aliquando functos esse canes, *Majolus l. c. p. m. 232.* sacris exemplis probat. Add. *Aldrov. L. III. de quadr. c. 1. p. m. 532.* Inprimis verò in plectendis parricidis, calumniantibus, publica pacis violatoribus, mæchis & Judais prisce & nostrates adhibuerunt.

1. Parricidis.

§. 2. Parricidiâ omnia scelera complexa esse videntur, ait *Cic. pro Roscio*. Solon equidem (*Plut. in Solon.*) & *Romulus* nihil in parricidas statuerunt, quod neminem tam nefarium existimarent, ut vellet tantum facinus

nus

nus admittere. *Jul. Caf.* verò bonis tantum eos multabat: deinde, juxta ^{qui olim pœ-} veteres Romanor: LL. *solea lignea* pedibus induebantur, ne terram, com- ^{nici?} munem omnium parentem, attactu improbo contaminarent, sicque in carcerem detrudebantur. Porro igne comburebantur. Denique culco infuebantur vivi, atq; ita in flumen dejiciebantur, sicq; repente *coelum, solem terramq;* ademerunt huic homini, ut, qui necasset eum, unde ipse natus esset, careret iis rebus omnibus, ex quibus omnia nata esse dicuntur. No- luerunt feris corpus objicere, ne bestiis quoq; quæ tantum scelus attigis- sent, immanioribus uteremur: non sic nudos in flumen dejicere, ne, cum delati essent in mare, ipsum polluerent, quò cetera, quæ violata sunt, expiari putantur. *Cic. pro Roscio.* Crescente autem delictorum numero, & gravitas pœnæ accessit. Primum serpentes cum noxio includi capere, deinde simia, deniq; canis & gallus gallinaceus. Sed antequam includerentur culco, virgis cædebantur sanguineis. *Demster, ad Antiqu. Rosin. L. II. c. 24. seqq. p. m. 1412. seqq.* Quam pœnam *Glossa Juris Saxon. L. II. art. 14. §.* bringt man aber f. 201, eleganter explicat. *Add. Camerar. Oper. subcis. C. II. c. 95. p. m. 368. & Palat. L. III. c. 10. p. 151.*

§. 3. *Charondas*, Thuriorum LL. lator calumnie convictos myricâ co- ^{21. calum-} ronatos per urbem circumduci jussit, quò manifestè ad supremum ne- ^{niantibus.} quitæ gradum istos pervenisse constaret publice, teste *Diodor. Sicul. Bibl. L. XII. c. 12.* Cur autem myricâ? quia, docente *Plin. L. XXI. c. 9.* repo- ^{qui olim pu-} nitur inter plantas *audæus*. Consentit *Strabo L. XV.* inquit: *Sacerdotes* ^{niti?} *Persarum*, quoties diras diurnas alicui imprecabantur, fasciculum virgarum myricinarum tenuium manibus tenuisse. Athenis calumniantibus multa pecuniaria irrogata fuit. Romæ verò fronti eorum infaustum K. inustum, quo de *Cic. pro Rosc. & Rosin. L. VIII. Ant. Rom. c. 22. p. m. 1381. E.* Scribit quidam *Cicerol. c.* crura calumniantis à nemine, suffringi, contrarium verò habet *Nicephor. L. IV. c. 26. & Euseb. L. V. c. 21.* Sed omnium maxi- ^{Exemplum} mè notabile illud pœnæ genus, cujus *Cromer. Lib. XV. Hist. Polon.* ^{memorabi-} *meminis.* Cum aliquando in Polonia lites & similitates inter Regem *Ula-* ^{la.} *disium* & Reginam *Hervigin* suspicionibus & delationibus sulurronum quibusdam excitatæ, ut non longè essent à dissidio nî primores interces- sissent. Convenit tandem, ut delatores utrinq; ederentur. Editus *Gnevossius Dalevitzius*, Sub Camerarius Cracoviensis, qui Reginam clam apud maritum Regem probri insinulaverat, qs. absente illò *Wilhelmus Au-* ¹⁶⁶⁷ *strius* secretò Cracoviam venisset, & cum Regina consuevisset. Qua de refatisfecit Regina Regi Jurejurando. Ceterum in *Gnevossium* judicium de infamia *Vislicia* in conventu Procerum institutum est. Ibi accusatus damnatusq; cum non probasset, quæ dixerat, nec dixisse se negare pos- set, ex decreto Judicii, *se mentitum esse, clarâ voce & lairâ subter scannum*

edita, professus est. Gravissima certè & infamiae plena mendacii retrahatio, quae fiebat publicè latratu caninò adjunctò. Olim quoq; Poëtis, aliorum famam allatrantibus, canem praemii locò datum fuisse, ex Carol. Paschal. L. V. Coron. c. 14. p. 328. patet.

III. Pacis
Violatoris
hinc.

§. 4. *Militaris & ignominiosa poena* *κυνόφορος*, Majoribus nostris usitata. Meminit ejus Lehmann. in Chron. Spirens. L. IV. c. 2. p. m. 271. & L. V. c. 4. p. m. 389. Joh. Pistorius T. I. de rer. German. Scriptor. p. m. 474. Serrav. L. V. de reb. Mogunt. p. 818. Spangenberg. in Chron. Mansfeld. c. 224. p. 261. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 534. Schard. in Lex. Jurid. p. m. 524. Bangert. in not. ad Helmold. Chron. Slav. L. VII. c. 2. p. m. 502. seqq. Zuvinger. Th. V. H. T. I. p. m. 200. Limn. Lib. VI. f. P. c. 6. n. 90. seqq. Besold. Thes. pract. voc. Hundtragen p. m. 407. Cujacius L. XI. observ. 22. Mart. Crusius P. II. annal. Suevic. L. X. c. 14. Dodechin. ad ann. 1155. Arnold. Lubecens. L. VII. c. 2. Otto Frisingens. L. II. de gest. Frid. Barbaross. Carion. Lib. IV. Chron. p. m. 902. Dresser. Isag. hist. Millen. VI. P. I. p. m. 358. Gryphind. de Weichbild. Saxon. c. 58. n. 9. seqq. Höping. de Jure insign. c. 2. §. 2. n. 30. Kirchner de Rep. Diss. xvr. Coroll. 4. & qui unus instar omnium est, V. Cl. Joh. Henric. Meibom. cujus eruditissimam epistolam in calce dabimus. Certè Frid. Oenobarbus Hermann. Com. Pal. Rheni, cum decem sociis & Comitibus, publicae pacis turbatoribus, per integrum milliare canem portare coegit. Winckelmann. in Casareol p. m. 82. Sleidan. Lib. II. de IV. Monarch. p. m. 256. G. Sabin. in Cas. Germ. p. m. 215. Conf. supra Sect. II. Membr. I. c. 3. §. 3.

canis: igno-
miniosum
munus.

§. 5. Legati Hungarorum, teste Wittekind. Corb. L. I. annal. p. m. 13, adierant Henr. Cæs. pro solitis muneribus: sed ab eo spreto, in patriam vacui reversi sunt. Hinc gravi hostiliq; manu intrant Saxoniam. Illi verò scientes eos appropinquare, seq; ad pugnam paratos, pinguissimum pro munere eis objiciunt canem. Munus sanè ignominiosum!

IV. Machis.

§. 6. Refert ex Cromer. Aldrov. l. c. cum an. 1530. Praga Judæus cum Christiana muliere rem habuisset, ipse in vase picato soli fuit expositus cum pudendo ex dolii foramine propendente, appositò cultro. Hic verò calor solaris impatiens, membrò, quò peccaverat, amputatò, terga dedit; quem fugientem atrocissimi canes dimissi lacerarunt.

V. Judæis:

§. 7. Judæi de patibulo suspendendi, ad majorem ignominiam, socium plerunq; habent canem, Vid. sùs exemplum in Chron. Brunsvicens. Bunting. P. II. p. 79. B.

VI. Callis-
thenis.

§. 8. Acerbius Alex. Macedo. Hic enim Callisthenem Philosophum, cum propter salutationis Persicæ morem interpellatum infidiarum, quæ sibi paratæ fuerant, conscium iratus sinxisset, truncatis crudeliter membris,

membris, naribus, naso labiisq; cum cane in cavea clausum circumtulit.
Justin, L. XV. c. 33. Aliter tamen Plutarch, in Alex. c. 98. & Diog. Laert. in
Arist.

§. 9. Proprius olim patibuli cruciatus erat, dicente Apulejo, de aureo proprio pa-
afino L. VI. c. f. si canes & vulvures intima protraherent viscera. Addit au-
tem canes, Viden ergo, cruces non semper fuisse præaltas. Quomodo
enim, si canes attingerent & lupi? nam hos addit Catullus in epigr. Vid. Cl.
Lipfi L. II. de cruce c. 13.

§. 10. Annotavit Nicolaus Egidius, Ludovici XII. Gall. Regis. Se-
cretarius, Roberto Normanno quondam indictum fuisse pœnitentiæ locò, ut
per septennium non loqueretur, & reliquiis canum semel vesceretur. Adde
D. Egid. Straub, diff. de ritu prisco publicè pœnitentium habit. Wittenb. An.
1664. d. 30. Jul. §. 21.

CAPUT. XI.

De usu canis in plectendis insontibus.

§. 1.

Christianos, pellibus ferarum Inclusos, canum laniatui expositos
fuisse, tradit Tacit L. XV. annal. De aliis quàm plurimis piis clarisq;
Viris, eadem fata expertis, consule, Gesner. L. I. de quadrup. p. m. 237.
Aldrov. L. III. de quadr. c. I. p. m. 496. Camerar. C. I. oper. subcis. c. 38. Zuvun-
ger. Th. V. H. T. II. p. m. 162. Euseb. L. V. Hist. Eccles. c. 1. Sagittarium Lib.
de cruciatib. Martyr. & alios.

§. 2. Turcas Christianorum corpora canibus lanianda objicere no-
tum est constatq; inter omnes. Audivimus nuper in Hungaria & Austria
foedissimi tyranni vocem: ne canem in oppido relinquam, utinam eam mente,
quâ Aurelian. Imperat. dixisset, Winkelm. Casareol. p. m. 27. Et adhuc
cervas fugientes persequitur, Ps. XXII. 17. easq; lacerat, Jer. XV. 3. Sed
canes in terram immisit, ubi non est venatio, i. e. interprete Andr. Sennerto in
Cent. sing. prov. arab. 6. iratus est ante tempus: Deo, verò gratias, quod canis
iste novem habens animas, seu Pyreopolynices Plautinus, in Mil. glorios. a. I. Sc. r.
17. Justitiam & Clementiam divini Numinis viderit, nisi fortè podicem
canis inspexit. Scilicet insidiantis insidiæ plerunq; perniciosæ, (Vid.
Richier. axiom. hist. 3 & 4.) exemplò Prusæ, Regis Bithyniæ, apud Just. L.
XXXIV. c. 4. & vulpeculæ aucupis à cane captæ in fabulis. Ut enim canem

pavida nactum vestigia cer-
væ
luctantem frustra copula dura tener. Ovid. V. trist. 9.

O

Ita

Ita Christianos nequaquam furor, aut minæ tyranni detinere seu fugare potuere, quin potius ipsi occurrerent & caderent, ut cō citius iret ad regnum inquieti canis, unde non unquam remeavit ullus. Senec. in *Hercul. Oet.* 8. 1525. Caridani enim intrepidi transeunt, etiam si canes latrent, juxta adagium Turcicum.

canum pie-
tas erga
Martyres.

§. 3. Si legeris *Surium* T. III. 10. Maj. 3. XV. Jun. 3. Aringh. in *Rom. subterr. Lib. I. cap. 7. §. 9. seqq.* miraberis omninō stupendam canum pietatem erga projecta Martyrum cadavera. *Alexandri* Martyris corpus canes ē flumine extraxerunt, istudque matri ostenderunt quærenti. *Sur.* T. III. 13. Maj. Aringh. l. a. §. 17. Conf. *Balth. Bonifac. hist. ludicr.*

et canum.

§. 4. *Didacus Salazar* canem molossum in captivam anum Americanam, quam cum literis, falsā sub specie, inanibus amandārat, emisit. Crudelis spectaculō infelicis vetulæ in frustra discriptæ oculos pasturus. Illa irruentem in se notæ feritatis canem intuita, flexis genibus in terram procubuit, supplexque adoravit: Domine canis, en fero literas ad Gubernatorem, parce, rogo, ne se vias, Domine canis! Ille qs. precessenisset, substitit, ac mitior factus, alterō crure sublatō, ut solent canes ad parietem, despectam perminxit. Res miraculo fuit Hispanis, puduitq; interficere, cui canes pepercissent. *Camerar. C. I. hist. medit. c. 38. Ur sin. Acerr. Philol. mantiss. §. 119. Girolam. Benz. on. L. III. hist. nov. orb. c. 5. p. m. 295. Ovied. in hist. Indic. L. XVI. c. 11. Thuan. L. LXXXV. f. 144.* Cū *Gargori* exiliæ stupro nepos provenisset, & ipse pudore flagitii variis generibus parvulum extinguere vellet, canibus etiam jejunis, & multarum dierum abstinentiā cruciatis, objecit. At non solum non noccebant, sed quædam etiam uberibus alebant. *Justin. L. XLIV. c. 4. Cyrum* canis scemina laetasse dicitur, *Id. L. I. c. 4. Ælian. L. XII. V. H. c. 42. Cæli Rhodig. L. XXI. c. 37. Herodotus* tamen in *Clio* pro fabula habet, ē nutricis nomine *Spaco* i. e. Medorum linguā, canis nata.

et parvulo.

Euripidis
mors.

§. 5. *Euripides*, tragicus Poeta, ab *Archelai* Regis cœna in Macedonia domum hospitem repetens, canum moribus laniatus obiit. *Crudelitas fati tantō ingenio non debita*, inquit ille, qui in historia valet maximè *L. IX. p. m. 438.* Scilicet *Promerius*, Regius Minister, optimum Vatem valdè exosum habuit. Quare postea canes in eundem solvit, à quibus discriptus periiit. Inde adag: Προμήρης νέκρως: & istud; νεκρὸς Πένης, cū quis novō casu pœnas iis dat, quos aliquando læsit, exemplō *Cyri*, si vera retulit *Justin. L. I. c. 8. Herodot. L. I. c. fin. Diodor. L. II. c. 44.* à quibus dissentit *Xenoph. L. VIII. 3. Curt. L. X. c. 1.* Vid. fusiùs de placida *Cyri* morte *J. Ern. Gerhard. diff. de Cyro*

c. IX. §. 4.

PARS

PARS SECUNDA,

Membri Secundi

Agit de usu canis politico - sagato

CAPUT I.

De usu canis in fallendo hoste.

§. 1.

Nunc togam commutabimus sagō. Ecce igitur canis usum in fallendo hoste. Quidam nuncij vice eousi sunt in bello. Siquidem epistolas, aliquō esculentō obvolutas, ei deglutiendas præbuere, ut postmodum ex mactatæ bestiæ visceribus profliret. *Aldrov. l. d. p. m. 534.* Quī Pelopidas, Thebanus, cum duodecim sociis, & canibus venaticis, vestitū agresti Athenis in patriam venerit, eamque obsidione liberârūt, fusiūs recitabit *Nep. in pelopid. c. 2.*

§. 2. Siccine stratagemata licita? damnantur à multis, quorum argumenta collegit *Schönborn. L. VI. Polit. c. 27.* Sed hæc aliaq; belli sophismata, quorum fasciculum exhibet *Val. Max. L. VII. c. 4.* & boni militis & boni etiam viri sunt. Hostis est, in quem ea usurpamus, hunc quōvis modō perdere Jus fasq; est, haud secus ac feras non vi manūq; tantum, sed laqueis & retibus captare licitum. Bis vicit, qui sine sanguine vicit. Sic Israelitæ Benjamitas, permisso divinō, per insidias oppresserunt. *Jud. XX. 28. seqq.* Et ipse Deus mandavit *Davidi*, ut à tergo adoriretur Philistinos, *II. Sam. V. 23.* ita aperto Dei jussu oppidum *Hajex* insidiis occupavit *Josua. Jos. VIII. 2. seqq.*

§. 3. Deniq; summa putatur Ducum gloria, victoriam sine periculo comparare, *Polyæn. stratag. 1.* quale exemplum recenset *Schenck. Lib. VII. obs. 9.* Hæc autem vera victoria, quæ salvâ fide & integra dignitate vera vicitur paratur. *Flor. L. I. c. 12.* Vid. fusiūs *Liebenthal Colleg. Polit. exercit. xiv. in qua? qu. 8. Lips. L. V. Polit. c. 17. Bernegger. quest. miscell. ex Tacit. n. 26. Gerhard. qq. polit. Decad. vii. qu. 5. Schönborn. Lib. VI. Polit. cap. 27. Ernst. introd. ad ver. Vit. c. xvi. §. 70. Harprecht P. I. Disp. ad inst. Imp. xviii. Coroll. 2. p. m. 302. Keckerm. L. I. Polit. c. 30. Danaus Lib. II. Eth. Christ. cap. 16. Frontin. Ranzovius & Reusnerus de stratagemat.*

CAPUT II.

CAPUT. II.

De usu canis in lustratione exercitus.

S. 1.

*usus canis
in lustratio-
ne exercitus* **T**hrasybulum primo vaticinia ex caninis extis concepisse, tradit Cælar. Rhodig. L. X. II. c. 35. Nos jam Macedonicum speculabimur exercitum in cujus lustratione solenniter adhibita canis. Discissæ enim viscera ultimo in campo, in quem deducebatur exercitus, ab utraq; abjiciebantur parte. Intra id spatium armati omnes stabant, hinc equites, illinc phalanx. Curr. L. X. c. 9. Liv. L. XL. c. 6.

*ethnorum
κακογνῆς*

S. 2. Ethnicus hic ritus (ut plurimi alii) à Dei institutis à diabolo ad gentiles translatus est. Vid. Gen. XV. 10. Quæ enim à Deo miraculose, & à sanctis hominibus piè prudenterq; facta, ethnici, vel Levi famæ aura perceptâ, vel è scriptis fortè biblicis hausta, partim ad pravam traxerunt imitationem, partim fabulis obscurârunt, partim pro lubitu addendo, demendo, prorsus vitiârunt & ad alia detorserunt, ita tamen ut semper aliqua Veritatis, eminus illis cognitæ, vestigia deprehendas.

*exemplis ill.
lustrata.*

S. 3. Sic primi hominis creatio occasionem dedit figmento de Prometheo ex luto hominem fingente. Paradisum mutârunt alii in campos elysios, alii in hortos Adonidis atq; Hesperidum. Ate Homeri, seu Pandora Hesiodi, feminarum longè pulcherrima, prima à DIs condita, & mala omnia in mundum spargens, est Heva. Bacchus, olim dicebatur Boachus, est idem ac Noachus. Deinde expunxerunt literam O, mutâruntq; N in B, ut sonaret Bachus, quam vocem postea literâ C. auxerunt, ut scriberetur Bacchus. Jupiter Hammon, quis alius, quàm Chamus Noæ filius? Turris babylonica exstructio ansam dedit fabulandi de gigantibus aditû structuris ad cœlos, & Jovem inde deturbaturis. Niobe in lapidem versa nulla alia est, quàm Loti uxor. Hercules Judæorum Simson. Miræ vastitatis leo Nemeus respondet Simsonis leoni Thymniathæ. Infamis servitus, quam Hercules servavit Omphala, est meretrix Gazaa, & Dalila Simsonis. Herculis columna sunt binæ istæ columna, quæ fultæ erat domus Philistæorum. Gehennam scelerè Phlegetontem divinorum dogmatum fures. Vulcanus est Tubalcain, pro ut hæc bellè & fusè explanant Fridlib. Theol. exeget. T. I. p. m. 22. Sennert. de cons. & dissens. t. 3. Dilherr. T. II. disput. acad. p. m. 173. seqq. Anonym. in elegantissimis suis observation. Mythol. Natal. Comit. annex. Taubmann in præfat. Comment. in Cyrin, Vairus L. II. de fascino c. I. p. m. 212. & Cl. Clauder. Præceptor olim noster in inclyto Casimiriano ad lxxam, in not. suis MSS. ad Q. Hor.

Flaccum. M. Joh. Fabric. disp. de
Dei simia,

CAPUT III.

CAPUT III.

De usu canis in Victoria prænuncianda.

§. 1.

Cum Maximilianus Sfortia, Dux Mediolanensis, Helvetiorum insigni virtute Mediolanum, pulsus Gallis, recuperasset, obsidebat exercitus Gallicus Novariam, ubi tum Sfortia non sine summo periculo & formidine cum aliquot Helvetiorum copiis erat. Jam muros prostraverant Galli, & cum summa esset civium in urbe trepidatio, Helvetii incredibili audaciâ mirè insultabant Gallis, provocabantque, ut per patientem murum irumperent; interim, in Gallorum contentum, contra hiatus disiecti muri tectorum tantum lintea transversis suspensa perticis prætendentes. Et ceterè Galli, licet aditus pateret, non fuere ausi subire murum, sed motis castris à Novaria discesserunt. Tum canes Gallorum, castris relictis, magnò agmine Novariam ingressi Helvetiorum excubias agentium crura lambere, caudis blandiri, adulari, submissisque auribus singulis applaudere cœperunt, tanquam Helvetii jam ipsorum forent Domini. Eares Helvetiis certam videbatur de Gallis victoriam polliceri. Nec spes fefellit. Vid. Comment. rer. in orbè gestar. Laurent. Suriy Carthusian. p. m. 157.

Usus canis
in victoria
prænunci-
anda.

§. 2. Sic cum ad Valentiam in Belgio exercitus Francisci Galli Carol. V. copiis oppositus esset, ad passus circiter 500, accidit, ut canes castrenses læpius extra castra procurrerent, tandem autem infestis dentibus concurrerent. In ea pugna canes Cæsariani gallicanos in fugam coniecere, quâ victoriâ Cæsar: exercitus eventum coniecit, animique eidem mirificè crevere. Plura hujus rei exempla collegit, hoc quî recitat, Piccart. Dec. III. obs. hist. polit. t. 5. p. m. 154.

bellum Ca-
rol. V. cum
Francisco
Gall. Rege.

§. 3. Quid verò illud, quod L. Paulo Consuli evenit: quàm memorabile! cum ei forte evenisset, ut bellum cum Rege Persa gereret, & domum è curia regressus, filiolam suam nomine Tertiam, quæ tum erat admodum parvula osculatus, tristem animadverteret, interrogavit: quid ita eò vultu esset? quæ respondit: Persam periisse. Decefferat autem catellus, quem puella in deliciis habuerat, nomine Persa. Arripuit igitur omen Paulus, èq; fortuito dicto qs. spem certam clarissimè triumphi animo præsumsit. Val. Maxim. Lib. I.

obitus Per-
sa quid por-
tenderis?

c. 5. §. 3.

P.

CAPUT IV.

CAPUT IV.

De usu canis in prænuncianda clade, morte &c.

§. 1.

usus canis
in prænu-
cianda cla-
de & aliis
malis.

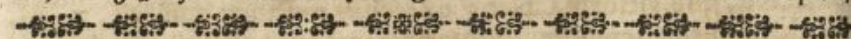
Sunt ominosa, eaque infausta, exempla variarum cladum aliorumque malorum, quorum prodromus & signum fuit *canum latratus & ululatus*. Recententea vetulæ ad colum, fenesque in triviis, & pusiones nostri in scholis. Dabit eadem *Samuel Meiger. L. II. nuclei hist. c. 10. Majol. Colloq. 2. T. II. p. m. 194. Jul. Capitolin. in Maximin. Junior. c. f. Paul. Diacon. L. V. Hist. miscell. p. m. 820.*

§. 2. Juvabit paucula subnectere. An. 1533. aliquot septimanis ante stragem illam Saxonicam ingens *canum* turba in Milnia congregabatur, strepitus excitabat, latrabat, sylvasque, campos, urbes, pagos fœdis ululatibus terrebat, quod ne fortuitum, dicas, inspicere annales seculi superioris. *Kornmann. de mirac. mort. P. IV. c. 156.*

& felis.

§. 3. Sic Principis mortem portendi, auditò frequenti *canum* ululatu, scribit *Camerar. C. I. subcis. oper. c. 73. cum Keckermann. Curs. Philos. disp. XV III. qu. 9. Felis* equidem *Stephani Cardani* præsensit fata. In pedes enim erecta, miserò clamore ante lectum editò, conclavi sese proripuit, neque deinde uspiam comparuit. Simile quid in ædibus Ianionis observatum *Hier. Cardan. L. IV. de var. rer. c. 75. Vulgus nostrum frequentior* *ululatum caninum* infallibile signum *incendij* alicujus, seu *obitus*, credit. Quì verò *canis* humum mordens pluviam futuram designet, explicat *Vair, L. II. de fascino c. IV. p. m. 78. & Masen, in specul. Imagin. C. IX. p. m. 105. De Jesseny cane* mortem præfagiente *D. Franc. Sat. Med. Contin. 8. p. m. 4.*

quæ canis
pluviam
designos?

CAPUT V.

De usu canis in armis & cassidibus militum.

§. 1.

usus canis
in armis &
cassidibus.

Anes jam olim in casside pro cristis & hodie adhuc exstare; fusè tradit *Storvech, ad Veget. L. II. c. 20. In canone Provinciarum, & militum*, qui à Constantino usque ad Theodosium, Honorium, & inferiores plerosque alios sub Imp. Roman. militabant, clypeus habebatur, in quo *luteus canis* in alba parma, cujus medium pelta rubra occupabat; hic verò *canis* infernè positus sub ipsa pelta pedibus sursum versis; erat is ejus Ordinis, qui *Menapij* dicti sunt, & sub Magistro militum per Thracas *Stipendia* faciebant. *Pier, L. V. Hierogl. p. 52.*

§. 2. *Canem*

§. 2. *Canem* eodem gestu vidit inversum in altero clypeo, sed qui *carulei* coloris esset, parma itidem alba, cujus umbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat, ab altero densioris lutei cœruleo ipse quoq; circumscriptus. Insigne hoc erat *Tertiodecimannorum*, qui ejusdem militiæ *Tertiodecimanni*. ordo fuit; sub eodem Magistro militum. *Idem l. c.*

§. 3. Non præteribo ordinem militare eorum, qui dicuntur *Petulantiores juniores*, sub Magistro militum per Illyricum. Hi enim, ut assumptum nomen hieroglyphicâ picturâ testarentur, *canem luteum* in rubra parma præferebant, in cujus medio orbis erat lutei coloris, canis supernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrecis. *Idem l. a. p. 55. Camerar. C. II. hist. med. c. 95. Osyridem* quoq; *canem* habuisse pro signo militari, cum multis aliis testatur. *Schard. in Lexic. Jurid. T. I. p. m. 97.*

CAPUT VI.

De usu canis in quærendo hoste & ipso prælio.

§. 1.

Essecius, Comes & Legatus Anglicus, habuit in exercitu suo circiter 800 *Anglicos molossos*, cum contra rebelles Hybernos, jussu Regina, proficisceretur, ut non tantum custodes castrorum essent, sed etiam in hostes, majori ex parte nudos, irruerent, eosq; in latibulis, antris ac sylvis delitescentes latratu suo proderent. *Richter, axiom. Oecon. c. 262. p. m. 448.* Eadem intentione etiamnum *canes* generosi in finitimis munitionibus Dalmatiæ & Croatiæ contra insidias Turcarum aluntur, quamvis diversâ planè ratione à priori. Hi enim instituuntur, non ut in hostes irruant, & cum iis pugnent, lacerentvé, sed ut odoratu suo latentes in sylvis investigent, iisque repertis mox ad suos recurrant, & latratu indicent, monstrentq; hostes non procul abesse, idq; in primis Zenga, munitione Istriæ, fieri ab oculatis testibus habet. *Idem l. a.*

§. 2. *Celtas* equidem multis uti *canibus*, quos ad venandum aptissimos gignit Britannia, scribit *Strabo L. IV. Magnetes*, accolæ Mæandri, teste *Ælian. L. XIV.* cum bellum Ephesiis inferrent, singuli equites commilitonem secum adduxerunt *canem venaticum* & servum jaculatorem. Cum nunc ad manus ventum esset, proruendes *canes* aciem hostis terrore, savitia & implacabili impetu perturbârunt. Servi verò ante Dominos profluentes jaculabantur. Atq; post *canum* ferociam, qui dispulerant ordinem, servi quoq; non leve hosti detrimentum intulerunt. Tertio demum ipsi equites hostem aggressi sunt. *Richter, axiom. Oecon. 262. p. m. 448. Henrichus VII.* Rex Britannia, Carolo V. contra Regem Gallia cum quadringentis millibus militum totidem *canes* auxiliares misit. *Ol. M. L. XVII. c. 7.*

Biorno, inclinata suorum acie, solum nexibus *molossus* concitabat in hostem, quem ferro obtinere non poterat, *canino* morsu Victoriā adepturus. Quæ res adversariis probrosam peperit stragem, cum fortium phalanx mordicus laceffita profugeret. *Saxo Grammat. L. VI. H. D. p. m. 101. Halyatten, Ælian. L. VII. Colophonios, Solin. Polyh. c. 20. Cimbros, Finnos, aliosq; Boreales, Ol. Magn. L. X c. 13. & XVII. c. 7. in prælio etiam usos fuisse canibus, certum est. Nostrâ quoq; memoriâ P. Leo à Gieza in Hist. Ind. commemorat, Hispanos canum præsidio adjutos in orbe novo subigendo, Conf. Bisciol. L. XVII. hor. subcis. c. XI. p. m. 1289. L. II. c. 20. orb. maritimi p. m. 483. & Nos supra Sect. I. c. II. §. 12.*

an canes alendi in exercitu?

§. 3. Hinc nascitur quæstio: *an canes alendi in exercitu?* sunt, qui ajunt, præsertim *rabiosos*, quod hosti plurimum possent nocere, etiam prodesse ad excubias & vigilias nocturnas. Alii negant, tum quod vorax hoc animal militi detrahat de necessario comæatu, tum quod latratu nocturno plerumq; noceat, cum clandestinis excubiis opus sit. Vid. *Keckermann. L. I. Polit. c. 30. p. m. 1035.*

MEMBRUM III.

Agit de Usu canis Oeconomico.

CAPUT I.

De usu canis in purpuræ inventione.

§. 1.

canis purpuræ inven-
tor.

Atendite Reges! audite Principes? quantum debeatis *cani*. Ab hac enim bestia superbiam vestram, quam *purpuram* dicitis, primo obtinuistis. Etenim piscator aliquando conchas ceperat, verum testæ duritiæ perspectâ prædâ detestatus, q̄s. maris fecem abjecit. Fortè *canis* inventas dentibus comminuit, foreq; illò sanguinis os infecit totum. Pastor ratus vulnus accepisse, aquâ marinâ abluit. Sed sanguineum colorem splendidiorem evasisse conspicatus, manusq; ex attactû purpurascens, hanc testæ naturam intellexit. Quare, ut rem penitus exploraret, infertò lanæ glomere deprehendit eodem insectam oestrò. Sic novum hunc fullonicæ thesaurum reperit, *Ursin. Acerr. Philol. Lib. II. n. 297. Alex. Sardi L. II. de rer. invent. c. 9. & alii.*

§. 2. Alii ferunt, *Herculis* ad Nympham euntis *cani* hoc accidisse. *Polyd. Vergil. Lib. III. de invent. rer. c. 6. p. m. 224. Nonnius Poëta v. L. 40. Dionys. ita:*

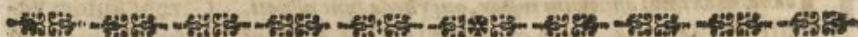
Ku

Καὶ τυεῖς σκοιῖαζε δειδυμένα ἴαρεα κόχλω,
 προσφύρες σπινθῆρες ἀκοντίζοντα θαλάσσης,
 ἥλικύων αἰεργὸς ἐπ' αἰγιαλοῖσιν ἐρέπλων
 ἐν δόμουχον χαροπῆσι γυνεῖασι δέσκελον ἰχθύν,
 χιονέας πόρφυρε παρήδας ἔειδοε κόχλω,
 χεῖλα φοινίξας διερω πυνεῖ, ἴω ποτε μένος
 Φαιδρὸν ἀλιχλαίων ἐρυθάννιτο ἴαρος ἀνάκλων.

Sic Græc : ita latinè

*Et Tyria spectra infectas vestes concha;
 purpureis splendoribus micantes maris,
 ubi canis cursitans in maris littoribus, madens
 abditum sublucentibus faucibus admirandum piscem
 niveas rubescit maxillas intra concham,
 labra purpurissans roranti igne, quo olim solo
 amoena purpuratorum rubescebat vestis Regem.*

§. 3. Idem refert Pollux L. I. de verbis idoneis ad Commodum. Tyrii fe-
 runt, ait, captum amore Herculem Nympha cujusdam indigena, cui nomen Tyros,
 sequebaturq; cum canis antiquo more, quò dominum canes usq; etiam ad concionem
 comitabantur, Quare canis hic Hercules reptantem scopulis purpuram conspi-
 catus, peresca caruncula, sua sibi labra cruore puniceo inficit. Cum igitur ad puellam
 Hercules venisset, delectata illa insueta timetura, quam ceu florentem in ejus
 canis labris aspexisset, affirmavit, sibi cum illo posthac nihil fore, nisi ad se vestem
 afferret, etiam canis illius labris splendidiorem. Quocirca inventa Hercules ani-
 mante, collectoq; sanguine, munus puella detulit, primus (ut Tyrii dicunt,)
 autor Punica infectura, quod verò negat Scalig. exercit. 325. p. m. 1046. Vid.
 sis plura apud Cassiodor. L. I. Var. formul. Lazar. Bayf. de re vestiaria, Fab.
 Columnam in sing. tract. de purpur excus. Romæ ad 1616. in 4to. Höping. de jure
 insign. c. 2. §. 7. Selt. II. memb. 1. n. 707. Sachs. L. I. Gammariol. c. 16. p. m.
 372. seqq. B. Bonifac. in hist. Ludicr. L. I. c. 61.

CAPUT II.

De usu canis in ovīs excludendis.

§. 1.

HAbeo M, Thoma Sagittar I Stendaliensis, Poet. Cas & PP. Jenens. exer- canis usus
 citationes Physicas, edit. Jen. in 4t. in quarum calce vir quidam erudi- in exclu-
 tus hanc apposuit historiam lectū dignam. Paupercula vidua dendisso vno.
 Marksula in Thuringia alebat gallinam ovīs incubantem, quæ verò mo-
 riebat.

P 3

riebatur. Interea (mira, sed vera narro,) *catellus domesticus* vices supplebat gallinæ & excludēbat ova. Pulli autem moriebantur.

pulli galli-
naces in
furno &
sterquilinio
exclusi,

§. 2. Ex ovis quoq; in *sterquilinio* pullos excludi posse, plebi notum est. Vid. *Bartol. C. III. hist. 100.* Et quis nescit *furnos Egyptiorum*, in quibus tria vel quatuor millia ovorum reponunt, ut omnia simul excludantur? Per universam enim *Egyptum* pulli gallinacei à matre non excluduntur. *Bekon. L. II. obs. 31.* Elegans hoc artificium imitatus est in *Dania Christian. IV.* & in Italia *Magnus Etruria Dux Ferdinand. II. Bartholin. C. VI. hist. X I.*

sub axillis,

§. 3. Nobile *Gynæceum* conspiraverat aliquando ad excludendum calore proprio pullum sine ope gallinæ. Igitur divilīs operis singulæ de gynæceo partem sibi laboris sumebant, ovumq; gallinaceum successione mutuâ sub axillis eâ pertinaciâ fovebant, donec debito tempore revera pullus è testa prodiret, cui caloris humani communicatio tantam erga homines appetentiam ingeneravit, ut ab assidua eorundem societate etiam repulsus amoveri non potuerit. *Schott, in append. ad L. XII. phys. Curios. c. 6. p. m. 1377.* Ita *Livia Imperatrix* fertur ovum tamdiu gremio fovisse, donec ex eo fœtus fuerit exclusus. *Deusing. de Gener. Microcosmi P. II. Sect. I. §. 6. p. m. 66.*

ova sine in-
cubatu ex-
clusa.

§. 4. Ova *crocodili* in cista servata, ovò caloribus æstivis ruptò, exclusa esse, ovaq; *serpentum* in olla frigida relicta sine ullo incubatu perfectos & aliquandiu viventes fœtus produxisse, refert *Borrich, c. 10. de Hermet. Egypt. & Chem. sapient. p. m. 270.*

CAPUT. III.

De usu canis in Vectura.

§. I.

usus canis
in Vectura.

HAbent, ait *M. Paul. Venetus de region. Oriental. L. III. c. 48. p. m. 401;* canes maximos asinorum instar, qui rheda sunt affixi. Carent autem vectura illa rotis, facta de lignis levibus & planis, ut duo homines in uno sedere & vehi queant, nec facilè in luto merguntur, propter latitudinem. Igitur quando mercator aliquis venit, imponitur vehiculo & ligantur ordine quodam sex canes ad vehiculum illud trahendum, & quodcunq; à ductore, qui cum mercatore in rheda sedet, diriguntur illuc trahunt rhedam, transeuntes per lutum & aquam. Non possunt autem ultra unius diei spatium laborem illum sustinere, sed transactò die alii ad rhedam ligantur canes, cum in pagis multis passim in regione illa ad hoc officium canes alantur.

§. 2. Si a-

§. 2. Singulare donarium est à Rege Persarum magno Mogoli missum, *donum sim-*
Rheda sc. sex elegantissimi *molossi* trahebant, intusq; sedens *simia* singu-
lari gravitate dirigebat. *Antverpia* etiam & *Bruxellis* canes trahis & mino-
ribus plaustris junguntur. Insulanos quoq; Septentrionales canes lupor-
rū instar robustos habere, quos & ad jugū copulant, & rebus necessariis
trahendis a se faciunt, testis est *Thuanus* à *Stöckio* enuclear. P. IV. p. m. 143.

§. 3. Sic *Heliogabalus* ingentes canes, quos *anserum* jecinoribus pavit, *Heliogabali*
quaternos currui junxit. *Winckelman*. *Casareol.* p. 20. *Zwinger*. Th. V. H. T. II. *dementia.*
p. m. 2015. & *Æl. Lamprid.* in vit. *Heliogabali*. Plura huc facientia vid. s. s.
apud *Gesner* L. I. de quadrup. p. m. 215. *Zwinger*. Th. V. H. T. I. p. m. 405.
Cardan. Var. lect. L. I. c. 4. p. m. 36. *Joh. Xiphilin.* in epis. *Dion.* p. m. 269. *Bo-*
osch. L. II. c. 29. p. m. 250. *Sybelst.* in epist. ad *Olear.* *Henr. Siverd.* P. II.
Grönländischer Beschreibung c. 4. p. 39. & c. XI. p. 64. rer. *Moscovit.* Autor.
var. p. m. 63. & Nos supra S. I. c. 2. §. 12. Alii veru vertunt, alii rote circum-
actū aquam ē puteis hauriunt. Vid. in calce *Caj. libell. de can. Britann.* Vidi
quendam tympanum doctē pulsantem.

CAPUT. IV.

De usu canis in monstranda via, re pecuaria, venatio-
ne, & domūs custodia.

§. 1.

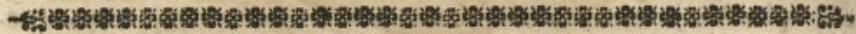
IN *Germania* & alibi passim cœci mendici canem hodogetam sibi eligunt, *canis hodo-*
quō munere etiam fideliter fungitur. Vid. *J. Fabri*, *Lyncei*, *exposit. ani-*
mal. nov. Hispan. Nard. Anton. Rechi p. m. 469. Sic *Caranus*, primus Mace-
donum Rex, jussu oraculi, ducibus capris imperium quæsit & obtinuit.
Justin. E. VII. c. 1. *Aristomenes*, duce vulpecula, ex ferali barathro, in quod
conjectus erat, emerfit ut ex *Pausania* refert *Ursin.* L. II. *Acerr. philol.* §. 287.
Duce *Falcone* Islandiam (quam ultimam veterum *Thulen* esse, cum Amico
nostro *Sebast. Laurenberg.* *Math. PP.* olim in Reg. ac Equestri *Sorana*, in sua
de *America* priscis cognita disp. *Inaugural. coroll. 9.* rectē statuimus) detectam
esse, plurimorum est assertio.

§. 2. Quā necessarij & utiles canes sint ad pecora tuenda, in venati-
one & domūs custodia, lippis & tonsoribus notum est. *canes custo-*
Vid. *Bisciol.* L. XVII. *des,*
hor. subis. c. 11. p. m. 1289. *Argentorati* olim in summō templo (im *Münster*)
canes noctu custodes templi alebant (quod & prisci fecēre,) quos non
ita pridem abrogarunt, ubi somnō aliquem victum, & ibi ex improvīso
pernoctantem dilacerarunt.

§. 3. Rex *Monomotapa* in India pro custodia corporis sui alit 200. *Leibquarbe*
canes, *von Hundem*

canes, teste Godfrid. Schulz in der kurtzen Welt: Beschreibung p. m. 509.
Bene igitur Columella L. VII, de R. R. c. 12. Hoc animal (canem) mercari debet
& tueri agricola, quod & villam & fructus familiamq; & pecora custodit.

CAPUT V.

De usu canis in cibis.

§. I.

origo esus
canis.

Ara ad mensas delatas fuisse, carnes à Porphyrij L. IV. conjiciunt
Eruditi. Cùm enim Pygmalionis tempore victimæ pars fortè in ter-
ram decidisset, excipiens eam sacrificulus, ut in aram reponeret,
adustos digitos ori inconsultò admovit, quò dolorem ex ustione infli-
ctum leniret, ipse postea, degustatâ pinguedine & jucundò nidore alle-
ctus, non solùm carnes edit, sed & uxori porrexit. Hinc ad reliquos
mortales perventum fuisse carniū esum non pauci contendunt. At
apud Phryla etiam ante diluvium fuit. Vid. Cl. Sebizij L. III, de alim. fac. c. 2.
Egid. Strauch. Dub. hist. & chronol. diff. 6. th. 6.

Pythagoras
abstemius,

negatur.

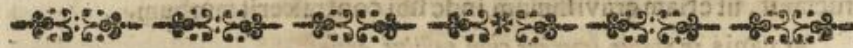
§. 2. Pythagoras verò (ex cujus domo templum factum est, ipseq; pro
Deo cultus, Justin. L. XX. c. 4.) omnem carnis usum penitus damnaſſe
fertur. Audi enim, quid apud Nason. L. XV. Metam. f. 2, dicat: Refert
tamen Aristoxenus apud Gell. L. IV. c. 11. ipsum minusculis porculis & hadis te-
nerioribus victitasse.

insolita fer-
cula.

caro cani-
na.

§. 3. Sanè equinam Plin. L. XVII, c. 10. Petr. Petreij. de Erlesunda in Hist.
Muscovit. P. I. p. m. 114. asininam, Galen. L. I. de fac. alim. c. 2. felinam
Salmut C. I. obs. 47. & caninam carnem homines, extra necessitatis casum,
comedisse, constat; Justin. L. XIX, c. 1, inprimis catellorum castratorum,
Galen. L. III. de fac. alim. c. 2. Aded puri enim habebantur catuli lactantes
ad cibum, ut etiam Numinibus placandis hostiarum vice adhiberentur.
Hippocrat. L. IV, de supersæt. Adde Vincent. Spec. Nat. L. XIX. c. 11. Nonn. L. II
de re abar. c. 7. & Gyrals. hist. Deor. Synt. XVII. p. m. 520. Nec minori appe-
titu majores canes æstimârunt, Bisciol. T. I. advers. L. XVI. c. 7. uti de Græcis
insigniter probat Petr. Castellan. L. III. de esu. carn. c. 11. quod verò Porphyrius
L. I. negat. In Sinarum regno adhuc hodie in macellis catulorum caro ven-
ditur, & incolis quotidianus ferè cibus est. J. Fab. Lynceus de animal. nov.
Hispan. c. 1. Trigant. L. de Regno China c. 3. p. 23. quod etiam de Gambris Ca-
damust, in sua navigation. c. 43. Iberibus, Bruson. L. III. Mirabil. c. 2. p. 293. &
Tartaris scribit Eduard Bervvord, in scrutin. Religion. c. 4. p. 43. Adde O. Dap-
per. Afric. p. m. 450. Petr. Martyr. de Insulis nuper inventis p. m. 7. c. m. Ferdin-
and. Cortes. narrat. secund. de nova maris Oceani Hispania, Nierenberg. L. VIII.
H. N.

H. N. c. 13. Th. Magirum in Florileg. p. m. 513. Sext. Empiric. L. III. p. m. 156. Ulyss. Aldrovand. L. II. de quadrup. p. m. 529. Gesner. L. I. de quadruped. p. m. Athol. L. IX. Coragium mortuos canes, putredine & vermibus scatentes, cupide vorasse, testatur Joh. Walter. in Temp. historic. n. 241.

MEMBRUM IV.

SEU

ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ,

Agit de usu canis satanico.

CAPUT I.

De usu canis in fallendo Agrippa, aliisque illusionibus diabolicis.

§. 1.

Henricus Cornelius Agrippa, Neutesheimensis, (Vir, judiciō Jovis in canis usu elogiis, qui immensū captū, vastāq; memoriā scientiarum Artiumq; omni- in fallendo um rationes arcanāq; intima & summos apices complexus, disciplinā con- Agrippa, vellit, religiones in dubium revocavit, studiorumq; omnium labores, festiva declamatione derisit,) cū magicis superstitionibus deditus, & , referente Zuvingero Th. V. H. T. II. p. m. 1332. Cacadæmona secum atrī canis specie circumduceret, Lugdun. in obscura taberna animam agens collari canem liberavit, cum his verbis: *abipedita bestia, qua me totum perdidisti.* Ille præcipiti cursū in vicinū Ararin se demersit, nec uspiam postea comparuit. Add. Del-Rio L. II. Disquisit. magic. qu. 29. & F. Christ. Frommanns tr. de fascinat. L. I. P. I. S. 2. c. 21. §. 1. p. 290. & L. III. P. IV. S. I. c. 6. §. 10. p. 585.

§. 2. Habeo ex ore veneficæ, adrogum damnatæ, publice confiten- in delatio- tis, se atro canis insidentem per aera ad sua conventicula delatam fuisse. ne saga ad Eadem falsa est, diabolū sub formā canis cum ipsa rem habuisse, Cre- sua conventicula- dat, qui velit; ego ἀπέχου.

§. 3. Pusionibus nostris notum est spectrum istud nocturnum, quod der wilde Vulgo dicunt den wilden Jäger. Sæpius obvium habui eundem pera- Jäger. dolescentulus propè Hasfordium ad Mœnum, in Diaces, Herbipolitana. At quid animi tunc mihi fuisse putas?

anne quod agna;
si quā lupos audis circum stabula alta frementes;

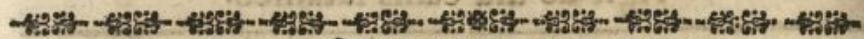

ans lepori, qui vepre latens hostilia cernit
ora canum, nullus audet dare corpore motus? Ovid. L. VI. Metam.

Nequaquam. Risi potius panicum aliorum timorem & ludibria Dæmonis. Habeo autem agnatum, quem socius iste ad Vierram miserrimè excruciauit, ut etiam gravissimum inde sibi contraxerit morbum.

ut canis in vacuo leporem cum gallicus arvo
vidis, & hic prædam pedibus petit, ille salutem. Id. I. Met.

Sic phantasticus ille Venator bonum agitavit Virum. Adde quæ M. Joh. Prætorius P. L. C. habet de alio spectro canis formâ apparente in Betrachtung der blutigen Leipsigischen Spital-Speiße edit. an. 1678. de Pauli Rederi filiola.

CAPUT II.

De *κυνία* Phantasticâ diabolica.

§. 1.

Nobilis in
cauem mun-
tatur.

A. C. 1673. ipsis Kal. Januar. publicè circumferebatur Nobilis Germanus in canem mutatus, & æneâ figurâ expressus. Prodiit postea libellus ex Polonica linguâ, ut ajunt, in Teutonicam versus, operâ Cosmi Pierij, Bohemi, qui fabulam prolixius narrabat. Finxerant primò: nobilem fuisse ex illustri familia Bohemica, ideoq; nomini ejus parcendum. Vah! siccine nemo eum amplius à facie cognovit, capite humano tamen immutatò? Ipsissimus ille (cujus interpretem agit præfatus Pierius) apertè fatetur, se fuisse *κυνία*, non tamen nobilem aut Comitum, sed rustici filium. In scholis bene institutus venit ad nobilem quendam polonum, cujus famulus, deinde quæstor factus est. Mandarat an. 1668. Dominus Ministro, ut tributa exigeret à rusticis. Huic officio satisfactorius, etiam à vetula, quod debet, flagitat. Denegat illa: hinc vaccam abduci jubet iste. Anus convitiis proscindit Virum, ut tandem à verbis ad verbera descenderent. Quò factò discedit. Næ clamat Vetula, pænitebit olim Te facti, non feceris mihi impunè. Vix clapsâ horâ rediit tributum solutura, Recipit vaccam. At cum pecuniam numeraret quæstor, ista Furia suspensò gradû à tergo accedit, ejusq; cervicem, nescio quò ungentò, inungit. Subitò in *airum villosumq;* convertitur *molossum*. Sed quò se proripit illa? hâc facie integrum quadriennium, salvò tamen & integrâ ratione humanâ, diversis dominis inservit. Demum aliò ungentò, quod venefica ante excessum conjugii Quæstoris dederat, ipseq; fortè invenerat, cum se unxisset, in hominem transformatus fingitur.

§. 2. Reco-

§. 2. Recoxit nugivendus iste fabulam *Cluver. Hist. univ. L. X. in fabula ha-*
append. p. m. 790. B. In finibus ait, Muscovia Mens. Mart. an. 1632. vive- *ius origo.*
 bat Vir, nobilis genere, dignitate Quæstor, nomine *Albert. Pericosius.* Hic
 miseram plebem, si tributa tardius exsolveret, pecoribus & jumentis spo-
 liare sœvetus. cum domo fortè abesset, unicâ nocte omnem injustè quæsi-
 tum gregem amisit. Extinctum subitanea interneccione; quicquid rapue-
 rat, quicquid coemerat homo improbus. Revertenti peregrè nunciat
 servus, inde uxor cladem divinitus immissam. Ad hoc frendere homo
 blasphemus, sclopetum in cœlum explodere, nefandas eructare Voces,
 qui interfecit, devoret. *Si noluisti me edere, tu te edas.* Ad furiosos in Deum
 latratus guttæ destillârunt sanguinis. Homo confestim in canem conver-
 sus *nigrum*, ululando invasit pecudes morticinas, iisq; pasci cœpit. Mu-
 lier gravida, viri casui superstes, tanti horrore judicii exanimata est.

§. 3. Detyranno subito in *vulpem* mutato, vide, quæ ex *Jocelino* nar- *alius in*
 rat *Nierenberg L. II. de mirac. nat. in Europ. c. 43.* De *Feridate*, Rege Arme- *vulpem*
 niorum, in porcum transformato lege *Torreblanc, L. I. Doemonol. c. 4. p. m. 17.* *mutatus.*
 Quæ de *βωανθρονία* *Nabuchodonosoris* refert sacra pagina, propter auctorita- *βωανθρον-*
 tem divinam credimus. *Veram* putat *Bodin. L. II. Dæmon. c. 6. & Torreblan-* *ciæ Na-*
ca L. I. Dæmon. c. 4. Mercurial. L. I. Pract. c. 17. dicit: meram fuisse melan- *buchdono-*
choliā, ab atrabile ortam, cui adstipulantur *Valles. Philos. sacr. c. 80. p. m.* *foris.*
506. Densing. dissert. de Lycanthrop. §. 31. Balduin. L. III. c. 5. cos. cons. 8. Wein-
rich, de monstr. c. 27. Th. Bartolin. L. de morb. biblic. c. 13. Fairus L. II. de fasci-
no c. 12. modum imperceptibilem fingit. Danhauer Colleg. Psychol. disp. I. Controv. §.
p. m. 27. ait: fuisse hanc mutationem & κατὰ σῶμα, αἰτὶ καὶ αἰδ' αὐτοῦ. Nos sen-
 tentiam & argumenta *Schotti* amplectimur. *L. III. Phys. curios. c. 21. pm. 445.*

§. 4. Ceterum quæ stulta & fictitia illa *κυκαν* seu *λυναιθρονία* fiat, ego *λυναιθρο-*
 sanè non capio. Dic enim, quicquid velis, aqua hærebit ubiq; Si fiat se- *πία ficta.*
 cundum *animam*, eja! quis avellit eam à corpore? num secundum *corpus*?
 amabo, ubi tamdiu latitat anima? si dixeris, secundum *utrumq;*, satanas
 equidem totum hominem converteret in lupum aut canem. Fingis mira-
 cula? probetur, ea verè per diabolum fieri posse. Quid ergo superest? va-
 na phantasmata; nil quæras amplius. Glaucoma objicit vetulis & filiis
 incredulitatis, quod ipsi solenne, teste *Cedronch. L. III. de morb. venef. c. 7.*
Remig. L. II. Dæmon. c. 17. Jac. Martini L. II. Exerc. Metaph. G. Horst. L. II.
de nat. hum. exerc. 9. qu. 9. Phil. Ludovic. Elich. L. II. Dæmon. o. 12. Hoc enim,
ait Laëtant. L. II. Instit. c. 15, faciunt diaboli, ut id, quod non est, homini sic ante
oculos sistant, ac si revera ita foret. Sed ad Pythagoricam à Phantasti-
ca, pace tamen tuâ, Mi Lector, κυανθρονίαν.

CAPUT III.

De *νῦν* *ὑποπνία* Pythagorica.

§. 1.

νῦν *ὑποπνία* *pythagorica*. **F**As est breviter de hac juxta mentem *Pythagora* discurrere. *Phantasti-*
ca enim illa & imaginaria, cujus exemplum habent *Forest. L. X. obs. 26.*
& *Salmut. C. I. obs. 83.* nihil hic ad nos. Verè & pulcrè *Poeta L. XV.*
Met. f. 3.

omnia mō-
tantur.

Omnia mutantur, nihil interit, errat, & illino
huc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
spiritus, eāq; feris humana in corpora transit,
ināq; feras noster, nec tempore deperit ullō.
Utq; novus facilis signatur cera figuris,
nec manet, ut fuerat, nec formas servat easdem,
sed tamen ipsa eadem est, animam sic semper eandem
esse, sed in varias doceo migrare figuras.

Forma & anima *Synonyma*. **F**orma & anima nobis sunt synonyma. Et quicquid hęc forma seu ani-
ma dicimus, neutiquam dictum esse volumus de rationali hominis anima,
siquidem de formis materialibus nobis tantum sermo est.

quid sit na-
ta & mori?

Ex aliis alias reparat Natura figuras,
nec perit in toto quicquam (mihi credite) mundo.
Sed variat faciemq; novat, nasciq; vocatur
incipere esse aliud, quàm quod fuit antè : moriq;
desinere illud idem, cū sint huc forsitan illa,
hec translata illuc. Summa tamen omnia constat. Id. l. c. f. 4.

nihil omni-
nō perit. **H**ippocrates *L. I. de diat. sic: Nihil omnino perit, neq; oritur, quod prius*
non erat, verum invicem commista & discreta alterantur. Homines qui
dem putant, id quod ex orco in lucem augetur, oriri, quod verò ex luce ad
orcum imminuitur, perire, magisq; oculis, quàm rationi, fidem esse adhi-
bendam. Senec. ita ep. 36. Cogita eorum nihil, quæ ab oculis abeunt, & in
rerum Natura, ex qua prodierunt, & mox processura sunt, reconduntur,
consumi. Desinunt, non pereunt. Certè nulla forma juxta suam sub-
stantiam perit, varias autem subit vicissitudines. Nam quæ jam vitali
suò munere functa est, & destinatas sibi vices exegit, redit in orcum, ubi
beatâ fruitur quiete, donec aliò die in lucem revocetur. Rhod. Collog. I.
disp. 2. p. m. 38. super Idæ. Med. Phil. Severini, Beccher. Oedip. chym. I. l.
coroll. 4. p. m. 28.

omni & lux
Hipp. quid? **§. 2.** Quod verò *Hippi.* vocat *αἰὲν*, seu, ut alii scribunt, *αἰὲν* *orcum*,
id *Orpheus noctem*, *Herm. Trismegist.* (qui, quorundam judiciò, Patri-
archa

archa Josephi fuit, Sachs. Ocean. Macr. micr. S. 2. p. m.) Τὸ ἀφάνες, Apollon. Thyan. ἰσχυρ. Senec. rerum naturam, Servius generalitatem, Hesiod. & alii, Poeta Chaos dixerunt. Quod vero Hipp. & Orpheus vocant φῶς lucem, Apollon. φῶςiv appellat. Docet itaq; Cons, primam quandam esse materiam indigestam & inconspicuam, neq; in oculorum sensum cadentem, ex qua fiunt omnia, & in quam resolvuntur omnia, eamq; vocat ἀόνη, q. rem invisibilem, sicuti res ex materia ista productas φῶς lucem. Cum itaq; Dei spirit. per Moſen expreſſe doceat, primam mundi materiam fuisse invisibilem & tenebricosam, imò fuisse dispersarum atomorum choas, nullā sui parte coharens, neminem fugit, Hippocr. hīc non aliud docuisse, nec Democritum, hujus Doctorem, in atomis suis aberrasse, licet ei multa affingantur falsa & inepta.

S. 3. Si canis moritur, ne credas velim, ipsum perire. Mutatur, non quod canis moriatur? interit, Uti enim ex nihilo nihil fit: sic etiam aliquid nunquam abit in nihilum. Canis definit esse canis, at non perit. Migrat ex luce in orbem, & ex hoc vicissim in lucem. Non pereunt formæ ejus à corpore inseparabiles. Formæ, dixi, ut intelligas pluralitatem. Velut enim in homine, sic etiam in cane, & aliis brutis, inest & amarum & salsum, & dulce, & acidum, & insipidum, ac sexcenta alia, quæ pro copia & viribus varias habent facultates, Hipp. de prisca Medicin. & formas proprias, licet sub specificæ jugo coercitas. Si enim propriis formis carerent, dic mihi, unde diversæ istæ qualitates, amarum, dulce, & sexcenta alia, possent scerni, per se existere, (jugō specificæ formæ excusō) & conspicuæ fieri? Nec agere desinunt istæ formæ, utut videantur mortuæ, seu, ut magis philosophicè loquar, in eum conditionis statum sint detrusæ, quo potentia actiones vitales exercendi ipsis sit ligata. Fel canis epilepsiam, serpens anginam pellet, unde tanta vis? non certè ab occulta & phantastica qualitate, nec à spiritibus, qui sine anima nihil magis efficiunt, quàm malleus sine fabro, sed ab anima seu forma. Ubi autem hæc, ibi Vita: Hūc quadrat istud Apollon. Thyanai ἰσχυρ. δάναλος, in epist. ad Valer. Nec vita, ex scholarum placitis, tantum est animæ & corporis unio, sed insita rebus vis & ἰσχυρ. Eene igitur Marius Victorin. contra Arium, L. IV. Nihil funditus interit, unde rectè dicitur, quod ex vita mors efficiatur, & ex morte Vita: quod nempè vigore vivendi compositi cujuslibet corporis fiat usq; ad certa resolutio, & rursus in aliam compositionem iisdem conditiis fiat ex morte reparatio. Ecce! typographum. Ex iisdem characteribus, sed aliter atq; aliter dispositis, alias atq; alias effingit orationes. Edificium fit ex variis partibus materiæ præ existentibus, ex quibus rursus dissolutis aliud atq; aliud constari potest, additis vel detractis lapidibus, aëribus, aliisq; partibus, atq; sorū sitū variatō. Hunc in modum ex certis principiis, sed quæ interitum

nescireat, diversimodè coeuntibus, omnes omnium rerum mutationes fieri dixerunt Veteres Philosophi. *Vid. Cl. Basson. phil. nat. L. I. int. 1. n. 3. p. m. 8.* Certè una forma sub diverso corporis schemate in Naturæ theatrū prodire potest. *Sennert. de conf. & dissens. c. XII. p. m. 326.*

qui vult in-
telligendus
pythagoræ?

§ 4. Ex corpore *canis* nunquàm anima migrabit in hominem, ita, ut deserat omnia *canis*, & homo fiat *canis*. Est enim anima inseparabilis; nec ulla substantia hujus vel illius speciei mutatur in substantiam alterius speciei. Substantia enim non recipit magis vel minus, ut gradus aliqui vel addi, aut demi queant. Et licet forma *canis* sese aliquando sub alio involucre occultet, non tamen essentialis aliqua fit mutatio. Sic quando venit in novam missionem, & ex formâ specifica fit subordinata, suam naturam non deponit, sed disparet modò aliis permista, non autem desinit esse. In nulla corruptione suam naturam essentialem amittit. Infans, qui retur, animam specificam ex hoc in aliud migrare corpus. Formæ subjugatæ, non tantum *ultima*, sed etiam *media* vitæ (*vid. Kerger. de Ferment. S. I. c. 6.*) participes, at captivis similes, unâ cum corpore suo in alienum potius *trahuntur*, quàm migrant, & si spes pristinæ libertatis affulget, aut corpus suum sibi, non alienum, reedificant, (quod est *mediæ vitæ*) aut aliâ ratione per operationes sibi proprias vitam suam ultimam sustentant. *Mulier, capra, elaterium comedentes, pueris purgatio*, ait (*Cous VI. Epid. Comm. 5. text. 25.*) Nam si mulier, vel capra, aliquod purgans assumerit, lac earum purgans fit. Scilicet formæ purgantium in lacte sunt subjugatæ, à nutrice autem lac istud haustum simul trahit formas purgantium. Nutrix non purgatur, quia robustiorem est, quàm ut formæ subjugatæ in corpore illius è servitute emergere queant. Infans autem, qui lac nutricis suxit, purgabitur. Sic formæ purgantium debile infantis animæ imperium temnunt, & sibi congruentes actiones moliantur, quæ sunt purgare. Stigmatè igitur dignus, si istam purgantium per lac capræ, nutricem, infantem, *circumvectionem* dixerò *μετεμεύχουσι*?

quis *canis*
migrat in
hominem?

§ 5. Sed quæ *canis* migrat in hominem? ad corporis alicujus constitutionem & nutritionem varia rerum miscibilia desiderantur. Horum fons & abyssus est totum hoc *sublunare*, in quo variæ fiunt formæ successiones, ut hæc jam emineant, jam rursus supprimantur. Nunc audi! Nutriuntur parentes variò ciborum genere, plantis & carnibus brutorum. Plantæ extrahunt sibi succum ex terra convenientem, id quo latet acidum, amarum, acerbum, dulce & omnigenum, singula suis formis, suis animabus prædita. Omnia ista ex *orco* Hippocr. evocantur. Inter hæc sæpius tale quid continetur, quod vel olim in alterius plantæ & bruti v. g. *canis*, constitutione fuit deprehensum. Imò in homine potuit esse. Non enim absurdum est, aut impossibile, aut illa miscibilia, quæ ante

ante aliquot secula in nostris avis fuerunt, iterum à plantis attrahantur. His cum bruta vescantur, ipsaq; iterum nobis cedant in alimentum, fieri certe potest, ut illud, quod antea fuit in homine aut bruto, rursus in hominis corpus migret. Et licet profundius in terram abscondantur corpora defuncta, sunt tamen variae evaporationes, quæ pluviis miscentur, & cum iisdem fecunditatem terræ promovent. Ecce! *canem* in campo mortuum. Hic certe non festinat ad non ens, nec perit, sed desinit saltem esse *canis*. Corruptus enim, munere jam destinato peractio, ad suum recurrit fontem. Aër ad aërem, aqua ad aquam, ignis ad ignem, terra ad terram. In hac beata quiete manent tamdiu singula, donec, data occasione, rursus ex *Orco* in *lucem* evocentur. Omnia autem hæc miscibilia ad *orcum* relapsa, eiq; hoc in *lucem* reducta suis gaudent formis, quæ cum in alia migrent corpora, in Te, me, & alios, hoc quid aliud est, quam *μετεμύωσις*? Sed devorent *canem* corvi, vermes &c. annon etiam sic formarum seu animarum fit transmigratio? viscera *canis* mortui suas habent formas: devorata ea à corvo, vermibus &c. mutantur in chylum, hic abit in sanguinem, ex hoc demum fiunt spiritus & caro, manentibus semper formis. Sic *canis* in fluvium abiectus voratur à piscibus. Hos cum tu postea edas, quidni dicam, te simul particulas *canis*, seu acidum, dulce, & omnigenum istud, quod fuit antea in cane, comedis? Formæ enim, quoties & quocunq; modo mutantur, non pereunt, omnibus coctionibus & alterationibus penitus elusis. *Vid. Kerger. L. de ferment. S. I. c. 4.*

§. 6. At si omnium *canum* mortuorum formæ seu animæ manent, *Obiectio*, ipsi utiq; erunt immortales? ut *canis* generetur, magnus desideratur apparatus. Non enim tantum elementa primarum qualitatum, sed & acidum, amarum, insipidum, & sexcenta alia bene convenire debent, ut *anima* ex iis sibi corpus fabricet. *Ratio*. Hæc compages si resolvitur, & totius corporis organa destruuntur, & unumquodq; iterum per se incipit existere, quod antea animæ imperio erat subiectum, adeoq; regina è suo regno expellitur, hoc equidem sat mortis est. Constanter itaq; cum *Hippocr.* nostro l. c. *nihil omnino perire* dicimus, ut sc. planè abeat in nihilum. Solvuntur modò & dissipantur omnia, mirò fœdere quæ antea erant connexa. Nec aliquid oritur, quod prius non erat, sc. in suis causis. Non potest interire *canis*, nisi omnia intereant. Totum quippe compositum *canis* resolvitur, & propter hanc resolutionem desinit esse *canis*, i. e. non amplius vocatur *canis*; sed miscibilia, quæ corpus composuerunt, manent perpetuò. Et hæc quia manent, *canis* non abit in nihilum. *16.*

§. 7. Una accensa candela vel millia millium reaccendere potest. *Similitudo*. Lumen hoc, quod datur in omnibus candelis, est ab una illa prius accensa. Hoc lumen verò antequam omnibus aliis candelis communicaretur,

*non colica
tus*

non fuit nihilum, sed datum in ista una candela, à qua per multiplicationem ad cunctas est propagatum. Sic quando adhuc hodiè nascitur homo, canis &c. eò fit modò. In cibis amarum est, salsum, dulce, acidum & sexcenta alia. Ex his primò fit chylus, ex chylò sanguis, è sanguine demum spiritus & caro. Optimum autem, quod ex sanguine & spiritibus redundat, & qs. totius synopsis ac fructus est, ab animâ in corpore accenditur, adeoq; aptum redditur, ut, positis omnibus requisitis, hoc in novum individuum illius speciei animetur.

ἀναγενεσις
καίωσις,

§. 8. Ex hisce vides, & rerum multiplicationem per novam generationem quidem esse veram, & nihil ominis tamen nihil omnino perire aut oriri, quod antea non fuerit. Rectè igitur Salomon Eccl. I. 9. *Quid est, quod fuit? ipsum, quod futurum est. Quid est, quod factum est? ipsum, quod faciendum est. Nihil novi sub sole. Nec valet quisquam dicere: ecce! hoc recens est. Jam enim processit in seculis, quæ fuerunt ante nos. Et cap. 3. Didici, ait, quod omnia opera, quæ Deus fecit, perseverent in perpetuum. Nec possumus iis quicquam addere, nec auferre, quæ Deus fecit, ut timeatur. Quod factum est, ipsum permanet, quæ futura sunt, jam fuerunt, & Deus instaurat, quod abiit.*

Obiectio.

Respo.

§. 9. Dicis fortè: Salomo loquitur de affectibus & actionibus mortaliū, vel species rerum tantum considerat, & generationem naturalem innuit. Quod enim olim factum est, & nunc fit, & quod nunc fit, olim quoq; est factum. Concedo. Sed longius prospexisse sapientissimum Monarcham, sequentia testantur verba. *Una, inquit, generatio labitur, altera succedit, terra autem stat in seculum. Sol oritur & occidit, adq; suum regreditur locum &c. Omnia sunt ex pulvere, & revertuntur in eum. Nonne idem Sol, qui hodiè occidit, cras oritur? nonne Venti in eadem, ex quibus eruperunt, loca abdita, Dei mandatò expletò, sese recondunt? nonne flumina fluunt ex mari & refluunt ad idem? Sic omnia sunt ex pulvere, & relabuntur in pulverem. Ne intelligas autem tantum per pulverem elementum frigidum & siccum, sed quicquid in pulveris speciem mutari potest, sive sit acidum, seu amarum, vel dulce, aut omnigenum. Et sic una generatio labitur, altera succedit: terra autem stat in perpetuum. Homo non moritur, at Thomas, Joannes &c. moritur. Species enim humana, seu esse illud universale est incorruptibile. Cum moritur Thomas, Johannes &c. & corpus ejus putredine dissolvitur, non pereunt statim principia Thomæ, Johannis &c. nec miscibilia, quæ corpus ejus composuerunt. Sic canis moriens non perit, sed anima ejus materialis manet in sua propria materia, manent cetera miscibilia. Summa: definit esse, non perit. Canis enim, porcus, asinus &c. naturam non minus reddunt integram, quàm homines. Vid. latius Cl. Ambros. Rhodij, Reg. Gymnas. Christiania in Norvagia olim. Phys. & Mathem. P. P. Dialogum de transmigrat. animar.*

mar. excus. Hafnia 1639. literis Sartorianis in 8vo. Adde s̄s Paganini Gaudenti tract. de ead. materia, excus. Pisis 1641. in 4to. Siccine, inquis, omnia Dei opera perseverant in æternum? ita: mundus enim non kal' èslav, a' d'ni kal' è'nuua peribit. Desinet aliquando talis, sed non abibit in nihilum, verum in substantiam pulchriorem & perfectiorem. Vid. Franc. Vallesii philos. sacr. c. 65. p. m. 406. & c. 89. c. fin.

SECTIO III.

EST

Chymico-Medica.

CAPUT I.

De vivi canis usu Medico.

§. 1.

Nunc utile miscbimus dulci, usum canis Medicum fideliter explanaturi. Herculeâ clavâ, i. e. divinis remediis, monstrum istud horrendum, quod *Herculeum* vocamus morbum, cædendum esse, quis inficiabitur? Vidit tamen Cardan. de var. rer. L. VII. c. 33. p. m. 261. epilepsiam ab ancilla in canem melitaum feliciter transplantatam. Narravit etiam D. Langelot, Archiater Schlesvicensis, Cl. D. Grube, Phys. Hadersleb. historiam fœminæ cujusdam epileptica, quæ consueverat sana adhuc noctu catulum quendam secum in lecto habere, qui etiam pro more jam tum insultu laborantis epileptico lectum repetiit sæpius. Fœmina, materiâ paulatim à cane attractâ, sibi reddita est feliciter. Vid. ej. de morbor. transplantatione analysin nov. p. m. 37. Conf. Ephemer, Germ. Curios. ann. V II. obs. 11.

§. 2. In dentium dolore carellum genis apposuit ancilla, sensitq; levamen: sed canis dolorum impatientiâ hinc inde cursitare & latrare cœpit. Idem expertus est Scriba in tumore colli, notante D. Bartholin. C. VI. hist. tumor colli. anat. 53. Debili ventriculo accubitus canis suavissimè opitulatur. Languidus enim calor & ferè emortuus à calente bestię spiritu suscitatur. Vid. Verulam, hist. vit. & mort. p. 413. Capiuacc. apud. Craton. L. VI. consil. 66. p. m. 393. Rolfinck. in epit. affect. L. III. c. 2. p. m. 191. J. Cas. Baricell. in hort. genial. p. m. 333. Avicenn. L. III. fen. 13. Schröder. Pharm. Med. Chym. L. V. Cl. 1. Finckius Prof. Hafn. torquebatur colico dolore; canis melitaus ventri cum impositus

R

positus

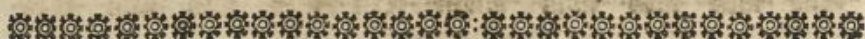
positus incaluisse, urgebat exitum, vomebat vehementer & tormina colica patientis remittebant. *Id. Bartholin. loc. hoc §. cit. Passionem scorbutico-solicam* in amico compefui *catellō* ventri imposito. Similem historiam in Palatinatu notavit *Winclerus*, Collega Curiosus. *Bulichius*, olim Reg. Archiater, tunc Urbis Hafniensis Præses & Consiliarius Regius, *diabete* patiebatur cum dolore post nephriticos dolores singulis mensibus recurrentem, inter multa alia tentabat etiam curam transplantatoriam, sed exiguo (aliquali tamen) cum successu. Exhibebat *cani* Sal urinæ propriæ, unde *canis* mortuus pilis cadentibus. *Ephem. Cur. German. T. II. obs. 162.*

arthritis. §. 3. In omni *arthritis* nihil præsentius ad sopiendos, etiam acerbissimos, cruciatus, quam *catelli*, membris affectis adhibiti, ii præcipuè, iudiciō *Mixaldi*, *C. I. hist. 87. quæis pilus est concolor.* Hinc ab *Hannemanno* nostro, Amico Venerando, dicuntur *Magnetes podagra.* Svavi enim calentiq; effluxu nativum hominis calorem languidum & evanescentem exsuscitant, & fotū continuō humorem, doloris autorem, vel attractione ad se rapiunt, eliciuntq; vel diaphoresi, i. e. digerendi vi ac discussoria, incidunt & dissipant. Amotis enim fracti & enervati sunt articuli, ægrèq; pedibus insistant, maximā doloris parte in se translata *Lemnius L. II. O. N. c. 13. Borell. C. III. obs. 28. Ephem. Germ. Curios. Ann. IV. obs. 51. Petr. Bayr. in suo veni mecum L. XIII. c. 9. p. 380. Meyer. de arthritis. c. 9. p. 161. Rob. Flud. ap. Th. Bartholin. C. III. hist. 66.* Tolerabilior hæc podagra transplantatio quàm illa, qua fit in arbores, qua de *Losel. de podagra S. II. Membr. 2. art. 2. subsect. 5. p. m. 293.* licet non nesciam, ridiculas huiusmodi transplantationes felicem exitum aliquando habuisse.

pestis. §. 4. *Buboni pestilentiali* circa vulvam vidua quædam *catellum* feliciter admovit, notante *Israël. Schmidio in obs. MSS. Parotidibus* admoveri jubet *River. de febr. pestilent. p. m. 144.* Certè canes in omni peste fuisse suspectos, primosq; adventantem lucem expertos, ex illo *Homeri* colligunt interpretes. *Sirage canum primò &c. & Naso L. VIII. Metam. Vim primò sensere canes &c.* Fingitur *Apollo* arreptō arcū ac suprà navium stationem sese collocans, pestem in Græcorum copias jaculatus, ne *mulis* quidem & *canibus* intactis. *Vid. Gubert. Cognat. Nozoren. annot. ad J. Jov. Pontan. Dial. 5. p. 3651. T. IV. oper.* Scilicet canes magis sentiunt effectum, ob suum cum hominibus perpetuum contubernium & convivium: infectō aliquid cibō pasti, dum pannis linteisq; incumbunt, effluvia in se Contagiosa non possunt non derivare. *Kircher. de peste S. II. p. m. 257.* Singularis historia, quam ex *Alex. Benedi. L. de peste recitat Reyf. in camp. elys. inc. 99 n. 66. §. 1.* Nimirum quendam Mercatorem nobilem sibi narrasse, cum in *Taurica* regione negotiaretur, & lævissima pestis aeris vitrō orta esset, Medi-

Medicum istius loci omnes canes occisos passim per vicos abjici jussisse, quidistenti & putridi tetrò odore cœlum implebant, quò remediò civitas servata est. Credat, qui velit.

§. 5. Vidit Scalig. canem lue venerè affectum, eò quòd emplastra de-
vorasset, quæ Domino suo eòdem malò afflicto applicata erant. Boosch. *rea*,
L. II. c. 29. p. m. 251. Alius scorbuto miserè vexatus, svasu Cnösely. cani
lincturam pedum & cutis, multis maculis fadatæ, permisit, sicq; de die scorbuto.
in diem sensit levamen. Canis autem totus factus est scabiosus. Appli-
cato tamen & dulci, & externè bene lotus, sanus evasit, Eph. Germ. Curios.
T. IV. obs. 51. Alius contracturâ brachij, à vulnere laborans multos canes oc-
cidebat, & brachium calore Ventris aperti fovebat. Erat autem Medi-
cus, qui canum misertus, ipsi hoc consilium dedit, ut canis vivi ventri
brachium sæpius applicaret, nec hoc successu caruit: ex communica-
tione D. Winckleri, Med. Bregens. Et tantum de vivi canis usu Medico.
Ceterum si planta arefcere incipiat & qs. contabescere, canis cadaver
juxta illam radicem sepeliri jubet Honorat. Faber, L. II. de plant. proposit. 141.
§. 9. p. 71. At ego omnis generis animalium cadavera ad arborum radices,
spe ulterioris fructuum proventus, ab hortulanis tumulari vidi.

CAPUT II.

De calvaria, cerebro, & oculis canis.

§. 1.

Calvaria canis incinerata desiccatur, curat vitia sedis, rhagades, & calvaria.
tumores testiculorum. In ambustis & pterigiis commendatur à Plinio. In
trinsecus (in vino sumta) icterum sanat. Schröd. Pharm. Med. Chym.
L. V. Cl. 1. p. m. 274. Wilh. van den Boosch. hist. med. L. II. c. 30. Dionys. Fon-
tan. L. 1. de intern. morb. cur. p. m. 76. in convulsione hoc commendat balneum: in convul-
sione.

℞. Malv. alth. an. Mij. Chamæpit. salv. beton. stach. helichrysi. cha-
mom. pseudonard. fol. laur. an. Miß. Sem. lin. foen. gr. an. ʒiij.
caput unum, aut duo CANIS seu vulpis, Coq. in aq. quâ lavetur
membrum convulsu.

§. 2. Coctum canis cerebrum pro insigni arcano in debellanda mania
vendit Cl. Frid. Hoffmann. L. 1. M. M. c. 19. p. m. 291. Retulit D. Michaëlis
Sacerdos, in suo pago intra triduum sanatum fuisse maniacum, exhibitò
canis cerebrò coctò: addidit verò: unius coloris canem esse debere. Affir-
mavitq; præterea, sibi adhuc tres notos esse, qui eòdem modò sanati
sint. Idem iisdemq; verbis habet Sennert, L. 1. Prax. P. 2. c. 4. p. m. 421.

R 2

ut lapsus

ut lapsus videatur *Hoffmann*: dum pro *Sennerto D. Michael*. posuit. Scio ortam fuisse stoliditatem ex comestio felis cerebro, apud *Salmus*, C. III. obs. 100, nihilominus verò *canis cerebrum* in præfato affectu multum tulisse opis certò etiam scio.

in phrenitide.

§. 1. *cerebr. catellor.* 7. vel 8. dièr. q. v. destill. destillat. imbibere Vitriol. & destilla iterum per retortam, accipiesq; liquorem in phrenitide tibi saluberrimum: ex communicatione D. Birlingii.

in ossibus fractis.

Vid. etiam *Rolsinck*, *Metb. Consult.* L. 2. consult. 8. p. m. 142. & *Macas*, in promt. *Mat. Medic.* L. II. S. 13. c. 10. Si plura desideres de cerebro canino. Etiam ossibus fractis linteolo impositum, superimpositâ lanâ, quæ subinde suffundatur rosaceo, aut vinò austerò, egregiè medetur. *Boosch*, L. II. *Hist. med.* c. 30. p. m. 253. & si per septem dierum spatium angulis oculorum immitatur, glaucomatibus spondebis levamen & medelam, *Aldrov.* l. c. p. m. 530.

glaucomatibus. fabula physica.

§. 2. *Oculum canis nigri* excisum manûq; detentum præsentium canum latratus arcere, *Schwimmeri* *Curios. Phys. dissert.* VII. p. m. 113. *Coleri* L. XII. *Oecon.* c. 73. *Weckeri* L. VI. de secret. c. 9. p. m. 231. *Godeni* *Mirac. nat.* p. m. 8. & plurium fabella est.

CAPUT. III.

De dentibus canis.

§. 1.

dentium significatio.

Cum canes, ut plerunq; ferae sylvestres, & aliæ domesticæ, potissimum dentibus pugnent ac lædant, synecdochicè & metaphoricè dentes & maxilla crebrius pro omni vi & hostium potentia ponuntur. *Pf.* LVIII 7. & CX XIV. §. 6. *Pf.* III. 7. 8. *Frenduerunt adversus me dentibus suis*, i. e. effuderunt omnem fremitum & iram. *Thren.* II. 16. *Sibila-verunt & frenduerunt dentibus*, i. e. acerbissimo & prorsus hostili animo sunt. Alii habent: *nudârunt dentes*, ut alluderent ad canum gestus, qui commoti solent rictum aperire, gingivas sublevare, & illos longiores dentes in lateribus monstrare & exporrigere.

§. 2. Denotant quoq; dentes prominentem petram aut scopulum. *I. Sam.* XIV. 4. *Mundities* verò dentium famem significat. *Amos* IV. 6. *Domus dentis* est pulcherrima domus, eò quòd uti apud Judæos olim ebore exornabantur, quod SS. simpliciter dentem vocat *κατ' ἐξοχὴν*, quia dens elephantis omnium maximus & spectatissimus, *Amos* III. 15. In dentibus hominum sandor laudatur, & bonam valetudinem significat: contrà rubigo, flavedo, ac scabri-

1. 发现异常情况后，应立即停止作业，并报告相关人员。

Propter fascinum enim ter sibi in sinum spuebant, videbanturq; fascinum arcere. Vid. Propert. L. IV. eleg. 7. Hinc etiam vulgus, quoties ad publicam secedit latrinam, ter despsit in locum, antequam levet alvum.

dubium fa-
crum.

§. 4. Mirari quis posset, cur Deus passim talia, etiam verbis, incurabilibus vexatos morbis sanitati restituerit, in sanando autem coeco usus sit linimento expulvere spuito consperso? At vide, si placet, question. epistol. Beverovici p. m. 1. segg. cum annexâ responsione Anna Maria Schurmannæ, Virginis eruditissimæ, utinam & orthodoxæ!

CAPUT V.

De corde & hepate canis.

§. 1.

fabula.

Cor canis gestatum mutos reddere alios, est fictio plebis, nugarum artificis, quam Sperling. L. III. Zool. c. 19. axiom. 1. deridet. Novus quendam, qui rustico *quartanario* pulverisat. in aq. card. bened. propinavit, sed infausito successu. An pro *leporino caninum* malitiosè substituerit, non facile dixerim. Scio, inquit D. D. Göckel. Consil. Med. XIX. p. 225. Comit. rabidi canis cor siccatum demorsis cum emolumento porrexisse.

jecur canis
in rabie.

§. 2. Jecur autem rabidi canis coctum ad ℥ij. in particulas dissectum, & primis XXIV. hor. post morsum nondum absolutis, oblatum contra rabiem ceu specificum commendat Fr. Hoffmann. L. I. M. M. c. 19. p. m. 292. & Greg. Horst. L. VII. de morb. contagios. & malign. obs. 23. p. m. 334. D. Göckel. consil. med. XIX. p. m. 225. Add. Kircher. L. de peste S. III. c. 6. p. m. 336. Inquiens: canis rabidi vulnus aliis insitum tutius non curatur, quam hepatis canini esu; & p. m. 348. hepar canis rabidi à demorsis devoratum summo & unico contra hydrophobiam est remedio. Consentit Weker in Synt. Medic. L. I. P. III. p. m. 231. Vulneri tantum applicatum magis probat Hildesheim in Spicileg. 2. de hydrophob. p. m. 207, quam interne sumtum. Ita, vidimus cum Matthiol. in L. II. Dioscor. p. m. 297. quosdam, devorato jecinore rabidi canis, mansisse superstites, sed aliis præterea adhibitis remediis. Qui enim soli hepatis fisisunt, periére.

miki est su-
spectum.

§. 3. Etenim si ex stramento, in quo rabidi sues decubuerunt, equi, oves bovesq; rabiem sibi contraxerunt, degustato saltem stramine, Schenck. L. VII. obs. 52. si venatores apud Fernel. L. II. de abdit. c. 14. carne lupina (& porcina Borell. C. I. 75.) rabie conspurcata, & fercula inter apposita, complures egerunt ad rabiem, non facile suaserim Jecur canis rabidi in vespertilio. Placet po-

上江軍 * 忠孝軍 * 忠義軍 * 忠貞軍 * 忠勇軍 * 忠誠軍 * 忠信軍 * 忠實軍 * 忠厚軍 * 忠直軍

De felle, splene, & intestinis canis

§. I.

FEL canis nigri suffitus vel ejusdem sanguis omnibus parietibus illitus, maxima præstare dicitur tam ad expiandos malos dæmones, quam maleficia, ubicunq; fuerint. *Wier. L. V. de præst. c. 21.* Felle nigri canis suffitas domus habere, & genitalia sub limine defodere, salutare putatur contra amatoria fascina. *Pair. L. I. de fascin. c. 14.* & felis canini aut lactis ʒj, mell. opt. tantundem, calefac, infunde auri, occlude lanâ, nihil potentius aut certius ad ulcera aurium, etiamsi jam à cancro fuerint corrosæ. *Boosch. L. II. c. 30. p. 254.* Est etiam fel canis ingrediens noctilua apud Scaricium in Helbenschag. *P. IV. p. m. 351.* Extrinsecus abstergit maculas faciei inunctum; melle illitum oculorum albugini medetur. Plura de felis canino dabit *Macastus l. c. 5.* *Barberit. L. I. prax. c. 1.* & nos infra cap. 18. §. 2. Sed fel canis piscis adeò venenosum est & lethiferum, ut vel unicum ejus granum, nisi subito obstes, intrâ septiduum occidat. *Ardoyn. L. IV. de Venen. c. 17.*

§. 2. Hominem aliquô splenis vitiô affectum *Aegyptii* sacerdotes per *splen canis*
canis hieroglyphicum denotabant, cùm *gracillimus & tenuissimus canis* *hieroglyphi-*
 fit. *Pier. L. V. Hierogl. p. m. § 3.* Commendat *Boosch. l. a. p. m. 254.* *spleneticus*
lienem catellorum nondum videntium, quô successu, probet, qui velit, *pro lienosis,*
 Ego pollicem converto, utut *Aldrov. l. d. p. m. § 30.* eundem cum *Petrao*
Diff. Harmon. L. II, p. m. 255. premat, *Hipp. tamen L. de morb. intern. splene-*
nicos carnibus caninis vesci jubet.

§. 3. Retulit mihi olim rusticus in Cimbria, sibi *colicā* affecto à Studio in Sp. vini pulv. *intestini canis* feliciter fuisse exhibitum. At fortè *lupinum* fuit. Hoc enim in profligando dolore *colico* singulare, experientia Riverij C. 1. obs. § p. 86. & in Obs. à Pacheq. communicat. n. 2. idq; Nos, in curando Reverendiss. ac Illustriss. Dn. CHRISTOPHORO, S. R. I. Principe, Abbat. Corb. omnibus aliis frustra tentatis, *infallibile* deprehendimus.

CAPUT VII.

De testiculis canis.

§. I.

Stimuli Veneris.

testiculi canis.

alia hist. rior.

Obfer.

AD excitandam Venerem & necessitas & libido varia peperit remedia, confectiones magnanimitatis, morsulos viriles, rotulas stimulant, species diazis, cristas galli, passerum cerebrum, quorum singula dicam.

§. 2. Vir honestus ac eruditus anno ætatis 62, obmolestissima rei domesticæ tædia & onera, duxit Juvenculam vegetam & robustam. At cum Optimus Senex vota conjugis explere nequiret, (utpote cui, Eudopij apud Petron, verbis, funerata erat pars illa, quæ quondam Achilles fuerat, & frigidior rigente brumâ confugerat in viscera mille rugis operata,) rixæ nascabantur & odia. Frater ejus, lepidum caput, motus hosce compositurus, cani in ipso coitu testiculos excindit, siccatosq; languido & inscio Seni bis quotidie ad drachm, duas cum iusculo exhibet felici cum successu.

§. 3. Vidi circumforaneum idem remedium in simili casu faustè exhibentem, Salacissimum animal canis. Quis dubitet ergo, testiculos ejus, præsertim in coitu exsectos, Venerem insigniter proritare? Conf. Craton, L. VII. Conf. Med. 90. elect. è radic. testicul. maj. canis contra sterilitatem. Lustrum ferè nunc est, quòd me accesserit fæmina, honesta alioquin & bonæ famæ, conquerens de marito, sibi aliàs dilectissimo, nulliq; molesto, at, ob frequentissimos, nec amplius tolerandos, coitus, quos ultra quinq; septimanas, singulis ferè horis diu noctuq; acriter repetierat, sibi & conjugi molestissimo, causam hujus excessus & remedium anxie & sub rosa, ut par erat, indagatura. Variis in medium prolati, quæro, num aromatibus, calidisve aliis, seu stimulantibus crebrius vesceretur homo aliàs summè biliosus? Non, dixit, quod ego quidem sciam. Et licet refrigerantibus utatur e. g. endiv. lactuc. æstus tamen non extinguitur. Servat autem sibi Elect. quoddam Stomachicum, à famoso Doctore (ita plebecula nostra salutat agyras & impostores,) magnò pretiò emtum, quo de crebrò sumit, superbibitò haustulò vini generosi. Apage! dicebam: hinc forsan illæ lachrymæ. Cedò igitur nobile Stomachicum. Gustavi, fæminamq; cum marito seriò reprehendi. Precibus tamen utriusq; satisfacturus, abjectò elect. diætã commendo sobriam tenuemq; (omnibus calidis & acribus penitus proscriptis, frenòq; rationis feroci istâ bestia, ut Plazxon. vocat partem illam, quâ Viri sumus, L. I. de part. gener. c. 16. coercita) & usum utri in aq. nymph. solut. Cujus usû mitior factus, sibiq; & conjugi præsertim, gratior. Ego interim ratur,

ratus, Agyrtam vel ex ignorantia vel malitia hoc substituisse elect. mon-
neo virum, ut prece pretioq; formulam ejusdem ab eo impetret, aut re-
pugnantem, (ne plures ita falleret) ope Magistratus, compellat. Et
factum est. Ecce autem, Mi Lector, admirabile *stomachicum*, manû Idio-
tæ Impostorisq; descriptum.

℞. Pyber alb.

Zinomanah Untz. j.

pruabus dauhri

mater leber anah Untz. ij.

Zeh repron pazer Untz. iij.

Testibus Kabini & gallo Untz. ij.

Confexi onum allkürmes
com pleto Untz. iß.

Stinc maris Untz. iß.

Folse chaino Untz. j.

Viad com Sirybus cort citron
& aqua Zinomanahi electu-
arium. Signet

Röstliche Magen-Ladweg vor al-
len Schaden / oft des Tags
einer Castanien groß.

℞. piper. alb.

cinamomi Unc. j.

priapi tauri

matricis lepor. ana Unc. ij.

Cerebri passer. Unc. iij.

testium canin. & gallor. Unc. ij.

Confect. alcherm. complet.
Unc. iß.

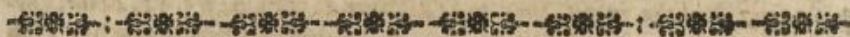
Scinc. marin. Unc. iß.

Vulv. canin. Unc. j.

fiat cum syrup. cort. citr.
& aqua cinamomi
electuar.

Signet.

Videte & ridete, seu potius desicte mecum insaniam & imposturas secu-
ti. Deus meliora! O vos, qui ad clavum reip. sedetis, hujusmodi urbium
purgamenta virgis, fustibus & ense expellite, ne vos cum Civibus ve-
stris pereatis! *Medicum honorari* jussit Altissimus, *Eccles. XXXVIII. 1.*
non homicidas, aut circumforaneos, omnium nebulonum antesignanos.

CAPUT VIII.

De pilis canis.

§. 1.

Abjecta res est pilus, Deo tamen sacrificij vice oblatus, *Exod. XXV. 4.* *pili canini.*
quiq; suum habet usum. *Pilos Indicorum canum* pannificio cedere, *P. A.*
S. T. Carmelita retulit. *Johannes*, pœnitentiæ Doctor, habebat indu-
mentum è *pilis camelinis* καὶ ζωνὴν ὑπερμαλίνην *Matth. III. 4.*

ad Gesser.

§. 2. *Pilos caninos* morsui *rabidorum* etiam plebecula imponit. Contra *pili contra*
epilepsiam hoc amuletum commendat *Forest. L. X. obs. 60. p. m. 391.* *morsum can-*
is in epila-

§

℞. macro-

psia.

& macropiperis, *crinis nigerrimi canis* an. ʒβ. utriusq; coralli, sem. sinapi alb. an. ʒβ. sem. pœon. & rad. ejusd. an. ʒβ. f. pulv. crassô modô contusus, & sacco lineo imponatur, filoq; appenso collo alligetur, ut sub camisia furculam stomachi attingat.

Plura de pilis caninis notârunt *Lemm. apud Mizald. C. V. §. 74. memorab. Renodius L. I. instit. pharm. c. 13. & alii.*

experimen-
tum,

§. 3. Ab uno & altero accepimus, ait *Schwimmer. Curios. Phys. Dissert. 5. §. 8.* experientiam non simplicem probâsse, capillos puerorum primum recisos, pedibus applicatos levare dolorem. Certum enim est, atomos ex pœdagricis egredi, quæ se insinuant externæ rei applicatæ, & prout in re, extrinsecus alligata, inveniunt promptam receptivitatem, simulq; extrinsecum trahendo vel dispellendo eas promovet. Denique ne nescias, cur canum irâ accensorum pili erigantur, evolue *Vogleri Comment. de reb. naturalib. & Med. in SS. p. m. 233. ad istud Syr. XXVII. 15.*

CAPUT IX.

De pelle canina.

§. 1.

pellium u-
sus anti-
quorum,

Pellibus semper religiosè usa est antiquitas. Qui à Diis aliquid petebant, cubabant in eorum, quorum ope indigebant, fanis, responsa ab iis vel vigilantes, vel in somniis accepturi, teste *Diod. Siculo L. I. Bibliothec. c. 25. & Tibullo L. I. eleg. 3. Strab. L. XVII. Sueton. in vit. Vespasian. c. 7. Xiphilin. in epit. Dion. p. 318. Tacit. L. IV. Hist. c. 81. Plaut. Curcul. a. I. s. 1. v. 62. Virgil. L. VII. aeneid. v. 86. seqq.* Vid. fusius de hac Veterum incubatione in fanis Deorum (quam *ἐγχομνησι* dixere Graeci,) Medicinæ causâ facta, elegantissimam dissert. *Ch. Henr. Meibomij*, sub præsidio *Conring. Helmst. an. 1659. habet.*

an pellibus
capella.
unde capel-
la?

§. 2. Erant olim in tentoriis domunculæ pellibus caprarum testæ, in quibus Mistræ celebrantur. Hinc Capella nomen *Durand. L. I. divin. off. c. 10. Petr. à Beeck in Aquisgrano c. 2. p. m. 18. Martin. in lex. philol.* Alii inde derivant *capellam*, quod capiat λαδν. Franci Reges olim, boni ominis causâ, in exercitu servabant cappam S. Martini, quam sub tentorio sanctè custodiebant, idq; à *cappa capella*, & presbyteri, custodes *cappa*, *Capellani* inde dicebantur. Fuisse etiam *Capellanos & ArchiCapellanos* antiquitus *Cancellarios & ArchiCancellarios*, ex vetustissimis membranis didici.

capellam &
archica-
pellani.

Sic

Sic Eginhard. dicitur Caroli M. ArchiCapellanus & Notarius. Chron. Laurisheim. ad ann. 805. Vid. prolixius hac de re Bernh. à Mallinckrot Tract. de ArchiCancell. L. I. p. m. 119. Goldast. T. 2. T. 2. Alemann. rer. p. 5. Lindenbrog. in Glossar. & Cl. Bangert. not. ad L. I. Helmold. c. 79. p. m. 177.

§. 3. Veteres Germani pelles gerebant, teste Tacit. de Germ. c. 17. In unde Sax primis ursinis crebrius incubere, inde dicti Bährenheuter. Belle Frid. Bährenheuter. Hoffmann C. III. epigr. 54.

*A bellis quoties pubes Germana quievit,
fessaq; pacificis condidit arma focis.*

*Tum ventrem pascens & molli dedita somno
pellibus ursinis otia duxit iners.*

*Hinc homo pigrescens, nullaq; exercitus arte
ursina incubitor pelles in orbe cluet. i. e. Bährenheuter.*

§. 4. Ipsos Deos Romani caninis pellibus induebant, Pier. L. V. Hierogl. ex pellibus p. m. 49. Priscos Heroes ferinis pellibus corpora texerunt, Stephan. in L. I. Vestimenta. Sax. Grammat. p. m. 34. Primum Adami vestimentum pellis erat, Gen. III. 21. & veteres sanctos ambulasse ἐν πανδολαῖς, ἐν ἀγροῖς δῖπμασι, ait epist. ad Hebr. XI. 37.

§. 5. Ex pelle canina vulgus noster chirothecas, & tibialia conficit. chirotheca, Grönlandi vestimento, inclusia, casae, naviculae, (quas Hafniae Danorum vidi,) ex pellibus & intestinis canum marinorum faciunt. Opera forsan Sc. pretium erit ex Miscellan. nostris Historicò Geographic, in Acad. olim collect. integrum locum de Grönlandia hinc annectere.

Grönland liegt im Eiß- Meer hinter der Insel Island etliche 60 Meilen / de Grönlandia.
Wird von vielen für eine Insel gehalten / aber es ist glaublicher / daß es an der Ost- Seiten an Tartaren / und an der Westen an America stosse. Arngrimus Jonas, Islandicus, meldet / daß Grönland A. C. 982. erst erfunden / 4. Jahr hernach eingenommen und bewohnt / und zwar von einem Erich Ruffus, oder Rothhaar genandt / welcher aus Norwegen von adelichem Stamm und gutes Vermögens / mit seinem Vater Thormald / (andre sagen wegen eines begangnen Todt- Schlags /) sich nach Island begeben / Und weil Erich / nach Absterben seines Vaters / mit etlichen fürnehmen Häuptern dieses Orthes nit friedlich leben können / habe er sich ferner nach Norden begeben / da er Grönland angetroffen. Und weil er das Land an selbem Orth der Anfarth mit Graßgrün bewachsen gefunden / habe er dem Land solchen Namen gegeben / Hierauf viel Isländer beredet / daß sie sich auch dahin gewendet. A. C. 1000 ist Erichs Sohn / Leif genandt / von Grönland nach Norwegen geseegelt / durch den König Olaus daselbst getauft / und mit einem Priester wieder zurück sich gewendet / und

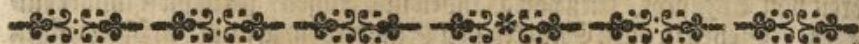
so weit gebracht / daß sein Vater Erich sich mit allem seinem Volck taufen lassen / und den Christlichen Glauben angenommen. Diese des Erichs Nachkommen haben sich hernach vermehret / Städte und Klöster erbauet / und ihre Bischöffe gehabt. Garde hat die Bischoffliche Residenz geheißen. An. 1027. ist Grönland dem Königreich Norwegen zugesprochen / und an. 1261 gar unterwürfig worden. Zu der Zeit nun haben die Isländische und Norwegische Schiffe Grönland oft besucht / die Norweger noch bis zu der Königin Margreten Zeit. Und weil das Einkommen von Grönland zu der Norwegischen Könige Tafel Güter gewidmet worden / hat niemand ohne Erlaubnis dahin gedürft / ist also die Schiff-Fahrt nach Grönland stecken geblieben. Christian. III. und Fridericus II. Könige in Dänemark haben solche erneuert / aber theils das Land nicht finden / theils wegen des Eises nicht anseegeln können. Die Königin Elisabetha in England hat 3. Schiffe dahin gesandt / aber weil sie die Völker wild / türkisch und feindlich angetroffen / ihnen nicht trauen wollen. An. 1605. hat König Christian V. unter dem Admiral Lindenau 3. Schiffe dahin gesandt / welche auch wohl ankommen / unterschiedene gute Hafen angetroffen / und hat ihnen das Land wegen der grünen Wiesen sehr beliebt. Die Wilden haben auch ihre Erachten willig mit den Dähnen vertauscht / und wurden 5. davon gefangen in Dänemark gebracht. An. 1606. sind wieder 5. Schiffe dahin gesandt worden / drey von Wilden mitgegeben / einer aber ist gestorben / und der ander hat sich ins Wasser gestürzt. Ob nun wohl die Dähnen abermals glücklich angelandet / haben sich doch die Wilden sehr feindlich gegen ihnen erzeiget. An. 1607. sind abermal zwey Schiffe dahin gesandt worden / aber haben wegen des vielen Eises / so wie hohe Berge aufeinander gelegen / nicht ankommen können. Hierauf haben etliche Kauf-Leute in Kopenhagen dahin zwey Schiffe gesandt / so geschehen An. 1636. welche auch bey dem freto Davis (so Johann Davis an. 1586. erfunden / angelandet / mit den Wilden gehandelt / und 2. gefangen mitgenommen. Inzwischen ist Grönland in 20. Jahren unbesucht geblieben. An. 1656. hat Frideric. III. König in Dänemark Henrich Müllern ein Schiff ausrüsten lassen / und dahin segeln. Und weil solche Reise wohl abgieng / sind sie noch 2. Jahr nacheinander dahin gelauffen. Die letzte Reise geschah an. 1654. lieffen im Frühling aus Kopenhagen / und kamen im Ausgang des Heu-Monats vor Grönland wohl an / handelten mit den Wilden / so anfangs nicht trauen wolten / gar wohl / kriegten 4. davon gefangen / nemlich einen Mann / Ibiob genandt / so zwischen Bergen und Kopenhagen starb / zwey Frauen / eine von 45. Jahren Küneling / die andre von 25. Jahren / Kabelau / diese war durch welche sie alle gefangen / und ein Mägdchen von 13. Jahren / Sigoto. Sie sind von Statur kurz und untersezt / breit

breit von Angesicht / Furch von Händen und Füßen / sehen diese immer ein-
 werth. Sehen in allen Stücken den Samojeden / ja auch den Nagaischen
 Tartarn gleich / ohne daß die Grünländer schwärzer / und weichere Haut
 haben / welche als Seide anzugreifen. Unter dem Gesicht haben sie lange
 schwarze Striche / welche sie bekommen / wann sie mannbar werden. Ihre
 Sprach fällt auf tartarische Arth! Ihre Kleider machen sie aus See-
 Hunds-Fällen und Rennthiere-Häuten / das Rauhe heraus gefehret. Ihre
 Hemder sind von drögen See-Hunds-Därmern / gehen kaum bis an das
 Gefäß / heißen Kappissil. Ihre Hütten sind einer Ehlen tief in der Erden
 mit Seden und See-Hunds-Fellen überzogen. Ihre meiste Handthie-
 rung ist mit Fische fangen / welche sie mit Pfeilen zu schießen wissen. Ihre
 Speissen sind Speck von See-Hunden / und allerhand Fische / Rennthie-
 re etc. trincken Fischtrahn und Wasser. Es ist vermuthlich / daß die Grün-
 länder aus America und Tartarey entstehen / weil sie den Tartarn in allem
 fast gleichen. Conf. quæ Bartholin. habet in æt. Med. Hafniens. T. II. obs. 31.
 paulo tamen aliter. & Olear. in Technothec. Gottorpiens. p. 3. In armamenta-
 rio Regio Hafniæ vidi naviculas Grünlandicas oblongas, è pellibus canum
 marinarum artificiosè confectas.

§. 6. In aula Serenissimæ Saxon. Ducissæ Christina &c. Dominæ pellis cani-
 olim meæ clementissimæ, Melchioris Buchneri, Secret. conjux Magdalena,
 paralytica, (vasû, D. Widemerkeri, crebrius summô cum levamine uteba-
 tur pelle caninâ recente & adhuc calidâ. Chirothecæ ex pelle caninâ paratæ scabie,
 manuum leniunt pruritus. Dolorem colicum eadem bis compescui. Ita Cl. colicis.
 Grube agninâ pelle eodem modo usurpatâ duas sâminas morti proximas
 cum stupore adstantium servavit. Vid. dissert. de morb. transplants. p. m. 38.
 Amuletum suum Minderer. involvit pelli canina, in der Kriegs-Ärzhney. 124.

§. 7. Eandem variis essentiis arthriticis imprægnatam, & artubus ^{podagricis}
 dolentibus circumvolutam, insigne podagricis præbere levamen, præter
 famosum istum Italum, Francisc. Joseph. Burri, mihi quondam notissimum,
 & alii sunt, qui asserunt. Falsus est rusticus coram Judice in Comitatu
 Hanovienfi, & de quo uxor ejus quæstâ est, quodd scilicet, vinculis ligulâ ex
 pelle canina testiculis, crebros & vix tolerabiles repetierit congressus, quod
 D. Reifelio, Amphioni nostro acceptum refero. Grûlingius strumam in no-
 bili virgine faustè curârit, sincerè descripsit L. V. Med. Pract. P. III. c. 19.
 p. m. 586. inter alia induxit corio canino empl. & scrophulis post inunctio-
 nem imposuit. Imò ipsa illinitio super tenso corio canino eodem lini-
 mento madefacto, maneat Vesperis fiebat, quod mi-
 nimè temnendum est.

CAPUT X.

De pinguedine canis,

§. 1.

pinguedo
canis ad
vulnera &
cruorem co-
agulatam.

in tabe.

VUlgus internè eam adhibet in *abstergendis & consolidandis vulneribus ac ulceribus*, inq; *phthisi & cruore ex casu dissolvendo*. At omnes pinguedines nil aliud sunt quàm salia volatilia concentrata, ab occulto acido sale unctioso suppressa. Hinc licèt *pinguedo canis* ob sal volatile ulcera pulmonum & concretum sanguinem abstergat ac dissolvat, ob acidum tamen occultum nocet, cùm ulcera magis putrida ac sordida reddat. Consonat *Schönborn in Manual. Med. pract. p. m. 99.* Et Amicissimus noster *Achilles* sanctè, falsus est, se optatum effectum nunquam esse expertum. *Grüling*, tamen de *morb. infant. c. 27.* iis dedit in juscule. *Birlingius* noster in *appendi. var. medicament. ad C. I. Advers. Med. p. m. 134. a.* unguentum hocce contra *tabem* communicat:

℞. Unguent, dialth. ℥ij.

arregon.

axung. taxi

ursi an. ℥j.

canis ℥ss.

Oleum castor.

vulpin. an. ℥vj.

Juniper.

later.

terebinth. an. ℥ij.

Pulv. alum. ust. ℥ss.

piper. nigr.

euphorb. an. ℥j.

caryoph. ℥ij.

castor. ℥ss.

croci ℥j.

aqua vit. alb. ℥ij.

cer. ℥vij. M. f. l. a. Unguent.

in hydropē,

§. 2. Ceterùm pinguedinis usum in *hydropē* Curiosi nostri *ann. III. Ephem. obs. 322.* historià juvenis probârunt, qui post febrem in *ascitem* lapsus, variisq; remediis, frustra tamen, usus, ut tandem desperârit, inprimis *dysenteria* superveniente. Tandem svasû *Ducissæ* guttulas aliquot

aliquot *axungia canis* in iusculis usurpavit, & tumor pedetentim remisit.

§. 3. Externè varia ingreditur *unguenta & emplastra*. Nervinum e-
quidem *Augustan*, à *Zvvölser*. prudenter reformatum in tollendis frigi-
dis nervorum morbis eorumq; doloribus eximium est. *Vid. pharm. Aug.*
Class. XVII. p. m. 618. Sic autem fiat :

Rx. Herb. recent. salv.

ivæ arthetic.
majoran.
rorismarin.
menth.
rutæ
paralyf. c. flor.

Fl. recent. lavendul.

hyperic.
chamomill.
melilot.

Summit: antethi an. recent. Mj.

Bacc. Junip.

lauri an. ℥j.

Rad. pyrethri ℥ij.

Incis. & contus. immergantur in

Ol. lumbricor.

vulpin.

anethin.

hyperici an. ℥iij.

terebinth. ℥j.

axung. human.

cati sylvestr.

canis an. ℥℞.

Macerentur sine affusion. Vini (ne illud, dum evaporat, subtiliores
omnium ferè ingredientium partes secum rapiat,) per septimanam unam
vel alteram, postea in cucurbita semel atq; iterum ebulliant, exigua,
quæ prodit, humiditate herbis & oleis reaffusa, tum fortiter exprim. &
colenti, in express. & colat. dissolv.

Mastich. opt. ℥℞.

cera ℥iij.

terebinthin. ℥iij.

benzoin in ℥ij. Spir. Vin. re-

ctific. dissolut. ℥vj.

Sicq; sine ulteriori coctione, utpote quam enumerata balsamica ingredi-
entia,

entia, propter spiritus ipsorum in coctione promptè exhalantes, non ferunt, f. l. a. unguent. nervosis partibus saluberrimum.

aliud un-
guent. ner-
vum.

S. 4. Aliud nobile unguent. nervin. idem habet *Zwölffer*, in append. ad *Pharm. Reg. p. m.* 186.

R. axung. recent porcin. ℥iij.
canis ℥ss.
human. ℥lv.

Quibus commistis immergant. seqq. per vices & succelsu temporis, singula tamen incis. & contus, scilicet

Gemmar. populi arbor.
recent. ℥iv.

Summit. abiet. vel laricis
arboris recent. (sährne
Gipfel) tempore Veris. ℥iij.

Summit. Junip. recent. eo-
dem tempore ℥iij.

Herb. recent. calaminth. mont.
chamæpyt.
majoran.
menth. crisp. odorat.
organ.
puleg. an. ℥ij.

H. rorismarin. ℥iv.

salv. ℥v.

serpill. floresc.

thymi floresc. an. ℥iij.

Fl. recent. cham. rom. ℥ij.

lavend. ℥iij.

paralys. ℥j.

bacc. laur. ℥iij.

Factâq; maceratione sufficienti in cellario, ebulliant parùm in alemb. vitr. suò capitellò munitò, & præposito recipiente pro receptione particulæ humiditatis, quæ transit, post dum adhuc parùm calent, f. colat, cum forti expressione. spec. infusar. expresso statim immergantur

Lumbric. terrestr. benè purgat. ℥vj.

ac in eo emori & suffocari permittantur, factâq; adhuc unicâ ebullitione vel saltem digestionem in alembic. vitreo, denuò coletur unguent. & à lumbric. separetur, superaddendo particulam humiditatis, vel aqua odoriferæ per alembic. coquendo prolectæ, item

Oleum stillat. salv. ℥ij. vel. ℥ss.

majoran. ℥j. odoris gratiâ.

f. l. a. unguent. cui, si balsam. Indic. de Peru addideris, efficacissimum habebis. Add. *Velsch. C. I. Mictomim. obs.* 71.

aliud in pa-
ralysi ma-
nus.

S. 5. 'Ο μεγίστος Crato in manuum paralysi hoc ordinavit. L. III. *Consil.* 22. & L. II. *epist.* p. m. 326.

R. Cochlear.

℞. Cochlear. nigr. urant. in olla, & collect. ex his humiditat. pinguis ℥i℥.

Pingued. ardeæ, taxi, canis domest. an. ℥i.

sevi hircin, cervin. an. ℥iij.

Mucilag. rad. alth. per sp. Vin. extract.

sapon. Venet. dissol. in succ. alth. an. ℥℥.

Oleum lumbric. ℥ij. pulv. lumbric. terrestr. ℥vj.

M. f. s. a. unguent.

§. 6. In motibus convulsivis hoc præscripât Sennert. L. I. prak. P. 2. in motibus convulsivis. c. 28. p. m. 569.

℞. Oleum terebinthin.

lumbric, terrestr. an. ℥i℥.

pingued. human. ℥i.

canis ℥℥. M.

f. l. a. unguent.

§. 7. In membrorum atrophia ex Popio seq. commendat. liniment. Becker. Med. Microcosm. L. II. c. 2. p. m. 104. in atrophia.

℞. Pingued. microcosm.

canin.

Oleum junip.

Sulphur. per. c. an. ℥iv. M. pro li-

nimento, Primò autem fricentur membra Sp. aromat. postea hoc inungantur. Aliud contra atrophiam & contracturam habet, Seb. Greise in sua Chirurg. p. m. 57.

℞. axung. vulp.

tax. an. ℥℥.

pingued. cat. sylv.

canis an. ℥ij.

Mumjæ ex medull. ℥iij.

f. l. a. unguent.

Imò solâ axung. canin, loca dolentia & contracta feliciter inunxit Forest. L. X. obs. 122.

§. 8. Aliud laudabile unguentum in vulneribus & ulceribus, cancro aliisq. cacoethicis malis feliciter usurpandum dabit Mysicht. in Armament. Med. Chym. Sect. XXXV. p. m. 494. in putridis & cacoethicis malis.

℞. Gummi galban. elect.

opopanax.

ammoniac. an. ℥i.

Solut. in acet. Vin. forti cum expression. Col. express. ab aceto separatur, & separato tandem adde.

axung. human,
canis

cervi
urfi an. ℥℥.

Mixt. inde cucurbitæ super affundendo

T

Oleum

Oleum Terebinthin.

bacc. laur. an. ℥ss.

CC. ℥ij.

Sulphuris mediante Olei Jugland. præpar.

Antimon. dulc. ex pulv. emetico per retort. de-
(stillat.

Vitroli per laminas ferri eduleorat.

Plumbi an. ℥j.

Iterum misce : postea ad ☉m, vel alio loco calido diger per aliquot dies, & quotidie cum spatul. lign. agent. & sic pretiosissimum unguentum habebis; quô Paracels. tam recentia vulnera, quàm inveterata ulcera intra paucos dies consolidavit. Vulnera etiam desperata, lentigines, lupum, cancerum, & podagram curat. Omnibus amputatis & conquisatis musculis membrisq; medetur. Leucophlegmaticâ capitis laborantibus, abradis prius capillis, & postmodum loco affecto impositum, benè facit. Herniosis item & antiquâ plagâ in inguinibus affectis præstat auxilium. Verbo : *Virius ejus satis laudari nequit.* Immittatur cum pluma nigræ gallinæ, vel cum stuppis, superimpositio empl. siâicâ vel diasulphur.

contra: Ven-
enefica.

§. 9. Sequens unguentum contra veneficia ex Carrichtero valdè commendat Henr. ab Heer in obs. oppidorar. n. 8. p. m. 127. seqq.

℞. adip. canis bene liquat. & mundat. ℥iv.

ursi ℥viii.

capon. ℥xxiv.

tres truncos visci colurni adhuc virent. frustatim sect. & tusos, dum humescunt, contund. autem simul lignum, fol. & baccas, M. omnia in phiola, quam Soli lX. septiman. cum exposueris, virentem extrahes balsamum, quô veneficatorum corpora, loca maximè dolentia; & juncturas inungendo certò experimentò curabis.

Oleum ex
adip. canis.

§. 10. Modum conficiendi Oleum ex adip. canin. in curatione vulnerum præstantissimum docet Digby P. II. Medic. experim. p. m. 156.

pinguedi:
can. ad tu-
mores Ven-
ereos.

℞. can. pinguem, abjectisq; visceribus & perforatò dorsò: imple sem. lin. & scœn. gr. radi. alth. an. q. s. pon. in furn. & collige pingued.

Quam ad dolores, & tumores Venereos commendat Craso L. de morb. gallit. c. fin.

empl. ner-
venum.

§. 11. Eximium empl. nervinum, adip. canin. nobilitatum, communicat Zuvölser, in append. ad pharm. reg. p. m. 189.

℞. Tere-

℞. Terebinth. clar. odorat. ℥vj. in qua liquefac
Gummi Carannæ purissim. ℥j.
pulv. gummi tacamahac. ℥ij.

elemi

anim. Sagapen. an. ℥i℥.

Mastich. elect. ℥ij.

His liquatis add. seqq. commista & liquefacta simul jam tum in alia pa-
tella, sc.

Cer. flav. odorat. nov. ℥viii.

axung. human. & canis recent. an. ℥j.

Et dum adhuc liquata in diplomate hærent, super injiciantur seqq. sub-
tilissimè incis & contusa, nimirum

Gemmar. popul. arbor. recent. ℥iv.

Summit. abiet. vel laric. (febrene Gipsel) ℥ij.

Junip. recent. ℥i℥.

Herb. recent. calaminth. mont.

chamæpyt.

majoran. an. ℥i℥.

rorismarin.

salv. hort. an. ℥iij.

Pulv. croci Austriac. ℥i℥.

diluti ad form. pullis c. pauxill. vini alb. in quo

Lumbric. terrestr. ℥ij. ebullierunt,

Pulv. bace. laur.

oliban. & myrrh. an. ℥iij.

& in fine, cum qs. refrixerint, immisceantur

balsam. Indic. de Peru ℥j.

Oleum still. salv.

majoran. an. ℥i℥.

M. exactè, ut f. s. a. empl. nervos & debilitata membra egregiè ro-
borans.

§. 12. In hernia pro senioribus tale extat empl. apud Cl. Becker, in *Med. in hernia*
Microcosm, L. II. c. 2. p. m. 105.

℞. Gummi ammoniac. tragac. sangv. dracon.
succ. hypocist.

acaciæ an. ℥℥.

aloes succot. ℥iij.

thur. mastich. ichtioc. sarcocoll. an. ℥ij.

Pulveris, infund. in s. q. acet. fortiss. stent per biduum in loco calente, ut dissolvantur, exprim. fortiter per linteum. Deinde

℞. *Pingued.* human. ℥j.

Medull. cervin.

ursi

Oleum lumbr. terrestr.

taxi

laurin. an. ℥β.

lepor.

canis,

Sevi hircin. cer. virgin. Terebinth. lot. an. ℥ij.

Picis navalis ℥j. colophon. ℥β.

Liquefiant omnia lentō igne, M. cum suprà dictis,
Demum inspergantur seqq. subtilissimè pulverisata.

Eboris usti ℥j. lap. hæmatit. ℥β.

bol. armen. ℥ij. minij officin. ℥j.

rad. aristol. rot. cortic. granat.

gallar. balauft. an. ℥j.

Coq. ad cerati crassitiem spatulâ semper agitando, & manibus

Oleo humectatis. F. Magdalen S. groß Bruch,

Pflaster für alte Leute.

plures ad-
pis canim.
effectus.

§. 13. Refert ex Alberto Aldrovand. Lib. III. de quadrup. c. 1. p. m. 535. *pinguedinem uigri canis*, cum Oleum sambuc. mixt. & in lampade habente ellychnium & pilis cauda canina in mediis ædibus accensam, homines circumstantes sædâ formâ efficere. Fissuris mammarum inuncta mire prodest.

alii.

§. 14. Unguentum sagarum pro solenni transvectione ad earum sabbatha plerumque fit ex adipe felis, *canis* &c. Commendatur etiam *pingued. canin.* contra *scabiem* ejus. Phæmo. in *zurocôp.* c. XXXII. p. m. 12. *Pinguedo de matrice canis* sumta, & cum pane *cani* data, facit ut alii eum sequantur. Eâdem *pinguedine* calceamenta inuncta *canes* sequentes allicit, si credis Wecker. L. VI. de secret. c. 9. p. m. 231. Qui verò *pinguedo canis* in salvolatile sublimeretur, docet David van der Beck Experim. circ. rer. nat. princ. p. m. 15. Plura de hac *pinguedine* vid. sis apud Burnett. in thes. pract. Lib. I. S. 40. subsect. 6. § 11.

Tilemann, de mat. medic. p. 156. & Macas. l. c.

passim.

CAP. XI.

CAPUT XI.

De carne canina.

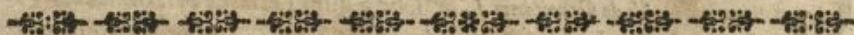
§. 1.

DE usu carnis canina in cibis suprâ §. II. Membr. 2. P. 2. c. 5. bene multa diximus, ad quæ lectorem remitto. Add. sîs *Jonston. H. N. de quadrup. L. III. p. m. 180. A. Jam. de usu Medico.* Equidem cachexiam è mala victûs ratione in hydropem abeuntem non semel percuratam fuisse à carne canina, sincerè mihi retulit Excell. D. Ludovici, Archiater Saxo-Gothan. Amicus honoratissimus.

§. 2. Et haud ita diu *Isnaci* in Thuringia vivere desiit sœmina, superioribus annis, ob annonæ summam caritatem, in cachexiam lapsa, asfatâ canis carne feliciter restituta. Simile exemplum notavimus in *Borna*.

§. 3. Milites superiori beltô intestinô extremâ fame ad *Bernburgum* vexati, postquam equos tantum non omnes devorâssent, ab *anasarca* & *œdemate pedum* cum mulieribus comestâ caninâ liberati sunt, uti plures laudatissimo amico, in *Electoralis* ad *Albim Acad.* tunc degenti, candidè retulerunt.

§. 4. Vulgo non invidemus hæc fercula, sub spe sanitatis, usurpanda, licèt elegantiora Ars nostra languentibus spondeat remedia. Si verò dira fames alia suaserit, veluti *Parisiensib.* apud *Thuan. hist. L. XCIX. p. m. 966. Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 264.* omninò ferendum est. Tunc enim longè deteriora apponit necessitas, qualia exempla consignârunt *Sax. Grammat. L. I. p. m. 15. Hamelmann. Chron. Oldenburg. P. I. c. 18. p. m. 59. Tb. Europ. T. III. p. 1026. Val. Max. L. VII. c. 6. Nic. Tulp. L. I. 43. Petr. Petrej. hist. Muscovitic. P. 2. p. m. 228.* Imò ipse *Cous L. de superfat. mulierem*, quæ concipere appetit, catellos elixos esse vult.

CAPUT XII.

De ossibus canis.

§. 1.

Ossa canis ad philtia valere, ait *Chabot. in Horat. epod. 5. & Bond. in an ossa canina loc.* Sed quis philtis naturaliter conciliabit amorem? Vid. sîs *Sennert. L. I. prax. P. 2 c. 10. p. m. 358. & L. II. Inst. Med. P. III. S. 2. tra?*

§. 4. p. m. 422. *Mercurial. apud Craton. L. II. epist. p. m. 262. Freitag. noſt.*

T 3

med.

med. c. 74. p. m. 322. *Maeb. Inst. Med. L. II. P. 2. c. XI. p. m. 251. Rod. à Castro L. IV. Med. Polit. c. 2. J. Math. qu. 32. Riolan. L. II. de abdit. c. 19. Elwert. in disp. inaug. ur.*

ossa canis in
hydropicis

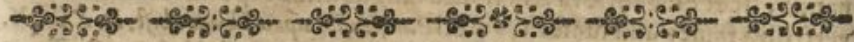
§. 2. Circumforaneus verò sicca canum ossa in vino hydropicis propinabat, nec sine successu, ut fide digni retulere. Equidem *Formius, Chirurg. Monspeliens.* in observat. *Riverio* communicat. num. 5. vidit mulierem pauperulam & hydropicam, cui vetula suaserat, ut cujuslibet animalis ossa sub dio exiccata sumeret ad 3j. per integrum mensem cum vin. alb. succo petroselin. misst. & convalevit.

Succus pe-
troselin.
extr.

§. 3. Succus ita extrahitur. R. fol. petroselin. Mj. involv. linteo, coq. sub cinerib. calid. deinde contund. in mort. sensim affund. s. q. vin. alb. expr. succ. & vinum ad cyathi quantitat. inque eo ossa pulverifat. dissolv. Sum. mane per mens. Ex ossibus caninis & cinerib. Chymici & Metallurgi casellos suos faciunt, fortissimum ignem sustinentes.

castelli Aë-
talturgici,
wo der
Hund be-
graben
liege?

§. 4. *Norimbergæ* in curia, ubi aditus patet ex Senaculo ad atrium hypocausti Rerum provincialium, officulum quoddam, ut ajunt, caninum, catenulâ alligatum, intra lapidum fissuras ex alto propendet, cum ipissimâ canis figura, lapidis exteriori faciei spithamæ longitudine insculpta, à plebejis antiquissimis curiæ characteristicis signis annumeratum, hac addita explicatione vana: *Hier liege der Hund begraben.* Ex communicatione *Hermes* nostri.

CAPUT XIII.

De Lacte canino.

§. I.

lac priscis
gratum.

rejecitur.

Gratissimum priscis lac, quod de *Suevis* *Caesar L. IV. de bell. Gallic. de Britannis L. V. de Germanis L. VI.* unâ cum *Tacit. de vet. German. c. 23. de Scythis Justin. L. II. c. 2. de Nomadibus Solin. c. 33. de aliis alii nar-* rant. *Vid. Schock. tr. de butyro c. 4. Helmontius tamen tr. de infant. nutrit. ad vit. long. p. m. 622.* omnem lactis usum in ipsa infantia averfatur. Ut alimentum ordinarium ad vivendum quidem permittit, non autem ut vitæ longæ inserviat. Fateor: posset infans tenui & delicato quovis liquore ali sine lacte, consentiente *Courvaou de nutrit. fœt. in uter. P. I. c. 3. p. m. 6.* nec ineptæ sunt *Helmontii* rationes, legitamen meretur judiciofa differt. *Curioli Garmani de nutrit. infant. Lips. habit. an. 1667.*

error Nie-
renberg.

§. 2. Nunquam verò subscribimus *Nierenberg. L. VII. c. 22.* dicenti: lac caninum infantibus magnum esse tutamen, cum maxime, si ab infante canis

ipsa

ipsa sugatur. Cynamulgos quidem, Indiae populos, (de quibus S. I. c. 1, § 4.) cynamulgoi.
canes mulgere & lacte eorum vesci, ex Gesner. refert Moebius L. IV. Inst.
Med. P. 2. c. 4. p. m. 491. at hoc quid ad nos? Quid lac valeat in formandis
moribus ex historia Justin. L. XLIV. c. 4. discere poteris. Conf. Borell.
C. II. obs. 20.

§. 3. An verò *Æsculapius lacte canino nutritus sit*, dubium est, licet *an Æscula-*
id asserant Nat. Com. L. IV. Mythol. c. 11. Zwing. Th. V. H. T. IV. p. m. pius lacte
3666. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 525. Tradunt enim, Phlegiam, canino pue-
Regem Lapitharum in Thessalia, Coronidis, quæ mater Æsculapii, Pa-
trém, Peloponnesum ingressum, filiam gravidam ex Apolline, quod
tamen is non senserat, secum adduxisse: cumque in Epidauri montem
pervenisset, illam in sinibus ejusdem puerum enixam, quem avus pro-
posuit in monte, qui ab eventu postea Tuthias i. e. papilla vocabatur. Ibi
enim capra lac infanti præbuisse, & sic papillis capre infans nutritus esse
dicatur. Capram hanc canis à grege, cujus custos erat, discedens obser-
vabat, eique se comitem jungebat. hinc rumor: ipsum lacte canino esse
nutritum. Pausan. in Corinthiac. L. II. Tarquit. de Vir. illustrib. Sed cui bo-
no lac caninum in Arte saluberrima?

§. 4. *Mulier difficile pariens, aut in utero fœtum mortuum retinens, si lac canis in-*
de lacte catula modico mellis & vini æqualiter sumat, facile sentiet par-
tum Boosch. L. II. c. 30. p. m. 255. Empiricus, notante Amico meo A-
chille, in Sagonia summo cum successu exhibuit cum aq. puleg. pulv. ex
lacte canin. coagulat. & in charta in loco calid. siccatur cum croc. orient. & cinam.
momento. Hunc pulverem pro summo arcano venditabat, eumque,
ut dixi, felicissimè parturientibus propinabat. Cum canis sit animal
facile pariens, atque unò partu plures catulos sine magnâ difficultate
enitatur, probabile est, ipsius lacti vim aliquam fœtum pellendi ines-
se. Consentit Dioscor. Nierenberg. Lib. VII. H. N. cap. 63. p. m. 127. B.
qui lac primi partus canis capillorum ortum amputare scribit. Com-
mendatur quoque contra dolorem & gravitatem aurium, nigredinem
& scabritiem linguæ tepidum, Boosch. l. a. Joël. L. II. Prax. S. VII. c. 7.
p. m. 256. contra albuginem & inflammationem oculorum. Hinc Q. Se-
nen. Sammonic.

Si genus est morbi, miserum quod lumen adurit,
hic calor infusô mitescit lacte caninô.

contra la-
xuriam pi-
lorum, do-
lor, aurium,
scabritiem
linguæ.
inflamma-
tionem oculo-
rum.

CAP. XIV.

CAPUT. XIV.

De sanguine canis.

§. 1.

sanguis canis contra toxica.

Sanguinem caninum cum successu bibi ajunt contra morsum rabiosa bestiae ac toxicum. *Plin. Lib. XXIV. cap. 4. Wecker. synt. utr. Medicin. Lib. I. Part. III. p. m. 232.* Ego ut omnem bestiarum, ita canini sanguinis esum usumque omnino aversor. Damnat eundem Deus, *Gen. IX. 4. Lev. II. 17. XVII. 10. XIX. 26. Deut. XII. 16. Conf. dissert. Bartholin. de sanguin. vetit.* & vid. sîs hist. de felis sanguine improvidè hausto valdè memorabiles apud *Schenck. Lib. VII. obs. 79. & Salmuth. C. I. obs. 47.* Certè *νυναι θρωπικαι* phantasticam ex sanguine canino, imprimis arterioso, calidè hausto oriri, certum est, Pulchra *Sennertiratio L. II. Inst. Med. P. 3. S. 2. c. 4. p. 424.*

sanguis hominis in curatione epileptica damnatur.

§. 2. Quorsum igitur sanguinis hominis in curanda epilepsia? quod diaboli cum inventum (ut *Jonstan. Thaum. nat. Cl. X. cap. 3. a. 3.* prudenter vocat,) toto animò execramur cum *Sennert. Lib. I. pr. P. 2. c. 31. qu. 15. Tulp. Lib. IV. obs. 4. Libav. disp. de lachrym. cruent.* cumque aliis Christianis Medicis, (Vid. *Bonett. Lib. I. Medicin. Septentr. S. XIV. c. 33.*) quicquid etiam in contrarium adducant sanguisugæ. Quid autem de sanguine canino in Chirurgia transfusoria censendum? verbo: est res nullius pretii.

sanguis canis in peste.

§. 3. *s. sanguin. canis.*

hirci, cum grumis nigri panis,

add. pauxill. acet. & sacchar. coq. & cum pulv. scord. rad. tormentill. alch. symphit. maj. & melle q. s. sine cera in lene empl. subige, uterè contra pestem. *Jacob. Weizius, Archiat. Gothan. Amicus Curios. in sua de peste meditat. c. fin.* Quas præstigias Diabolus in cœnobio quodam, sanguine caninò, pro ipsius Redemptoris sanguine adorato, callidè exercuerit, cum publica fama testabitur *Densing. in fascic. dissert. select. p. m. 127.*

CAP. XV.

CAPUT. XV.

De Urina canis.

§. I.

Bonus lucri odor ex re qualibet, ait apud *Sveton. Vespasianus Imperator*. *Canes enim ante regimen Anastasii quoq; erant tributarij. Zeiler. C. III. epist. p. 357.* Nos equidem cum *lotio - Physicis* (quos *Freitag. Not. Med. c. 14. p. m. 59. Lang. L. II. epist. 23. Fuchs. L. IV. Inst. Med. S. III. c. 1. Forest. L. de insert. urin. judicio* justè castigant,) nunquam ex urina captavimus lucellum. Ridiculum enim & insulsum plane est ex lotii intuitu de morborum indole aut ægotantium statu & conditione, haruspicum more, quicquam certi ac solidi velle divinare. Exosculor itaque prudentissimum *Londinensium Medicorum decretum à Primeres. L. II. de error. vulg. c. 5.* consignatum, omnesq; istos speculatores urinæ procul ire jubeo. Similes omninò sunt *morioni isti Aquisgranensi* apud *Freitag. l. c. p. m. 59.*

§. 2. Interea pretium suum ponimus *urina*, Vilissimo enim huic latitiam vitam & salutem non uno nomine debemus. *Vid. Beckeri Med. Microcosm. c. 9. Mizald. C. I. §. 12. memorab. & alios.* Auribus instillata *gravi* auditui subvenit, teste *Verzascha C. I. obs. med. 91.* Ad *dentium corrosione* & *cariem* quidam commendant hoc:

Rx. Urin. catuli, thuris, dentis canin, an. q. s. Redig. in pulv. M. cum urin. & impon. denti eximendo. Sennert. L. II. Prax. P. I. c. 10. p. m. 27.

Urina canis pastoralis feminæ *acrochordones* seu *verrucae* solò illitù, (at *æ verrucae* fœpe iteratò, tollit certissimè, quodeuporiston minimè temnendum *Er-cas*, fordix in nobili aliqua Virgine probatum, teste *Achille nostro Curioso.* Commendatur etiam ad *ulcera capitis manantia & furfures, nomas genitalium* cohibet, *phocæq; abstergit. Wecker. Syntagm. Utr. Medic. L. I. P. III. p. m. 234.* Additò *nitro lepram & pruriginem* tollere, ait ex *Dioscorid. Nierenb. L. VII. H. N. c. 63.*

§. 3. At *nugæ*, quas *Plin. L. XXIX. c. 5.* vendit inquit: *si quis in canis urinam suam egerit, eum torporem in lumbis sentire.* Plura vid. sùs apud *Plin. J. David. Ruland. in Pharmacop. Stercorar. & Urinaria.*

§. 4. Singulare & omninò curiosum est, quod *Spilenberg. de Comitissa Hungarica*, summâ *catellorum* faultrice & nutrice, nimirum quæ, post diuturnam *dysuriam*, quotidie animadvertit cum *urina sua* veros,

U

& ex-

& examine vario probatos, pilos longitudine medii digiti exire, colore inter se distinctos, albos nempe flavos & rufos, adeoque eos omninò referentes, quibus aliquot ejus *caniculi* versicolores amicti erant. A qua trichia si quidem liberata, sed, cum *canes* non dimitteret, locò pilorum multos quotidie flocculos perquam subtiles, quantitate seminis milii, nubeculæ distinctæ Vicem præstantes, prædicto vero ipsorum colore æquè inter se variegatos, minxit. *Excell. D. D. Bonet. L. III. Med. Septentr. S. 29. c. 6.*

CAPUT XVI.

De stercore canis.

§. I.

Natura benignitas,

A Deò benigna & æqua est Natura, ut etiam abjectissimas sordes ad magnos servet usus. Nos tamen orientem adoramus Solem, & nisi ab extremis Indis cuncta sint petita, nostræ sordent dementiæ. At quousq; deliramus? domi est, quod quærimus. In nostris sylvis, agris, pratis, hortis, stabulis parturit benevola Natura, quicquid ad tuendam & restaurandam flagitamus sanitatē. Nec cogites velim Lector,

quod stercore sœda canino
atria displiceant oculis venientis amici. *Juven. Sat. 14.*

usus stercoreis, anserini,

§. 2. Næ obstructum *hepar* lienemq; ex voto recludit *stercus anserinum*, ob pastum rad. *gramin.* & insignem dissolvendi vim, quæ in isto stercore, propter caloris excessum, deprehenditur. *Petrus Nosolog. dissert. harmon. XXXIII. T. II. p. m. 192. Pavoninum* inveteratam curat *vertiginem*, *Hartmann. Prax. Chym. c. 18. §. 2.* In *epilepsia* quoq; mirè efficax, *Borell. C. III.*

anserini,

obs. 15. præsertim album *pavoninis* excrementis derafum, & in decocto *millefolii* propinatum, *Herculeum* morbum, ab immoderata *Venere* ortum, validè domat, exemplò. *Illustris Neogami* apud *Henr. ab Heer obs. oppid. rar. n. 18.*

bubuli,

p. m. 232. Bubulum M. Maj. collectum miram præbet aquam contra *calculum*, *F. Hofmann. Lib. I. M. M. c. 12. p. 190. hydropicis* & ad curanda *ulcera canerosa* eandem commendat *Quercet. Med. Spagy. c. 6. p. m. 134.* De *stercoris suilli* vi *antifebrili* lepidam narrat historiam D. *Cummen. ann. III. Eph.*

suilli,

Cur. Germ. obs. 120. de summa ejus potentia in sistenda *hemorrhagia* *Müller in Myster. Med. Chym. p. 73.* Rusticus *Antverpianus* in *myropolium* aliquando divertens *animi deliquium* patiebatur, cum vitæ periculo, sed *finē equinè* naribus admodò servatus est. *Lemn. L. II. O. N. c. 2. Conf. Sal-*

equini,

mus.

mut. C. III. obs. 71. & Mizald, C. I. Memorab. b. 42. Asininum in isteroſa-
nanda efficaciffimum, Kircher, de Magnet. L. III. P. VII. c. 6. p. m. 720. &
fiſtenda hamorrhagia, Schonborn. Manual. Med. præſt. p. m. 219. Cervinum cervini.
ſecretum eſt ad hydropem, Plin. L. XXVIII. c. 17. Conf. Matthiol. in Dio-
ſcor. L. II. c. 73. p. 309. ſeqq. Lupinum in colico dolore miraculi inſtar. Zacut. lupini.
Luſit. L. II. M. P. H. 96. Plura congeſſit Caſtor noſter II. D. Albrecht. Phyſ.
Hildeſiens. in Dec. II. Miſcell. Cur. Germ. ann. I. obs. 81. Poterius in Pharmac. Spagir.
p. m. 66. J. Dav. Ruland. in pharmac. ſtercorar. Achilles noſter de card. bened. p. m.
114. & Dryander in Manud. ad mat. med. p. m. 183. De humani ſtercoris uſu
in re medica latè Becker. L. I. Med. Microcoſm. c. 10. p. m. 62. ſeqq. præſertim
in cancro ulcerato, Hippocrat. noſter, D. Giſeler, Phyſ. Brunſvic. Amicus olim
optimus, ann. I I. Eph. Cur. German. obs. 148. in peſte, River. obſerv. communic.
18. & aliis venenis. Zac. Luſitan. L. III. obs. 89. Nos de ſtercore canino.

§. 3. Pharmacopœi album gracum vocant, ad differentiam nigri, quod
eſt muſcerda. Riſum movent cordato Hoffmanno in Paralip. Offic. c. 41. p.
661. nominant etiam flores Melampi, at nos ſimpliciter ſtercus, idque in
angina pituitoſa jure prædicamus. Imò vix eſt præſtantius pharmacum
vel in angina, vel in magna tonſillarum inflammatione, aut iis, quibus ex glan-
dularum affectionibus ſuffocationis periculum imminet. Accipe igitur, reſicca,
tritumq; modicè cribra & ſerva ad uſum, melledilutum, idq; parti affe-
ctæ illitum. Zac. Luſitan. M. P. H. L. I. obs. 82. Epiphan. Ferdinand. in obs. p.
345. Nobilis quidam diuturnā gutturis inflammatione laborans, à nemine,
etiam ſelectiffimis remediis, reſtitui poterat, tandem à Scholiaſt. Foreſt. L. XV.
obs. 10. dato eclegmate ex ſtercor. canin. ſacch. penid. & ſyr. viol. ac diamor-
puly. ireos ꝑb. injectò, ad refrenandum odorem, ex voto convaluit.
Ipſemet ego in moleſta hac inflammatione, quæ ἀφωρία ex potu ſubſe-
quebatur (vid. ann. III. Miſcell. Cur. Germ. obs. 60.) ſordidi hujus excre-
menti virtutem ſenſi eximiam. Rectè igitur Mynſicht. in Armament. Med.
Chym. Sect. XXXVII. p. m. 520. cataplaſmati ſuo contrà anginam immiſcuit,
ut & Plater. L. II. obſerv. p. m. 385. cum Sennert. L. II. prax. P. I. c. 24 p. 116.
Grüling. Med. Pr. L. II. P. I. c. 1 p. 155. gargarifmus in hac affeſtu ſequens.

℞. Laſt. Vaccin. recens mulcti ꝑxii.

alb. grac. præp. ꝑiij.

virid. æris ꝑb.

Mell. ros. colat. ꝑij. f. gragarifm.

Etiam in tuſſi pituitoſa inſigniter prodeſt, uti experientia me docuit.

§. 4. Per clyſterem infuſum colicos dolores compeſcit. Smet. Lib. II. in colica.
Miſcell. Med. c. 45. p. m. 113. Sennert. Lib. I II. Med. Pr. P. I. S. 2. c. 2.
p. 276. talem præſcribit.

℞. Rad. alth. ʒβ.
H. parietar. mercurial. viol. fl. chamom. an. Mj.
Sem. lini foen. gr. an. ʒij.
caric. pingu. n. iij. Coq. l. a. Col. ℞. ʒx.
admisc. elect. diacathol. ʒj.
hier. f. ʒij.
Mell. ros. sol. ʒij.
Oleum viol. ʒiij.
stercor. canin. alb. ʒij. M. f. clyst.

ulceribus
malignis.
in oris
ulceribus
naribus.

§. 5. Medetur etiam malignis ulceribus (in perisum) apostematæ rumpit, exulcerationes abstergit, duosq; tumores emollit. Cl. Sennert, L. I. Prax. P. II. Sect. 4. c. 1. efficacem commendat aquam, quæ non solum in oris, sed omnibus naribus ac oris fetidis ulceribus maximè utilis:

℞. Mell. rosacei ʒij. Sulphur. vivi, alum. crud. an. ʒj. alb. græci, Summit. fabin. an. ʒβ. spongiar. sambuc. ʒj. fol. hyperic. rut. rorismar. plantag. salv. pulegii an. Mβ. coq. omnia in vin. & aqu. t̄bij, ad consumptionem digiti transversī, sub fin. add. ærugin. æris ʒj.

dysenteria,
febris,
epilepsia,
hemorrhagia.

& relinquit, donec refrigerint, postea col. S. usui. Cujus tempore in cochleari calefiant, & penicillo aqua madida locus exulceratus illinatur, vel lana mollis, aut linteum eā madidum, naribus immittatur. Vid. etiam Guil. Fabricius C. II. cbl. 23. Lactē caprino haustum (in quo prius ignit calculi fuerunt extincti, aut ignitum ferrum, quod Græci σκόμπος vocant,) dysenteriam curat, quin & periodicas circularesve febres depellit, si cochlearis mensura in accessu ex vino præbeatur bibendum, Insciō ægrotō. Matthiol. quod historiā recentissimā sanctè attestari possum. in Diosc. L. II. c. 72. p. 310. Massar. L. III. Prax. c. 22. p. m. 465, Epileptici datur ab Aldrovando lib. sæpius cit. p. 531. & Petradiss. harmon. VI. p. m. 112. in hemorrhagia. Idem diss. XII. p. m. 232.

tumore.

§. 6. Habeo agnatum (est observatio prænominati Israël Schmid. ex MS. ejus) qui sub brachio olim dextro sensit tumorem valde magnum gravissimos excitantem dolores. Conjux ejus propinat albiss. pulv. in aq. card. ben. Crevit tumor jamjam ruptionem minaturus. Parochus istius loci suadet empl. ex cepis contus. addit. Sal. culin. ficu ac sterc. canin. Quō impositō brevī post ruptus tumor multum pus evomuit, & in hoc quā plurimos vermiculos. Conf. Plater. L. III. obs. p. 656. Ingreditur etiam portionem vulnerariam decantatissimam Lipsia Schleinzorum.

ulceribus.

quale stercus optimū.

§. 7. Non immeritō autem stercus album ex albo cane (in primis qui ossibus duntaxat vescitur,) Maj. mense collectum, vel cū manivula ascendit,

dit, præfertur, quia hujusmodi canes melioris sunt constitutionis, & in albo stercore salubstergens, discutiens, aperiens, resolvens volatile continetur, quod in diebus canicularibus, cum canum natura exaltatur, penetrantius & subtilius evadit. *Vid. sis latins P. Agnier. L. III. c. 27. Aëtium Tetr. serm. 4. c. 47. Avicenn. I X. 3. c. 11. Dioscor. L. II. c. 73. Matthiol. Comm. in h. l. Plin. L. XXX. c. 8. Gesner. L. I. de quadrup. c. de can. Paschal. L. I. de cur. morb. c. 24. & alios.* Cur autem sterco canis per quatuor horti vel agri angulos terræ infossum erucas; papiliones & pulices, ut vulgò putant, terrestres, aliaq; insecta abigat, indagine dignum foret, nisi mihi videretur, hoc non sine superstitione passim ab hortulanis fieri.

CAPUT XVII.

De vomitu canis.

§. 1.

FAlso credidit Plin. L. XI. c. 37. solos canes inter bruta vomere. Frequentius vomunt (causam dat Mercurial. L. VI. V. L. c. 18.) at non soli. Egri, aut lumbricis infestati, tritici herbâ devoratâ vomitum sibi cient. Arist. L. IX. H. A. c. 6. Et sic homines primò usum vomitoriorum & purgantium edocuisse, tradit. Aelian. L. V. c. 46. Canibus, ait, herbam Naturâ ostendit, quâ suis vulneribus medeantur. Idem si lumbricis vexentur, segetem herbescentem depasti eos excernunt. Cum autem alterutrum ventrem exhaustire habent necesse dicuntur herbam quandam comedere, cujus vi partim evomenda partim dejienda alvo, quicquid in iis redundat, ejiciunt. Unde Egyptios & Syrmaitum, quò utrumq; ventrem expurgant, didicisse ferunt.

§. 2. Quî autem fiat vomitus, cum Cl. Rudbecio obs. anat. 20. ita notavimus in cane vivo aperto. Primò Pylorus se contrahit, mox systole totius ventriculi ab orificio inferiori ad superius sequitur, & tandem Oesophagus materiam effundit.

§. 3. Quid vero vomitus in Medicina? Boesch. l. a. & Jonston. L. III. Hist. animal. quadr. lit. 3. c. 1. p. 177. ventri illitum ad educendam hydropicorum aquam commendat. Mendicus mihi nuper narravit, se in erysipellate feliciter usurpasse canis sui vomitum, exq; eo laudabile sensisse levamen. An vera dixerit, nescio.

CAPUT XVIII.

De catellis.

§. 1.

in apople-
xia.

Contra apoplexiam hoc extat empiricum apud *Francisc. Hildesheim. in spicileg. de morb. capit. p. m. 539.*

R. Canem nigrum lactantem, pulverisatumq; in aq. pulegii propina, Veteranus Venator de catello masculo nivei coloris idem asserit.

in epilepsia.

§. 2. In epilepsia.

D. Kolbii
specificum.

R. Catell. recens natum pro sexûs differentia, (est tamen superstitio) exime fel, uno vel altero die ante novilunium, perfora officulô seu lignô, impone Acet. destillat. digere in loc. calid. per unum alterumve diem, abstrahere Acetum destillatum ad remanentiam aquositate fells. Dos. gut. iij. vel iiij. in Ignis vel sp. lil. convall. Sunt, qui pulv. catelli adhuc lactantis præbent cum aqua puleg. Fr. Hildesheim l. c. p. 669. Vel da fel catuli lactantis strangulati cum liquore convenienti. Ita Ducis Buckengami filiulus est sanatus. Fr. Hoffmann, L. I. M. M. c. 19. p. 292. Lac. River. L. I. c. 6. prax. p. m. 33. Hildesheim. Spicileg. VII. p. 609. Equidem Cl. D. Ludovici, Archiat. Gothan, Fautorem meum singularem, hoc experimentum plus vice simplici destituit, etiam in affectu consensuali. Forfan, ait in liter. ad me datis, aliquando acoem p. n. vellicantem in stomacho pusionum correxit, aut suscitativum saltem fuit. Conf. ejus dissert. I. de pharm. mod. secur. applic. p. m. 515. Adobinas observ. Nestoris nostri II. Amici colendi, in Medic. Septentrion. à Celeberr. Boneto nuper repetitas L. I. Sect. 14. c. 35. Puellula vii. annorum XV. paroxysmis epilepticis An. 1672. correpta, ad quam vocatus statim dedit ipsi aq. suam picarum scèpius expertam, post pulv. epilept. cum ap. Langii, sed frustra: imò multa, quæ ab aliis pro infallibilibus euporistis habentur, sine omni successu data sunt, Placuit tandè efficaciam fells canini experiri, cujus adhuc calentis gut. v. cum aq. epilept. Lang. puellæ dedit, paroxysmò statim remittente. Dosis scèpius reiterata, ægraq; feliciter restituta. Die octavò Mart. ejusd. anni Idem vocatus ad puerum XV. annor. Primò in nares inspiratus pulv. ptarmicus. Secuta sternutatio, sicque morbus solutus. Postea enema injectum, & ne recidivam pateretur, fel canis nigri dedit in aq. sua antapoplect. ter quaterq; reiteratâ dosi ista, amplius nihil tale passus est. Venator ille apud Hildesheim. in spicil. cit. p. 609. substituit felem; at malè. Cujuscunq; verò coloris canis sit, perinde est, nec sexûs habenda est ratio. Conf. T. III. Act. Med. Hafn. obs. 21.

§. 3. Catu-

§. 3. *Catulus* per dorsum incisus, veluti porcus, abiectis interioribus, relicto tamen corde, hepate & pulmone, & ita capiti impositus, de, contra *phrenitidem* commendatur à *Vincent. L. X IX. Spec. Nat. c. 17. River. in prax. p. 52.*

§. 4. *Unguentum catulinum Leonelli Faventini in Med. pract. c. VII. p. m. in paralyti. 63. in paralyti tale.*

Rx. *Catellor. rufos*, eviscera & elixa in Aq. sufficient. usque ad exossationem, ita ut in superficie ossa prorsus denudata sint. Collige liquor. cumq; eo inungantur nucha & artus resoluti.

§. 5. *Oleo catellor. usus est River. in convulsione C. I. obs. 52. Ita autem in consulti. on.* componitur à Medicis Londinensibus,

Rx. *Oleum olivar. ℥iij.*

Catell. nuper natos n. ij.

Verm. terrestr. (lumbr.) vin. alb. ablut. ℥j.

Coctis *catellis* ad ossium compaginis dissolutionem, injiciantur vermes, & paulò post exprim. Deinde cum terebinth. cypr. ℥iij. Sp. vin. ℥j. perficiatur oleum s. a. Vid. *Pharmacop. Londin. p. m. 259.* Aliud *ruffi canis Oleum* pete ex *Alex. Pedemont. L. I. de secret. p. m. 38. River. C. I. obs. 52. linimentum tale.*

Rx. *Oleum catellor.*

lumbric. terrestr. an. ℥ij.

amygd. dulc. ℥iij. M.

Ipse ego in hoc affectu *catulis* cum herbis nervinis in aq. coct. feliciter usus sum.

§. 6. In *spasmo* Egregium unguentum ex *Paræo* commendat *fabric. & spasmo. Hildan. c. 24. tr. de gangrana*, oleo *catellorum* auctum : secretum prodidit *Birlingius* noster, Amicus & Collega Curiosus, in *append. Adversar. Curios. p. m. 173. A.* quod ipsius verbis recitabimus.

Nimm eine fette Gans / exenterire sie / und nimm das Fett von den Därmen ab / hernach nimm 2. Kleine junge Hündlein / exenterire sie auch, rursus à visceribus separando pinguedinem, fülle die Gans damit an / und nehe sie zu / daß aber das abgeschnittene Fett vom Hunde und Gans erst hinein gethan sey / abiectis visceribus brate sie / extillantem pinguedinem excipe acet. rutaceo, in vase sub anfore collocato, in unge locum *spasmo* tentatum Miraberis. Sisto me testem, utpote quò faustè usus sum in puella paralytica. *Balsam. è catulis* composit. fit ita :

Rx. *Catul. integr. in vin. alb. suffocat. coq. cum herb. nervin. Oleis & resin. in balsam.*

Qui

Qui contracta membra sanat, ischiadicos & arthriticos dolores compescit.
Schröd. L. V. pharm. Med. Chymic. Class. 1. p. 275. A. Bruel. prax. med. p. m. 22.
Salom. Alberti, Prof. olim Wittenb. in Praecl. MS. in IX. libr. Rhazac. X. com-
mendat hoc balneum.

℞. Catul. vulp. n. i. ij. aut iij. vel catul. canin. totidem, & viscerib. ex-
emt. coq. in aq. suff. & quart. part. succi aneth. injice hed. terrestr.
& beton. an. Mj. simul ebulliant, donec caro ab ossib. separetur,
f. balneum. Pinguedo supernatans ex decoct. refrigerat, collig,
eâq; tota membra perungantur.

in rabie, §. 7. Catuli recens nati coagulatum ex aq. potum contra hydrophobiam
commendat Hoffmann. Lib. I. M. M. c. 19. p. 292. Andr. Furnorius ex catulis
in pilorum aquam destillat, quam in cohibendo pilorum augmento mirificè prædicat.
luxuria.
in tabe.

§. 8. Cl. Dornavi conjux planè tabidum filium lavit in decocto
trium catulorum, qui feliciter restitutus est, T. III. Eph. Cur. Germ. obs. 328.
Similia Vidimus exempla.

in cancro, §. 9. Pulv. cancror. in cancro f. Dominic. Sala & Bened. Sylvatic
cum fructu adhibuerunt in Aqua latrabili Bartoleti dilutum, & petiis intin-
ctis carcinomati applicatum. Ita autem paratur:

℞. Catellos adhuc lactant. pone vivos in B. exque iis destill. Aqua, ad
mediam tantum eorum consumptionem, post extrahe: ebulliant
in s. q. virg. aur. adjiciendo superiorem aq. destillat. & tamdiu
bulliant, quousq; caro separetur ab ossibus. Tandem omnia
simul destill. in MB. & f. ad usum.

Vid. Sachsii nostri Gammarol. p. m. 803.

Caput catelli unius mensis in clibano siccat. & in pulv. redact. cancro ulce-
rato inspersum eundem curare prodidit empiricus apud Velsch. C. III. Mi-
etomimem, obs. 32.

in dolore in- §. 10. Catulus coctus, sed ante nonum diem occisus, & comestus;
testinorum. intestinorum dolores curat in aeternum, est hyperbole Vincent. Lib. XIX. Spec.
& praeor. Nat. c. 17. Lactans catulus dolentibus praecordis applicatus adfert dolorem,
diorum. Id. l. c. Lienem catulorum nondum videntium spleneticis commendat Bosch,
L. II. c. 30. p. m. 254.

in Urina §. 11. Saepius puerperis à partu accidit urinae incontinentia, quam Cl.
incontinen- Sennert. L. IV. Prax. P. 2. S. c. 9. p. m. 466. curat balneo, in quo fol. beton.
tia. saly. laur. rorismar. puleg. organ. fl. stocch. arab. cocta sunt; à balneo ve-
rò pubeminungi jubet seq. unguento:

℞. Catellos pingues, qui in Oleum lumbric. lil. alb. & vulpin. ad carnis ab
ossibus separationem coquantur, adde

Thuris,

Thuris, styr. calamit. benzoës, opopanac. macis an. ʒj.
 Olei nuc. mosch. expr. ʒß, pingued. anserin, Cer. an. q. s.
 f. l. a. Unguent.

§. 12. Ex catellis quinque vel sex dies natis, calore & spiritu nativo in arthritide
 uberrimè adhuc prædatis, destillando præstantissima elicitur Aqua, in- de, affectus
 sipida, nec odore vel sapore ingrato imbuta, ad instar aq. font. quæ hysterico
 quantis virtutibus excellat, ex eo liquet, quòd si membris dolore atro- Ec.
 cissimò podagrico obsessis pennâ saltim illinatur, vel linteolò in eâ ma-
 defactò parti dolenti applicetur, sine ligatura, in instanti ferè præsen-
 tissimum percipietur levamen, doloribus evanescentibus. Præterea
 hæc Aqua internè exhibita in epilepsia, tum infantum, tum adulto-
 rum, virtutibus non exiguis pollet, mitigando & compescendo fu-
 rentem archeum. Hinc & plurimis affectibus aliis atrocibus, hyste-
 ricis præsertim, proficua est, hac tamen lege ne alienis & hetero-
 geneis rebus permista, sed solâ, nullâ re additâ peregrinâ, exhibea-
 tur. Porro & hoc notatu dignum est, quòd cum hæc Aqua spiritum
 vivificum & consequenter summè volatilem contineat, ea ad lon-
 gum & diuturnum tempus viribus salvis asservari nequeat, utut arctè
 & studiosè Vitrum, quò asservatur, obturetur, sed ut protinus ac
 destillata est, (quò citiùs eò melius) affectui, seu interno seu ex-
 terno, adaptetur, necessum est, cum ultra duas vel ad summum tres
 septimanas vires non retineat. Scias autem, mi Lector, integros vi-
 vosque catellos alembico vitreo immittendos esse, & sic, applicatò
 capitellò, receptaculòque vitreò præpositò, & juncturis undique lu-
 to benè clausis, subito & derepente in MB. instituatur destillatio,
 contineturque donec omnis humiditas prolecta sit, quæ studiosè in
 vitro angusti orificii cerâ & vesicâ optimè clauso servanda est, vel pro-
 tinus in usum trahenda; quod secretum candidè revelavit Zuvölser. in
 append. ad animadvers. pharm. August. p. m. 49. Sequens unguentum
 in arthritide à causa frigida multum prodesse, testatur Paræus L. XVII.
 Chirurg. c. 15.

R. Catellor. junior, rejectis pellib. capitib. pedib. & intestin. n. ij. includ. unguentum
 illos anseri pinguior. & add. nobile.
 ranar. vivar n. x.
 viperar. in frustra concis. sine exuviis n. iiij.
 Theriac. Mithridat. an. ʒß.
 fol. salv. anth. rut. thym. an. Mß.
 bacc. laur. Junip. conquassat. an. ʒß.
 nuc. mosch. zinzib. piper. charyoph. an. contus. ʒj.

X

Hæc

Hæc omnia anseri include, & pingued inter assandum destillantem collige, posteaque cum s. q. ceræ, terebinth. Venet. & parum Aq. vitæ f. unguent. Aliud vid. in *Medicin. experiment. Digbaana P. II. p. m. 9. edit. Francof.*

in vulnerib. ex machin. rus in antidot. ex duobus catellis recens natis, ℥iv. Oleum vid. & ℥vj. verm. terrestr. Aliud dabit *Barbette P. II. Chir. L. II. c. 9.*

contra veneficia. §. 14. Contra veneficia & incantationes hoc habet unguent. *Nicol. Casp. Ekwert. in disp. inaugur. de philtis habit. Heydelberg, an. 1673.*

℞. Sulphur, galban, asæfœtid, aristol, hyperic, rut. an. ℥iij.
f. l. a. suffumigium. Tunc

℞. adianthi suo tempore collect. ℥℥.
medull. oss. equin. &
catulor. adhuc lactant. an. ℥℥.
sangu. hirci,
talp. ad ℥iij.
butyr. è lact. equin. ℥℥.
visci colurni ℥ij.

Contus. & pulveris. M. ad phialam, quam 9. dies ☉ cū exposueris, nobilissimum extrahes unguent. *Joh. Agricola contra veneficia hoc commendat emplastrum in Chirurg. parv. p. 648.*

℞. Rad. filic. maj. ℥j. antirrhin. adiant. aur. an. Mij. (ante solis ortum collect.) Herb. verben. Mj. bacc. junip. Mij. coq. in s. q. Aquæ herb. adiant. post expr. & fund. in vascul. seu fidil. add. sangu. catell. ℥ij. corall. rub. præpart. ℥j. cer. ℥℥. Resin. ex visco coryl. parat. ℥j. terebinth. ℥ij. f. empl.

pro spleneticis. §. 15. Catellorum nondum videntium lienem devoratum spleneticis commendat *Galen. L. de Med. facile parat. Conf. nos supra cap. VI. §. 2.*

Unguent. admirabile mentisichum. §. 16. Communicavit *Cl. Dan. Prottenius*, meus quondam in inclyta Hafniensi Commilito, postea *Phys. Helsingorens*, unguentum admirabile, in doloribus arthritidis tam vagæ, quàm simplicis, luxationibus, ariduris membrorum, spasmo, & quàm plurimis aliis nervoso generi familiaribus morbis præsentaneum, stupendæque virtutis remedium, quod sequens est.

℞. *Can. Junior.* per totam cutem rubicundi coloris, hunc duor. mens. vel sex ad minimum septimanarum spatia, ad satietatem ciba ac sagina

ac sagina jusculis ex lacte , cui simplicia nevritica (eg. *testudines, concha, lumbrici, ossicula pedum animalium* contusa ; herbæ itidem florescentes *rorismar. lavend. salu. beton. hyperic.*) fuerunt incocta, paratis. Deinde benè saginatum ac evisceratum imple iterum modò recensitis speciebus, præsertim verò *lumbricis* tam terrestribus, quàm humanis, *limacibusque*, albis pariter ac rubris, quibus insuper axung. human. atque castor. adjungere, ac loco lardi exterioribus ejus partibus limaces lumbricosque circumcirca intertexere poteris. Atque sic demum hoc modo præparatum *canem* unà cum pilis lento Carbonum igni admove, ac destilla ex inde, pinguedine sæpius humecta eundem superficialiter, idque tamdiu repete, usque dum liquor iste satis imbutus supra dictarum specierum virtutibus. Tum recipe hujus oleosæ pinguedinis ℥ij. eique antequam prorsus frigescat, infund. axung. human. ac castor. destillat. an. ℥iij. ol. *lavendul. rorismar. succin. destill.* an. ℥i℥. Quod ita præparatum unguent. S. ad usum. Omnibus aliis è *cane* confectis unguentis palmam præripit. Admirandæ insuper ac voto plerumque respondentis efficacix in omni, etiam truculentissima, *colica*, tum exteriori regioni abdominis inunctum, tum ipsimet alvo, mediante clystere, intus injectum. Coloris elegantiam augere potest *croc. orientalis*. Dum nimirum proportionata quædam illius portio tam ab initio statim reliquis exenteratus *canis* referciri debet, speciebus intermisceatur, quàm postmodum quoque in nodulo colligata calenti adhuc injiciatur pinguedini. Gratiorem savioremque odorem facillimè conciliabit *mosch. ambr. Oleum rosat &c.* Virtutem ejus exaltat ol. *hyperic. visciæque*, inprimis *colurni*, sicque in convulsionibus *epilepticis*. & cruciatibus à *veneficio* inductis, salutari planè & felicissimo esse poterit auxilio. Vld. Excell. D. Bonett. *Medicin. Septentrional, Col.*

latit. L. I. Sect. 1v. c. 14. p. m. 69. seqq. Conf. §. 5. 6.

& 12. hujus capitis.

X 2

SECT. IV.

SECTIO IV.

EST

Phyfico - Medica.

DE

RABIE,

SEU

ΥΑΡΟΦΟΒΙΑ,

cujus

CAPUT I.

De nomine potissimum : & an priscis fuerit cognita?

§. I.

Morbi canum tres.

Morbi canum tres sunt : rabies, podagra, angina. Illa cum difficultate sanatur, ista omnino insanabilis, hac ducit ad mortem, ait Nicol. Leonicen. de serpent. p. m. 307. Licet verò Vegetius in *Mulo Medic.* ac Phama Philosophus, seu potius Demetrius Constantinopolitanus, cognomen tō Pegapemenus L. de cura canum Lips. à Rivino edit. an. 1654. Summusq; Aldrovand. lib. sæpius citat. p. m. 498. seqq. de brutorum (canisq;) morbis latè egerint, nos tamen de iisdem alibi etiam disputavimus. Hic de rabie.

etymolog. rabies.

§. 2. Gravissimus equidem & abstrusissimus omnium affectus est ὁσφοβία, seu rabies, quam non ineptè miraculum Nature vocavit Hereditas L. I. disp. c. 1. Non datur enim majus venenum, quàm caninum. P. 7. Faber L. V. Panch. p. 602. Dicitur ὁσφοβία ab accidente, quòd eā affecti aquam omnemque liquorem respuant ac horreant. Teutones vocant Wassew schen. Rabies autem dicitur, q̄s. rapiens, a rapiendo, quòd rabiosi vehementiori & insolentiori veluti irā accensi alios, notos & ignotos, rapiant, illisq; morsum infligentes malum communicent.

error Galeni.

§. 3. Canina vocatur, non quod à canibus tantum infligatur, seu, quòd soli canes rabie corripiantur, uti falsò docuit Galen. L. VI. de loc. aff. c. 5. siquidem & cetera bruta in rabiem incidunt, quod multis exemplis probat Arist. L. IX. H. A. c. 22. Aurelian. L. III. acut. c. 9. Fernel. L. II. de abdit. cap. 14. Bartholin. C. V. hist. 52. Cass. à Reys. Camp. elys. jucund. qq. 61. Schenck. L. VII. obs. 55. & Jacob Caranta Decad. Med. Phys. L. II. c. 1. p. m.

133.

133. Sed quia canes maximè præ aliis animalibus rabidi fiunt, cumq; familiarius nobiscum vivant, facilius hoc malum nobis communicant.

§. 4. Utrum priscis notus fuerit hic affectus, antiqua lis est. *Merou. an rabies*
rial. T. III. Consil. 61. negat; ipse autem *Epicharmus*, discipulus *Pythagoræ*,
 meminit hujus morbi, teste *Plin. L. XX. c. 9.* & *Dioscorid. L. VIII. c. 2.*
 describit eundem, additis remediis. Miror, doctos Viros adeò sollicitos
 esse de lana caprina. Amabò, quid juvat scrutari, an *rabies* seu *scorbutus*
 veteribus fuerit cognitus? cura me, est unicum ægrotantium votum.
 Evicit tamen *Hercules* noster è *Strabone in Ephem. Germ. Curios. ann. II. obs.*
 234. Arabibus *scorbutum* fuisse notissimum. Quid ampliùs requiris?

CAPUT II.

De scrutinio causæ morbi.

§. I.

E Tripode autem *Cons L. de Art. 1. 30.* ἡ γνώμη ἰνὲρ καὶ ἡν ἀγαθὸς, καὶ
 ἡν ἀγχινοὺς τὰ πολλαὶ ἐνέλεα τῆς προφασίος. *Rationem dat L. de flatib.*
c. p. inquit: εἰ γὰρ τις εἰδὲν τὴν αἰτίαν τοῦ νοσήματος, εἶς τ' ἐν ποσ-
 φέραι τὰ συμφύροτα τοῦ σώματος ἐκ τῶν ἐναντίων ἱσθάνετο τοῦ νοσήματος. *Fas*
igitur, ut causam morbi indagemus sollicitè: hanc erutâ præcipuum ac penè
unicum Artis nostra secretum, uti modum medendi vocat Guid. Patin. in epist.
Bartholian. C. III. p. m. 61. manifestum erit.

§. 2. Plurimi ad inscitæ aram, occultas qualitates, confugiunt. Nos occultas
 verò cum *Fracastorio L. de morb. contag. c. 3.* istos, tanquam nihil dicentes do-
 centesq; jure odimus, & cum *Excell. Paulli L. de febr. malign. §. 21.* occultos
 morbos catè explodimus, licèt *Galen. II. Simplic. Penelopen*, Doctorem su-
 um, castiget, quòd hujus affectûs (rabei) rationem è causis manifestis
 reddere conetur. Sit itaque omnibus sua reverentia, & decus, & laus, la-
 borum proemium, quod cum *Scalig. S. II. exerc. 160.* & relinquimus liben-
 ter, & concedimus cumulatè, & deferimus liberaliter. Interim nulla magna
 nomina reformidabimus veritatem, veritatis gratiâ indagaturi. Hæc
 enim divinum illud fermentum est, quod in philosophi animo ita turgere
 debet, ut capi nequeat: ad hujus præsidium & conservationem etiam
 propriam debemus sententiam, monente *Stagirita I. Eth. 7.*

§. 3. Verè & acutè *Kircher. errantium Medicorum Hermes*, qui mihi
 totus hæret in medullis, *L. de Peste S. I. c. 8. p. m. 94.* Mirantur, ait, Me-
 dici in exoticis morborum quorundam constitutionibus effectus penè prodigiosos,
 & p. n. ordinem evenientes; tentantur omnia, pharmacopolia ferè suis evacuan-

十卷 卷一 卷二 卷三 卷四 卷五 卷六 卷七 卷八 卷九 卷十

§. I.

hæc

hæc dilapsa liquefcunt,
afflatûq; nocent, & agunt contagia latè. Ovid. vi. Met. f. 25.

Quot atomi verminosæ in aëre? notante etiam Incomparabili Harvæo ^{in aëre.}
Exercit. de gen. anim. 41. p. m. 149. Hæ per inspirationem, aliisvé mo-
dis, attrahæ sunt reverà antiquus iste *Python*, quo de Ovid. L. I. Met.
f. 8. Sanè atmosphæra, seu aer, effluviis scæpè putridis & verminosis,
sub forma rubiginis, interdum, legetes & fructus horarios corruppen-
tis, arborumq; tollis arefactis auripigmenti adinstar, adhærentis, scatet,
variâq; in sinu suo occultat seminia morbifica facilimè in nos trahenda.
Ferunt, in *Quitenfi* provincia, cælô serenô, nonnunquam in ipso aëre ^{hist. singu-}
quosdam excludi *vermes*, qui in terram delapsi in *anguis* mutantur ^{laris.}
bicaudatos, eâ qualitate imbutos, ut, quemcunq; momorderint, eum
statim, resolutis sanguinis ostiis, non tantum ex omnibus Naturæ orifi-
ciis, sed & per ipsos poros, cruorem profundere usq; ad ultimum homi-
nis exitium cogant, nullô adhuc contra tam immane malum *inventô re-*
mediô. Kircher. de Peste S. III. c. 3. p. m. 307. In *Islandia* pluit interdum
lumbricis, notante *Wormio* apud Bartholin. L. de luc. brutor. c. 15. p. m. ^{pluvia lum-}
229. Vin' causas horum infectorum geneseos? adi jam laudatum Kircher. ^{bricorum.}
L. XII. Mund. Subterr. S. II. c. 8. p. m. 372.

S. 2. Plantas *ζωογενειν*, ut Theophrast. loquitur, L. III. de frugum ^{planta Ger-}
vitiis, nemo inficiabitur. Illota *salvia* multos enecuit, Schenk. L. VII. ^{minosa,}
obs. 81. Mizald. C. I. Memor. h. 1. Causam referebamus olim in *halitum* ^{salvia.}
busonum, sub *salvia* hospitantium. Sed Kircher. L. de pest. p. m. 71. ne-
bulam discussit. *Vermiculi* sunt, qui virulento suo humore hoc lethum
apportant, quamvis Paterfôn, hanc observation. suô experimento su-
spectam reddere velit in *Ephem. Germ. Curios. L. II. obs. 27.* Vidit in-
signis *Helmont. in Tumul. pestis p. m. 884.* Mens. Jul. decrefcente Lunâ,
busonum oculos albis *vermiculis* adeò refertos, ut uterq; in eos trans-
formatus videretur. De *vermibus* in *faniculo* eorumq; vi exitiali vid. ^{faniculum.}
Schenk. L. VII. obs. 150. licet *Panazol. Pent. V. obs. 40.* vim istam ab alia
deleteria facultate derivet. *Rusticorum theriaca*, ut Galen. L. XII. M. M.
c. 8. p. m. 309. vocat *allium*, *vermes* quidem necat & expellit. Hinc ^{allium.}
Thestylis Maroniana. Ecl. II. v. 10.

- - - - rapidô fessis messoribus æstu
allia *serpillumq;* herbas contundit olentes.

Conf. Macer. L. I. c. 5. Arnolfus tamen Imperator alii usu lethali ver-
minatione obijt, Krantz. L. III. Saxon. c. 3. In card. bened. invenit ver- card bened.
mes Kerger. L. de Ferment. S. I. c. 10. p. m. 98. in spongiola *cynosbati* ^{cynosbat.}
Jonston. Thaum. nat. Cl. VIII. c. 24. art. 3. in roremarino *Hagedorn* / ^{rosmarin.}
Curios.

Curios. Pegas. II. in *Ephem. Germ.* Curios. obs. 190. & in capite mortuo ejusdem Hannemann. in *Decur. II. Miscell.* Curios. ann. I. obs. 135. Franc. Corvinus, Botanicus Roman, indifferens speciei herbis singulari studiò in singulis singularem reperit vermem, Kirch. L. XII. *Mund. subterr.* T. II. S. I. e. 9. p. m. 347. Conf. Sachs. *Gammamol. P. I. c. 13. §. 12.* Imò singula arbores adeò diversos habent Vermes, ut hujus arboris vermes ad alios translati supervivere nequeant. Bartholin. de morb. Bibl. p. m. 132. Ratio est: quia cuiq; alimentum ex propria subministratur materia. Theophr. Eres. de caus. plant. L. V. c. 14. p. m. 339. Annon fortè fungi mortem Galen. L. II. de alim. c. 69. & tam gravia excitant symptomata, Zacut. L. V. M. P. H. 23. Joh. Theod. Schenk. hist. gen. humor. c. 2. p. m. 36. propter periculosissimos vermiculos intus hospitantes? Simpliciter itaq; damnamus cum Sebiz. L. II. de alim. fac. c. 8. p. m. 416. & Kirch. de peste S. II. c. 2. p. m. 205. imò, si sumptuosissimè parati sunt, fimeo eos dabimus cum Excell. D. a Bernitz. in *Eph. Germ.* Curios. T. II. obs. 54. in Schol. p. m. 112. In moris esse vermes, cum experientia confirmat Cardan. in *Hipp. progn. t. 18.* Hinc ea in ventriculo corrupta veneni naturam induunt, Galen. L. de cib. c. 8. Nec rubi ab hoc fato sunt immunes S. Pauli Bot. quadrip. Cl. III. p. m. 457. Fragorum innocentiam seriò tuetur Nonnius L. I. de re cib. c. 30. cur verò à communi labe excipiantur, ego non video. Frumenta situm contrahentia maxima apportant damna, exemplò pestis Delphicæ an. 1557. Forest. L. VI. obs. 9. Proxima autem pestis causa putredo animata, seu minutissimi vermiculi, vel potius atomi verminosæ, quod invictis rationibus & multis exemplis probat Kircher. meus L. de peste. Inter nitentia culta infelix lolium & steriles dominantur avenæ; queritur Mantuanus Poeta I. Georg. v. 154. Quanta lolij noxa sit, declarant historiæ Galen. I. de alim. c. ult. & Wieri L. III. de praestig. Dam. c. 18. Sed & ista nequitia est à foetura Verminosa. Ideò inter frugum morbos refertur lolium à Plin. L. XXV III. c. 17. Fimus quod occulit vermes? & hi conspurcant fruges tantemq; nocere capiunt. Ideo Lemn. L. I. O. N. c. 78. rectè defendit Hesiodum stercorationem improbantem. Arborum fructibus blandas subesse vitæ insidias & latentem pestem, pleriq; ignorant, bene dicit Nonnius L. I. de re cib. c. 28. scilicet cum à variis arrodantur & conspurcentur vermibus ac insectis, eorumq; imbibant excrementa & semina, non est, quòd miremur, eos furtim & sine sensu occidere. Muscæ profectò, imprimis majusculæ, alimentis seu crudis, seu coctis, insidentes, fermentumq; verminosum malignum in cibos transportantes, vel ovis ubiq; suis, è quibus nascuntur vermes, alimenta conspurcantes, mihi maximè semper fuere suspectæ. Non semel enim ex iisdem, cibariis immerfis, assumtisq; uá τὰ πόσις ortam notavi. Audiamus igitur Optimum Senem D. D. Sim. Pauli Botan. quadrip. Cl. II. p. m. 80.

Lini

Linum & *cannabis* fascies in aquis maceratæ reliquam inficiunt aquam, quod lugubris *Penæ* historia apud *Schenck L. VII. obs. 8.* testatur. Et licet *linum* non usq; adeo tetrum spiret odorem, tamen ab ejusmodi corruptis aquis semina *malignarum febrium* quis sibi non spondebit? *D. Pauli in Botan. quadrip. Cl. III. p. m. 235.* In his verò uberrimus *vermium* proventus. *P. à Castro in opusc. de febr. puncticul.* In *Chili*, *Americæ meridionalis* provincia, arbor est, in cujus foliis *vermes* primò nascuntur, qui dum in terram concidunt, mutantur in *serpentes*. Ratio est: quòd arbor per radices ad se attrahat succum *semine serpentis* ferò fœtum. *Kirch. L. de Magnet. p. m. 623.* Plantas, fructus, radices, & semina in officinis prostantia, suos quoq; alere *vermes*, meritò suspicamur cum *Aug. Hauptmann. in epist. ad Kircher. Astriscum* meretur diligentissimi *Borelli C. III. § 4.* observatio. Vidit is semina *tamarisci* salasse, crebrisq; saltibus à mensa decidisse. Ejus miraculi causa erant *vermes* intus latitantes. Idem facere *filicis semen* asserit ibid. In *Kali* geniculis quoq; *serpentulos* invenit. I. c. Nec aquas destillatas quis excipiet, quæ eò citius in *vermes* animantur cùm sale suo sint orbatæ. Ideò sagacissimus *Langius*, Prof. *Lips.* eas vocat *cadavera*, in *Miscell. Med. cur. p. m. 93.* In vitium pampinis conspiciamus etiam *vermes*, quorum mentio fit in sacris. *Deut. XXVIII. 39.* Sunt in *Saccharo* *Act. Med. Hafn. Vol. I. obs. 54.* in aceto copiosissimi, *Pincer Lib. III. anigmat. c. 26.* *Baccius. L. I. de nat. vin. c. 23 & L. VI. de thermis c. 21.* *Bartholin. C. IV. h. 13.* *Vogt. Physical. Zeitvertreiber C. II. n. 41.* *Paterfon. in Eph. Cur. Germ. T. II. obs. 27. & T. I. obs. 13.* *serpentiformes* *Borell. obs. microsc. j.* aut *anguilliformes* *Eph. Curios. Germ. ann. I. p. 26.* Scribit tamen *Nardius in noct. genial. I. p. m. 75.* se microscopio in debilibus tantum vinis observasse aliquot. Et *Billich. anat. ferment. platon. c. 5. §. 49.* autumat: saltem ex aceti corruptela eos nasci. Sed *Carol. Piso concl. Phys. path. 62. p. m. 137.* aut nunquam, aut ægerrimè, corrumpi seu putrescere acetum contendit. *Kergerus de Ferment. S. I. c. 10. p. m. 97.* in aceto ab omni putredine aut corruptione salvo vidit *vermes*. Quocirca *Panarol. Pent. IV. obs. 36.* omnia aceta, etiam acerrima, (generosiora enim vina acerrima exhibent aceta, *Sachs. Ampelogr. Curios. S. VIII. c. 1. p. m. 528.*) verminosa esse affirmat, eorumq; acedinem ex majori *vermium* copia deducit, quòd verò cum *Castoreno* nostro *II. Dec. I. I. Miscell. Cur. ann. I. obs. 77.* negat *Th. Willis de ferment. c. 8. p. 50.* *Thomas Bartholin.* tamen, *Fil. PP. Hafn.* etiam in paucissimo aceto *vermes* notavit, *Act. Med. Hafniens. T. V. obs. 7.* In sale coloniensi *vermes* inventi, teste *D. Reiselio, Vid. Ephem. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 52.* in pipere *Vol. II. Act. Med. Hassniens. obs. 111.* In cerevisia, per unicam duntaxat noctem in vitro benè clauso & mundo à me servata, vidi nuper altero die ultra 70. *vermes* albos longosq;. Et quis non mirabitur mecum *Jaspide* cariosum *Celeberrimi D. Velschy*, Amici olim optimi, in *Miscell. in Jaspide.*

Cur, Germ. T. I, obs. 154. Hi vermiculi quo nomine speciali vocandi sint, quærerem ego cum (J. D. Majore, Amico maximo, c. 34. memor, Sachſian, p. m. 59.

in carne.

§. 3. Caro Luna madori exposita subito animatur in vermes, observante Kircherio L. de pest. p. m. 70. Causam vult dicere Plut. L. III, Symp. c. 10. & Macrob. L. VII. Saturnal. c. 16. At nisi oculus sit armatus, nullos omnino cernes, etsi totus fores oculus, ut Comicus jocatur Aulul. a. III. S. 6. v. 19. Caro leana putredini obnoxia juniori cani famelico nuper objecta est Vienna, & canis sequenti die αὐτῷ καὶ κάρῳ meros excrevit vermes. Eph. Cur. Germ. ann. II, obs. 5. Auf dem Berg Cybeles genandt / (ait Cl. Ditherr. in addit: pract. Thes. Besold. ad verb. Fasten p. m. 252. B.) bey Neapels ist ein Kloster / da auf eine Meil Wegs in der Nähe herum / man weder Fleisch / Eyer oder Milch: Speise essen kan / oder hinbringen / weilen von Stund an Würme und Maden drinn wachsen / es sey gleich gesotten / geräuchert

in lardo.

oder gesalzen. In veteri lardo vermes non solum oculis & villis horridos, sed & innumera alia animalcula alterius figuræ vidit Borell. obs. microsc. 14.

in piscibus.

Pisces nullis morbis aut vermibus esse obnoxios, credunt multi, quos inter etiam Nonnius L. III. de re cibarij, c. 8. respondet autem Arist. L. VIII. H. A. Sagittar. exerc. phys. XII. 8. 20. Franz. hist. anim. sacr. c. 1. p. m. 599. In muli piscis ventriculo vermiculi nascuntur semini vori, Jonston. Thaum. Nat. Cl. VIII. c. 24. a. 1. aliosq; pisces multos in ventriculo habere vermes narrat Arist. L. VI. H. A. c. 16. De vermibus in ostreis vid. Eph. Erudit. à Nisichio vers. T. II. p. m. 169. seqq. Cervis, ob molestam vermium roſionem circa cornuum radicem, eadem decidere, rectissime docet Zuvölſer. in Pharm. aug. reform. p. 805, licet id neget Schenck. Prof. Jenens. in epist. Sachſ. Gamma-rol. affix. p. m. 937. Imò omnes cervos suo in capite vivos alere vermes, (præter eos, quos Engerle vocant,) haud minores iis, quos putrida carnes gignere solent, numero circiter XX. testatur Arist. L. II. H. A. c. 15. Plin. L. XI. c. 37. Graba in Elograph. p. 34. Matthiol. in Diosc. L. II. c. 52. p. m. 290. Nierenberg. L. VI. H. N. c. 9. Et legi omnino meretur, quæ de capitis cervini ac vervecini vermibus notavit Cl. Fr. Redi in experiment. circa generat. insect. p. 305.

in ovib.

§. 4. In ovib. deprehenderunt vermes Fort. Licet. Aquapendens & Chilia.

in alveari-
bus.

archa apud Bartholin. C. VI. h. 87. In alvearibus interdum minutissimi con-

in lacte.

spiciuntur, apes qui necant, & mel conspurcant. Coler. Oecon. Germ. L.

in caseo.

XIII. c. 143. p. m. 565. Lac, inprimis acidum, vermibus est refertissimum.

Kirch. L. XII. Mund. Subt. S. I. c. 10. p. m. 352. Pulvis in caseo innascens prodigiosum refert animal. Borell. obs. microsc. 27. Quot sunt animalia vermes, eosq; venenatos, vorantia, quæ nobis cedunt in alimentum? an nobis noxia sint, necne, jam non disquiro. Vid. Sebitz. L. V. de alim. fac. probl. 56.

p. m. 1348.

p. m. 1348. Higmor. I. Anat. P. II. c. 3. p. m. 24. Moeb. Fund. Med. Physic. c. XI. p. m. 159. Sennert. L. VI. Prax. P. VIII. c. 1. Zacut. L. II. M. P. H. p. m. 792. Lang. I. epist. 69. Matthiol. in prax. L. VI. Dioscorid. Hoc saltem ajo : nos ita participes fieri *vermium*, aut *seminum* eorum, vel tamen *excrementorum*. Excrementis autem *fecundam* quoque inesse materiam *excrementa* & *principium vitale*, rectè tradit Arist. L. III. de gen. anim. c. 3. Exem- *fecunda* pla addunt Eruditi Lemnius L. II. O. N. c. 4. D. Sim. Paulli Botan. quadr. Cl. 2. p. m. 140. Kerger. de ferment. S. I. c. 6. p. m. 51. Margraf. hist. plantar. Brasiliens. L. III. c. 7. p. m. 140. Kircher. de peste S. III. c. 3. p. m. 308. D. Sorbait in Eph. Curios. T. II. obs. 103.

§. 5. Est avis Indorum *Tuputa*, narrante Nierenb. L. X. c. 14. quæ *avis Vermis* tota farcitur *vermibus*, hosq; pro carne habet, his singula membra im- *mosa* buta, præter hos & pellem nil carneum. Cutem non perforant densis exornatam pennis. Versatur in carectis & herbosis locis, proceras arbores non amat. *Phasiano* formâ similis est, sed minor. Conf. Fr. Fernandez. hist. avium nov. Hispan. Tract. 2. c. 221. De *vermibus* in viperis vid. Nobil. Redi de viper. tract. p. m. 29.

§. 6. Quid dicam de *vermivoris* istis apud Plin. L. XXVII. c. 24. *Vermivoris* & Ælian. L. XIV. de anim. c. 13. Sachs. Gammarol. L. II. S. I. c. 1. p. 550. *Musca* quàm fœdè cibos & nos conspurcent, non animadvertimus. Crabro in nobilem Neapolitanum *pestem* transfudit. Kirch. de peste S. II. c. 4. p. 247. Paterfonius in musca occisa LXXII. *vermes* membranæ in- *observatio* clusos numeravit aquâ limpidissimâ refertos. Certè ex *majorum* mu- scarum excrementis proveniunt *vermes* carnibus infesti. Quid ? quòd omnia animalia, quadrupedia, volatilia, aquea suos habere *vermes*, as- ferimus cum Kircherò in epist. ad August. Hauptmann. Conf. Joh. Theo- dor. Schenck. L. I. Exercit. anat. III. S. 2. c. 8. p. m. 233. Nec nix caret ver- *in nive* mibus. Vid. Ol. Magnus L. II. Hist. Sept. c. 8. Olear. L. I. Roset. Persic. *Vermes* c. 42. Plin. L. XI. c. 35. Bartholin. L. de nive c. 9. Vogt. disp. de nive p. m. 92. Franz. hist. anim. sacr. P. V. c. 5. p. m. 831. T. IV. Ephem. Cur. Germ. p. m. 80. seq. Sachs. Gammarol. p. m. 265. Inprimis fulmine icta paucos intra dies fiunt *verminosa*. Senec. L. II. quæst. nat. c. 31. Vide sis etiam, quæ de *vermibus* arborariis, fruticariis, leguminariis, frumentariis, herbariis, animalium & hominum, studiosè collegit Jonston. L. III. de insect. c. 2. Conf. Aldrov. L. VI. de insect. c. 2. p. m. 647. seqq.

CAPUT IV.

Παράδοξον de igne fatuo verminoso.

§. 1.

ignis fatuus

Plus ultra: *Fatuum ignem* scholæ dicunt pinguem, Sulphuream & nitrosam exhalationem, cujus partes per minima dispersæ, nocturni frigoris, tanquam contrarii, vi comprimuntur, & collectæ postea per ἀπὸ τοῦ αἵματος flammam concipiunt, *Sperling. L. V. Inst. Physic. c. 7. Fromond. L. II. Meteor. c. 2. a. 1. Keckermann. L. VI. Physic. c. 4. Magir. L. IV. Phys. c. 3. Jonston. Thaum. nat. Cl. 3. c. 3. Sagittar. Exerc. Phys. IX. lib. 6. Brendel. disp. V. Phys. §. 23. Combach. L. III. Phys. c. 2. & complures alii.* Quærenti, cur sequentem fugiat, & fugientem sequatur, respondent ex *Conimbr. Colleg. Comm. II. Met. c. 2.* quia, cum quis accedit, aerem propellit, & cum eo simul istum ignem. Si verò fugit, aerem secum trahit, & cum eo ignem. Cachinnum movet hæc opinio *Joh. Gottvaldo disp. de meteor. ign. §. 40.* sed cum ipse cum *Cicogna P. I. theat. Nat. VIII. §. Euphorm. Sat. I.* aliisque (quos *Hornius L. II. H. N. c. 2. p. 83.* recenset,) putet, ignem fatuum esse *Demonis ludibrium*, turpiter labitur, omnemq; effundit gratiam.

lapsus Gottwaldi.

ubi imprime errat?

§. 2. Circa paludes, macella, sepulcra, & loca suppliciiis destinata frequentius errat fax ista fatua. Novimus autem, & videmus tantum non quotidie, quot agmina *verminosa* interdiu ibi ludant. Hæcne noctu quiescere credis? Omnia creata *nativam* habent *lucem*, & *insecta* eadem radiant, quod *Illustis Bartholin. in splendido suo de Luce animal. L. II. c. 12.* clarissime probavit, *Add. §. Theod. Schenck. hist. gener. de humorib. c. 5. p. 72.* & *lampyrides* circa festum *S. Joh. Bapt. vespere maneq;* scintillantes abunde testantur. Hinc conjicit acutissimus *Langius*, almæ *Philyrææ* Decus eximium, in *animadv. MSS. ad Fabri Pathol. Spagyric. fatuum ignem* nil aliud esse, quam *innumeras minutissimorum Vermiculorum turmas*, *culicum generi* non adeo dissimilium, quorum lux à *diurna* quidem obfuscatur, *nocturnam* autem fit *illustis* flammamq; exhibet.

magis de hoc.

objecto.

§. 3. Dices: licet insit cunctis animatis *lux* quædam, non tamen in omnibus manifestatur, ita, ut *splendorem* emittat. Etiam oculis hominum *lux* inest, ipsi tamen noctu *splendorem* non emittunt. Sic est: sed quid exinde? *lucidi* hominis oculi *nocturnum* splendorem non emittunt. E. nec *vermes*, aut alia *insecta*, de quibus Nos, Imò sæpius luxerunt oculi *nocturni*, exemplò *Tiberij apud Plin. Lib. XI. c. 37.* Civis *Brigantinus* altis tenebris

desio.

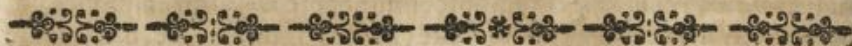
bris cuncta distinguebatacutissimè, *Conimbr. L. II. de anim. c. 99. quod de seipso fatetur Cæl. Rhodigin. Lib. XV. A. L. Vid. Th. Barthol. de luc. homin. c. 14. p. m. 81. seqq.* pluscula citantem exempla. Ecce ! *putrida ligna ! interdum non lucent, at noctu splendorem emittunt clarum ; unde hic ? non nisi à vermibus intus stabulantibus.* Insecta in Italia noctu per campos volitantia non tantum lucent, sed etiam ardent, quod suo damno expertus est *G. Endius Apol. pro circul. sangv. §. 35. p. m. 102.* In nova Hispania vermis reperitur magnitudine *scarabæum æquans*, qui nocturno tempore tantam de se spargit lucem, ut ardentis candela instar euntibus viam monstret. *P. Hispan. P. 5. c. 3.* De pluribus vermium speciebus splendido fulgore coruscantibus vid. *Ovied. L. XV. hist. Ind. c. 2. & Libav. diss. de ignium miracul. th. 20. habit. Coburg. 1614.*

§. 4. *P. du Tertre, Ord. Predicat. in hist. Antillar. à Gallis inhabitat. P. II. de muscis lucentibus*, quæ in illis terris habentur, asserit, quod fusci coloris sint & interdum, cum lumen suum abscondunt, pro muscis communibus habeantur. Nocte vero appropinquante (audin ?) tantum, ait, eas vibrare lumen, ut stellulas etiam per agros transcurstantes referant. Incolæ eas capiunt, quod luminis loco suis in ædibus uti queant. Addit Autor, Clericos adhibere eas, cum ex *Breviario* suo orant, eosq; tam facile unâ lucente muscâ officio fungi posse, quam unâ accensâ candelâ. Quod verò capi possint hæ muscæ, nullâ re amplius opus esse, quam ut sub vespertinum tempus candelam vel titionem lucentem ad fenestram apponant. Captas, dicit etiam, non nisi XV. dies, aut tres summum septimanas vivere, lumenq; ipsarum debite reddi, cum morbo afficiuntur, omnino verò extingui, si moriantur. *Vid. T. III. Ephem. Erud. à Nitsch. vers. p. m. 101. seqq. Add. Libav. L. I. de orig. rer. Grimmij, Med. olim. in Ind. Orient. obs. 172. in Dec. II. ann. I. Miscell. Cur. Germ. Nierenberg. L. XII. H. N. c. 3. & Bartholin. l. c. c. 12.*

§. 5. Verosimile itaq; & istos vermiculos, de quibus nobis sermo est, noctu lucere, dumq; ob motus sui instabilitatem, & inordinatum acris flatum, modò ad dextram modò ad lævam vergunt, modò antecedunt, modò sequuntur, modò altiùs, modò depresso volitant, glaucomâ obijcitur ignorantibus. Scribit ex *Roberto Flud. Casp. Schottus Phys. Curios. L. XI. c. 9. p. m. 1208.* illum aliquando ignem fatuum noctu in- & assecutum, ac reperisse materiam non igneam, sed viscosam & lubricam, compactam, in modum spermatis ranarum, distinguentibus nigris & exiguis maculis subalbidam, quæ vice speculi redderet stellarum lumen.

§. 6. Quod heroinam illam apud *Scalig. exerc. 174. (Conf. Libavij diss. de ignium miraculis th. 10. seqq.)* cum in mediis tenebris capillus pectoretur, ignem vomere visam, ut pluribus accidit, spectat, ait *Lang. in MS. Animadv. ad Pathol. Fabri*, reverà nihil aliud fuere, quam asari spiritum & sulphure

no vitali manifesto gaudentes, qui capillis fermè insensibiliter accrescunt & adhuc
rescunt. Decedentes enim non secus ac cicindela micant & scintillant.
Interroganti, cur loto & postmodum peccinato capite magnis confertim hu-
jusmodi scintilla decedant, & secus fiat in illoto, respondet, quòd, dum lo-
tus capillus à viscida & unctuosà immunditie liberatur, acori, seu bestiolæ illæ,
tam firmiter, quia glutine illo desituntur, adhærescere lotis crinibus nequeant, un-
de his peccinatis promptius delabuntur. Contrà si illorum caput, crinis etiam mul-
tà visciditate & glutinosà impuritate imbutus, cui tenacius inhaerent, & dentibus
peccinis tam facile non cedunt. Cadit itaq; opinio Libaviana. disp. cit. th. 17.
Scrutamini Naturam, quotquot æquo & vero sincerè favetis! Ego verò
ulteriori Curiosorum disquisitioni ut omnia, sic hoc quoq; ἀπερὶστον, lu-
benter expono. Nihil mihi abscondo, nihil transeo: quare enim quicquid ex er-
roribus meis timeam, cum possim dicere: Vide, ne istud amplius facias, nunc tibi
ignosco. Senec. L. I. II. de Ira c. 36.

CAPUT. V.

De objectionibus cum responsis.

§. I.

1. objectio.

Sed quis cernit istos vermiculos, de quibus tu supra? profani sunt, qui nihil
aliud verum putant, quàm quòd pugnò tenere queant. Plat. in Theod. p. 120.

Respo.

Quæ oculorum aspectum effugiunt, ea mentis acie (& armatò oculò) com-
prehenduntur. Hipp. L. de Arte. Quis cernit atomos? E. non dantur? Quis
videt cavitatem in pilis? est tamen docente Bartholino L. III. Anat. reform.
c. 1. p. m. 307. & L. III. de luc. animal. c. 2. p. 250. Panarol. Pent. IV. obs. 34.
Casalpin. L. V. quæst. peripat. 3. Lindan. Med. Phys. p. m. 852. Poros in septo
cordis rarò cernes, sunt tamen teste Sachsio in Ocean. Macro Microcosm. §. 60.
Bartholin. L. II. Anat. ref. c. 7. p. m. 267. & C. II. hist. 67. Helmont. in Blas.
human. §. 21. Bordbeck. C. IV. obs. 20. Knobloch. Inst. anat. disp. IX. c. 3. §. 11.
Galen. L. VI. U. P. c. 17. licet id negent Viri pariter docti & celebres Slegel.
de sanguin. motu c. 7. Highmor. L. II. Anat. P. 2. c. 4. J. D. Horst. Manud.
ad Medicin. P. I. c. 1. §. 2. p. m. 41. Meaur. Hofmann. in disp. singul. de h. m.
Walaus epist. 1. ad Th. Bartholin. Quis vidit occulta semina, è quibus vege-
tabilia emerferunt in homine & brutis? Vid. Bartholin. C. II. hist. 20. T. I. Act.
Med. Hafniens. obs. 3. Ephem. Erudit. à Nitsch. edit. T. IV. p. 126. seqq. Miscell.
Cur. Germ. ann. II. obs. 53. Bonet. L. I. II. Med. Sept. S. XII. c. 14. Borell. C. I.
obs. 10. Sachs. Ampelogr. L. I. c. 7. p. 62. & in append. ej. p. m. 17. Gammarolog.
p. m. 187. seqq. Nyjerenberg. L. I. Hist. nat. c. 10. Est monstrum quoddam ma-
rimum,

historia cu-
riosa.

rinum, Laplandiæ, Finmarchiæ (& Norvvagiæ) incolis sub elevatione poli 71. gr. 30. *Seefrabbe* dictum, quod in vicinia castelli *Wardhus* se conspiciendum dare solet mari à ventorum impetu planè tranquillò. Formâ refert *cancrum Heracleoticum*, vel *Majam*, ut *Gesner. in hist. anim.* hoc cancri genus depinxit. At magnitudo ejus planè monstrosa, & suò ambitu tantum comprehendit spatium, ut *surma militum* in ipsius dorso plano possit exerceri. Quando mare in malaciam se componit, à ventis est tranquillum, & sol tempore æstivali radiis suis ablanditur, solet hoc monstrum paulatim & motu ferè insensibili ex aquis altius atq; altius emergere, & dorsum suum calori solis exponere. In qua statione manet immotum, donec Sol altiores cœli partes deferat, & Horizonti fiat propior, calorq; ipsius remissior. Tunc, ut motu lento & vix sensibiliè profundo maris emerit, sese demittit, & sub undis occultat. Videntibus videtur esse scopulus musco oblitus, quamdiu in planitie maris excubat. At si quis scaphis propius accesserit, brachia expandit, & hamis uncisq; suis, quodcunq; apprehendit, ad se pertrahit. Incolæ putant, quòd homines tali modo captos devoret. Quando autem mare à ventis turbatur, latet in profundo nemini nocivum, uti *Hafnia Danorum* in ædibus *Amplissimi Viri Matthiæ Hæfens* / *S. R. Maj. in Collegio bellico Camerarii expeditissimi, Hospitis mei honoratissimi*, quondam antiquâ fide retulit *Cl. D. Ambros. Rhodius Med. & Mathemat. Reg. Christiania in Norvvagia, Amicus sincerissimus. Conf. Eph. Cur. Germ. ann. VII, obs. 51.* Addidit alius in *Borea Amicus*, in dorso istius belluæ arbores satis proceras aliquando progerminare. Verè sic est, ut *Eccles. XLIII. 26.* ait. Unde autem arbores in dorso? ex suo semine. Vid. *Kircher. L. III. Magnet. P. V. c. 3. p. m. 631. seqq.* Cumq; arbores istæ *circulatio* ad debitam creverint magnitudinem, imò *floruerint*, necesse est, ut suam *in plantis.* quoq; habuerint *circulationem*, non secus ac animalia, qua de eruditè disserit *Hesperus noster*, Amicus venerandus, in *dissert. botan. de plant. Gottorpiens. ann. 1655.* Vid. etiam mirabilem *barbarorum* insertionem apud *Curt. L. VI. c. 5. L. IX. c. 1.* Conf. *Gorop in Indo Scyth. p. 485. Carol. Clus. L. II. exos. Münster. L. I V. Cosmogr. c. 2. Mandelsloh. epist. ad Olear. script. & an. 1645. edit. & Curt. Varior. p. 621.* & miraberis *circulum* in *plantis* paucis adhuc notum,

§. 2. Proh! quàm suaviter somnias, quàm bellè nugaris! Pausa, amici, 22. *objectis.* cc. Omnia, quæ nunc *vetustissima* creduntur, nova fuère: hoc quoque inveterascet, & quod hodie *exemplis* tuemur, inter *exempla* erit. *Tacit. L. XI. Annal. 24.* Absurdum planè videtur *embryonem*, *Th. Bartholin. C. VI. h. 100. Bysio. mulam*, *Nierenb. L. VI. H. N. c. 2. ac vitulam Sachs. de mir. lap. nat. p. m. 57.* in utero fuisse *pregnantem*, totam civitatem cum incolis subito in *saxa* fuisse *mutatam*, *Bartholin. C. II. hist. 100.* hominem sine lingua locutum Idem C. II,

C. III. hist. 22. Ann. III. Miscell. Cur. Germ. p. m. 560. feminam peperisse glirrem, Barthol. C. I. h. 10. gallinam, Lyser. obs. 6. ad Th. Bartholin. miss. & piscem fuisse viviparum, Nierenb. de mirac. nat. in Europ. L. VI. c. 41. alium quatuor, S. Pauli de febr. mal. §. 58. alium sex dies sine omni pulsu vixisse, Bartholin. C. IV. b. 42. Omnia hæc & sexcenta alia ἀνίκα videntur καὶ μαγικά, sunt tamen vera & subtili speculatione digna. Fuit seculum, quo de Antipodibus doctrinam non solum subsannabat plebs imperita, sed etiam docti & sublimes Viri fabellæ loco eam habebant, adeo quidem, ut Vigilius, Episcopus Inuvienfis, (quem Aventin. L. III. Annal. Bojor. divinarum humanarumq; rerum perquam peritum, in Mathematicis etiam disciplinis ac profana Philosophia magis, quam tunc Christiani mores ferebant, eruditum nominat,) à sacerdotio depelleretur, quod Antipodas pro concione asseruisset. Dari tamen eos, notum est, nec prisca nescivere.

Epis. ob
Antipodas
depositus.

III. objectio.
Ergo,

§. 3. Esto! dicat alius, largiar hæc. At num vermiculi tui post tot coctiones & alterationes resurgunt? Maximè, si ex lumbricorum terrestrium pulvere verminantibus puerulis propinato alii nascuntur lumbrici, ut catè suspicatur Sennert. L. III. Prax. P. 2. S. I. c. 5. p. m. 213. Henr. ab Heer in obs. oppido rar. n. IX. p. m. 137. Sperling. de O. F. p. m. 33. & Dryander noster, Amicus maximus, Manud. ad mat. med. p. m. 155. Nosq; hujus rei flebilem nuper vidimus tragediam. Et si ex pulveris ac propinatis salamandris & bufonibus alii generantur, Borell. C. III. obs. 57. quidni vermes in corpore humano, tot coctionibus elusis, resuscitentur? suspectus ideo mihi semper fuit pulvis bufonum in hydropæ, utut eum commendent Petrus Nosol. diff. harm. 35. p. 235. Wier. L. III. de præstig. c. 35. Solenand. S. V. Conf. med. n. 15. Donat. L. VII. c. 7. Fr. Hofmann. L. I. M. M. c. 19. River. L. VI. prax. c. 6. G. Horst. S. 2. ep. med. p. m. 355. de quo in Phrynographia nostra Curiosa, c. 6. Siw, latius. Formas enim à suis corporibus nunquam avelli Kergerus L. de ferment. S. I. prolixè probavit.

pulvis bufon.
in hydrop.
suspectus.

plantarum
resurrectio.

§. 4. Certè plantas è semine suo, in cinere latente, resurgere, multatè stantur exempla apud Kirch. L. XII. Mund. subterr. S. 4. p. 414. Kerger. L. I. S. I. c. 6. p. 50. seqq. D. Major. dissert. de cancr. & serpent. petref. p. m. 32. Sachs Ampelogr. p. m. 636. & in append. p. m. 67. Borell. C. II. obs. 21. & C. III. obs. 71. Vogt. Curios. Phys. c. 2. Borrich. L. de Hermet. Egypt. & Chem. sapient. p. m. 361. seqq. in Act. Med. Hafn. T. I. p. m. 78. seqq. utut Celeberimus Rolsin. c. L. VI. Chym. c. 3. & Conring. L. de Herm. Med. II. c. 7. inter non entia Chymica repellant, & pro commento vel magica re habeant. Audi tu doctissimum Higmorum admirandæ hujus resurrectionis modum acutè docentem L. I. anat. P. 4. c. 5. p. m. 105. Ipsa quidem planta non refurgit, sed idolum ejus

seu imago explicata, ne quis habeat,
quod rodât,

CAP. VI.

CAPUT VI.

De vermibus ubiq; in Microcosmo.

§. I.

Nunc pusillum perambulabimus orbem in quovis angulo hostes in-
quilinos digitò tibi monstraturi. Ecce in capite & cerebro apud Hol-
ler. L. I. de morb. intern. c. 1. Jonbert. c. 9. de affect. capit. Forest. L. IX. obs. 2.
in schol. Avicenn. Fen. tr. 2. c. 3. & L. III. canon. Mont. c. 19. r. 4. anasc. morb. ^{Germes ubi-}
Montan. Consil. 39. Paraum L. IX. c. 22. Hildan. C. I. obs. 16. Baricell. in horti. ^{que in bo-}
genial. p. m. 135. Conradin. de febb. malign. c. 11. Bonett. L. I. Med. Septentr. ^{mine.}
Sect. VII. cap. XI. p. m. 74. A. Sachs. Gammarol. p. m. 275. Duret. in Holler. L. I. ^{in capite &}
c. 54. Bartholin. C. VI. b. 3. Ephem. Germ. Curios. ann. II. obs. 147. & ann. III. ^{cerebro.}
obs. 266. Th. à Veiga ad c. 5. L. 4. de loc. aff. Galen. Mercurial. L. IV. de Morb.
mul. c. 12. Ganner. obs. apud Meibom. in disp. de cephalalg. Helmst. habit. an. 1673.
& complures alios.

§. 2. In pilis quotidie cernimus. Vidit Borell. C. I. obs. 23. pilos verè a ^{in pilis.}
nimatos. In oculis Lusitan. C. VII. curat. 63. Σκωλνκισία ὄρα, ut Dioscorid. ait ^{in oculis.}
L. III. exhibent. Galen. L. VII. de Med. simpl. fac. Valesc. de Taranta L. IV. ^{in auribus.}
c. 30. Gruling. C. I. obs. 79. Montan. Consil. 40. Ephem. Cur. Germ. T. IV. obs. 5.
Velschius C. III. Miscell. med. obs. 73. Ruland. C. X. curat. 82. Bonett. L. I. Med.
Septentr. Sect. XXII. cap. 67. & S. XXIII. c. 5. Forest. L. XII. obs. 8. Bened. Syl-
vatic. C. II. consil. 19. Aët. L. VI. c. 86. Henr. à Moinichen obs. 16. Panarol. Pent.
IV. obs. 27. Salmut. C. II. obs. 39. Bartholin. C. III. b. 96. Miscell. Curios. Germ.
T. II. obs. 24. in naribus offendit eos Bartholin. C. I. b. 64. Borell. C. III. obs. ^{in naribus.}
45. in schol. & obs. microscop. 31. Holler. ad L. I. c. 54. de morb. int. Hildesheim spi-
cileg. 1. de cerebr. & capit. morb. int. p. m. 45. Bonett. Lib. cit. Sect. XXIII. c. 4.
Trincavell. L. IX. c. 11. Eph. Cur. Germ. ann. IV. p. 35. Horst. L. I. obs. p. 139.
Hornung. cist. med. ep. 112. & 214. Th. à Veiga Comm. ad L. I. c. 5. de loc. aff.
Forest. L. I. obs. 26. & 28. in schol. Beniven. obs. 100. Fernel. L. V. Pathol. c. 7.
Tulp. L. IV. obs. 11. & L. I. obs. 26. Alfar. Crucius de quasitis per epist. C. III. p. m.
188. seqq. Conf. Bonett. L. I. Med. Septentrion. S. VII. c. XI. In dentibus Alex. ^{in dentibus.}
Bened. L. VI. de curat. morb. c. 13. Dodon. ad c. 100. de abdit. Beniv. Crato L. V.
conf. 8. Curiosus Pechlin. apud Bonett. Lib. II. Med. Septentr. S. IV. c. 16.
(qui, recitatâ flebili historiâ, vivum horum vermium schema exhibet.)
Th. à Veiga Comm. ad L. I. cap. 5. de loc. aff. & Salmut. C. III. obs. 32. in lingua in lingua.
Mont. T. IV. anaf. morb. c. 19. Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 100. Smet. L. X.
Miscell. p. m. 582. Sichenck. L. I. obs. 387. in aspera arteria Athasarav. c. de tussi. in aspera
in man. arteria.

in mammi. in mammi Ronsaus epist. miscell. 10. Rondelet. Hist. aquat. c. de cancr.
in corde. fluviatil. in corde Baricell. hort. genial. p. 322. M. Aur. Severin. L. IV. de
rar. abscess. p. m. 281. J. D. Horst. Manud. ad Medicin. P. I. c. 1. S. 2. §. 3.
p. m. 43. Bonett. L. II. Med. Sept. S. XIX. c. 15. Hartmann. prax. chym.
p. m. 154. Scholiast. ad Holler. de morb. int. L. I. c. 29. Zacut. L. I. Admir.
in pericardio. pract. obs. 130. In pericardio Spherer. in observ. Schenck. L. II. obs. 194.
P. à Castro in prax. MS. citante Sachsio in ocean. Macro-Microcosm. §. 39.
in pulmonibus. In pulmonibus Aloys. Mundella dial. 6. Beniven. de abdit. c. 77. Fernel. de
part. morb. & sympt. c. 10. p. m. 568. Avenzoar. Lib. I. tr. xi. c. 3. Th. à
in hepate. Veiga Comm. cit. Joach. Camerar. in obs. ad Schenck. §. 3. In hepate Wier.
L. IV. de praestig. Dam. c. 16. Bartolin. L. I. Anat. ref. c. 14. Schenk. L. III.
obs. 33. Sect. 2. Hildan. C. I. obs. 10. Borell. C. III. obs. 33. Ephem. Erudit.
à Nitschio vers. T. IV. p. m. 85. seqq. Crato L. VI. ep. 34. Jonston. Thau-
mat. nat. Cl. VIII. c. 24. a. 1. Stoltz. apud Greg. Horst. ep. med. S. XV III.
in Vesicula p. m. 501. Eph. Cur. Germ. T. I. obs. 50. In vesicula fellea Hildan. C. I.
fellea. obs. chir. 60. Mercurial. L. I. V. de morb. mul. Ephem. Erudit. à Nitschio
in renibus. vers. T. IV. p. m. 85. In renibus Fernel. de part. morb. & sympt. L. V. c. 10.
p. 568. Bartholin. L. I. Anat. reform. c. 17. p. m. 116. Gerh. Blasius P. VI.
obs. med. 12. Vid. Vidius Lib. X. c. 14. de curat. membror. Fontech. Med.
in Vesica. Christ. specul. p. 417. Tulp. L. II. obs. 49. Eph. Cur. Germ. an. III. obs. 261.
De vermibus in vesica natis. lege Gùldenkee L. III. cas. 38. Joh. de Mur-
alto in Dec. II. anni 1. Miscell. Curios. obs. 104. & per meatum urinarium
exclusis Decur. Miscell. Cur. allegat obs. 77. Bonnet. L. III. Medic. Septentr.
S. XXI. c. 31. 32. Olig. Jacob. PP. Hafniæ T. V. Act. Med. Hafn. obs. 105.
in Ventriculo. J. Matth. Heß Cas. 3. observ. Med. p. 130. Salmut. C. I. obs. 49. in Ventr-
culo Schenck. L. III. obs. 205. Sect. I. Scholiast. Forest. L. XXI. obs. 26. Bar-
tolin. C. IV. h. 77. Eph. Cur. Germ. ann. IV. obs. 38. & 80. Solenander.
Cons. Med. S. V. p. m. 490. Putat quidem Geilfusius L. II. inst. med. c. 6.
cum Forest. L. XV III. obs. 19. in schol. vermes in ventriculo non reperiri,
nisi istuc irrepsent, sed respondet Sennert. L. II. Inst. med. P. II. c. 9.
in intestinis p. m. 256. & Donat. L. IV. H. M. c. 26. in intestinis Schenck. L. III. obs.
79. 194. S. I. Quoties perforarunt ista cum ventriculo? Eginet. L. IV.
c. 57. Avicenn. L. III. fen. 16. tr. 5. c. 1. Parac. L. XIX. c. 3. Bonet. L. III.
Med. Sept. S. II. c. 7. Eph. Curios. Germ. T. I. obs. 145. seqq. & in append.
in umbilico. ej. Tom. p. m. 35. Hipp. VII. epid. t. 105. in umbilico Höthstetter L. V. P. II.
Decad. 6. Zacut. Lusit. pr. adm. L. II. obs. 33. Plater. L. III. obs. p. m. 831.
Borell. C. I. obs. 40. Sennert. L. III. Prax. P. 4. c. 4. Frid. Hofmann. L. I.
M. M. c. 19. p. m. 326. Forest. L. II. obs. 35. in schol. & L. XXI. obs. 26. & L.
VII. obs. 75. Omnibon. L. IV. c. 13. Trincavell. L. IX. c. 11. Schenck.
in utero. L. IV. obs. 261. In utero Autor de morb. mulier. L. II. Harmon. Gynac.
c. 25.

c. 25. Schenck. L. IV. obs. 312. Bartholin. C. I. h. 89. Eph. Cur. Germ. obs. 75. ann. VIII. Panarol. Pent. IV. obs. 12. narrat, foeminam quandam quolibet mense sine ullo labore quàm plurimos *vermes mensium* locò excrevisse. In *vasis spermaticis* Mercurial. L. IV. de morb. mul. c. 1. in *testibus* in *vasis* Plut. L. V. III. *symp. qu. 9. in inguine* Schenck. L. V. obs. 59. Fallop. de tu- spermaticis. morib. p. n. c. 4. Plater. L. III. obs. p. m. 831. Tulp. L. III. obs. 12. in ano, in *testibus*. Bertrut. Tr. 5. S. III. c. 3. Joh. à Jessen in obs. in *malleolis* & *pedibus* Lang, in *inguine*. L. II. ep. 42. Plut. L. I. X. *Symp. qu. 9. Borell. C. I. obs. 28. Remig. L. III. in malleolis* Damon, c. 1. & *pedibus*.

§. 3. Est in *Brasilia*, peculiare *vermium* genus semicubitum oblongorum, qui in *plantis* pedum, in modum globuli filii duplicati, conglomerati jacent & mordicant, quosq; singulari artificio, sc. exigua *trochleâ*, extrahere norunt incolæ. Si vero *disruptus* seu *laceratus* aliquis extrahitur, mortem infert certissimam, ut bonâ fide mihi retulit Vir *ἀγρόνομος* & *αὐλογράφος* Dn. Petr. Eugén / Senator & Capitaneus Christiani-Hafnia Danorum, Amicus Colendus. Conf. Miscell. Cur. Germ. ann. IV. obs. 174. (ubi tamen aliter notavit Lachmund.) & in primis Guilielm. Pison. L. III. de Med. Brasil. c. 22. Valde etiam memorabile, quod J. Albert. à Mandelsloh in *epist. ad Olearium* script. & Slesvici ap. 1645. edit. de civitate Indiae, Kamron dicta, p. m. 4. c. f. his verbis refert: Auch ist das Wasser sehr ungeschmacke / und ungesund / machet vielen Leuten Haare Würme / ekliche Ehlen lang / zwischen Fell und Fleisch wachsen / und stirbt auf den Holländ- und Englischen Schiffen daselbst das meiste Volk.

§. 4. In *dorso* & *spina dorsi* *vermes* tibi sistent Sennert. L. II. Prax. P. 2. in *dorso* & c. 24. & L. II. *inst. med. P. 2. c. 9. p. m. 256. Fr. Joël L. X. Prax. S. III. art. spina dorsi. XI. p. m. 559. Forest. L. VII. obs. 15. in schol. Borell. C. I. obs. 80. Sebiz. T. II. Specul. Med. pr. P. VI. c. 34. p. m. 1339. seqq. Ephem. Curios. Germ. T. II. obs. Dudithius in *epist. ad Wencesl. Raphan. Nec est, quod Cl. Mæbius L. II. Inst. Med. P. 2. c. 14. p. m. 138. cum J. Theod. Schenckio exercit. anat. L. I. S. 2. c. 3. p. m. 213. & Frid. Hofmanno L. I. M. M. c. 19. p. m. 344. existimet, non esse vermes; sed recrementa viscosa, & in cutis poris condensata. In partibus musculosis vidit eos Scholtz. *epist. 27. & Sennert. Lib. II. Inst. med. P. 2. c. 9. c. f. in sanguine Kircher, Art. M. luc. & umbr. L. X. P. 2. c. 8. §. 15. pragm. 2. p. m. 832. Plin. L. XXVI. c. 13. Rhod. C. III. obs. 61. seqq. Sachs, in ocean. Macr. Micr. §. 139. Schenck. L. III. obs. 15. Lang. *disp. de morbillis* §. 57. Rod. à Castro de febr. *puncticul. S. I. §. 15. Ephem. Curios. Germ. T. I. obs. 50. in schol. & T. II. obs. 154. Experientissimus D. D. Sim. Paulli L. de febb. malign. & in Botanic. quadrip. C. I. II. p. m. 342. cum Cl. Schockio L. de ferment. c. 25. p. m. 450. impugnat quidam Kircherianam de sanguine malignè febricitantium ordinari-****

rie *verminoso* experientiam L. de peste P. II. p. 240. At ideone atrô carbone notandus, quinq; hispida, fetosa, hirsuta &c. salis volatilis figuras etiam animatas statuerit? Ita, *Pauli*, sunt corpuscula maximè salina, quæ *judas* dicimus modò cum *Paulini* animata ea dixeris. Vid. infra cap. IX. §. 6. Borell. C. III. obs. 4. insecta baleniformia in sanguine humano, tanquam in rubro Oceano, natantia vidit, siphonibus retrò capita instructa, quibus eructabant sanguinem, Renodæus L. III. pharm. c. 33. sectâ brachii venâ, vermem palmi longitudine erupisse cum sanguine refert. In urina observavit vermes Solenander S. 5. Conf. Med. p. 488. Rhod. C. III. obs. 35. Eph. Cur. Germ. ann. IV. obs. 156. Pacheq. apud River. obs. 40. commun. Bartholin. L. 1. anat. Ref. p. m. 131. & C. I. h. 89, Bonnet. L. II. Med. Septentr. S. XIX. c. 15. & S. XXI. c. 1. Cardan. ad 4. aph. 76. Mont. L. IV. c. 19. Paræus L. XIX. c. 3. Tulp. L. II. obs. 50. seq. Mæb. Fund. Med. Physiol. c. XVII. p. m. 442. Plater. L. III. obs. p. m. 844. Cur. Germ. Miscell. T. I. obs. 50, in schol. Henr. ab Heer in Spadacren. c. 8. Salmuth. C. 1. obs. 49. Et annon Myssenbruchius semen humanum animalculis multorum generum repletum vidit, idque verissimum esse Volterius postea dixit Th. Bartholin. F. PP. Hafn. Vid. T. V. Act. Med. Hassniens. obs. 7.

§. 5. En! amice Lector hos ego saltem, aliud qs. agens, observavi quot latent occulti? Quantum enim est quod nescimus! Salsè interdum jocamur: *Der Kerl hat einen Wurm / er wurmt*: Profecto serio dico, & candidè dico: omnes omnino homines vermes nutrire in suis corporibus. Οὐδὲν γὰρ habeo Virum omni elogio majorem Kircher. de pest. S. II. c. 4. p. 240. licet non singuli similes sint *opilioni* isti *verminoso*, quo de Nestor meus I. I. Vol. III. act. Med. Hafn. obs. 11. vel cubicularii istius vermibus l. d. obs. 56. Laudo sagacitatem mulierum in Gallia, rectè sibi persuadentium, omnes pueros laborare vermibus, notante Riverio in obs. commun. à Pacheq. 57. p. m. 308. Causam ingeniosè reddidit Magnus Kircher. Mund. subterr. L. XII. sect. 2. c. 1. p. 357. quod frequenter lacte vescantur. Hoc autem vermibus omnino scatet, qui ex seminio, vel alimento, à vaccis & nutricibus assumto, orti, unà cum chylo in ubera earum derivantur.

§. 6. Hisce & similibus exemplis motus Aug. Hauptmann. fertile ingenium, in epist. preliminar. tr. de viv. mort. imag. edend. ad P. 7. Fabrum ann. 1650. in 8vo edit. & in epist. ad Athanas. Kircher. eod. anno excus. in tr. de therm. Wolckenstein. & in peculiari libello (quem tamen nunquam vidi,) intrepidè asserit; mortem naturalem nihil aliud esse quàm substantiam *verminosam* seu vermiculum insensissimum, qui (è suo seminio) in subtilissimo excrementi genere minutum corpus assumit, & tenacissi-

naſſimæ vitæ eſt, quia ex conſtantiffimi principii excremento, ſalinò putâ, eandem capit. Hanc controverſiam hîc quidem non facio meam, magis tamen mihi arridet, quàm *Ariſt.* ſomnium *L. II. de gener. anim. c. 1.* & *Galenî* delirium *L. XIV. U. P. c. 11.* peccati ſtipendium mors, *Rom. V. 12.* quid autem iſtud propriè ſit, quod omnibus & ſingulis τὸς παμφάνους ὁδόντας inſigit, (ut *Agaperus Diacon.* apud *Juſtinian. Imp.* loquitur,) eſt quæſtio ſublimiori ingenio digna, Viden', ubi latent vermes, eorumvè ſemina & excrementa, quæ ut declinemus, parùm cati ſumus.

CAPUT VII.

De vermibus, justissimi Dei flagellis.

§. I.

M Iraberis mecum iuxta Dei iudicia & gravissima supplicia plerunq; *Herodes* per vermes exercita. *Herodes Ascalonita* γενόμενος σκαλκωθεὶς ἐξέφυ- *σκαλκω-*
χεν. Αἰ. ΧΙΙ. 23. Add. Joseph. L. XIX. A. J. c. 2. & de B. J. c. 4. Νι-
cephor. L. II. H. E. c. 13. Cluver. Hist. univ. p. m. 234. Bartholin. de morb. bibl.
c. 23. quod etiam de Juliano, Juliani Apostatae avunculo, Socrates L. V. c. 7. & alii,
de Antonio Meligale Arnold. Ferron. in Francisco I. sub init. L. VI. de Antiocho
Epiphane Syro II. Maccab. I X. 9. de Maximino Euseb. L. I I X. H. E. c. 28. de
Hunnerico, Vandalorum Rege, Mich. Sachs. Chron. P. II. p. m. 18. de Illu-
strissimo quodam Donat. L. I. M. H. c. 5, de nobili Walter Temp. histor. n. 267.
& de aliis Petrarcha Lib. II, de remed. utriusq; fort. ac Ursin. acerr. philol. L. II I.
§. 24. recensent.

§. 2. Justissimus Zebaoth *Judæ & Israeli* excidium denunciaturus inquit *Hos. VI. 12.* ero Ephraimo quasi *tinea*, & domui *Judæ* quasi *putredo*. Rebelles *Judæos* puniit *mannâ verminosâ*. *Exod. XVI. 20.* Novimus, quosdam ex Naturæ principiis demonstrare voluisse, quâ *βρωμα* istud *αευμαλινδν* I. *mannâ verminosa*. *Cor. X. 3.* verminari potuerit, sed hoc est candens ferrum non forcipe, verum digitis contrahere. *S. Chrysost. hom. 5. in I. Cor.* Unam eandemq; fuisse *Mannam* Israelitarum & nostram officinalem, *Valles, Phil. sacr. c. 57. p. m. 361. seqq. & Lemn. herb. bibl. explic. c. 3.* defendunt. At, licet magnam permittamus similitudinem, major tamen occurrit dissimilitudo; utramque pulchrè delineant *Sebiz. L. II. de alim. fac. p. m. 297. seqq. Deusing, diss. de Manna §. 78. seqq. Sennert. L. IV. Phys. 8. Kekermann. L. VI. Phys. c. 10. Martin. in Lex. philol. & Zeiler. C. V. epist. 358. C. IV. qu. 30. p. 151.* Murmurantes *Israelitis* *dracunculis* excruciauit *Vindex* scelerum. Eos ad eò malignos diuina Licet, *L. III. de spont. vivent. ortu c. XI.* ut eorundem membra crudeli-

planta Jo-
ma Vermis.
nosa.

ter eroserint, erosa inflammant, inflammata dolore vexant, ab effectu deniq;
morbo lo igne denominationem traxerint. Quam opinionem cum Ex-
cell. Bartholino L. de morb. bibl. c. 6. p. m. 31. lubens amplector. plantam
Jona, seu cucurbita fuerit, vel hedera, aut ricinum, abruptit vermis, si Theo-
phylasto credimus, cruce.

podagra
Vermisosa.

Es aures,

S. 3. Juditha, admirabilis Heroïna, gentibus cledem expositura ait
c. XVI. 21. Deum corpora eorum afflictorum igne & vermis. Idem po-
pulo suo animum additurus, ne pertimescat inimicos suos, spondet:
tineas eos esse exesuras uti pannum Es. L. I. 8. Eccles. VII. 19. Seneca dolores
podagricos nervosè explicaturus ait L. de vit. beat. c. 17. remedia podagræ
meæ compono, contentus, si rariùs accedit, & minùs verminatur. Mar-
tial. L. XIV. ep. 23. molestissimam aurium pruriginem eadem voce expri-
mit sic enim:

Si tibi morosâ prurigne verminat auris,
arma damus tantis apta libidinibus.

Es sumina.
Jesus Ver-
mis.

error Schind-
leri.

cruciatu
inferni Ver-
minosi.

Et scæminæ, dicente Heinsio, Exercit. sacr. p. m. 291. dicuntur verminari,
cùm imminentes partûs dolores sentiunt. JESUS scævissimos suos crucia-
tus publicè declarans queritur Pl. XXI. 7. se esse vermem. Scio quid de
hoc verme disputent Critici, quòd scilicet non fuerit lumbricus, sed Theo-
laath, Scharlack, Wurm / vermis ex grano siccis coccigera (de qua Quique-
ran. apud Clusium L. I. rar. plant. c. 16. Plin. L. XXI. c. 8. Dioscorid. L. IV. c. 43.
Bellon. C. I. obs. 17. prolixè agunt,) natus. Vid. Schindler. Lexic. hebr. p. m.
1974. Qui vero purpuram cum coccino malè confundit. Purpura est con-
chæ genus in mediis faucibus liquorem illum habens, tingendis vesti-
bus expetitur, Plin. L. IX. c. 36. At coccus est fruticis genus. Nec na-
turæ tantùm ratione, & materiæ, sed etiam ipsò colore & usu differunt.
Quare quis mirari posset, quòd chlamy, quam Matth. XXVII. 28. vocat
coccineam, Marc. c. XV. 17. & Johann. XIX. 11. appellent purpuream.
At hic nodus solvitur, si dicamus latius purpurei voce usos esse Marcum &
Johannem. Nec desunt ejus acceptionis exempla apud classici Autores.
Vid. G. J. Vossii Etym. p. m. 144. Add. sîs D. Henr. Mülleri de JESU patiente
not. 36. Jobus c. XXIV. 20. caducam impiorum gloriam & gaudium vermi-
nosum fore divinat. Imò ineffabiles damnatorum cruciatu cum verme
nunquàm moriente comparantur. Es. L. XVI. 24. Marc. IX. 44. 48. Eccles.
VII. 19. Sic apud Virgil. L. VI. Aeneid. v. 597. seqq. & Ovid. L. IV. Met.
f. 13. tales cruciatu depinguntur per vultures utrinq; assistentes, qui Tri-
jecur fodiebant. Quam fabulam Homerus confinxisse videtur, (ait P.
Ravanella Bibliosh. sacr. P. 2. p. m. 810.) ut quidam censent, quòd à Patri-
bus accepiisset, esse vermem, qui nunquàm moritur, rodentem conscien-
tiam, ita ut vermem mutarent in vultures, Nam apud antiquissimos patres,
etiam

etiam ante *Esaia* tempora, locutionem illam de *verme rodente*, eô, quô
diximus, sensû usitatam fuisse, verosimile est. *Cal. Rhodigyn. L. X. c. 14.*

CAPUT VIII.

De abstrusis morbis à vermibus ortis.

§. I.

Nunc morbos etiam scrutabimur *abditos* sanè & *stupendos*, quorum fabri *vermes* ab-
erant *vermes*. Videbimus, quàm multos *occiderint*, Medicis ne su-
spicantibus quidem tantum nefas: quàm multi contrà, iis à *Natura* *morborum*
vel *Arte* expulsis, mirabiliter fuerint *servati*, ut lucem fœneremur thesi
infrà proponendæ.

§. 2. Lutetiana puellæ in vico Delphino, annor XII. curatis variolis (malè fuerunt curatæ, cùm nihil aliud sint, quam animata putredinis soboles,) tantus capitis dolor supervenit, ut (bone Deus!) trium mensium spatio nec dormire potuerit, nec requiescere, nullas dolore inducias concedente. Tandem cùm tabida obiisset, statim apertò craniò deprehensa fuit universa cerebelli substantia in dextro, à reliquo corpore sejuncta, nigrâq; tunicâ involuta. Ruptâ tunicâ nigrâ vermem virum pilosum duobus punctis splendidis locò oculorum viderunt ejusdem ferè molis, quâ reliqua cerebelli portio, qui duar. horar. spatio supervixit, Bartholin. C. I. l. 64. Ancilla Cimbrica diu capitis doloribus enervata, cum forte reclinatò capite rhedæ incumberet, alius autem, ipsa Inscîâ, baculo fortiùs rhedam percuteret, statim fractum cranium dissiliit, innumerabilibus Vermiculis prodeuntibus. Alia diuturnò quoq; capitis dolore tentata, cùm pavementum heri sui scopis purgaret, & fortè fortuna quidam januam opinione citiùs in caput ejus aperiret, eandem mortis aleam subiit. In Scania rustica fœmina caput sæpè dolebat, dolore toties remittente, quoties vermes, caudâ bifidâ, colore albò, magnitudine grani siliginis per aures exhibant. Bartholin. C. VI. l. 3. Stockholmîæ mulieri in caput retrolapsæ cranium diffractum per magnas rimas locustarum germinantium examen ostendit, quæ ingentes antea capitis dolores fecerant, ipsumq; cranium ad fragilitatem istam exederant, referente D. D. Reiselio, Consil. & Archiatro Stuttgardianò, Amico honorando. Nobilis Norrvagus lue venereâ laborans tam immani capitis dolore comprehendebatur, ut non solum deliraret, sed etiam sævis convulsionibus animiq; deliquiis crudeliter constrictus fuerit, quod gravissimum symptoma nullis penitus internis medicamentis cedere voluit, donec tandem empl. ran. Vigon. cum mercurio temporibus applicaret Medicus Bergensis D. Treubler. ubi miraculi instar dolor recessit & nunquam rediit. Bartho-

Bartholin. C. III. epist. med. 55. Alius, eadem lue infectus, etsi probè curatus videretur, tamen longò ac diuturnò capitis dolore, nullis remediis cedente, affligebatur. Tandem apertò craniò sub eo inventum suprà duram matrem nigriusculum quid instar gurgulionis, qui vermis cum auferretur, cessavit dolor, nec amplius rediit. Forest. L. VII. obs. 9. in schol. Annon autem genuina luis venerea causa Vermiculi? annon & pestis eorum? vid. nos infrà c. IX. §. 16. Capitanei cujusdam servus annor. XXIII. percipiebat exquisitissimos capitis dolores, maxime in sincipite, qs. aliquid cerebro inesset, quod rodendo ipsum vellicaret. Dicebat autem, se omninò existimare, vermes esse convolutos, & ex motu eorum ejusmodi cruciatu se percipere. Nec fefellit eum suspicio. Expulsi sunt enim plurimi. Hildesheim. Spicil. I. de cap. aff. p. m. 41. Vetula Biterrensis post ingentem hemicraniam 40. vermes ascaridiformes per nares emisit, & sic curata est. Borell. C. IV. obs. in epilog. Ancillæ acerbè longèq. ex capite dolenti, neq. ullis remediis adjuncta tulit tandem suppetias vermis è naribus prorumpens, longitudine medii digiti. Tulp. L. IV. obs. 11. Nobilis Virgo continuis capitis doloribus afflicta, variisq. frustra tentatis, pilulas devoravit, & quinq. vermibus, erucis similibus, ejectis, sanata est. Salmut. C. II. obs. 51. Nobilis quidam Danus in templo Hagestedano sepultus, dolore capitis confectus fuerat à verme longo, qui ex naribus mortui prodiiit, & tumbæ ferali suâ pyxide inclusus servatur intumulo. Tb. Bartholin. L. de Med. Poet. p. m. 24. Pluiscula hujus rei exempla vid. apud Plater. L. III. obs. p. 830 Bonett. L. I. Medicin. Septentr. S. V. c. xi. & Sect. XXII. c. 5. nec non Sect. XXIV. c. 16. in schol. D. Luc. Schrökl. Schenk. L. I. obs. 35. 77. segg. Hildan. C. I. obs. 8. Greg. Horst. in epist. med. S. XVII. Donat. L. IV. H. M. c. 26. Rhod. C. I. obs. 74. Ronssum epist. X. in Eph. Cur. Germ. ann. I I. obs. 147. & in Decur. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 99. in schol.

stupenda
convulsio
contractio
faucis &c.

§. 3. Puella XIV. annor. in collo constrictionem sentiens, multis frustra adhibitis, tandem in ipso paroxysmo, instante suffocationis periculo, advocat Tonnerum, Med. Ulmens. qui ægram offendit erectam in lecto sedentem, & querulam de ingentè contractione faucum, sibi, respiratione interceptâ, moriendum clamantem, nî subito subveniatur. Conspicius etiam aderat motus convulsivus utriusq. brachii & cruris, modò dextrum brachium. modò sinistrum ad pectus, modò dextrum crus, modò sinistrum magnâ violentiâ ad nates usq., invitâ ægrâ, qs. funiculis alligata, alternatim reflectebantur. Oblongis tandem vermibus, cum vitiosis humoribus excretis symptomata remiserunt. Thonner. L. II. obs. p. m. 94. Conf. Dec. II. Miscell. Curios. ann. I. obs. 120. & Bonet. L. I. Med. Septentr. S. XV. c. 5. p. m. 133. & L. III. S. 16. c. 4.

cataplexis
lingua peregrina,

§. 4. Alia 13. annor. variis symptomatibus & catalepseos specie laborans, tribus idiomatibus peregrinis, cunprimis gallico, quod tunc temporis

poris non adeo perfectè callebat, sine hæitatione loquebatur. Tandem post multorum alexipharmacorum usum vermis mirande formæ ore exclusus est, & symptomata desierunt. Vid. analec. ad Miscell. Cur. Germ. ann. IV. p. m. 303. Alia octennis eodem morbo correpta septem diebus nihil hauserat præter Jus pulli, in quo portulacæ decocta fuerat; facebat pallida, muta, sine sensu & motu graviter respirans. Tandem mater ex melle glandem injecit, & ægra sine sordibus 42. vermes rejecit, sibi feliciter reddita, Schenck, L. I. obs. 107. Italus quidam, nunquam in Germania versatus, ac ne per somnium quidem germanicam linguam callens, tamen germanissimè loquebatur. Vermibus autem excretis, morbus cum lingua evanuit. Cardan. L. VIII. de Var. rer. c. 43. Conf. Zacut. Lusit. L. III. pr. admir. obs. 222.

§. 5. Civi Uratislaviensi febricitanti post quintum paroxysmum lingua subito intumuit admodum, & nigrore infecta visa est. Aperitur vena sub eadem, mox vermiculus vivus prorupit & post aliquot guttulas sanguinis alius paulò major, (cujus iconem exhibent Collect. Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 100.) quò rejectò convaleuit.

§. 6. Nobilis desperatâ phthisi diu pressus tandem fatis cessit. Ex ore phthisicis naribusq. defuncti innumerî prodibant vermiculi, rubrò capite, cunctis stupentibus. Bartholin. C. I. b. 46. Alius etiam pro tabido habitus, vermicibus expulsis, curatus est. Borell. C. I. obs. 90. Senatoris cujusdam filiolus decennis pro phthisico à parentibus & famulo Medico diu habitus, tandem ad me defertur. Metuebat pusio, quod alii prædixerant, lethum. Quare, re altius expensâ, confide, aiebam, mi fili, cape hunc pulverem, & iustra excreta tua. Miraberis consalinos. Paret: cumque incredibili phlegmatis copia ultra centum rejecit vermes foetidissimi coloris, adhuc pancreaticè valens.

§. 7. Princeps quidam valetudinarius gravissimè decumbens excrementis acutissimos undiquaq. convocabat Medicos. Propinabantur generosissima remedia, nullò sequente levamine. Tandem tyro artis nostræ, Archiatri principis amicus, asseruit, se legisse, vermis quoddam genus cordi nonnunquam innasce, quod solò allio manè sumtò necaretur. Seniores exhibant tyronem. Morbus acquirit majores vires. Summa: Princeps moritur. Apertò cadavere scrutantur abditam morbi causam, & ecce! deprehendunt vermem album præ acutò rostellò eòq. corneò præditum, cordi adherentem. Conjicitur in mensam, adjectò in circulum allio. Torquet se mirificè; tandem verò allii nidore victus succumbit. Schenck, L. II. obs. 194. Gebhard Mejer quadragenarius, cum diu malè habuisset, & plurimis medicamentis, ipsisque acidulis Pyrmontanis incassum usus fuisset, de improviso sanitati restitutus est, taniâ in rotundum glomum

convoluta, & per posticum emissâ. *Lt. Breschfeld in Act. Med. Hafn. Vol. III. obs. 71.*

colica. §. 8. Puella triennis diu, at frustra, pro colica tractata, tandem, reje-
ctis vermibus, integrè convaluit. *Thonner. L. III. obs. 4.* Nobilis Matrona
anorexia. per aliquot annos anorexiâ laborârat, tandemque planè consumta erat,
Sed idoneis exhibitis remediis mucosam substantiam cū minutis Vermiculis
excrevit felicissimè. *Mæb. Fund. Med. Phys. c. XII p. m. 205.* Hæc fœmina
Varia Symptomata puerpera. in Dioecesi Corbeiensi, elapsô post partum octiduô, varia & insolita patie-
batur symptomata, quæ, dum crederet Medicus, à partûs difficultate pro-
venisse, electis adhanc rem medicamentis compescere fideliter studuit;
At laterem lavit. Tandem aliud qs. agens ipsa emeticum sumsit, à quo
per biduum vel mille erucas & vermiculos diversi coloris evomit, omni dolore
penitus cessante. *Conf. Ephem. Cur. ann. VII. obs. 234.* Civis Chemnicensis dies
horror. noctesq; intolerabili cruciabatur horrore, nullis remediis tantisper cedente. Tan-
dem, expulsis per alvum duobus vermium globulis, ovi gallinae magnitudine, subito
cessavit horror, & patiens consuetos iterum adiit labores. *Garmann. in Eph.
Cur. Ann. I. obs. 104.*

cardialgia. §. 9. Faber lignarius cardinalgiâ biennium gravissimè laborans, peritissi-
mos quosq; consuluit Medicos, at frustra. Deniq; pituitâ à se ejectâ, unâ
cum lumbrico palmari, capite rubrô, levi, pisiformi, lanuginoso, caudâ lunatâ,
quadrupede, pristinam recuperavit sanitatem. *Schenck. L. III. obs. 216.* Alius,
ob cardinalgiâ & dolorem lancinantem circa umbilicum, plures etiam consu-
luerat Medicos, tandem D. Ledelius, præf. Grunberg. præscripsit eva-
cuans, quod illicô secum aufert rusticus. Cumq; alterô lapide à civitate
distaret, moræ impatiens arripit vitrum, probèq; liquorem exhaurit, pu-
tans, operationem differri edusq; dum iter hoc esset emetitus: acriter
itineri insistit, vires medicamenti motû excitatæ operatione viatorem
interturbant. Exclusâ itaq; verme bicipite, digiti longitudinis, horridioris aspe-
ctûs, omnium dolorum autore, lassior quidem, sed omnimodè sanus factus. *Ephem.
Cur. Germ. ann. III. obs. 84. & 285. Act. Med. Hafn. T. V. obs. 34. Bonet. L. III.
Med. Sept. Sect. V. c. 2.*

Sag. dolo- res. §. 10. Juvenis quidam de vagis dorsi & intestinorum doloribus conque-
rens, inprimis de frigore nasi, quem proximô triduô sideratum iri casu-
rumq; asseveranter Juravit, epotis catharticis octingentorum & octo pedum
lumbricum latum excrevit, nullô adhuc capite spectatô. *D. Borrich. Vol. II.
Act. Med. Hafn. obs. 47.* Scriba quidam sensit dolores ventris, dorsi, late-
ris, & cordis, adeò ut non amplius erecto corpore incederet. Tandem meò
consiliô purgans ex rad: Jalapp. sp. diat. c. rhab. & crem. Tartari sumsit,
ac latissimum diversiq; coloris vermem excrevit, omni molestiâ evanescente. Adeò
verum est, quod de Jalappa in expellendis lumbricis latis suis experimentis
confir-

confirmant Drawiz. de scorbut. tit. 2. p. m. 117. & Argonauta noster tv. de ab-
sorb. p. 125.

§. 11. Variolas & morbillos nihil aliud esse quàm animatam, ac innumero-
rum minutissimorumq; vel atomorum ad instar insensibilium, vermiculorum pul-
lulaginem, acutissimus Langius, explosò Veterum errore, rectissime do-
cet in judicio filia sua de Morbillis disp. habet. Lips. an. 1669. Adde Zacut.
L. III. pr. admir. obs. 46. Rhod. C. III. obs. 64. Borell. C. II. obs. 72. & obs. micr.
31. Bartholin. C. V. h. 20. Hauptmann. de Therm. Wolkenstein. p. m. 207. Fr.
Joel. L. IX. Pract. Sect. 5. p. m. 518. Sachs. Ocean. Micr. macr. §. 149. Forst.
L. VI. obs. 53. Rubeum in hist. med. exerc. 7. Schol. p. m. 107. Crat. L. VI. epist.
34. Eph. Cur. Germ. ann. III. obs. 28. Rectè igitur Grassius & seu singulare
veneni variolici alexipharmacum, commendat, quia hostis est colluviei ani-
mata. Eph. Germ. Curios. ann. III. obs. 56. Curiosa hinc narrabo historiam, hist. curiosa.
positionem Langij bellè confirmantem. Fuit in Pomerania paucis ab
hinc annis rustica filius, qui anno ætat. XII. variolis corripiebatur. Ma-
ter paupercula, ob rem domi angustam, vetulam consulit, hujusq; consi-
liò, filio theriac. propinat in aq. card. ben. ægrumq; ad sudorem componit.
Quid sit? paulò post ægotans in universa cute intolerabilem sentit pruri-
tum: rogat igitur matrem, ut fortiter ipsum fricet. Annuit ipsa. Pruri-
tus augetur. Tum æger: quæso, accuratius inspicere corpus meum. Re-
pit, mordet, pungit, vellicat, & quid singula? Genitrix perlustrat nudum
filii corpus, & ecce! undiquaq; minutissimos vermiculos è poris cutis partim e-
gressos, partim egredientes deprehendit. Attonita vicinis rem insolitam in-
dicatura, filium frigido aeri nudum expositum relinquit. Reversa vix
spiritum trahentem invenit, qui tandem, graviore syncope supervenien-
te, eodem die excessit. Conf. sis ann. VI. Eph. Curios. obs. 3. Similem ferè
historiam narrat Cl. Schmius, Phys. Gedanens. in ephem. cit. ann. VII.
obs. 85. Adde Henr. ab Heer obs. an. 23.

§. 12. Mirandos alioquin sudores recensent passim Naturæ Consulti. sudores mi-
Sudorem mellis Rhod. C. II. I. obs. 68. epota cerevisia, Salmut. C. II. obs. 28. viri-
dem, Borell. C. II. obs. 56. nigerrimum, Zacut. L. III. pr. admir. obs. 73. Curios.
Germ. in Ephem. ann. VI. obs. 10. vini rubri, Bartholin. C. IV. h. 61. Sachs. Am-
pelograph. p. m. 395. arenularum, Bartholin. C. I. h. 34. J. D. Horst. Manud.
ad Medic. P. I. c. 2. p. m. 123. Zac. Lusit. L. III. pr. admir. obs. 53. urina, Sal-
mut. C. II. obs. 82. atramenti Bartholin. in Act. Med. Hafniens. Vol. I. obs. 80. sta-
tuarum, Th. Europ. T. VI. p. m. 632. Lips. de D. Virg. Aspricoll. c. V. p. m. 11.
Bartholin. C. VI. h. 93. croceum, Hildan. C. VI. lateomq; ab assumpto rhabar-
baro, D. Menzel. Eph. Cur. noster. obs. 78. Ann. VI. obs. 77. oleosum & pinguem,
Eph. Cur. Germ. ann. VI. obs. 170. & ann. II. obs. 19. cæruleum, Eph. Cur. cit.
T. VI. obs. 67, luteum lib. dict. p. m. 113. crystallisatum ibid. voluntarium Act.
Aa 2 Med.

Med. Hafn. Vol. IV. obs. 82. perpetuum vole manus Ol. Borrich. Vol. V. act. cit. obs. 76. septem annorum, Tulp. L. III. obs. 42. post mortem ad quartum usq; diem, Ephem. Curios. T. III. obs. 83 & T. V. obs. 185. sanguineum, Aristot. L. III. H. A. c. 9. & L. III. Part. anim. c. 5. Maldonat. T. I. in Matth. c. 26. Fernel. L. VI. Pathol. c. 4. Tulp. L. II. obs. 31. G. Horst. P. II. obs. 15. Drexel. P. II. de lic. gen. hum. c. 1. §. 3. Rolsink Dissert. anat. L. VI. c. 62. Donat. L. I. M. H. c. 2. Thuan. L. XI. hist. Bartholin. hypomn. IV. de cruc. Christ. Libav. diss. de lachrym. cruent. §. 4. Becker. L. I. Med. Micr. c. 5. Zacut. Lusit. L. III. obs. 72. Jonston. Thaum. nat. Cl. X. c. 3. G. Fabricius L. III. Annal. Musnic. Th. Europ. T. II. p. m. 115. Mercurial. L. IV. V. L. c. 12.

Dysenteria.

§. 13. Vir sexagenarius dysentericus, postmodum febre tertiana laborans, cum jam convalescere videretur, pulsus apparuit intermittens, per tres aut quatuor dies, cum animi angore & virium prostratione. Causa à Medicis investigari non potuit. Tandem lumbricus crassitie digitum aquans, longitudine brachii, excretus est, & integrè ager restitutus River. C. III. obs. 3. Puer octennis dysenteria epidemia lethali decumbens, cum cruore copioso & ramenta intestinorum rejiciebat, vires omnino collapsæ, dolores acuti, mors ante fores. Precibus tamen parentum commotus, præscribo ei elect. molle è conf. ros. laud. opiat. conf. alchem. c. syr. cydon. confect. Fluxus imminuitur, dolores quiescunt, somnus obrepit, cuncti sperant meliora. Sequenti die extamarind. Myrob. citr. rhab. & syr. ros. solut. datur potiuncula. Purgatur blandè, excretis simul lumbricis crassis & magnis. Do contra vermes specificum: expulsi innumeri, servatò puero, qui adhuc optimè valet. Vid. fusiùs de verminosa dysenteria Aët. Med. Hafn. T. V. obs. 31. & Bonet. L. III. Med. Septentr. S. X. c. 17.

*Monte-Rub.
na, 12. mor
Hæmorrh. &c.*

§. 14. Alius quinquennis, cum virium & nativi caloris jactura, febre lenta, ventriq; dolore, & subsecuta brachiorum, inprimis pedum, contractura, ut neq; stare neq; ambulare amplius posset, miserè correptus, vermibus expulsis, ex voto curatus est. D. Fribe, Amicus Curios. in Eph. Germ. ann. III. obs. 63. Alius septennis universali contractura decumbens, ventre immensum distento, facie cadaverosa, pedibus inflatis, manibus fœdissima scabies obduëtis quondam ad me delatus obtinuit pulv. ex Mercur. dulc. CC. crud. rasp. &c. Quò solò, Dei gratiâ 73. vermes expulsi, puero in integrum restitutò, Conf. Eph. Cur. Germ. Ann. VI. §. 1. obs. 136. & Bonet. Med. Septentr. L. I. Sect. XV. c. 4.

Pestis.

§. 15. Pestis causa adeò latuit in occulto, ut etiam Jul. Palmar. de febb. pestilent. c. 17. queratur: inscrutabili Dei consilio cognitionem hujus mali nobis fuisse denegatam. Nemo enim hætenus satis explicavit, addit Sennert. L. IV. de Febr. c. 2. Sed Kircher. Philosophus verè iob. 2105, Amicus olim optimus, in aureo suo pestis scrutinio, quod reverà est abstrusioris Naturæ amicum, & suban-

enbantium Medicorum statua Mercurialis, solidè evicit, *sagittas* istas volantes Ps. XCI. 5. Deut. XXXII. 21. nihil aliud esse, quàm minutissimos vermiculos. Inunc, liver, & cepas ede!

§ 16. Erat rusticus sexagenarius, morbo atroci, novo, aut saltem paucis cognito, à quindécim annis malè detentus. Locum affectum nec digito, nec instrumento tangi patiebatur. Poterius tandem pennulâ Oleo Mercuri imbutâ tumorem istum leviter tetigit, à quo omnis dolor sublatus Videbatur. At sequente die redibant insultus. Admovetur potentiale causticum tumori, escharam basilic. unguent. & butyr. procurando. Quâ sublata vermes perennes, veluti pilis, prodierunt, qui scalpro attriti tantos dolores suscitabant, ut non licuerit ipsos forcipibus evellere, æger enim statim humi concidebat, unum tantum vivum, apis instar aculeo nigro armatum extrahere, ceteros laceratos, & mortuos. Cumq; vivum istum in manum poneret Medicus, illicò momordit & gravissimum excitavit dolorem. Vulnere tandem persanatò lætus ille rusticus domum se contulit. *Poter.* C. I. curat. 47. p. m. 91. De pluribus abscessibus, tumoribus, vulneribus & ulceribus Verminosus vid. Severin, de abscessib. c. 7. p. m. 144. Dec. II. Miscell. Cur. scissus & ann. I. obs. 126. & 104. Cabrol. obs. 27. Ronsaus ep. X. Parvus L. XI X. c. 3. Fallop. c. 4. de tumor. p. n. Bartholin. c. II. b. 23. & C. V. b. 63. Donat. L. IV. c. 26. Borell. C. II. obs. 86. Lemn. L. II. O. N. c. 40. Plater, L. II. obs. p. m. 831. Forest. L. VII. obs. chir. 10. Eph. cur. Germ. ann. III. obs. 322. & ann. IV. obs. 190. Hildan. C. I. obs. 56. Tulp. L. III. c. 12. *morbis ins. solitus, atrox, novus.*

§ 17. Puella quinquennis pro fascinata habita, vermiculis diversicoloribus & multipedibus, lumbricorum terrestrium magnitudinem referentibus, fascino, unâ cum arena, luto &c. per os frequentissimè rejectis, Oleum hyperici compos. ceu particulari remediò, præmissis universalibus, à D. Fabricio, Med. Norimb. feliciter curata est. Wolfgang-Fabricius in Disp. de signat. plantar. Coroll. 2. p. m. 36. Conf. Frider. Râseberg's disp. inaug. de morb. a fascino c. 1. p. m. 9. seqq. & c. V. p. 30. habet Jena an. 1682. *morbis à fascino.*

§ 18. Typographi Servestani filia tantos patiebatur dolores, ut omnia, quæ ore contingeret, præ dolore arroderet. Ex defunctæ corpore complures proripiebant vermes, Salmut. C. I. obs. 26. A Batavo quodam, post varios dolores & masiem extincto, vermis, secessit multioeps, cauda longa, cornu gemino, cancro similis, palmi longitudine. Rhod. C. III. obs. 66. Novimus Nobilem, robustò corpore, in morbum, Medicis ignotum, cum acerrimis doloribus lapsam, & intra biduum mortuam. Ex cujus cadavere candidi vermiculi, digiti longitudine, catervatim prodibant Medentium inscitiam publicè coarguentes. *dolores acerrimi.*

§ 19. Quanta multitudo puerperarum Lips. à morbillis igneis, ipsis der Griesel/ peremta sit, testabitur Welschius in sua disp. An. 1655. habita. At der Griesel unde

unde istud malum, nisi à putredine animata? Grandæus iste ap. Brasavol. ad 26. aph. L. III. cui omnia ad funus erant parata, vermis ejectionis, præter omnium spem, convaluit. Idem accidit puero in Prussia, Becker. L. I. Med. Micr. c. 12. p. 67. & nobili Matronæ apud Monard. de simpl. nov. orb. c. de verbera.

§. 20. Vidisti B. L. *ὁς ἐν τῷ αὐτοῦ* autores abstrusissimorum & atrocium morborum: Juvat tamen plura subnectere *παρὰ διγυμνα*, animata Nosologia interpretamenta. A vermis enim *ἀφωρία*, (seu rectius *ἀναδία*), phrenitis. Zac. pr. admir. L. II. obs. 36. phrenitis, Paracels. L. II. §. 2. Mania, Eph. Germ. Curios. T. IV. obs. 37. Erasmi. Declamat. de laud. Medicin. T. I. oper. inquietudo. p. 456. Add Excell. Bonetti Med. Septentrion. L. I. Sect. 20. c. 4. inquietudo, Beniven. c. 92. apoplexiā, Zac. Lusitan. L. II. pr. admir. obs. 36. incubus, Sennert. L. I. pr. P. 2. c. 29. epilepsia, Barthol. C. VI. h. 20. Zac. Lusit. L. II. M. P. H. c. 17. Nic. Piso L. I. de morb. cognit. & curat. c. 19. Forest. L. X. obs. 65. Grüling. C. III. obs. 74. Mæb. L. II. Inst. Med. P. 2. c. 12. Rhod. C. I. obs. 59. Hauptmann. in epist. ad Athan. Kircher. & Nos multa hujus rei habuimus exempla. Vigiliæ cum ejulatu diuturnæ, Eph. Germ. Curios. ann. V. III. obs. 36. Odontalgia T. V. Act. Med. Hafn. obs. 108. Bonett. L. II. Med. Septentr. Sect. IV. c. 13. aurium dolor, Panarol. Pent. IV. obs. 27. polypus, Monard. de Med. simpl. ultra Ocean. paralytis, Salmut. C. I. obs. 44. stupenda *αἰμορροΐα* D. Ernst. in Dec. II. Miscell. Curios. ann. I. obs. 99. Bonett. L. I. Med. Septentr. Sect. XXIV. c. 16. Schenck. Lib. V. II. obs. p. m. 467. Pleuritis, Rhod. C. II. obs. 12. Schenck. L. II. observ. 92. Gesner. Lib. III. epist. p. 49 Bonett. l. d. p. m. 374. Quercet. in demonstr. Herm. med. c. 5. River. C. I. obs. 5. tussis, Th. à Veiga Comm. ad L. I. Gal. de loc. aff. c. 5. Beniven. c. 77. de abdit. Schenk L. II. obs. 51. Rolfinck. diss. de tussip. m. 115. Mæb. L. II. Inst. Medic. P. 2. c. 10. cordis palpitatio, Forest. L. XXI. obs. 26. in schol. Paræus L. XIX. c. 3. syncope. Zacut. L. II. pr. adm. obs. 40 Bonett. L. III. Med. Sept. S. XV. l. c. 4. Schenck. L. III. obs. 218. Panarol. Pent. IV. obs. 29. mammarii dolor. Rons. ep. 10. cancer ulceratus, D. Giseler in Eph. Cur. Germ. ann. II. obs. 148. fames canina, Trallian. L. VII. c. 4. Donat. L. IV. M. H. c. 2. Forest. L. XXI. obs. 28. in schol. Dodon. ad c. 87 dolor Ventriculi, Witer. L. IV. de præstig. demon. c. 16. River. C. II. obs. 6. Bartholin. C. II. h. 23. Schenck. L. III. obs. 78. Dodon. ad c. 85. Beniven. deglutiendi difficultas, Avicenn. Fen. 16. 3. tr. nausea, River. C. I. obs. 28. Bartholin. C. I. h. 47. vomitus, Moeb. Inst. Med. L. II. P. 2. c. 5. p. m. 183. Lemn. L. II. O. N. c. 40. isq; cruentus Decad. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 7. Ventris dolor, Tonner. L. III. obs. 1. & 2. Zac. Lusit. L. II. pr. admir. obs. 31. & tumor ejusdem Forest. L. XXI. obs. 26. in schol. quem etiam Nos notavimus nuper. Dolor iliacus & tumor. Forest. lib. cit. obs. 31. in schol. Dec. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 118. & 164. Hildan.

Hildan. C. I. chir. obs. 75. constipatio alvi, Henr. à Moënnichen obs. 16, & alibi consti-
fluxus, River. C. I. obs. 28. tenesmus, Forest. lib. cit. obs. 29. in schol. hy-
drops, Forest. ibid. obs. 26. Bartholin. C. I. h. 90. atrophia Borell. C. I.
obs. 5. renum dolor, River. in obs. commun. n. 40. p. m. 302. Sennert. L. III.
prax. P. 7. S. I. c. 7. & uicinia Schenck. L. III. obs. S. post ictus, Schenk. I. cit.
obs. 312. Mictio cruenta, Idem l. d. obs. 294. Sect. post Gonorrhæa, Borell.
obs. Microsc. 53. Aug. Hauptmann. de Therm. Wolckenstein. p. m. 208.
uteri dolor & durities, Panarol. Pent. V. obs. 33. dolor ossis sacri, Barthol.
C. II. h. 79. & pudendorum, Gerh. Blas. obs. Med. P. V. l. n. 10. nec non
pubis & penis, Eph. Germ. Curios. obs. 14. spasmus horribilis, Forest. L. X.
obs. 117. Schenkius L. I. obs. 217. Dravvitz. de scorbuto Tit. II. p. m. 127.
Febres, River. C. I. obs. 28. & 91. C. II. obs. 12. & 16. Bartholin. C. II. h. 33.
C. VI. h. 29. Schenck. L. III. obs. 81. Hipp. IV. Epid. 23. Smet. L. X. Mi-
scell. p. m. 563. Borell. C. III. obs. 4. Höchstett. Dec. I. obs. p. m. 62. Sachs.
Ocean. Micr. Macr. §. 139. Hauptmann. de Therm. Wolckenstein. p. m. pubis & pe-
199. & 249. Miscell. nostr. Curios. T. II. obs. 104. P. à Castro de febr. puncti-
S. I. §. 15. Heurn. de morb. capit. p. m. 55. Donat. L. IV. c. 26. Rubens hist.
Med. exercit. I X. p. m. 122. Panarol. Pent. I. observ. 41. Pent. V. obs.
15. Gr. Horst. S. XV III. epist. 1. seqq. Nosq; multa notavimus exem-
pla, Scabies, Borell. C. II. obs. 72. & Nos crebrius observavimus. Cirones,
feu acori, Rietliefen/quid nisi vermiculi? quos depinxit Aug. Hauptmann.
in epist. ad R. P. Kircher. Vermes capillares sub unguibus quantos exci-
tant cruciatus; & sunt reverà vermiculi. Breviter: Nos cum Kircher. no-
stro T. II. L. XII. Mund. subterr. S. 2. c. 7. omnes morbos, feu ex-seu in-
ternos vermibus obnoxios credimus quod tamen limitatè & sobriè ac-
cipias velim. Vid. infra c. XI. §. 1. Add. dist. de Vermibus Joh. Michæl.
PP. Lips. habit. ibid. an. 1628. Felix ergo

quicunq; dolore

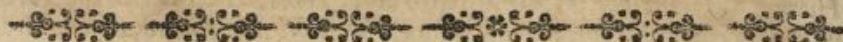
alterius discit posse carere suo. Tibull. III. eleg. 6.

§. 21. Ferè oblitus essem phthiriasin, fœdissimum morborum; quo de phthiriasis.
 vid. Schenk. L. V. obs. 170. Sim. Pauli Bot. quadr. Cl III. p. m. 216: Amat.
 Lusit. C. III. curat. 58. Forest. L. VIII. obs. 15. in schol. Donat. L. I. c. 5. Bo-
 rell. C. I. obs. 20. Inprimis singulariter notandus est morbus iste univer-
 saliter verminosus, qui, (teste Hulsio L. VII. Navig. Holland. c. 48. Conf. n. d. r. saliter.
 T. II. Eph. Curios. p. m. 79. Nierenb. L. XII. H. N. c. 34. & Zacat. L. III.
 obs. 94.) incolas pariter & externos sine ullo discrimine corripit, cum
 Minam, Lusitanorum urbem, in medio regionis Guineæ præter navi-
 gant, quodq; Hamburgi & Hafniæ ab aliis fidei plenius fusiùs accepi.

Hui! homunculi quanti sumus. Plaut. Rudent. a. 1. S. 2.

§. 66. & Capit. in Prolog. §. 51.

CAP. IX.

CAPUT. IX.

De lue Venerea vere Verminosa,

§. I.

κύναι
Pythagora
quid?

O Raculum Pythagora fuit: ἀπὸ κύνων, *abstine fabis*. Quid autem κύναι propriè sint, adhuc in schola Criticorum est pomum Eridos. Varia opinionum divortia vide sis apud Laeri, L. VIII. c. 1. Sebiz, L. II. de alim. fac. p. 224. Nonn. L. I. de re cibar. c. 9. Nos pollicem premimus Cl. Dn. van der Linden. Med. Physiol. c. 7. 4. 3. §. 28. p. 269. B. qui per κύναις sororiantium mammarum papillas rectissimè intelligit. Sic enim olim dictas esse, testatur Ruff. Ephes. L. I. c. 11. Mammæ quidem summum (ἑνὸν) papilla: ejus autem prima in pubescentibus exsertio κύναις, faba, nominatur. Quo tempore quia & florere Virgines, & turgere simul incipiunt. Idcirco Philosophi monitum:

Δειλοὶ, πάνταλοι κύνων ἀπὸ χειρὸς ἑλίσθαι.

Ab! miseri, miseri, a cyamis subducite dextras.

Amor quippe & melle & felle est fecundissimus. Gustu dat dulce, amarum ad satietatem usq; aggeris. Plant. Cistell. 4. I. S. 1. §. 71. si qui tamen obsequi vereantur, in hocce cndatur faba ista Terent. Eun. a. II. S. 3. §. 89. Add. Taubmann. Comm. in Plant. Cap. II. S. 1. p. m. 252.

an lues
Sulphura
prisci nota?

§. 2. Vexatissima quæstio: an prisci fuerit nota hac lues? si scortatorum flagellum, quod ultro fatebitur quisq; excessus autem detestandi amoris impurusq; concubitus cum ipsis mundi natalibus creverint, ratione essentia, cum toto symptomatum consortio, (ignotâ tamen vera ejus causa & Methodo medendi,) utiq; antiquissima erit. Quid enim ad nos nominum innovatio & multiplicatio? uti latius probant Zac. Lusit. L. I. M. P. qu. 53. Job. Lang. Vol. 1. epist. 42. C. à Reys Camp. elys. jucund. qq. 59. n. 4. Christ. Lang. in animadv. MSS. ad Pathol. Spagyr. fabri. Campegius Lib. II. prax. c. 12. Tob. Knobloch de lue vener. P. I. c. 2. Quis enim credat, Cyprios istos milites non meruisse stipendium, quorum caro tamen instar carnis asinorum, & fluxus instar fluxus equorum? Ezech. XVI. 26. XXIII. 20. O vulva, satiari nescia! Prov. XXX. 16. Quod verò, judicio Hier. Rensueri exercit. I. de Scorbuto. Cons noster III. Epid. Sect. 3. vivis coloribus luem hanc depinxerit, dubito. Satius erit cum Sennert. L. VI. prax. P. IV. c. 1. pestem defendere. Nihil modò in morbo accidit, quòd non acciderit olim, Lang. L. II. ep. 14. i. e. nil novi sub Sole. Eccles. I. 9. Et annon Syracides (qui tempore Ptolomai

error Rens-
nari,

Ever-

Evergetis, seu ducentis annis ante Christum incarnatum, vixit.) Jam à 2112. annis graphicè hunc morbum descripsit? c. XIX. 3. Quis autem & quando ex India, operâ Columbi, delatus sit ad Europæos, notum est constatq; inter omnes.

§. 3. Ex contagio tantum nasci, non propriò vitiò, *Sebiz. T. II. Spec. an tantum ex contagio nascatur?* *Med. pract. P. IX. c. 2. cum Sennert. L. VI. prax. P. VI. c. 4. & sexcentis aliis* opinatur. Ita: contagiosissima est, non, secus ac elephantiasis, (qui affectus infra mihi iidem sunt,) quæ *μιάσμα* sua mediâ per venerem, lationem, contactum corporalem, oscula, vestes, linteamina, sordes & excrementa, putridos malignosq; vapores & exhalationes &c. vel immediatè & ad distans longè latèq; diffundit. Ad distans, ajo: quis enim limitem ei ponet? quis terminum figet? Si cancer (quo de *Tulp. IV. 7.*) longinquè virus suum sparsit, quidnâ & hæc spurcities? Dicit tamen *Panarol. Pent. III. 1.* Si meretrix post coitum *spongia intacta & nunquam usurpata particulam internè in vulvam immittat, non infici à morbo hoc, nec aliis, etsi inficiatur, luem istam communicare.* Conf. *Zac. Lusit. L. II. pr. mirand. obs. 125. Sebiz. dissert. de contag. thes. 122. & Winther. diss. inaugural. de contag. pestilent. th. 16. egregiè philosophantem de contagio in distans.*

§. 4. Quid autem contagium? hîc rhodus: hîc saltâ. *Cl. Willisio c. 12. contagium de febr. p. m. 224. est vis ista, seu actio, quâ affectus quispiam residens in uno quid corpore sui similem excitat in alio.* Consonat ferè *Diemerbrock. L. I. de peste c. 10. Elegans responsum: Cl. Dobrzensky idèd contagium est, quia constat certo seminio fermentabili apto inficere viciniam, corpus ægri ambientem. Omne autem semen peculiari gaudet odore, quem in actu fermentationis expirat, & vicinæ parti communicat, isq; participat de fermento, cujus natura aptissima ad sese multiplicandum. Omnis seminis natura) dispositionibus requisitis præsentibus v. g. corpore apto, humiditate, & calore conveniente,) est, ut incipiat moveri, & vim suam, operâ fermentationis, exerere, subsequente hîc corruptione ac putredine. Bonett. L. II. Med. Sept. S. III. c. 4. Benè! Sennerto L. IV. de febr. c. 3. p. 333. est *μιάσμα*, seu seminum viciosum, è corpore agro emissum, quod in analogo corpore receptum similem in eo morbum gignere & producere aptum natum est. Ago gratias! Excell. D. Sim. Paulli, Fautori olim nostro singulari, *Lib. de febr. malign. § 11. 12. & 41. placèt salia volatilia, natura temperiei corporis humani inimica.* Quem *μιάσμα* sequitur Zephyrus noster tr. de febr. petechial. c. 10. p. m. 143. Bonum factum! *Joh. Gerh. Winther in sua eruditissima diss. inaug. de contagio pestilent. habit. Marburg. an. 1677. M. Febr. est actio, quâ corpus infectum per effluvia virulenta in alio corpore dispositio, mediante motu fermentatiuò, eundem affectum producit. Optimè! Thom. Erasto diss. XIII §. 8. & epist. 22. p. m. 76. morbi contagiosi sunt, quicunq; insignem habent putredinem. Hinc *μιάσμα***

Bb

Crato

Crato L. II. epist. p. m. 246. contagii fomitem dicit putridam exhalationem. Verissimum! Kergerus Sennerti vitulâ arat, dicens: Sect. III, c. 2. p. 215. de Ferment. contagium se habere fermenti instar, quod alteri massâ, non fermentata mistum facit, ut & ipsa effervescat. Ita omninò est! Fr. Joel T. V. prax. S. 3. p. m. 42. contagium est omne, quod corporali suo contactu, aut mediante spiritu, aut aere halituq., aut fomite aliud inficit, & suam venenatam qualitatem communicat. Et hoc concedimus. Athanas. Kirchero, Amico post fata etiam venerando, L. de peste S. I. c. 7. p. m. 60. sordida & virulenta putredo est unica & verissima contagii causa. Habet enim Sect. cit. c. 5. p. 35. seqq. omnis putredo excellens hoc à natura sibi insitum, ut effluendo ab infecto corpore in alterum, mediante eadem virulentia, contaminato aere, sese exoneret, & hic concepta putredine in complures alios conferat. Est enim putredo lenta, viscosa, maligna, cum fœtore ut plurimum conjuncta. Omnis autem putredo S. I. c. 7. §. 2. experim. 6. p. m. 79. insita sibi ad animalium generationem quadam seminaria habet, quæ mox externo & opportuno calore in vermium colluviem erumpunt, tantò quidem periculosiorem, quantò ipsa putredo ex peregrina & spuria quadam degeneratione virulentior est. Et sunt hujusmodi contagiosa effluvia S. I. c. 4. p. 249. adeò tenuis & subtilis substantia, ut nihil ferè sit, quod non penetrent, & tenacitate suâ conspurcent *εὐρυα*!

fusus expo-
nitur.

§. 5. Nec ex allegatis autoribus quenquam mihi contrarium video. Siquidem contagium est actio, (E. gaudet adhuc formâ seu vitâ. Hæc enim dat operari. *Ἀφύα* nihil omninò agunt!) & quidem talis actio, ut vel ex unica atomo pestifera eadem scævissima lues vel in aliquot millia hominum disseminari queat. Hem, quanta actio! (2) est *μίασμα*, *ροσέξ*, *ἀσπύρα*, *εὐρύα*, inquinamentum, morbida exspiratio, seminarium vitiosum, & fermentabile, maximè corruptum, virulentum, & à posteriori, seu effectû, consideratum, arsenicale, mercuriale, antimoniale, napellinum &c. (quæ ut melius intelligas, vid. *disp. cit. Wintheri* th. 13.) sed verè animatum. Sicut enim (loquor ore Sennerti L. IV. febr. c. 2.) è corpore vivente NB. semen (dexter mihi salit oculus) decisum animatum (oho! quid amplius requirimus?) specie simile illi, à quo decisum, producere potest. (Sunt mera oracula;) Ita (haud aliter) contagiosus humor, (matrix & domicilium semini,) vel vapor è corpore infecto emissus, atq. in aliud corpus receptus, simile illi morbum inducere potest. Anima autem domicilii sui architecta, quod Themistii axioma insigniter illustrat Kerger. de ferment. S. I. c. 6.) Habetq. *μίασμα* hoc (quàm bellè discurret) se instar fermenti, quod alteri massâ non fermentata mistum facit, ut & ipsa effervescat.

§. 6. Ex

§.6. Ex hoc Democriti puteo ipsam ἀλῆθειαν traxerunt D. Pauli & Tilingius noster l. c. sincerissimè dicentes : corpuscula illa minima, seu μικροῦσα, Salia esse volatilia, sanguinem nostrum fermentantia, ac visum effugientia. Ita : sunt corpuscula contagiosa salina, (activa & ideò animata.) Quantæ molis enim, si μικροῦς ζῶντων ὅλον τὸ φέρεμα ζυμᾷ, I. Cor. V. 6. Vapor autem seu halitus quid aliud, quàm evaporatio humoris putridi, ex innumerabilibus & insensibilibus corpusculis composita, quæ, ubi auram liberiores invenerint, mox sese dilatando omnia circumfusa virulentia contagii sui inficiunt ? Kircher. l. c. p. Adde Scholion Candidissimi nostri Pauli de feb. malign. §. 37. postrema Sennerti verba pulchrè illuminantia. Recipe, inquit, unum alterumve cochleare fecis cerevisiæ, superaffunde ipsam cerevisiam subtepidam recens coctam; annon parvum hanc illius quantitatem aut massam ilicò videbis diffuere ac diffundi, mox ab ea capacissimum vas aliquod tonnarum aut doliorum cerevisia plenum ita fermentari, ut massula ista fecis fluxa jam, unà cum cerevisia ipsa, vase illò, quamvis capacissimò, contineri nequeat, imò superfluere eam, & ceu aquas extra ripas diffluentis coerceri non posse, interveniente nimirum ζῆσα, experieris ? Quin & si convasetur, ut sic loquar, hæc nondum satis defecata cerevisia ob insignitam fecis cerevisiæ degenerationem facultatem, ob exiguam quantitatem salis, in fece cerevisiæ delitescens, vasorum junctura, Victoris dedita operâ & summò studio q. s. conglutinata, ita sæpè hiscunt, ut omnis cerevisia per eas profluat. Ita, Venerande Senex, sunt (inprimis) corpuscula salina, sed animata : quorum vis & actio, præter motum, potissimum consistit in diversissima minimarum particularum, quæis constant, figurâ. Prout enim variam figuram induunt, & quædam in pyramides, trigona, tetragona, hexagona &c. efformantur : ita etiam respectu harum, sunt vermiculi, seu potius atomi verminosa, acutæ, hispidæ, rigidæ, hirsutæ, setosæ, hamatæ &c. & hæc ratione vel pungentes, vel scindentes, vel lancinantes, vel constringentes, sed & diversissimorum saporum, acidi, amari salsi, dulces, austeri, quorum respectu, mediante ζῆσα, in corpore disposito, stupenda faciunt phænomena. In sale omnium viventium & hujus universi vita salusq. in sale omnium salarum. Unde quicquid parùm habet salis, brevi moritur, quod de scarabæis notat P. J. Faber L. III. Panchym. c. 3. quia minùs resistere possunt putredini & corruptioni. Contra cervus longævitatem suam inprimis salti, quod copiosum habet, acceptam refert, Grabain Elaphogr. p. m. 48.

§.7. Stat inconcussus Helmontii canon : Quæcumq. situm ac fracedinem putredinemq. contrahunt, necessariò etiam vermes concipiunt. Quò contumacior affectus, eò contumacior, Virulentior, tenacior ac viscosior etiam præsupponitur causa. Qualis enim ille, talis hæc. Graviori

viori autem corruptioni proprium est, ut humores fiant mucosi, & facile viscosam fracedinem ac glutinosissimam tenacitatem obtineant, ut quotidie in cunctis liquoribus putrescentibus Videre est. Quod magis igitur: liquida corrumpuntur, eo glutinosior & pertinacior fit eorum visciditas, (*verminosa* satura commodissima matrix & acceptissimum habitaculum,) atq; suspensissima & verè virulenta effluvia, seu *μιασμα*, vel spiritus fracidi, Archæum insigniter lædentia. Quæ cum pariter non nisi in pertinaci & viscosa oriantur materia, pertinaciter etiam partibus adhærent. Prout igitur humorum corruptio, ita etiam morbi, quorum varietas ex distinctis hisce corruptionis gradibus promi potest & debet. Cumq; unius rei corruptio (i.e. corporis naturalis misti in minima sua, e quibus constat, resolutio,) alterius sit generatio, (quod universa rerum Natura testabitur,) certè manifestum est, non istud, quod vitâ omnino privatum, putredinis nomen mereri. Quæ semper ad generationem, tanquam finem suum ultimum, & principium alterius, tendit.

unius corruptio alterius generatio.

contagium à putredine.

§. 8. Omne contagium præsupponit putredinem, (quicquid Diemerbroek L. I. de peste c. 8. probl. 4. & c. 10. annot. 3. aut alii contradicant,) eamq; gravem, insignem, excellentem, ut turpe sit & absurdum de contagio sine putrefactione, vel neglectâ eâ, loqui velle. Excellens verò putredo necessario *verminosa* seu animata, quod ad nauseam demonstrarunt Kircherus & Lang. l. c. Ubi ergò *viva* putredo, ibi quoq; *viva* *μιασμα*, seu effluvia, aut atomi. Rectè sibi persuasit Kirch. l. c. p. m. 240. *hominem*, tam *vivum* quam *mortuum*, innumeris (licet invisibilibus & insensibilibus) scaterere *vermiculis*, de quibus infra in *Jobo verminoso* latius.

omnis homo verminosus.

responsio ad objectiones.

§. 9. Non ponimus (ut quidam putant,) contagii productum (nisi *μειονυμικτός*) pro ejus causa. In (non ex) putredine, sed ex suo semine in nobis putridisq; humoribus contento (generatione æquivocâ, totius Scripturæ & Naturæ scandali, æternum explosâ,) *vermiculi* nascuntur. Nec microscopia prudentem facile decipient, qui non vitro tantum, ratione & experientiâ proscriptâ, pueriliter credit. Quibus nutrimur, iis constamus. Nullus verò cibus aut potus, cum quo non hauriamus *semina verminosa*, quod abunde diximus. E. iis etiam reverà constabimus. *ἓν τὰ πολλὰ, καὶ τὰ πολλὰ ἓν*. Unum multa, & multa unum, est vetus Sapientum regula. Hinc in homine *amarum & dulce*, & *salsum*, & *acidum & acerbum*, & *insipidum*, aliq; *sexcenta*, quæ pro copia & viribus varias habent facultates (formasq; proprias, etsi sub iugo specificæ coercitas.) Mixtione quidem & mutuâ inter se contemperatione neque cernuntur, neq; hominem molestiâ afficiunt. At si *sexcenta* illa, aut horum quicquid, per se secernitur (iugo sc. animæ superioris exemptum,) & per se existit, tunc conspicuum redditur, & hominem molestiâ afficit. Impugnat quidam Nobil.

Redi

Redi Kircheriana circa putredinem animatam facta experimenta, sed, ut *Kirch. de-*
candidè fatear non movent me ejus rationes. Hominem fuisse *Kircherum*, *senfis*,
non nescio, ideoq; non semper ipsi assentio, sed potiùs ab experientia
delusus apertè contradico. (Vid. *cap. ult. §. 3.*) Sola mihi bona, quæ ve-
ra sunt. Et hæc cum plerumq; ex *abyssu Naturæ* fideliter promserit Vir
ἀσπίδιος, spretò qualitatum occultarum phantasmate, remq; suam e-
gerit feliciter, cum *Langio* eum errantibus *Physicis Medicisq;* natum esse quid-
nî publicè dicam? in *præf. sup. Scrut. pest.*

§. 10. Notes autem, quæso, ad fabricam corporis humani, illius, *atomi corpo-*
præsertim sanguinis & succi nervosi, compagem, ex innumeris & insen- *ris humanis,*
sibilibus particulis, juxta ideam & characterem Archéo, ejus fabrica-
tori, impressam confluisse: hæc particulae juxta omnes suas extremita-
tes se invicem adeò arctâ contiguitate non complectuntur, quò minus,
obdiversissimarum earum magnitudinem, figuram & situm, numerosissi-
ma relinquuntur spatia, quæ, cuniculorum instar, in longum producta,
poros corporis dicimus. Et licet partium corporis nostri æquè solidarum
ac inprimis fluidarum particulae constitutivæ, maximè heterogeneæ &
diversæ indolis sint, legitimâ tamen proportionè commistæ, sub mode-
ramine Archéi, ceu supremi Ducis, in continua, sed *aquabili*, fermenta-
tione naturaliter verlantur: hæc verò sibi invicem variè occursando & *Sunt in con-*
illidendo, ita tandem contemperantur, ut in justæ consistentiæ massam *tinua fer-*
fibrosam atq; balsamicam, nutriendis partibus solidioribus aptam, ce- *mentatione,*
dant. Hæc verò, si quid exoticum, heterogeneum & non miscibile ei
confunditur, statim præter modum & naturam ebullit & effervesceat, qui *quando a-*
ἐργασμός modò majori, modò minori impetu absolvitur, semper tamen *sup. n.*
ita, ut densissimam effluviarum nebulam os & patentia cutis spiracula
eruant. Sic ex corpore contagioso innumera minimorum corpuscu-
rum effluvia, seu *atomi verminosa*, malignitatis indolem & *ἐνέργεια* exactè
referentia, continuò effumant, quæ pro activitatis suæ sphaera circum-
circa velut nebulam seu halonem constituunt, & instar lanuginis in pomo persico,
qs. vestiunt, *Willis de febr. p. m. 225.* virusq; suum quaqua versus veluti
irradiatione quâdam explicant. *μετεμύχωση* non ineptè dixero con-
tagii hujus circumvectionem, & profectò quid aliud est? Valet enim non
secus ac surculus ab arbore abscissus, adq; tempus sepositus, postea verò
alteri trunco insertus, ex minima & vix visibili gemmula arborem ejus-
dem speciei & naturæ artificiosissimè producere.

§. 11. Quòd verò non omnia *aqualiter* corpora inficiantur conta- *cur non om-*
giò, (ut, præter alia, Chirurgorum exemplò, in lue venerea infectis con- *nia corpora*
firmatur,) explosis occultarum qualitatum nugamentis, fit ob defectum *contagio in-*
corporis dispositi. Temperies minimè in primarum qualitatum tempe- *ficiantur?*

ric subsistit, sed potius in varia & diversissima partium corporis, inprimis verò spirituum & humorum textura, *νογία* & motu, pororumque diversâ amplitudine & figura, ac ex diversa minimorum corpusculorum & heterogeneorum magnitudine, figura, situ & motu resultante, Quod temperamentum pro varia mutatione harum affectionum à qualibet causa externa variè quoq; immutatur. Si igitur Archæus fortis, intrepidus, & ad concipienda *μιάσματα* non adeo pronus, corpus densum, pravorum humorum expertus, siccum, compactum, & sanguis, ob acidi præminentiam, constipatus, minùs aptus eris, eò quòd seminaria virulenta horum poros non facillè penetrant, aut, si penetrent, minimè tamen noceant. Acidum enim massæ sanguineæ spiritibus venenosis, volatilibus alkalicis, sese fortius opponendo cuspidem eorum hebetat & avertit, donec, finito certamine, spiculis eorum obtusis & fractis, pacis fœdera ineant. Sanè vespillones & vetulæ languentium famulæ pleunq; & diu etiam manent immunes, eò quòd *πράσις* eorum ab effluvio contagioso sensim ac sensim ita immutata, ut eidem fere respondeat, & spiritus corporum eorum exoticis quodammodo homogenei & familiares facti sint. Quorum verò Archæus pavidus, corpora nimis laxa, humida, vitiosisq; humoribus referta, facillè concipiunt labem, nec non illi, quorum sanguis copioso sulphure adusto aliisq; impuritatibus scatet, ut & consanguinei, quod probè notandum. Vid. *Tiling. l. c. c. 10.* At nimium ne credite Teucris! Est enim cum seminario (inquit Excell. D. Pauli de febr. malign. §. 48.) q̄s. cum ex chalybe scintillas aliquot excusseris, quibus tamen omnibus non ignescit universus fomes ilicò, sed punctulum solum illius unum alterumvè, aliis, decem scintillis incassum intercidentibus, quorum tamen quadam ita preparant eundem, ut quo loci ad scintillas fovendas pridie aut heri ineptus erat, is hodie vel postridie tibi antelucanis studiis debito inserviat ad lampada ex eo succendenda, cujus rei exemplum dabit Cl. Willis L. de febr. c. 18. p. 238.

Elegans simile.

qui contagium agat?

§. 12. Quis verò delesterii & fracidi isti spiritus, *μιάσματα*, semina virulenta, *σπίρματα* &c. tantos motus in microcosmo ordiantur & absolvant, suprà §. 6. similitudine fermenti perspicuè docuimus. Exoticus nempe quòvis antrò, rimâ, vel ostiolò subintrans, (cutis enim porosa, & excrementa viscerum omni momento recipit, mox massæ sanguineæ occupat poros, & vel dubio aut aperto Marte omnes adorit humores, eosq; fermentò malignò imprægnat, donec omnes eorum diversæ indolis particulas in *όπρασμύς* cieat. Hinc furibundus Archæus hosti obviam progressurus summa imis confundit, ingentesq; turbas & molestias in toto corpore creat: vel soli Archéo, totius œconomiae vitalis moderatori, occultâ & tacitâ quadam fermentatione institutâ, cruoris partibus intactis, terrorem incutit, quo dein, ob conceptam contagii imagi-

imaginem, in fugam versò, ipsum cor, mediante circulatione, occupatum fermenti peregrini præsidio munit, quod ibidem sanguinem per venas influum, & à naturali cordis fermento Sulphureo-nitro-aereo inspirari cupidum, duplici clade conficit, vel insigni acredine, tanquam variâ telorum acie, illius fibrillas, instar brachiolorum extensas, resecat, dissolvit & incidit, quæis amputatis spiritus cum particulis sanguinis balsamicis, instar fumi ab igne tenues avolant in auras. Hinc reliquus cruor in ichorem & vappam nutriendo corpori inutilem, facessit: aut deleteriâ aciditate pollens omnes crassiores sanguinis particulas, quasi hamulis instructus esset, fortiter constringit, unde cruor in partes secedens, vel statim in ipso corde, instar lactis acidiusculi ad focum, coagulatur, vel ad circulandum ineptus postmodum intra angustos vasorum anfractus congelatus putrescit. Utrovis modò *regis* sanguinis pervertitur, unde maximorum symptomatum ilias. Hòc modo rerum potius Monarcha virulentus, quod ei libet, licet. Conf. cum Curioso *Winthero* l. c. *Fracastor*. L. I. de contag. c. 7. & *D. Pauli* de febr. malign. §. 47. 48. 49. Tantùm de contagio.

§. 13. Quî verò absq; eo, propriò vitio, ob execrandum Veneris excessum, scdissima nascatur lues, pauci capiunt, quod tamen *Nic. Massa* ^{qui lues} *genera sine* c. 2. de merb. gallic. & *Zac. Lusit.* L. I. M. P. H. qu. 3 & 8. contendunt. Sisto tibi consensum testium cum aliis partibus. Annon immoderata Venus ^{contagio} nascatur? *ventriculum* refrigerat, & sal ejus fermentale, quo de solidè disputat *Mabius* ^{damna ex-} *Fund. Med. Physiol.* c. 10. absumit aut obtundit? Ita Rex iste, ut *Q. Ser. Sam-* ^{cessus Vene-} *mon.* c. 17. ait, *Paterfamilias*, *Macrobius* verbò L. VII. *Saturn.* c. 4. officio suo exit, vitiosumq; elaborat chylum, cujus vitium in omnes manat partes & nuspiam corrigitur. (2.) cordis calorem exhaurit & impendit. Cum enim sine *Cerere* & *Baccho* frigeat *Venus* (hinc *Aristophanes* apud *Athen.* L. X. c. 15. vinum aptè vocat *Αφροδίτης γάλα*, & *Horat.* I II. C. 18. sodalem *Veneris*), fit utiq; , ut *Veneris* excessus calorem nativum absumat, vini autem excessus præter naturam augeat, sicq; multæ colliguntur cruditates, quæ tandem verminosam spondent messem. *Testes* quid præstent cordi, spadones & castrata animalia satis testantur, totò eorum temperamento notabiliter mutatò. Hinc *Aegyptii* Regem ipsis ademtum & fractas ejus vires hieroglyphicè delineaturi, pingebant *Typhonem castratum.* *Macb. Fund. Med. Physiol.* c. XIX. p. 462. Hanc stupendam testium vim catè ponderans *Parisannus* L. II. exercit. 5. eos non tam speciei conservanda, quàm individui perficiendi causâ datos esse pronunciat. Et *Galen.* L. I. de semin. eos cordi terè anteponit. (3.) *Cerebrum* totumq; nervosum genus valde lædit Venus immodica, spiritus animales & humorem oleaginosum avidè absumendo. Semen enim non tantùm ex subtiliori sanguinis parte conficitur, ut pu- ^{Seminis} ^{tabant materia,}

tabant Veteres, nec ex *fero* solo, quod *Barbatus* vult *dissert. de sanguin. & ej. fero*, sed etiam ex *succo oliaginoso* è cerebro per nervos ad testes fluente, uti *Charleton exercit. phys. anat. X. t. 8.* rectissime docuit, cui *Wartonus*, *Glisson. & Mæb. l. a. p. m. 482.* meritò subscribunt. Vide memorabilem *Hertodij* historiam in *Eph. Germ. Curios. T. I. obs. 4.* *Sperma ceti* quid aliud quàm *cerebri excrementum*, licet id neget *Schröder. L. III. Pharm. Med. Chym. c. 31.* Vide tu *Excell. Bartolin. C. III. ep. med. 70. p. m. 291. & T. II. Act. Med. Hafniens. obs. 30.* ac *Museum Wormij L. I. S. I. p. 34.* Adde s̄s *Ammanni nostri Manud. ad mat. med p. m. 39. seq. & Ephem. nostr. Curios. T. I. obs. 136.*

cur Scythæ
sectis retrò
aures Venis,
steriles fa-
ci?

§. 14. Et nunc demum, stante hac hypothese, scimus, cur *Scythæ*, *sectis retrò aures venis*, steriles facti fuerint? Novi sententiam *Vallesij L. II. Controv. 8. p. m. 72.* *Higbmore L. III. Disquisit. anat. P. II. c. 6. p. m. 241.* *Steph. Roderic. à Castro L. qua ex quibus IV. c. 5. p. m. 262.* *Sennert. L. III. Prax. P. IX. S. 2. c. 1. qu. 1.* *Laurent. L. VIII. Anat. qu. 4.* *Cass. à Reys Camp. elys. jucund. qq. n. 56.* & plurimorum, optima tamen mihi videtur *Hippocr. L. de genitura. Maxima siquidem*, ait, *femina pars è capite secundum aures in spinalem medullam fertur. Ipse autem meatus sectione, cicatrice obducta, consolidatur.* Ita verè est, quicquid contradicat *Sennert. l. a.* Refert quidem *Rhodius C. I. obs. 87.* arterias secundum aures dissectas fuisse sine omni sterilitatis noxa: Idem affirmat *Prosp. Alpin. Lib. I I. de Med. Egypt. c. 10. & 14.* cum *Riolano L. V. Enchirid. anat. c. 6.* Ast ego *Hipp. meum exosculor.* Quidam acceptò in occipite vulnere omnem *Veneris appetitum* amisit, ita ut nec *libidinem*, nec *erectionem*, nec *femina ejaculationem* vel exitum sentiret. Dicat adhuc aliquis (addit fortunatus *Senex D. Sorbait in Ephem. nostr. Curios. T. II. obs. 104. p. m. 117.*) caput ad coitum & semen nihil conferre, falsamq; esse *Platonis* in *Timæo* sententiam asserentis: *semen à cerebro & medulla decidere*, quæ plurium fuerit sententia, quamvis non negemus, semen esse excrementum ultimi alimenti ab omnibus partibus decisum, sed maxime à capite.

hist. singu-
laris,

§. 15. Deniq; omnes omninò corporis partes ab incontinentia *Veneris* enervantur & labefactantur, puriori; alimenti portione spoliantur, (flos enim sanguinis totiusq; corporis semen,) balsamus vitæ absuntur, animæ vires franguntur, pori cutis, ob ex haustum calorem, constipantur. Hinc omnium viscerum fermentorum corruptio, coctionis eorum debilitatio, excrementorum retentio, retentorum putredo tandem animata, seminibus in ea jam se manifestantibus. At cur non omnes immodicè utentes concubitu hanc labem concipiunt? causa sine patientis aptitudine non agit. Qui ergo robusti & bono corporis habitu præditi, tam faciliè hanc luem ex solo *Veneris* excessu non contrahunt. Interim continuatò hoc libidinis cestrò, exhaustisq; humoribus laudabilibus,

cur non
semper im-
moderata
Venus hoc
malum
procreet?

libus, quævis tandem in corpore delitescentes impuritates & superfluitates excrementitiæ ad loca genitalia, per lascivos hosce labores valde inflammata & avidius attrahentia, confluunt. Non secus enim in titillatione & voluptatis veneræ pruritu, quàm in dolore fieri humorum affluxus solet, & sic uterq; sexus, per immodicum congressum, corporis sui vitia & corruptelas, quæ tempore quietis sopitæ latitabant, mutuo transferunt, ac sibi invicem citissime effectissimeq; communicant, imprimis si Vir rem cum menstruata habeat, atq; insuper crebriores coitus accedant. Hinc appositè hoc malum *virulenta & contagiosa corporis cachexia* dicitur. Emergat itaq; pudenda & detestanda hæc calamitas ex contagio, vel citra istud, vera tamen, unica & proxima ejus causa quærenda est in *putredine animata*, quam *Faber in Path. spag. venerem mordax, purulentam & putrefaciens* scitè appellat. Id est, in *seminibus verminosis*, ex putredine emergentibus, inq; principio *salino* viventibus seseq; sustentantibus.

§. 15. Hanc thesin nostram confirmamus (I) *autoritate divinâ Eccles. probatur* (1) XIX. 3. Textus græcus edit. Basil. 1550. sic. Καὶ ὁ καὶ κωμένος πάνας, τολ- *autoritate divinâ.*
μυρότερος ἔσται. Σῦλεις καὶ σκώληκες πληρονομήσουσιν αὐτὸν, καὶ ψυχὴν τολμήσει ἐ-
ξαρθῆσθαι. Et qui conjungitur meretricibus, (iis velut sese agglutinans,) *temerarius* (i.e. ad quævis scelera audacior) ab eis fiet. Putredo (σῦλεις po-
tius significant tineas) & vermes hereditabunt illum, (putrescet adhuc
vividus fietq; spirans cadaver) & anima temeraria tolletur (vigor animi &
corporis in scortatore illo temerario anima enim συνεχδοχικῶς pro ho-
mine) exarscet. Tolletur de numero viventium anima ejus. Lutherus nervosè
reddidit. Die sich an Huren hängen / werden wild / und kriegen Motten
und Würme zu lohn / und verdorren den andern zum mercklichen Exempel.
Würme) Gloss. marginal. habet: Frankosen / Leuse (addo Morpions)
und andre Bettlers Kranckheiten. Venustè etiam *Matthesius Concion. 3.*
super Syracid. c. 19. p. m. 112. Wer sich an sie hânet / und an ihnen klebet /
oder an sie gepicht / geküttet und geleimt ist / und behängt sich mit unzucht-
iger Bübin oder Wölfin / wie ein Bettler mit Muscheln / der ist ein Narr /
und bleibt ein Narr / und wann gleich St. Peter oder Salomo sein Vater
wäre. Da folgen Motten / da kommen die Frankosen / und der Leib wird
zerfressen / und fällt dahin / als wann die Motten und Schaben in die Klei-
der kommen. Item: da kommen Würme / und allerley schändlich: / unflä-
tige und gefährliche Kranckheiten. (II.) *Symptomatus* c. g. *carie in tibiis*, (II) *sympto-*
matibus. *brachiis, dentibus*, imprimis *cranio, osse palati ac nasi*, (quod *Venereis* ma-
ximè familiare,) *bubonibus, cephalalgia, pilorum defluvio, articulo-*
rumq; doloribus &c. quorum omnium vix aptiorem certioremq; cau-
sam finges præter *putredinem animatam*, ut *Langius ad oculum demon-*
stravit.

Cc

stravit.

stravit. At genius seculi talis : qui plurimum decipit, cum admiratur Hipp. L. I. de diat. In bigamo decollato & anatomiae subiecto, ob continuum Veneris exercitium, ossa cariosa, ut ad sceleti structuram inepta essent, olim fena vidit Amicissimus Pollux. Imò ipsæ maxillæ & ligamenta ossium ita corrumpuntur, ut planè loco moveantur & dislocentur, ac firmamento suò destitutæ penitus decidant, ut huiusmodi diræ luis specacula in nosocomiis (præsertim *Italicis* ac *Galicis*) videri poterunt.

(III.) d. u.
10-11a.

(III.) Ipsa d. u. 10-11a. Inspice bubones, Scævola sim, si non inveneris vermes, fretus experientiâ Placentini apud Kircher. de peste S. 2. c. 4. p. m. 241. & Dn. de Monconnis in Itin. T. I. p. 178. modò calculum bene ponas, & spretâ quorundam oscitantia, altius scruteris grandia Naturæ magnalia. In gonorrhæa virulenta vidit insectulum limaciforme Borell. obs. micr. § 3. quod 30. aut 40. peperit ova, è quorum quibusdam vermiculi subtilissimi & hirsuti prodibant. Kircherus, magnum istud Urbis & Orbis miraculum, L. XII. Mund. subterr. S. I. c. 10. p. 352. in scabie venerea vermes limacum instar tamæ fecunditatis vidit, ut intra dimidiam horam ad 50 alios similes sibi partus effuderint. Conf. sis Lemnium L. II. O. N. c. 40. & Wier. L. III. de præstig. demon. De semine humano verminoso supra cap. 6. §. 4. paucula diximus. Tale certè in veneris erit. Hinc non ineptè Aug. Hauptmann. de thermis Wolkenstein. p. m. 208. Dieses Ungeziefer erweckt in ihren/ der Venus Ritztern / membris genitalibus durch das stetige Corrodiren und Nagen einen stetigen pruritus, libidinis æstrum, und dannenhero auch involuntarium seminis effluxum, Nocte os meum perforatur doloribus, clamat Jobus c. XXX. 17. des Nachts wird mein Gebein durchbohret. Cur autem noctūpotissimum dolores veneris exasperantur, ut etiâ noctis torturam Helmont. vocet? Diu sc. pori semper magis constipati ob ambientis aeris frigidiusculam temperiem, hinc causa morbifica ad interiora relapsa partes extimas relinquit, imò velut torpida ab aere ambiente redditur, fomentis quoq; & unguentis dolores demulcentur. Noctū verò & in lecto, ubi talla plerunq; cessant, partes incalescunt, pori aperiuntur, & causa morbi ad exteriora reversa, ibiq; magis expansa, ut sic ferocius sæviat. In hac enim corruptionis & morbificæ fermentationis actu archæus extra orbitam vagans, & in lucta illa, quam contrà materiam peccantem aggreditur, ad furorem qs. redactus, dolores insigniter auget. Quis enim aliàs insultus hostiles abigere tentet? ubi igitur fortiùs repugnat, materiâ viscidâ & glutinosâ nequaquam cedente, ibi symptomata etiam fortiora: cumq; in locis membranosis & nervosis præsertim tenaciùs impacta & qs. infixæ hæreant, quorsum stupemus dolores & symptomata ibi sæviora? (IV.) Methodo communi. Numen & ara Medentium Mercur. In sola huius energia est virtus recondita omnis curationis, est ora-

cur dolor
Veneris
noctū potis-
simū exa-
spereatur?

(IV.) me-
thodo com-
muni.

est oraculum *Langianum*. Mercurius verò quē enecet *vermes* curiosè dicet *Bastus* in *Ephem. Curios. T. II. obs. 24.*

§. 17. Indignatur *Bartholinus*, Doctor olim noster, Eruditissimo *Pineda*, quòd *Jobum* luc hâc infectum proclamârit, *L. de Morb. biblic. p. m. 39. luc hac infectus*. At pace Tuâ, VIR Optime, verè dixit *Pineda*, quicquid dixit, binasq; tuas objectiones suprà diluimus. Pepigerat quidem *Hussæus* princeps fœdus cum oculis suis, ut ne cogitaret quidem de virgine c. XXXI. 1. At voluit *Satanas* sanctum castumq; *Jobum* singulari ignominiâ & cruciatu afficere, ut ferè scomma istud *Zophar* in eum quadrârit c. XX. 1. 1. *Ossa ejus replebuntur vitis adolescentia, & ex eo in pulvere dormiet.* Plura dabimus cap. seq.

CAPUT X.

De Jobo Verminoso.

§. 1.

NON crediderat *avriſtinos* I. Pet. V. 8. fieri posse, quin *Jobus* post ereptas facultates, post abactos greges, post occisos liberos, everſamq; domum adhuc retineret innocentiam suam, sed potius in rabiem actus, Deo malediceret. At sicuti Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum! c. I. v. 21. est præan *Jobi*. I. nunc, averne, & finge triumphum!

§. 2. Alio igitur die ad secunda Comitia angelica, tanquam apertè invidus & mendax, vi vocatus in jus, ut, quanti criminis reus foret, intelligeret, innocentissimum *Jobum* falsò accusando. Nunquid considerasti servum meum *Job*, Virum simplicem & rectum, timentemq; Deum ac recedentem à malo, & adhuc (post tot clades) retinentem innocentiam? Tu verò (pessime veterator) commovisti me, ut affligerem eum frustra. c. II. 3. Pellem pro pelle, inſit verſutissimus mango. Sugillat *Jobum*, tanquam quis diceret: pelles alienas discerpi seu auferri quorsum ægre ferat, mo-
do suam servet integram. Sanitas & vita omnium rerum pretiosissima Alioquin mitte manum tuam, (utere virtute & potestate tua fortius,) & tanges (afflige) os ejus & carnem, (infer dolores, frange vires, novas denique per corporis dolores & cruciatu insidias para.) Et tunc videbis, (was gûlts? ponit extra omnem dubitationis aleam, quòd incredibilis sit morborum dolorumq; vis ad frangendam Virtutem hominis,) quod in faciem (publicè) benedicat tibi. Ecce! (dictum factum,) in manu tua est. Cæde, crucia, torque, flagella, uti placuerit. In manu tua est. Amplissima equi-

dem, limitata tamen, licentia. *Verum animam illius serva.* Rationem & intellectum ne turba, unde stupidus, insensibilis & mente alienatus fiat. Percute, ut vis, tantum ei vitam non adimas jubeo.

Jobi plagâ. S. 3. Et egressus est *Satanas* (velociter & alacriter) à facie Domini, (Angeli, qui Dei vice functus, eiq; locutus erat,) & percussit *Jobum* ulcere pessimo à planta pedis ad verticem usq; c. I. 7. Merum pus, ulcus merum, idq; verminosum, erat *Job*, *Pathologia animata venustissima Synopsis*. Una eademq; causa & materia morbificæ in singulis membris & visceribus diversos peperit morbos à planta pedis usq; ad verticem. Noverat diabolus, rerum naturalium peritissimus, istud *Democriti* apud *Hippocr.* in epist. ad *Damaget.* ἄλως αἱ ἀρρώγιες ἐκ γενεῆς ὄντες ἐστίν. Latente enim in ipso varia semina morbifica verè animata, in minimis licet atomis. Nullum quippe vivens, nullum elementum, nulla planta, nihil in hoc universo, in & ex quo non varia vermium genera producantur, ut, non quodammodo cum Philosopho III, de P. A. c. II. sed simpliciter, dicamus: *animarum omnia plena.*

S. 4. In prima rerum creatione, ubi virtute divinâ generationis & multiplicationis vim acceperunt semina, omnes res puræ, integræ, perfectæ & incorruptibiles erant. Post lapsum verò puris illis seminibus, ex maledictione divina, novæ supervenerunt tincturæ, quarum mixtione totius creaturæ pulchritudo miserrimè est defædada, & prima ac pura illa semina novis qs. at infauis, vestimentis obducta & involuta. Hæc impura semina, eadem Dei potentiâ esse multiplicantia, qs. hospites & advenæ, radicibus & seminibus puris & perfectis in generationum principio obsequuntur quidem, donec sub fallaci servitutis schemate opportuna tandem nocendi tempora capient. Separata enim & exaltata genium ac indolem suam produnt, morborum & mortis fabri. Homo autem, qui omnium rerum sublunarium ministerio utitur, universis impuritatibus coinquinatur, & infinitas morborum mortisq; species imbibit. Consistunt enim hæc semina radicesq; in colluvie arsenicali, sulphurea, salina, vitriolata, mercuriali, aruginosa, napellosa &c. mixta tamen cum puris primisq; rerum radicibus.

S. 5. Omnis substantia, quatenus talis, bona est. Nec ullæ mali natura, sed boni amisso, mali meruit nomen, quod accidentaliter tantum substantiæ inhæret. Homo neutiquam ex materia simplici, sed diversis & contrariis miscilibus compositus, Nullum elementum purum aut simplex. Ipse Sol, miraculum Altissimi, Eccles. XLIII. 2. corpus mistum, & variâ seminum miscellâ fœtus est, quiq; suos patitur morbos. Hæc miscibilia omnia pura, pacata, tranquilla, perfecta, sine corruptione & morte fuissent in statu integritatis, quatenus illa, nunc sanitati contraria, nullam vim intulissent, sed veluti mancipia, compedibus vincta, Deo ita.

ita volente, sub domino quietè permansissent. Non enim ad mortem, ^{qui hominē} sed vitam, conditus erat homo. Ut igitur valeret, & optimâ frueretur ^{ad vitam} sanitate, ac temperamentum haberet ^{απορ. α. & μ. ν.}, necesse utiq; erat, ut omnia amicè conspirarent, in sua contemperatione manerent, & hominem nullâ molestiâ afficerent. Post lapsum verò, nexû hoc mutua ^{post lapsum} concordia solutò, sanitati contraria tincturâ in corpore nostro latitan- ^{corruptio.} tes, imperio formæ superioris & specificæ excusò, seu nunc juris fa- diæ alias tincturas sub liberi conditione hostiliter invadunt & oppu- gnant. Ita certè novæ superveniunt tincturæ per emerfionem è suis causis, ex actu primo in secundum, non verò per novam creationem. Quam orthodoxam acutissimi Severini doctrinam c. XII. *Idea Med. Philos.* temerè impugnant Sennert. de conf. & diff. Chym. cum Arist. & Galen. c. 16. p. m. 453. seqq. & Freitag. c. 68. nott. Med. p. m. 288. seqq. Vide tu Cl. Rhodij *disp. sup. Severin. l. c. p. m. 180. seq.* & meliora edoceberis, Venenum in sua substantia bonum est. Quòd verò hunc & istum occidat, fit malum. Substantiale malum non datur, sed accidentale, seu alicui. Sic miscibilia in corpore humano, ex maledictione divina, post lapsum novas qualitates, corpori nostro inimicas, suscitant, & quæ homini sunt amica, contrariis suis qualitatibus & molestiis nobiliter afficiunt, suâque impuritate & malitiâ corrumpunt & contaminant, ac malum tantummodò accidentale referunt.

§. 6. Vulgò ex quaternione humorum, in massa sanguinis existente, ^{humores} omnium morborum causas fabricant, at malè. Vid. D. Ammann. in Pa- ^{Galen. fi-} ranes. ad discen. L. II. P. 2. c. 12. p. m. 142. seqq. Willis L. de febr. c. 1. p. 99. ^{Humor.} *Higmor. dñ.* L. II. P. I. II. Anat. c. 4. p. 192. Mæb. Fundam. Med. Phys. c. 12. p. m. 257. Ego quidem cum Hipp. eos admitto, tanquàm matrices & receptacula semi- ^{quatenus} num morbificorum, videlicet acidi, amari, salsi, dulcis, insipidi, omnigeni. Hæc ^{admitten-} enim sunt, ait Senex noster L. de prisc. Med. quæ habent magnam vim, non calidum aut frigidum, nec humidum vel siccum. Humores, quatenus hu- mores. i. e. primarum qualitatum subiecta, adeò potenter nos non affi- ciunt, sed quatenus acidum & sexcenta illa includunt. Latent enim in illis, velut in terra, omnigenæ facultates. Hæ quidem, quamdiu sunt in mutua sua contemperatione, neq; cernuntur, neq; homini molestias creant. Ubi verò harum quippiam secretum fuerit, & per sese extiterit, tunc & conspicuum fit, & hominem lædit.

§. 7. Cum itaq; in corpore Jobi matrices & receptacula morbificorum ^{quamdiu} seminum fuerint, sc. acidum, amarum, salsum, dulce, insipidum, acre, & sex- ^{Jobus} centa alia, quæ pro copia & viribus varias habebant facultates, eaq; ha- ^{op. dñ. a-} tiens sub specificæ formæ dominio pacatè vixerint, ^{dños.} permanfit. Satanas autem, impetrat à Deo licentiâ, eaq; amplissimâ,

qui autem
percussus?

percussurus eum, seu carnifex & tortor, ulcere pessimo à planta pedis usq; ad verticem, totam œconomiam vitalem turbavit, istaq; sexcenta, mixtione & mutuâ inter se contemperatione invisibiliter & absq; molestia hæcenus manentia, in auxilium ex arco in lucem evocavit, secrevit, suiq; juris & conspicua fecit, sicq; mediante *Chsa* p.n. contrâ *Jobum* unitis viribus inflammavit, ut ipsi tot fuerint diaboli, quot *vermiculi*, quot pori corporis, tot ostiola mortis. *Mirabiliter enim cruciabatur, Job. X. 16.*

Sechin,

§. 8. *Ulcus malignum* (ut *LXX.* habent) malignam præsupponit materiam. In fonte dicitur *Sechin*, & ita vulgò vertitur. *Exod. IX. 10.* eâdem voce hujus ulceris meminit Deus. *Deut. XXVIII. 27. & 35.* Philo *L. I. de vit. Mos.* vocat *Phlyctenam*, hîgige *Blatter/wild Feur*. Ardens esse ulcus, ex *Exod. IX. 8.* seq. patet. Videbatur, ait Philo *L. II. de vit. Mos.* unum ulcus à vertice usq; ad imos pedes, his qua membratim sparsa erant, continuâ serpigine in unum cœuntibus. Sic *Jobus* unum ulcus erat, unag, plaga corpus ejus univertsum. Ulcus dico, non ulcera. Propterea autem una plaga memoratur, quia totum corpus & omnia membra unô contextit ulcere, atq; ad unum convertit dolorem. *Orig. in Job.* Potuit autem hoc ulceris genus serpere per totum corpus à planta pedis usque ad verticem. *Galen. de Tumor. p. n. c. 13.* *Φαγέδαιον* vocat, quæ carnem undiquaque perrodit, devorat & circumjectum habet tumorem. Alii *Chironium* à *Chirone*, qui talia sanasse dicitur; *Telephium* à *Telepho*, qui illis erat affectus. *Bartholin. L. de morb. bibl. c. 7. p. m. 43.* mavult *ulcus Syriacum*, cujus descriptionem pete ex *Aret. L. I. de caus. & sign. acut. morb. c. 9.* *Coccejus in Comm. Job.* ait; certum genus ulceris hîc definire, esse vaticinari. Consentit *Polus in Synops. Criticor. Sacr. Vol. II. in h. l.* Itaq; ὁ φάγδαϊος *Bartholin.* pro quovis tumore & scabie pustulisq; ulcus hîc accipiendum putat, & *l. c. p. 51.* *scorbutum*, ejusq; ulcera, accessisse retur, ut reliqua incommoda evitet, quæ aliorum ulcerum difficultates inferunt. Sanè, ulcera scorbutica, & alia chironia, eum gallicis certare, atq; sæpe dubiam præstare faciem, verissimum est. *Ammann. in Paranes. L. II. P. 3. c. 4. p. 179.*

primus Jobi
affectus ul-
cus vermi-
nosum,

§. 9. Primus itaq; *Jobi* affectus (cui alii tamen paulatim accessere, ut eò longius torqueretur,) fuit *ulcus malignum*. *Drexel. in Jobo c. XV. p. m. 250.* cum *Pined. Comm. in c. 2. S. 3. §. 7.* *Φαγέδαιον* vocat ἀπὸ τοῦ φάγειν, ulcus tetrum, verminosumq; totò serpens corpore, artus miserè depascens & urens, ipsasque exedens carnes. Quàm bellè vocat *verminosum*. Et *S. Chrysost.* citante *Pined. l. a.* ulcera *Jobi* vermium fontes & tabifici humoris rivulos dicit, edacem vermium pœnam tabescentes ac defluentes artus consummentem. *L. de bona patient.* Ita: quodcunq; fuerit ulcus, verminosum fuit, & idèq; satis malignum. Quidnî enim tota ruinosi *Jobi* natura, jamdudum

dudum *ex yevēsis* corrupta & morbosa, ex percussione Satanae, magis magisq; omni momentō fieret corruptior, i. e. ad alterius rei, è suo *feminio*, generationem proclivior? Consilium Satanae neutiquam erat cutim tantum radere, sed carnes, ossa, ipsasq; harum medullas, nervos, venas & singula membra ac viscera diu noctuq; immaniſſimè torquere, idque non mensibus XII. ut Ebraei volunt, sed septem annis, *linguā* solummodò salvā, c. X. 20. quam non sine astū sibi reservabat, ut haberet *Jobus*, quō Deo malediceret. Non potuisset ergo crudeliores, subtiliores & fideliores eligere ministros, quā *vermes*. *Fœdus Dei simius*, non nescius, quā plurima, eaq; gravissima, judicia, ministrantibus iis, Jehova exercuerit, in *Jobo* quoq; simile tentare voluit, nec sine successū.

§. 10. Causa doloris proxima & immediata ut *unica* tantum est, ita ad *causā doloris* eam omnia, quæ vulgò dolorem efficere creduntur, redigere oportet, *vis proxima*. Fallunt enim, qui plures simul proximas causas doloris, inq; iis *intemperiem*, & *continui solutionem*, venditant. *intemperies sine materia*, tantum non *entium germanam sororem*, *omniumq; volubilium nugarum*, & *variorum fabularum*, *tantum vanissimam vanitatem*, cum Lang. in *Miscell. Cur. Med.* n. 2. *Ammann. L. II. P. I. Paranes. c. 3. p. 123. Rhod. diss. supra c. XII. Id. Med. Phil. Severin. p. m. 175.* meritò explodimus. Nec à simplici intemperie, (seu *calida* aut *humida* fuerit,) plures enim non dantur, si dentur,) oritur dolor, utpote cujus actio tempus postulat & pedetentim progreditur. Quid autem *continui solutio*? ego sanè nescio, nec tu forsan. *Ammann. l. c. p. 204.* Quid ergo dolor? *indignatio*, seu *irritatio spiritus vitalis*, seu Archéi, ab ob-*dolor quid.* jecto dolorifico facta. Ut enim hic ex objecto puritatis jucundam, sic quoq; ob impuritates moleſtam & tristem primariò efficit sensationem, partibus ubiq; insitus. Sive à causis externis, seu à sanguine corrupto maligneq; alterato, vis & molestia inferatur Archéo, colluctabitur cum eodem, totamq; œconomiam vitalem turbabit, quod sine *fermentatione*, *zīca*, & singulari quadam commotione, minimè fieri potest. In hac corruptione & putredine sanguinis (quæ sanè subsequitur) humorumq; exīnia, acidum, salsum, amarum, & omnigenum in iis delitescens, ex orco in lucem, ex actu primo in secundum excitatur, aliiq; infesti spiritus ac fuligines simul elewantur, inflammantur, & ita miasmatibus istis animatis atomisq;, in & sub acido, acri, salso &c. occultis, ad bellum intestinum faces & calcaria subduntur, quæ omnia ex aurea de *Fermentatione* doctrina (sine quā nec orimur, nec morimur, nec validi aut languidi fimus, Vid. *Kerger. Willis &c.*) prolixius ad oculum patent.

§. 11. Hæc autem *μιάσματα*, seu *femia animata*, quantum lacerare & perturbare spiritum nostrum, utpote totā substantiā ipsi infensa, & partes, in primis *membranosas*, quibus, ob tenacitatem, firmiter adherent,

*Natura
morborum
efficitrix &
curatrix.*

rent, lancinare, rodere, pungere, terebrare & vellicare queant, facile est dijudicare. Ulti enim *Natura*, seu spiritus vitæ, omnium morborum & dolorum efficitrix, ita quoq; eorum curatrix. Impossibile enim est, ut contra collectas impuritates, & montes qs. cruditatum, sine molestia & notabili incommodo corporis insurgere, pugnare, aut easdem adeò leviter exantlare & expellere valeat: non secus ac *Dynastes*, cui subditorum cura est maxima, non sine suorum clade & quodam patriæ excidio, in hostem prodire, eumq; sternere ac territorio suo fugare: vel mater, quamvis officiosissimè blandiens, prolem suam à sæda porrigine atq; pediculatorum turmis altius impactis ἀναλγύτως purgare potest. Cl. Lang. *Miscell. Med. Cur.* n. 34. p. 114.

dolor à Sale.

§. 12. Cl. Severini, Vir celebritatis splendore & immortalis memoriæ longè dignissimus, (ut epitaphium ejus habet *Hafnia* in templo Cathedrali à me visum,) *Frider. II. & Christian. IV. Archiater*, dolorem à Sale deducit, nec ineptè, A combustionem dolor: unde nisi à Sale? quærens fortius urit, quàm abies, quia plus habet salis. Lustra cineres, & annon in fumo major mordicatio? si in fumo, cur non in igne? Certè ista loca vehementissimos patiuntur dolores, quæ confluentiam habent cum salibus potentissimis seu, in quibus salium spiritus penetrantissimi latent, & ad extremitates ducuntur, e.g. orificium ventriculi, renes, intestina &c. Viscera verò, cum careant membranis, nec intertexantur substantiis, in quibus salium spiritus potentissimi latent, eorum enim spiritus obtusi, tantis doloribus non affliguntur. Conf. *Rhod. in h. l. p. m. 197. seqq.*

quæ percussus Jobus?

§. 13. Dum igitur percuteret diabolus Jobum, simul commovit aciem, austerum, salsum, omnigenum in corpore ejus, exq; orco in lucem evocavit: seu miasmata & semina verminosa, in principiis istis latentia, inq; iis se conservantia, nunc exaltata, incocta, & ab aliis secreta singula, summas vires & insignes potentias calamitosâ symptomatum perniciem ostenderunt. Formæ enim subjugatæ, (atomi verminosa) spretò & subversò specificæ dominiò, suam quæq; vitam nobiliorem, cum mixti naturali resolutione, affectârunt, ut *Hussæus* princeps brevè à capite ad plantam ulceribus verminosis scatuerit, qui dubio sine, ut *acori*, acutissimis rostellis, oblongisq; quadruplicibus & ferè teliformibus caudis (vid. *Hauptmann. in epist. ad Kirch.*) instructi, quotidie sese multiplicârunt, adq; cutaneas oras & cutis spiracula perducti, alimentum suum desiderantes continuò morficârunt, pupugerunt, pedumq; suorum consimiliter acuminatis qs. filamentis & cuspidibus loca affecta indefinenter titillârunt & lancinârunt, unde furibundus archæus, partibus læsis insitus, licèt tanto examini impar, irritatus tamen vires quidem suas, ut potuit, opposuit, inq; hac lucta dolorificos pruritus, seu pruriginosos dolores, auxit, & affli-

cto ad-

Ad addidit afflictionem. Humoribus interim, sub illa Archéi indignatione, copiosius affluentibus, major fermentatio facta, ut tota cutis hinc inde elevata intumuerit, æstus febrilis & insolitus (quem *ignem sacrum*, seu aliter vocites, nihil ad me,) accesserit, sicque, ob ulcera infinita passim protuberantia, Jobus in *cadaverosum* quendam *mucorem*, summè foetidum, conversus fuerit. Quos dolores ac intolerabilem pruritum ipse testâ rudiore, in fimeto forsan repertâ, cutim undiquaq; radendo, minimè demulsit, sed dolores insigniter auxit, non sine cachinno diaboli. Verè igitur clamat: *Circumdedit me lanceis suis, c. XVI. 15. innumeris vermiculis*, qui singula membra & viscera usq; ad intimas ossium medullas rodunt & lancinant, ac non secus me *circumdederunt*, quàm *sagittarii scopum suum*. *Posuit enim me sibi qs. signum. 8. 16.*

§. 14. Sufficiebat Diabolo, Deò sic volente unica, eaq; levissima, *una percussio*. percussio ad millia & decem millia ulcera maligna *Jobo* infligenda. *Musca* *sio* *sufficit*. *but.* referente Kircher, de Peste S. II. c. 4. p. 247. nobilis cujusdam naso forè infidens, & promiscidis unicò spiculò eidem infixò, tumorem quendam effecit, quò sensim crescente, & intrà viscera serpente venenò pestilentiali, intra biduum extinctus est. Bone Deus! si tantum *musca*, quantum poterit Rex muscarum *Beelzebub*? Posito. *Πονηρόν*, sine percussione & absq; præviâ (ut sic dicam,) corruptione sanguinis, omnibusq; aliis suprà dictis, *atomum* saltem malignam & contagiosam, omnium totius corporis ulcerum & symptomatum matrem, corpori *Jobi* affricuisse, sat certè fuisset malorum. Impossibile autem sine corruptione & putredine ea excludi. Quicquid autem hujusmodi *μιάσμα* agunt, fermentando agunt. Cumq; *sale* sui generis volatili & animato abundant, ceteris paribus, & causis adjuvantibus non impeditis, ea & facilè didi, ocyusq; in universum corpus penetrare, inq; eo, pro diversitate partium affectarum & subjectorum, diversissimos & stupendos edere possunt affectus, ut in *Jobo* videmus.

§. 15. Sive igitur saltum fecerit Satanas, seu lentius festinârit, quod *Jobus* more SS. reticuit, certissimum tamen, fuisse in *Jobo* omnigenam & planè univer- *Græc.* *salem* totius corporis, omniumq; partium, tam continentium, quàm contentorum, seu humorum, corruptionem & putredinem verè animatam, ipsumq; adeò spirans cadaver, *Pathologia animata consummatissimam ideam*. Ideò in threnis suis c. VI. 4. *sagitta Domini in me sunt*, i. e. *vermiculi* carnem meam perforantes, quosq; Satanas, Deò volente, instigavit ad comedendum, omnemq; corporis mei sanguinem sugendum. *Sagitta ista* penitus defixæ, omnes adhuc in me sunt, hærentq; in intimis membranis ac medullis, nullâ adhuc extractâ. c. VII. 5.

Dd

§. 16. Sanè

Job intus
forisq; Ver-
minosis.

§. 16. Sanè Jobum intus forisq; Vermibus fuisse plenissimum; mihi ca-
sus putridus, asserit Drexel de Jobo c. XV. p. m. 253. idq; prisci testantur
Patres Ecclesiæ, quorum syllabum exhibet Pined. in Comment. c. 2. x. 6.
s. VI. p. 144. Caro mea putredine induta est c. VII. s. i. e. cooperta vermibus.
Mein Fleisch ist um und um würmicht und koticht. Koticht / non tam
propter ulcera & saniem, sed etiam excrementa vermium, (ubi enim ali-
mentum, ibi etiam excrementum,) quorum corruptio aliorum erat ge-
neratio. Quis enim inficiabitur, ex excrementis, semine adhuc tur-
gidis, colore superveniente, alios propullulasse vermes? c. XVII. 14. vo-
cat se putredinis (mortis) filium. Dixi putredini: pater meus es tu: mater
mea & soror mea vermibus, quæ vivus adhuc scateo. LXX. Interpretes
Jobi conjugem sic faciunt loquentem: c. 2. Tu in putredine vermium sedes,
pernoctans sub dio. Ipse Jobus c. XXX. 17. qui me comedunt, non dormiunt.
Tertull. Lib. supra cit. Dissocabatur, ait, diabolus, cum erumpentes Job bestiolas
in eosdem specus & passus foraminosa carnis ludendo revocaret, qs. diceret: Hic,
ô mei vermiculi, manete in meo corpore: in hæc pascua enim nati estis.
In multitudine eorum consumitur vestimentum meum, & qs. capitis tunica succin-
xerunt me c. XXX. 18. i. e. juxta Paraphrast. pined. ob doloris vim ac nimiam
morbi gravitatem, putredinisq; manantis copiam, deniq; scatentium vermiculorum
multitudinem, ipsa mea vestis putrescit & atteritur, atq; adeo cogor vestem sæpius
invertere ac omnino etiam mutare. Nam totius corporis fœditas ipsam vestimenti
faciem mutat & destruit. Ipsum vero vestimenti capitium & os infestissimis ha-
jusmodi bestiolis turmatim adscendentibus, & qs. effervescentibus, concrevit &
constringitur, ita ut me jam capere non possit, neq; commodè respirare permittat.
putredo & Sacra Pandectæ putredinem & vermem promiscuè sumunt. Jobi XXV. 6.
vermis & homo dicitur putredo, & c. XXI. 26. vermis ac tinea; Esa. XIV. 11. & quod
nonyma, dicitur Vermis à LXX. à Vulgato nominatur putredo & vermiculus. Adam
dicitur putredo; est enim prima vermium origo, & mortis. Filius autem
hominis vermis, i. e. filius Adam, seu putredinis. Sunt itaq; in lingua sancta
vermis & putredo synonyma. Ein Mensch die Made / und ein Menschen
Kind der Wurm. Jobi. XXV. 6.

signacula
Lacorum.

§. 17. Lacones olim, notante Hesychio, lignis à vermibus corrofis,
variis notis insignitis, utensilia & alia obsignabant, eaq; signacula
σημαίνετα vocabant. Ursin. Theol. Symbol. c. 140. p. 165. Dignum patellâ
operculum! Quàm benè vermibus obsignatur, quod à vermibus olim de-
voratur. Adam enim, ut dixi, putredo, & nos, filii ejus, vermes! Con-
sumimur enim velut à tinea. Job. I V. 19. Tinea occulta & singularis Dei
vindicta, quam de his, qui externâ facie splendent, Deus fumere solet,
dum eos paulatim enervat, & comminuit virtutem eorum & in pulverem
redigit, omnemq; obfuscet splendorem; non secus ac tinea ligna, magna
licet

licet beneq; solida, corrode paulatim solet, quæ tandem levissimò i&u
confringuntur & abeunt in vagos pulveres. Nil igitur mirum (ait *Eliphas*) si *corrosus à vermibus* videaris; Nam *tinea* divinæ vindictæ ex peccatorum tuorū latente *putredine* qs. procreata te debilitavit, & in pulverem redegit. Sic *Hof. P. 12.* Ego qs. *tinea* Ephraim, & qs. *putredo* domui Judæ. Paulatim enim amiserant vires, & nihil roboris, præter externam quandam & inanem speciem, retinebant. Vidit enim *Ps. 13.* Ephraim *languorem*, & Judas *Vinculum* suum. Captivus enim & post terga revinctis manibus adductus est ab hoste.

§. 18. Stomachatur ferè Summus *Bartholin. L. de Morb. bibl. p. m. 39.* in eruditissimum *Pinedam*. quòd scripserit, *Iobum* quoq; *lue veneræ* fuisse correptum, eò, quòd i&u seculò sædum hoc malum nondum innotuerit, & quòd non nisi per contagium propagetur. Nihil enim ineptius dici posse, retur *Steph. Roderic. Castrens. qua ex quibus L. I. c. XXI. p. 48.* At respondimus suprà c. IX. §. 2. 3. seqq. *Lepra & lue Venerea Ammanno nostro Lib. II. Paranes. P. III. c. 4. p. 177. seqq.* est unus idemq; affectus seu morbus. Et enim (I) uterq; contagiosus & hereditarius. Nec obstat, quosdam, Chirurgorum exemplò, contagium luis Veneræ in dubium vocare. Vid. c. IX. §. 11. Hereditariam esse, historiæ *Rhod. C. III. obs 83. & Lud. Vivis in August. L. XXII. C. D. c. 22.* confirmant. Rationem dabit *Cl. Netselbach. in disp. inaugural. de epileps. habit. Wittenb. an. 1667. c. VI. p. m. 27. seq.* (II) Una eademq; utriusq; morbi causa, nequaquam atra bilis, seu humor crassus, viscidus, acris & mordax, sed *putredo animata*, (i. e. *atomi Verminosa*, in putredine, ceu matrice & diverforio, stabulantes,) quas seu *venenum corrosivum*, seu *universalem totius corporis cachexiam & corruptionem universalem*, seu cum *Paracelsi* totius corporis in putrefactionem omnimodam degenerationem dicas, perinde est. (III) Uterq; morbus æq; *Hippocr. Galen. ac Arabibus*, quoad causas genuinas & curationem, omninò fuit incognitus, & qs. pagus bohemicus. Næ *putredo sordida, muscosa, tenax, Virulenta ac viscosa*, verbò: *animata* est unica & vera omnis contagii causa, uti in *scabie, lue Veneræ, elephantiasi, lepra*, omnibusq; aliis contagiosis & *salsuginosis* morbis abunde videre est. (IV.) Adfunt utrobq; eadem læsiones omnium facultatum & symptomatum, v. g. corrosio uvulæ, palati, narium, raucedo, apolecia, gonorrhæa, foetor &c. (V.) Ut luis Veneræ stipendiarii à publico confortio excludendi: ita leprosi. Hinc dicitur *Musaf* / qs. extrapositio, quòd nimirum extra sanorum hominum collegia poni debeant, etiam lege divinâ *Lev. XIII. 44. IV. Reg. XV. (VI.)* Signa lepræ vid. *Exod. IV. 6. Lev. XIII. 1. seqq. Num. XII. 10.* luis Veneræ omnes dabunt prædici. (VII.) Adest eadem methodus & difficultas curand. In Mercurio & Antimonio utriusque morbi medelæ spes. Est enim in

D d 2

Mercurio

Mercurio balsamus regenerativus ac incarnativus. In ejus visceribus natura qs. in unum gazophylacium sanguinem indidit purgandi vim. Rolfinck. L. IV. de aff. part. c. 4. p. m. 383. Hoc saltem intercedit discrimen, quòd in V. T. lepra, jussu Dei, extraordinariè à sacerdotibus curaretur, nostra verò lues ordinariè à medentibus Artis suæ gnaris. Nocte os meum perforatur doloribus, c. XXX. 17. nec per noctem tacet pupilla oculi Thren. II. 18. Cur autem noctu inprimis tormenta augeantur, dixi supra c. IX. §. 16.

*Scorbutus
pro lue Ve-
neræ habi-
tus.*

§. 19. Hodie lues hæc plerunq; nomine *scorbuti*, aut *scabiei*, dissimulatur. Scæpè etiam *psora scorbutica* pro lue *Veneræ* habetur. Vir quidam nobilis, & Canonic. Eccles. Cathedral. scædissimâ scabie crustosâ, eâque candidissimâ, siccâ tamen, per totum ferè (præsertim in capite & dorso) totus ferè qs. obductus cum intolerabili & assiduo pruritu, summâ cachexiâ, doloribus per intervalla (inprimis noctu) atrocibus, deturpato faciei colore, pedibus maximè tumidis, notabili, fœtore, & gravi halitû, omnibus domesticis molestô &c. à plurimis pro *leproso* & *elephantiaci*, ab aliis pro lue *Veneræ Candidato* diu, at frustra, curatus. Tandem meum extorsit judicium. Omnibus sobriè expensis; Domine, ajebam, nec *Græcus*, nec *Arabes*, nec *Gallus*, vel *Neapolitanus*. Si priscâ Germanorum fide patientiam & obsequium mihi sponderis, ego vicissim tibi, Deo ita volente, sanitatem polliceor. Apage lepram cum pudendagra! *Scorbuticus* es. Hoc *Augiæ* stabulum qui repurgaverit, te servabit. Præmissâ itaq; Venæ sectione, purgantibus &c. sub ipso cane, dici vix potest, quantum opis mihi tulerint *Mercurius* & *Antimoniû* Proh! clamat plebecula nostra: *Sub ipso cane?* Ast hoc delirium jamdudum explosere *Primeros*. L. IV. de error. vulg. c. 11. p. 138. seqq. Fr. Hofmann. L. I. M. M. c. 7. p. 62. Holler. ad IV. aph. §. Heurn. ad h. l. Horat. Augen. L. III. de miss. sanguin. c. 20. inprimis doctissimus *Laurent. exercit. XV II. in hunc aphorism.* Quòd verò nunc tam frequens non sit lepra apud *Judæos*, rationem dabit *Buxtorf. Synagog. Judaic. c. 23.*

Jub leprosus.

§. 20. Cum igitur ulcus istud (*Sechin*) passim cum lepra jungatur, *Levit. XIII. 18. 19. 23. Deut. XXVIII. 27. & 35.* etiam vox tangendi crebriùs ad lepra plagam accommodetur, & in *Arabia* ac *Syria*, nec non *Egypto* fuerit familiaris, nosq; cum *Ammanno* lepram & luem *Veneræ* pro eodem affectu habeamus, *Pinedam* utiq; defendimus. Desiet *Iobus* cutim denigratam, c. XXX. 30. ejus duritiem & asperitatem rugarum, c. XVI. 16. pulchritudinem ejus devoratam & consumtam, c. XVIII. 13. carnes ad ossa appressas, hiq; consumtis, pellem ossibus adharentem, c. XIX. 20. nasum resinatum, omnemq; formam immutatam, ideò omnibus amicis incognitus, c. II. 12. pedes tumentes, inq; nervo positos, c. XIII. 27. labia crassiora, absumtisq; reliquis partibus, sola circum denses relicta, c. XIX. 20. ossa perforata, c. XXX. 17. Vid. *Pined.*

Pined. l. 4. Merito itaq; à consortio hominum in sterquilinum publicum extra muros à vespillonibus delatus. *Procul* enim stabant amici, *c. 11. 1.* grande hoc prodigium *Pf. LXX. 7.* visuri.

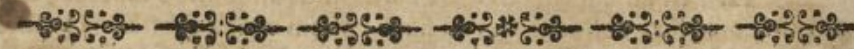
§. 21. Medicis omnem penè artem in uno homine per septennium frustra consumentibus, (non erat enim, qui ferret auxilium *Job. XXX. 13.*) peratus, res angusta tandem domi & curta suppellex. Interim morbi cum doloribus, & erumpentium vermium turmis, crevère: inde fœtor intolerabilis, ut nemo amplius ad tam graveolens cadaver sine vitæ discrimine paulò diutius potuerit consistere. Omnia conclavia fœtoribus & contagio infecta. Hinc diffugère omnes. Quod *Iobus* gravissimè sentiens: *ab omnibus derelictus,* fratres meos, lamentatur, *c. XIX. 13. seqq.* longè fecit à me, & noti mei q's, alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, oblitii sunt mei. Inquilini domus mea & ancilla mea sicut alienum habent me, & q's. peregrinus sum in oculis eorum. Servum meum vocavi, & non respondit: ore proprio deprecabar illum. Halitum meum (fœtidum) exhorruit uxor mea, & orabam filios uteri mei &c. Nunc autem derident me juniores tempore, quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. In Canticum eorum versus sum, & factus sum illis proverbium. Abominantur me, & longè fugiunt à me, & faciem meam conspuere non Verentur.

§. 22. Ut autem corpus ulcerosum mollius aliquandò federet, nec alii inficerentur, collocabatur in fimo, etiam medela gratiâ. Quanta autem anxietas, seu tædium sui, quod ferè comitari solet febrem *anxiâ*, *febris* *anxiâ* i. c. anxiosam, (qua de *Stephan. Roderic. Castrens. L. qua ex quib. l. c. 21. p. m. 47.*) affligerit *Iobum*, apertè fatetur *c. X.* Marcescebat enim anima ejus *c. XXX. 16.* & elegit suspendium. *c. VII. 15.* Dolor quippe eum oppressit, *c. XVI. 7.* & spiritus attenuatus est, *c. XVII. 1.* ossa aruerunt prae caumato, *c. XXX. 30.* & membra in nihilum redacta sunt. Saltem labia circa dentes relicta. *c. XIX. 20.* Hinc vigiliæ molestissimæ, & alia noctis terribilissima. Noctes laboriosas enumeravi mihi. *c. VIII. 3.* Si dixero: consolabitur me lectulus meus, & relevabor loquens mecum in strato meo, terres me per somnia, & per visionem horrore concutis. §. 14. Cogitationes mea dissipata sunt, torquentes cor meum; noctem verterunt in diem *c. XVII. 12.*

§. 23. Imò crediderim cum *Bartholino*, accessisse scorbutum, ob causas præcedentes. Animi enim moror ingens, propter amissa bona, liberos, conjugem & amicos, totum ipsum corrumpebant. Posuit me in proverbium vulgi, & exemplum sum coram eis, *c. XVII. 6.* Comminans mihi infremuit contra me dentibus: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. *c. XVI. 10.* Adde aeris constitutionem ad littora Syria maritima, victum prædum ex inopia rei familiaris, Hinc *ἰδίας κακῶν*. Vix mihi ostenderis symptoma in *Iobo*, quod non commodè etiam ad scorbutum trahi possit, lancinationes putâ, inquietudines,

dines, dolores, febrim, halitum fetidum, atrophiam, ulcera maligna, cephalalgiam, palpitationem cordis, syncopen, dentium mobilitatem, asthma, arthritidem vagam &c. Sed non nisi à putredine animata derivamus scorbutum. Sic *Ursus* nostra integra, Torquea t se ut velint; *Ud.* pedem nuspiam certè figent, nisi in *Patholog. animata*. Effudit in terram viscera (*reclius felmeum*.) c. XVI. 13. Ea signum dysentericum! Convulneravit lumbos meos, ibidem sunt dolores nephritici. Interiora mea effervuerunt sine requie c. XXX. 27. Antequam comedo, suspiro c. III. 24. & tanquam inundantes aqua, sic rugitus mei. Intestina, viscera, pulmo, cor &c. ebulliunt, commoventur, qs. subiectis prunis, absq; ullà requie. *Ud.* enim me decoxit. Attenuetur fame robur ejus, & inedia invadat costas illius, c. XVIII. 12. ait Bildad. In amaritudinibus commoratur oculus meus, c. XVII. 2. Omnia tumida, purulenta, tabida & verminosa, dolor & anxietas ubiq; *Vid.* c. IV. 7. Concidit me vulnere super vulnus. c. XVI. 14. Diabolus enim, ait Drexel. in *Jobo suo* c. XV. l. p. m. 267. Pharmacopæus artificiosissimus & tortor vaferrimus, hos morbos gradatim & per intervalla, non unà omnes, intulit, ne necaret, quem ad novas identidem pœnas diu capiebat vivere, & ut tantò citius desperaret sic afflictus, quantò tardius finem expectaret.

CAPUT. XI.

De vera rabie j causa, signis, remediis.

§. I.

HÆc B. L. operosè præmittere volui, ne nescires potentiam, mallitiam, mysteria, imò miracula *Vermium*. Quòd verò suprà c. 8, §. 20. omnes morbos iis obnoxios dixerim cum *Kirchero*, ita accipias Velim, quòd in omnibus nonnunquam subesse possint, etiam singuli aliquando ab iis oriri & adhuc oriantur. Næ morbos, vulgò occultos, contagiosos, & ob corruptos, putridosq; humores valde suspectos, e.g. luem veneream, scorbutum, lepram, variolas, pestem &c. sine *Pathologia animata* (quæ nihil novi aut paradoxo in se complectitur, modò limites non excedat,) cognoscere velle, est Solem sine Sole videre. Sed ad rabiem.

quinā morbi à Vermibus?

opinio Libautij. aliorum,

§. 2. Credidit *Libautius* ad *IV. aph. 5.* canes ex intuitu imaginis suæ in aquis formam suam mirari, oblatrare, & succedente demum febre, ita in rabiem agi, quod etiam de equabus dixit *Columella* L. VI. Alii post imperitorum carecta, occultas putà qualitates, turpiter delitescunt, morbum

bun totius substantie fingunt, nihilq; rectum aut vetum credunt, nisi quod ipsi fecerint. Excell. D. D. Ammanno, Med. Lips. acutissima disp. de rabie habit. ibid. pro Loco, ut ajunt, §. 7. est delirium à veneno quodam peculiari in animali genito. & homini communicato productum, cum vehementi liquidorum, aque potissimum, abominatione. Nec curiosas opiniones Doctissimi Joseph. de Aromatariis L. de rabie contagiosa P. III. Jos. de Arab. & IV. cum Cl. Meibomio in disert. de h. m. aspernatur, cui rabies nihil aliud quàm cynanche, seu angina contagiosa.

§ 3. Ego genuinam, proximam & immediatam hujus mali causam in putredine animata, supra fusius descriptâ, confidenter pono, ad quam te amando. Ecce naturam & temperiem *canis*: quàm calida, sicca & summè biliosa. Calore multum humidi quotidie consumente, utiq; multa coacervantur excrementa, fumos & fuligines copiosissimè exhalantia. Sic pori obstruuntur, & caloris ventilatio sufflaminatur. Dumq; nihilominus calor sensim augetur magisq; adurit, adustum calidum tandem ex gradu nativo in p. n. degenerat; unde co omnia excrementa retenta & congesta, inflammata & adusta *venenum* illud *peculiare*, (ut *Ammann.* loquitur) hydrophobias genitricem, excludunt. Quàm sordida, rancida, & virosâ putredine imbuta devorat *Canis*! quàm putidas *vermiumq; plenissimas* aquas haurit! nec ipsis cadaveribus, etiam dirâ contagione infectis, aliquando parcit. Inde Arab. proverb. *cadaver fatidum illi gravius est carne capri anniculi*, & stercus comedit. *σκύβαλον* græcè, etiam *Phil. III. 8. qs. σκύβαλον*, quod *canibus* projicitur, Inde *Vulturinus* apud *Phadrum* fab. 27. & *Martial. I. ep. 84.*

non miror, merdas si libet esse cani.

Hæc putredo virofa & verè animata, unâ cum nutrimento quotidie sumto, maximam *δυσκροσίαν* producit. Fermentata enim & in intimis fibrarum recessibus diffusa, ibidem veluti sub clandestina quadam statione delitescit, donec, sub caniculæ inprimis ortum, excitata in tantam veneni qualitatem exaltetur. Tunc enim, novâ fermentatione accedente, ab externo calore irritetur, ut, laxatis fienis, magnâ Vaporum turbâ concomitante, caput feriat, ubi salinam suam virulentiam meninges lancinando inq; furias stimulo maxime exerit. Frigus verò hybernum poros cutis constipat, caloremq; naturalem concentrat; hinc fuliginosa excrementa supprimuntur, spiritus conculcantur, putredo augetur, & *μυδομαία verminosa* eò citius animantur. Inter cetera, queis vascitur *canis*, nihil, judicio *Kircheri nostri T. II. L. IX. Mund. subterr. Kircheri la. sect. 2. c. 4.* adeò ad *rabiam* magis facit, quàm *sanguis menstruus*; nec *psus*, ab alia causa eandem provenire publice asserit. Ita: si *menstrua* excel-

lenti

Historia. lentiputredine, seu animatâ, imprægnata, maximè nocent. Sin: ne me-
tuas velim. Dedi olim in Saxonia inferiori cani famelico incluso per in-
tegrum octiduum nihil, præter ossa vitalina & sanguinem menstruum valde
corruptum, à fœminis plebejis & scorbuticis rejectum, at studiosè asserva-
tum, mihiq; transmissum, certitudinem Kircheri anxè visurus. At
non rabidus, dysentericus tamen, factus decimo die in ergastulo suo periit,
crumpentibus subito è cadavere innumeris vermiculis. Pluries tentavi,
nunquam sine detrimento & interitu ferè canum, ut nullum in rabiens
egi, quod ipsemet miror. Non igitur dixerim: à nulla alia causa rabiens ori-
ri. Interim sententiæ nostræ constanter inhæremus. Consentit Ions-
tus L. IV. de quadrup. p. m. 178. disertè asserens. Rabidi sunt canes ab esu
putridorum ciborum, & carnibus vermibus scatentibus, imprimis diebus canicula-
ribus. At fœces etiam putridas aquas sordesq; varias, & cum iis vermes in-
gerunt, quidn̄ etiam aguntur in rabiem? canes frequentius rabire alibi di-
ximus. Non quævis animalia, sed prædisposita, rabiunt. Ita morsu
aliquando à rabidis nullum sensere damnum, vel tamen tardius; alii sta-
tim rabie correpti, uti corpora & cetera erant disposita. Vid. Schenck.
L. VII. obs. 53.

Vermes sub lingua & in capite rabidorum. §. 4. Quæ de vermiculis sub lingua (sunt Plinii lyttæ) & in capitibus rabi-
dorum boum canumq; (quod etiam alludit Gratius in Cynaget. v. 385. seqq. Add.
Barthij animadv. in b. l.) vulgò credunt, nec inepta nec falsa sunt, utut
Crucius de quasit. per epist. C. III. p. 194. & alii cum Reyssio Camp. elys. iuc. qu.
n. 62. §. 1. rideant. Admittit eosdem Joseph. de Aromat. P. IV. de rab. contag.
c. 7. c. fin. Laudo curiosum rusticorum in Dania studium, qui in capitibus
rabidorum boum, equorum, oviumq; vermes apertè notârunt. Barthol. C. III.
epist. 48. p. m. 198. Idem mihi facti sunt quàm plurimi. Bene Vossius L. IV.
Idol. c. 59. quod multi, ait, non viderunt, cernunt subinde vulgares anima, ru-
stici, piscatores, quibuscum si sermonem serere hant gravaremur, plura sciremus
observatio. Natura arcana. Amphion noster, Amicus Reiselius, nunc Consil. & Archiater
Stuttgartianus, reperit in sinistri lupini renis superstitie membrana vermem
XXI. Uncias, seu pollicem longum, serpentis formâ, subque tenerâ
cute alium pede longum, ore patulo, capite cruento, plures insuper albos
minores. In narium quoque spongioso osse duos invenit latiusculos,
velut qui in ovium hepate sunt, & dicuntur Egeln. Hosce vermes rectissi-
mè rabiei causam conjicit. Oho! clamas, conjicit! ita: quidenim ars no-
stra nisi conjecturalis? Vid. D. D. Ammanni præf. ad discent. Paranesi Ejus præ-
miss. & ann. III. Eph. cur. Germ. obs. 193.

*Autoris cu-
riositas.* §. 5. Ego, ut nihil omitterem, quantum ad notitiam Veritatis, ab
ipsis canicidis per alios expiscatus sum, annon & ipsi in rabidis canibus
occisis similes notâssent historias? Negantes promissô præmiô monui,
ut scru-

ut scrutarentur. Multum enim interesse, ut scirem. Fecere, bisque mihi monstrarunt vermes in capitibus, renibus ac intestinis canum, ob rabiem cæforum, inventos. Servo mihi *Diog. Laert.* quondam Hafniæ Danorum ex selecta, nō fallor, Bibliotheca Incomparabilis, Viri *D. Christiani Ostenfeldii*, Philos. U. Jur. & Med. D. hujusq; in inclita Hafniensi PP. inq. Summo *feldii gloria.* Tribunali Reg. Assess. & olim Academ. Ictorum Patavii Rect. adq; Principem & Senat. Venetum Orat. cui laudatissima Acad. ob res bene gestas, imaginem è marmore in Palatio Academico, & alteram ari incisam posuit Patavii an. 1654, Præceptoris & Fautoris olim mei Summè Venerandi, legitimè comparatum, in cujus calce hanc inscriptam reperio observationem. *Vidi canem, ex cujus toto corpore magnò cum fatore innumeri prodibant vermes albi, qui ei intra biduum mortem intulere miserrimam. Hic canis radibus antea fuerat, sanatus tamen iterum. Cum verò cadavere equino intolerabilem mephitim longè latèq; spirante vesceretur, denud incidit in istum morbum, in quo etiam perit. Ipsum Ostenfeldium hæc scripsisse dubito. Novi enim adhuc stylum manumq; ejus. Quisquis tamen fuit, non temnenda scripsisse cenfeo.*

§. 6. Cùm anno 1674. ipsis diebus canicularibus *Hamburgò* cum a- *Observ. sing.* liis in Saxoniam inferiorem proficiscerer, occurrit nobis, in rheda amicè confabulantibus, haud procul ab ignobili quodam viculo, (nomen ejus tinea, seu blatta in Adversariis meis exedit,) circa crepusculum, canis pastoralis *rabidus*, quem, ne aliis in vicinia noceret, ocyus quidam è fociis nostris plumbeò globulo trajecit, nomine Tobias *Lordy* Prussus, Chirurgiæ Candid. literisq; benè tinctus. Qui, cùm me Medicum esse rescivisset, multis humanitatis officiis, in itinere non semel præstitis, amicitiam meam ambiit & promeruit. Post sobriam cœnam mihi in horto ambulanti sese sociat, causam rabiei cupidè indagans. Placuit Juvenis studium. Expositis ergò meis de putredine animata conjecturis, summam gratitudinem sinceramq; mentem contestabatur, Agè, inquiens, Mi Domine, ita si Tibi placuerit, cum Vulcano in cornu exhibimus, veritatem sciscitaturi. Ego ferrâ caput cæsi dissecabo, curiosi hujus spectaculi sitientissimus. Da spatium, dixi, tenuemq; moram. Ortò Sole exspatiabimur, grande hoc miraculum fortè visuri. Fecimus dissectiò capite neuter quidem fœtorem persensit, ambo tamen deliquio animi correpti cœpimus titubare, illeq; vomere. Sumtis verò rotul. bezoard. statim nobis ex voto redditi. Hinc contra venenum, quantum potuimus, bals. antapoplect. & acet. theriacal. Timæi (mihi admodum familiari) satis muniti, sufflaminato halitû, clausisque naribus & ore, hœc; aceto illo repleto, accensâq; circa cadaver strue, ex ligno quercino & fagino congestâ, propius & animosius accessimus mirabilia Naturæ

Ec

turæ

tura contemplatur. O si tunc nobis adstitisset *Reysius*, expunxisset forte merum cerebelli sui figmentum in *Camp. elys. qu. 61. §. 1.* publicè pronuncians, se injuriam fecisse *Jacobo de Partibus*. Totum cerebrum maxime putridum è calvaria statim prolapsum in gramine longius diffluit, inq; eo diversi vermiculi, quorum plures in majoribus bullis, è viscofo putriq; cerebri liquore elevatis, vel ex motu interiori notavimus. Hæc agentibus supervenit canus opilio Anatomen nostram visurus. Qui, cum utrumq; adhuc qs. attonitum cerneret, cum cachinno ajebat: *Dat es mich wat ohles / und es hebbe niet als jurw in die schole gegahn. Met den schapen is es eben so. Mihi sanè nihil novi. cum tamen literis nunquam me manciparim. Par ratio cum ovibus.* Notastine talia spectacula in ovibus? Jurw syd seltsame Lude / hefft jurw solche Wörme nit mehr gesiehn? Dat sind doll Wörme / die kniepen den bestern die bregge enkwey / und macken sie ganz düselicht / dat sie weder rast noch rau hebben. *Mirabiles socii! vidistis tales Vermiculos? sunt rabidi vermes, (seu potius vermes rabiem inferentes,) corrodunt bestias cerebrum, inq; rabiem agunt, ut quiescere nesciant.* Uterq; ei *XXIV.* grossos Ostendens, Dic nobis, quæ sumus, o Bone Senex, at dic seriò, an res ita se habeat. Ille corrugata fronte: *Wat scholl ick ohlde Mannlügen / (nunc pectus suum palmâ tundens,) es so hohle mick de Düfel! Quid? si ego silicernium vobis mentiar, rapiat me diabolus! Wollt jurw dat best innwendig begiften / und solche kniepers siehn? dat glöft man / Ohlde Lude sind keine Narren. Vultisne interiora canis, inq; iis vermiculos contemplari? Vera loquor, credite mihi. Et senes adhuc sapiunt.* Bene: manum igitur ad canem. Quod si feceris, gratiam mereberis & hoc præmium. Ille, sumtò prius jentaculo, devoratisq; *XII.* n. fallor, baccis tauri, quibus se canitiem suam debere sanctè fatebatur, rem animosè aggrediens, nobis interim procul sensim recedentibus, apertò canis ventre, viscera, pedò suo hinc inde, longius aliquantulum recedens, subindeq; volutans, altium mandebat. Cum verò nullos cerneret vermiculos, præter lumbricum ex intestinis protrahit, cum indignatione dicebat: *De ohlde Düfel hefft die kleine Krupers alle gefraten / putans: lumbricum istum minores Vermiculos omnes devorasse.* Hinc, signò nobis à re'iquis Itineris sociis datò, oblatò præmio discessimus. Ille tripudians, inflatâ tibiâ utricurri, addiversorium nos usq; comitabatur, facta & acta Anatomes nostræ campestris, Sociis prolixius enarrans. Sed, heus tu, si hoc malum à vermibus, occur *Hacquard. Reg. in Dania Chirurgus, Amicus quondam noster, in anatome hydrophobi nullos omninò reperire potuit? Vid. Bonet, L. I. Medicin. Septentrion. Sect. XX. c. 9.* Nec cerebrum, ob instrumentorum defectum, inspectum est. Et licet nulli, oculis

saltem

saltem obvii, in cerebro inventi fuissent, quid inde? Cadaver infaustæ illius Catharinæ, quæ annis retròqs. XX. innumeros bufones vomitū rejecerat, (quæ de Bartholin. C. IV. hist. 94. & Reines in epist. Med. Philolog. p. m. 20.) à Curioso Sirio nostro D. Vollguadio, dissectum ne vestigium quidem bufonis amplius exhibuit. Ergone relatio ficta? Vid. Ann. I. Ephem. Curios. Germ. obs. 103. Adeo salutare est istud Cui nostri monitum Præc. t. 11. Ne pigeat etiam ab Idiotis requirere, quod usui esse potest, quod Casp. Bartholin. in suo de studio Medico Consilio c. fin. repetit. Narravit etiam mihi Nobil. Dn. Francisc. Guilielm. à Steinhauß/ Fautor olim honorandus, in dissectionibus capitibus rabidarum ovium, ab aliis, quorum officium erat, diligentius examinatis, aliquando integros globulos vermium plenos fuisse repertos. Et in evisceratione lupi, ob rabiem à rusticis Westphalis cæsi, in dextro rene planè exeso, vermem rubicundum, sed albis maculis eleganter distinctum, palmam infantis longum, caudâ bifurcata, & acutò rostellò armatum inventum esse, à Veterano quodam Venatore in Comitatu Waldeccensi olim accepimus.

§. 7. Quocunq; igitur modò rabies nobis communicetur, seu *contagium* corporali e.g. morsu, Salm. C. I. obs. 96. salivâ Matthiol. in Lib. VI. Diosc. c. 36. Forest. L. X. obs. 27. Matth. de gradibus consil. 82. Ephem. Cur. Germ. T. VI. obs. 142. osculò Card. L. II. contradict. 9. tract. 5. & Palmar. L. VI. de morb. contag. f. 267. contrectatione, Id. de venen. & l. cit. Zacut. L. VI. hist. 17. halitû, seu inspiratione & odore, Cæl. Aurelian. L. I. sign. & caus. morb. acut. c. 7. & L. III. c. 9. manducatione carnis animalium rabidorum, Fernel. L. II. de abdit. rer. caus. c. 14. Kirch. de pest. S. II. c. 2. p. 207. lactis usû, vaccæ sc. à rabido cane demorsæ, Guldensee L. VII. cas. 23. vel ex urina rabidorum humi sparsa: Gokel. consil. med. XIX. p. 212. sive ex solo terrore, Plater. L. I. obs. 83. aut à Veneno in corpore humano genito, qualia exempla habent P. Sal. Divers. de aff. part. c. 19. Salm. C. II. obs. 12. & Donat. L. VI. c. 1. Possè enim, citrà morsum vel contagium, venenum in nobis generari, contrà Mercurial. L. I. de Venen. c. 14. Bias noster Curiosus Scharffius, Archiater Sondershufanus, Amicus honorandus, tr. de Venen. in genere c. VI. p. 60. seqq. cum Theophrasto Curioso, Exc. D. Schellhammer. disp. de peste c. III. §. 12. seqq. Sennert. L. II. Inst. Med. P. 2, c. 12. p. m. 248. & Höchstetter. Dec. IV. obs. med. cas. 7, in schol. rectissime defendit. Quocunq; inquam, modò rabies nobis communicetur, *atomi verminosa*, seu *microscopica* vel *seminia fermentabilia*, simul in nos derivantur, vel tamen ex *seminio*, antè in nobis contento, suscitantur, quæ non secus ac icthù suo *tarantula* *regios* suæ velut genium, *vi fermenti deterioris*, (quo sine nihil omnino sit,) inducunt. Ut enim in *seminibus* vegetabilium tota latet *idea plantarum*.

alia.

communi-
catio rabiei
per conta-
gium corpo-
rale.

Simile.

Ec 2

tarum,

canem, quæ sub veris initium, jam tum tumente & sale suo gravidâ tellure, ipsô quoq; calore Solis, genuinô coctionis opifice, in partem veniente excitatur, digeritur, perficitur. Sic in exigua admodum particula, in *minima atomo*, fermenti ita dicti, morsû, contactû, aliove modô in hominem translati, inq; corpore ejus paulatim luxuriantis, *totâ re conditur indoles symptomatum*, quæ post variè produntur pro vario agrotantium temperamento, læsâ putâ phantasiâ, ac læsis spiritibus à fermento illo peregrino. Vid. Cl. Grube de *ictu Tarantula* artic. 2. Sect. I. p. 24. Conf. nos suprà c. IX. §. 12. & Excell. D. Ammann. de *rabie*, lib. 19.

§. 8. De *virtuali contactu*, seu operatione ad *distans*, dubitare videtur *leu*, seu ad Alexander Menjotius dissert. de *hydrophobia*. Sed quid respondebit Hild, obs. *distans*. chirurg. p. m. 1127. ubi plures non *rabidi* ex *miscomalos* communicatione,

qui virus acri factâ, ex improvîso omnes statim *rabire* deinceps cœperunt? Hoc *tam citò* maxime mirandum, quî virus hoc tam citò aliquando naturam nostram in *caninam* q's. convertere queat? De morsu equidem, eôq; profundiore, *naturam* res caret dubio. Per venas enim & arterias, mediante circulatione, ocyûs ad cor penetrat: etiam de halitû, salivâ, osculo &c. Scilicet venenum nobis communicatum eâdem pollet virtute, quâ in ipso *canis* se exerit, adeoq; nihil est nisi *virus animatum*, in nos transplantatum, in quo semper aliquid latet *canini*, ideali virtute nobis communicatum. Hinc statim in corpore nostro fermentatum, ubi in actum se exerit, multas fuligines ex humoribus Sulphureo-Salinis, exoticô vapore mistas in caput exhalat, ubi in vitream quandam materiam, tenuem verò & subtilem translucidamq; resolvitur, quæ ceu in speculo ideam canis, seu analogam speciem, quam sub transfuso veneno latera dicimus, phantasiæ obijcit, non secus ac mulier picâ laborans, dum se aliquo in loco fricat, spiritibus imaginatrici vi commotis, in fœtu, analogo frictæ partis loco, rei desideratæ formam imprimit. Ita *rabiosus* velut in speculo quodam *ideati canem* contemplans in *canem* se versum fingit: unde quicquid viderit, seu aquam, seu speculum, semper, ex errore phantasiæ, quæ intus intuetur, extra quoq; talem se apparere sibi persuadet, ut iste apud Salm. C. I. obs. 83. Accedit ad vehementiam imaginationis *memoria canis*, à quo morsus est. Idem ei contingit ac melancholico, seu hypochondriaco.

§. 9. Omne venenum, quocunq; modò communicatum, imprimit cerebro quandam speciem rei in hujusmodi humore relucens, *Cerebrum* *rabies à canis* felis in *rabiem* acta comestum alios fecit *rabidos*, Kirch. T. II. Mund. subterr. *rebros felis* L. IX. S. 2. c. 4; ut se feles esse crederent. Conf. D. D. Göckelii consil. med. XI X. p. m. 216, seq. Ideoq; generis loco suprà §. 2. Dryander noster catè posuit *delirium*, licet in quibusdam gradus observet, quod nos es velim. At venenum hoc ad *corni*, *sanguinariâq;* contactum excitari, meræ fabulæ sunt.

sunt. Retulerunt hydrophobi sanati Kirch. T. II. Mund. subterr. L. IX. in vitreo ille humore cerebro fluctuantis aquæ species, & in ea canis natant, seq; persequentis speciem exprimi. Unde memoriâ canis, qui eos momorderat, in vitreo liquore natantis adeo consternari, ut summo peream averfentur. Saliva canis rabidi virulentissima optimè concocta, digesta & spiritibus deleteriis, seu seminis fermentabilibus, referentissima, necnon idéali quadam à canis imaginatione transfusa virtute foeta est, quid mirare igitur, illam vel ad primum contactum poris inditam ad vitalia membra sensim proserpere, donec tandem vehiculo fuliginum in caput elata effectus tremendos sortiatur. Conf. Gœkelium loc. dict.

§. 10. Quemadmodum in panificio fermenti grana aliquot inficiunt contagio suo massam farinæ maximam, & in suam naturam transmutant. Sic etiam saliva canis rabidi (sale volatili, seu seminio fermentabili, copiosè prægnans) in minima quantitate, mutando humores, spiritus, partes & consequenter adiones hominis, inducit hydrophobiam. Nam ante morsum spiritus hominis erant placati, adveniente verò fermento hydrophobicò, in saliva canis gliscente, ligantur vel destruuntur hominis fermenta, & in illorum vicem subit prædictum canis, pro cuius natura commorfi assumunt canis mores, gesticulationes, latrando, ringendo, & aquas timendo. D. Ammann. diss. de rabie th. 20. Prima seminaria, (ait Cl. Fracastor. circulationis sanguinis licet planè ignarus,) quæ adherent, è vicinis humoribus, ad quos habent analogiam, consimilia sibi alia generant (NB.) & propagant. & hæc alia, (quàm acutè loquitur!) donec tota humorum massa & moles afficiatur. Vel simul cum aëre, qui attrahitur, ingrediuntur commissa contagionis seminaria, quæ, ubi intro ducta sunt, non eadem facilitate regrediuntur, per expirationem, quàm ingressa per inspirationem fuere, quoniam agglutinantur humoribus & membris, & nonnulla etiam spiritibus, qui contrarii speciem resugientes, secum & inimicum ad cor ferunt. Non enim descendendum est, (ut quidam ajunt,) venena & contagiones præcipuè cor petere, atq; aggredi, uti inimicum, qd. cognitio & voluntas iis insint. Tardius autem penetrant, quæ per se minùs acria sunt, aut in lentore multo sepulta, & analogiam habentia ad crassiores humores, & quæ per venas trahuntur; celerius autem, quæ per anhelitum, & quot subtiliora sunt, & acrimonia majoris (ecce saliva!) ad spiritus autem analoga L. I. de Contag. c. 7. Conf. D. Ammann. diss. de rab. thes. dict. Curiosissima est Exc. D. Dolæ observatio de saliva verminante in scorbutico, dubio sine à peculiari vi seminifica in sero putrido corruptoq; orta, provocantis ad Kircheri mei experimenta, iudiciò ipsius, verè irrefragabilia. Bonett. L. II. Medic. Sept. S. II. c. 3. Quidnî potius salivam rabidi canis iudicaverò verminantem? ita sanè totus mihi persuadéo.

§. 11. Quæritur itaq; quare venenum nunc citius, nunc tardius acci-

E. c. 3;

Quæstion.
tur?

Obs. *cur ? septennium enim delituisse, scribit Borell, C. I. obs. 74. septendecim, Brasavol. 2. aph. Comm. 23. 18. Gvainer, L. de venen. c. 12. viginti annis Bonet. L. I. Med. Sept. S. XX, c. 8. imò triginta, Borell. l. c. & quadraginta, M. Zaharav. apud Sennert. L. I. prax. P. 2; c. 15. p. 431. B. Refert Labav. de Gammariis in disput. habit. Coburg. an. 1610. th. 10. quendam à castello, quem rabire nescivit, demorsum, neglectò vulnere post trimestre eò ipsò tempore, quò uxori virgini ductæ accubare primâ nocte debebat, in rabiem incidisse, & strangulatam sponfam dentibus lacerasse, postea seipsum invasisse. Conf. Cl. Göckel. consil. med. 19. p. m. 223. Quid causæ ? non bene respondit Phil. Henr. Bayer in disp. inaug. de rabie habit. Giesæ. 3. §. 5. p. m. 9. nec Sennert. omne tulit punctum Inst. Med. L. II. P. III. S. 2. c. 4. p. 426. Sco-
Ratio. *pum ferit Borell, loc. cit. semina morborum cum acutissimo Severini, animosè defendens. Quæ cum in solida corporis parte aliquandiu hæreant, carceres suos adeò velociter perfringere, in sanguinem prorumpere, ibiq; novas fermentationes instituere nequeunt. Secus verò, si massæ sanguineæ statim immergantur. Ecce Variolas, aliquando in infantia, pueritia, adolescentia, nonnunquam in senio aut virili ætate prorumpentes. Mirare, sed rimare ! Veletiam, censente Sennerto de cons. & dissens. c. 12. p. m. 345. feminale istud principium in materia lenta & tenaci sæpe qs. sopitum diu latere, & externis injuriis ac impressionibus resistere, tandemq; iterum emergere, & suas actiones edere potest. Conf. aureolam disput. sub umbone Celeberrimi D. D. Schelhammeri an. 1682. Helmst. de peste habit. c. VI. §. 7. Sanè consistit causa diversitatis operationum in diversa venenorum natura, diversisq; eorum qualitatibus, in diversa hominum, & climatum, sub quibus vivunt, constitutione, membriq; læsi nobilitate & præstantia, victûsq; ratione. Cum enim alia venena plus salis fixi, alia plus volatilis contineant, alia ex Venereis, alia ex Mercurialibus magis vel minus consent principii; hinc & diversæ videntur operationes. Illa enim, quæ ex sale fixo adjunctâq; materia terrestri & aquea sunt composita, minusq; Veneris vel Mercurii admixtum habent, tantis non pollent viribus, quantis illa, quæ ex sale volatili, vel ex Venere aut Mercurio magis sunt conflata, uti prolixiùs demonstrat Bias noster de venen. c. 3. p. 29. seqq.**

unde abominatio nequa?

§. 12. Consequens rabiei est aqua potissimum abominatio. Miserri-
 mum enim morbi genus, in quo ager & sui & aqua metû simul cruciatur. Cels.
 L. V. c. 13. Ego Artis conjecturalis socius, singularem conjicio artem
 dicitur inter rabientium vermiculos, & peculiarem ab his factam cerebri di-
 spositionem, quæ splendorem liquidorum visû non admittat. Mira e-
 nim & diversa veneni vis. Borell. C. III. obs. 62. Non semper tamen rabidi a-
 quam fugiunt, Vid. Salmut. C. III. obs. 90. & Göckel, Consil. Med. 19. p. m. 220.
 Scilicet

Scilicet cum rabidis operationes, ut dixi, intellectus corruptos habeat, fit equidem, ut ex longa circa *canes* cogitatione imprimantur ejus imaginationi formæ & *idola canina*, sic, ut continuo ferè præ oculis *canes* habere putet, tunc inprimis, quando aquam, ceu splendidum speculum imaginem reddens, intuetur, imaginatur sibi, in ea *canes* esse. Unde licet sitiât & postulet aquam, eam tamen inspectam fastidit. Metum verò hunc cum ratione aliqua concipi, ut non nemo retur, vix credo, cum ratio hîc corrupta. *Δύναμιν Φυλάσσειν* potius dixero, quia & rabidis *canis* aquam horret, cujus fermentum nobis communicatum similem fermentationem producit, nosq; in hoc tertio *canis* similes facit. Sitis autem illa ex sulphureo-salino adusto humore, fœturæ verminosa matrice, qui adurit viscera, lancinat meninges, inflamat spiritus, eosque continuâ cum veneno (ita enim nominabimus) lucta, incredibili animi angustia & inquietudine vexat.

§. 13. Signa diagnostica pariter & prognostica omnes dabunt Prædicti. Probè autem nosse oportet *δουμῶστας* *rabiem* verè manifestantes *bici*. Vid. *Sebiz. Spec. Med. Pr. P. IX. c. 4. p. m. 3023. Paraus* pro certissimo signo habet, si panis sanguine, è vulnere morfi manante, imbutus *famelico cani* obijciatur. Dicunt enim, cum non solum aversari, sed ne quidem olfacere. Viscanum admodum odora & certa, quâ virus etiam animalis consimilis oppidò potest percipi, & interdum etiam ipsa olfaciendi sagacitas ipsò morfu alteri quoque communicatur, ut *Borell. C. II. obs. 68.* de quodam commorso refert, qui è *longinquo* venientes amicos, quamvis non viderit, solò olfactu poterat distinguere, dicens: hic jam venturus est.

§. 14. De corpusculis catuliformibus in urina conspectis plurimi dubitant; at videtur *Avicenn. L. IV. dist. 6. tr. 4. c. 7. Borell. C. I. obs. 28. D. Marina rabinor de cancr. & serpent. petref. §. 40. Ardoyn. L. VII. de venen. c. 3. Schenck. L. VII. obs. 61. Hasenreiff. de cur. affect. Lib. II l. c. 6. C. à Reys. camp. elys. Inc. qq. n. 62. & miraberis stupenda hujus rei exempla. Revera enim in lotio rabidorum hujusmodi animalcula interdum generantur. Si saliva canis rabidi hoc seminum ad *verminationem caninam* in se continet, ut speciosâ historiâ confirmat. *Salmut. C. II. obs. 83. & Sennert. L. II. Inst. P. III. S. 2. c. 4. p. 430. Add. Ejusd. de cons. & dissens. tr. c. XII. p. m. 345.* quidn̄ etiam accedente phantasiæ vitio, illud ulterius propagetur, efformetur & urinæ communicetur. Necesse, quòd cum *Seneca L. II. quæst. nat. 31.* putet, nullum animal venenatum verminare, nisi fulmine prius sit tactum. Quamvis enim tale facillè fiat verminosum, non tamen verum est; nullum animal rer. venenatum verminare. Illustrissima *Budiana A. C. 1630. oretehus* retulit *historia. D. Spindlero*, se suis vidisse oculis, mulierem, ex morfu canis rabidi diu *rabidam*,*

bidam, aliquando ultra XVIII. frustra albicantia eiecisse catellis nuper natis ita similia, ut ovum ovo, quod ex communicatione Excell. DD. Eph. Collect. Vratislav. habeo. Conf. ann. VIII. Miscell. Curios. obs. 58. Réys. Lib. cit. qu. 62. § 4. prolatis Variorum exemplis & autoritatibus, corpuscula catuliformia confirmantibus, suam annexit *alexiv*, dicens: non omnino fabulosum esse, quod de urina rabidorum dicunt: conspici quidem in ea catulis aliquid aliquando simile. Et mox infra: Licet hujusmodi miracula non penitus in Naturæ majestate impossibilia judicem, potius tamen ea corruptis rabientes imaginationibus, quas canis perpetuo obvolvitur, tribuendum fore censeo. Quod uti aliquando non nego, sic intrepidè asserimus: è semine hydrophobico hujusmodi animalcula, seu ideas caninas verè in lotio interdum generari posse. Relega historias suprà S. I. c. 3. §. 57. insperfas, & dic mihi, unde canis in stomacho & cattus? nisi è suo semine, quomodo cunq; etiam ingestò. Omiracula Altissimi!

remedia
præstantia-
ra.

§. 15. Superest, ut paucis dicamus præstantiora contra hoc malum remedia, cetera apud Prædicos vide. Memini rixas Erasistrati olim contra V. S. motas apud Gal. L. V. de V. S. cujus sequaces Helmont. de febr. c. 4. & Kerger. de Ferment. S. III. c. 3. qui omnem V. S. usum omnino averfantur. At ceteri responderunt Summi Viri Rolsinck. in Med. Spec. Comment. p. 370. & Meth. de febr. general. c. 124. Mæb. in sing. diss. habit. Jen. 1654. Conring. in diss. habit. Helmst. an. 1651. Maur. Hofmann. in diss. habit. Altorf. 1661. Fr. Hofmann. L. I. M. M. c. 13. in nostro verò affectu nihil solatii à V. S. Cucurbitulæ tamen aliquando spondent. Julius Palmarius, Med. Parisiensis, discipulus Fernelii, L. de mors. can. rabid. p. 277. præscribit alexipharmacum, quod omnibus aliis remediis neglectis, tentâq; victus ratione, quocunq; à morsu tempore usurpetur, pro certissimo ac tutissimo habet, ut quò nullum unquam animal usum fuerit, quod non abominandi hujus affectus periculum evitaret, illæsis tamen capitis partibus, & modo vulnus inflicto capitis partes ore superiores non attigerit, aut aquâ elotum fuerit. Tale autem est.

an V. S. his
Galeat?
arcanum
Palmarij.

R. fol. rut. verben. salv. plantagin. polyp. absinth. vulg. menth. artemis. melissophyl. beton. hyperic. cent. min. Singul. p. æ. (c. g. 3 ij.) Collig. autem singul. quando sunt efficacissima, sicc. in umbra. F. Pulv. Dos. à ʒiβ. ad ʒij. cum dupla quantitat. sacch. singul. matutin. in vin. seu Juscul. calid.

approbatum.

Hujus pulv. felicem usum internum & externum commendat Gûldenkle L. VII. cas. 22. Sennert. L. I. prax. P. 2. c. 16. p. 440. Blasius Med. Univers. c. 5. p. 391. Petr. de Heredia in tract. Var. diss. I. c. 4. p. 13. Eberhard. Gockel. consil. med. XIX. p. m. 208. Et ego Celebratissimi hujus Viri experimentum (licet nondum à me probatum) magni æstimo. Sed cum ipse nesciverit,

sciverit, unde tantæ Vires huic pulv. fuerint, dicam; à plantis *vermicibus*
omnino inimicis, e. g. *rut. salv. absinth. cent. hyperic.* Nihil enim aliud *bezoar-*
dica, seu *alexipharmaca*, quàm *remedia vermicibus infensissima* & à quibus ho- *bezoardica*
rum natura omnimodè abhorret, uti è tripode loquitur *Aug. Hauptmann. in*
epist. ad Kircher, c. f. Rectè igitur commendantur sudorifera. v. g. decoct. *sudorifera.*
angelic. petasit. card. ben. scord. pimpinell. Theriac &c. Hæc omnia sc. enecant
& expellunt vermes. Bene etiam venator ille apud *Schenck. Lib. VII.*
obs. 72. ceu specificum, suâ experientiâ laudavit *pimpinellam.* Hepar *rabi-*
di canis haud facilè suaserim, *Vid. Sect. III. c. 5. §. 3.* *Cynorrhodon*, tanquam *Cynorra-*
unicam hujus mali medelam, in somnio Oraculum monstravit. *Plin. Lib.*
VIII. c. 41. & L. XXV. c. 2. Adde *Schenck. L. VII. obs. 67. & Exc. Hagendorn.*
Colleg. & Amici Curiosi, Cynosbatolog. L. IV. c. 2. art. 1. p. 142. seqq. De
aqua immersione ad nausæam præfici. *Gammari verum.* hujus veneni *gammari.*
bezoar, judiciò *Guainer. de Venen. c. 12.* Vid. de iis *Sachsi nostri Gammalog.*
L. II. Sect. 2. c. 3. p. 638. seqq. D. *Michaël* in lit. ad *Sachs.* testatur, se nihil
invenisse salubrius, quàm *spirit. Cancr. rectific.* cum *Tinct. bezoard. mist. & ad sp. Cawo.*
50. 60. gutt. per aliquot dies exhibit. addit, insuper pulv. *Cancr. calcin. & rectific.*
sic nullis aliis internis remediis opus fuisse addit. *Sp. sal. commun. rectific. sp. sal.*
ad 3j. in Aqua appropri. consummatus ille Medicus apud *Ammann. in diss. comm.*
derahje § 53. singulariter commendat. *Vermes majales* nobilis quidam fe-
lici cum successu dedit in *Miscell. Cur. Ann. III. obs. 524. J. Agricol. in Chi-*
rurg. parv. infundit vulnere Oleum Antimonii cum sal. gemm. destill. *Oleum*
quæst. ij. membrò tamen suprâ ligatò, ne latius serpat venenum. *Ex-*
cell. D. D. Hannemanni, Amici Venerandi, infallibile ευωδειςov, cujus secretum
beneficiò matrem suam *multos jam altè rabidos feliciter restituisse fate-*
tur, est hoc:

℞. Rut. abrotan. beton. angustifol. & salv. angustif. fol. an. Mj. incis.
aff. acet. vin. opt. ℥ij. siq; tempus permittit, per aliquot horas
maneant in infuso; exprim. & add. Ther. Androm. 3ij. Adulto
dabis magnum haustum, Juniori seu puerulo cochleatim.

Si verò periculum metuatur, add. ℥b. card. fullon. Mj. vel hujus sem. con-
tus. 3j. Vulnus commorsum per IX. dies apertum tenendum, ac prædictæ
herbæ expressæ post frictionem cum bacillo è Vite applicandæ omni
manetandiu, donec æger in portu naviget. Si adhuc metus periculi
adit, repetatur potio. *Tota Resp. Medica simile euporiston vix habet, quod*
aque prosit, ait Nestor noster Vol. II. Act. Med. Hafn. obs. 110. Placet etiam
pulv. ejus ibid.

℞. Pulv. sem. card. fullon. 3ij. CC. præpart. 3ij. lap. bez. gr. XV. H. c. ben.
scord. an. 3ß. terr. sigill. præpart. 3j. R. tor. mentill. 3j. oc. Cancr.
pp. 3j. magist. 3 diaph. 3ß. lap. percar. 3ij. cort. citr. 3iiss. f. p.

Ff

& idè

& ideo placet, quia ex medicamentis vermes necantibus conflatus est. Tutius tamen fuerit, & longè Jucundius singularia componere remedia è regno minerali, colluviei animata specificè adversa.

dubium.

amuleta,

& alia.

§. 16. An Gallus iste frixis ovis cum Oleo dat, sine potu rabiem curârit, ut Borell. C. III, obs. 38. vult, dubium est. Amuleta non æstimo. Quid verò de Hispanis Salvatoribus apud Schenck. L. VII. obs. 76. S. Bellini & Donini templo apud Cæl. Rhodig. L. XVII. A. L. c. 28. Matthiol. L. VI. in Diosc. cap. 37. G. Horst. Dec. X. qu. med. 2. Stola S. Huberti apud Helmont. in Idea dement. p. 229. c. f. carmine Apulorum apud Reys. in camp. elys. qu. 22. §. 2. & Schenck. lit. cit. obs. 74. Judica, quicquid velis, ego ἀμίσω. P. Job. Faber Chir. spagy. c. 8. p. 992. Sal ipsius canis rabidi ex carne extract. ad ʒj. in Aq. theriac. ʒj. singul. hor. matut. propinat, Imponitur etiam vulneri à rabido cane inflictio ad ʒj. in ead. Aqua.

Epilogus.

§. 17. Habes nunc, A. L. CANEM nostrum censura Tuxæ modeste subiectum. Si contigerit Tibi in rebus naturalibus acutius videre, ducas, quæso, manu me ad eandem contemplationem & cognitionem, cum vilis adhuc mihi sit hebetior. Hoc enim est, censente Pergamenò, de opt. dicend. gen. c. f. Præceptoris officium. Sta nunc calame, & age, priscâ Martyrum formulâ, (qua de Dilherr. Lib. I. Eleet. c. fin. Joach. Hildebrand in Arte bene moriendi c. 9. p. m. 158, & Drexel. Prodr. Æternit. c. 2. §. 47.)

DEO GRATIAS!

ADDEN-

ADDENDA.

Ad Section. II. Membr. II. Part. I. c. 8. de usu canis in insignibus.

Excommunicatione V. Cl. & Excell. Dn. Dan. Guilielmi.
Mollerii, Prof. Norici, Amici candidissimi, hæc adhuc
dabimus Curioso Lectori;

Comites de Saarwerden in galea insigniū habent caput *canis* cū collo. *Comites à
Saarwerden,
Dillingen.*
Com. à Dillingen in galea habet caput *canis* cum collo, & in scuto IV. *canes* integros, ad gressum compositos, ita quidem, ut in superiori sui
parte duo, & in inferiori rursus duo sibi mutuò oppositi compareant.
Vid. *Sibmach. Wapenbuch L. II. p. m. 14.* Com. à Ordingen in galea gestant *Ordingen.*
caput *canis* cum collo. l. c. p. 17. Com. ab Heiligenberg in galea idem, *Heiligenberg.*
p. 21. L. B. à Vinstingen idem p. 29. & L. B. à Wardt. p. 32. L. B. à Lieben-
stein *canem* integrum quatuor pedibus galeæ insidentem, p. 35. L. B. à *L. B. à Vin-
stingen. &
wardt.*
Leubelsing in dextra galea culcitæ insidentem *canem* integrum album cū
millo rubro p. 37. L. B. Lamberg. Z. Orteneck sinistra galeæ coronæ in-
sidentem *canem* integrum, & in scuto duos *canes*, unum supra alium, in *Lieben-
stein /
Leubels-
ting /
Lamberg.*
cursum protensos, p. 39. Nob. Tyrol. *Rubatsch* galeæ *canem* album integrū
insidentem, caudā recurvā, & in scuto *canem* integrum currentem, p. 41. *Rubatsch.*
N. Styr. dicti *die Hunde* galeæ insidentem *canem* integrum album, & in scu-
to *canem* ejusdem coloris currentem caudā recurvā, p. 43. N. Styr. *Wei-*
linger in galea caput *canis* cum collo inter duas cristas, & in scuto caput *weilinger.*
canis cum collo, p. 44. N. Siles. *Schnorrbein / Hoff genandt* in galea *canem* *Schnorrbein,*
culcitæ insidentem, & anterioribus pedibus in saltum exporrectis, p. 51.
N. Siles. *Schwarz* in galea caput *canis* cum collo, p. 51. N. Siles. dicti ab *Schwarz.*
Hund ex galea assurgentes IX. flor. caryophyll. rubei coloris, & in scu-
to cœruleo *canem* album IV. pedibus insidentem, caudā recurvā, auri-
bus propendentibus & millō luteo, p. 50. N. Sil. von Tauchritz & N. Ba- *Tauchritz /*
var. à Sagenhofen in galea caput *canis* cum collo, p. 61. & 78. N. Bavar. à *Sagen-
hofen /*
Leubelsing in galea *canem* culcitæ insidentem. p. 78. N. Bav. à *Wembding.* *Leubels-
ting /*
in galea caput *canis* cum collo & millo aculeato, & in scuto eandem *canis*
formam. p. 78. N. Bavar. à *Kemnad.* in galea caput *canis* cum collo. p. 79. *Kemnad.*
N. Bav. *die Hunde von Lauterbach* / quorum insignia vide p. 90. N. Bav. *von Hunde.*

Tobelheim. von *Tobelheim* in galea *canem* anterioribus pedibus in saltum extensis, & in scuto *canem* integrum currentem. p. 92. N. Bav. ab *Aurach*, & *Winegg* in galea *canis* caput cum collo. p. 94. & 97. N. Franc. von *Bestenberg* idem p. 101. N. Franc. *Deucher* in galea caput *canis* cum collo caerulei, & millo albi coloris p. 57. N. Franc. *Hundbrecken*. Vid. *Sibmach*. *Wapenbuch* p. 79. N. Rhen. *Fischenig*, & ab *Haltenheim* in galea caput *canis* cum collo. p. 103. N. Rhenani *Hundbusch*/vid. *Sibm.l.c.* p. 104. Nob. Rhen. *Hendschuchshelm* & à *Boderich* in galea caput *canis* cum collo. p. 106. & 110. N. Rhen. *Randenrod* in galea *canem* album cum millo luteo culcitæ rubræ posterioribus pedibus insidentem & prioribus insistentem. p. 112. N. Rhen. *Burwinkhusen von Wallmerodt / Hombrich & Hochkirchen* in galea caput *canis* cum collo p. 113. à *Rhege* in galea & scuto caput *canis* cum collo. p. 114. à *Segnhofen*, genandt *Uinstel* / à *Velbruch*, di *di Meirl* / à *Boldelnberg*, genandt *Kessel* / in galea caput *canis* cum collo. p. 114. seqq. item ab *Horst* jur *Horst* / à *Kendenich* / *Bongard*, ab *Hugenpott*, idem in galea. p. 116. 119. seqq. à *Gronstein* in galea caput *canis* coronatum cum collò. p. 115. N. Rhen. ab *Humen*, *Weyenborst*, *Griptsvald*, à *Felis* à *Gosen*, *Heusenstam*, *Nesselrodt* / ab *Hoheneggt* / die *Schrammen von Hoheneggt* / habent in galea caput *canis* cum collo. p. 121. seqq. N. Rh. à *Mecheln* in galea *canem* integrum 1 V. pedibus insistentem, & in scuto 3. *canes* integros pedibus insistentes, & in forma trianguli locatos. p. 120. N. Rh. à *Seckingen* & *Thermo* in galea caput *canis* cum collo & anterioribus pedibus extensis, in scuto itidem. p. 124. N. Rh. à *Reuschenberg* galeæ impositum pileum, cui ad saltum compositus *canis* impositus est. p. 131. N. Als. *Noppen von Hundsfeiden* insignia vid. ap. *Sibmach* p. 126. Nob. Als. *Murnharten*, ab *Hohenstein* / *Krechel*, *Wittenheim*, *Wafelnheim* in galea caput *canis* cum collo. p. 126. 128. 132. 134. N. Als. *Beger von Bleyberg* in galea caput *canis* cum collo inter duo vexilla. p. 127. N. Als. à *Brandeck*, alit. *Randec* / idem, sed inter duo cornua p. 128. N. Als. à *Stubenweg* in galea *canem* album sine millo culcitæ insidentem, & in scuto *canem* 4. pedibus curlum minantem. p. 129. N. Als. ab *Hungerstein* in galea caput *canis* cum collo, & anterioribus pedibus, in scuto integrum *canem* exsistentem. p. 129. N. Als. à *Rathsamhausen* in galea caput *canis* cum lingua exsertâ, & collo & collari. P. I. p. 192. N. Sjev. *Truchses von Etetten* / die *Eringer von Norenndorf* / *Truchses von Waldeck* / die *Aalchingen*, von *Haldermansfeten* / *Anrbach*, die *Bögt von Gumerau* und *Prassberg* in galea caput *canis* cum collo. N. Sjev. die *Castner* in galea *canem* rubrum pedibus insidentem, & in scuto itidem. P. I. p. 88. N. Sjev. *Rohsbühl* / in galea & scuto *canis* caput cum collo, colore luteo rubroque distinctum.

finidum. p. 96. N. Sæv. von **Ega** in dextra galea *canis* caput cum collo, *Ega*.
in sinistra *canem* culcitra insidentem, in scuto duos *canes* salientes, alte-
rum in campo sinistro partis superioris, alterum in dextro partis infe-
rioris. p. 121. N. Hass. von **Hundelshausen** vid. *Sibmach. Wappenbuch.* **Hundels-**
P. II. p. 134. N. Hass. die **Hessen zu Wigdorff** in galea sedentem *canem* in-
tegrum intra duas lanceas. p. 136. N. Hass. die **Hunde zu Kirchberg** in ga-
lea *canem* profilientem & in scuto itidem. p. 139. N. Helvet. **Messick-**
horn in galea *canem* album cum anterioribus pedibus, & caudâ recurvâ **Berg.**
millôq; rubro, in scuto autem *canem* integrum currentem. P. I. p. 136. **Messick-**
N. Helv. ab **Eppenberg** in galea *canem* cum anterioribus pedibus sed sine **horn.**
cauda p. 138. N. Helv. **Reinsperg** in galea *canem* ambulantem intra duo **Eppenberg.**
cornua. p. 148. N. Helv. von **Wesenberg** in galea caput *canis* cum collo **Reinsperg.**
& linguâ exsertâ, atq; in aure sinistra tres globulos. P. II. p. 197. N. Hel-
vet. à **Praramon** in galea caput *canis* cum collo & linguâ exsertâ. p. 197. **Praramon.**
N. Helvet. à **Lauternan** idem p. 200. N. March. die von **Büren** in galea **Lauternan.**
sedentem *canem* retrospectantem, & in scuti campo dextro superiore, & **Büren.**
sinistro inferiore itidem *canem* hâc figurâ locatump. 176. N. Westph.
von **Meppen** in galea *canem* dextro pede anteriore linguam apprehen- **Meppen.**
dentem. p. 188. Patric. Norimb. **Haller**, genandt sonst **Münchmeister** / in **Münch-**
galea caput *canis* cum collo. P. I. p. 156. P. Nor. **Weigel** in galea *canis* ca- **meister.**
put cum collo & pedibus anterioribus. p. 157. P. Nor. **Harter** / genandt **Harter.**
Brackenfesler in galea caput *canis* cum collo, & in scuto itidem. p. 159.
P. Nor. **Beringsdörfer** in galea caput *canis* cum collo & pedibus anteriori- **Berings-**
bus, in scuto autem integrum *canem* posterioribus insidentem, antero- **dörfer.**
ribus protensis. p. 161. P. Nor. die **Hagelsheimer** / diâ **Helden** / in ga- **Helden.**
lea *canis* caput cum collo. P. II. p. 212. Patric. Brunsvic. von **Dorstedt** in **Dorstedt.**
galea *canem* sedentem cum cristis in capite, & in scuti superiori parte
duos *canes*, & in inferiori unum itidem sedentem. p. 181. P. Brunsv. von
Ilten in galea profilientem *canem* juxta columnam cristatam, & in scuto **Ilten.**
duos *canes* salientes, unum in superiori, alterum in parte inferiori. p. 185.
P. Brunsvic. **Berckefeldern** in galea *canem* integrum album pedibus insisten- **Berckefeld-**
tem cum millo luteo, & in scuto itidem. P. I. p. 123. Practic. Ulmenf. die den.
Baldbinger in galea *canem* sedentem intra duo cervi cornua, & in scuto **Baldbin**
canem exsiliantem. P. II. p. 209. Ita ex **Sibmacher**, honoratissimus ger.
Moller.
Oppidum **Brackenheim** habet in scuto suorum insignium *canem* ambu- **Brackens-**
lantem album in campo rubro, cujus millus loro aliquo ad scutum alliga- **heim.**
tus est. Nullius aliâs urbis insignia vidi, quæ *canis* figuram haberent,
præter **Quedlinburg**, de quo supra.

Ad eand. *Secl.* idem *Membr.* eandemq; *Part. c. IX. §. 3.*
De usu *canis* in funeribus.

Andreas Gail, Filius Summi illiusd Cti, Pract. observ. Autoris celeberrimi,
inter alia epigrammata sua etiam habet istud, cujus titulus : *Lamentatio*
canis, *cum ad mortem raperetur* :

Parvus ego ingenuâ specie & probitate *catellus*,
natus & Euganea notus in urbe bene.
Sub domina vixi sospes meretrice tot annis,
illius edoctus lambere crura, manus,
Observare vagis custos latratibus ædes,
furaces sapido pellerè ab igne catos.
Nunc quia me scabies & conficit ægra senectus,
quæ sint humani nil super esse diu.
Victima Neptuni spumantis raptor ad aras,
atq; mea gaudet de cute tressis homo.
Sed tolerare juvat : vixi, patriamq; replevi
prolibus, & longâ posteritate *canum*.
E quibus ante alios vultu *Narcissus* amicô,
ante pedes Dominae statq; salitq; meæ.
Hic in muneribus Patri succedat ademptis,
& pergat stirpem non abolere suam.
Et si terra mihi tumulum negat, unda relinquit,
vixi hominum, vado nunc *canis* esse Deum.

MANTIS-

MANTISSA CURIOSA

Consilio Celeberrimorum Virorum

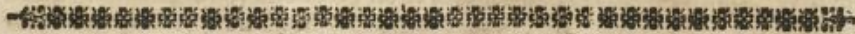
annexa.

D. D. Thom. Bartholinus, Hæredita. in Hagestedt,
Augustissimi ac Potentissimi Daniæ &c. Norvveg. Reg.
Archiat. Primar. inq; Summo Tribunali Reg. Asses-
sor, Inclytæ Academ. ibid. Prof. Honor. &
suæ Facult. Decanus Perpetuus,

Vir *Σαυμάσιος* & super æthera notus,
Doctor olim meus honoratissimus,

DE *canibus Britannicis* Joh. Cajus, Britannus doctissimus, ad Gesnerum,
Naturæ Bibliothecarium, libellum conscripsit prorsus curiosum,
Raritate se commendat, ut dignus sit, qui Tuæ *Cynographia* addatur, vel-
uti præclara lacinia pulchræ purpuræ asfluenda.

[*Ita in literis Hafnia Danor. ad me datis, quas integras orbi Erudito de-
dit Vol. III. Art. Med. Hafniens. obs. 86.*]

JOH. CAJI, BRITANNI,

DE

CANIBUS BRITANNICIS

Libellus

ad

Conr. Gesnerum &c.

Scripsimus ad Te, Charissime Gesnere, superioribus annis historiam
de variis quadrupedum, avium atq; piscium formis: variis herbarum
atq; fruticum speciebus & figuris. Scripsimus & de *canibus* quæ-
dam ad Te seorsim, quæ in libro tuo de iconibus animalium ordine se-
cundo

cundo manfuetorum quadrupedum, ubi de *canibus fectivis* scribis: & in fine epistolæ tuæ ad *Gustelm. Turnerum* de libris à Te editis inter libros nondum excusos te editurum polliceris. Sed quia de *canibus* nostris quædam in eo libello mihi videbantur desiderari, editionem prohibui & aliū promisi. Quamobrem ut promissis meis stare, & expectationi tuæ satisfacerem, homini omnis cognitionis cupido universitatem generis, differentiam atq; usum, mores & ingenium, veluti methodo quadam conabore explicare. Dispartiar in tres species, *generosam, rusticam & degenerem*. Sic ut de illa primò: de hac postremò: de rustica medio locotibi dicam. Omnes *Britannicos* vocabo, tū quòd una Insula *Britannia* ut *Anglicos* omnes, sic quoq; *Scoticos* omnes complectatur: tū quòd venationibus magis indulgemus, quia voluptati ex feris & venatione, propter animalium copiam atq; hominum otium, magis *Britanni* sumus dediti, quàm eorum animalium indigi atq; *Scoti*. Ergò cum omnis ratio generosæ venationis vel in persequendis feris, vel in capiendis avibus finiatur, *canum*, quibus hæc agitantur, duo genera sunt: alterum, quod *feras* investiget, alterum, quod *aves* persequatur. Ultraq; latinis uno & communi nomine dici possunt *venatica*. Sed *Anglis* cum aliud esse videatur *feras fectari*, aliud *aves capere*, ut primum *venationem*, secundum *auspiciū* nominant: ita *canum* nomina volunt esse diversa; ut, qui *feras* arcessunt, *Venatici*, qui *aves*, *auspicatorii* dicerentur. *Venaticos* rursus divido in quinque genera. Aut enim *odoratū*, aut *visū* fatigant *feras*, aut *pernicitate* vincunt, aut *odoratū* & *pernicitate* superant, aut *dolō* capiunt. Qui *odoratū* fatigat, & promptā alacritate in venando utitur, & incredibili, ad investigandum sagacitate narium valet, à qua re nos *sagacem* hunc appellamus, quem *Græci* ab investigando *ἱχνεύειν*, à nare *ῥινηάτην* dicunt. Huic labra propensa sunt, & aures ad os usq; pendulæ, corporisq; media magnitudo. Hunc *Leverarium* vocitabimus, ut universam genus in certas species atq; nomina reducamus: cum alioqui usus aut officii nomine in unitatem speciei adigi nullo modo queant. Nam alius *leporis*, alius *vulpis*, alius *cervi*, alius *platis cerotis*, alius *taxi*, alius *lutra*, alius *mustela*, alius *cuniculi* (quem tamen non venamur nisi casse & viverra) tantum odore gaudet: & in suo quisque genere & desiderio egregius est. Sunt ex his, qui duos ut vulpem atq; leporem, variatis vicibus sequi student, seu non eā felicitate, qua id quod natura sequi docuit; errant enim *scæpius*. Sunt, qui vulpem atq; taxum solum, quos *terrarios* vocamus: quod subeant terræ cuniculos, more viverrarum in Venatu cuniculorum, & ita terrent mordentq; vulpem atq; taxum, ut vel in terra morfu lacerent, vel è specu in fugam aut casses cuniculorum ostiis inductas compellant. Sed hi in sagacium genere minimi sunt. Qui insequuntur ma-

ex generosis
Venaticis.

Sagax.

Leverarius.

terrarius?

turma-

tur majores: propenso & hi labro atq; aure, nec vivas tantum, uti me
môrati omnes, sed & mortuas quoq; conspersi sanguinis odore perse-
quuntur; Sive enim vivæ sauciantur feræ, atq; è manibus venatorum
elabantur, seu mortuæ ex vivario sublatae sint. (sed profusione sanguinis
utræq;) isti canes odore facile persentiscunt & subsequuntur. Eam ob
causam ex argumento *sanguinaris* appellantur. Cum tamen fieri solet, ut
furum astutia nullò conspersò sanguine abripiatur fera, etiam sicca ho-
minis vestigia per extentissima spatia nullo errore sequi nōrunt, in quan-
talibet multitudine secernere, per abditissima & densissima loca appete-
re, & si flumina tranant, etiam persequi: cumq; ad ulteriorem ripam
perventum est, circuitū quodam, qua fugitum est, investigare, si primo
statim odore in vestigium furis non inciderit. Sic enim arte inveniunt,
quod fortuna nequeunt, ut rectè videatur ab *Aliano* scriptum *L. IV. c. 39.*
Τὸ ἐν θυμῷ καὶ διὰ τὴν οὐρανὴν canibus hisce venaticis inesse: nec ante ces-
sant persequi, quàm suat fures comprehensi. Eos luce in tenebris ha-
bent heri: nocte producant, quò alacriores in persequendo sint tenebris
assueti, quibus prædones delectantur maximè. Idem cum fures inse-
quuntur, non eā donantur libertate, quā cum feras, nisi in magna celeritate
fugientium furum, sed loro retenti, herum ducunt, qua velut ille
celeritate, siue pedes sit, siue eques. In confiniis Angliæ atq; Scotiæ,
propter frequentia pecorum & Jumentorum spolia, multus usus hujus
generis canum est. & principiò discit pecudem & armentum persequi,
postea furem relicto armento. In hoc genere nullus est aquaticus natu-
raliter, nisi eos ita nominare placeat, qui lutram insequuntur,
qui subinde ripas, subinde aquas frequentant. Non recusant ta-
men omnes aviditate prædæ tranantis flumina etiam aquis se commit-
tere. Sed hoc desiderii potius est quàm naturæ. Quod autem ex
his aliquas, *Brachus* nostri, *Racha* Scoti suâ linguâ nominant, in causa
sexus est, non genus. Sic enim canes foeminas in venatico genere vo-
care solent nostri. Ad postremum, in natura sagacium est, ut alii per-
vestigando taceant ante excitatam feram, alii statim ad primum odorem
voce prodant animal, etsi remotum adhuc & in cubili; & quò juniores,
eò petulantioris oris & mordacioris sunt. Ætas enim & venandi assi-
duitas experientiam in his facit & certitudinem, ut in aliis omnibus:
maximè cum nōrint obtemperare Domino, vel inhibenti vel animanti.
Quod visū laceffit, nare nihil agit, sed *oculo*: *Oculo* vulpem leporemque
persequitur, *oculo* seligit medio de grege feram, & eam non nisi bene sa-
ginatam & opimam, *oculo* insequitur: *oculo* perditam requirit: *oculo*, si
quando in gregem redeat, secernit, ceteris relictis omnibus, secretam
que cursu denuò fatigat ad mortem, *Agasani* nostri non abs re, quòd *agasanus*.

Gg

inten-

leporarius.

levarius

feu lora-

rius.

levarius.

intento sit in feram *oculo*, vocant. Ufus ejus est in Septentrionalibus Angliæ partibus magis quam meridionalibus : locis planis & campestribus quam dumosis & sylvestribus, equitibus magis quam peditibus, quoad cursum equos incitent, (quibus delectantur magis quam ipsâ prædâ) assuescantq; sepes & fossas inoffensè & intrepidè transilire & aufugere, quò infellores per necessitates & pericula salutem fugâ sibi quærant, aut hostem insequendo, cum velint, cædant. At si quando canis aberraverit, datò signò, quam mox accurrit, & feram de integro subsequens, clarâ voce cursuq; celerit ut antè laceffit. Quod pernecitate vincit, *leporarius* dicitur : quod præcipua ejus cura præcipuusque usus est in persequendo lepore. Quanquam & in capiendo platycerote, cervo, dorcade, vulpe, & hoc genus aliis feris & viribus & memorata Velocitate valent : sed plus minus pro suo quisq; desiderio & corporis firmitudine aut exilitate. Est enim strigorum genus, in quo alii majores sunt, alii minores : alii pilo scssili, alii hirtò. Majores majoribus, minores minoribus feris destinamus. Cujus naturam in venatione magnam, in hoc miram deprehendi : quod, referente *Job. Froisarto Historico L. 6. 4.* *leporarius Richardi* secundi Anglor. Regis, qui antè neminem præter regem agnoverat, venientem *Henr. Lancastriæ Ducem*, ad Castellum *Elinti* ut *Richardum* comprehenderet, reliçò *Richardò*, *Henric. solutis* in *Richard. favoribus* exceperit, qs. adversitates *Richardi* futuras intellexerat & præsentificerat. Id quod *Richardus* probè animadvertit, atq; ut præfagium futuri interitûs verbis non dissimulavit. Quod sagacitate simul & pernecitate potest, & genere, & compositione corporis medium est inter sagacem illum & leporarium : & à levitate appellatur *levarius*, à locò (quò ducitur,) *lorarius*. Hic propter velocitatem & gravius feram urget, & citiùs capit. Quod dolo agit, *vertagum* nostri dicunt, quòd se, dum prædatur, vertat, & circumactò tempore, impetu quodam in ipso specûs ostio feram opprimit & intercipit. Is hòc utitur assù. Cum in vivarium cuniculorum venit, eos non laceffit cursu, non latratu terret, nec ullas Inimicitias ostentat, sed, velut amicus, aliud agens, taciturna, solertia prætergreditur, observatis diligenter eorum cuniculis. Eò cum pervenerit, ita se humi componit, ut & adversum ventum semper habeat, & cuniculum lateat. Sic enim ille revertentis aut exeuntis cuniculi odorem faciliè sentit, & fucus cuniculo omninò tollitur, & prospectû fera fallitur. Ad hunc modum compositus canis & prostratus, aut exeuntem cuniculum & imprudentem in ipso specûs ingressû versutè opprimit, aut revertentem excipit, atq; ad latentem herum ore perducit. Minor hic est sagaci illò, strigosior & erectior auro. Corporis figura leporarium spurium diceret, si major esset,

effet. Et quamvis eò minor multò sit, unò tamen die tot potest capere, quot iustum equi onus esse possunt. Dolus enim illi pro virtute est, & corporis agilitas; Huic similis *canis furax* est, qui, iubente hero, noctu progreditur, & sine latratu odore adversò persequens cuniculos, cursu prehendit, quot herus permiserit, & ad heri stationem reportat. Vocant incolæ *canem nocturnum*, quòd venetur noctu. Sed hæc de iis, qui feras insequuntur. Quæ post aves proximum locum habent, eos *ancones* ex generosis aucupatorios dici antè proposuimus. Hi ex *generosorum* numero etiam sunt, & duum generum. Alii enim per sicca tantum venantur: alii per aquas tantum aves persequuntur. Qui per sicca tantum, aut liberò vestigiò & latratu avem investigant, & excitant, aut tacitò indicò eandem commonstrant. Primum genus *accipitris* servit, secundum *veti*. Peculiaria nomina primum genus non habet, nisi ab ave, adq; venandam natura est propensius. Qua de causa *falconarius* hos *phasianarios*; hos *perdicarios* vocare solent. Vulgus tamen nostrum communi nomine *Hispaniolos* nominat, q. ex Hispania productum istud genus primò esset. Omnes maxime ex parte candidi sunt: & si quas maculas habent, rubræ sunt, raræ & iniores. Sunt & rufi atq; nigri, sed perpauci. Est & hodie novum genus ex Gallia advectum, (ut novitatis omnes sumus studiosi,) sed ex toto in albo obfuscatum maculosè, quem *Gallicanum* vocitamus. Secundum genus est, quod tacitò pede atq; ore avem quærit, & nutum juvantis heri sequitur, vel promovendo se, vel reducendo, vel in alterutram partem, dextram aut sinistram, declinando. Cùm *avem* dico, perdicem & coturnicem intelligo. Cùm invenerit, cautò silentiò, suspensò vestigiò, & occultò speculatu, humiliando se prorepit, & cùm prope est, procumbit, & pedis indicò locum stationis avium prodit: unde *canem indicem* vocare placuit. Locò commonstratò auceps exprorectum rete avi inducit. Quò factò canis ad consuetum heri indicium seu vocabulum quàm mox affurgit, & propinquiore præsentia aves perturbat, atq; ut inexplicabilibus irretiantur, facit. Quod artificium in cane, animali domestico, mirum videri non debet, cùm & lepus, a grege animal, & saltare, & tympanum anterioribus pedibus numero pulsare, tympanistarum more, & canem dente atq; ungue petere, pedibusq; crudeliter cedere, in Anglia visus est omnium admiratione An. salutis nostræ 1564. Nec est vanum istud, eoq; relatum lubentius, quòd operæ pretium putarem, nihil prætereundem esse, in quo Naturæ spectanda sit providentia. Qui per aquas aucupantur propensione naturali accedente mediocri documento, major his est, & promissione naturaliter hirtus pilò. Ego tamen ab armis ad posteriores suffragines, caudamq; extrinam, ad Te, *Gessere*, detonsum pinxi, ut usus noster postulat, quò

*anatum
fallacia.*

*anaticula-
rum pro-
dentia.*

*canis pisci-
tor.*

*lutra,
pupinus.*

phoca.

*ex generosis
delicatis
Melitensis
sen. fofor.*

lat, quò pilus nudus expeditior sit, & minùs per natationes retardetur. *Aquaticus* à nostris appellatur, ab aquis, quas frequentat, sumtâ appellatione. Eò aut aves in aquis aucupamur (& præcipuè anates, unde etiam *anatarius* dicitur, quod id excellenter facit,) aut scorpione occisas educimus, aut spicula sagittasve fallente ictu recuperamus, aut amissa requirimus: quò nomine & canes *inquisitores* eosdem appellamus. Quamquam anas & canem & aucupem quoq; egregiè subinde fallat, tùm urinando, tùm etiam dolò naturali. Etenim si quis hominum ubi incubant, aut excludunt, propinquabit, egressæ matres venientibus spontè se offerunt, & simulatâ debilitate vel pedum vel alarum, qs. statim capi possint, egressus fingunt tardiores. Hòc mendacio sollicitant obvios, & excludunt, quoad profecti longiùs à nidis avocentur: caventq; diligenter revertendo, ne indicium loci conversatio frequens faciat. Nec anaticularum studium segniùs ad cavendum: Cùm enim visas se persentiscunt, sub celsitate confugiunt, aut carectum, quorum obiectu tam callidè proteguntur, ut lateant etiam deprehensæ, nisi fraudem canis odore detegat. *Canem piscatorem* (de quo scribit *Hector* (*Boëtius*), qui inter saxa pisces odore perquirat, nullum planè novi inter nostros, neq; ex relatione aliquando audiivi, etsi in ea re perscrutanda perdiscendaq; diligentior fuerim inter piscatores & venatores: nisi *lutram* piscem dicas, ut à multis creditur: quomodo & *pupinus* avis piscis esse dicitur & habetur. Sed qui perquirat piscem (si quis perquirat) venationis ve causâ, an famis faciat, more ceterorum canum, qui per inediam cadaverum morticinam carnem appetere solent, tum demum ad Te scribam, cùm de ea recertior fiam. Interim id scio, *Alianum* & *Aetium* *lutram* *κύνω* *ποταμίδω* solere appellare. Intelligo etiam, *lutram* hoc habere cum *canis* commune, quòd per inopiam piscium excursions in terram faciat, atq; agnoslaniet, rursusq; usq; ad aquam satur redeat. Sed inter nostros canes is non est. *Phoca* etiam inter scopulos atq; saxa prædatur piscem, sed in numero canum nostratium habitus non est, etsi canis marinus à nostris appetitur. Est & aliud genus canum generosorum apud nos, sed extra horum ordinem, quos *Melitaos* *Callimachus* vocat, à *Melita* insula in freto siculo, (quæ hodie usu derivante Malta vulgò dicitur, & Christianò milite nobilis existit,) unde ortum id genus habuit maximè: atq; à *Melita* Siculi Pachyni, ut autor *Strabo* est. Perexiguum id planè, & feminarum lusibus ac delitiis tantùm expetitur, quibus quàm minus est, eò gratius est, ut sinu gestent in cubiculis, & manu in pientis, genus sanè ad omnia utile, nisi quòd stomachi dolorem sedat applicatum scèpius, aut in sinu ægri gestatum frequentius caloris moderatione. Quin & transire quoq; morbos ægritudine eorum intelligitur, plerumq; & morte; qs. malò

malò in eos transeunte caloris similitudine. Generosorum canum genus jam explicui; nunc *rusticum* adjicio. In memorabilia duo tantum ^{ex rusticis.} genera sunt, *pecuarium*, seu *pastorale*, & *villaticum*, seu molossum: alterum ad propellendas injurias ferarum, alterum adversus insidias hominum ^{pastorale.} utile. *Pastorale* nostrum mediocriter est, quod illi cum lupo, naturali pecori inimico, res non est, cum apud nos nullus est, beneficiò Optimi Principis *Edgari*, qui, quò genus universum deleteretur, *Cambriis* (apud quos magna copia erat,) vestigalis nomine in annos imperavit 200, lupos. Sunt, qui scribunt, *Ludivallum*, Cambriæ principem, pendisse annuatim Edgardo Regi 3000 luporum tributum nomine, atque ita annis quatuor omnem Cambriam, atque adeò omnem Angliam orbasse lupis. Regnavit autem *Edgarus* circiter A. D. 959. A quo tempore non legimus ^{Edgarus.} *ivum* in Angliam visum lupum: advectum tamen, quæstus faciendi gratiâ, ex alienis regionibus, ut spectetur tantum, tanquam animal rarum & incognitum, sæpius vidimus. Sed ad *canem pastorem*. Is, ad certam heri jubentis vocem, aut ex pugno concluso & inflatù clariorem sibilum, errantes oves in eum locum redigit, in quem pastor maximè desiderat, sicut levi negotio, & immotò ferè pede, pastor quò velit modò ovibus moderetur, vel ut se promoveant, vel gradum sistant, pedem referant, vel in hanc illamve partem se inclinent. Etenim non ut in *Gallia* & *Germania*, non ut in *Syria* & *Tartaria*, sic in *Anglia* quoque oves Pastorem sequuntur, sed contra, pastor oves. Quandoque etiam, nullo procurrente aut circumeunte cane, ad solum ex pugno sibilum sese congregant palantes oves, metu canis, credo memores unà cum sibili prodire quoque & canem solere. Id quod in itinere diligenter sæpius observavimus ad pastoris sibilum refrenantes equos, quò videremus rei experimentum. Eòdem etiam cane ovem vel mactandumprehendit, vel sanandum pastor capit, nullà prorsus læsione. *Villaticum* vastum genus est & robustum, ^{Villaticus} corpore quidem grave & parum velox, sed ad spectù truculentum, voce ^{seu catena} terrificum, & quovis *Arcadico* (qui tamen ex leonibus creditur provenire) potentius atque acrius. Quod olliis fideliter custodiendis destinamus, cum metus est à furibus, *villaticum* appellamus. Hisque utile contra vulpem atque taxum, qui rem pecuariam faciunt. Valet etiam ad fues agrestes persequendos, domesticos è frugibus aut arvis abigendos, taurosque capiendos atque retinendos, cum usus aut venatio postulat, singuli singulos, quamvis intractabiles. Est enim acerrimum genus & violentum, formidabile etiam homini, quem non reformidat. Neque enim ad arma expavescit: quoque acrius fiat, assuescunt nostri naturam arte & consuetudine juvare. Etenim ursos, tauros, arctylos, aliisque fera animalia, præfectis certaminum arctophylacibus, nullò millò, nullò coriò

lò coriò defenfos exagitare : sæpe etiam cum homine Sude, clava, en-
seve armato concertare docent, atq; ita ferociores acrioresque reddunt
& imperterritos faciunt. Visillis suprà fidem, & pertinax mordacitas,
usq; adeò ut tres ursum, quatuor vel leonem comprehendant. Quod
videns aliquando (ut fama est) *Henr. VII.* Angliæ Rex prudentissimus,
quotquot erant, suspendi iussit, indignatus, ut infimi & ignobilis gene-
ris canes generoso leoni & animalium Regi violentiam inferant, memo-
rabili exemplò subditorum, ne quid contra Regem gens rebellis audeat.
Haud absimilis etiam historia de eo fertur, quòd falconem quendam su-
um, à Falconariis vehementer laudatum, quòd in aquilam quid auderet,
quàm mox occidi iussit, ob eandem rationem. Hoc genus canis etiam
Cicero. *catenarium* à catena ligamento, quâ ad januas interdum detinetur, ne so-
lutum lædat, & tamen latratu terreat, appellatur, & quanquam *Cic. pro*
Roscio opinetur, si canes lucelatrent, iis crura suffringantur, nostri ta-
fures. men homines propter securitatem vitæ atq; rei longè aliter sentiunt.
Nam furum apud nos plena sunt omnia: etiam luce, neq; infamem mor-
tem suspendia metuunt. In causa est non arcta res solum, sed vestis vi-
tæq; luxus atq; fastus etiam, sed petulantia, sed otium & superbia Sala-
conum *μεγαλοπρέπειον*, qui nihil aliud, quàm ut equi insultare solo & gres-
sus glomerare superbos, quàm gyro breviori flecti, qui nihil aliud, quàm
severè, quàm otiosè mendicando accusata non merente corporis infir-
Valentinia- mitate spoliare. Sed his *Valentinianus* Imperator benè prospexit LL. la-
nus, tis, ut, qui nullo corporis morbo laborantes, corporis infirmitatem de-
sidiosi ignaviq; prætexentes mendicarent, perpetui colono ei inervi-
rent, qui eorum ignaviam proderet atq; accusaret, ne eorum desidia o-
Alfredi vi- nerosa populo odiosave sit exemplo. *Alfredus* quoq; Regno admini-
gilantia, strando tantâ vigilantia justitiaq; usus est, ut, si quis per vias publicas in-
cedens, marsupium auri plenum vesperi perdidisset, manè atq; adeò post
mensem unum, integrum ac intactum inveniret, uti *Ingulphus Crogladensis*
in Historiâ refert. Nostrâ autem ætate nihil fere securum, ne in ædibus
canis custos. quidem, quamvis accuratè conclusis. *Custos* quoq; (Græcis *ῥυκὸς*) à
custodiendis non solum villis, sed & mercatorum ædibus, & quibus
ampla res est domi, iste nominatur. Eam ob rem canes publicè aleban-
tur Romæ in Capitolio, ut significant, si fures venerint. Dicitur & *la-*
lanarius. *ntarium*, quòd eorum usus multus sit laniis agendis & capiendis bestiis.
Molosius, Sed & Molossicum quoq; & *Molossium* Latinis dicitur à *Molossia*, Epiri re-
gione, ubi hoc genus canes boni & acres erant. Est ex hoc genere,
mandatari- quem *mandatarium* ex argumento appellamus: quòd domini man-
vius. datò literas, aliasvè res de loco in locum transferat, vel medio
lunarium inclusas, vel eidem alligatas. Quæ ne intercipientur, vel fuga,
si impar sit, diligenter caret. Est & *lunarium*, quod nihil aliud quàm

excu-

excubias agit , quàm insomnes noctes totas protrahit haubando ad Lunam, ut *Nonij* verbò utar. Ex quibus grandiores atq; graviores, etiam rotæ amplioris circumactû, aquam ex altis puteis ad usus rusticos hauriunt, quos *aquarios* appellamus ex officio : & sarctores ærarios va- *aquarius.* gos manticis ferendis memorabili patientiâ levânt, à qua re *sarcinarios* *sarcinarius.* nuncupamus. Præter has villaticorum qualitates atq; usus, hanc unam habent præcipuam, quòd amantes Dominorum sint, & odium gerant in externos. Quò fit, ut per itinera Dominis in præsidio sunt, quos à furibus defendunt, vivos salvosq; conservant: à qua re etiam *canes defensor.* *res* Jure dici possunt. At si quando vel multitudine, vel majore vi opprimatur Dominus, atq; concidat, usu compertum est, herum non deferere ne mortuum quidem, sed cum ad multos dies per famis & coeli in- *canum a-* *mor & fi-* *des.* juriæ patientiam peramanter observare, & homicidam, si occasio dabitur, interficere, aut saltem prodere vel latratû, vel irâ, vel hostili insultû, qs. mortem heri ulturum. Hujus rei exemplum fuit nostrâ memoriâ canis cujusdam viatoris, qui *Londinò* rediè *Kyngestonum*, octo Regum co- *Kyngesto-* *num.* coronatione percelebre oppidum, profecturus, cum bonam itineris partem confecisset, latronum insidiis in Comparco, valli, amplò & spatio- sò, nemoribus obrito, & latrociniis infami locò, occubuit. Canis item ille Britannus genere, quem *Blondus* suâ memoriâ scribit, non longè Parisiis hero à rivali interemto, & homicidam prodidisse, & canis ultionem homicida deprecatus esset, jugulaturum fuisse. In incendiis quoq;, in conticinio, seu intempestâ nocte, incidentibus eò usq; latrant anno- ficanes, etiam prohibiti, dum à domesticis excitatis percipiatur locus: & tùm suâ sponte cessant à latratu, quod usû compertum est in Britannia. Nec minor erat fides in eo cane, qui Domino profundam foveam pervenatum incidenti nunquàm absuit, dum sui unius Judicio sublatus is per funem fuit; in quem cum oris cavernæ proximus esset, insistebat canis, tanquàm ulnis amplexurus revertentem herum, impatiens longioris moræ. Sunt, qui focum non patiuntur dissipari, sed prunas in focum pede remonent, prius cogitabundi aspicientes, quâ ratione possit id à se fieri. Quod si pruna ardentior fuerit, cinere obruunt, & deinde nare in locum promovent. Sunt quoq;, qui noctû villici officium præstant. Cùm enim lectum petit herus, & omnia centum ærei clau- *Canum in-* dunt vestes, æternaq; ferri roborâ, nec *custos absistit limine Janus*, (ut *genia.* scribit *Virgil*,) tùm si prodire jubet herus canem, is per fundos omnes oberrat, quovis villica diligentior, etsi alienum quid invenerit, sive hominem, sive bestiam, abigit, domesticis relictis animalibus atq; servis. Sed quanta in his fidelitas, tanta varietas in ingenils. Nam sunt, qui ore infreno latrent tantû nullo morsû. Verûm hi minus tremendi, quod

nota igna-
tia seu au-
dacia.

ex degena-
ribus.

versator.

tympanista.

lyscus.

lacana.

Urcanus.

quod timidiore sunt. Canes enim timidi vehementius latrant, ut est in proverbio. Sunt qui latrent atq; mordeant: ab his cavendum quidem, quia admonent futuræ injuriæ, sed non laceſſendum, quoniam irâ concitantur ad dentem, ipsi etiam natura acerbiores. Sunt, qui sine voce proſiliunt, impetu involant, jugulum petunt & crudelius lacerant. Hos formidato, quia animosiores sunt, & incautos opprimunt. Istis notis ignavum genus à strenuo, audex à timido discernunt nostri. Etenim ex malo genere *catulum* quidem habendum existimant, quod nullum necessariis usibus humanis commodiorem canem isto putent. Nam si quis commemoratos eorum usus ad summas velit revocare, quis hominum clarius aut tantâ vociferatione bestiam vel furem prædicat, quàm iste latratu? quis domitor ferarum potentior? quis famulantiore domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor vigilantior? quis ultor aut Vindex constantior? quis nuncius expeditior? quis deniq; sacrorum ærariis gestandis sacris tolerantiore? Atq; hæc quidem de canibus Britannicis generosis atq; rusticis, qui genus suum servant, diximus. De *degeneribus*, & ex horum diverso genere mixtis, quod nullam insignem veri generis qualitatem formamq; referant, non est quod velim plura scribere, sed ut inutiles ablegare: nisi quod vel advenas latratu excipiant, etiam luce, & eorum adventus domesticos commonefaciant, unde *canes admonitores* appellamus: vel quod in officio culinario, cum assandum est, inserviant, & rota minore gradiendo, veru circumagant, pondereq; suo æquabiliter versent, ut ne calo aut lixa quidem artificiosius, quos hinc canes *versatores*, seu veru versatores nostrum vulgus nominat. Postremos omnium generum, quæ primo memoravimus, *tympanistas*. Sunt etiam canes nostri degeneres, & ad *tympanum* saltare, & ad lyre modos se movere docti, multaq; alia erecti proniq; facere, quæ à vagis quæstuosissq; heris exequi didicerunt. *Lyscum* nullum istuc in Anglia habemus nativum, ut ne lupum quidem, ut est ante comprehensum: nec aliud genus nullum, præter *Lacanam* & *Urcanum*: illum ex cane & vulpe, (quam multam habet Anglia, & domi inter canes, vel animi, vel morbi causâ, sæpè alit,) hunc ex urso & cane catenario: quos licet inimicos, pruriens tamen libido sæpè ita hinc conjungit, ut alibi solet. Nam cum tigride Hircanos, cum leone Arcadicos, cum lupo Gallicos commiscuisse legimus. In hominibus quoq; quibus ratio est, inimicos animos conciliat stulta illa res & naturalis, ut Moria loquitur. Est hic *Urcanus* sæva bestia & intractabilis ira, (ut Graji Poetæ verbis utar,) ceteros canes nostros omnes feroci crudelitate superans, vel aspectus torvitæ terribilis, in pugna acris, & vehemens, tantaq; mordacitate, ut citius discerpas, quàm dissolvas: nec taurum, ursum aut leonem reformidat, vel cum cane illo Alexandri Indico certè conferendus. Sed de his ha-

tenus.

Genus, ut de Britannicis verba fecimus. Externos aliquos & eos ma-
 juscules, *Islandicos* dico & *Lituanicos*, usus jamdudum recepit, quibus to-
 to corpore hirtis, ob promissum longumq; pilum, nec vultus est, nec fi-
 gura corporis Multis tamen, quod peregrini sunt, & grati, & in Meli-
 tæorum locum assumti: usq; adeo deditum est genus humanum etiam si-
 ne ratione novitatibus. *ἱπποκρίων παρορμήεν συγγενής*: miramur ali-
 ena, nostra non diligimus. Neq; hoc in canibus solum, sed in artificibus
 quoq; usu venit. Nostros enim, licet doctos & peritos fastidimus, bellu-
 am è longinqua barbarie alienoq; solo profectam, tanquam asinum Cu-
 mani, aut hominem Thalem nostri suscipiunt. Id quod *Hippocr.* subinit.
libr. sui τριῶν ἀγώνων rectè suâ ætate observavit, & nos libello nostro, seu
 consilio de Ephemera britannica ad Populum Britannicum copiosius explicuimus. Atq;
 in hoc genere quod quisq; indoctior, audacior, incogitantior, hoc pluris fit apud nostros,
 atq; etiam apud torquatos istos Princeps & Proceres. Ceterum de externis canibus nihil
 dico, qui de Britannicis tantum voto tuo satisfacere studeo, *Conrade*, Vir doctissime. Inte-
 rea tamen quæ aliàs ad Te dedi, de *cane Getulo* seorsim scripsi, quod rara species ejus vide-
 batur. Decerto genere ipse plenissimè scribis. Verum cum longius jam produximus hunc
 libellum, quàm priorem ad Te, brevius tamen, quàm pro natura rei, quod habuimus ra-
 tionem studiorum tuorum, memoria causa quæ de canibus Britannicis diximus, in diagram-
 ma reducemus. Et quia vulgaribus nominibus delectaris, ut ex literis tuis didici, ea quoq; la-
 tinis apponemus, & singulorum rationes exponemus, quod nihil tibi sit incognitum aut defi-
 deratum.

	Nomina	Latina	Anglica
Canes ergo Bri- tannici sunt	venatici	terrarius	Terrare.
		leverarius	Harur.
		Sagax	Hunde.
		sanguina- rius.	Bludhund de.
	Genero- si	agaxus	gasehunde.
		leporarius	grehunde.
		levinarius, seu lorarius,	leviner, or lye- nener.
		vertagus.	tumbler.
	aucupa- torii,	Hispaniolus.	spaniel,
		index,	Setter,
		aquaticus seu inquisitor,	Water spaniel, or Fynder.
		melitivus seu fotor.	spaniel gentle or comforter.
Rustici	—	pastoralis,	Speptherdes dog- ge mastive, or bende dogge.
		villaticus seu catenarius.	
		admonitor, versator	Wappe, turnespete,
Degene- res,	—	saltator.	Danser.

Ista vocabula nostratia cum nihil apud Te, hominem peregrinum, loquantur sine interpretatione, ut latinorum vocabulorū rationem prius reddidimus, ita Anglicorum jam reddemus, quò Tibi pateant universa, eò etiam quò prius observatò ordine. *Hunde* igitur (quem inter venaticos *sagacem* diximus) à verbo nostro *Hunte* / quod apud nostros *venari* significat, unica tantum immutatà literà derivata appellatione nomen habet. Quod si à vocabulo *vestrate Hunde* (quod *canem* in universū apud vos significat,) propter vocum similitudinem appellari credas, Mi *Gesner*, ut non magnopere repugnabo, cum adhuc retinemus multa germanica vocabula à Saxonibus, cum Angliam occuparunt, nobis relicta, ita illud admonebo, commune quidem nomen *canis* apud nos *Dogge* esse, *Agasius* venatici verò *canis Hunde*. Similiter à verbo nostrati *Gase* (quod fixius rem aliquam & attentius contueri est,) *Gase Hunde* appellatur nostris, quem antea *agasium* nominari diximus. Neq; enim odoratū, sed prospectū atento & diligenti feram persequitur iste canis, ut jam antè memoravimus, & si non sum nescius, etiam apud Latinos *Agasai* vocabulum inter canum nomina reperiri. A *Gre* quoq; *Grehunde* apud nostros invenit nomen, quod præcipui gradus inter canes sit & primæ generositatis. *Gre* enim ap. nostros *gradum* denotat. Hunc latinè *leporarium* dicebamus. A levitate *Leviiner*, à loro *Eyemmer* appellatur is, quem *levinarium* & *lorarium* latinè nominavimus. Nam *Leymne* nostrà linguà *lorum* significat. Quod autem à levitate *Levipur* h. e. à latina voce Britannica deducimus: cur in libris nostris (parim à Græcis dictionibus & latinis Italicis & Germanicis, Gallicis & Hispanicis nostratia multa derivamus, unde ortum eadem multa habuerunt: & quemadmodum ab origine sua etiam multa per corruptionem jam declinarunt, Libello nostro de Symphonia, seu consonantia vocum Britannicarum, fusiùs explicabimus. Postremus inter Venaticos *verragus* est, quem *Tumbler* vocitamus: quòd *tumble* apud nos *vertere* est Latinis, & *tumblere* Gallis, unde ortum habet id nomen *Tumbler*, mutatà vocali in liquidam nostro more: contra quam in lingua gallica & Italica, in quibus liquida ante vocalem, magna ex parte in aliam vocalem vertitur, ut implere & piano proimplere & palno, quæ c. g. adduco, cum infinita sint. Post venaticos sequuntur *Aucupatorii*, inter quos primus est *Hispaniolus*, quem ab Hispania voce nomen accepisse prius diximus. Nostris omisà aspiratione & primà vocali *Spainel* & *Spaniel* expediti sermonis causà proferunt. Secundus *Index*, quem nostris à *Setter* nominare solent, à verbo *Sette*, quod locum designare nostris Britannis significat. Post hunc subsequitur *agutisus*, h. e. *Water Spainel*, à vocibus *Water* & *Spaine* (h. e. aqua Hispania) deductò nomine. Nam aqua, in qua se exercet canis iste *Water*: & Hispania (unde primum hoc genus tractum ex nomine creditur) *Spaine* apud nostros vocitatur. Non quòd isti canes non sint etiam nativi

tivi in Britania, sed quod generale & Commune nomen, qui ex Hispania primò profecti putantur, istæ canum species (ut & ceteri aucupatorii) adhuc vulgò referūt, etsi in Britannia oriantur, & peculiari aliqua vocis notâ aut qualitatibus indicio secernantur apud nos: ut est ista species vocis Water, h. e. aquæ, appositione. Alio etiam nomine à *Finder* canis iste appellatur, quod quærendo *invenit* res deperditas, quæ res nostris, *Synde* / *Synde* h. e. invenire dicitur. Nos tamen ab inquirendo latinum nomen huic se- *inquisitor*.
cimus, quod præcipua pars inventionis in inquirendo est. A venaticis & aucupatoriis transitus est ad delicatos, rusticos & degeneres. *Delicatum*, *Delicati*.
Melitaum & *Spainel* *gentle* h. e. Hispaniolum generosum, nominavimus à generositatis nomine datâ appellatione, quod inter nobiles Viros atq; foeminas versari, & iis in delitiis atq; ad lusus esse consuevit, ut erat illud Gorgonis *χρύσιον* apud *Theocrit.* in Syracusiis, quod discedens servæ diligentæ pari cura cum infante commiserat, ut catellum quidem illa intrò revocaret, puerum verò vagientem placaret. Adalia inutilis canis iste est, nisi ad ea, quæ jam diximus ante, nisi ad fovendum stomachum debilitatum frigore, nisi ad prodendum adulterium, quod fecisse hujus generis catellum quendam siculum refert *Ælian. L. VII. c. 25. animal.* Rusticos *Spepeherdes* *Aogges*, *Mastirces* & *Bandedogges* nominavimus, illorum quidem deductio nomine à pastore, qui *Spepeherde* apud nos dicitur, quod custoditores, quæ nostris *Schepe*, appellantur: istorum à ligamento, quod bande & lagina, quod *masse* villicis nostris hominibus dicitur. Est enim crassum genus canum & benè saginarium hoc catenarium. Etsi non sum nescius *Augustin. Niphum*, & *Mastinum* (*mastivum* nostri dicunt,) pecuvarium existimare, & *Albert. Lyciscum*, ex cane & lupo genitum esse, scribere: quamvis idem pro molosso magna ex parte veritat. Ad postremum degeneres *Wappe* & *Turne* *spere* nominari dicebamus, hunc à verbo nostrati *turne*, quod est *vertere* & *Spete*, seu *Spede*, ad imitationem Italorum, quod *veru* dicitur: illum à naturali canis voce *Wan*, quam in latratu edit admonendo, Unde originaliter *Waupe* dicendum fuit, sed euphoniæ gratiâ bonæq; consonantiæ, vocali in consonantem mutatâ, *Wappe* à nostris vocitatur. Etsi me non fugit, *Nonium* à voce naturali *Ban* formare suum *baubari*, non à *Wan*, quemadmodum & Græci à suo *βούλιον*. Jam verò quod *danfare* nostris *saltare* sit, latinis si didiceris, non *saltator*.
est de canis saltatoris nostri nomine amplius quod ipse expetas. Ita habes, Mi *Germere*, non solum canum nostratium genera, sed & nomina quoq; latina atq; Anglica, officia atq; usus, differentias atq; mores, naturas & ingenia, ut non sit, quod desideres in hoc argumento amplius. Et quanquam forsan omni ex parte non satisfecerim Tibi in edendo, (ceu in desideriis omnis festinatio in mora esse videatur) quod inhibuerim editionem rudioris istius libelli, quem ad Te, quanquam ad privatum amicum, non ad editionem publicam, ante annos quinq; dederim, tamen in hoc spero me satisfecisse Tibi, quod mora fecit aliquantò meliorem, & *Puritatis* *Opportunitatis* lectû commodiorem,

F I N I S.

Hh 2

R. P. ATHA?

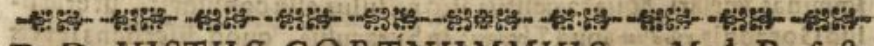
R. P. ATHANAS. KIRCHER, SOC. JESU

Theolog. & Linguar. Orient. in Gymnasio Romano PP.

Fautor noster, dum viveret, singularis,

Rem facies Lectori Curioso haud ingratam, si cynologio tuo affixeris elegantem epistolam Meibomij de *curio Quesia*. Licet enim hac de re satis fuse locutus sis, velim tamen, ut monitum meum aestimes. Sincero sincere &c.

[Ita in literis paulò ante excessum Romæ ad me datis.]

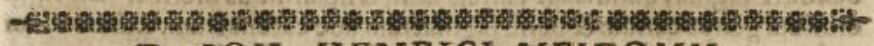
D. D. JUSTUS CORTNUMMIUS, Med. Prof. &

Decan. in Reg. ac Equestri Acad. Soran. Doctor

olim meus optimè meritis.

Ubinam gentium latet *canis*? quando latrabit? Vidi nuper apud *Meizum* nostrum, Amicum tuum, pulcherrimum opusculum de canis portatione *Veterum*, dignum sanè, quod tuæ cynographia addatur. Omnino curiosum est, fac, ne pereat. &c.

[Ita in literis Soræ Danorum ex Insula Selandia quondam mihi inscriptis.]

D. JOH. HENRICI MEIBOMII,

Medici ac Historici *haecuræ*,

de

CYNOPHORIA,

seu

Canis portatione ignominiosa.

EPISTOLA

ad

CL. VIRUM

JOH. MARQUARDUM, Ictum Equitem D.

Marci, & Consul. Reip. Lubecensis.

ocasio ep.
bola,

Ruminor adhuc mecum sermones, Vir Excellentissime, affinis & Amice pl. honorande, quos eruditissime de more suo nudius quartus in convivio nuptiali *Andrea Alberti Bromij, Patritii Lubecensis*, nobiscum se-

rebat

rebat Consul Reip. nostræ Amplissimus Antonius Golerus, Ictus clarissimus. Erant illi, ut scis, partim ex Antiquitate, partim ex præsentis rerum statu desumpti quos dum invicem reciprocamus, meministi Te mentionem factam ejus poenæ, quâ delinquentes olim quidam sub imperatoribus Germanis *canem portare* fuerint coacti. De ea enim re Te legisse apud Theod. Reinkingium, Archi Episcopi Bremensis Cancellarium, Virum magnæ eruditionis, amicum etiam nostrum ac fautorem. Ego, ignarus quid Reinkingius scripisset, quæ in rem præsentem facere putabam, ac quorum ex Historiarum lectione recordari poteram, in medium proferre, & quid *κυνόποιæ* illa, seu canum portatio, sibi voluerit explicare. Nunc ex *Adversariis* meis rem totam paulô plenius Tibi edisseram, quod faciurum me tum recepi, ac Tibi non ingratum fore certus sum. Primum igitur *κυνόποιæ* exemplum *Witechindus*, Monachus Corbeiensis, Princeps Saxoniarum rerum scriptor, posteritati consignavit. Refert enim L. II. *Animal.* imperante Otione I. sive Magno, qui anno Salvatoris DCCCCXXVI. ad Imperii gubernacula ascendit, Eberardum, Franconiæ Ducem, Conradi I. Imp. fratrem, collectâ manû Bruningi, cujusdam è Saxonum primoribus, civitatem Elmeri occupasse, incendiisse, habitatoresq; omnes, nullô habitô ætatis aut sexûs discrimine, trucidasse: eaq; re graviter commotum Imperatorem, Eberardum condemnasse in poenam C. talentorum, omnesq; militum principes, quos in suo facinore habuerit adjuutores, dedecore canum affecisse, ut ad urbem regiam Magdeburg eos portarent. *Witechindus* ad verbum serè exscripsit Alb. Krantz, Saxon. L. III. c. 15. Nam & C. talentorum multam Eberhardo Imperatore indictam ait, & auxiliosos dedecore notatos, ut in urbem Magdeburgum canes deducerent. Ubi in eo tamen peccat Krantzius, quod, moris canes lapsus portandi ignarus, non portatos eos, sed deductos, scribat, contra *Witechindi* Krantzii mentem. Unde & notatur hoc nomine ab Henrico Meibomio, Parente meo, *Notis ad Witechindum*, ubi *κυνόποιæ* hujus is etiam meminit, sed *ἐν τῷ αὐτῷ* & autoribus quibusdam tantum nominatis. Christophorus verò *Lehmannus*, incertum quô auctore, Eberhardum non C. talentis damnatum, sed à *κυνόποιæ* liberato multam multorum equorum indictam notat L. V. *Chron. Spirens.* c. 4. Ex neutro tamen, sive *Witechindo*, sive *Krantzio*, certò colligas, quod & quale fuerit *canem illud dedecus*, quiq; illi canes, quos *delictorum convicti* portaverint, aut quem in modum id facere fuerint coacti. Operæ pretium fortè non credidit *Witechindus*, rem suo ævo omnibus notam pluribus exponere. *Krantzio* verò, ut puto, non alii fuere autores ad manus, ex quibus vel ipse plenius rem caperet, vel nos edoceret, aut *Witechindo* faculam alluceret. Id verò ante quàm nos tentemus, alia primùm *κυνόποιæ* aliquot exempla hîc subjiciemus.

I. *κυνόποιæ* ex-
emplum.

H h 3

Alteram

II. exem-
plum.

Alterum autem horum habet Sethus Calvisius in oper. chronol. ad annum MCIX. cujus verbis, cum autorem non nominat, id adscribemus. Borivoi, inquit, Dux Bohemia, à Suanteplocho Ducatu exutus exulabat. Suanteplocho autem defuncto, cum succederet Ladislaus, Borivoi Ducatum recuperaturus Pragam invasit. Ladislaus Henrici V. Imp. auxilium implorat, qui statim mittit exercitum, qui Borivoi Ducem aliosq. rebelles capit, iisq. partim oculos eruit, partim in vincula conjicit. Praefectus urbis, quod noluisse Ladislaum Dominum admittere, cogitur scabiosum canem portare, à quo stercore multipliciter inquinatus

III. exem-
plum.

est, deinde barba ipsi abscinditur & relegatur. Exemplum tertium habet Otto, Frisingensis Episcopus. Is Lib. 2. de rebus gestis Friderici Barbarossae, sub quo vixit, cap. 28. (ubi de bello agit; quod absente Imperatore in terra Italia, Arnoldus, Moguntinensium Archi Episcopus, & Hermannus, Comes Palatinus ad Rhenum, concitarent, atq. omnia ferro flammisque vastarent,) refert, Imperatorem reversum in Comitibus Wormociensibus anno CIO CLVI. Archi Episcopo quidem, ob senium morumq. gravitatem, & Pontificalis ordinis reverentiam, parvisse, in Palatinum vero graviter animadvertisse, & addit: Vetus consuetudo pro lege apud Francos & Suevos inolevit, ut, si quis nobilis, ministerialis, aut colonus, coram Judice pro hujusmodi excessibus (turbatione pacis, incendiis, rapinis,) reus inventus fuerit, antequam mortis sententia puniatur, ad confusionis suae ignominiam, nobilis canem, ministerialis sellam, rusticus aratri rotam de Comitatu in proximum Comitatum gestare cogatur. Hunc morem Imperator servans, Palatinum Comitem Hermannum, pacis publica turbatorem, quamvis magnum Imperii Principem, cum decem Comitibus, complicitibus suis, canes per Teutonicum milliare portare coegit. Hoc iam districto iudicio per totam transalpini Imperii latitudinem promulgato, omnes terror invasit, ut universi magis quiescere, quam bellorum turbini inservire vellent. Hæc Frisingensis: cujus verba Guntherus, antiquus Germaniae Poeta, L. V. Ligurini, quò ejusdem Barbarossæ res gestas describit, versibus expressit non inelegantibus, si ævum spectes, quò vixit. Et primo in libri argumento sic scribit de Imperatore ipso:

& meritâ consumit clade nocentes:

*Cumq. Palatino Comites bis quinq. potentes
ferre canes scapulis, sædissima pondera, cogit.*

Mox explicatius in libro ipso:

*Quippe vetus mos est, ut, si quis, Rege remotò,
sanguine vel flammâ, vel seditionis aperta*

turbine,

turbine, seu crebris regnum vexare rapinis
 audeat; ante, gravem quam fuso sanguine penam
 excipiat, si liber erit de more vetusto
 impositum scapulis ad contigui Comitatus
 cogatur per rura canem confinia ferre.
 Sin alius, sellam: cujus dispendia pena
 ille Palatina custos celeberrimus aula
 non potuit vitare Comes, cunctisq. videndus
 portavit scapulis passus plus mille latrantem.
 Hanc quoq. tunc alii, simili pro crimine, penam
 sustinere decem Comites, totidemq. coacti
 fœda tulere canes generoso pondera collo.
 Cujus inaudita pena timor altus in omnes
 irruit: ut nullus Procerum præsumeret ultra
 armatâ certare manu, sed pace sequestra
 judicis arbitrio sua jura reposceret equi.

Meminitrei sic gesta etiam Dodechinus append. ad Mariani Scoti Chron.
 sub annum CIO CLV. & ex decem jam dictis Comitibus, qui canes una
 cum Palatino portarunt, aliquot nominatim recenset. Rex, inquit,
 nativitatem Domini Wormacia celebravit, ubi Hermannus, Palatinus
 Comes, & Emicho, Comes de Linengen, Gotfridus de Spanheim, Hen-
 ricus de Katzenelenboge, Conradus Comes de Kirberg, Henricus Co-
 mes de Didissen & alii, ex parte Hermannii, canes portaverunt, & sic
 Dominus Arnoldus Episcopus ab excommunicatione eos absolvit. Ex
 parte vero Episcopi, canes portare (quidam ceperunt Ludovicus, Comes
 de Lohim, & Guilielmus Comes de Glisberg, & alii; sed, ob reverentiam
 Archiepiscopi, cessare ab Imperatore jussi sunt. Tangit demum eandem
 historiam Georg. Sabinus in Caesaribus Lib. I. Ejus versus de Friderico
 Barbarossa, qui huc pertinent, ascribo:

Mos erat antiquis, qui publica commoda pacis
 Casare turbasset bella gerente foris.
 Totius Imperii reus inspectante Senatu
 ut canis impositum corpore ferret onus.
 Ergo quod Italicus dum concita gessit in oris
 bella, Palatinus moverat arma domi;
 Hunc licet invitum detrectantemq. coegit
 incluta per Nemetum mania ferre canem.

Recentissimum & ultimum versu poetæ exemplum, (quod quidem extare IV. & ultra-
 putem,) quodq. circa annum CIO CII accidisse conjicio,) Arnold. ^{num exar-}
 Abbas ^{plum.}

Abbas Lubecens. habet Chron. Slavor. Lib. V II, c. 11. Aitis, Gerhardum (Dynastam Quersurtanum,) quod Henric. Decan. Magdeburgicum, hominem pium, & Ecclesie sue decus, in via regia cum complicibus suis hostiliter invasisset, & resupinatum oculis privasset, à Philippo Imp. jussu 615 marcas argenti injuriato persolvere, de feudo suo C. marcas argenti Ecclesie majori resignare, cumque multis nobilibus hominum ei prestare, & cum 10 militibus militarem ei pœnam exsolvere: i.e. ut singuli milites deloco perpetrati sceleris, usque ad fores majoris Ecclesie, caniculam deferrent. Ex recensitis vero horum Autorum verbis ac testimoniis multa colligi possunt. Primò enim manifestum ex his est, *κυνεφελαι* fuisse pœnam antiquam apud Francos, Suevos, Saxones & Bohemos usitatam. Sed cur ejus, inquit, si res ita habet nulla mentio, nullum vestigium in istarum gentium LL. quarum non paucae jamnum hodie exstant? dixerim, legem scriptam de ea non extitisse, more tantum & consuetudinem veterem pro lege, Guntherus morem vetustum, ut qui jam inoleverit & viguerit ante Ottonis M. tempora, quem postmodum vel desitum, vel neglectum, Fridericus I. seu Barbarossa, in usum revocaverit, ut ex Frisingensi colligas, qui priscum hunc morem rursus servasse Fridericum notat. Portatos porro canes in scapulis aut collo, & Frisingensis & Guntherus docent, eosque interdum ad majorem despectum scabiosos, ut est in Calvisii exemplo: & quidem per aliquot mille passus, aut milliare Germanicum unum aut alterum, aut ex uno comitatu, hoc est districtu, in alium vicinum; (aus Wormser Gravelshafft in die Speirische / ut interpretatur Christoph. Lehmann. Chron. Spirens. L. IV. c. 11.) aut ex loco perpetrati alicujus facinoris ad proximam Ecclesiam, ut est apud Arnold. Lubecens. vel ad urbem regiam, in qua nempe Imperator pro tempore residebat, ut insinuavit Witechindus. Deinde & hoc liquet, *κυνεφελαι* pœnam fuisse ignominiosam. Witechindus enim & cum eo Krantzius, non aliam ab eam causam eam dedecus vocant: Frisingensis expresse ignominiam: Guntherus in Versibus adductis summi probrum pudoris, in argumento vero libri canes ipsos, qui portabantur, fœda & fœdissima appellat pondera. Maximè autem pœnâ illâ affici solitos eos, qui, absente Imperatore, pacem turbassent publicam, bella concitassent civilia, ac flammis rapinisque omnia concussissent, ex prioribus duobus exemplis liquet. Nec aliunde est, quod Arnold. Lubecens. ac militaris. pœnam eam vocat militarem, quod militibus solum, atque inter eos nobilibus & primoribus irrogaretur, ut diserte notant Frisingensis & Guntherus; quorum ille nobilium, hic liberorum indicat fuisse pœnam: alios vel sellam, vel aratri rotam, in simili causa, portare coactos. Interdum tamen in minoribus etiam delictis huic pœnæ fuisse locum, exemplum Gerhard-

Gerhardi Quersfurtani ex Arnolde jam dicto ostendit, qui, ob Decanum oculis in via Regia privatum, eam sustinuit. Et verò non tam poena illa inferioris, quam supremi maximè ordinis nobiles castigatos, ex jam dictis satis manifestum est. Nam Hermannum Palatinum magnum Principem Imperij vocat Frisingensis; Guntherus celeberrimum aule Imperatoria custodem. Imò nec Ecclesiastici Principes ejusdem poenæ planè exsortes fuere. Frisingensis enim, quemadmodum & Guntherus, Arnolde Archiepiscopo non tantum, ob pontificalis ordinis reverentiam, sed simul ob senium & morum gravitatem, à Barbarossa parcitum ajunt. Dodechinus verò notat, non minus ex parte Archiepiscopi, quam ex parte Palatini, Comites quosdam canes portare cœpisse, sed, ob reverentiam Archiepiscopi, cessare ab Imperatore jussos. Deniq; & hoc ex jam dictis colligas, aliquando solâ *κυνοφορίαν* poenâ castigatos fuisse delinquentes, aliquando verò post *κυνοφορίαν* ^{eum aliis} ^{conjunctis,} *ulteriori* etiam aliqua poenâ affici consuevisse, pro delictis, ut puto, ratione. Prius ex Frisingensi, Gunthero Dodechinoque liquet, apud quos nec Palatinus, nec quisquam ceterorum, præter *κυνοφορίαν*, aliâ poenâ fuit punitus; Posterius Witechindi, Calvisii & Arnoldi Lubecensis exempladocent. In quibus aliis post *canum portationem*, in majorem contumeliam, *barba resecta* & *relegatio decreta*, aliis multa insuper pecuniaria injuncta, alii ultimo supplicio & gravi poenâ fusi sanguinis, ut Guntherus loquitur, fuerint affecti. Quæras tamen, si poenæ istud genus antiquum fuit, cur Guntherus id vocaverit *inauditum*? respondit Conrad. Rittershus. *cur inauditum* eleganter doctus, in not. ad Guntherum, poenam *inauditam* Gunthero *τὸ ἐ* non esse novam, *inusitatam*, non fando cognitam aut *auditam*: sed divulgatam, ab omnibus *auditione perceptam*, cognitam: ab inaudio, quod est cognosco, auditu percipio. Atque id sensus verborum etiam requirit. Verùm quærat hîc porro aliquis, an poenæ hoc genus *domi natum* fuerit recensitis nationibus, an *aliunde*, aut ab aliis ad eas derivatum & in usum receptum? Curiosior quispiam morem à Græcis primùm ad Scythas, inde ad Bohemos, ac tandem ad Germanos devenisse, suspicari queat. Apud Græcos enim jam olim expiationis quoddam genus in usu erat, quò ii, qui aliquid commiserant, ut lustratione aut expiatione opus haberent, *canes* solebant expiari, quem circum caput solebant circumagere, lustrationemq; istam *πεισκυλακισμόν* appellabant, quod per *κύλακος*, seu *canis*, *circumactionem* fieret. De ea re Plutarch. in Romulo: Græci, inquit, in Sacris lustrationibus *catulos* efferunt, ac passim exigunt eos, quam ceremoniam *πεισκυλακισμόν* vocant. Et plenius in probl. Rom. ubi ait: τῷ δὲ κυνὶ πάντες, ὡς ἑπὶ εἰπεῖν, ἔθνη ἐχρώντες, καὶ χρώνται καὶ μέχετ' ἵν' ἐνταυθα γὰρ πρὸς τοὺς καθαρμούς πεισκυλακισμόν ὅς τοιοῦτο γένος ἵν' καθαρμὸν παλύντες, *Canes* ^{ubi orta?} ^{πεισκυλακισμός,}

enim omnes, ut ita loquar, Gracis si fuerit, & etiamnum utitur eo aliqui, ut nota ad lustrationes, & circumcirca absterguunt eos, qui lustratione indigent: genus hoc expiationis περισκελισμὸν vocantes. Meminit ritus etiam Theophrast. in charact. eth. cap. περὶ δεισιδαιμονίας, loquens de homine superstitioso, qui ubi quid sinistri viderit aut somniaverit, ἱερείας καλέσας, καὶ ἰδίᾳ ἢ σκυλάκῃ: καλέει αὐτὸν περισκελιστὰς, picatrisibus vocatis jubeat se scylla aut cane expurgari. Verum vix est, ut à Græcorum expiatione hac descendat, aut originem sumserit κυνοφοεία nostra. Illa enim propriè non pœna erat, nec à Magistratibus delinquentibus irrogabatur; sed à sacerdotibus decernebatur iis, qui vel se commisisse aliquid putabant, aut alioquin lustrationi se subiciebant, ubi quid ominosi ipsis accidisset. Κυνοφοεία autem pœna fuit criminibus expiandis à Principe indicta. Quæram verò iterum, quæ ratio sit, aut esse queat κυνοφοείας jam dictæ, aut κυνοβασίαιας, Viris nobilibus à Majoribus nostris irrogatæ? Andr. Favinus auxitruis des. premixes officiers de la Couronne de la France, livre I. L. chap. X. I. duplicem affert rei causam, apud Job. Jacob. Speidelium in notab. Jurid. Histor. Lit. H. num. 56. Alteram putat esse, ut portatione canis ostenderetur, Reum esse ex nobili prosapia, cui ob generis dignitatem permilla fuerint venandi jura, inferioris conditionis hominibus non concessa. Alteram verò, ut sicuti canis estq. emblemata ac Symbolum fidelitatis erga herum: ita Nobilis, feloniam convictus, palam ostentaretur populo tanquam homo nequam & perjurus erga Principem suum & benefactorem, qui propterea non minùs puniendus sit, quàm est canis, qui fidei exemplum præbens, propterea meretur amari, quod, dum hero. consulatur, ipse mortem pugnando pro eo subire non exhorrescat. Hæc ille. Verum prior causa nihil ad rem facit. Neque enim idè reus portare canem jubebatur, ut nobilitatis ejus, aut prosapiæ ac juris venandi esset insigne, sed pœna & contumelia. Causa altera propiùs veritatem esse videtur, atque eadem fere est cum illa Christoph. Pflugij, quæ reum admoneri putavit neglecti officij, quod fuisset excubare in aula, aut etiam imperio principis, Principemque custodire & defendere: quam causam suò etiam calculò probat Rittershus, in not. & Phil. Camerar. Hor. subcis. C. II. c. 95. Hæc igitur illa fuit apud Majores nostros canum ignominiosa portatio: quæ ignominiosius tamen fuisse autumo, quod Veneti Franciscum Dandalum, Canem ex eo appellatum, sub mensam Clementis Pontificis, quoties is vel pranderet vel cœnaret, se instar canis prosternere, & vinculis collum induci passi sunt, ut ab interdicto liberarentur, quod refert Volaterranus Geogr. Lib. 4. & objicit ipsis Imp. Maximilian. in responsis, ad belli denunciationem sibi factam apud Melch. Goldast. in Reichs-

Fr. Dandalus, canis, emendatus?

Handw.

Handlungen pag. 71. Ex prisco porrò hoc canes portandi more 7. Lips. C. III. ad Belg. ep. 44. natam putat convitii illam apud Gallos vocem canail- canaille, le, Itali canaglia dicunt, & explicant gentaglia vile & abjecta, ac si fecem canaglia, populi dicas & terræ filios. Et addit Lips. in annalibus alibi redditam vocem illam canile lignagium, quod interpretatur canilem prolapiam. Italici enim legnagio est stirps, prolapia. Lubecenses nostri eodem respicientes, plebem infimam vulgò per convitium vocant die Teven. Rinder / canic- Teven- larum liberos. Nec minus etiam familiare hodie est simile convitium Tur. Rinder. eis, Ungaris, Polonis, nationibusque aliis non paucis. Quemadmodum ^{Vox canis in} & vulgò canis militare dictum est in hostem, ut pridem notavit vetus ^{convitiis.} interpres Terent. ad illud in Eunuchis a. IV. s. 7. ain verò canis? Verum enim verò, hoc quidem certum est, Veteres per convitium canes olim appellasse homines vel sordidos & pudoris vacuos; vel fœvos, crudeles ac sanguinarios, & veluti humanitate exutos. Ita ab impudentia Homericus Achilles Iliad. a. Agamemnonem vocat κυρὸς ὄμματα ἔχοντα. Helena scelerum suorum sibi conscia semetipsam in Odyssea κυρῶπιον nominat. Eandem ob causam Diogenes appellatus est canis, ut sectatores ejus Cynici. Item Avidienus apud Hor. Serm. L. II. Sat. 11.

cui canis ex vero ductum cognomen adhaesit.

Nec aliunde est proverbium: κυρὸς κύλεπος, canis impudicior, sive, si fas ita est loqui, cane canior. Ob sævitiam sortita canis nomen est Hecuba, quod

omnia mala ingerebat, quonquam aspexerat,

ut Plant. de ipsa ait, Menach. a. V. sc. 1. Item ille apud Lucillum,

Nequam & magnus homo, laniorum immani canes ut.

Prudentius in Vincentio canes appellavit tyranni satellites, seu carnifices & li-
ctores, quibus utebatur in martyribus excrucians, quando dixit:

sævam tuorum perspicis
languere virtutem canum.

Convitia tamen ista nullò modò à κυρὸς, seu canum illa portatione originem traxisse censeo: sed portationem potius ipsam pœnæ locò iis ipsis inditam, qui canum instar fuissent sævi, truculenti, sanguinarii, ac sanguine & rapinis, absente Domino, omnia miscentes. Poena verò Nobilium fuit: ministerialis, ut Otto Frisingensis ait, Sellam; rusticus, seu colonus, aratri rotam portare cogebatur. Per nobiles olim ferè intelligebantur Comites, & proximi ab his Dynasta, Günther. liberos vocat, die Freyen / aut Freye Herrn. Ministeriales erant, qui hodie se vo-
cant ^{ministeria-} ^{les.}

cant *nobiles*, die *Ritterschafft*; Discrimina passim, maximè in literis antiquis, videre est, quæ huc congerere non est animus. *Ministerialium* igitur pœna fuit *sella portatio*. Sed quæ *sella* illa, & cur ab his portata? *Christoph.* quidem *Colerus* apud *Rittershus.* pro *sella* legi mavult *fellem*, h.e. *catum*; ac si *Ministeriales* felonix convicti, tanquam inferioris nobilitatis homines, in signum majoris ignominix, *felem* portare coacti fuerint, nobilibus & superioris ordinis reis *canem* portantibus. Sed rejicit hanc emendationem *Rittershus.* quod non tantum apud *Günterus.* sed & apud *Frisingensem Sella* scribatur, nec utrobique locum fuisse corruptum verisimile fit. Igitur *Sellam* ipse retinet, & *Symbolum* eam putat esse *ignavia* & *vilitatis*. *Sellarios* enim & *Sedentarios* homines esse ignavos & viles. Indicari igitur vult pœnâ illâ, delinquentes non ad *Ministeriales* amplius, sed *viles* homines pertinere. Hanc interpretationem recipit & laudat *Camerarius*. Sed quid si *sellam* accipiamus pro *ephippio*, cui in equo insidetur, ut accepit idem *Günterus*, *L. IV. §. 58.* & dicamus, pœnâ hac *Ministeriales* idè affectos, quod eâ velut degradarentur, ac *pedibus* ire cogerentur, *sellamque* portare, cui antè insidebant; quo modorustici & coloni *aratri rotam* ferre cogebantur, ut admonerentur, se *gleba addictos agrum colere aratroque* terram proscindere debere, non tumultus, seditiones aut incendia excitare. Verum quò dilabor? puto sufficere hæc posse, satisque ex his intelligi, quid *κρυποετα* apud majores nostros fuerit, & quibus puniendis instituta, quod saltem explicare promiseram. Tu vale *Affinis Svavissime*, & tui amantem redamare, quod facis, perge. *Lubeca VII. Kal. Mart.*

An. c i c l c x l i i l

ADDRN.

ADDENDA POSTMISSA

cum addendis Mantissæ Curiosæ de Canibus Britan-
nicis & ^{κυνόφοροι} præmissis, conjun-
genda.

Ad Sect. II. Membr. 2. c. V¹.

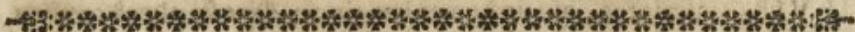
Videbis etiam canes in aris & saxeis monumentis. Ut in Appia via lapideum extat altare, cujus ad basin canis sculptus, hac præmissâ inscriptione apud Reinesium Class. I. Inscript. 231.

DIANÆ RÆSIANÆ Q. RÆSIUS Q. FIL. PAL. SUR-
DINUS CUM RÆSIA HERCULANIOLA SA-
CRUM.

Apud Eundem quadratum superest saxum, & in ejus fastigio canes qs. currentes duo eminent; quibus inscriptio subjungitur hoc sensu:

JOVI O. M. SUMMANO, EX SUPERANTISSIMO,
SOLI INVICTO APOLLINI, LUNÆ, DIANÆ,
FORTUNÆ, MARTI, VICTORIÆ, PACI C.
ANTISTIIUS ADVENTUS EG. AUG. PR. PER.
DHT.

Vid. quæ ibi Summus Antiquarius edisserat, & in ædibus Grævianis, si placet, saxum vise.

Ad Sect. II. Membr. II. Part. I. cap. 7.

de usu canis in moneta.

CAnes ergo *catulig*, non in Romanis solum, sed Græcis etiam ^{canes in} *mismatibus*, locum honorificum meruerunt, sive ad Deos ipsos, ^{nummis cui} partemq; religionis aliquam, sive ad homines, à quibus cusi fu- ^{bono i} re, illorumq; gesta referantur. Istud enim ex antiquitate nummaria intellexi, quanquam ab aliis prætermisum fuerit, ut *canes* & anima- lia, quæcunq; nummis exprimuntur veteribus, rerum aut divinarum vel humanarum certa symbola & signa putem. De *canibus* hoc meum

Nummi Ur-
sini,

observatum fiet illustrius siquidem singula, in quibus extant, numisma-
ta *Ursini Patiniq.* penu librisq; nummariis paululum perlustravero. *Ful-*
vius autem *Ursinus* in sua præfatione primum, idq; incertum, h. e. nulli
Romanæ familiæ ascriptum suppeditat, & in una quidem parte caput Vi-
ri *laurō* circumdatum, in altera *Victoriam* alatum, hujusq; manū dextrā
coronam *lauream*, erecto ibi tropæo proximam, ut *canis* adstet medius,
& *ROMA* subtus addita. Quin nummum illum *victoralis*, quos *Var-*
ro dixit, annumerem, nullus dubito: *Canis* autem inter *victoriam* & *tro-*
pæum medius quid velit sibi, nec ab *Ursino* dicitur, nec est conjectū faci-
le, nisi hoc animal *Marti* sacrum, & *Victori* congruum dicas. Hūc eti-
am spectat nummus *Antestia* gentis, quō instar *femina galeata* *Roma*, &
Castores duo, seu *Tyndarides* gemelli, equis concitatissimis *Vesti*, hastā
stellisq; ad pileum appictis conspicui, & *catulus* ad pedes equorum ce-
lerrimus, & *C. ÆSTI*, seu *ANTESTIUS*, exhibentur. Denarii
certē isti *Victoria* Dea, *Castorumq.* signis præditi apud Antiquarios ex
alio. ævo ultimo superesse creduntur. Nummus porro apud *Ursinum* alius
caput Viri, nempe *Axsi Nasonis*, galeā ornatum, & currum *Dianæ*
cervis duobus junctis, *canēq.* festino elegantissimum repræsentat. Mul-
tum igitur ad hujus explicationem *Callimachus in hymno Dianæ* *Apod.*
Rhodium L. III. *Claudian. in Stilicon.* L. III. & *Scheffer. L. de vehiculis*
alio. *veterum* I. c. 9. conferent. Quid? quod in gente *Carisia* quidam dena-
rius caput *Dianæ* crinibus in nodos compositis, & lunulā vertici appictā,
canēq. *Venaticum*, unā cum epigraphe, *T. C. A. TITO Clariss.* inscri-
bit. Idem etiam *Dianæ* caput non æquē pulcrum gentis *Posthumia* num-
mus habet, alterāq; parte *canē* *Venaticum* grandiorē, *C. POSTU-*
MII subscriptō nomine, ut ludis secularibus & *Dianæ* honori utrumq;
Ursinus tribuat. Illa ipsa ludorum solennia & *Dianam* hoc indice re-
spexit denarius argenteus *AUGUSTO Cæs. & M. DURMIO*
III VIRO inscriptus, qui unā parte imaginem *Augusti*, alterā *cervum*
procumbentem, *canēq.* mordicus tergo inhaerentem continet. Meq;
alio. ab his solennibus in gente *Hosidia* recedunt duo denarii, quibus *aper-*
alio. telō confossus, & *canis* risū instans apertissimō, excuduntur. Insuper
gens *Mamilia*, quæ suas à *Telegono*, *Ulyssis* filio, repetebat origines, re-
liquit denarium, hujusq; unā parte *Mercurii* alatum caput, alterā *Ulys-*
sem peregrinō habitū, *pileoq.* & *canē* socio, à quo post XX. annos cogni-
tum *Homer. Odys.* p. tradidit. Inscriptio *C. MAMIL. LIMEA. C. Ma-*
alio. *miliū Limetanum* refert. Gens item *Marcia* nummos dedit argen-
teos *ANCO* *Marcio* Regi, à quo profapiam deducebat, *PHILIPPO*
Consule, cujus equestris statua *equo* *mutuō* & assultante *catulo* insig-
plures. nis. De *Caninia* & *Catulorum* gente, Romanis inscriptionibus, num-
mis

mis & monumentis inclyta ne dicam. Imperatorum series, & in illa
 ænei, quos Illustris *Patinus* edidit, nummi complures, nec ab instituto
 meo alieni faciunt. Ubi sub initium nummus extat *Philadelphie* græ-
 cus, Romano, uti videtur, Imperio dicatus, ut in uno latera ΔΗΜΟC
 i. e. *populus*, & caput diademate cinctum; in altero ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ
 ΝΕΩΚΟΡΩΝ, i. e. *Philadelphensium Neocororum*, & *Diana Venatrix*
 cum cane ad pedes Venatico appareant. Quin isti *Neocori* Flamines sa-
 crosumq; Ministri fuerint, nemo, quod sciam, post *Seldenum* in græcis
 marmoribus, petiit in *Var. Lect. L. IV. cap. 10. Albert. Rubenium*, &
Reinesium in suis *Inscriptionibus Class. II. 86.* nunc dubitat. Nec ergo
 ad Populum Rom. hæc spectat epigraphe, sed ad Collegium *Philadelphi-
 ense Asiaticum*, sacris *Dianæ* ac ludis secularibus occupatum. Quo de
 Inscriptiones operis *Gruteriani & Reinesiani* plures, nummiq; Imp.
 quibus *Diana* inter duos cervos media & currû vecta sistitur, testatum
 faciunt. Præterea nummi complures *Dianæ canem* aliquem, cervis
 penitus omisiss, associant. Sunt enim qui AUREL. ANTONI-
 NUM AUG. parte unâ, *Dianam* alterâ Venatricem, canemq; *Venati-
 cum*, & locum, unde prodierint, vel urbem demonstrant, utpote COL.
 A. A. PATR. sive *Coloniæ Arcem Augustam Patrensem*, urbem in lon-
 gissimo *Peloponnesi* promontorio structam, & sanô *Dianæ* celebrem, uti
Pausan. in Archæic. L. VII. & Segvvinus in nummis selectioribus eam de-
 scribit. Sunt in Thesauro *Patiniano*, qui M. COMMODUM AN-
 TONINUM AUG. & TEMPORUM FELICITATEM sub
 eo, quatuor declarant puerulû, quorum tres nudi, unus calathum *flori-
 bus* plenum, alter *falcem*, tertius *fruges*, quartus *vestem* corpori injectam
 haber, pro IV. anni temporibus notandis, tertioq; medius ablanditur
canis, ad venationem autumnæ opportunissimam significandam. Sunt,
 qui *Commodi* uxorem CRISPINAM AUGUSTAM unâ parte, al-
 terâq; *Dianam* inter duos canes mediam proponunt. Videas quoque in
 nummo PESCENNII NIGRI *Dianam* venatoriô cultû, arcû, sa-
 gittâ & cane socio instructam; KAICAPEIACTEPMANIKHC adjecto
 vocabulo, *Cæsareæ* nimirum *Germanicæ*, quæ *Comagenes* in Syria Eu-
 phrateni urbs fuit, teste *Stephano Lib. de Urbibus*. Insuper hæc nummi
 JULIÆ AUGUSTA, quam *Septimius Severus* uxorem habuerat;
 GETÆ, DIADUMENI, ALAGABALI AUGG. eandem
 prorsus *Dianam*, cane ad pedes proximo, & vel EPHESIORUM
 TER QUATERQUE MEOCORORUM, vel ANCHIAL-
 ENSIUM, vel THUATERENORUM urbe abdita sed græcis nomi-
 nibus complectuntur. Nec aliam numus duplex JULIÆ MAMMÆÆ,
 quæ mater *Alex. Severi* fuerat, Imp. MAXIMINI GORDIANI & uxoris
 hujus

hujus TRANQUILLINÆ, itemq; PHILIPPI filii cum cane venatico præbebunt, mutatis urbium per *Asiam* præclararum vocabulis. Duo autem nummi præ ceteris insigne spectaculum constituunt. Unus *Aquilæ* *QUILINÆ SEVERÆ*, inter *Alugabuli* conjuges non postremæ, duas *petras, olivam, &* huic implicitum *serpentem, canemq;* cum *nautilo*, concha quodam marina, exhibet. Utinde *Patinus* conjectet, *TURI*, cuius nomen conspicitur, significari *ostrum*, eumq; *canem*, qui comestis *ostreis* ad herum ore purpurato rediens ita *purpuram* primus detexit. Alter *alius* *ALEXANDRI SEVERI Cybelæ*, Deum Matrem, hujusque ad pedes proximum *richtu apertu canem*, dextròque pede altius elevato. *COL. AUG. PIA. METR. SIDO*, h. e. *Colonia Augusta, pia, Metropolis, Si done* addita. Hinc denique in nummis *LIC. VALERIAN.* Sexies *Diana* eminet, mutato paullum habitu, ter quidem *venatrix*, acerrima, *cane* ad pedes venatico, & cervo semel addito his autem sub *Fortunæ* ac *Junonis* specie, ac toties arbores sylvestres media, semper *Ephesus* quandoque *Neocoris* græcè inscriptis. Nam Dii dæque Veterum personam assumerunt adeò diversam & multiplicem, ut tota *Theologia Mythica* in *Gyraldi & Vossii* libris inconstans, lubrica aut Polypo mutabilior doceatur. Unus tamen & perpetuus *Diana* venatricis habitus, & arcus & pharetra, & *capu* ad pedes venaticus, inter numismata *LIC. GALLIENI*, uxorisque, quam sibi junxerat, *SALONINÆ Chryso-gones*, & una ex urbibus inscriptio servatur, sive illa *EΦΕCΙΩΝ*, sive *EΦΕCΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ ΑCΙΑC*, h. e. *Ephesorum*, aut *Neovororum*, aut *Asia primorum* fuerit. Cultus enim *Dianæ* per *Asiam* majorem minoremque in urbibus præstantissimis, ast, *Ephesi* & templo & miraculum superbo & singulari religione floruit. Postea tamen subsecuti Cæsares à *Diana*, & hujus imagine, paululum recesserunt; vel quòd honor illi publicus frige secret, vel quòd animi ad religionem veriore indies aut præpararentur, aut traducerentur. Unicum adhuc numisma *Caracallæ* incidit, fortasse dignum, quod è *Thesaurò Patiniano* huc afferam. Una parte *caput* Imperatoris laureatum, alterà *circum* exhibet Romanum, & in eo agitata, ut moris erat, *vehicula*, & *canes* quatuor cum equis cursu, ceu videtur, celerrimò certantes. Adeoque *canum* locus in *sacris, nummis, adibus circò* & *campo Martio* nonnullus, certè honori-

L. Valerian.

Deorum deorumque metamorphosis.

cultus Diana.

nummus Caracallæ.

Ad

Ad Sect. II. Membr. II. P. I. cap. 8.
de usu canis in insignibus.

EX galea L. B. à Kiesel zu Kaltenbrunn emergit caput *molossi* al-
bum, nigris distinctum maculis, & linguâ exertâ. E sinistra ga-
lea coronata Dnn. à Kôlnitz caput *molossi* album, exertâ linguâ.
Ex anteriori galea L. B. ab Unverzagt caput *nigrum*, pedibus atris
protenfis. Die Engel in Austria habent in galea inter cornua bubu-
la caput *caninum*, linguâ exertâ. Tyrotini ab Jphofer ex altera ga-
lea coronata *molossium atrum* proficientem, & in clypeo quadriparti-
to eandem *canis* figuram, cum duobus integris & albis *venaticis*, in
campo rubro currentibus. Dnn. à Kurneck ex galea caput *molossi* al-
bum, linguâ rubrâ exertâ. Nob. à Seydel in Carinthia ex galea caput
molossi nigrum linguâ exertâ: Idem die Liebmannen von Trusch.
Nobil. Siles. à Tadelwitz in galea habent *canem venaticum* album
millatum, ad *viridem* arbusculam stantem. N. Bavar. à Laiming in ga-
lea *canem* sedentem coronatum. N. Bav. à Kräzlin galea *canem* cum
millo salientem. N. Svej. Geldrich von Sigmarschhofen quatuor osten-
dunt *canes* in insigni, tres *rubros* in campo currentes, & unum *galeæ*
insidentem. N. Svej. die Jäger von Gerdringen caput è galea *molossi*.
N. Rhen. die Rüden von Wollenberg in scuto *rubro* habent caput *ca-*
nis album cum *nigro* millo, idem in galea. N. Rhen. à Bellendorff in
scuti bipartiti parte alba *cæruleum* *canem*, in parte verò *cærulea* al-
bum, utrumque pedibus protensis & millo colligatum, caudis tamen
sibi obversis. N. Hass. à Ratzenberg in galea *canem* cum millo, linguâ
exertâ, pileatum & sedentem. N. Misnici Grünrodt in scuto luteo
vertagum album cum millo nigro, caudâ erectâ, anterioribus pedi-
bus protensis: ex galea coronata *molossi* caput album, cum millo ni-
gro, linguâ exertâ. N. Misn. à Rülcke in scuto *canes venaticos* duos,
alterum *nigrum*, alterum album; *galeæ* insidet *niger*. N. Alfat. à Botz-
heim in galea prominens albi *molossi* caput, linguâ exertâ, inter duo
cornua bubula. N. Siles. von Hund habent in *cæruleo* scuto album *ca-*
nem cum millo. Nob. Patric. Norimb. à Muffel ex galea coronata *ca-*
put *molossi* album, linguâ exertâ anterioribus pedibus protensis.

Patr. Augustani die Schöttlin *canem venaticum* in scu-
to, Hæc ex Sibmach.

INDEX

Kk

Ad

Ad Sect. II. Membr. III. cap. 3. circa fin.

De usu canis in vectura.

canes serv
vertentes.

Scripsit mihi superiori septimanâ Excell. Dn. *Casp. Sagittarius*, S. Th. D. & Hist. PP. in alma Salana celebratissimus, Fautor & Amicus honoratissimus, Se etiam *canem veru vertentem* in Monast. S. *Ludgeri*, propè Helmstadium, vidisse, aliosque duos in arce *Rensburgensi* An. 1661. qui stationes tam accuratè observabant, ut alter neq; verberibus neq; blanditiis ad alterius munus obeundum golleret adigi.

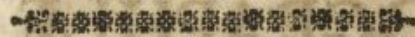

INDEX

INDEX CYNOGRAPHIÆ SPECIALIS.

<i>A.</i>		<i>απορία</i> canis 68. à vermibus 186.
A bscessus verminosus	189	Anser cur voret lapillos 66. pro
Accipitris vigilantia	25	Deo cultus 73
Acad. Lyncea	81	Antrum cininum 90
Acetum verminosum	169	Anus mirabiliter servata 110
Adulator	8	Animalia cuncta verminosa 171
Æthiopum odoratus	37	Antipodes sunt 176
Æsculapii emblemata 27. an lacte nutritus 151		Apidis mors 73. seq.
Ægyptiorum idololatria 72. seqq.		Apes omina Imperii 85
quæ fractas Regis vires delinearent? 199. excusantur 73		Apollo pestis autor 130
Aer verminosus 167		Aquila Imperii omen 85
Agrippæ laus 121. fuit magus ibid.		Aqua antiarthritica & antihysterica 161
Alba auspicata 40		- - - verminosa 166. & 169. à lino corrupta 169
Alantois 51		Armillatus 31. seq.
Alcibiadis canis 61		Arbor serpentifera 169
Alex. M. elogium 82		- - - in dorso unde? 175
Allium lethale 167		Aranæ an puro alantur acre? 65
Alvearia verminosa 170		Aristomenes 119
Alexipharmaca quid. 125		Arthritis in canes transplantata 130
Amnios 51		Argentum quando signatum 161
Anubis ubi colatur 17. qualis & quantus 72		Alanus 74. non à Judæis adoratus. ibid.
Anserum vigilantia 25		- - - quis sic? ibid.
Anathematis sacri exempla 10		Atomi sunt 174. totum corporis humani componunt 197
Antimonium cani innoxium 44. seq.		Attilæ pater 59
Antipathia vis in cane 65		Atra infesta 40
		Kk 2
		Mune

Aune Dōd quid? 75
Auris verminat 182
Avis ridens 20. viva & tota verminosa 171. avibus & bestiis in escam tradi summa poena 63. seq.

——

B.

Balæna 16
Baldi mors 28
Balsamus catulinus 159
Barbarorum insania 63
Basiliscus an ex ovo? 58
Böhrenheuter unde? 139
Bein. dhs 61
S. Bernhart. quī in somnio præfiguratus 82
Bilis in Ventriculo 44
Bos oviparus 58. parit agnum 57
Brutum quid? 19. seq. est *ἄλογον* 19. caret risū, voluntate, intellectu, fletū 20. sermo brutorum analogicus 19. 21. quī loqui queant ibid. eorum & hominis loquelæ differentia 20. quadrupedia præstantiora 21. seq. bruta nutriunt homines 27. cur à bruto masculino semina imprægnata foetum humanā formā pariat, 60. bruta loquacia 87. seq.
Brucl nobiles. 92
Brackenheim insignia 229
Bufo in homine natus 60. in Saxo 69. ejus oculi verminosi 167. puly. in hydrope suspectus 176

C.

Canis etymol. lat. 1. græca 3. homon. 5. synon. 18. libido 7. quibus immundus & invisus 6. & 7. cur foedum animal 7. religiosus 15. sumitur promordace & rixolo 5. seq. impudente & libidinoso ibid. adulate & parasito 8. seq. rapace & fure 9. rabula, delatore & maledico ibid. pro vilissimo homine 10. spurio ibid. præfractè impio ibid. infideli & idololatr. ibid. exploratore 11. meretrice. ibid. hoste plorum ibid. minace & timido ibid. versipelli ibid. invido & avaro 12. doctore falso & bono ibid. facie talorum uno notata puncto 13. ferreo vinculo 14. fidere ibid. bono principe 14. pisce marino 15. nobili familia 16. fluvio 17. civitate ib. instrumento in bombarda ibid. morbo, fatiis, furiis, harpyjis, dæmonibus, instrumento metallico, navi, voce contumeliosa ibid. cum hero humatus 26. cur Æsculapio sacer 27. usus ejus generalis ibid. canis albus 34. triiceps 35. flens 20. odoratus ejus excellens 37. causæ 38. à quibus turbetur ibid. anatomica inventa ab & exeo 22. leonini cum Indis pugna 30. caput temperatum 35. acephalus 36. janux appictus 14. calvaria canis futuris distincta 36. cur gallinam fugiat? 28. ejus robur 30. prægnans obvia malum omen 39. atri in-

gres-

gressus cur invisus 40. cur nares
ejus semper madeant 37. sine
collo 42. gibbosus ibid. cur in
orbem currat, antequam cubet;
42. sine corde vivens 42. cur se-
cessus ei difficiles? 44. cur inter
mingendum crura attollat? 50.
seq. quando ad Venerem aptus?
51. cur secus parietes mingat?
ibid. canis hermaphroditus 52.
partus ejus 56. purgatio ibid. ca-
nis ex ovo 57. Venatici cum ma-
tribus non coeant 54. ab esu
carnis canis verminosus 64.
quamdiu gravida canis 55. in
fuga pariens ibid. & vulva clau-
sa ibid. vipera ei innoxia 64. ovi-
parus 58. ex cane homines 59.
canes in homine nati 60. cur
aliquando tribus incedat pedi-
bus 61. canis carcharias vorat
jonam 81. canis vates regni 85.
rex æthiopum 86. Norwagiæ ib.
Trundorum 87. numetiam Ug-
rorum? ibid. Hungarorum ibid.
loquax 88. 8. Liudgeri ibid. ca-
nis societas 93. seq. in insigni
Soc. Anglicæ 94. rythmi de cane
ibid. in fonte 95. & saxi sepul-
cralibus ibid. in moneta ibid. &
in signibus variis seqq. cum pro-
ceribus tumulatus 103. canis
curiosum testamentum 104. seq.
canis ignominiosum munus,
108. ejus misericordia 110. ca-
nis pro nuncio 111. victoriæ
prænuncius 113. cladis, mor-
tis, aliorumq; malorum 114. ca-
nis mors omen triumfi 113. plu-
viarum propheta 114. usus ejus

in vectura 118. seq. vertit veru;
pulsat tympanum ibid. est hodo-
geta 119. quæ moriatur 25. 127.
& nascatur ibid. cur ad plantas
sepeliatur? 131. canes in singu-
lari 2. Caninii 2. eorum familiæ
14. ibid. Caninia ibid. Canina
insula 2. Canidia ibid. Canistæ
ibid. Canaria ibid. Canii ibid.
Canis ibid. Canini ibid. canis de-
finitio 19. proprium ejus 22. quæ
mutus fiat ibid. jocus de quodam
ibid. naturaliter non latran-
tes 23. cur in somno latent? ib.
cur mendicos crebrius allatrēt?
ibid. quot bonis excellant? 23.
ingenium & memoria 23. seq.
causæ ejus physiciæ 25. canis dæ-
moniacus 23. cur fugiant ædes
canicidæ 24. vigilantia & som-
nolentia eorum 25. supplicium
annuum 16. fides, *Φιλανθρωπία*
πολιτικὴ 26. seq. canes Actæo-
nis quid? 9. veterum custodes 25.
quando in Americam venerint?
27. Sagarum non intrant 28. ru-
stici pro iis venales 28. bella ob
eos gesta ibid. differentia eorum
28. seq. melitenfes ibid. nocent
ibid. Anglici ibid. eorum cum
rustico pugna ibid. Albani ibid.
Indici 28. 30. monstrofi 29. Ca-
spii, Boreales &c. 29. epirotici
30. in canes cur Scyllæ inguina
versa? 7. marini 15. fœtus in
ventrem abscondunt ibid. magni
29. quæ parvi formandi? ibid. al-
bi, nigri &c. 30. domestici, vil-
lati, pecuarii, mordaciores;
31. sine cauda & auribus 29. un-

de villosi? 31. leunculi 29. Venatici ibid. seq. quanti æstimatib. qui singuli educandi? 33. Iaconici 32. vestigatores 32. fertrahibid. aquatici ibid. domestici cur pinguiore? 30. ovium venatores 33. militares sylvestres, trahas vehunt & sarcinas ibid. nomina eorum sint brevia 34. cum aliis brutis coeunt 34. à canibus Imp. ferè dilaniatus 30. cornuti 36. superfoetatio eorum 55. novæ Zembla 61. antipathia eorum 65. qui ossa concoquant? 65. saxivorus ibid. an nutriantur aere? ibid. canis cum sex tibiis 61. podagricus ibid. sunt Dialectici ibid. canis Alcibiadis ibid. temperamentum 62. ira, pulsus, cibus ibid. seq. potus 66. vorant ova & polentam 63. an dentes comedant? ibid. qui arte inebriandi? 67. cureidem lateri pierumq; incubent? 68. vivi canes in lapide 68. crocus metallor. eorum mors 64. opium verò innoxium ibid. à quibus ferculis abstineant? 63. somnus meridianus 68. pandiculatio post somnum ibid. cur fulmine crebrius infestetur? 69. venena & hostes 69. seq. terminus vitæ 71. morbi ibid. canis strumosus 71. pro Deo cultus 72. lepuseulos laetant? 71. cum hinnulo ludens 70. & lepore ibid. cur divinos honores amiserit? 73. ejus usus in sacrificiis 74. quibus immolatus? ibid. festa canum 75. emeriti 76. queis dicati? 76. caninum

agmen in aere 83. canes subito disparentes ibid. portenta de iis ibid. canum inscriptiones 94. seq. eorum usus in funeribus 103. ceremoniæ in funere canum ibid. eorum epicedia 104. sunt pro sepulcro ibid. canum etogia ibid. tumuli canum 106. usus canum in plecendis fontibus 106. in fontibus 109. canum pietas erga Martyres, 110. canos in casside & armis. 114. in exercitu 115. præsidarii ibid. alendi in exercitu? 116. sunt custodes nostri & templorum 119. Canivori 120. seq. canes sagarum caballi 121. coeunt cum iis ibid. tributarii 153. Vomitorio- rum inventores 157. cur inprimis rabiant? 165. Canina facundia 169. Canicida an infamis? 22. qui punitus? ibid. Caniculares dies 14. annus ibid. Candidati 40. Cancer virus in monte 69. contagiosus 193. Calculosus canis 41. 49. non solus homo talis 49. equus ibid. Calumniantium poena antiqua 107. nova & rara ibid. Callisthenis mors crudelis 108. seq. Calvaria canis cui bono 131. Camphora an Venerem extinguat? 55. Capra pro Deo 73. sunt duces Imperii 119. Capella unde? 138. capellani & Archicapellani veterum ibid. Capilli

Capilli nostri lucentes 173. seq. in- primis loti, & cur? ibid.	Cibi omnes, longè latèque vermi- noli 170. 196
Capitis dolor à vermibus 183. seq.	Cimonis somnium ominosum 82
Caput quid conferat ad coitum? 200	Circumlatio, seu purgatio vete- rum 78
Carnis esus origo, 120. caro equi- na, asinina felina, canina pro cibo ibid. usus caninæ in Medi- cina 149. cur Lunæ exposita sit verminosa? 170	Civitas in saxa mutata 175
Cardialgi à Vermibus 186	Coitus canum 54. 56. cum aliis brutis 55. à coitu epilepsia 54. cur cohæreant canes ibid. viri & alia bruta in coitu cohærentia 54. seqq. coitus canum ordina- rius 53. quæ tunc tractandi? ibid. cum cane detestandus 59
Casci pulvis meri vermes 170	Cosica à vermibus 186. in canem transplantata 130
Catulus 2. catali 2. catuli Itali ibid. Norwagici 16. catulus (Henric.) 2. Catuliana ibid. catuli an no- vem dies cæci? 36. cur serius videant? ibid. quis eorum opti- mus, ibid. & p. 56. catulus cum leone ludens 70. catuli pro cibo 120. catellorum usus in variis morbis 158. seq. catellus vinum bibens 66. catulitionis signum 54	Colli dimensio veterum 39
Catalepsis à vermibus 184	Color ab aspectu & aqua 30
Cauda involuta & intorta pulcra 61. signum ex motu caudæ ibid. amputatio improbatur ibid. ro- bur & ornatus ibid. castratio 62	Comitissa liberos in aquam conjici jubet 56. pilos minxit 154
Cerberus quot capita habeat? 35. explicatio fabulæ 36	Continui solutio quid? 207
Cerebrum canis 131. seq.	Contagium quid 193. seq. illustra- tur 195. causæ ejus corpuscula salina animata 195. seq. cur non omnes inficiat, 197. seq. cur a- lios citius? 198. quæ agat? ibid.
Cerevisia verminosa 169	Contractura in canem transplan- tata 131. à vermibus 188
Cervis cur cornua decendant? 170. eorum capita verminosa ibid. longavitas unde? 195	Convulsio à vermibus 184
Chamaeleontis pabulum fictum 65	Cordis magnitudo an signum ti- moris? 42. valvulæ ejus qui clau- dantur ibid. pilosum ibid. sine co- respiratio, clamor & vita 42. seq. duo in animalibus 43. septu cordis porosum 174
Chamaeleon herba 69	Cornel. Janson. epitaphium 13
Chirurgia transfusoria 152	Corruptio unius alterius genere- tio 196
Chorion. 51. in eo latent catuli ore apertô. p. 72	Costarum cum sterno connexio 43
	Creata omnia lucida 172 Crocus

Crocus in *duos* 55
 Crocodili lachrymæ fictæ 20
 Cruciatu inferni verminosi 182.
 depinguntur per vultures ibid.
 Cynamulgu avis 4. Cynamulgi
 populi 4. & 151
 Cynici 3. unde sic dicti? ibid.
 Cynædus 4
 Cynofarges 3
 Cynocephalus 4. duo in camigan-
 daibid. pugna eorum cum Tar-
 taria 4. Perides cur sic dictus ib.
 Cynocrambe 5
 Cynocephala ibid.
 Cynossema, cynetheus, cynoglos-
 sa, cynoglossus, cynosbatus,
 cynosura, cynegetica, cynorr-
 hodos 5
 Cynophori 108
 Cyrus an à cane nutritus? 27. 110

D.

D Anorum sacrificium cani-
 num 75
 Delus canibus caret 64
 Delphin 15
 Dentes an cani excidant? 41. cur
 sint firmi? ibid. oculares fortunæ
 blandimenta 41. an canini rena-
 scantur ibid. sunt ossa, 63. quid
 denotent? 132. canini cui bono.
 133
 Diabetes fere in canem transplan-
 tatur 130
 Diogenes cynicus 3. epitaphium
 & mors ejus ibid.
 Dolor quid? 182. à sale 208. vagi &
 vari à vermibus 186, 189

8. Dominicus qui in somnio præfi-
 guratus 82
 Ducum Brunsv. & Lynch. origo 2
 Dubium sacrum de restituto cæco
 134. de chlamyde Christi cocci-
 nea 182
 Dysenteria canis 45. Verminosa
 188

E.

E Ductionis vis 30
 Elbangersis Monasterii funda-
 tio & mutatio 92
 Elementa omnia mixta 204
 Electuar. stomachicum impostoris
 137
 Embryo prægnans 175
 Emplastrum nervinum 147. in her-
 nia ibid.
 Epilepsia in canem transplantata
 129
 Epulæ gentilium 8
 Equa parit leporem 57
 " clausâ vulvâ 56
 Ethnicorum *ναυοζυλίσ* 112
 Euripidis mors 110
 Excrementorum semina 60. 171
 Exercitus caninus 115. seq.

F.

F Abularum physicarum, amato-
 res 36. seq. gentilium è Bib-
 lliis haustæ & detortæ 112. de
 oculo canis 132. & corde 134
 Fames canina 67. ejus causa 68
 Familiæ caninæ 16
 Fasci-

Fascinata à Vermibus 189
 Febres malignæ Verminosæ 169.
 anxiosa 213
 Felis parit canes 57. & homo felem
 60. felis & canis amor 70. anti-
 pathiæ eorum causa ficta ibid.
 Cardani mortis prænuncia 114
 Fel canis cui usui? 135. canis piscis
 lethalis ibid. canis in epilepsia
 158
 Fermentatio hominis continua
 197. & præter naturalis ibid.
 Fernellii error 61
 Fertrahi 32
 Filii XII. unô partû editi 91. & pro
 catulis abjecti ibid.
 Fioravantæ error 63
 Forma & animâ synonyma 123.
 nulla perit 124. seq. formarum
 pluralitas 125. sunt à corpore
 inseparabiles 176
 Formica & alia in succino 69
 Friderico III. Dan. Reg. quercûs fo-
 lium quale omnem? 85
 Griesel unde? 189
 Fructus verminosi 168
 Fulmine tacta pestifera 63. & subito
 verminosa 171
 Fungorum damna 168

G.

Gallina vivipara 176
 Gallus oviparus 58. pro Deo
 cultus 73. est Rex Persa-
 rum 87
 Generatio æquivoca nulla 58. 196
 Glandulæ pincalis motio 35
 Glossopetra 81

Goropii delirium
 Grönlantiæ inventio & descriptio
 139. naviculæ 141

H.

D. **H**anneimanni arcanum in
 rabie 225
 Hecuba cur canis dicta &
 picta? 5. tumulusejus 6
 Helmstadii origo 88
 Heliogabali dementia 119
 Hepar canis cui usui? 134. mihi su-
 spectum ibid. pontio innoxie de-
 vorata 45
 Hermaphroditi 52
 Hermes Trismegistus quis? 125
 Herodes à vermibus devoratus
 181
 Hircani ossa 63
 Homo propriè loquitur 19. ridet,
 flet, vult & intelligit 20. seq. ei
 famulantur omnia 27. monstro-
 sus 29. sine cervice, capite, he-
 pate, liene &c. 42. ex urlo, simio,
 equa, vacca & cane natus 59. in
 canem, vulpem, procum, bo-
 vem mutatus 122. seq. omnis est
 Verminosus 180. 196. ab ipso
 ortu morbus est 204. quomodo
 advitam conditus 205. ejus post
 lapsum corruptio ibid. homines
 saxivori 65. canivori 120. à ver-
 mibus vivi devorati 181
 Hond fluvius 90
 Hontboff ibid.
 Horror à vermibus 186
 Humores Galeni ficti 205. quate-
 nus admittendi ibid.
 L1
 Hundii

Hundii varii 16. seq. nobiles cur
 Lunas in insigni habeant? 102
 Hundu Island. 18
 Kein Hund nimmet ein Stück Brot
 von Ihm 10
 Hundsfeld 37. 89
 Hundslund 75. 90
 Hundsrück 89
 Hundsborg 90
 Hundsholm ibid.
 Hundsmühlen ibid.
 Hundsgrotte ibid.
 wo liegt der Hund begraben? 150
 Hungariæ origo 87
 Hyæna 69
 Hyperbole biblica 22

I.

Jaspis cariosus 169
 Jalappæ efficacia in expellendis
 lumbricis 186
 Jesus Verminosus 182
 Ignis fatuus Verminosus 172. in
 scholis quid? ibid. cur sequen-
 tem fugiat & fugientem sequa-
 tur? ib. an Satana ludibrium? ib.
 ubi imprimis erret? ibid. est vi-
 scosa & compacta materia velut
 sperma ranarum 173
 Impuberes generant & partunt 53
 Ingenii canini exempla 23. seq.
 Insignium origo 96. varia canis no-
 bilitata ibid. & seq. 128. seq.
 Infecta lucentia & ardentia 173
 Intestini cæci usus 44
 Intemperies sine materia nulla 207

Islandia quænam & quomodo de-
 lecta? 119
 Israelitarum dracunculi 181
 Jobus an lue venerea correptus &
 corruptus fuerit? 203. ejus con-
 stantia ibid. damnatur 204. quo-
 modo percussus? 206. ejus ulcus
 quale? 206. erat mors viva 209.
 verminosus 210. Icorbuticus
 213
 Judæi cum cane suspensi 108
 Juramentum Veterum 84. Ottonis
 Imperat. ibid. cur Socrates per
 canem jurarit? ibid.

K.

Kircheri elogium & humanitas 197
 Κύριος Pythagoræ quid? 192
 Κύριος 18
 Κύριος φανταστικο-διαβολικῶς
 122. Pythagorica 124. dextrè
 exponitur 126. seq.
 Κύνες à lymphæ defectu 39
 Κύνες 18
 Κύνες 79, 108. unde? 80

L.

Lac virile 52. hirci, mulæ steri-
 lis, canis virginis, puella-
 rum salva virginitate 53.
 chyli soboles ibid. matris opti-
 mum 56. priscis gratum 150. re-
 jicitur ibid. an canipum infanti
 optimum? ibid. vires ejus mira-
 biles 151. canis in re Medica ib.
 ver-

verminosum 170. 180. lactei ra-	noctu magis locuiat? 202. Mer-	
mi ad uterum 52	curius ejus pestis 202.	
Laconum signacula 210.	Lumbricorum pulvis parit alios 176	
Lachrymæ quid? 20. earum causa 21	Lupanaria 8	
Lapides renum 41. pulmonum 44	Lupus parit canem 57. odium ejus cum cane, & amor erga illum 70.	
Lardum verminosum 170	causæ custos ibid. religiosè cul-	
Larvati qui? 78	tus 73. intestinum ejus in colica 135	
Leibgarde von Zunden 119	Lustratio veterum 78. militum ib. & 112. agrorum & urbium 79	
Lepra & lues venerea unus idemq; affectus 211	Lycanthropla ficta 123	
Lienis defectus 49. usus 48. cani tudò excinditur 47. at non homini ibid. magnus & triangula ris 46. fibræ ejus quid sint? ibid. cur aliquando exiguus ibid. ra muli chyli ferri ad eum 47. canis hieroglyphicum 135. prodest lienosis ibid.	Lymphatica vasa 39	
Lingua canis balsamica 132. huma næ usus in variolis ibid. homines sine cā loquentes 175. peregrina à vermibus 184. seq. linguæ tu mor ab iisdem ibid.	*****	
Ligna putrida cur noctu luceant 173	M.	
Londinensium Medicorum decre tum 153	Maximi mors 2	
Lolii noxa 168	Maria Arabum septem 7	
Lotio Physici 153	Manna verminosa 181.	
Ludi equestres varii 92	Israelitarum & nostra an una eademq;? ibid.	
Lues Venerea in canem transplan tata 131. verminosa 192. seq. an prisca nota? ibid. an Causa eam depinxerit? ibid. contagio na scitur 193. & sine eò 199. præ servatio ab eadem 193. cur non semper ab immoderata Venere o riatur? 200. proxima ejus causa putredo animata 201. seq. cur	Manucodiata an aurivora? 65	
	Margaritarum inventor in Scania 18	
	Matres sint nutrices 56	
	Maxillæ canis 41	
	Medulla spinalis diutius movetur membranâ 36. memoriæ caninæ exempla 23. seq.	
	Membranae fortum ambientes 51. canina ibid.	
	Menapii 114	
	Metempsychosis 126. seq.	
	Miasmata quæ agant 221	
	Miracula de cane 83	
	Mizaldi somnia 105	
	Mœchus qui punitus 108	
	L1 2	
	Mon-	

Monstru sine exemplo 59. mari-
num Laplandiæ 175
Mori quid sit? 124. 127. 128.
Mors nulla 125. naturalis an sit
vermis? 180. seq.
Morbi canum 164. morborum cau-
sa bene investiganda 165. ab-
strusi & stupendi à vermibus à
capite ad plantam 183. seq. 190.
seq. 185. 189. femina eorum 204.
Morbus universaliter Verminosus
191
Morbilli ignei unde 189
Mula in utero prægnans 175
Mulier ovipara 58. cattipara 60.
peperit draconem, elephantum,
leonem, mures, glirem, canem,
felem 57
Mundus qui periturus 129
Musca verminosa 171. majorum
excrementa etiam talia ibid. lu-
centes 173
Musculi intercostales an semper
duplices 43. seq.
Myricæ cur coronati calumnian-
tes. 107

N

Nabuchodonosoris *Blav. Spania*
123
Narium sagacitas 38. seq.
Natura morborum effatrix & cura-
trix 208. ejus benignitas 154. na-
sci quid sit? 124
Nichbaz deaster 23
Nihil novi sub sole 128. qui Salo-
mo explicandus? ibid.
Nix non est alba 40. Verminosa 171
Nominum explicatio utilis 1

Nobiles ab *Zund* 91. seqq. eorum
origo obscura ibid. conjectura-
lis ibid. antiqua & generosa fa-
milia
Nobilis in canem mutatus 122. fa-
bula hujus origo 122. seq.
Nutritio per os in utero 52
Numismatum antiquitas & utilitas
95. notæ eorum veteres 95. canis
in illis 96

O

Obscena facta & tristitia 39
Ochus 74
Oculus canis nigri an pellat
latratum 132. oculi canis lucidi
36. hominis nocturni tales 172. seq.
Odontalgia in canem transplanta-
ta 129
Oesophagus caninus 44
Oleum catellorum 59
Opium cani innoxium 64. feli-
mors ibid.
Orcus Hipp. quid 24. seq.
Os canis 39
Ossa canis in re Medica 149. seq. &
metallurgia 150
Osyridis signum canis 115
Ostreæ verminosæ 170
Ostenfeldii gloria 217
Otis 70
Ova verminosa 170. omnia ex ovo
57. in eo corporis delineatio 57.
canis, rusticus, bos &c. oviparis 8
ova vaccina 57. à cane 117. in
sterquilinio & furno exclusa
118. sub axillis ibid. in gremio &
cista. ibid.
Ovis parit leonem 170

P. Pal-

P.

P Almarii pulvis contra rabiem 224
 Pancreas canis 44. major
 quam in homine 45
 Pandiculatio canum 68
 Panis caninus 62
 Pacis violatores qui puniti 108
 Parasitus 8
 Partus insoliti 57. dolores vermi-
 pantes 182
 Parricidium quantum 106. qui olim
 punitum 107
 Patibuli cruciatus proprius 109
 Pegusianorum origo 59
 Pelopidas Thebarum liberator 111
 Pellium usus religiosus 138. ad ve-
 stes 139. heroum & Deorum ib.
 ac nostra ibid. Grönlendorum
 ibid. canini usus in variis mor-
 bis 141
 Penis canum osseus 50
 Periscylacismus Græcor. 76. seq. an
 ex cynophora orta? 79
 Pericles cur cynocephalus dica-
 tur? 4
 Pestis causa 168. à crabrone 171. à
 vermibus 188. in ea usus canis
 130. suspectus & cur ibid. pellit
 pestem 131
 Phoenix quid 80
 Phtisis à vermibus 185
 Pilorum robur 31. & cavitas 174.
 pili ad sacrificia 137. canum ad
 pannificium ibid. & varios affe-
 ctus ibid. pili canis irati ibid.
 Pinguedo canis non valet in phtisi
 142. in aliis tamen affectibus ib.
 146. oleum ex eadem ibid. ad
 plures affectus 148

Piper verminosum 169
 Pisces verminosi 170. viviparus
 176
 Placenta uterina quotuplex in ca-
 ne 51
 Plantæ Verminosæ 167. seq. circu-
 latio succi nutritii 175. resurre-
 ctio 176. Jonæ Verminosa 182
 Plinii error 62. 153. 157
 Pluvia lumbricorum 167
 Poetaster persicus 8
 Poetis latrantibus canis datus 108
 Pœnitentia Roberti 109
 Podagra Verminosa 182
 Pori choledochi amplitudo 46
 Prandium caninum 66. queis so-
 lenne ibid.
 Princeps ebrius morte mulctatur
 67
 Procuratores avari 9
 Προκύναις 3
 Psittacus loquens 19
 Puerperæ varia symptomata à ver-
 mibus 186
 Pulmo canis purulentus 44
 Puella clausa vulva pariens p. 56
 Pueri omnes verminosi 180. poda-
 grici 61
 Pulsus diu cessans salvâ vitâ 176
 Purpuræ inventor canis 116. seqq.
 purpura quid 182
 Putrida omnia Vermionosa 64. 195
 Putredo materia in non ex qua
 196. animata frustra impugnata
 197. putredo & vermis synony-
 ma 210
 Pythagoras an carnem comede-
 rit? 120

Ll 3

2. Qua

Q.		S.	
Q ualitates occultæ explosæ	165	S accharum verminosum	169
Q s. modògeniti cur dicti?	41	Saggacitas unde	23
Q uercus follum omen Imperii	85	Salcos amoris s. verminosum	169. omnium rerum vita & servatrix
Q uedlinburgi origo & insignia	89	Salichus quis?	9
R.		Salamandræ pulvis alias generat	176
R abiei etymologia 164. an pri-		Saliva canis rabidi 221. quò opere-	
scis nota 165. unde? 214.		tur ibid. scorbutici verminosa	221
seq. causa Kirch. falsa 215.		Saliva cur noceat	167
seq. à vermibus 217. seq. & 219.		Sanguis canis ater 62. arteriosus	
eius communicatio per conta-		ibid. cui usui? 152. brutorum	
ctum corporalem 219. & virtua-		damnatur ibid. caninus adora-	
lem. seq. virus rabiei quò tam		tus	152
citò naturam convertat ibid.		Ser canis Trundorum Rex	87
cur tamdiu interdum lateat 222.		Scarabæus cur brevè moriatur	195
signa 223. orta à cerebro felis	220	Scirrhus mesenterii in cane	45
R abidi canis anatome 218. rabi-		Scorbutus in canem transplanta-	
dorum imaginatio 221. fitis un-		tus 131. Arabibus notus 165. pro	
de 223. unde aquæ abominatio?		luæ venerca habitus	212
222. seq. in urina eorum corpu-		Secchin	206
scula catuli formia	223. seq.	Seminis materia	200
R ana sine corde vivens 43. in suc-		Sejani barbaries	66
cino & lapide	69	Serna delirans	57
R emedia rabiei	224. seq.	Sermonis requisita 19. ejus distin-	
R enes canis tres	49	ctio	ibid.
R ex novem filios immolans	75	Serpens in marmore	169
R ondeffa	15	Seetrabbe	175
R usticus oviparus	58	Scythæ cur steriles facti sectis re-	
R uden nobiles	92	trò aures venis	200
		Simivulpes	16
		Simplicia non dantur	204
		Siniatarum origo	59
		Societas canis illustris s. seq. fo-	
		cictatis	

cietatis Angucanæ insignia 94.	Tumores verminosi 189
galli gallinacei 93	Tumuli canum 106
Somnus meridianus bonus 88	Turcarum tyrannis moderna 109
Somnia de cane 82. serpente ibid.	Tupula avis verminosa 171
Spasmus cynicus à sudore retro-	
pulso 39. sputum contra fasci-	
num 133	
Stenonis encomium 22	
Stercorum usus medicus 154. seq.	V Acca cum vitulo 30. parit ca-
canini usus 155. seq. album albi	tulos 57
optimum 156. seq. an pulices &	Varro notatus 23
erucas abigat 157	Variolæ & morbilli à Vermibus
Stercoratio damnata 168	187
Stratagemata licita 111	Vasa spermatica 50. pampinifor-
Subura 11	mia ibid.
Sudores miraculosi naturales 187	Venenum an detur 65. in nobis an
Svecorum idololatria 75	generetur 219. cur modò tar-
Syncopes nova causa 62	dus, modò citius actuetur 221
	seq.
	Venæ cavæ motus 43
	Ventriculo debili medentur canes
	129. canis ventriculus amplius
	44. est rex & paterfamilias 199
T Amarisci semen saltans 169	Vegetabilia in homine & brutis
Scor Coi quid? 166	174. seq.
Temperies quâ in re consistat	Veneris stimuli 136. immodicæ
198	damna 199. seq.
Tertiodecimanni 115	Vermes in cerebro canis 35. pul-
Testamentum canis 104. seq.	mone intestinis & ventriculo
Testibus exsecis cur canis inge-	44. renibus 49. hepate 45. in
niosior? 50	toto Macro & Microcosmo 166.
Testes stimuli venerei 136. cōsen-	seq. & 177. lucentes 173. sunt
sus eorum cum toto 199. seq.	Dei flagella 181. seq. omnium
Tholaath 182	ferè morborum fabri 183. seq.
Thoth 76	canis Verminosus 64. sub lingua
Triumphus Heliogabali 94	vermes & in capite rabidorum
Trichiasis 154	216. vermivora animalia an no-
Tuba uterina 51	ceant homini 170. Vermivori
Tubuli uterini 52	171
Tumor colli in canem transplanta-	Venæ sectio descenditur 224
tus 129	Victo-

Victoriam prænunciant canes 113	chinis bellicis 162. nevriticum
Vigilius cur depositus 176	ibid.
Vinum veneris sodalis 199. quæ in- terdictum 66	Urbium nomina in Saxonia unde?
Vipera verminosa 171	ibid. 89
Viri à coitu cohærentes 54. pii & clari à canibus lacerati 109	Ureteres canis 50
Vitulus marinus 15. monstrosus	Urinæ via nova ibid. an ex ea quid divinandum? 153. pretium ejus ibid. canina cui bono? ibid.
29. caput ejus adoratum 74	Ursinorum origo 91
Vitula in utero prægnans 175	Vomitum quæ fiat? 157. canis cui bono? ibid.
Vita quid sit? 125. fit ex morte & contra ibid. illustratur ibid. sine corde 43	Vox canis 39. cur in exsecro mute- tur ibid. interceptæ causa 22
Vites verminosa 169	Vulturum odoratus 37
Ululatus canum nocturnus malus 39. unde? 41	Ursalia idololatrica 75
Ulcera verminosa 189. & vulnera ibid.	Welpus Vid. catulus.
Unguentum contra tabem 142. seq. nervinum 143. in paralyfi 144. seq. convulsione 145. atrophiam ibid. ulceribus cacoethicis ibid. contra veneficia 146. sagarum 148. catulinum 159. antiarthri- ticum 161. ad vulnera ex ma-	Welforum origo. 91
	Winde Equites 93
	Wilde Jäger 121. seq.
	Wölpenfes Comit. 93. insignia & dominium eorum 93
	Ytze cujuevani 70
	Xylander vapulat 77. seq.
	Zabolus, 70

F I N I S.

ERRATA.

ERRATA.

Pag. 1. lin. 3. pro Ξ pone Z. lin. 4. leg. de Epi σ t. disp. lin. pen. leg. cimbrico. Pag. 2. lin. 9. leg. ne catulus quidem relinquendus. lin. 11. leg. Maximum. lin. 22. leg. caninia. Pag. 3. lin. 24. leg. Gothan lin. ult. leg. eodem. Pag. 5. lin. 3. ad nomen $\mathcal{A}$ liani adde L. VI. c. 10. & L. X. c. 30. non pertinent enim ap. Torreblane. Ergo ibi dele. lin. 31. leg. cynoskotos. p. 6. lin. 5. leg. Curcul. pro Curcut. lin. 11. leg. epigr. 24. & dele p. 184. lin. 20. leg. medicum. p. 7. lin. 2. leg. Turc. lin. 16. leg. ad. lin. 19. leg. ideoq. lin. 21. leg. Schirafensem. lin. 23. leg. Elachfar. $\mathcal{E}$ s notat pro notas. lin. 30. leg. Saldian. p. 8. lin. 24. leg. $\mu\alpha\sigma\sigma\epsilon\upsilon\iota$. lin. 25. leg. lautitiam prolavitiam. lin. 28. leg. $\sigma\alpha\iota\tau\epsilon\upsilon$. p. 9. lin. 29. leg. antiqui. p. 10. lin. 8. leg. Israelis. lin. 23. post Vocem Episcopi adde: profectos. lin. ult. leg. quadrup. p. 11. lin. 14. leg. $\iota\sigma\upsilon\epsilon\upsilon\iota$. p. 13. lin. 24. leg. Vocali pro Vocati. lin. 35. leg. dixi p. 14. lin. 12. leg. feras lin. 32. leg. templorum. p. 15. lin. 22. leg. $\sigma\tau\epsilon\pi\rho\sigma\tau\epsilon$; $\delta\epsilon\iota\mu\alpha\tau$; ac $\epsilon\alpha\sigma\iota\upsilon$. p. 16. lin. 1. leg. Menconny. lin. pen. leg. Membr. II. & adde P. I. 4. 4. lin. 36. leg. Alethromantia. p. 17. lin. 7. pro ad leg. anno. lin. 16. leg. Africa. p. 18. lin. 3. pro diu lege An. lin. 6. leg. Helmold. lin. 19. leg. $\alpha\kappa\alpha\lambda\alpha\nu\delta\iota\varsigma$. p. 19. lin. 7. leg. est autem canis brutum. lin. 13. leg. $\mu\iota\mu\eta\sigma\epsilon\iota$. lin. pen. leg. asusfacta. pag. 21. lin. 9. leg. apparens. lin. 29. leg. analogicum. pag. 22. lin. antep. leg. fures. p. 23. lin. 16. leg. habuisse. p. 24. lin. 27. leg. dominum. p. 25. lin. 7. leg. Jesus. lin. 9. leg. ingens. lin. 14. leg. pastus. lin. 28. leg. auferrentur. lin. antep. add. ex Paron. T. IX. Annal. p. 26. lin. 6. pro $\mathcal{E}$ leg. $\mathcal{S}$. 17. p. 27. lin. 8. pro cap. leg. cit. lin. 13. pro $\mathcal{E}$ pone $\mathcal{H}$. lin. 15. leg. praclarum. lin. ult. leg. Villagognonis. p. 28. lin. 14. leg. nationes. lin. 26. leg. melitaj; & add. Urfin. L. III. lin. 29. leg. stupemus. p. 29. lin. 2. leg. compositè. lin. 36. leg. Islandia. p. 30. lin. 21. leg. inunxeris p. 31. lin. 20. leg. Ecl. pro Ed. lin. 26. leg. clausos. p. 32. lin. 10. leg. $\kappa\upsilon\nu\tilde{\alpha}\nu$. lin. 19. leg. $\mathcal{E}\iota\beta\alpha\sigma\iota$. p. 33. lin. 5. leg. offis. p. 34. lin. 30. leg. abisq. p. 35. lin. ult. leg. i. e. nascentibus. p. 36. lin. 2. leg. Lapograph. lin. 25. leg. ocyus. lin. 36. leg. vigesimum. lin. 35. leg. Trojanum. p. 38. lin. 34. leg. sagmentur p. 39. lin. 19. leg. carnes. lin. 21. leg. $\sigma\upsilon\nu\alpha\gamma\chi\eta\nu$. lin. 39. lege abominabilis. p. 40. lin. 7. pro Vi. r. leg. Virg. p. 41. lin. 33. leg. Leonice. p. 42. lin. 7. leg. quod. lin. 23. leg. abscessa. p. 44. lin. 8. leg. decorantem. lin. 10. leg. deorsum. p. 45. lin. 29. leg. cane. p. 46. lin. 13. leg. Atke. p. 48. lin. 28. leg. Volatilisationem. lin. 35. leg. thes. p. 49. lin. 11. leg. Barthol. pag. 50. lin. 3. add. de canis vesica) calculosa. pag. 51. lin. 22. leg. Zephyrus. pag. 53. lin. 27. leg. incefiat. p. 54. lin. 26. Verba hac i. mare; in coitu coharentes pertinent ad marginalia. p. 55. lin. 19. pro 743. lege 343. p. 56. lin. 2. pro 269. lege 369. p. 57. lin. 11. pro 731. lege 231. p. 58. lin. 10. leg. gallinis. p. 59. lin. 19. leg. Pegusianus. lin. 20. leg. Siniatas. p. 60. lin. 25. leg. dysenterici. p. 62. lin. antep. leg. Sat. p. 63. lin. 3. pro $\mathcal{E}$ lege ei. lin. 27. leg. fulmine. lin. antep. leg. Gen. X. L. p. 65. lin. post Vocab. canis domesticus) leg. obstruatas. lin. 36. lege custodiam. p. 66. lin. 14. leg. Sejanus. lin. 28. leg. Veneranda. p. 67. lin. 14. lege prandia. p. 68. lin. 4. leg. ornamentum. lin. 6. leg. $\lambda\upsilon\epsilon\iota$. lin. 11. leg. fuge. lin. 13. leg. noranda. lin. 14. leg. plenilunio. lin. 33. leg. canibus. lin. antep. leg. inclusisse. p. 70. lin. 1. leg. ceteris pro catulis. lin. 31. leg. alibi. lin. 38. leg. una) jacere. lin. ult. leg. Laubanenses. p. 71. lin. 14. leg. Kerckring. p. 72. lin. 17. leg. portis. lin. 19. Vocem Anubin () include. lin. 22. leg. Numina. p. 73. lin. 5. leg. $\delta\iota\epsilon\iota\delta\epsilon\sigma\tau\epsilon\rho\upsilon$. lin. 29. leg. quoddam. lin. antep. leg. ipsa. p. 74. lin. 18. leg. Vocabantq. p. 76. lin. 4. leg. Celta. lin. 23. leg. num. 68. pro 83. lin. 26. leg. $\sigma\kappa\upsilon\lambda\alpha\kappa\iota\sigma\iota\varsigma$. lin. antep. leg. locus. p. 77. lin. 15. leg. Dea. lin. 18. add. Soci Lacadamonios) in. lin. 26. leg. $\sigma\kappa\upsilon\lambda\alpha\kappa\omega\nu$. p. 78. lin. 12. leg. $\pi\epsilon\iota\sigma\tau\alpha\gamma\eta\nu\iota\zeta\epsilon\upsilon$. lin. 13. leg. qui expiatur. lin. 17. leg. Menach. lin. 36. leg. Cynophontin. p. 79. lin. 4. leg. Lf. pro Lip. p. 80. lin. 18. leg. etymologico. lin. 19. leg. aliquod. lin. 23. add. in) serendo Jona. p. 82. lin. 5. leg. omina. p. 83. lin. 11. Voc. ult. add. prabuiffe. lin. 18. leg. pallio. lin. antep. leg. refer. p. 86. lin. 28.

leg. de vicia gentis ignaviam. p. 87. lin. 13. leg. Sarthoj. lin. 23. leg. Ugru. lin. 24. leg. ajunt. p. 90. lin. 6. pro der leg. jur. p. 92. lin. 10. pro Kirchbach leg. Kirchberg. lin. 24. leg. ab pro ac. p. 95. lin. 8. leg. foro. lin. 27. leg. Plut. in Publicol. p. 96. lin. 7. leg. incipiem. lin. 20. leg. siacitate. lin. 31. leg. aquila. lin. antep. leg. XLIX. p. 98. lin. 3. leg. adjectus. p. 99. lin. 10. leg. familiaris. lin. 19. leg. galen. p. 100. lin. 8. leg. fauce. p. 101. lin. 16. leg. VVängenheim. lin. 31. leg. Campegiorum. p. 102. lin. 27. leg. stella. p. 103. lin. 32. leg. pudendo. p. 110. lin. 19. de vici. preces sensisset. et in margine pro canum leg. ad h. 4. annus. p. 112. lin. 30. leg. furtas. p. 119. lin. 10. lege lectorum pro redorum. p. 114. in marg. leg. pra (non per) nuncianda. p. 115. lin. 32. leg. prouentes. p. 118. lin. 30. leg. offro. p. 117. lin. 1. leg. sponuie & Capia. lin. 4. conjung. in d. p. 117. lin. 7. leg. i. ex d. a. i. v. 10. lin. 22. leg. fun. ibus. l. 13. leg. rubefecti. l. 15. leg. Regum. p. 120. in marg. leg. arigo esum carnis. p. 121. l. 2. in fine suppl. p. m. 152. l. 3. leg. L. XII. nou. IX. p. 122. l. 13. leg. phantastico. l. 33. leg. salua. p. 124. l. 16. leg. de forma sem anima. p. 125. l. 1. leg. Joseph. l. 9. leg. chaos. l. 12. leg. falsa. p. 126. lin. 32. leg. formarum. l. 35. leg. in quo. l. ult. pro aut leg. ut. p. 128. l. 10. leg. Scram. p. 130. l. 23. leg. qua pro qua. p. 132. l. 10. leg. Cocient. p. 133. l. 20. leg. commiseratione. lin. 33. leg. salva. p. 136. l. 5. add. & quovsum singula? l. 9. leg. Euclopi. p. 137. l. 23. leg. secuti. non secuti. lin. antep. leg. d. p. 137. l. 23. leg. celebrantur. p. 139. l. 6. leg. incubuere. lin. 17. leg. d. ryeiois. lin. 19. leg. Vestimenta & inducia. p. 140. l. 14. leg. tuchisch. p. 141. lin. 33. suppl. Qui Grulingius. p. 143. lin. 35. lege colet. p. 144. l. 30. leg. aqua. p. 145. l. 7. leg. saltem ol. l. 11. leg. sterum ol. p. 146. l. 6. leg. vitrioli. p. 147. l. 10. leg. axung. hum. Zij. can. recent. Zij. l. 22. lege pultis. p. 148. l. 20. lege oleo. l. 30. leg. Galatilisetur. p. 150. l. 9. leg. mist. l. 17. leg. ipissima. p. 151. circa fin. cap. integer h. omiffus quem addat helim. sic. h. 5. Lac deniq. caninum (inquit Sextus) recrefcere prius exulsus non patitur. si. locum. unde exulsi sunt. statim linitur. Ergo locus crinis vulsi sine lacte canino abulsumus. Sedat rursus procrefcere sylvam. p. 152. l. 13. leg. sanguis. l. 14. conjunge diabolicum. & lege Jonson. p. 153. l. 1. pen. post. Soc. vitrice add. refert. p. 155. l. 1. leg. asininum. lin. 2. leg. sanando & l. 19. leg. suffocacionis. l. 31. leg. hoc pro hac. lin. 35. leg. pargariis. p. 156. lin. 8. lege olei. lin. 26. ad Soc. Mastibula conjunge conjungenda. & cetera verba: quod historiâ recentissimâ & c. parenthesi include. p. 157. l. 4. lege Epiner. p. 158. l. 12. lege aqu. non ignis. l. 20. leg. fecit. pro secur. l. 24. lege ag. non ap. p. 160. l. 30. lege aufert pro adfert. l. pen. lege oleo. p. 162. l. ult. leg. caryoph. p. 162. l. 6. lege olei viol. p. 163. l. 21. add. quibus) exenteratus canis. p. 165. l. 14. lege d. y. x. l. v. & c. l. v. t. r. e. i. s. lin. 15. lege ead. oin. & ead. l. 10. lege p. p. o. s. p. e. i. v. l. 24. lege rabiei. p. 166. l. 8. leg. featuriginem. p. 167. lin. 36. leg. allui. p. 168. l. 1. add. T. II. l. 28. lege quot. l. 29. leg. tandemq. & cupiunt. p. 170. l. 30. leg. merentur. p. 173. l. 24. lege debile. p. 174. l. 3. lege magu pro magnis. lin. 21. lege disquisitioni. lin. 18. lege Thead. pro Theod. l. 26. leg. Brodbeck. l. 32. leg. Miscell. p. 176. l. 20. leg. tragediam. p. 177. l. ult. leg. Albasarad. p. 180. l. 2. leg. quicung. l. 7. leg. queis. p. 182. l. 6. leg. cladem. lin. 19. leg. Tholaath. l. 27. leg. chlamy. p. 185. l. 35. conjung. praeacuo. p. 186. l. 25. leg. exhaurit. p. 189. l. 25. lege oleo. pag. 190. l. 1. leg. grandaevus. lin. 33. leg. VVier. p. 191. lin. 26. leg. disp. non dist. p. 192. in margin. pro sulphura l. Venerea. p. 193. lin. 3. l. delata. lin. 29. l. hinc pro hic. lin. antep. l. disposito. p. 195. lin. 5. l. Zujat. lin. 18. l. Ziser. lin. 32. l. Ziser. p. 196. lin. 28. l. scandalo. p. 198. lin. 2. l. x. p. 199. lin. 6. l. cum pro eum. lin. 26. l. incendie. p. 200. lin. 2. l. oleaginoso. p. 201. lin. 12. l. Venenum pro Venerem. lin. 13. l. purulentum. p. 202. lin. 1. l. aqua pro cum. p. 204. lin. 22. l. sefe pro esse. p. 205. lin. 7. leg. sua pro seu. p. 206. lin. 5. leg. Ziser. lin. 32. leg. paranes. lin. 34. l. Q. 2. y. e. i. v. p. 207. lin. 29. l. Ziser. p. 210. lin. 9. l. calore pro colore. p. 211. lin. 9. l. abactus. lin. 16. l. est pro & p. 214. lin. 6. l. en pro ea. p. 215. lin. 2. leg. acutissimo. lin. 7. l. differt. lin. 31. leg. irritatur. p. 216. lin. 8. l. at pro ut. lin. 24. l. fin. p. 219. lin. 17. leg. conta. ctu. p. 220. lin. 25. l. latere. lin. 27. l. imaginatrici. lin. 28. l. ideali. p. 221. lin. 2. l. cerebri. lin. 6. l. l. ro. ferissima l. 31. l. qua pro quot. l. ult. l. tardius. p. 222. lin. 27. lin. 30. & l. m. 32. sulphur substitue pro Venere. NB. p. 224. l. 12. l. relege. p. 225. l. 23. l. gutt. pro quast. l. 31. l. herb. pro lib. p. 226. l. 10. l. loc. pro lit. p. 227. l. 24. leg. culicre. p. 229. l. 32. leg. patric. pro Pratic. p. 230. l. 13. l. sint pro sint.

